

11 - C - 115

Jan Kutschera

Juridisch-politische

Terminologie

für die

slawischen Sprachen

Oesterreichs.

Von der Commission für slawische juridisch-politische Terminologie.

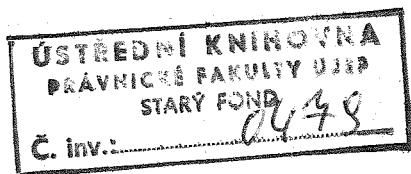
Sapoval

Deutsch = böhmische Separat-Ausgabe.

Wien.

Aus der kaiserlich-königlichen Hof- und Staatsdruckerei.

1850.

inv. č. 5448

Korp. od Prof. Neubert
 v. Praxe za Kč 20.-

Indem eine Abtheilung des deutsch-slawischen Wörterbuches der juridisch-politischen Terminologie, als Vorläufer der großen, alle in Oesterreich üblichen slawischen Dialekte umfassenden Collectiv-Ausgabe, ans Licht tritt, scheint es nöthig, Einiges über die Entstehung desselben und über das bei dessen Abfassung beobachtete Verfahren in Kürze zu berichten.

Nachdem der in der Verfassungsurkunde vom 4. März 1849 aufgenommene Grundsatz der Gleichberechtigung aller in der österreichischen Monarchie vereinigten Völker einen ausgedehnten Gebrauch sämmtlicher Landessprachen zur wesentlichen Bedingung einer diesem humanen Grundsatz entsprechenden Gesetzgebung und einer gegen alle Nationalitäten gleich gerechten Verwaltung gemacht hat, war die Aufmerksamkeit des hohen k. k. Justizministeriums unablässig darauf gerichtet, jenem Grundsatz in allen Kreisen des staatlichen Lebens die vollste Geltung zu verschaffen, um den verschiedenen Landessprachen jenen Platz in der Gesetzgebung und Verwaltung einzuräumen, welcher ihnen verfassungsmäßig zusteht.

Zu den Maßregeln in diesem Sinne gehört die Verfügung Seiner Majestät, daß ein allgemeines Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt in allen landesüblichen Sprachen mit gleicher authentischer Kraft sämmtlicher Texte gegründet und in Wien ausgegeben werde. Als zur Durchführung dieser Maßregel geschritten wurde, zeigte sich der Uebelstand, daß die seit längerer Zeit aus den höhern politischen Kreisen ausgeschlossenen Sprachen für gewisse dem neuern Staatsleben angehörige Begriffe noch keine allgemein gangbaren Ausdrücke besaßen, und auch sonst den Anforderungen, welche nun plötzlich an sie gestellt wurden, nicht ohne Schwierigkeit zu genügen vermochten.

Um die Hindernisse, welche dem verfassungsmäßigen Gebrauche namentlich der slawischen Sprachen aus diesem Grunde entgegen-

stehen könnten, so gründlich als möglich hinwegzuräumen, fand sich das hohe k. k. Justizministerium bewogen, im Monate Juli 1849 eine Commission aus bewährten Kennern der slawischen Sprachen in Wien zu bilden, und ihr die Aufgabe anzuvertrauen, eine dem Geiste dieser Sprachen zusagende, dem Bedürfnisse der jetzigen Gesetzgebung und Verwaltung genügende, theils aus älteren Rechtsquellen geschöpfte, theils aus dem natürlichen Reichtume der verschiedenen Mundarten gebildete juristische Terminologie festzustellen, welche zunächst bei der Redaction des Reichs-Gesetzblattes, dann auch für den Gebrauch in der allgemeinen Praxis zur Richtschnur zu dienen geeignet wäre.

Nachdem sich die Commissionsmitglieder der an sie unterm 10. Juli 1849, Z. 5226 J. N., ergangenen Aufforderung gemäß am 1. August 1849 in Wien versammelt hatten, beeilten sie sich vor allem, sowohl die leitenden Grundsätze, von welchen sie bei ihrer Arbeit ausgehen, als auch die zweckmäßigste Methode, welche sie bei derselben befolgen sollten, genauer in Erwägung zu ziehen und festzustellen.

Was die leitenden Grundsätze anbelangt, so wurde die von einigen Seiten angeregte Idee, eine dem Wortstamme und der Wortform nach gleichlautende Terminologie für alle fünf in der österreichischen Monarchie literarisch cultivirten slawischen Dialecte, nämlich für den böhmischen, polnischen, russinischen, slowenischen und illyrisch-serbischen, gleichsam neu zu schaffen, als ein in praktischer Beziehung unausführbarer frommer Wunsch gleich von vorn herein entschieden aufgegeben, dagegen aber der Grundsatz der möglich größten wechselseitigen Annäherung, als einzig und allein in der Gegenwart realisirbar, festgehalten und zur Richtschnur erhoben. In Anwendung dieses Grundsatzes der Annäherung beschloß man, daß überall, wo es freistünde, unter mehreren gleich guten Wörtern eines zu wählen, sei es bei ganz neuen Uebersetzungen juristisch-politischer Ausdrücke aus andern Sprachen, oder bei der Regelung des bisherigen schwankenden Gebrauchs bereits recipirter slawischer Wörter, demjenigen der Vorzug eingeräumt werden solle, welches in den meisten oder doch in mehreren Dialecten gang und gäbe wäre. Auch eine mit Besonnenheit, Umsicht und

Maß handzuhabende Vervollmetschung der aus fremden Sprachen in die slawische, oft ohne Noth, aufgenommenen und sorglos geduldeten Wörter durch bezeichnende einheimische, in Wurzel und Form slawische Wörter wurde, abgesehen von der dadurch wesentlich geförderten allgemeinen Verständlichkeit, als eine dem Zwecke der Annäherung entsprechende und deshalb zu befolgende Maßregel anerkannt.

Was die Methode betrifft, so wurde eine genaue Geschäftsordnung festgesetzt, deren wesentliche Bestimmungen folgende waren. Die Commission wurde nach der Anzahl der in Oesterreich cultivirten slawischen Dialecte in fünf Sectionen, in die böhmische, polnische, russinische, slowenische und illyrisch-serbische geschieden, und einer jeden die ihr entsprechenden Kenner des Dialects zugetheilt. Außerdem wurde aus der Mitte der Commission ein Vorbereitungs-Comité gebildet, welches das zu übersetzende Material aus den bestehenden Gesetzen und Rechtsbüchern vorläufig ausziehen, ordnen und lithographiren lassen und sodann an die Sectionen zur Uebersetzung vertheilen sollte. Die Sectionen wurden angewiesen, die ihnen zukommenden Blätter in den in der Regel täglich zu haltenden nachmittägigen allgemeinen Berathungen der ganzen Commission vorzulesen. In diesen allgemeinen Berathungen stand es zwar jeder Section und jedem Sectionsmitgliede frei, ihre Bemerkungen über das Elaborat anderer Sectionen zu äußern, aber die definitive Annahme oder Verwerfung eines Ausdrucks für eine bestimmte Mundart mußte den für diese Mundart bestellten Sectionsmitgliedern anheimgestellt werden, da sonst eine praktisch brauchbare Terminologie und ein harmonisches Zusammengehen der Sectionen nicht zu erzielen gewesen wäre. Es sind also für die Wichtigkeit und Güte der Uebersetzung in irgend einer Mundart, streng genommen, nur die Mitglieder der betreffenden Section verantwortlich, da den andern nur ein informirendes Votum zustand. Um in dieser Beziehung mit möglichster Umsicht und mit zuversichtlicher Hoffnung auf Erfolg zu Werke zu gehen, wurde es allen Sectionen zur Pflicht gemacht, die aus den Gesetzen ausgezogenen Wörter nicht abstract aufzufassen und aufs Gerathewohl zu übersetzen, sondern allemal ihren Gebrauch in dem betreffenden Gesetze selbst, als der reinsten und verlässlichsten Quelle, und zwar in allen wichtigen Stellen, nachzusehen, um auf diesem Wege dem durch

sie bezeichneten Begriffe so nahe als möglich zu kommen. Zu diesem Behufe wurde mit den Wörtern selbst zugleich eine reichhaltige Phraseologie mit ausgezogen und übersezt, wodurch nun, wie man hofft, die praktische Brauchbarkeit des terminologischen Wörterbuches und somit der Werth der Arbeit bedeutend erhöht wird.

Die Mitglieder der Commission waren zu der Zeit, als diese die ihr anbefohlenen Arbeiten in Angriff nahm, folgende Herren: Dr. Anton Beck, Redacteur des Reichs-Gesetzblattes im Justizministerium; Stephan Car, provisorischer Redacteur ebendasselbst; Dr. Matthias Dollenz, Hof- und Gerichtsadvocat; Karl Erben, Museums-Assistent und Gubernial-Translator in Prag; Jacob Slowacki, Universitäts-Professor in Lemberg; Dr. Wuk Stephanović Karadžić, corr. Mitglied der kaiserlichen Akademie der Wissenschaften; Marcell Rawecki, Universitäts-Professor und Redacteur des Reichs-Gesetzblattes; Dr. Johann Kollár, Universitäts-Professor; Karl Ruzmány, Professor an der protestantisch-theologischen Lehranstalt; Johann Mažuranić, Banalrath in Agram; Dr. Franz Miklošić, Universitäts-Professor und Hofbibliotheksbeamter; Dr. Theodor Petranović, Redacteur des Reichs-Gesetzblattes; Anton Rybicka, Translator im Ministerium des Innern; Dr. Felix Slotwiński, Universitäts-Professor in Krakau; Ignaz Strojnowski, Ministerialrath; Dr. Paul Jos. Safárik, Bibliothekar in Prag, dem zugleich die Leitung der Geschäfte anvertraut war; Gregor Szaszkiewicz, Ehrenrath und Ministerialrath; Aloys Sembera, Professor an der mährischen Landes-Akademie und Gubernial-Translator in Brünn, und Julius Wyslobocki, Redacteur des Reichs-Gesetzblattes. Anton Mažgon, Criminalgerichts-Actuar in Laibach, wurde in seiner Heimat vom Tode ereilt, noch ehe er nach Wien aufbrechen und sich bei der Commission betheiligen konnte. Statt seiner trat um die Mitte des Monats October 1849 Hr. Matthäus Cigale aus Laibach, nun Redacteur des Reichs-Gesetzblattes, ein. Herr Johann Mažuranić trat Anfangs September aus der Commission aus und wurde in der zweiten Hälfte desselben Monats durch Herrn Dr. Demetrius Demeter aus Agram ersetzt.

Diese Mitglieder waren, nach den Dialecten, in folgende Sectionen vertheilt: in der böhmisch-mährisch-slowakischen arbeiteten die Herren Beck, Erben, Kollár, Ruzmány, Rybicka, Safárik und Sem-

bera; in der polnischen Rawecki, Slotwiński und Strojnowski; in der russinischen Glowacki, Szaszkiewicz und Wyslobocki; in der slowenischen Dollenz, Miklošić und später Cigale; in der illyrisch-serbischen Car, Karadžić, Mažuranić, Petranović und später Demeter. Das Illyrisch-Serbische wurde, der Natur der Sache gemäß, nur als ein Dialect aufgefaßt und behandelt, der aber wegen des Gebrauches zweier verschiedener Alphabete, nämlich des lateinischen und cyrillischen, so wie verschiedener anderer Umstände wegen, nun in zwei besondere Literaturkreise geschieden ist. Das Slowakische in Ungarn, durch die Herren Kollár und Ruzmány vertreten, wurde insofern berücksichtigt, als manche nur den Slowaken geläufige Wörter und Ausdrücke neben den böhmischen mit der Bezeichnung „slowakisch“ aufgeführt wurden.

Dem vorbereitenden Comité waren die Herren Beck, Erben, Rawecki, Rybicka, Sembera und Wyslobocki zugetheilt.

Die lithographirten Vorlagen zum Behufe der Uebersetzung lieferte die Staatsdruckerei.

Als vermittelndes Organ zwischen dem hohen k. k. Justizministerium und der Commission fungirte der Chef des Redactions-Bureaus des Reichs-Gesetzblattes, Herr Ministerialrath Dr. Anton Hye.

Sehr wichtige Gründe und Rücksichten, namentlich auch der Wunsch, die Herausgabe des Reichs-Gesetzblattes in den verschiedenen slawischen Landessprachen zu erleichtern, bestimmten die Commission, die neuesten, seit der Thronbesteigung Seiner Majestät unseres glorreich regierenden Kaisers Franz Joseph erschienenen Gesetze zuerst vorzunehmen, und alsdann die ältern Gesetze auf sie folgen zu lassen. Es wurden nun im Laufe der Monate August, September und October, außer mehreren andern kleinern Patenten und Verordnungen, vorzüglich folgende Gesetze und Gesetzbücher durchgegangen und die aus denselben ausgezogenen juridisch-politischen Wörter und Ausdrücke, nebst der entsprechenden Phraseologie, übersezt: Die Reichsverfassung vom 4. März 1849, das Patent über die Grundrechte vom 4. März 1849, das Grundentlastungs-Patent vom 7. September 1848 und vom 4. März 1849, das Jagdgesetz vom 7. März 1849, das Preßgesetz vom 13. und das Verfahren in Preßübertretungen vom 14. März 1849, das Gesetz über das Vereinigungs- und Associationsrecht vom 15.

März 1849, die Ministerial-Verordnung über die Durchführung der Grundentlastung in Böhmen vom 27. und in Mähren vom 28. Juni 1849, das Arcutirungsgesetz vom 5. December 1848, die Vorschrift wegen Errichtung von Handelskammern vom 15. December 1848, das Steuerpatent vom 20. October 1848 und vom 17. März 1849, die Grundzüge und das Einführungsgesetz der neuen Gerichtsverfassung vom 14. und 16. Juni 1849, der Bericht des k. k. Justizministers über neue Gesehwerke vom 8. Juni 1849, die Gensd'armerie-Errihtung vom 30. Mai und 8. Juni 1849, die Grundzüge für die Organisation der politischen Verwaltungsbehörden nebst Instruction vom 21. und 27. Juni 1849, das Finanzgesetz vom 25. Juni 1849, die Gerichts- und Concurs-Ordnung vom 1. Mai 1784, die Vorschrift über das summarische Verfahren in Civilrechtsstreitigkeiten vom 4. Jänner 1846, das allgemeine bürgerliche Gesetzbuch vom 1. Juni 1811, das Gesetzbuch über Verbrechen und schwere Polizei-Uebertretungen vom 3. September 1803, so wie der handschriftliche Entwurf der neuen Strafproceß-Ordnung vom 17. Jänner 1850, das Handels- und Wechselrecht, das Lehenrecht, die Zoll- und Staats-Monopols-Ordnung, das Gefäll-Strafgesetz, das Tax- und Stämpelpatent vom 27. Jänner 1840, und andere ältere politische und Justizverordnungen.

Der aus diesen Gesezen und Rechtsbüchern ausgezogene und in die landesüblichen slawischen Mundarten innerhalb dreier Monate übersezte Wortvorrath wuchs allmählig zu der Menge von mehr als acht Tausend Zetteln für jeden Dialect an und machte eine Revision und Sichtung des Ganzen um so mehr nöthig, als man am Schluffe der Arbeit über die Ungemessenheit und Richtigkeit mancher Verdolmetschungen viel sicherer urtheilen konnte, als im Anfange derselben. und als eine durchgreifende Consequenz und Harmonie der fünf parallel laufenden Uebersetzungswerke nicht anders zu erzielen war. Die Commission schloß daher, unter Vorbehalt einiger später zu liefern- den und dem Ganzen einzuverleibenden Nachträge, mit dem letzten October 1849 ihr eigentliches Uebersetzungsgeschäft, und begann am 2. November die allgemeine Revision. Schon die ersten zwei Berathungen überzeugten die Mitglieder von der Schwierigkeit, aber auch von der Wichtigkeit und Unerläßlichkeit dieses Revisionsgeschäftes, welches außer

der definitiven Richtigstellung der juridisch-politischen Kunstwörter und Ausdrücke, auch die alphabetische Anordnung und Aufstellung derselben in der Form eines für den öffentlichen Gebrauch bestimmten terminologischen Wörterbuchs zum Zweck hatte. Diese Revision nahm, trotz der angestrengtesten Arbeit und ungeachtet der den Sectionen ertheilten Weisung, ihre Elaborate zuvor in den vormittägigen Berathungen sorgfältigst zu prüfen und zu vervollkommen, den ganzen Monat November hin, so daß die Commission ihre Arbeiten erst am letzten des genannten Monats schließen konnte.

Ueber die zweckmäßigste Form und Weise der Herausgabe des terminologischen Wörterbuchs, oder darüber, ob nur eine Gesamtausgabe in größerem Formate für alle Dialecte, oder auch Separat-Ausgaben einzelner Dialecte in kleinerem Formate veranstaltet werden sollten, waren die Meinungen der Commissionsmitglieder und der Sectionen verschieden und konnten nicht vereinigt werden. Die südslawischen Commissionsmitglieder sprachen sich entschieden für eine Gesamtausgabe aus und hielten Separat-Ausgaben für entbehrlich; die nordslawischen oder die böhmischen, polnischen und ruffinischen Mitglieder waren dagegen der Ansicht, daß es zweckmäßig sei, vorläufig Separat-Ausgaben, wo nicht aller, so doch wenigstens einiger Dialecte zu veranstalten, um dem dringenden Bedürfnisse schneller abzuhelfen, und sodann unverweilt zu einer Gesamtausgabe zu schreiten. Das hohe k. k. Justizministerium, dem beide Ansichten mit ihren Gründen und Gegengründen zur Entscheidung vorgelegt wurden, fand sich bewogen zu verordnen, daß vorerst der Druck der böhmisch-slowakischen, hierauf der polnischen und der ruffinischen Separat-Ausgabe in Angriff genommen werde, die südslawischen Dialecte aber nach dem ausdrücklichen Wunsche der dießfälligen Sectionen der cumulativen und parallelen Gesamtausgabe aller fünf respective sechs slawischen Dialecte vorbehalten bleiben.

Bei der Unmöglichkeit, den Druck der verschiedenen Ausgaben während der Dauer der Commission und unter ihren Augen zu Ende zu führen, fand dieselbe es unerläßlich, ein durch freie Wahl bestelltes Redactions-Comité aus ihrer Mitte zusammenzusetzen, damit es nach Auflösung der Commission die noch übrigen Redactions- und Correcturs-Geschäfte ganz im Geiste der gefassten Gesamtbefchlüsse fortführe.

Die Wahl fiel auf die Herren Demeter, Dollenz, Kaweck, Petranović, Rybicka und Wyslobocki. Das hohe k. k. Justizministerium genehmigte Anfang December 1849 den diesfälligen Antrag der Commission und ernannte den Herrn Ministerialrath Szaszkiewicz zum Vorsitz der Redaction=Comité.

Es erübrigt noch Einiges über die Einrichtung der deutsch-böhmischen Separat-Ausgabe, deren Druck der hohen Justizministerial-Verordnung gemäß zuerst in Angriff genommen wurde und die deshalb auch früher als die übrigen ans Licht tritt, in Kürze zu sagen. Die Mitglieder der böhmisch-mährisch-slowakischen Section mußten nothwendig, außer den für das Ganze als Regel und Richtschnur aufgestellten Principien, auch noch den historischen Bildungsgang und den gegenwärtigen Zustand ihrer Mundart und Literatur genau berücksichtigen, wenn sie alle Schwierigkeiten mit Erfolg bekämpfen, allen gerechten Anforderungen genügen und eine praktisch brauchbare Arbeit liefern wollten. Diese Schwierigkeiten wird man leicht ermessen können, wenn man bedenkt, daß es sich in dem gegenwärtigen Falle nicht darum handelte, eine juridisch-politische Terminologie für eine ursprünglich und rein slawische, d. i. aus slawischem Volksleben, slawischen Bildungselementen naturgemäß und stetig sich fortentwickelnde Gesetzgebung festzusetzen oder zu ordnen, sondern daß es galt, Tausende von bereits fertigen juridischen und politischen Kunstwörtern auf einmal adäquat und mit der schärfsten Begriffsbestimmung aus dem Deutschen ins Slawische zu übertragen, das ist, aus einer Sprache, welche bereits an Ueberbildung und Verkünstelung zu leiden anfängt und sich viel zu viel, namentlich in der neuen Gesetzgebung, in künstlich ausgeprägten starren und abstracten Formen, Formeln und Phrasen bewegt, in ein Idiom, welches noch treu am ursprünglichen Naturtypus hängt und deshalb seine Stärke vorzüglich in der Darstellung concreter, das Abstracte verständlicher Gedankenformen äußert. Zu dieser allgemeinen, in der Natur der Aufgabe, also in dem Wesen der Sache liegenden Schwierigkeit trat für das Böhmische noch der scheinbar günstige, aber in der That die Arbeit sehr erschwerende Umstand hinzu, daß zwar die Böhmen aus den älteren Zeiten, d. i. aus der Periode von der Mitte des XIV. bis zum ersten Viertel

des XVII. Jahrhunderts, eine reichhaltige juridische Literatur und somit eine kunstgerecht ausgebildete juridische Schriftsprache besitzen, die ihren Gipfelpunct in den Schriften Wssehr's und Kolbin's erreicht hat, daß gleichwohl diese ältere juridische Literatur und Schriftsprache, seit der Verdrängung der böhmischen Sprache aus den Gerichten, Aemtern und Schulen, dem böhmischen Volke beinahe gänzlich fremd geworden ist, so daß neuere Schriftsteller es bequemer finden, moderne Ausdrücke buchstäblich nach dem Deutschen ohne Maß und Ziel zu bilden, als nach guten alten Wörtern bedachtsam zu suchen und sie in Umlauf zu setzen. Die Mitglieder der böhmischen Section hielten es für ihre Pflicht, hier den einzig richtigen Weg einzuschlagen und unbeirrt zu wandeln, d. i. den ältern, gleichsam naturwüchsigem Sprachvorrath, so weit er, bei dem großen Unterschied der Zeiten und der Bildung, noch haltbar und lebenskräftig ist, als historische Basis unverrückt fest zu halten und dem neuen nur dann, wenn er sich in begrifflicher und lautlicher Beziehung sichhältig erwiese, Geltung zu gestatten.

Aus diesem Grunde scheute man die Mühe nicht, die älteren böhmischen Gesetz- und Rechtsbücher von frischem durchzulesen und für das terminologische Wörterbuch auszuziehen, trotz dem, daß mehreren Mitgliedern der Section ihre früheren nicht unbedeutenden Vorräthe und Vorarbeiten aus diesem Fache zu Gebote standen. Denselben Mittelweg, d. h. Vermeidung aller Extreme, suchte man in Bezug auf den Purismus einzuhalten: man war toleranter, wo es sich um Wörter handelte, welche zumeist nur in gebildeten Kreisen, in der Wissenschaft und Literatur, und hier bereits eine gleichsam europäische oder weltbürgerliche Geltung haben, (z. B. advokát, auditor, bank, datum, datovati, docent, duplikát, erár, finance, fiskus, kabinet, komise, konkurs, kontrola, protokol, replika u. s. w.), man verfuhr strenger, wo es Wörtern galt, die ein Eigenthum Jedermanns im Volke sein sollten, z. B. branec, četnik, obranstvo, úrok, pozemnost, služné, ústava, výrobek, vytáčeti, závět u. s. w., statt rekrut, žandarm, garda, činže, grunt, gáze, konstituce, fabrikát, šenkovati, kšaft u. s. w.). Den Mitgliedern der Section schien es der Mühe werth, bei der

Lösung ihrer Aufgabe wenigstens den Versuch zu machen, das Böh-
mische auf die leider unbedachtsamerweise verlassene Bahn des eigen-
thümlichen, natürlichen und unverkünstelten Gedankenausdrucks zurück-
zuführen und einen Grund zu legen, auf dem künftig mit Sicherheit
und Erfolg fortgebaut werden könnte. Auf das Einzelne beleuchtend,
begründend und rechtfertigend einzugehen, ist hier nicht der Ort. Die
Mitglieder der böhmischen Section thaten, im redlichen Ringen nach
reellen Vorzügen, nach Sprachrichtigkeit und Angemessenheit, und mit
Hintansetzung aller Nebenrückichten, was ihnen nach Maßgabe ihrer
Einsicht und Kräfte — über welche ja Niemand hinaus kann — zu thun
möglich war.

Ob und wie weit ihre allerdings immer noch unvollständige und
nur im Laufe der Zeit durch gemeinsames Mitwirken aller Gebildeten der
Nation vollendbare Arbeit dem Bedürfnisse des böhmischen Volkes und
somit ihrer Bestimmung entsprechen werde, kann nur die Zukunft lehren;
hier soll nur noch in Erinnerung gebracht werden, daß bloße Wör-
terbücher Niemanden zum Stylisten machen können, und daß man, um
rein und correct böhmisch zu schreiben, schon Grammatik und Styl zum
Wörterbuche mitbringen müsse. Um jedoch auch in dieser Beziehung
den Gebrauch des terminologischen Wörterbuches zu erleichtern und den
Nutzen, den es schaffen soll, zu erhöhen, wurde manches in daselbe
aufgenommen, was eine strengere Prüfung nicht für dahin gehörig hal-
ten dürfte. Rücksichten auf praktische Brauchbarkeit und auf die Bedürf-
nisse der Gegenwart waren auch hier, wie sonst oft, überwiegend und
drängten die Anforderungen der strengen Logik in den Hintergrund.

Da dem Gesagten gemäß eine erschöpfende Vollständigkeit bei der
Abfassung dieses Wb. terbuches weder angestrebt wurde, noch auch sonst
möglich war, und da uns fast jedes neue Gesetz einige neue deutsche
Wörter und Ausdrücke zuführt, so ist für den sprachkundigen Böhmen,
der sich durch Studium und Nachdenken mit den Wortbildungsgesetzen,
welche in diesem Wörterbuche befolgt sind und allenthalben von selbst in die
Augen springen, genauer bekannt gemacht hat, die Bemerkung nicht
überflüssig, daß er sich in vielen Fällen, z. B. bei bloßen neuen Zusam-
mensetzungen oder Ableitungen, durch analogische Bildungen, d. i. durch
Anwendung der hier beobachteten Wortbildungsgesetze, selbst helfen könne.

Zusammengesetzte Wörter, die man etwa in der alphabetischen
Reihenfolge vermissen sollte, wolle man stets auch unter dem zweiten
Theile der Zusammensetzung suchen, z. B. Armenvater, Pflegevater
u. s. w., unter Vater, adeliges Richteramt unter Richteramt, Al-
tersnachsiht unter Nachsicht, Armuthszeugniß unter Zeugniß u. dgl.,
da es unmöglich war, in dieser Beziehung schon jetzt, bei dem ersten
Angriff der Arbeit, ein Princip der Aufstellung und Revocation von
Anfang bis Ende mit strenger Folgerichtigkeit durchzuführen.

Die Pflicht der Wahrheitsliebe und der Gerechtigkeit gebietet dem
Verfasser dieses Vorwortes ausdrücklich zu erwähnen, daß sich der
Verarbeitung des von der Commission beziehungsweise böhmischen Sec-
tion aufgestellten Materials und der Zurichtung dieser Separat-Aus-
gabe Herr Erben sowohl in Wien als auch — während des Druckes
— in Prag mit einem Eifer und Fleiße unterzogen hat, welche
dem Gedeihen des Werkes wesentlich nützlich waren. Die Größe
dieser Arbeit kann nur derjenige wahrhaft und ganz ermessen, der sich
in lexikalischen oder ähnlichen Arbeiten selbst versucht hat und es aus
Erfahrung weiß, wie viel Mühe es kostet, bis ein Wort- und Phra-
senvorrath von diesem Umfange und dieser Natur, zumal in einer so
kurzen Zeit, so vollständig bewältigt und in die gehörige Form gegossen
ist, wie dieß nun in dem vorliegenden Werke der Fall ist.

Eine nicht minder rühmliche und anerkennende Erwähnung ver-
dient die Sorgfalt und Ausdauer, mit welcher die Herren Rybička
und Sembera ihre erspriesslichen Dienste der schwierigen Arbeit gewid-
met und dadurch zu ihrer raschern und gelungenern Vollenbung nicht
wenig beigetragen haben.

Schließlich bittet man, die nöthig gewordenen am Schlusse bei-
gefügtten Berichtigungen und Nachträge vor und bei dem Gebrauche
des Buches nicht zu übersehen.

Im Juli 1850.

P. J. Š.

Juridisch-politische Terminologie.

Deutsch = böhmische Separat = Ausgabe.

M.

- Abändern**, měniti, změniti něco.
- Abänderung**, měnění, změnění; der öffentlichen Creditspapiere in eine höhere Summe, změnění veřejných úvěrních papírů ve vyšší sumu.
- Abbrechen**, die Unterhandlung, přetrhnouti jednání.
- Abbruch**, ujma.
- Abdanken**, (entlassen) Jemanden, propustiti někoho, k. př. ze služby, z vojny, někomu dáti za vyslouženou; Truppen, propustiti vojsko; abgedankter (Soldat), propuštěnec; — (ein Amt niederlegen), vzdáti, složiti se sebe službu, úrad, odstoupiti od úradu.
- Abdringen**, etwas, ein Geständniß, Versprechen, vynutiti něco, dobytí něčeho mocí na někom.
- Abdruck**, (Abformung), otisk; Exemplar, výtisk.
- Abdrückung**, unvorsichtige, eines Gewehres, neprozřetelné spuštění střelné zbraně; — (Abformung) s. unten.
- Abdrucksregister**, seznam výmlatku, s. mlatební.
- Abfahrtsgeld**, odchodné.
- Abfall**, von der Religion, odpadnutí, odpadlictví; — (Ertrag), von der Landwirtschaft, vom Bergbau u. dgl., užitek z polního hospodářství, z těžení hor atd.
- Abfälle**, odpadky.
- Abfassen**, das Urtheil, učiniti, udělati, zdělati rozsudek; etwas schriftlich abfassen, sepsati něco.
- Abfassung**, schriftliche, sepsání.
- Abfertigung**, der Beamtenwitwen, odbyti vdov úřednických.
- Abfinden**, sich mit Jemanden, ujednati se, pojednati se, sjednati se, smluviti se, shodnouti se, vyrovnati se s někým o něco.
- Abfindung**, wegen der Verzehrungssteuer, sjednání o daň potravní; — =Betrag, smluvená náhrada; — =Schein, s jednálny list, vyrovnací list.
- Abfordern**, von J. etwas, eine Aeußerung, žádati něčeho na někom, naříditi, aby se něco učinilo.
- Abformung**, obtláčování, obtisk.
- Abfuhr**, der Steuer, odvedení, odvod daně.
- Abführen**, den Proceß (weiter führen), při předse vésti, dále vésti; (zu Ende führen), ku konci přivesti, dovesti; — (abgeben), das Heirathsgut, odvesti, dáti věno; die Steuer, odváděti daň; zum Militär, odváděti na vojnu, k stavu vojenskému.
- Abgabe** (Siebigkeit), dávka; — eines Briefes, oddání, odevzdání listu.
- Abgang**, (theilweiser) von Einnahmen, zcházení, zchodek, nedostatek příjmů; (gänzlicher), nebyti; Abgang eines Erben, když není dědice; — aus M. eines Verbrechens von der Untersuchung ablassen, upustiti od vyšetřování, proto že skutek nezavírá v sobě zločinu; aus M. rechtlicher Beweise, že není právních důkazů; wegen nicht hinlänglicher Inzichten, Beweise,

pro nedostatek pŭtahŭ, dŭkazŭ; (Abtretung), odstoupení, když někdo zcela odstoupí, k. p. od úřadu.

Abgeben, ein Zeugniß, Arzneien an den Kranken, vydati svědectví, léky nemocnému; — einen Ausspruch, učiniti, od sebe dáti výrok; — einen Betrag an die Casse, odvesti nějakou sumu k pokladnici; — eine Erklärung, pronesti se, prohlásiti se v něčem, nebo o něčem.

Abgeben, von seiner Meinung, von s. Rechte, ustoupiti, pustiti od svého mínění, práva, s. Abgang; — mit dem Tode, sejíti smrti, sejíti se světa, prostředkem smrti ze života vykročiti; abgehende Linie, s. absteigende Linie.

Abgelehneter, (Richter), zamítnutý (soudce). S. ablehnen.

Abgeordneter, poslanec, zřízenec.

Abgränzung, vyměření, vytknutí mezi.

Abhalten, eine Tagfagung, odbyvati stání; — die Tagfahrt konnte nicht abgehalten werden, stání nemohlo předse jiti; — das Standrecht über Jemanden, abh., souditi někoho náhlým soudem.

Abhandeln, die Verlassenschaft, vyjednávatí pozůstalost.

Abhandlung, der Verlassenschaft, vyjednání, vyjednávatí pozůstalosti.

Abhandlungsgeschäft, řízení vyjednávatí; — tagfahrt, stání vyj.

Abhängen, zálezeti, zavěšen býti, viseti na něčem; es hängt von Jemandes Willfür ab, záleží na něčí vůli, jest při něčí vůli; die Sache hängt von der Einwilligung eines Höhern ab, věc zavěšena jest, věc visí na povolení vyššího.

Abhängig, von etwas, visící, závislý, zavěšený na něčem; etwas von einer Bedingung abhängig machen, zavěsiti věc na výmínce; —

-keit, závislost, zavěšenost na něčem.

Abhelfen, den Gebrechen, odvarovati vady, nedostatky.

Abhilfe, pomoc.

Abhören, Zeugen, slyšeti, vyslychati, vyslechnouti svědky.

Abkaufen, J. etwas, koupiti něco od někoho.

Abkommen, es hat von etwas abzukommen, má sejíti s něčeho, něco má minouti.

Abkommenschaft, s. Abstammung.

Abkömmling, s. Abstammung.

Ablassen, von etwas, von der Klage, von der Untersuchung, pustiti, upustiti od žaloby, od vyšetřování; — etwas fahren lassen, spustiti se, strhnouti se, k. p. rukojmí.

Ablaufungsbeschluss, s. sňesení úpustné.

Ablauf, einer Frist, projiti, vyjiti, vypršení lhůty.

Ablaugnen, etwas, zapřiti, zapirati, popirati něco; popirati, upirati něčeho; (widersprechen) odpirati něčemu.

Ablaugnungseid, s. Ableinungseid.

Ableben, das, smrt, sejíti smrti, zemřeni.

Ablegen, einen Eid, učiniti, vykonati přísahu; — eine Aussage, učiniti seznání o něčem, seznati něco; — eine Zeugenschaft, dáti, vydati, od sebe dáti svědectví, vysvědčiti něco; — eine Prüfung, odbyti zkoušku.

Ablehnen, einen Antrag, ein Amt, nepřijmouti něčeho, zamítnouti, odvrhnouti něco.

Ablehnungsrecht, právo k nepřijmuti, k zamítnutí; právo zamítací.

Ableinungseid, přísaha očistovací.

Abliefern, odevzdati, dodati, odvesti.

Ablieferung, odevzdání; des Sträf-

lings an die Strafanstalt, dodání,

odvedení trestníka k ústavu trestnímu.

Ablösbar, výkupný; ablösbare Schuldigkeit, výkupná povinnost.

Ablösen, (aboliren) eine Schuldigkeit, vykoupiti, splatiti povinnost; — eine Wache, měniti stráž.

Ablösung, (Abolition) einer Leistung, výkup nějakého plnění (práce, dávky).

Ablösungs-, výkupný; — =Preis, výkupná cena; — =Verhandlung, jednání o výkup, j. výkupní.

Abmahnen, vystřici, vystřihati někoho před někým, před něčím; od někoho, od něčeho; někoho něčeho, z něčeho.

Abmahnung, výstraha.

Abnehmen, die Waare von J., bráti zboží od někoho; — die Rechnung, den Eid J. abnehmen. s. aufnehmen.

Abnehmer, (Kunde), odběratel, odběrač.

Abneigung, gegen etwas, gegen die Regierungsform, nechut k něčemu, ke způsobě vlády.

Aboliren, vykoupiti.

Abolition, výkup, vykoupení.

Abolitions-, výkupní; — =Preis, výkupní cena; — Vertrag, výkupní smlouva.

Abordnen, Jemanden zur Commission, zřiditi, vyslati někoho ku komisi.

Abquittiren, J. über etwas, někoho z něčeho kvitovati, propouštěti, něčeho prázdna činiti.

Abrechnen, sraziti někomu něco na něčem; odraziti něco od něčeho; poraziti, vyraziti něco v něčem; — sich mit Jemanden, počítati, spočísti se s někým.

Abrechnung, srazka, odrážka; pflegen, s. abrechnen.

Abrede, in A. stellen s. ablauzen.

Abreichen, dáti, dávatí někomu něco.

Abrichten, cvičiti, vycvičiti někoho v něčem.

Abrichtungs-Reglement, pravidla cviku.

Abfragen, Jemanden eine Frist, odepriti někomu lhůtu.

Abfag, (Verkauf), odbyt; — (Abtheilung) postávka.

Abfag-Postamt, pošta zástavní.

Ab schaffen, Jemanden aus einem Orte, aus dem Lande, vykliditi, vyhyti někoho z místa, ze země; Abgeschaffter, vyklizenec; (beseitigen), odvarovati něco; (aufheben) ein Gesetz, zrušiti, zdivhnouti.

Ab schieben, Jemanden (von Ort zu Ort), hnáti někoho (místo od místa).

Ab schiebling, hnanec, prohnanec.

Ab s chied (Entlassung), propuštění; =surkunde (Ab s chied) der Soldaten list propustní.

Ab s chlag, srazka; Ab s chlag s zahlung, placení na srazku, z části.

Ab s chlagen, etwas, eine Frist, odepriti něco, lhůtu; — ein Gesuch, odepriti žádosti, vrátiti žádost; ein Gesuch als abgeschlagen vormerken, poznamenati, že bylo žádosti odeprěno; — (abrechnen) s. oben.

Ab s chließen, eine Rechnung, zavřiti účty; — ein Buch, dokonati knihu; — eine Anleihe, sjednati půjčku; — eine Ehe, vejiti, vstoupiti v manželství; abgeschlossene Ehe, sňaté manželství.

Ab s chluß, der Casse, závěrka pokladniční; — eines Vertrags, učinení, udělení, sjednání smlouvy.

Ab s chnitt, (eine Unterabtheilung), částka.

Ab s chreiben, (copiren), přepsati přejmouti něco (s papíru na papír); (löschten) eine Realität im Grundbuche, propustiti věc nemovitou z knihy pozemnosti; — eine Steuer, odepsati daň.

Ab s chrift, (Copie), přepis.

Ab s chwören, (den Eid ablegen), učiniti, vykonati přísahu; — (eidlich)

widerrufen), odprísáhnouti se něčeho.
Abfendung, des Wechfels zur Acception, poslání, odeslání směnky ku přijmutí.
Abfent-Tabelle, seznam nepřítomných.
Abfetzen, eine Waare, odbyti, odbyvati zboží; — Jemanden vom Amte, složiti, odsaditi někoho s úřadu.
Abficht, úmysl.
Abfichtlich, zúmysla, zúmyslna, úmyslně.
Abfichtlichkeit, úmyslnost.
Abfizen, eine Schuld, den Arrest, odseděti dluh, vězení.
Abfolute Stimmenmehrheit, nadpoloviční většina hlasů.
Abfolviren, die Studien, odbyti, skončiti studie; — abfolvirter Schüler, žák, který studie odbyl.
Abfondern, odděliti něco od něčeho; — die Befchwerten, o. stížnosti jednu od druhé.
Abfonderungsrecht, právo k oddělení.
Abfprechen, J. etwas, ein Gut, odsouditi někoho statku, das Leben, odsouditi někoho života, hrdla, k smrti; — über Etwas, rozsoudivti, rozeznati, rozhodnouti něco; darüber ist bereits in 1., 2., 3. Instanz abgefprochen, věc již rozsouzena, rozeznána, rozhodnuta jest při první, druhé, třetí stolici soudní.
Abfammen, pojiti, pocházeti od někoho.
Abfammung, eheliche, zrození manželské; — (Zubegriff der Abfämmlinge), potomstvo.
Abfämmling, potomek.
Abfattung, (Abfubr), odevzdání, odvedení, odvod; Gebühr und A., povinnost a odvod; (Abzahlung), zaplacení, zapravení.
Abfuchen, vom Prozesse, vom Gebrauche, vom Selbstmorde, upustiti ode pře, od užívání, od samovraždy.

Abfteigen, abfteigende Linie, pokoleni dolů vstupující, p. sestupující.
Abfellen, zum Militär, odvesti, odváděti k vojsku; wahrgenommene Gebrechen, odvarovati shledané vady.
Abfellung, odvod.
Abfiften, Jemanden von der Wirthschaft, odsaditi někoho s živnosti.
Abfiftung, odsadění.
Abfimmen, hlasovati.
Abfimmung, hlasování, dávání hlasů.
Abftrafen, potrestati, ztrestati, zpokutovati někoho.
Abfteipfründe, opatské obročí, opatství.
Abfheilung, oddělení.
Abfthun, die Verlassenschaft, odbyti pozůstalost.
Abfthuung der Verlassenschaft, odbyti pozůstalosti.
Abftragen, die Schuld, zapraviti, splatiti dluh; ein Gebäude, rozboriti stavění.
Abfreiben, Gewalt mit Gewalt, zahnati moc moci; — die Leibesfrucht vyhnati plod ze sebe.
Abfreibung, der Leibesfrucht, vyhnání plodu ze sebe.
Abfreten, Jemanden eine Sache, postoupiti někomu věc; vom Amte, odstoupiti od úřadu, vzdáti se úřadu; von seiner Meinung, pustiti od svého mínění.
Abfretung, postoupení něčeho, odstoupení od něčeho.
Abfretungs-, postupný, postupovaei; Urkunde, p. listina; — Vertrag, p. smlouva.
Abfurtheilen, J. odsouditi někoho.
Abfurtheilung, odsouzení.
Abfverkaufen, eine Sache, odprodati něco.
Abfwarten, čekati na něco, vyčekati něčeho.
Abfwechfeln, měniti se; — mit Beamten, proměšovati úředníky.
Abfweichen, uchýliti se od ně-

čeho; — von Andern in der Meinung, děliti se od jiných v mínění.
Abfweichung, uchýlka.
Abfweisen, eine Berufung, zavrhnouti odvolání; ein Gefuch, vrátiti žádost, odepríti žádosti; — Jemanden mit der Klage, zavrhnouti někoho od žaloby; — Jemanden von dem Vermögen, odvrhnouti někoho od majetnosti.
Abfwenden, einen Schaden, odvrátiti škodu; — Jemanden von einem Entschlusse, odchýliti, odvrátiti někoho od nějakého úmyslu.
Abfwerben, einen Nutzen, dávati užitek.
Abfwehend, nepřítomný; — sein von einem Orte, nebyti v místě.
Abfwesenheit, nepřítomnost, nebyti; — vom Lande, v zemi nebyti; — in Jemand's Abfwesenheit, v nebyti někoho.
Abfzahlen, f. abftragen.
Abfzeichen, znamení, znak.
Abfzeichnung, einer Sache, vykreslení něčeho.
Abfziehen (entziehen), einen Theil, odejmouti; — (vom Gelde) utrhnouti, strhnouti; — (abrechnen) vom Lohne, sraziti, vyraziti někomu něco ze mzdy.
Abfzug, vom Erbtheil, odejmutí z dílu dědického; — der Steuer, srážka daně.
Abfzugspost, postávka v účtech, kteráž se sráží; srážka.
Abfceptant eines Wechfels, příjemce, přijímatel směnky.
Abfception, přijetí, přijmutí; — per honor di lettera, přijmutí čestné, pro čest podpisu.
Abfceptions-Provision, srážka za přijmutí.
Abfceptiren, den Wechsel, přijmouti směnku.
Abfcidentien, případy, vedlejší důchodky.
Abfcreditiren, Jemanden, někoho

pověřiti; a. diplomatische Person, pověřená, listem věřícím opatřená osoba diplomatická.
Abfchten, na něco pozor, zřetel, bedlivost míti; pozorovati, šetřiti něčeho.
Abfchtung, vor dem Gesetze, úcta k zákonu.
Abfclamation, zvolání; Wahl durch A., volba zvoláním.
Abfct, (eine einzelne Handlung), gerichtlicher, výkon soudní.
Abfcten, spisy, písemnosti; Proceß-Acten, spisy sporné.
Abfcten-, (co se týče spisův); — =Auszug, výtah ze spisův; — =Stück, spis; — =Verzeichniß, seznam spisův.
Abfctenmäßige Thatumstände, okolnosti skutku dle spisův.
Abfctie, akcie; Actiengesellschaft, spolek akcijsní.
Abfctives Wahlrecht, právo voliti, p. voličské.
Abfctiv = Forderung, pohledanost; — =Stand (Vermögen), majetnost; — =Verzeichniß, seznam majetnosti.
Abfctivirung, der Sicherheitswache, uvedení stráže bezpeční v skutečnost.
Abfctivität, einer Commission, einost komise.
Abfctorische Caution, žalobnická jistota.
Abfctuar, aktuár; (Schriftführer) zapisovatel.
Abfctuarifiren, zapisovati.
Abfctise, potravné, daň potravní.
Abfaptirung, úprava.
Abfaptirungs-, úpravní, upravovací, (co se týče úpravy); — =Auslagen, náklad upravovací; (bei Gebäuden), náklad na úpravu budov; — =Baute, stavba upravovací.
Abfaddiren, sčísti, sčítati.
Abfadditional = Weisartifel, dodatný průvodní článek; — =Weisung, dodatné provedení.

Adel, šlechtictví; den Adel verlei-
hen, propůjčiti šl.

Adels-, šlechtický; (co se tý-
če šlechtictví); = **Anmaßung**,
osobení sobě šlechtictví; —
= **Grad** (Adelsstufe), stupeň šlech-
tictví.

Adelstand, stav, řád šlechtický,
šlechtictví.

Adelszeugniß, vysvědčení šlech-
tictví.

Adjunct, příruční.

Adjustiren, den Kostenüberschlag,
upraviti rozvrh nákladů, einen
Conto mit 30 fl., počet v sumu
30 zl., v sumě 30 zl.

Adjustirung, upravení.

Adjutant, pobočník.

Adjutum, pomocné.

Administration, správa.

Administrations-, správní; — =
Behörde, správní úřad; — = Ge-
schäft, správní řízení, s. práce; —
= Zweig, správní odvětví.

Administrativ, správní, správu ve-
doucí; adm. Oberleitung des Lan-
des, vrchní správa země.

Adoption, přisvojení (dítěte).

Adoptiv-, přisvojení, (co se týče
přisvojení); Kind, přisvojenec; —
= Mutter, přisvojitelka; — = Vater,
přisvojitel. (S. Annahme an Kin-
desstatt.)

Adresse an Jemanden (Dedication),
připis k někomu; (bei Wechselbrie-
fen) jméno a místo, kdo a kde
směnku vyplatiti má; adresa.

Advisalitätsrecht, doživotné právo
k požívání něčeho.

Advocat, advokát, řečník (slov.
pravotár).

Advokaten-, advokátský; — = Ord-
nung, řád advokátský; — = Stand,
stav advokátský, advokátství.

Advokatur, advokátství, řečnictví
(slov. pravotárství).

Affiliation, eines Clubbs, rozple-
meňování - se, rozvětňování - se
klubu.

After-, pod-, po-, pa-, (co pod
jiným n. po jiném jest, co od ji-
ného má svou podstatu); — = Be-
stand, podprojednání; etwas in A.
geben; podprojednati něco; — = Be-
standgeber, podprojednatel; — = Be-
standnehmer, podprojednatník; —
= Geses, nepravý, lživý zákon, paza-
kon; — = Lehen, podmanství; —
= Lebensmann, podman; — = Mie-
ther, podnájemník, podruh; —
= Pfand, podzáklad; — = Pfand,
podman; — = Verpfändung, pod-
zastavení, podzástava.

Agent, öffentlicher, veřejný jednatel.
Aggressiv, útočný, a. Charakter, po-
vaha útoční.

Agio, nádatek.

Agiotage, nadsazování mince, smě-
neční lichva.

Ahnden, (strafen), trestati, pokuto-
vati někoho.

Ahdung, trestání; bei sonstiger
A., pod skutečným trestáním, pod
uvarováním pokuty.

Ahnherr, předeek.

Akatholisch, akatolický.

Alphabetisch, ordnen, spořádati dle
abecedy, zříditi abecedně.

Aliment, výživné.

Alimentation, dávání výživného,
výživa; — der Gattin und der
Kinder, výživa manželce a dětem.

Aliquoter Theil, tolikátá částka.

Allarm, poplach; A. schlagen, bub-
novati na poplach.

Alleinbesitz, samodržebnost.

Alleingewalt, samomoc.

Alleinherrscher, samovládece, —
= schaft, samovláda.

Alleinhandel, samoprodej.

Alleinzahler, samoplatec.

Allerhöchstdieselben, Jeho Veli-
čenstvo.

Allerhöchste, nejvyšší; a. h. Befehl,
n. rozkaz.

Allerunterthänigste, nejponiženější,
a. u. Vortrag, n. přednesení.

Allfällig, allfälliger Kläger, žalobce,

ač jest-li jaký; allf. Gründe,
dávody, ač má-li kdo jaké.

Allod, spupný.

Allodgut, (im Gegensaße des Le-
hengutes), spupný statek (niko-
mu nezávadný).

Allodifiziren, ein Gut, vysvoboditi,
propustiti statek z manství.

Allodifizirung, vysvobození z man-
ství.

Allonge, Wechsel-, přívěsek smě-
neční.

Allseitig, všestranný; allseitige Voll-
macht (d. i. von allen Mitgliedern
einer Gesellschaft), plnomocenství
ode všech.

Alluvion, náplav.

Almosen, almužna.

Alt, (im Gegensaße zu „neu“) starý;
— 24 Jahre alt seyn, 24 let
věku svého míti.

Alter, stáří; — (Lebensalter) věk, léta.

Alterklasse, třída let.

Älterliche Gewalt, moc rodičův,
moc rodičská.

Ältertheil, jeden z rodičův.

Ältertschwach, sešlý věkem.

Älteste der Gemeinde, starší obecní;
Ältester (erster Vorgesetzte), sta-
rosta obce; der Junft-, starší
cechovní.

Alumnaticum, dávka k alumnátu,
k semináři kněžskému.

Amnestirung, odpustění a zapo-
menutí.

Amortisiren, eine Urkunde, umo-
řiti listinu; amortisirter Schein,
mrtvý, umořený list.

Amortisirung, von Urkunden, úmor,
umoření listin.

Amt, úřad; hinsichtlich einer Sache
das Amt handeln, v příčině ně-
 které věci řídití dle úřadu.

Ämthliches Gebieth, úřední obor,
— Umfang des ämthlichen G., meze
úředního oboru, úřední působnosti.

Amts- úřední; — = Abschrift, ú. pře-
pis; — = Bezirk, ú. obvod; —
= Blatt, ú. list; — = Correspondenz,

u. dopisování; — = Diener, ú. slu-
žebník; — = Erinnerung, ú. při-
pomenutí, ú. vysvětlení; — = Füh-
rung, úřadování; — = Handlung,
řízení úřední, úřadování; die A.
hat statt zu finden, řízení má
předse jíti; das Gesuch wird zur
A. zugestellt, žádost dodává se k
úřednímu řízení; — = Individuum,
ú. osoba; — = Lehen, ú. manství; —
= Locale, ú. místnost; — = Platz, ú.
místo; — = Protokoll, ú. protokol;
= Rang, řád úřední, stupeň, pos-
loupnost úředního důstojenství; —
= Raum, ú. prostor, místo; —
= Requisition, ú. potřeby; — = Sache,
ú. věc, záležitost; — = Schranke,
ú. zábradlí, přebrada; vor d. A.,
před zábradlím, (fig. statt „Ge-
richt“) před soudem; — = Siegel,
ú. pečeť; — = Tag, den úřední,
den úředního řízení; — = Thätig-
keit, ú. činnost; — = Uebergabe,
odevzdání úřadu; — = Verichtigung,
ú. konání; — = Vertreter (Vertre-
ter), zástupce v úřadu; — = Ver-
lust, ztráta úřadu; — = Wirksam-
keit, ú. působení.

Amtswegen, von, z úřadu, z po-
viinnosti úřadu.

Analog, podobný, nápodobný.

Analogie, podobnost, podobenství.

Anarchie, bezvláda, bezvládní.

Anarchischer Zustand, bezvládnost.

Anbefehlen, přikázati něco.

Anberaumen, eine Frist, dáti lhátu;
eine Tagsetzung, položití stání.

Anbetracht, in A. einer Sache, v
příčině, s strany, co se dotýče
nějaké věci; prohlédajíc, hledíc k
nějaké věci.

Anbieten, etwas, podávati sek něče-
mu; einen Eid, sítch zu einem Eide,
podávati se, nabízetí se k přísaze,
(slov. ponukati); — eine Sicher-
heit, podati, podávati jistotu.

Anbietung, nabídnutí, (slov. po-
nuknutí); podání, podávání (f.
anbieten).

Anbot, bei Vicitationen, podání, podavek při dražbě.

Anbringen (vorbringen), 3. B. ein Faktum, einen Umstand, přednesti, přivesti, předložit něco; — (einreichen) ein Gesuch, podat k někomu žádost, vznésti něco na někoho; — (ansuchen) vyhledávati něčeho, žádati něčeho.

Anbringung, přednesení, přivedení, předložení, podání, vznešení, vyhledávání, žádost (s. anbringen).

Andenken, památka.

Andersseits, s druhé strany.

Andichten, Jemanden ein Verbrechen, vymyslíti na někoho zločin.

Androhen, hroziti, vyhrožovati, pohrůžky činiti někomu.

Androhung, Straf-, hrožení někomu trestem.

Anfeuern, povzbuditi, povzbuzovati, podněcovati někoho k něčemu.

Anerbieten, nabídnuti, podání.

Anerkennen, etwas, znáti se k něčemu; eine Urkunde, znáti se k listině; eine Forderung für richtig, uznati, uznávati pohledanost za pravou; ein Kind für ehelich geboren, uznávati dítě za manželsky splozené.

Anerkennung, znání-se k něčemu; dem Angeschuldigten etwas zur Anerkennung vorlegen, obviněnému něco předložiti, zdali se k tomu zná; — (Würdigung), volle, úplné uznání.

Anfall, gewaltsamer, gegen eine Person, násilný útok na osobu; — eines Vermögens an Jemanden (Erbsanfall), nápad majetnosti na někoho.

Anfechten, (bestreiten) ein Urtheil, einen Rechtsmittel, odporovati něčemu, popírati něčeho, nárokem něco stihati.

Anforderung, pohledávání, žádání něčeho na někom; — (rechtlicher Anspruch), právo k něčemu; — der Dienstes, to, čeho úřad žádá; — machen auf eine Sache, táhnouti se na

něco; pohledávati, žádati něčeho na někom.

Anfrage, dotaz.

Anfrage-, dotazovací; — =Kanzlei, dotazovna; — =Protokoll, protokol dotazovací.

Anführen, Urkunden, přivesti, předložit listiny; — Thatfachen, přednesti příběhy; — ein Regiment, vésti pluk.

Angabe, vyjevení něčeho, udání něčeho o něčem; — eidliche, s. Manifestationseid.

Angeben, (bekannt geben), ein Vermögen, vyjeviti majetnost; — etne Urkunde als bedenklich, udati listinu za vadnou.

Angeber, udavač.

Angeblich, domnělý; jakož se udává, dle udání.

Angeboren, prirodilý.

Angegriffener, s. angreifen.

Angehen, Jemanden um etwas, žádati někoho za něco, domlouvati se k někomu o něco, hleděti k někomu o něco; — den Schuldner zur Unterschreibung, žádati dlužníka za podpis; — die Sache geht Jemanden an, věc někoho se týče.

Angehöriger, eines Landes, einer Gemeinde, příslušník některé země, obce.

Angeld, závdavek.

Angestammt, přirozený.

Angränzen, mezovati s něčím; angränzend (nebenliegend), vedlejší.

Angreifen, Jemanden durch eine Schrift, dotýkati se někoho spisem; (gewalthätig), útok učiniti na někoho, na někoho sáhnouti; — (bestreiten) ein Urtheil, odporovati něčemu, nárokem něco stihati, s. anfechten.

Angriff, (mit Worten) dotýkání; — (mit Waffen), útok.

Anhalten, einen Sträfling, jmouti, zadržeti trestníka; — Jemanden im Arrest, držeti někoho ve vězení, véziti někoho; — Jemanden zur

Zeugenschaft; přidržeti, připraviti někoho k svědčení; — ein Gut, eine Waare, staviti zboží, (durch Verbot), obstaviti.

Anhaltspunkt, Regel, pravidlo; to, čím se kdo řídí, čeho se někdo drží; — zur Nachforschung (Grund), příčina, důvod k pátrání po něčem.

Anhaltung, s. anhalten.

Anbang (Beisatz), doložení, přídavek; — (Anhänger) přivrženstvo; — (Nebenlage), příloha, im A., přílohou, přílohně; — (Nachtrag), s. unten.

Anhängig werden vor Gericht, přijíti před soud, (pře přišla před soud), zajíti před soudem; bei anhängender Streitsache, pod trvajícím při, proti zašlou při; — eine Untersuchung gegen Jemanden anhängig machen, někoho vzíti u vyšetřování; anhängige Untersuchung, trvajícím vyšetřování.

Anhezen, die Thiere, štváti zvířata.

Anhören, die Zeugen, slyšeti svědky.

Anklage, žaloba, obžalování.

Anklager, obžalovavci; — =Kammer, komora žalovací, obžalovací; — Prozeß, obž. řízení; — =Schrift, o. spis; — =Stand, obžalovanost; im Anklagestand seyn, obžalován býti, Jemanden in Anklagestand versetzen, dáti, vydati někoho v obžalovanost, obžalovati někoho; — =Verfahren, obž. řízení.

Anklagekammer, s. Anklagekammer.

Ankündigung, prohlášení, oznámení, návěští.

Anlage, (Beilage), příloha, připojení; — (ein Werk), založení; stavba, přístavek.

Anlangen, um eine Tagsatzung, žádati za stání.

Anlangen, das, žádost, žádání, vyhledávání něčeho.

Anlaß, Anfang počátek; Anlaß geben zu einer Sache, počátek učiniti něčeho. — Ursache, příčina; aus Anlaß, v příčině něčeho.

Anlegen, ein Werk, založiti, zříditi něco; — Geld auf Interessen, uložit peníze pod úrok; — Feuer, klásti oheň; — den amtlichen Beschluß, něco úředně zamknouti.

Anlegungsart der Kapitalien, způsob, ukládati hlavní sumu pod úrok.

Anlehen, vypůjčka.

Anlebensversuch, pokus o vypůjčku.

Anleihe, s. Anlehen.

Anleihen, vypůjčiti.

Anlebensversuch, s. Anlebensversuch.

Anleiher, vypůjčitel, vypůjčovatel.

Anleitung, pravidlo, naučení.

Anmaßen, sich eine Sache, osobiti sobě něco.

Anmelden, eine Forderung, ohlásiti, opověditi pohledávku; die Appellation, den Recurs, opověditi odvolání, rekurs; den Eid, připověditi se k přísaze; — sich der Zahlung halber, přihlásiti se o zaplacení.

Anmelder, kdo něco opovídá, kdo se k něčemu připovídá.

Anmeldung, ohlášení, opověď něčeho, připovězení-se k něčemu; přihláška (s. anmelden).

Anmeldungs-, opovědní; — =Formular, o. forma, způsob; — =Frist, o. lhůta.

Anmerken, zaznamenati, poznamenati něco.

Annäherungsweise, asi; annäherungsweise Ermittlung der Auslagen, vyšetření toho, co by asi bylo výloh.

Annahme an Kindesstatt, prisvojení dítěte, přijetí dítěte za své; (s. Adoption); — (Vorausetzung), domnění.

Annehmen, etwas zur Verrichtung, něco k vykonání na se vzíti, k sobě přijmouti; — eine Forderung an Zahlungsstatt, ujmouti nějakou

pohledanost v dluhu, místo placení.
Annehmbar, příjemný.
Annehmlich, příjemný; annehmliche Sicherheit, příjemná jistota.
Anomalie (Ausnahme), nepravidelnost, uchýlka od pravidla, neporád.
Anonyme Anzeige, udání bezejmenné, bez podpisu.
Anordnen, naříditi.
Anordnung, nařízení; — letzte-wilige, poslední porizení.
Anrechnen, (zurechnen), přičísti; (einrechnen) vpočísti; — vom Verlauf einer Frist an zu rechnen, od projiti lhůty počítajíc.
Anrechnung, přičtení, vpočtení; in den Pflichtenheil, vpočtení v díl povinný.
Anrede, eine Anrede halten an Jemanden, řeč míti k někomu.
Anregen, der Zweifel wurde ange-regt, pochybnost vznikla, nastala, vzešla.
Anregung, etwas in Anregung bringen, hnouti něčím, o něčem učiniti zmínku.
Anrainer, spolumezující soused.
Anrufen, die Hilfe des Amtes, volati k úřadu o pomoc, žádati úřad za pomoc; žádati, vyhledávati úřední pomoci.
Anfrage, opověď.
Anfrage, opovědní; — Posten, opovědní místo.
Anfäßig, usedlý, osedlý; sich anfäßig machen, osaditi se, osazovatí se.
Anfälligkeit, usedlost.
Ansatz, in einer Rechnung, udání, postávka.
Anschlag, böser, zlý úklad, obmysl; Kosten, rozčet nákladů; Werth, vycenění; — zwanzigfacher, suma některá, vezmouc ji dvacater-násobné; — öffentlicher (Kund-machung), veřejný vývěsek.
Anschlagen, etwas zu Gelde (schä-

hen), vyceniti něco v penězích; einen Schaden, ceniti, počítati sobě škodu; — den Tagzettel an die Thür, přibíti denní listek na dveře; eine Kundmachung öffent-lich, nějaké návěsti vůbec vyvěsiti.
Anschlagsbetrag, vyceněná suma.
Anschließen, připojiti; sich dem Strafverfahren, připojiti se, přistoupiti k trestnímu řízení; — eine angeschlossene Beilage, příle-žící, příležitý spis; (in Ketten legen) den Gefangenen, dáti do okovů, do pout, přikovati vězňe.
Anschluss an Jemanden, připojení-se k někomu; — (Beilage), příloha; — die Beilagen folgen im Anschlusse mit, přílohy zároveň se vracují.
Anschnitt, vrub; -rechnung, poč-et na vrub.
Anschreiben, Jemanden an die Steuer, psáti, zapsati na někoho daň; an die Gewähr, někomu něco veřejnými knihami zapsati.
Anschuldigen, viniti, obviňovati někoho z něčeho.
Anschuldigung, obvinění.
Anschuldigungs, obviňovací; — Beweis, obv. důkaz, průvod.
Ansehen (halten), považovati, vá-žiti, počítati, pokládati; etwas für einen Beweis, považovati ně-čeho za důkaz; — Jemanden mit der Strafe ansehen, hleděti k ně-komu trestem.
Ansehen (Würde), důstojenství, hodnost; — (Achtung) šetrnost, vážnost.
Ansetzen (bestimmen), den Tag, po-ložiti den; — (bemessen) die Ge-bühren, vyměřiti, ustanoviti, udati platy; — das an ein Ufer ange-sehete (angespülte) Erdreich, ze-mě, která se ke břehu nasadí.
An sich, na se, na sebe; etwas an sich bringen, něco na sebe přivesti; an sich lösen, něco splacením, výpla-tou na se přivesti; an sich ziehen,

něco na se převesti, potáhnouti k sobě.
Ansiht, über eine Sache, smýšlení o něčem.
Ansiedlung, s. Colonie, Colonis- rung.
Ansinnung, einer verbrecherischen Handlung, osnování zločinného skutku.
Ansprache, an das Publikum, slovo, promluva k obecnstvu.
Ansprechen, Jemanden um etwas, někoho za něco žádati; na někom něčeho žádati, vyhledávati, k ně-komu se o něco domlouvati; — (Anspruch machen), k někomu o něco hleděti, na někom něčeho pohledávati; ein angeprochenes Recht, pohledávané právo; — ein Gut, ein Recht, táhnouti se, po-tahovati se na statek, na právo.
Anspruch, (ein Recht haben auf Etwas), právo míti k něčemu, na něco se moci táhnouti, potaho-vati; Jemanden in Anspruch neh-men, z. B. die Gemeinde, na obci něčeho žádati; die Gemeindefasse wird zu sehr in Anspruch genom-men, na obecní pokladnici příliš mnoho se žádá, vyhledává, s. an-sprechen.
Anspühlen, naplaviti.
Anstalt, ústav; Lehr-, ústav učební; — treffen, něco opatrili, k něčemu hleděti.
Anstand, (Würde), slušnost, váž-nost, — (gefällsamlicher), záva-da; Jemanden einen Anstand ma-chen, gegen Jemanden einen An-stand erheben, z. B. wegen eines Stempelgebrechens, učiniti někomu závalu; někoho v závalu n. na někoho závalu uvesti pro něco; einen Anstand beheben, závalu zdvihnouti; (Zweifel, Schwierig-keit überhaupt), námítka, pochyb-nost, nesnáze, překážka; Anstände machen, nesnáze činiti někomu v něčem; bei sich ergebenden Anständen,

vzešlali by o něco jaká nesnáze, pochybnost; Anstände beheben, beseitigen, pochybnosti, překážky zdvihnouti, odvarovati; seinen A-nahmen wegen einer Sache, nevá-hati, nerozpakovati se v něčem.
Anstandslos, bez překážky.
Ansteckung, (Anzündung) seines Vermögens, zapálení své majet-nosti; — (Krankheitsfall), nákaza.
Anstellen, Jemanden als Beamten, dosaditi, saditi, usaditi někoho na úřad; beim Amte angestellt, v úřadě postavený.
Anstellung, einer Commission, usta-novení, zřízení komise.
Anstellungs — (co se dotýče sa-zení na úřad, ustanovení, zřízení); — Decret, list ustanovovací, zřizo-vací; — Fähigkeit, spůsobnost k úřadu, k službě.
Anstifter, eines Verbrechens, strůjce zločinu.
Anstößig, pohoršlivý.
Anstreben, einen Zweck, k něčemu směřovati.
Anstrengen, eine Klage, žalovati, žalobu podati na někoho; einen Prozeß, právní při počíti, po právu neb právem jíti.
Ansuchen, Jemanden um etwas, žádati někoho za něco; žádati od někoho neb na někom něčeho.
Ansuchen, žádání, žádost; ein A-stellen um etwas, s. ansuchen.
Antheil, einer Erbschaft, díl, podíl; — A. (Theilnahme) haben an einer Sache, míti v něčem účastenství.
Anticipationschein, anticipatka.
Anticipiren, vzíti, bráti napřed.
Antidatiren, datovati napřed.
Antrag, návrh, předložení; einen A-stellen, navrhovati, předkládati něco, činiti návrh o něčem.
Antragen, (einen Antrag stellen), navrhnouti něco; — (sich zu etwas anbieten, z. B. zu einem Beweis, Ge-genbeweis), podávati se, nabízetí se k něčemu; — (etwas verlangen)

auf die Erstreckung der Tagfagung, žádati, aby se stání odložilo.

Antragstellung, navrhování něčeho.

Antreten, etwas (sich) zu etwas melden, einen Beweis, die Erbschaft, hlásiti se, přihlásiti se, připověditi se k něčemu; — (übernehmen), ujmouti něco, uvázati se v něco; — ein Amt, eine Erbschaft, die Regierung, ujmouti úřad, dědictví, vládu; uvázati se v úřad, v dědictví atd.; vejíti v úřad atd.

Antretung, přihlášení-se k něčemu; ujmouti něčeho, uvázání-se v něco, vejíti v něco (s. antreten).

Antrieb, naléhání, doléhání, puzení.

Antwort, odpověď; Rede und Antwort geben, odpověditi, odpověd dáti k něčemu; — schreiben, písemná odpověď, list odpovídací.

Anvertrauen, svěřiti někomu něco.

Anvertraung, svěření.

Anverwandt, příbuzný.

Anwachs (das Ueberhandnehmen), des Wildes, zmáhání-se, množení-se zvíře.

Anwachsen, růsti, zrůstati; anwachsende Zinsen, zrůstající úroky.

Anwalt, (Vertreter), des Beschuldigten, zástupce; — (Vermögensverwalter) einer Gemeinde, hospodář obce; — schaft, (Vertretung), zastupitelství; (der Gemeinde), úřad hospodářský.

Anwärter, čekatel.

Anwartschaft, čekanství.

Anweisen, (besehlen), naříditi, přikázati někomu něco; — (assigniren) Jemanden an eine Person, oder Casse, ukázati někomu k některé osobě nebo k pokladnici; Jemanden den Gehalt zahlbar a., někomu dáti ukázku na plat, na vybírání služného; — (verweisen), odkázati někoho k něčemu; Jemanden zur Verhandlung durch einen Advocaten anweisen, odkázati někoho, aby při líčení skrze advokáta.

Anweiser, (Assignant), ukazatel.

Anweisung, (Assignment), ukázka; Gehaltsanweisung, ukázka na služné; Zahlungsanweisung, u. na plat; — (Instruction), naučení.

Anwenden, Mühe zu etwas, z. B. zur Herbeischaffung der Behelfe, přičiniti se o něco, k. p. o shledání potřeb; — (appliciren), eine Verordnung auf andere Fälle, vztáhnouti, vztahovati některé nařízení na jiné případy, k jiným případnostem.

Anwendbar, die Verordnung ist auch auf andere Fälle anwendbar, nařízení vztahuje se, směřuje i k jiným případnostem, platí též o jiných případech.

Anwendbarkeit, Umfang der Anwendbarkeit des Gesetzes, míra, pokud se zákona užívati dá, pokud lze jest zákon vztahovati.

Anwendung, von Mühe, přičinění se; — (Applicirung), vztážení něčeho k něčemu, n. na něco; — das Gesetz findet seine Anwendung, s. anwendbar; etwas in Anwendung bringen, z. B. ein Gesetz, uvesti něco v užívání, v platnost; užívati něčeho.

Anwerben, (bereden), namlouti, namlouti někoho k něčemu; — (bestellen) zjednati; — (dingen) najmouti.

Anwerbung, namluvení, zjednání, najmutí, s. anwerben.

Anwesend, přítomný; im Lande anw. sein, v zemi býti, přítomný v zemi býti.

Anzeige, einer Sache an Jemanden, oznámení něčeho k někomu; — (insbesondere eines Verbrechens), udání; — amt úřad oznamovací, — blatt list oznamovací, oznamovatel; — Kanzlei, o. kancelář.

Anzeigen, eine Forderung zu Protokoll, dáti pohledanost do protokolu; ein Verbrechen an das Gericht, oznámiti, udati zločin k soudu.

Anzeiger, oznamovatel, oznamce; — (Denunziant), udavatel, donašec.

Anzeigung (Anzicht), eines Verbrechens, pŕtah zločinu (t. k osobě); nähere und entferntere Anzeigungen, bližší a vzdálenější pŕtahové; gegen Jemanden kommen A. vor, na někoho jsou pŕtahové.

Anzeichen, eines Verbrechens, s. Anzeigung, Anzicht.

Anzetteln, eine Verschwörung, osnovati, spŕsobiti spiknutí, — Zwiŕigkeiten, stropiti, spŕsobiti sváry.

Anzüglich, sein gegen Jemanden, dotýkati se někoho, (slovy, spisem), anžugliche Schrift, spis dotýkavý, důtklivý, urážlivý.

Anzüglichkeit, dotýkání-se, důtka, slova urážlivá.

Apanage, uděl.

Apanagiren, dáti úděl; — apanagirt, údělný.

Apotheker, lékárník.

Apotheker, lékárnický; — Gehilfe, l. pomočník; — Geselle, = Subjekt, lékárnický; — Gewerbe, lékárnická živnost; — Gremium, l. sbor; — Taxe, l. sazba.

Appellabilität, možnost odvolati se, odvolatelnost.

Appellant, odvolávatel.

Appellation, odvolání; — die Appellation ergreifen, s. appelliren.

Appellations, odvolací; — Anmeldung, o. ohlášení, ohlášení k odvolání-se; — Beschwerde, o. stížnost; — Einrede, o. odpověď; — Frist, o. lhůta, lhůta k odvolání-se; — Gericht, o. soud; — Gerichtsbezirk, obvod soudu odvolacího; — Gerichtspräsident, předsednictví soudu odvolacího; — Schrift, o. spis; — Urtheil, rozsudek soudu odvolacího; — Verber, odvolatel; — Zug, odvolávání-se.

Appell, odvolací; — Gericht, o. soud; — Hof, o. soud; — Hofsfunktion, řízení, konání soudu odvolacího;

— Instanz, o. stolice; — Senat, senat odvolacího soudu.

Appelliren, odvolati se od některého soudu, o. se z nálezu některého soudu na soud vyšší.

Approbiren, potvrditi, stvrditi, schváliti něco.

Äquivalent, (v. Preis) rovnocennost, (v. Werth) rovnohodnost; — (als Sache) věc rovné ceny, hodnoty; — für etwas im Gelde geben, v penězích dáti tolik, zač věc stojí.

Ärar, erár, státní důchod.

Ärarial, erární; — Gebühr, er. náležitost, plat, dávka k eráru; — Rückstand, e. zdržalost; — (Staats=), státní; — Gebäude, státní stavení, st. budova.

Arbeiter, dělník, pracovník.

Arbeiter, dělnický; — Familie, d. rodina; — Classe, d. třída, třída dělníkův, dělnictvo.

Arbeits, co se týče díla, práce; — Bezug (Gespann), potah (slov. záprež); — Forderung, pohledanost za práci; — Leistung, pracování; dělání, konání, práce; — Lohn, mzda; — Lohnsforderung, pohledávaná mzda, pohledávání mzdy; — Mann, dělník, člověk dělný; — Tag, dělní den, robotní den; — Verdienst, výdělek.

Arbeitsfähig, spŕsobný, schopný ku práci.

Arbitrage, (Wechsel=) směneční sazba.

Archiv, archiv, listovna.

Archivar, archivář, listovní.

Area, rozloha, prostora, pole.

Aergerniß, pohoršení.

Arglist, (dolus malus), zlá lest, obmysl.

Arglistig, zlolestný, obmyslný.

Argument, s. Beweis.

Argumentation, s. Beweisführung.

Argwohn, z. B. mehrere Verbrechen, podezření více zločinův.

Arriergarde, zadní voj.

Armeebefehl, vojenský rozkaz.

Armenz., co se týče chudých; — =Casse, pokladnice chudých; — =Percent, procento chudých; — =Polizei, policie chudých, policie chudiny; — =Versorgung, opatření chudých.

Arrest, (Arrestirung), uvězení; den Arrest wider Jemanden verwilligen, na někoho povoliti uvězení; — (Gefängniß), vězení, věznice; wer den gewöhnlichen Arrest vermeiden will, kdo chce minouti obyčejné vězení, obyčejnou věznici.

Arrestz., vězniční, co se týče vězení, věznice; — =Fournitur, vězniční potřeby; — =Gesuch (Arrestirungs-), žádost za uvězení; — =Localität, místo, místnost vězniční; — =Strafe, trest vězení; — =Berber, kdo žádá uvězení na někoho, uvězovatel.

Arrestant, uvězený, vězeň.

Arrestiren, uvěziti někoho; — (im Arrest halten), věziti někoho.

Arrestirender, uvězovatel; der zu Arrestirende, kdo uvězen býti má.

Arrestirung, uvězení, vězení, s. Arrestiren.

Art, způsob; Arten der Strafen, der Uebertretungen, způsobové trestů, přestupků; in der Art, v ten způsob, tím způsobem.

Artikel, článek, kus.

Artillerie, dělostřelectvo.

Artistische Erzeugnisse, díla umělecká; artistische Gegenstände, umělecké věci.

Arznei, falkše, unreine, aus verdorbenen Materialien gefertigte, lék nepravý, nečistý, učiněný ze zkažené hmoty.

Arzneikare, sazba na léky.

Arzt, lékař.

Arztlich, lékařsky; ärztliche Gebühren, léčebné; (wundärztliche Gebühren) hojebné; ärztliches Gutachten (Barere), lékařské dobré zdání.

Ascendenten, příbuzní v pokolení vzhůru stupující, příbuzenstvo

vzhůru stupující; předkové; vstupníci.

Affecurant, pojišťovatel.

Affecuranz, pojištění, zjištění.

Affecuranzz., pojišťovací; — =Anstalt, p. ústav, pojišťovatelna; — =Contract, p. smlouva; — =Gebühr, pojistné; — =Gesellschaft, pojišťovací spolek; — =Pollzize, p. list; — =Prämie, pojistné.

Affecuriren, pojistiti, zjistiiti.

Affentiren, odvesti, odváděti (na vojnu).

Affentirung, odvod.

Affentirungsz., odvodní; — =Bezirk, odvodní obvod; — =Commission, odvodní komise; — =Platz, odvodní místo.

Affessor, přísední.

Affignant, ukazatel.

Affignat, ukazanec.

Affignatar, ukazník.

Affignation, ukázka.

Affigniren, s. anweisen.

Affisenhof, soud přísedních.

Affistenz, pomoc; A. eines Gerichts, behufš des Vollzugs eines Rechtspruches, pomoc soudní k vykonání právního výroku.

Affotiation, spolčování - se; — (Verein) spolek.

Affotiationsz., spolčovací, co se dotýče spolku, spolčování; — =Recht, právo spolčovati se, pr. spolčovací.

Attaque, útok.

Attentat, gegen Jemanden, útok na někoho.

Aegung, strava; — =gebühr, stravné.

Auction, dražba, veřejný prodej.

Audienz, slyšení, vyslyšení, bitten um A., žádati za vyslyšení; J. Audienz geben, někoho slyseti.

Auditor, auditor, vojenský sudí.

Auditoriat, auditoriat, vojenské sudství.

Auditoriatſpraxis, cvik při vojenském soudu.

Aufbehalten (zurückbehalten), podržeti; — (bewahren) zachovati; — die Acten in Ordnung, spisy v pořádku zachovati; — (niederlegen) uložit; eine Schrift bei Gericht, spis u soudu uložit.

Aufbewahren, schovati, uložit; eine Schrift bei Gerichtshanden, spis u soudu schovati.

Aufbewahrer, schovatel, schovavač.

Aufbewahrung, schování.

Aufbiethen, alle Mittel, užiti všech prostředků.

Aufbringen, eine Summe, shledati, opatřiti sumu.

Aufbürden, Jemanden etwas, uvalovati něco na někoho.

Aufdingen, einen Lehrling, připověděti učeníka.

Aufdrücken, das Gerichtſiegel, přítisknouti na něco soudní pečeť.

Aufenthalt, pobyt, zdržování-se.

Aufenthaltz., pobytí, (co se týče pobytu); — =Ort, místo, kde se někdo zdržuje; místo pobytu, zdržování-se; — =Steuer, (der Juden), židovská daň za pobyt, za zdržování se v místě.

Auferlegen (befehlen), uložit, přikázati někomu něco; eine Strafe, Steuer, s. Auflegen.

Auffallende, Gebrechen, patrné, zřejmé vady.

Auffangen, Briefe, přejmouti, přejímati listy.

Auffinden, die Uebelthäter, vyhledati provinilce.

Auffordern, vyzývatel, vyzývač.

Auffordern, vyzvati, vybídouti někoho.

Aufforderungs- vyzývací, výzevný; — =Fall, případ vyzývací; — =Klage, žaloba v.; — =Proceß, pře vyzývací.

Aufführung, chování.

Aufgabe, der Briefe (auf die Post), podání, dání listů na poštu; — (Bestimmung) úloha.

Aufgeben, Briefe (auf die Post), dáti listy na poštu, — (zuweisen zur Verrichtung) uložit někomu něco; — (fahren lassen) pustiti mimo se.

Aufgeber, eines Briefes, einer Ladung, podatel, podavač listu, nákladu.

Aufgeboth, (Ehe-), ohlásky; — (Landsturm) zemská hotovost.

Aufgeld, (Agio) nádatek.

Aufhaben, ein Amt, míti na sobě úrad, povinnost; aufhabender (abgelegter) Eid, přísaha vykonaná.

Aufhalten, sich in einem Orte, zdržovati se v některém místě; — die Execution des Erkenntnißes, staviti, zastaviti exekuci nálezu, vedení práva po nálezu.

Aufheben, die Gerichtskosten, die Untersuchung, zdvihnouti soudní náklady, vyšetřování; die beiderseitigen Gerichtskosten werden aufgehoben, soudní náklady obojí strany se zdvihají, mají minouti; — die Robot, einen Vertrag, zrušiti robotu, smlouvu; — den Landtag, die Gerichtſitzung, vzdáti sněm, soudní sedění; — (verhaften) J., zatknouti někoho.

Aufhebung, zdvihnutí, zrušení, vzdání něčeho, s. aufheben.

Aufheben, Jemanden gegen einen Anderen, posazovati někoho proti někomu.

Aufhören, minouti, ein Hinderniß, ein Recht hört auf, překážka, právo mine, pomíjí.

Aufklären, Jemanden über etwas, vysvětliti, objasniti někomu něco.

Aufklärung, vysvětlení, objasnění, světllost; nähere Aufklärung über etwas erhalten, nabyti o něčem lepší světllosti, lepšího světla.

Aufkommen, mit dem Beweise, dovesti důkazu, dokázati něčeho.

Aufkündigen, napřed dáti věděti; ein Kapital, eine Wohnung, vypověditi sumu hlavní, obydlí.

Aufkündigung, výpověď; eine halbjährige *A.*, výpověď polouletní, výpověď na půl léta napřed znějící; schriftliche *A.*, písemná v.; gerichtliche *A.*, v. prostředkem práva učiněná, daná.

Aufkündigungsschein, list vypořádání, list dávající napřed vědět; — zeit, čas vypořádání.

Auflage, Zahlungsz., uložení platu: nařízené, uložené placení; — eines Werkes, vydání spisu; — der Wahllisten zur Einsicht, vyložení listů volebních k nahlednutí.

Auflassen, ein Bergwerk, spustiti hory; — die Robot, die Gerichtssetzung u. a., s. aufheben.

Auflauf, sběh, shluknutí lidu.

Auflaufen, vzejiti; aufgelaufene Unkosten, vzešlé útraty, náklady.

Aufleben, (wieder in Kraft treten), nabyti zase moci, platnosti.

Auflegen, (eröffnen) ein Darlehen, otevřiti půjčku; — eine Steuer, uložiti daň na někoho; — ein Werk, vydati spis; — die Wahllisten zur Einsicht, vyložiti listy volební k nahlednutí.

Auflehnen, sich gegen das Gesetz, protiviti se zákonu; opíratí se, spouzetí se proti zákonu.

Auflösen, eine Commission, den Reichstag, rozpustiti komisi, sněm říšský; — das Eheband, rozvázati svazek manželský; — einen Vertrag, eine Ehe, eine Gesellschaft, zrušiti smlouvu, manželství, spolek; der Vertrag, die Ehe, die Gesellschaft, löst sich auf, smlouva mine, přestává; manželství, spolek se rozcházi.

Auflösende Bedingung, výminka rušící.

Auflösung, rozpuštění, rozvázání, zrušení; minutí, přestání, rozejití se, s. auflösen.

Aufnahme, des Eides, vzetí přísahy; — (Vornahme) des Verhörs, předsevzetí výsledku; —

der Nothdurften, slyšení, vyslyšení stran o právní potřeby; — (schriftliche *A.*) einer mündlichen Klage zu Protokoll, zapsání žaloby ústní protokolem, n. do protokolu; — eines Protestes vom Notar, osvědčování notářem; in eine Anstalt, in die Gemeinde, přijmutí do ústavu, do obce; — zu einem Amte, přijmutí do úřadu, v úřad; — der Studirenden (mittels Einschreibung), zapisování studujících, zápis; die *A.* der Studirenden findet am . . . . . Statt, studující budou se zapisovatí, přijímají dne . . . . .

Aufnahmez., co se týče přijmutí; — Bedingung, výminka, přijmutí; — Bogen, zápisní arch; — Gebühr, příjemné; — =Schein, přijímací list.

Aufnehmen, einen Eid, vzíti přijmouti přísahu; Rechnungen, přijmouti účty; Jemanden in die Gemeinde, někoho vzíti, přijmouti do obce; — (anhören) die Nothdurften der Parteien, slyšeti, vyslyšeti strany o právní potřeby; — (schriftlich aufnehmen) eine mündliche Klage zu Protokoll, ústní žalobu zapsati protokolem, n. do protokolu; — (vornehmen) das Verhör, předse vzíti výslech; — (annehmen) einen Proceß, eine Arbeit, přijmouti k sobě při, práci.

Aufrechnen, Jemanden die Currentkosten, počítati na někoho léčebné, hojebné; — (compendiren) poraziti, vyraziti sobě něco na někom.

Aufrechnung, in *A.* bringen, s. aufrechnen.

Aufrecht, bleiben, zůstatí v moci, v platnosti; — erhalten, z. B. ein Urtheil, něco v moci, v platnosti zachovati, zůstatí; — halten die Ordnung, udržeti pořádek.

Aufreizen, dráždití, popuzovati někoho; aufreizende Reden, popuzující řeči.

Aufruhr, zbourění; *A.* predigen, povzbuzovati ke zbourění.

Aufrührer, buřič.

Auffandung (Intabulationsbewilligung), povolení ke vkladu, k zapsání do knih pozemných.

Auffatz, (schriftlicher) spis, sepsání.

Auffchieben, odložití něco; aufschiebende Bedingung, Wirkung, odkládací výminka, účinek; eine aufschiebende Wirkung äußern, odkladně působiti; eine Sache ist aufgeschoben, věc stojí na odkladech.

Auffschlag, Bier-, přirážka pivní.

Auffschluß geben, zprávu dáti o něčem, něco vysvětliti.

Auffschrift, nápis; *A.* und Unterschrift, nápis a podpis.

Auffschub, odklad, prodlení, průtah, odtah; die Sache läßt keinen Aufschub zu, věc netrpí žádného odkladu.

Auffsehen erregen, spůsobiti, učiniti hluk.

Auffseher, dohlédač.

Auffsetzen, schriftlich, něco sepsati, ve spis uvesti; učiniti, zdělati list na něco.

Aufsicht, dohled, dohlídka, dozor.

Aufsichtspersonale, osoby dohlédací, dozorstvo.

Aufstand, pozdvížení.

Aufsteigen, aufsteigende Linie, pokolení vzhůru vstupující, p. vstoupící, předkové.

Aufstellen, einen Vertreter, Sequester, eine Briefsammlung, ustanoviti, zříditi zástupce, sekvestra, úřad ke sbírání psaní; — eine Wache, postaviti, zříditi stráž; — (anföhren) Zeugen, Beweise, přivesti svědky, důkazy; táhnouti se na svědky.

Aufstellen, die Entschädigung, rozvrhnouti, rozdělití náhradu.

Auftrag, gerichtlicher, příkaz, nařízení soudní; — (Ermächtigung) Geschäftsführer ohne Auftrag, jed-

natel nezmocněný, bez zmocnění.

Auftragen (befehlen), naříditi, při kázati někomu něco; — dem Gentheile den Eid über etwas, uložiti druhé straně, n. vložiti na druhou stranu přísahu za něco.

Auftreten, im Proceße als Kläger oder Beklagter, stanouti, státi ve při žalobníkem neb žalovaným; — (vortreten) als Redner, vystoupiti jako řečník; — (entgegentreten) energisch, postaviti se, počínati sobě rázně proti někomu.

Aufwand, náklad.

Aufwerfen sich selbst als Commissär, vystaviti se sám za komisaře.

Aufwiegeln, die Unterthanen, pozdvihovati, bouřiti poddané proti někomu.

Aufwiegler, zbuřovatel, pobuřovatel.

Aufwühlen, die öffentliche Ordnung, podrývati veřejný pořádek.

Aufwühlung, podrývání.

Aufzeichnen, zaznamenati, zapsat, něco.

Aufzeichnung, zaznamenání, zapsání.

Aufzug (Verzug), odtah, průtah odklad; — feierlicher (Umgang), slavný pochod; — (Begleitung), průvod.

Augenschein, ohledání; die Streitfache in *A.* nehmen, spornou věc ohledati, očitě spatřiti; einen *A.* vornehmen lassen, něco dáti ohledati, zhlídnouti, očitě spatřiti.

Augenscheinliche Gefahr, patrné, zřejmě nebezpečství.

Augenscheinsz., ohledací; — =Protokoll, ohl. protokol, protokol o ohledání; — =Tagsetzung, ohledací stání.

Augenzeuge, očitý svědek.

Ausarbeiten, vypracovati něco; — (beantworten) eine Frage, sepsati odpověď k otázce; s. abfassen.

Ausarbeitung, práce, vypracování.

Ausbedingen, vymíniti něco sobě n. jinému.
Ausbeute (beim Bergbau), výtěžek.
Ausbilden, Jemanden, vyučovati, vyučiti někoho.
Ausbleiben, bei o. von der Tag-saßung, nepřijíti ke stání, nepostaviti se, nestáti k soudu; der ausgebliebene Theil, strana nepřislá, která nestála; — (nicht zurückkehren), nevraceti se (po delší čas); wenn ein zahmes Thier ausbleibt, když se skrocené zvíře nevrátí.
Ausbleiben, das, von der Tag-saßung, nestání.
Ausborgen, (von Jemanden etwas), vyvěřiti sobě něco; — (ein. Andern), uvěřiti někomu něco; — (Schulden machen), dlužiti se, zdlužiti se.
Ausbrechen, (vom Concurse), vzniknouti, vzejíti; ausgebrochener Concurse, konkurs na někoho n. na něčí majetnost vzešlý; das Feuer oder eine Unruhe ist ausgebrochen, oheň, nepokoj vypuknul; — aus einem Arreste, vylámati se z vězení.
Ausbringen, ämtliche Geheimnisse, vynesti, vynášeti úřední tajnosti.
Ausbruch des Concurse, vzejití konkursu; des Feuers, vypuknutí ohně; aus einem Gefängniß, vylámání se z vězení.
Auschwitz, Osvětím; Herzogthum A., vojvodství Osvětimské.
Auskultant, auskultant.
Ausdehnen, eine Verordnung, rozšířovati nějaké nařízení; — (anwenden), vztahovati je na něco, k něčemu.
Ausdehnung, rozšiřování něčeho; — (Weitläufigkeit), obsírnost; — (Anwendung), vztahování něčeho na něco n. k něčemu.
Ausdruck (Wort) des Gesetzes, slovo zákona; die Ausfagen sind in den Ausdrücken, worin sie geschehen, niederzuschreiben, seznání

zapsati se má v těch slovích, jakož jest učiněno.
Ausdrücken, vysloviti; die Ursache der Verwerfung im Bescheide a., příčinu zavržení ve výměru vysloviti; — sich über etwas, vysloviti se, pronesti se, vyjeviti se o něčem.
Ausdrücklich, výslovný.
Auseinandergehen, von der Tag-saßung, rozejít se od stání.
Ausfall (Abgang), bei einer Steuer, co na dani zchází, zchodek, nedochodek; — (Ausmaß), co daně na někoho dáti přijde.
Ausfallen (zufallen), připadnouti někomu; die Stimmen fallen auf Jemanden aus, hlasy někomu připadají; bei der Berathschlagung ausgefallene Meinungen, mínění (rozličná), ježto se udají při potazu; der Beweis fällt nicht rechtsbeständig aus, důkaz právně nepostačuje.
Ausfertigen (verfassen), eine Urkunde, udělati, zdelati, zhotoviti listinu; — (von sich geben) ein Diplom, vydati diplom; eine Quittung, od sebe dáti, vydati kvitanci, propuštění z dluhu; — (schriftlich), sepsati něco.
Ausfertigung einer Schrift, zdelání, udělání, shotovení spisu; — (schriftliche) eines Urtheils, sepsání rozsudku; zweifache Ausfertigung einer Schrift, dvojnásobné sepsání, vydání, shotovení spisu.
Ausfindig machen, Jemanden oder etwas, vyhledati někoho, naleztí něco.
Ausfolgen, eine Entschädigung, eigen Betrag, vydati náhradu, sumu.
Ausfordern, Jemanden zum Zweikampf, vyvolati někoho na souboj; s. Herausfordern.
Ausfragen, (inquirere, examinare), vyptávati, vytazovati se někoho na něco.
Ausfuhr, vývoz.

Ausfuhr = vývozni; — Handel, obchod vývozni; — Verboth, zapověď vývozu; — Zoll, vývozní clo.
Ausführen (aus dem Lande), vvezti, vyvážeti; — (vollführen) ein Verbrechen, vykonati, dokonati, provesti zločin, dovesti zločinu; — (in Anwendung bringen), uvesti něco ve skutek; — (auseinandersetzen) eine Vertheidigung, líčiti obrany, dolíčiti něčeho; — (erweisen) dovesti něčeho, provesti něco.
Ausführung (Ausfuhr), vývoz, vyvážení; — (Vollführung) eines Verbrechens, vykonání, dokonání, provedení, dovedení zločinu; — (Anwendung) uvedení v skutek; etwas in Ausführung bringen, něco v skutek uvesti; — einer Vertheidigung, líčení, dolíčení obran; — (Beweis) dovedení, provedení něčeho; eine A. der Nichtigkeitsbeschwerde überreichen, podati provedenou zmateční stížnost.
Ausgabe, der Briefe auf der Post, vydávka listů na poštu; — (vom Gelde) vydání; Etwas in A. stellen, něco položit u vydání, počísti mezi vydání.
Ausgabe = vydání, (co se týče vydání); — Casse, vydání pokladnice; — Post, článek, položka vydání; — Rubrik, vydání sloupec; — Summe (zur Ausgabe bestimmt), suma vydání; (ausgebene) vydaná suma, suma vydání.
Ausgang (Ausfuhr) einer Waare, vývoz zboží; — (Resultat), s. u.
Ausgangs = vývozni; — Gebühr (Ausfuhrsg.), vývozní; — Verboth, zákaz vývozu; — Zoll, vývozní clo.
Ausgeben, sich für einen öffentlichen Beamten oder Diener, vydávati se za veřejného úředníka nebo služebníka; činiti se veřejným úředníkem nebo služebníkem.
Ausgedinge, výměnek, výmínka.

Ausgedinger, výmínkář.
Ausgleichen, vyrovnati něco; — sich mit Jemanden, vyrovnati, porovnat se s někým.
Ausgleichung, vyrovnání.
Aushaften, eine bei Jemanden aushaftende Summe, suma za někým zůstávající, jsoucí; — als Rückstand, suma zadržalá.
Aushändigen, vydati něco.
Aushängeschild, vývěsný štít.
Ausheben (Rekruten), bráti, sbíratí k vojenství.
Aushilfe, pomoc.
Aushilfs = pomocný, pomocní; — Arbeiter, pomocný dělník, pomocník; — Tag, pomocní den.
Auskundschaften, převzvěditi něco n. někoho.
Auskunft, zpráva, oznámení, návštěví; A. geben, zprávu, návštěví dáti o něčem; vědět dáti něco, oznámiti něco; Auskunft einholen, žádati za zprávy o něčem, za oznámením něčeho; — (Aufklärung), s. o.
Auskunfts =, oznamovací; — Bureau, oznamovna; — Kanzlei, kancelář oznamovací; — Tabelle, ozn. tabulka.
Ausladung einer Waare, skládání, složení zboží.
Auslage, výloha.
Ausland, cizí země.
Ausländer, cizozemec.
Ausländisch, cizozemský.
Auslassen, eine Stelle aus einer Schrift, vypustiti některé místo ze spisu; — (entlassen) Jemanden aus der Haft, propustiti někoho ze zatčení, z vazby.
Auslegen, die Wahllisten zur Einsicht, vyložití listy volební k nahlédnutí; — den Sinn eines Gesetzes, einer Urkunde, vyložití, vykládati smysl zákona, listiny; dávatí rozum a smysl zákonu.
Auslegungs =, vykládací; — Regel, pravidlo vykládací.
Auslösen, eine verpfändete Sache,

vyplatiti věc zastavenou; — einen Gefangenen, vyměnití zajatého; — einen Schuldbrief, vyvaditi dlužní list.

Auslösung, výplata, výměna, vyvazení.

Ausmachen, (ausgleichen) eine streitige Sache bei einer Tagfagung, vyjednati, vyrovnati spornou věc při stání; — (bewirken) einen halben Beweis, moc polovičného důkazu míti, s polovičný důkaz býti.

Ausmaß, míra, výměra, vyměření.

Ausmessen, ein Gebäude, vyměřiti stavení; — die auf Jemanden ausfallende Summe, vyměřiti sumu, co jí na někoho přijde; — eine Zeit für drei Tagfagungen, ustanoviti čas ke trojímu stání.

Ausmitteln (erforschen), den Preis einer Sache, vyšetřiti, (bemessen), vyměřiti cenu věci.

Ausmusterung der Acten, přebírka, přebrání písemnosti.

Ausnahme, (exceptio), von einer Regel, výjimka z něčeho; mit A. von zwei Fällen, dva případy vyjmajíce. (Verschieden davon ist výmuka, conditio, Bedingung, s. u.)

Ausnahmeweise, etwas bewilligen, něco povolití co výjimku, výjimkou; s. Ausnahme.

Ausnahmestand, stav mimořádný, mimořádnost.

Ausnehmen, (bedingen) sich etwas, vymíniti sobě něco: — (aus-schließen) vyjmouti něco; ausgenommen, vyjmající, leč; zwei Fälle ausgenommen, dvě případnosti vyjmající; es sollen keine neuen Umstände angeführt werden, ausgenommen zur Widerlegung des Factums, žádných nových okolností přiváděti se nemá, leč k vyvrácení skutku.

Ausrede, výmluva; ohne Ausrede, ničím se nevymlouvajíc.

Ausrufen, die Namen, volati, vyvolávati jména; volati někoho

jménem; — (durch Aufen bekannt geben), vyhlásiti, vyvolati.

Ausrufer, vyvolavač, volavčí.

Ausrufspreis, cena vyvolací.

Ausfrage, der Zeugen, seznání svědkův.

Aussagen, über etwas, seznati o něčem; a. wider Jemanden, seznati něco na někoho; — die Wahrheit, vyznati, pověditi pravdu.

Ausschank, prodej nápoje, (slov. výcep).

Ausscheiden, eine Sache, vymísiti něco.

Ausschenken, vytáčeti na prodej, (slov. čepovati).

Ausschlag, in einer Sache den A. geben, rozhodnouti ve věci.

Ausschlagen, den Vergleich, nepřijmouti něčeho, nesvoliti k něčemu.

Ausschließen (nicht zulassen), Jemanden von einer Sache, von einem Amte, vyloučiti někoho od úřadu; — (ausstoßen), vyloučiti, vyvrhnouti někoho z úřadu; — den Advocaten von der Advocatur, advokáta zbaviti advokátství.

Ausschließend, výhradný; ausschließendes Privilegium, výhradná výsada.

Ausschließlich, výhradný; adv. výhradně, z něčeho něco vyhražující; něčeho v něco nepojímající, nezavírající; — (einzig und allein), sám jediný, adv. samojedině.

Ausschließung (Ausnahme), výjimka; von der Zeugenchaft, vom Amte, vyloučení od svědčení, vyloučení od úřadu, z úřadu: s. ausschließen.

Ausschließungsgrund, příčina, důvod vylučovací.

Ausschreiben, eine Steuer, einen Conkurs, rozepsati daň, konkurs.

Ausschreibung, rozpis, rozepsání.

Ausschuß, výbor; A. der Gläubiger im Concurse, výbor věřitelů.

Ausschuß, výborový; (co se týče výboru); — Mann, úd výborový; A. der Gemeinde, starší obec-

ni; — Mitglied, úd výborový; — Sitzung, sedění výboru.

Ausfending, vyslaná osoba, vyslančík.

Ausfendung, vyslání.

Aussetzen (bestimmen), eine Frist, položiti, ustanoviti lhůtu; — Jemanden der Gefahr des Todes, vydati někoho v nebezpečení života; — (verschieben) die Fällung des Urtheils, odročiti, odložiti vynešení rozsudku.

Aussondern (ausschließen), einen Ort, vyloučiti některé místo od něčeho.

Ausspäher (Spion), vyzvědač.

Ausspähung (Spionerie), vyzvídání, vyzvědy.

Ausspielung, dání něčeho do výhry.

Ausspruch, richterlicher, výrok.

Ausstand (Rückstand), zadržalost; Interessenausstände, zadržalé úroky.

Ausständig, zadržalý; ausständige Zinsen, zadržalé úroky.

Ausstattung (einer Person), výprava; — äußere A. von Druckchriften, zevnitřní úprava tiskopisů.

Ausstecken, die Grenzen, vytknouti, vyznamenati hranice; — den Zehent, vytknouti, odděliti desátek.

Ausstehen, die Strafe, přečpěti trest; ausstehende Forderungen, zadržalé, nezapravené pohledanosti; a. Capital, suma hlavní, za někým zůstávající, za někým jsoucí.

Ausstellen (ausfertigen), eine Urkunde, udělati, zdělati, učiniti listinu; — (von sich geben) e. Schein, Revers, Wechsel, dáti, vydati list; od sebe dáti úpis; vydati směnku; — (tügen) vytýkati vady; — Jemanden auf der Schandbühne, vystaviti někoho na lešení.

Aussteller eines Wechsels, einer Urkunde, vydavatel směnky, listiny.

Ausstellung (Ausfertigung), udělání, zdělání, učinění; — (Hinausgabe), dání, vydání, od sebe dání; — (Rüge), vytknouti, vytýkání; A. machen, vytýkati vady; — auf der Schandbühne, vystavení, výstava na lešení.

Aussteuer (Heirathsgut), věno.

Ausstreuen, Brandbriefe, metati listy paličské.

Austreten, aus der Gerichtsfigung, vysesti, vyvstati z soudu; — aus dem Amte, vystoupiti, vyjiti z úřadu, vzdáti se úřadu, vzdáti úřad.

Austritt (Ausfuhr) einer Waare, vývoz.

Austritts (Ausfuhrs), vývozní; — Amt, v. úřad; — Bollete, v. celní pokázka; — Zoll, v. clo, clo z vývozu; — Zollamt, v. celní úřad.

Ausüben, die Rechtspflege, konati, vykonávati soud, soudní moc, (slov. přísluhovati právem); — ein Recht, užívati práva; — die Tagbarkeit, ein Geschäft, provozovati myslivost, obchod; ausübender Künstler, umelec umění své provozující; a. Advocat, advokát provozující advokátství.

Ausübung, konání, vykonávání; užívání, provozování; ein Geschäft in A. bringen, konati, vykonávati, v skutek uváděti zákon.

Auswahl, výbor, zvolení; Jemanden steht die A. einer Sache zu, někdo má právo vybrati si; s. auswählen.

Auswählen, eine Sache, vybrati věc; — eine Person, voliti, zvoliti, vyvoliti osobu.

Auswanderer, vystěhovelec.

Auswandern, vystěhovati se ze země.

Auswanderung, vystěhování - se ze země.

Auswanderungsgesetz, zákon o stěhování - se ze země.

Auswechseln die Gefangenen, směniti zajaté, směnu učiniti o zajaté; die Erklärungen bei Tractaten, směniti listy smluvní.

Ausweis (Beweismittel, Legitimation), průkaz, list věřící; — (Bollete) pokázka; — (Verzeichniß), výkaz; Erträgniß-ausweis, výkaz užiteků.

Ausweisgut im Eingange, zboží výkazné (t. j., které třeba po vstoupení do země výkazati).

Ausweisen, die Einbringung der Klage, prokázati podání žaloby; — sich mit einem Scheine über etwas, prokázati se listem o něčem; — die Unkosten (ein Verzeichniß darü- ber beibringen), vykázati náklady; — Jemanden aus einem Orte, vypověditi někoho z místa; ein Ausgewiesener, vypovězenec.

Ausweislos, kdo bez průkazu jest, kdo nemá vysvědčení, ne- vysvědčený.

Ausweislosigkeit, nevysvědčenost; wegen A. Jemanden verhaften, zatknouti někoho proto, že jest bez průkazů, že nemá vysvědčení.

Ausweisung (Legitimation), prokázka; — (Bollete) pokázka; — (Zeugniß), vysvědčení; — (Ver- zeichniß) vykázka; — (aus einem Orte), vypovězení.

Auswerfen (bestimmen), ustanoviti, vyměřiti; ausgeworfene Besoldung, ustanovené, vyměřené služné.

Auszahler, platitel, platec; vyplatitel, výplatec.

Auszahlen, an Jemand eine Summe, vyplatiti někomu jistou sumu.

Auszzeichnen, etwas in den öffentli- chen Büchern, vyznamenati něco v knihách veřejných; — sich, vyni- knouti, znamenitým se učiniti; — eine Person vor Andern, vyznačiti někoho před jinými.

Auszzeichnung (in den Büchern), vyznamenání; — (einer Person) vyznačení.

Auszziehen (aus einer Wohnung), vystěhovati se z příbytku.

Auszziehungsstreitigkeiten, rozepře v příčině stěhování - se; Verfah- ren in A., řízení v příčině rozepře o stěhování-se.

Auszug, (eine abgeschriebene Stelle aus der Klage), výpis ze žaloby; — (kurzgefaßter Inhalt der ganzen Klage), výtah ze žaloby.

Auszugsweise, u výpisu, u výtahu; f. Auszug.

Außen und innen, von außen und nach innen, doma i vně, vnitř i zevnitř.

Außerachtlassen, eine Verordnung, nešetřiti příkazu, nehleděti ku příkazu.

Außerer Feind, nepřítel zahra- ničný; a. Gefahr, nebezpečství vnější, zahraničné.

Außergerichtlich, mimosoudní; ein a. Geständniß, vyznání kromě soudu učiněné.

Außerwechsel, směnka mimo- veltržní.

Außen sich (sich zeigen), na jevo přijíti, vyskytnouti se; — (ent- stehen), vzejíti, nastati; — (sich erklären), pronesti se, prohlásiti se; — (angeben), udati něco.

Außenung (Erklärung), proneše- ní se, prohlášení se; Außenung und Gegenäußerung, prohlášení se s jedné strany a proti tomu i s druhé strany; Jemanden etwas zur A. zustellen, propůjčiti, vydati někomu něco, aby se o tom prohlásil; — (Angabe), udání.

Authentisch, hodnověrný; gleich authentisch, rovně hodnověrný.

Authentizität, hodnověrnost; (Sch- heit), pravost.

Autonomie der Gemeinde, samo- vládnost obce.

Autorität (Geltung), gesetzliche, mocnost zákonní; eine A. sich an- maßen, osobovati sobě mocnost; (Beglaubigung), eine unter öffent- licher A. ausgestellte Urkunde, listi- na pod veřejným ověřením vydaná; (Behörde), úřad, osoba úřední.

Avail, rukojemství (f. Wechsel- bürgschaft).

Avancement, postoupení, povýšení v úradě; — avanciren, postoupiti, povýšen býti v úradě, ve službě.

Avantgarde, přední voj.

Avis, Avisbrief, list návěstní, oznamovací.

Avisiren, (bei Handelsleuten), o- značiti něco, návěstí dáti o něčem.

B.

Baar, hotově, v hotovosti; baar zahlen, platiti hotovými.

Baarschaft, hotové peníze.

Baarzahlung, placení hotovými.

Bachställe (Pfahl), kuna.

Bagage, zavazadla.

Balkenrecht, právo vložiti, vpu- stiti trám (do cizí stěny).

Bande (Rotte), rota; Dieb- —, rota zlodějská.

Bändig, ein- oder zweibändige Brüder oder Schwestern, bratři nebo sestry s jedné nebo s obou stran spojené.

Bank (Institut), bank.

Bank bankový, (co se týče ban- ku); — Anstalt, b. ústav; — Director, ředitel banku; — Fond, b. nadací; — Gouverneur, nej- vyšší správce banku; — Gebäu- de, -Haus, b. dům; — Note, ban- kovka; — Währung, b. hodnota.

Bankrott, f. Crida.

Bannbrief, list klecí.

Banquier, bankovník.

Banquierhaus, dům bankovníký.

Barriere, zápora.

Bastei, hradba.

Bataillon, prápor.

Bau, stavba; einen Bau verhaben, chtíti, obmysleti stavěti.

Bau stavební, (co se týče stav- by), stavitelský; — Amt, úřad sta- vitelský, stavební; — Bewilli- gung, povolení stavební, povolení k stavbě; — Capital, stavební hlav- ní suma, kapitál; — Commission, st. komise; — Consens, f. Baube- willigung; — Departement, oddě- lení stavební; — Direction, st. ředitelství; — Führer, ředitel stavby; — Gebrechen, vady, ne- dostatky ve stavbě; — Gegen- stand, stavební věc; — Herr, stavebník, pán stavby; — Ko- stenüberschlag, početní rozvrh ná- kladu stavebního; — Last, sta-

vební povinnost, povinnost k stavě- ní; — Material, stavivo; — Mei- ster, stavitel, stavitelský mistr; — Object, stavební věc; — Ordnung, st. řád; — Plan (Riß) návrh sta- vební; — Polizei, st. policie, poli- cie stavby; — Stätte, městiště sta- vební; — Streitigkeit, pře stavební; — Unternehmung, předsevzetí, pod- niknutí, nasevzetí, podněti stavby; — Verbot, obstavení stavby, ob- stávka stavby; ein Bauverbot er- lassen, obstaviti stavbu někomu; — Verständiger, znalec stavby; — Verwaltung, stavební správa; — Verwaltungskommission, komise správy stavební; — Werber, ucha- zeč o povolení stavební; — Wesen, záležitosti stavební, stavebnictví, stavitelství.

Bauern sedlský; — Hof, dvůr sedlský, kmetčí; — Hofbesitzer, držitel dvoru sedlského, kmetčího; — Lehen, manství sedlské, ro- botní; — Meister, starosta ves- nický; — Wirtschaft, sedlské hospodářství, sedlská živnost.

Baulichkeit, stavba, stavebnost.

Baute, stavba; Ministerium für öffentliche Bauten, ministerium veřejné stavby.

Beabsichtigen, obmysleti něco, u- miniti něco; beabsichtigtes Ver- brechen, zločinnost obmyslená, zločin úmyslem uložený, umíněný.

Beachten, šetřiti něčeho, hleděti k něčemu, zachovávatí něco.

Beachtung, mit B. der Verhält- nisse, šetříc okolností, hledíc k okolnostem.

Beaufständen, etwas, někomu něco zavaditi závodu v něčem učiniti; eine Waare wurde beaufständet, zboží bylo zavazeno; beaufständete Waare, zboží závadné; — (eine Schwierigkeit erheben), nesnáze

činiti v něčem n. proti něčemu; — (hemängeln) eine Rechnung, výtky činiti, vytykáti vady v účtech.

Beantworten, odpovéditi, odpovídati k něčemu.

Beantwortung eines Umstandes, odpověď, dáni odpovědi k jisté okolnosti.

Beanzeigen, J. wegen eines Verbrechens, nařknouti někoho zločinem.

Beanzeigeung, rechtliche, právní nařknuti, nárok.

Bearbeiten, ein Geschäftstück, pracovati o něčem; ein bearbeitetes Geschäftstück, kus udělaný, zdělaný; — den Boden, vzdělávati zemi.

Beaufsichtigen, k někomu n. k něčemu dohlížeti, přihlížeti.

Beauftragen, Jemanden mit einer Sache, naříditi, přikázati někomu něco; vložiti něco na někoho.

Beaugenscheinigen, ohledati něco.

Beaugenscheinigung, ohledání.

Bedacht haben o. nehmen auf etwas, mysliti na něco; zření míti na něco n. k něčemu; hleděti, pozor míti na něco; šetřiti něčeho; s. berücksichtigen.

Bedachtnahme, s. Bedacht; Jemanden etwas zur B. zufertigen, někomu něco dodati, aby měl zření k tomu; s. Berücksichtigung.

Bedachtsam, bedlivý, povážlivý.

Bedarf, potřeba; Feuerlöschgeräthe nach B. machen lassen, hasičho náradí s potřebu dáti nadělati.

Bedecken, zjistiti někoho, jistotu dáti někomu; die Gläubiger mit dem Pfandrechte b., zjistiti věřitele právem zástavním.

Bedeckung, (Sicherheit) zjištění, pojištění, jistota.

Bedenken (bei Urkunden), vada; s. Anstand.

Bedenklich, vadný; b. Urkunde, b. Zeuge, vadná listina, vadný svědek.

Bedenkzeit, čas na rozmyšlenou; 24 Stunden B. haben, na rozmyšlenou míti, rozmysl míti do 24 hodin.

Bedeutend (melden), Jemanden etwas, někomu něco dáti věděti, na vědomí dáti, oznámiti; — (zu verstehen geben), někomu něco dáti rozuměti, dáti na srozuměnou.

Bedeutend, etwas mit dem B. zur Kenntniß bringen, daß . . . , s tím doložením něco věděti dáti, že . . .

Bedeutlich, zřetelný; etwas bedeutlich vernehmen, něco zřetelně slyšeti.

Bedeutung (Wichtigkeit), důležitost; eine Sache von B., věc důležitá; von B. sein, důležitý býti.

Bediensteter, ve službě jsoucí, ve službě postavený.

Bedienstung bei einer Behörde, služba při úradě.

Bedienung (Beschäftigung), zaměstnání.

Bedingen (vorbehalten), sich etwas, vymíniti sobě něco; — (verabreden), umluviti.

Bedingt, s výmínkou, pod výmínkou; unbedingt, bez výmínky; einen bedingten Vergleich vorschlagen, navrhnouti porovnání s výmínkou; sich bedingt erbsverklären, připověditi se, přihlásiti se k dědictví pod výmínkou; ein bedingtes Vermächtniß einer Sache, věc pod výmínkou odkázaná.

Bedingung, výmínka.

Bedingungsweise, s výmínkou, pod výmínkou.

Bedrängniß (bedrängte Lage), nesnáž, těžkost; zur Zeit einer allgemeinen B., v čas obecné nesnáže, těžkosti.

Bedrohen, Jemanden mit Brandlegung, hroziti někomu založením ohně.

Bedrohung, gefährliche, hrožení nebezpečné.

Beeidigen, Jemanden, někoho vzíti pod přísahu; beedigt, přísežný, přísahou zavázaný, jsoucí pod přísahou, mající přísahu na sobě.

Beeidigung, vzetí pod přísahu, přísahání.

Beeinträchtigen, Jemanden in einer Sache, někoho v něčem zkracovati, někomu něčeho ukracovati, ubližovati někomu v něčem.

Beeinträchtigung, zkrácení, ublížení; ohne B. der Rechte einer Person, bez pohoršení, bez umenšení, bez ublížení něčích práv.

Beendigen, etwas, s. B. den Concurs, skončiti, dokonati něco, k. p. konkurs.

Beendigung, skončení, dokonání.

Beerben, Jemanden, děditi po někom.

Beerbung, dědění něčeho po někom.

Beeridigung, pohřeb.

Beeridigungs-, pohřební; — =Buch, kniha pohřební; s. Todtenbuch; — =Kosten, p. náklady.

Befähigen sich, (sich eine Fähigkeit aneignen), spůsobiti se k něčemu, učiniti se k něčemu spůsobným; — (für fähig erkennen) Jemanden, s. B. zu einem Amte, někoho za spůsobného k něčemu uznati.

Befähigt, spůsobilý, spůsobný k něčemu, za spůsobného uznáný.

Befähigung, (angeeignete), spůsobnost; — (überhaupt) spůsobnost.

Befangen, podjatý v něčem; — (verlegen), zaražený.

Befangenhait, podjatost.

Befassen, sich mit etwas, zanáseti se něčím.

Befehl, rozkaz, poručení.

Befeldert, kdo má pole.

Befestigen, einen Vertrag, upevniti smlouvu.

Befestigung der Rechte und Verbindlichkeiten, upevnění práv a povinností.

Befinden, (anerkennen), eine Beschwerde unstatthaft, uznati stížnost za nemístnou; eine Sache wird für nöthig befunden, něčeho vidí se, uznává se potřeba; — (sich befinden) an einem Orte, nacházeti se, býti v některém místě.

Befündlich, nacházející se, jsoucí.

Befolgen, die Anordnungen, plniti rozkazy; šetřiti rozkazů; chovati se, zachovávat se dle rozkazů.

Befördern, (beschleunigen) eine Sache, zrychlití, urychlití nějakou věc; — Jemanden im Amte, povýšiti někoho v úradě; — die Reisenden (durch eine Fahranstalt), voziti pocestné, dovážeti pocestných.

Beförderung, (Beschleunigung), zrychlení, rychlost; — (im Amte) povýšení; — (Fahrgelegenheit) povoz, dovoz; — =kosten, náklady dovozní, povozní.

Befrachten, ein Schiff, náklad dáti na loď; ein befrachtetes Fahrzeug, loď s nákladem.

Befrachter, nákladce.

Befrachtung, náklad; — =vertrag, smlouva nákladní.

Befragen, Jemanden über etwas, tázati se, ptáti se někoho o něčem n. na něco.

Befragen, daß, dotazování-se, dotaz, otázka.

Befreien, Jemanden von etwas, někoho vysvoboditi od něčeho, zprostiti něčeho.

Befreiung, zproštění, vysvobození; eine B. genießen, s. B. Tax-, Stempel-B., prost, sprostěn, svoboděn býti něčeho.

Befriedigen, die Gläubiger, spojkoti věřitele, zaplatiti věřitelům.

Befriedigung, spokojení, zaplacení.

Befugniß, mocnost, právo; — (Erlaubniß), dovození.

Befugt (berechtigt) sein, moc, mocnost míti; právo míti, oprávněn býti; — (Erlaubniß haben), míti dovození.

Befund (ein Erachten), zdání; (Gutachten) der Kunstverständigen, dobré zdání znaleců; — (Bericht über den vorgefundenen Zustand einer Sache), nález.

Begeben, sich eines Rechtes, eines Amtes, vzdáti se práva, úradu, vzdáti úrad; — sich an einen Ort, odebrati se v místo.

Begehen (besüchtigen), obejíti, obcházetí něco; — (verschulden), zavinití něco, provinití se v něčem; — (vom Verbrechen), dopustiti se něčeho, spáchatí něco.

Begehren, od někoho n. na někom něčeho žádatí, někoho za něco žádati; den Unterhalt wider Jemanden, hleděti k někomu o výživu.

Begehren, das, žádost, žádání; sein B. so bestimmt als möglich stellen, žádání své co možná nejurčíteji položití; s. begehren.

Begehungsart von Uebertretungen, způsob proviňovati se v něčem, dopouštěti se něčeho, páchatí něco; s. begehen.

Beglaubigen, Jemanden (mittelft einer Urkunde), někomu dáti věřící list, opatřiti někoho věřícím listem; in Ansehung seines Amtes beglaubiget sein, víru míti v příčině svého úradu; — eine Urkunde, pověřiti listinu; eine beglaubigte Abschrift, pověřený prepis.

Beglaubigungsurkunde, věřící list.

Begnadigen, Jemanden, někomu dáti, uděliti milost.

Begnadigungs = Antrag, návrh k udělení milosti; — = Gesuch, žádost za udělení milosti; — = Recht, právo k udělení milosti.

Begnehmigen, schváliti něco.

Begräbnis, pohřeb.

Begräbnis =, pohřební; — = Kosten, pohřební náklady; — = Ort, = Stätte, pohřební místo, hřbitov.

Begreifen (umfassen), in sich etwas, zavíratí, obsahovati, zahrnovati v sobě něco; — (einsehen, verstehen), chápatí něco rozumem, rozuměti něčemu.

Begriff, pojem; B. des Eigenthums, der Ortsgemeinde, co jest vlastenství, co jest místní obec.

Begriffen (enthalten) sein, s. be-

greifen; auf der Flucht b. s., na útěku býti.

Begründen, einen Antrag, eine Meinung, zdůvoditi, důvody opatřiti návrh, zdání; — ein Recht (erweisen), dovesti práva, provesti právo.

Begründung (Errichtung), einer Anstalt, založení, s. begründen.

Begünstigen, Jemanden vor Andern, někomu nad jiné práti, přízniv býti, výhody dávatí před jinými; někoho nad jiné něčím obmysliti; — die Zusammenkünfte der Verbrecher, hověti schůzkám zločinců; — (privilegiren), begünstigte lechtwillige Anordnung, b. Person, výsadně poslední porizení, výsadná osoba.

Begünstigung, přízeň, výhoda, výsada; — eine B. Jemanden ertheilen, s. begünstigen.

Begüterte sein, statky míti; begüterte Landstände, stavové zemští, mající statky, stavové statkáři; ein b. Landstand, úd stavů zemských, mající statky.

Begwalten, Jemanden, zmocniti někoho, moc dáti někomu v něčem.

Behandeln, etwas, v něčem se některak zachovati; — Jemanden gesellschaftlich, zachovati se, přikročiti k někomu dle zákona; — eine Ausfertigung stempelfrei, spis vydati bez kolku; — Jemanden mit Schlägen, bítí někoho.

Behandlung vorausgegangener Fälle, zachování-se jako v případnostech předešlých; s. behandeln; — der Gläubiger (pactum praejudiciale), smlouva na ujmu věřitelů.

Behaupten (vorgeben), tvrditi, jistiti něco; — (gewinnen) den Prozeß, při obdržeti, ve při zvítěziti, práv zůstati.

Beheben, ein Hindernis, zdvihnouti, odvarovati překážku.

Behelf (Hilfe), pomoc; — (Bezeichnungsmittel im Prozeße), potřeba.

Behelligen, Jemanden, někoho zaneprázdnovati.

Behelligung, zaneprázdnování.

Beherbergen, někoho u sebe chovati, přechovávatí někoho; — ausweislose Individuen, přechovávatí u sebe osoby nevysvědčené.

Behindern, překážeti někomu v něčem.

Behörde, úrad; unterstehende Behörde, podřízený úrad; B. und Amt, úrad.

Bei Strafe etwas vornehmen, pod trestem něco předse vzíti; bei Vermeidung der allh. Ungnade, pod uvarováním nemilosti Jeho Veličenstva.

Beibringen, die Behelfe, přinesti, přivesti potřeby.

Beifall, libost, pochvala.

Beigabe, přidání.

Beigeben, Jemanden, přidati někoho k někomu n. k něčemu.

Beilage, příloha, spis přiložený; in der Beilage (beiliegend), přiležitě.

Beilass bei einer Wirthschaft u. dgl., příslušenství hospodářské; s. Fundus instructus.

Beilassen, Jemanden den Unterhalt, zachovati někoho při výživě, nechati někomu výživu.

Beilegen, etwas den Acten, přiložití něco ke spisům; beiliegende Schrift, přiležitý, přiležící spis; — den Handlungsbüchern einen halben Beweis, knihám tržebním dáti, propůjčiti polovičný důkaz; — einen Streit, porovnatí, srovnati, skončiti při; — eine Unruhe, spokojiti něco.

Beimessen, Jemandem Glauben wider einen Andern, někomu dáti víry na jiného; — J. eine Schuld, někomu něco za vinu dávatí; vinu něčeho vzkládati, dávatí na někoho; — (zuschreiben), přičítati někomu něco.

Beipflichten einer Meinung, přidati se, přistoupiti k některému mínění.

Beirücken etwas, doložití něčeho, připojití něco.

Beisatz, doložení, přídavek.

Beischaffen, opatřiti, zjednatí něco.

Beischaffung, unentgeltliche, opatření, zjednání něčeho bez platu, zdarma.

Beischließen (beilegen), přiložití k něčemu něco.

Beisetzen, doložití něčeho, připojití něco; — (schriftlich), připsati.

Beispiel, příklad.

Beispielweise, ku příkladu; etwas b. anführen, přivesti něco příkladem, za příklad.

Beistand (Hilfe), pomoc; (Hilfspersonen), pomocné osoby, pomocníci; amtlicher B. (zur Hilfe), úřední osoby ku pomoci; (zur Zeugenschaft, Controlle), svědkové od úradu, úřední přisedlíci.

Beistandsleistung, dáni pomoci, pomáhání.

Beistellen, Localitäten, dáti, opatřiti místnosti; Fuhrn b., povoz, fůry dávatí, voziti.

Beistellung von Fuhrn, Vorspann, dáni povozu, for, připřeže; s. beistellen.

Beisteuer, 1. s. Beitrag, 2. (Nebensteuer), příplatek, daň vedlejší.

Beisteuern, s. beitragen.

Beistimmen, svoliti, přivoliti k něčemu; — (in der Meinung), téhož zdání býti, srovnávatí se se zdáním jiného.

Beitrag, pomůcka, pomoc; Beiträge zu den Staatsbedürfnissen, pomůcky, pomoci k potřebám státním; Concurrenz-Beitrag, snůška, s. u.

Beitragen, mit einer Summe, ku pomoci dáti jistou sumu.

Beitreiben, dobývati, vymáhati něčeho na někod.

Beirtheil, rozsudek vedlejší.

Beiwagen, vedlejší vůz, přidáný vůz.

Beisohnen, einer Commission, přítomen býti při komisi; — fleischlich Jemanden, tělesně obeovatí, té-

lesně obývati, tělesný skutek míti s někým.

Veiziehen, Jemanden, přivzítí sobě n. k sobě někoho.

Vejahen, (affirmare) jistiti, tvrditi něco; im bejahenden Falle, v případě jistícím, tvrdícím; — einen Weisartikel, ke článku průvodnímu odpověditi způsobem tvrdícím, potvrditi článku průvodního.

Vekannt, známý, povědomý; Jemanden etwas b. geben, b. machen, někomu něco věděti dáti, oznámiti, na vědomí dáti, ve známost uvesti.

Vekanntmachung, návěští, oznámení.

Vekennen, (eingestehen) etwas, znáti se, přiznati se k něčemu; — sich zu einer Religion, vyznáváti víru, náboženství.

Vekenner, (Gestehrer), přiznatel; Religions—, vyznávatel víry.

Vekenntniß (Geston) přiznání; (Religions-) —, vyznání víry.

Vekenntnißbrief, list přiznávací.

Veklagen, sich, s. beschweren sich.

Veklagter (Beklagter), žalovaný obžalovaný.

Vekleiden, ein Amt, úřad na sobě míti; býti, postaven býti v úřadě; — (verwalten), spravovati úřad.

Veköstigen, Jemanden, stravovati někoho, stravu dávatí někomu.

VeKräftigen, etwas, stvrditi něco, utvrditi, potvrditi něčeho.

VeKagerungs-, (co se týče obležení); — =Rajon, obvod obležení; — =Stand, — Zustand, obleženost.

VeKang, důležitost; eine Sache von Belang, věc důležitá.

VeKangen, Jemanden gerichtlich um eine Sache, hleděti k někomu, přikračovati k někomu soudem, právem o něco, nastupovati na někoho pořadem práva o něco; domlouvati se k někomu o něco pořadem práva; na někom něčeho soudem dobývati; — (citiren) Jemanden vor das Gericht, obeslati někoho k soudu n.

před soud, pohnati někoho před soud.

VeLassen, Jemanden bei einer Sache, zůstaviti, zanechati někoho při něčem.

VeLasten, ein Gut, zavaditi statek, statek učiniti závadný, závady na statek uvesti; belastetes Gut, statek závadný, zavazený; statek, na němž jsou dluhy, závady.

VeLauf, suma, bis zum B. von . . až do sumy . . .

VeLeg, doklad; (Beilage), příloha.

Velegen, eine Schrift, spis opatřiti přílohami; — etwas mit Verbot, obstaviti něco; — etwas mit Beschlag, zabaviti něco.

Velegung, einer Schrift, opatření přílohami; — mit Verbot, obstavka; — mit Beschlag, zabavení.

VeLehnen, Jemanden, dáti, podati někomu manství; dáti, pustiti někomu něco pod léno.

VeLehnung, dáni, podání manství; puštění něčeho pod léno.

VeLehnungs-Brief, s. Lehnbrief.

VeLehren, Jemanden über eine Sache, někomu o něčem naučení dáti.

VeLehrung, naučení.

VeLeidigen, Jemanden mit Wort oder That, ublížiti někomu řečí nebo skutkem, dotýkati někoho řečí.

VeLeidigung, ublížení, urážka; thätliche B., ublížení skutkem; wörtliche B., dotýkání se někoho slovy, řečí; B. der Ehre, s. Ehrenbeleidigung.

VeLeuchtung, osvětlení; Beschädigung der öffentlichen B., učinění škody na veřejném osvětlení; — (Erklärung), objasnění, vysvětlení.

VeLobung, pochvala.

VeLobungs- pochvalný; — =Decret, p. dekret; — =Schreiben p. list.

VeLohnung, odměna.

VeMächtigen, zmocniti se někoho n. něčeho.

VeMängeln, eine Rechnung, vytýkati vady, nedostatky, výtky činiti v účtech.

Bemänglung, vytýkání vad, nedostatků.

Bemengen (bessaffen), sich mit etwas, mit der Behandlung der Kranken, als Arzt oder Chirurg, obíratí se s něčím, s léčením nebo s hojením nemocných; — (sich in etwas einmengen), pléstí se, vměšovati se v něco.

Bemerken, (finden), bei Jemanden eine offenbare Widerrechtlichkeit, Nachlässigkeit, znamenati, shledati při něm om. patrné bezpráví, patrnou nedbalost; — (erinnern), ob der Zeuge etwas zu bemerken habe, zdali by svědek v něčem co připomenouti měl; — (bezeichnen) seine Aussage mit dem Kreuzzeichen, seznání své poznamenati křížkem.

Bemerkung, (Erinnerung), připomenutí; (Erwägung), úvaha.

Bemittelt, zámožný.

Bemühung, práce, přičinění.

Beneficium, duchovní obroč; Pfarr-B., farní obroč, fara.

Benehmen, sich gegen Jemanden, míti se k někomu; — sich nach der Ger. Ord., chovati se, zachovávatí se dle řádu soudního; sich mornach zu benehmen wissen, věděti se čím spraviti.

Benehmen, zum weiteren B.; s. Darnachachtung.

Benennen, jmenovati, pojmenovati; — namentlich, pojmenovati ze jména.

Benennung, jméno.

Benützen, etwas, užiti něčeho.

Benützung, užítí, užívání.

Beobachten, šetřiti, pozorovati něčeho; zachovávatí něco; Rücksicht b., zřetel, zřetel míti k něčemu.

Beobachtung, die B. auf etwas richten, zřetel obrátiti k něčemu; s. beobachten.

Berathen, etwas, raditi se o něčem; s. berathschlagen.

Berathend, poradný; b. Einfluß auf etwas ausüben, svou poradou v něčem působiti; b. Stimme, hlas poradný; b. Institut, ústav poradný.

Berathschlagen, raditi se, rokovati o něčem, něco v potazu míti.

Berathschlagung, potaz, rokování; etwas in B. nehmen, něco vzíti v potaz; — =Protocoll, protokol poradní.

Berathung, porada; etwas in B. ziehen, něco v poradou vzíti.

Berathungs-, poradní; — =Gegenstand, p. věc; — =Zimmer, p. světnice.

Berauben, Jemanden, obloupati někoho; — ein Grab, vyloupiti hrob.

Beraubung, eines Grabes, vyloupení hrobu.

Berausung, podnapilost, eine That in der B. verüben, dopustiti se skutku v podnapilosti.

Berechnen, počítati, spočísti, vyměřiti; etwas zu Gelde b., spočísti něco v penězích, der auf den Gläubiger berechnete Betrag, suma na věřitele spočtená, vyměřená.

Berechnung, počet, účet.

Berechnungs- účetní; — =Com-mission, ú. komise.

Berechtigten, Jemanden, někomu dáti právo k něčemu; někoho právem opatřiti, nadati; oprávniti někoho k něčemu; eine eigene berechnete Person, osoba právem k něčemu zvláště opatřená; — berechnigt sein, právo míti, oprávněn býti.

Berechtigter, kdo má k něčemu právo, oprávněnc.

Berechtigung, oprávnění; — (Recht), právo.

Bereich, einer Gewalt, obor moci.

Bereisen, den Kreis, jezdití, objížděti po kraji.

Bereisung des Kreises, objížďka po kraji.

Bereisungs-, objížďecí, (co se objížďky dotýče); — =Bericht, ob. zpráva; — =Kosten, ob. náklady.

Bereit halten, etwas, něco po hotově míti, chovati.

Bereitschaft, hotovost; etwas in B. halten, s. bereit.

Berg-, horní (slov. baňský), co se hor (slov. bani) dotýče; — **Amt**, horní úrad (slov. baňský úrad); — **Amt (Wein-)**, úrad hor viničných; — **Amtsbuch**, kniha horního úradu; — **Amtskanzlei**, kancelář h. ú.; — **Arbeiter**, horkop (slov. baník); — **Bau**, dělání hor, dílo horní, (=Wesen), hornictví; — **Bauverbot**, obstávka dělání hor, obstávka díla horního; — **Belehnung**, dání horní propůjčky; — **Buch**, kniha h.; — **Dienst (Weinb.)**, povinnost vinohradská; — **Erforderniß**, potřeba horní; — **Fabrikwerk**, horní veldíl-na; — **Fabrikwerksarbeiter**, dělník v horních veldílnách; — **Gericht**, horní soud; — **Gerichtsbarkheit**, soudní moc horní; — **Gerichtsbuch**, kniha horního soudu; — **Geschworener**, h. přísežný; — **Rehen (Belehnung)**, horní propůjčka; — **Mann**, horník; — **Rechnung**, horní účty; — **Recht (Wein-)**, právo hor viničných, právo vinohradské; — **Werk**, hory, dílo horní, (sl. baně); — **Werkstheil**, horní podíl; — **Werkproducten** = **Verschleiß** = **Direction**, ředitelství prodeje horních výtěžků; — **Werksteuer**, horní plat; — **Wesen**, hornictví; — **Zehend**, horní desátek.

Bericht (Vortrag), přednáška; — **Nachricht**, zpráva; B. erstatten, dáti zprávu; — (**AVIS bei Wechselbriefen**) návěští; **Valuta nach Bericht**, hodnota dle návěští.

Berichterstatter, (Referent) přednášce.

Berichtlich, die Anzeige h. erstatten, dáti oznámení způsobem zprávy; sich Berichtlich um Abhilfe u. dgl. wenden, uchýliti se, utéci se, obrátiti se k někomu o pomoc, dadouc jemu zprávu.

Berichts-, (co se týče přednášky, zprávy); — **Beilage**, příloha nějaké zprávy.

Berichtigen (verbessern), etwas, opravit; — (bezahlen), zapraviti, zaplatiti; — (ordnen), spřádáti.

Berichtigung, Verbesserung des Catasters, opravení katastru; — (Bezahlung), zapravení, zaplacení.

Berittene Mannschaft, jízdecko; h. Wache, jízdná stráž.

Berüchtigen, Jemanden, obnesti někoho zlou pověstí; berüchtigt, zlopověstný.

Berücksichtigen, etwas, pohlédati se na něco, zření, zřetel, vzhled míti na něco n. k něčemu; šetřiti, pozorovati něčeho.

Berücksichtigung, in B. der vielenfachen Verdienste, prohlédajíc k mnohonásobným zásluhám; in B. der Umstände, zřetel majíc n. ohledajíc se na okolnosti.

Berücksichtigungswürdig, zřetel-le, pozorů hodný.

Beruf, povolání.

Berufen, Jemanden zum Lehramte, zur Militärwidmung, povolati někoho k učitelství, k vojenství; — eine Versammlung, den Reichstag, svolati shromáždění, říšský sněm; — sich auf Zeugen o. Urkunden, dokládáti se svědků n. listin; táhnouti se, potahovati se na svědky n. na listiny; — sich zur zweiten Instanz, s. appelliren.

Berufender (Appellant), odvolá-vatel.

Berufs-, (co se týče povolání); — **Arbeit**, práce povolání; — **Art**, způsob povolání.

Berufung, povolání, svolání, dokládání-se, odvolávání-se, s. berufen.

Berufungs- (Appellations-), odvolací; — **Behörde**, od. soud; — **Instanz**, od. stolice; — **Schrift**, od. spis; — **Weg**, od. způsob; — **Werber**, odvolávatel, odvolávající-se.

Beruhen auf etwas, záležeti na něčem; eine Handlung, worauf die Entscheidung der Sache beruht, skutek, na kterémž rozhodnutí pře záleží; eine Sache auf sich beruhen lassen, zůstaviti věc v té míře, v tom způsobě, jak byla.

Beruhigen, Jemanden, spokojiti někoho; von einer Sache sich eine beruhigende Ueberzeugung verschaffen, přesvědčiti se o něčem k své spokojenosti.

Beruhigung des Landes, spokojení země.

Berühmung, chlubení-se, pochlobání-se, vychloubání-se něčím.

Berührung, mit Jemanden in B. kommen, s. někým činiti míti.

Beschädigen (eine Person), ublížiti, uškoditi někomu; — (eine Sache), porušiti něco, uškoditi něčemu, škodu na něčem učiniti.

Beschädiger (einer Person), škůdce, ublížitel; — (einer Sache), škůdce, porušitel.

Beschädigter, škodující, kdo škodu trpí, komu bylo uškozeno, ublíženo.

Beschädigung, ublížení, uškození někomu n. něčemu, porušení něčeho, s. beschädigen.

Beschaffen, etwas, něco učiniti, předsé vzíti; sofort zu beschaffende Erhebungen, vyhledávání, ježto se bez prodlení předsé vzíti má; also beschaffen, takový; beschaffenen Umständen nach, dle povahy okolností.

Beschaffenheit (überhaupt), jakost; — (Standes-) der Personen, stav osob; Leibes- oder Gemüthsbeschaffenheit, povaha, těla n. mysli; B. der Streitfachen, der Umstände, povaha pře, okolností.

Beschäftigung (Arbeit), práce, zaměstnání; — (Gewerbe, Handel,) živnost, obchod; — **Sanstalt**, ústav zaměstnávající, pracovna; — **los**, bez práce, bez díla.

Beschau, s. Besichtigung; Zeichenb.

(obductio), obvod; — **Zettel**, listek ohledací.

Beschehen, vykonati něco.

Bescheid, vymeření, výměr; — (Antwort), odpověď.

Bescheiden, Jemanden (vorladen), obeslati někoho; s. vorbescheiden.

Bescheidenheit des Richters, (Er-messen), slušné uvážení, povážlivost; — (Eidenschaftslosigkeit), mírnost soudcova.

Bescheidenigen, etwas, na něco dáti list, vysvědčiti něco listem.

Bescheinigung, písemné vysvědčení; — (Empfangschein), list přijímací.

Beschäl- und Remontirungs-Com-mission, hřebeční a koně dostavovací komise.

Beschenken, obdařiti, obdarovati někoho.

Beschenkter, obdařený, obdarovaný.

Beschenkung, obdaření, obdarování.

Beschicken, obeslati někoho.

Beschickung, obsílka, obeslání.

Beschimpfen, Jemanden, pohaněti někoho.

Beschimpfung, pohanění, zhanění.

Beschlag, zabavení, zábava něčeho; etwas mit B. belegen, zabaviti něco; — (Verbot), obstávka, mit B. belegen, obstaviti něco.

Beschlagnahme der Papiere, zabavení spisů.

Beschlagsbollete, celní zabavovací pokázka.

Beschleunigen, zrychlit, pohnati něco; přispíšiti si v něčem.

Beschleunigung, mit möglichster B. co možná nejdříve, nejspíše; v čase podlé nejvyšší možnosti zkráceném.

Beschließen (von einer einzelnen Person), ustanoviti něco; — (vom Collegium), snesti se o něco, zavřiti něco, nálež učiniti; die (auf dem Reichstage) beschlossene Hilfe, snesená pomoc; auf dem Reichstage wurde beschlossen und bewilligt, na sněm říšském zavřeno a svoleno jest.

Beschluss (einer Person), ustanovení; — (collegialischer), snešení, nález.

Beschlussfähig, spůsobný k činění náležu, n. snešení.

Beschlussfähigkeit, spůsobnost k činění náležu n. snešení.

Beschlussfassung, snešení; f. beschließen.

Beschneidungsbuch, kniha obrízek.

Beschränken, obmeziti něco; — sich auf etwas, přestatí na něčem.

Beschränkung, obmezení něčeho, přestání na něčem.

Beschreiben, etwas (schriftlich beleuchten), vypsati něco; — (inventiren), popsati; — (aufsehen), sepsati.

Beschreibung, vypsání, výpis; B. der Grenzen, výpis hranic; — (Inventur), popsání, popis.

Beschuldigen, Jemanden einer Sache, viniti, obviniti někoho z něčeho.

Beschuldigter, obviněný, obviněnac.

Beschuldigung, obvinění.

Beschwerde, stížnost; — (bücherliche Last), záhada.

Beschwerde-, stížný, stěžovácí, (co se dotýče stížnosti); — =Führer, stížnost vedoucí, stěžovatel; — =Führung (Recurs), stížnosti vedení; — =Schrift, stížný spis; — =Zug, vedení stížnosti.

Beschweren Jemanden (beschwerlich fallen), stěžovati, obtěžovati někoho; wer durch eine Verfügung beschwert zu sein glaubt, kdo se pro něco neb něčím stížen býti domnívá; der beschwerte Theil, stížená strana; — sich wider Jemanden o. wider etwas (beklagen), stěžovati sobě něčeho do někoho, n. stěžovati sobě na něco; sich wider ein Erkenntniß h., stěžovati sobě na nález.

Beschwerender Umstand (bei einem Verbrechen), okolnost přítěžovácí.

Beschwerungsumstand, f. beschwerender Umstand.

Beschwören, etwas (im eigenen Interesse als Partei), přísahati za něco; die Richtigkeit seiner Angabe, seinen Schaden, seine Unvermögenheit, die actorische Caution zu leisten, přísahati za pravdivost svého udání, za svou škodu, za svou nemožnost, položiti žalobnickou jistotu; — (im Interesse eines Anderen als Zeuge), přísahati k něčemu; sein Zeugniß h., přís. ke svému svědectví; — (auf etwas schwören) přísahati na něco; — die Reichsverfassung, přísahati na ústavu říšskou; — (mit dem Eide bekräftigen), stvrditi něco přísahou; beschworene Treue, věrnost přísahou stvrzená.

Beschwörung der Zeugnisse, přísahání ke svědectvím.

Beseitigen, etwas (heimlich), ustraniti něco; — (entfernen), den Grund der Beschwerde, příčinu stížnosti odvarovati.

Besetzen, ein Amt, osaditi úrad; saditi, dosaditi, usaditi někoho na úrad, (vgl. anstellen); — (militärisch) eine Stadt, posádku položiti, dáti do města; — ein Feld mit Pflanzen, posázeti, vysázeti pole rostlinami.

Besetzung eines Amtes, osazení úradu, sazení, dosazení někoho na úrad.

Besetzungs-, dosazovácí; — =Vorschlag, d. předložení.

Besichtigen (visitiren), zhlídnouti, spatřiti něco, přihlednouti k něčemu; — (beaugenscheinigen), ohledati něco.

Besichtigung, zhlídnutí, spatření, ohledání něčeho; B. neu erbauter Häuser, ohledání nových stavení.

Besitz, držení; — (Besitzstand), držebnost.

Besitz-, držební, (co se dotýče držebnosti); — =Anfall, držební

nápad, nápad držebnosti na někoho; — =Anschreibung, držební zápis, zápis držebnosti; — =Ergreifung, uvázání-se v něco; — =Fähigkeit, spůsobnost k držení; — =Nahme, ujetí, vzetí něčeho v držení, uvázání-se v něco; — =Recht, držební právo, právo k držení; — =Stand, držebnost; (Grundbesitz) stav pozemnosti; — =Störung, výtržnost v držení, rušení držebnosti; — =Streitigkeit, spor, pře o držení, o držebnost; — =Veränderung, změna v držení, v držebnosti; — =Verhältniß, poměr držebnosti, v držebnosti; — =Werber, kdo se o držení věci nějaké uchází, uchazeč o držení věci.

Besitzen, držeti něco, v držení něčeho býti; ein Gut, einen Grund h., držeti statek, pozemnost; — (haben), míti něco; eine Fähigkeit h., spůsobnost míti k něčemu.

Besitzer, držitel.

Besizthum, držebnost.

Besolden, Jemanden, platiti někomu za službu; besoldetes Amt, úrad s platem.

Besoldung, služný plat, služné.

Besoldungs-, (co se týče služného platu); — =Abzug, srážka ze služného; — =Stat, vykazka, přehled, rozvrh služného; — =Kategorie, třída služného; — =Stand, stav služného; — =Uebergebühr, služné nad náležitost n. mimo náležitost vybrané, vydané.

Besorgen, etwas (in Obsorge haben), něco na starosti míti, pečovati o něco; něco opatřiti, opatrovati; die Güter h., pečovati o statky; eine Zustellung durch Jemanden h., dodání někým opatřiti; die Minderjährigen und ihr Vermögen h., opatrovati nezletilé děti a jejich statek; — (besürchten) eine Klage von Jemanden, obávati se od někoho na se žaloby.

Besorglich, čeho se obávati jest; h. Verunsichung des Vermögens, ututlání majetnosti, jehož obávati se jest.

Besserungsanstalt, f. Correctionsanstalt.

Bestallung, f. Anstellung; — (Entlohnung), z. B. eines Advokaten, plat, záplata, mzda.

Bestallungs = Brief, — =decret, f. Anstellungsdecret.

Bestand (das Bestehen), bytí, trvání, stálost; B. des Reichstags, trvání sněmu říšského; — (=Vertrag) projednání; Jemanden etwas in B. geben, někomu něco projednati.

Bestand- (co se týče bytí, trvání něčeho); — =Theil, část některé věci; B. der Monarchie, část mocnářství; — (co se projednání dotýče) projednací; — =Geber, projednatel; — =Inhaber, majitel projednané věci, projednací majitel; — =Nehmer, projednací příjemce, projednavec; — =Stück, projednací věc, projednaná věc, projednanost; — =Vertrag, projednací smlouva; — =Zins, úrok z projednání, projednací úrok.

Beständig, stálý.

Bestärken, seine Angabe eidlich, stvrditi něco, potvrditi něčeho přísahou, (přísahou něco spraviti).

Bestätigen, potvrditi něčeho, stvrditi něco; — (genehmigen), schváliti něco.

Bestätigung, potvrzení, schválení, f. Bestätigen.

Bestätigungs-, potvrzovácí; — =Schein, p. list.

Bestechen, einen Beamten, podkoupiti, uplatiti, porušiti (dary, penězi) úředníka; bestochener Richter, soudce uplacený, (dary, penězi) porušený.

Bestechlicher Beamte, zákupný, porušitelný, podkupný úředník.

Bestechlichkeit, podkupnost, porušitelnost.

Bestechung, podkoupení, uplacení, porušení někoho; gegen B. etwas thun, z úplatku něco učiniti.

Bestehen (sein), býti; (fortdauern), trvati, zůstati, zůstávati; etwas soll bestehen, wie es bisher bestanden hat, jakož něco bylo potud, tak i dále zůstati má; bestehende Steuern, jsoucí, nynější daně; b. Vorschriften (erlassene), dané, vydané, (bisherige), dosavadní, nynější předpisy; — aus etwas, záležitosti v něčem n. na něčem; das woraus immer bestehende Gut, statek, v čem n. na čem by ten koli záležel; — (zusammengesetzt sein), složen býti, skládati se z něčeho; (etwas in sich fassen), zavíratí, obsahovati, držeti v sobě něco; — auf etwas (wor- auf verharren), státi v něčem; auf seiner Meinung b., státi ve svém úmyslu.

Bestehlen, Jemanden, okrástí, okrádati někoho.

Bestehler, kradce.

Bestellen, (errichten) einen Rechts- freund, zříditi, ustanoviti právního přítele; — Jemanden als Vormund, zříditi, naříditi někoho poručníkem; bestellter Richter, zřízený soudce; — (dingen) eine Person, zjednati, objednati někoho k něčemu; — eine Sache oder Arbeit, objednati, zamluviti věc, práci; bestellter Mord, zjednaná vražda; — (besetzen) ein Gericht, osaditi soud; — (verschaffen) eine Sicherheit für Gerichtskosten, dáti, opatřiti jistotu pro soudní škody; — (bebauen) ein Feld, vzděláti, upravití pole.

Besteller (Dinger), objednatel, zamluvce; s. bestellen.

Bestellter (zum Amte), ustanovený, zřízený, zřízenec; Beamte und Bestellte, úředníci a zřízené oso-

by; B. der Gewerbstreibenden, zřízenec živnost provozujících; — (Gedungener), objednaný, zjednanec.

Bestellung, s. bestellen; — des Gerichtes zum Verhör, osazení soudu k výslechu.

Bestellungsbezirk einer Briefsammlung, obvod poštovní sbírky.

Besteuern, Jemanden, uložití daně někomu; eine Sache, daně uložiti na něco.

Besteuerter, poplatník, daník.

Besteuerung, uložení daně; directe, indirecte B., uložení daně přímé, nepřímé; — (Steuer), daně; der B. unterliegen, poplaten býti, povinen býti daní.

Besteuerungs-, (co se týče daně); — =Umlage, rozvržení daně.

Bestimmen, ustanoviti, určiti něco; einen Ort b., ustanoviti místo; die Fristen zur Zahlung b., určiti lhůty ku placení; — (festsetzen) s. u.; — (bewegen), pohnouti někoho k něčemu; die Gründe, die den Richter zur Abfassung des Urtheils bestimmt haben, důvody, ježto soudce k učinění rozsudku pohnuly.

Bestimmung, ustanovení, s. bestimmen.

Bestimmungs- (co se té které věci dotýče); — =Grund, pohnůtka; — =Ort (bestimmter Ort), ustanovené místo.

Bestohlener, okradený.

Bestrafen, trestati, ztrestati, potrestati někoho; Jemanden mit Arrest, mit dem Tode b., trestati někoho vězením, na hrdle.

Bestrafung, potrestání; — (Strafe), trest.

Bestrebung, snažení, úsilí; verbrecherische B., úsilí zločinné.

Bestreiten, odpírati někomu něčeho; Jemanden ein Vorrecht b., odpírati někomu nějaké předno-

sti; — eine Sache, odpírati, odporovati něčemu; die Giltigkeit der Ehe b., den letzten Willen b., odpírati platnosti manželství; odpírati, odporovati poslední vůli; — (bezahlen) zapraviti něco; die Kosten b., zapraviti škody.

Bestreitung (Widerspruch), odpor; — (Bezahlung) der Steuer, zapravení daně.

Besuchszeugniß, vysvědčení návštěvní n. navštěvovací.

Betäuben, omámiti; betäubende Getränke, Gifte, omamující nápoje, jedy; — (durch einen Schlag), omráčiti.

Betheiligen, sich bei etwas, účasten býti něčeho; účastenství míti v něčem.

Betheiligter, ten, jehož se týče; účastník; B. bei einer sträflichen Handlung, účastník trestného skutku.

Betheiligung, účastnost, účastenství v něčem.

Bethaus, modlitebnice.

Betttag in der Kreuzwoche, křížový den.

Betracht, Betrachting, uvážení; in Betracht einer Sache, v uvážení něčeho; prohlédajíc k něčemu, zření majíc na něco n. k něčemu.

Betrag, suma, díl peněz, peníz; B. von Gulden, suma zlatých; zur Bestreitung der Unkosten einen verhältnismäßigen B. bestimmen, k zapravení nákladů ustanoviti přiměřený peníz; — (Preis), cena; der Diebstahl wird zum Verbrechen aus dem Betrage des entzogenen Gutes, krádež bývá zločinnem pro cenu věci odjaté.

Betragen (ausmachen eine Summe), činiti, dělati; so viel, als die Forderung beträgt, tolik, co pohledanost činí, dělá; — sich (benehmen), chovati se; Personen, die sich unansständig betragen, osoby, které se chovají neslušně.

Betragen (Benehmen), chování. **Betrauen**, Jemanden mit einem Amte, svěřiti někomu úřad.

Betreff, in B. einer Sache (das lat. de), o něco, (aus Anlaß) v příčině něčeho; (von Seite), strany něčeho; wenn in Betreff einer Sache Streit entstände, kdyby o něco n. v příčině něčeho vzešel spor; wenn sich die Gläubiger über eine Sache nicht einigen können, když se věřitelé nemohou o něco (k. p. o ustanovení společného zástupce podstaty), n. strany něčeho porovati.

Betreffend, der betreffende Theil, strana, jíž se dotýče; ta která strana, ta (některá, každá) strana.

Betreiben, Jemanden (urgiren), pobídnouti, pobádati někoho k něčemu; naléhati na někoho o něco; pripuzovati někoho k něčemu; — ein Handwerk, provozovati řemeslo.

Betreibung (Urgens), pobídka, naléhání.

Betreibungs-, pobádací; — =Gesuch, p. žádost.

Betreten, Jemanden bei einer That, postihnouti někoho při něčem n. v něčem; — den Rechtsweg, dáti se, vydati se v právní cestu; jíti pořadem práva, jíti právem, po právu.

Betrieb eines Gewerbes, provozování živnosti, řemesla, průmyslu; — eines Bergwerkes, dělání, těžení hor.

Betriebs-, (co se týče provozování, těžení a t. d.); — =Capital, hlavní suma na provozování, na těžení; — =Periode, doba provozování; während der B., času provozování; — =Stätte, místo provozování, m. výrobní.

Betrug, podvod.

Betrügen, podvesti, podváděti někoho v něčem.

Betrüger, podvodník.

Betrügerei, podvodnictví.
Bettel-, žebravý, žebračí; —
 =Brief, žebračí list; — =Mönch,
 žebравý mnich; — =Paß, žebrač-
 cký průvodní list; — =Wagt, do-
 zorce nad žebračky.
Betteln, žebraťi.
Bettelei, žebraní; (Bettelstand),
 žebrota; Straßenbettelei, žebra-
 ní po ulicích; die Bettelei wird
 verboten, žebraťi se zapovídá.
Bettgeber, noclehár; Anmeldung
 der B. bei der Polizei, opovědění
 noclehárův u policie.
Bettler, žebrač.
Beurlauben, Jemanden, někomu
 dáti odpuštění, odpustiti někoho.
Beurlaubter, odpuštěnec.
Beurlaubung, odpuštění.
Beurtheilen, etwas, posouditi, po-
 suzovati něco; souditi o něčem.
Beute (im Kriege), kořist, plen.
Bevölkerung, (Subjeetiv der Ein-
 wohner), obyvatelstvo.
Bevölkerungsverhältnis (inne-
 res), lidnatost; (äußeres), poměr
 lidnatosti.
Bevollmächtigen, zplnomocniti
 někoho, plnou moc a vůli dáti
 někomu; — (ermächtigen), zmoc-
 niti někoho.
Bevollmächtigter, plnomocník,
 zmocněnec.
Bevollmächtigung, zmocnění.
Bevollmächtigungs-, zmocňovací;
 — =Clausel, z. doložka; — =Ver-
 trag, z. smlouva.
Bevormunden, Jemanden, nad
 někým poručníkovati.
Bevorstehen (obliegen), náležeti
 na někoho; dem Beklagten steht be-
 vor, na žalovaného náleží, aby . . . ;
 — (erwarten), nastávati.
Bevortheilen, Jemanden, šiditi
 někoho.
Bevortheilung, šidba, obmysl.
Bevorzugen, Jemanden, někomu
 před jiným dávatí přednost, na-
 kládati někomu před jiným.

Bewaffnete Macht, zbrojná moc;
 mit bewaffneter Hand eindringen,
 zbrojnou rukou někam se dobytí.
Bewahren, eine Sache, chovati, o-
 patrovati něco.
Bewähren, sich als nützlich, shle-
 dávati se za dobré, za prospěš-
 né; als wahr, potvrzovati se za
 pravdu; ein bewährtes Mittel,
 zkušený prostředek.
Bewahrheiten, s. bewähren sich
 als wahr.
Bewährung eines Rechts (Erwei-
 sung), dovedení práva.
Beweggrund, pohnutí.
Bewegliches Gut, statek movitý.
Bewegung, Gemüths-, hnutí, po-
 hnutí myslí; — (freier Entschluß),
 své vlastní puzení.
Beweis, důkaz; Beweise für und
 wider Jemanden, důkazy někomu
 a na někoho (svědění); — (Be-
 weismittel), průvod; Beweis und
 Gegenbeweis, průvod a odvod.
Beweis-, (co se týče důkazu, prů-
 vodu), dokazovací, důkazný, dů-
 kazní; provoděcí, průvodný, prů-
 vodní; — =Art, způsob průvodu;
 andere Beweisarten, průvodové
 jiného způsobu; — =Document
 (=Mittel), průvod; (=Urkunde),
 průvodná listina; — =Einrede, prů-
 vodná odpověď; — =Führer, dů-
 kaz-vedoucí, dokazovatel; — =Füh-
 rung, dokazování, důkazu vedení;
 — =Gegenstand, předmět důkazu,
 průvodu; — =Kraft, průvodná moc,
 průvodnost; — =Last, povinnost
 důkazu k vedení, povinnost dů-
 kazní; — =Mittel, průvod; —
 =Pflicht s. =Last; — =Regel, prů-
 vodní pravidlo; — =Schrift, prů-
 vodný spis; — =Stück, kus, čás-
 tek průvodní; — =Verfahren,
 průvodní, provoděcí řízení.
Bewässerungs-Anstalt, stavba vo-
 dovodní.
Beweisen (Beweis führen), pro-
 voditi, provesti něco; dokázati,

dokázati něčeho; s. erweisen; —
 (bezeugen), vysvědčiti něco.
Beweisthum, s. Beweismittel.
Bewenden lassen, es bei etwas, pře-
 stati na něčem.
Bewenden, es soll dabei sein B.
 haben, to buď při tom; es soll
 bei der Verfügung bis auf wei-
 teres sein B. haben, při tom o-
 patření zůstati má, až do další-
 ho nařízení.
Bewerben, sich um eine Stelle,
 ucházeti se o místo.
Bewerber, uchazeč, kdo se o ně-
 co uchází.
Bewerbung, ucházení-se o něco;
 sich in B. setzen, s. bewerben.
Bewerbungs-, (co se týče uchá-
 zení-se); — =Frist, lháta k u-
 cházení-se.
Bewerthätigen, něco skutkem
 ukázati.
Bewerthen, etwas, něco vyceniti.
Bewilligen (erlauben), povoliti ně-
 čemu, k něčemu; dovoliti něč-
 ho, k něčemu; das Gesuch, die
 Eintragung bewilligen, povoliti k
 žádosti, ke vkladu.
Bewilligung (Erlaubniß), povo-
 lení, dovození; — (Bestimmung),
 přivolení, svolení.
Bewirthechaften, ein Gut, hospo-
 dariti na statku.
Bewirthechaftung, hospodaření.
Bewohnbar, obytný, obyvatelný.
Bewohnbarkeit, obytnost, oby-
 vatelnost.
Bewohner, obyvatel.
Bezahlen, eine Summe, platiti,
 zaplatiti, vyplniti sumu; (für eine
 Sache), za něco; (für eine Arbeit),
 od něčeho; einem Boten für den
 Weg h., zaplatiti poslu od cesty.
Bezahlung, placení, zaplacení,
 vyplnění něčeho, záplata za něco
 n. od něčeho; s. bezahlen.
Bezeichnen, Jemanden namentlich,
 poznamenati někoho ze jména;
 — (angeben) udati někoho; die

Thatsachen im Protokoll bestimmt
 bezeichnen, události určitě vytknouti
 v protokolu.

Bezeichnung (das Zeichnen), zna-
 menání; — (Zeichen), známka;
 — amtliche (Stempelung), úřední
 kolkování.

Bezeugen, etwas (ein Zeugniß ab-
 legen), vysvědčiti něco, seznati
 o něčem, k. p. o poslední vůli.

Beziehen, etwas im Verkehr, do-
 stávati něco obchodem; bezogene
 Waare, obdržalé zboží; — Ein-
 künfte von einer Sache, von Je-
 manden, bráti důchody z něčeho,
 od někoho; — sich auf etwas
 (sich erstrecken), vztahovati se k
 něčemu n. na něco; — sich auf
 Acten (berufen), dokládati se spisů,
 táhnouti se na spisy.

Beziehung einer Sache zur andern,
 vztah jedné věci ke druhé; B.
 haben, néhnen auf etwas, s. sich
 auf etwas beziehen (erstrecken);
 — (Rücksicht), příčina; die Ver-
 handlung ist in einer B. unvoll-
 ständig geblieben, pře líčení zůsta-
 lo v některé příčině neúplné;
 mit B. auf einen erhaltenen Auf-
 trag, v příčině obdržného roz-
 kazu; mit B. auf den früheren
 Bericht, odvolávají se, táhnou se
 na předešlou zprávu; — (Be-
 treff), in B. auf das Vermögen, co
 se dotýče majetnosti; (Berufung),
 Beziehung auf Acten im Prozesse,
 dokládání-se spisů ve při.

Beziehungsweise, (respective)
 pokud se dotýče; Gatte und be-
 ziehungsweise Vater, manžel a
 pokud se dotýče, otec; — (in
 vorkommenden Fällen), dle potře-
 by, dle případnosti.

Beziffern (mit Ziffern ausdrücken),
 vytknouti něco čísly; bezifferter
 Rückstand, číslem vytknutá za-
 držalost.

Bezirk (gerichtlicher, nach der neuen
 Organisation), okres; (politischer),

podkraj; — (Umfang überhaupt, z. B. einer Gemeinde, Briefsammlung), obvod.

Bezirks-, (gerichtl. Einth.), okresní; — =Behörde, o. úřad; — =Chef, o. správce; — =Eintheilung, o. rozdělení, rozd. v okrese; — =Einzelrichter, o. samosudí; — =Gericht, o. soud; — =Nichter, o. oudce; — (polit. Einth.), podkrajský; — =Ausschuß, p. výbor; — =Ausschußmitglied, úd podkrajského výboru; — =Behörde, p. úřad; — =Chef, p. správce; — =Commissär, p. komisař; — =Commissariat, p. komisařství; — =Commission, p. komise; — =Eintheilung, rozdělení v podkraje, r. podkrajské; — =Gemeinde, p. obec; — =Gemeindeverfassung, zřízení podkrajských obcí; — =Hauptmann, podkrajský; — =Hauptmannschaft, podkrajský úřad; — =Insaß, podkrajský osadník.

Bezogener eines Wechsels, na koho směnka svědčí, směnečník.

Bezug eines Einkommens, z. B. eines Gehalts, brání služného; — einer Waare im Verkehrswege, dostávání zboží obchodem; — (Einnahme), příjem; — auf etwas, s. Beziehung.

Bezügliche Sache, věc k něčemu n. na něco se vztahující, věc k něčemu náležitá; věc, již se dotýče; bezúglích einer Sache, v přičině, strany některé věci.

Bezugs- (betreffend, to, čehož se dotýče); — =Acten, spisy, jichž se dotýče; spisy k něčemu n. na něco se vztahující; — (co se týče dostávání něčeho); — =Note, schriftliche, list na dostávání nějakého zboží; — (co se týče brání něčeho, příjmu); — =Be-rechtigter, kdo právo má něco bráti, přijímati; oprávněný ke brání, ku přijímání něčeho; —

=Recht, právo ke brání něčeho, ku přijímání něč.; =Wasserbezugsrecht, právo k vedení sobě vody; — =Titel, právní důvod ke brání, ku přijímání něčeho.

Bezwecken, obmysleti něco; ein gemeinschaftlich bezwecktes Verbrechen, zločin vespolek obmyslený.

Bezwingen, etvaš z. B. einen Aufstand, potlačiti pozdvižení.

Bianco, etvaš in bianco lassen, něco zůstaviti prázdne, nevyplněné; charta bianca, prázdny papír.

Bianco = Indossament, s. Indossament.

Bier- pивní, (co se týče piva); — =Aufschlag, p. přírážka; — =Re-gal, právo, vystavovati pivo; — =Zwang, pivní závazek, závazek, piva k odbírání.

Bieten, feil-, prodávati něco; — mehr-, více podávati, více dávati; — (anbieten), podávati.

Bilanz, bilance, účetní rozvaha.

Bilanzirung, bilancování.

Bildwerk, vyobrazení.

Billig, slušný; was recht und billig ist, dle práva i slušnosti; — (mäßig), mírný, levný; eine billige (mäßige) Entschädigung, mírná náhrada.

Billigerweise, slušně, podle slušnosti.

Billigkeit, slušnost; Billigkeits-gründe, důvody slušnosti.

Binden, sich an ein Patent, an eine Frist, vázati se patentem, lhátou; an Jemandens Auftrag gebunden sein, zavázán býti něčím rozkazem, prikázán býti k něčemu rozkazu.

Binnen = Verkehr, obchod mezizemní; — =Zoll, clo mezizemní.

Bitte, prosba; — (Gesuch), žádost.

Bitten, prositi, žádati od někoho n. na někom něčeho, n. někoho za něco; wider die Gläubiger um eine Tagsatzung b., žádati na věřitele za stání; den Richter um die Cre-

cutionsbewilligung wider Jemanden, žádati soudce za povolení exekuce (za dopomožení práva) na někoho.

Bitt-, prosební, (co se týče prosby); — =Beihen, propůjčka výprosná, výprosa; — =Schrift, prosebný spis, list; prosba písemná, listovná; — =Steller, prositel, žadatel; — =Tag, s. Bet-tag.

Bittweise (precario) etvaš erhal-ten, vprositi se v něco, obdržeti něco na někom výprosou.

Blesur, poranění.

Blödsinn, hlbošt.

Blödsinniger, blbý, hlbec.

Blumensuchrecht, (der ehemaligen Obrigkeiten in Oesterreich), právo ku pletí a ku přížínání.

Blutschande, zprznění krve, krevní smilství.

Bluts- Freundschaft, pokrevenství; — =Verwandter, pokrevník.

Boden, půda, dno; Grund und B., země a půda, pozemnost.

Boden-, (co se týče půdy); — =Früchte, úroda zemská; — =Pro-ducte, plodiny země; — =Zins, úrok z půdy zemské; — =Zinsvertrag, smlouva o úrok z půdy zemské.

Bodmereivertrag, půjčka na lod.

Böhmen, Čechy; das Königreich B., království České.

Bollete, celní pokázka; Waaren-, celní pokázka na zboží.

Borg, úvěr; auf B. geben, na úvěr dáti, uvěřiti někomu něco; auf B. verkaufen, na úvěr prodati, auf B. nehmen, na úvěr vzíti, vyvěřiti u někoho něco.

Borg-, úvěrní (co se týče úvěru); — =Geber, kdo dává na úvěr, úvěrce, uvěřitel; — =Geschäft, dávání a brání úvěrem, uvěřování a vyvěřování; — =Nehmer, kdo bere na úvěr, úvěrník; — =Vertrag, úvěrní smlouva.

Borget, úvěrce; s. Borggeber.

Börse, bursa.

Börse-, bursovní; — =Curs, bursovní měna; — =Zettel, b. listek.

Börsenmäßig, dle bursovní měny.

Bösartig, zlý; häusliche Thiere mit b. Eigenschaften, domácí zvířata zlé povahy; b. Krankheit, zlá nemoc.

Böse Absicht, zlý úmysl.

Böshast, zlomyslný; b. Beschädigung fremden Eigenthums, zlomyslné uskození cizímu vlastenství; zlomyslné porušení cizího vlastenství; b. Unterlassung der Verhinderung, zlomyslné opomínuté něčeho zamezení.

Böshheit des Thäters, zlomyslnost pachatelova.

Böswilligkeit, zlomyslnost.

Vote, posel.

Voten-, (co se týče posla); — =Gang, poselství; einen V. unterhalten, chovati posla; — =Lohn, poselné; — =Ritt, pojezdka, pojízdka (poselstvím).

Vottschaft, velvyslanství.

Votschafter (Ambassadeur), velvyslavec.

Brachweide, pastva na úhoru, p. úhorová, úhorní.

Brand-, (co se týče ohně); — =Brief, list paličský; Ausstreuen von Brandbriefen, metání listů paličských; — =Casse, pohořelá pokladnice; — =Lager, palič, žhář; — =Legung, paličství, žhářství; — =Markung, naznamenání kolkem; — =Schaden, škoda ohněm, požárem způsobená; — =Schaden-Versicherungsanstalt, požární pojišťovatelna; — =Stätte, spaleniště, pohořelostě; — =Stifter, palič; — =Zeugniß, pohořelý list.

Brantwein-, (co se týče kořalky, páleného); — =Aufschlag, přírážka na kořalce, př. kořaleční; — =Haus, kořalna, palirna, (slov. pálenice); — =Regal, právo k

vystavování kořalky; — =Zwang, závazek kořaleční, závazek kořalký k odbírání.

Bräuberechtig, kdo má právo váreční; b. Haus, dům váreční, b. Bürger, várečník, pivovárečník.

Bräuerkunst, pořádek, cech sladovnícký.

Bräugerechtigkeit, právo váreční.

Bräuhaus, pivovár.

Brief, list, psaní; — (Zuschrift), dopis.

Brief-, listovní, písemní, dopisní; — =Abgabe, vydávka listů; — =Aufgabe (Amt), příjem listů; (das Aufgeben), podání listů na poštu; — =Ausgabe, s. Abgabe; — =Geheimniß, tajnost psaní; tajnost listův, t. listovní; — =ordonanz, listovní posílka; — =Sammlung, listovní sbírka, úřad listův ku přijímání; — =Stempel, listovní kolek; — =Träger, listovní posel, listovník.

Bringen, etwas zu Ende, přivesti něco ku konci; eine Schuld zur Bezahlung, přivesti dluh k zaplacení; — etwas zu Papier, inß Protokoll, uvesti něco na papír, do protokolu; etwas in Erfüllung, uvesti něco ve skutek; — (übertragen), etwas von einem Andern an sich, převesti něco od jiného na sebe; — Jemanden um etwas, z. B. um einen Bestß, um ein Amt, vyvesti někoho z držení věci, z úřadu; — Jemanden an das Eigenthum, an die Gewähr, zvesti někoho u vlastenství některé věci, v knihovní držení; — Jemanden vor das Gericht, zu Schaden, inß Gefängniß, pripraviti někoho před soud, do škody, do vězení; — etwas unter Leute, z. B. Geld, ein Gerücht, vnesti něco mezi lidi, k. p. peníze, pověst; — etwas zu Stande, něčeho dovesti, vykonati něco; — eine Waare an Mann, zboží ně-

komu prodati; — etwas in Vorschlag, s. vorschlagen.

Brot = Beschau, ohledání chleba; (Aussicht über die Bäcker), přihlídká k pekařům; — =Erwerb, výživa; živnost; — =Loß, bez chleba, bez výživy; (dienstlos), bez služby; — =Mangel, künstlicher, strojený, utvořený nedostatek na chlebě, chleba; — =Studium, studium chlebné.

Bruch, eines Vertrages, protřzení smlouvy.

Brückengebühr, Brückenmauth, mostné,

Bruder-, bratrský; — =Geld (im Bergw.), bratrský peníz; — =Bade, =Badscaffe, hr. pokladnice.

Bruderskind, z bratra dítě.

Brutto, z hruba; — =Ertrag, z hruba užitek; — =Gewicht, z hruba váha, váha hrubá.

Buch-, (co se týče kněh); — =Führung, vedení kněh; — =Halter, knihovní.

Bücherlich, (co se týče knih, knihovní); b. Etwas sicher stellen, knihami něco utvrditi; s. Tabular.

Buchhalterei, účtárna; — =Beante, úředník účtární, při účtárně; — =Erledigung, vyřízení účtární; — =Zeugniß, vysvědčení účtární.

Buchhalterisch, účtární.

Buchhaltung (Rechnungsführung), účetnictví; einfache B., doppelte o. italienische B., ú. jednoduché, ú. složené čili vlaské.

Buchhaltungsz., účetnický; — =Beante, úředník účetnický.

Buchhandel (Geschäft), kněhkupecký obchod.

Buchhändler, kněhkupec.

Buchhandlung, kněhkupectví, prodej kněh.

Büchsenpfennig, (im Bergw.), pokladniční peníz.

Buchstabe des Gesetzes, litera zákona.

Buchstäblich das Gesetz auslegen, vykládati zákon dle litery.

Budget, předchozí, předchodní státní účty (t. příjmů a vydání státních), budget.

Bukowina, Bukovina; Herzogthum B., vojvodství Bukovinské.

Bund, s. Bündniß; der deutsche Bund, německý spolek, spolek německých států.

Bundes-Behörde, úřad spolkový; — Beschluß, deutscher, snešení německého spolku; — =Bruch, zrušení smlouvy; — =Genosse, jednotník, společník; — =Staat, stát spolkový; — =Tag, sněm spolkový; (Inbegriff der zum Bunde gehörigen Personen), sbor spolkový; (der deutsche Bund), sbor spolku německého.

Bündniß (Vertrag), smlouva; (Inbegriff der verbundenen Personen), spolek, jednota; ein B. eingehen, učiniti smlouvu.

Burg-, hradový, hradský; — =Friede, hradový obvod; innerhalb des B. = F., v obvodu hradovém; (Stadtbezirk), obvod města; — =Graf, purkrabí; — =Grafsamt, úřad purkrabský; — =Wache, stráž hradová.

Bürger, rukojmé, ručitel.

Bürgen, für Jemanden, ručiti za někoho, zaručiti se za někoho, rukojmím býti za někoho k někomu.

Bürgerlich das Gesetz auslegen, vykládati zákon dle litery.

Bürger-, občanský, měštanský; — =Brief, list měštanský, list na měšťanství; — =Corps, branný sbor měštanský; — =Decret, s. B. = Brief; — =Krieg, občanská válka; — =Meister, starosta; — =Militz, branné měšťanstvo; — =Recht (Staats-), právo občanské; (Stadt), pr. měštanské; — rechtsurkunde, s. Bürgerbrief; — =schaft (Staats-), občanství; (Stadt-), měšťanství; — =Spital, měštanská nemocnice; — =Stand, stav měštanský, měšťanstvo; — =Wehr, občanská brannost.

Bürgerlich (Staats-), občanský; b. Richter, o. soudce; b. Recht, o. právo; (Gesetz), o. zákon; allgemeines bürgerliches Gesetzbuch, obecný zákonník občanský.

Bürgschaft, rukojemství; für Jemanden B. leisten, za někoho se zaručiti k někomu; Jemanden durch seine B. von einer Haftung befreien, někoho vyručiti; B. für Wechsel, rukojemství za směnku.

Bürgerschafts-, ručící, rukojemský; — =Recht, rukojemské právo; — =Urkunde, ručící list; — =Vertrag, rukojemská smlouva.

Buße, (Geldstrafe), pokuta.

Bürger (Staats-), občan; — (Stadtbewohner) měšťan.

Bürger-, občanský, měštanský; — =Brief, list měštanský, list na měšťanství; — =Corps, branný sbor měštanský; — =Decret, s. B. = Brief; — =Krieg, občanská válka; — =Meister, starosta; — =Militz, branné měšťanstvo; — =Recht (Staats-), právo občanské; (Stadt), pr. měštanské; — rechtsurkunde, s. Bürgerbrief; — =schaft (Staats-), občanství; (Stadt-), měšťanství; — =Spital, měštanská nemocnice; — =Stand, stav měštanský, měšťanstvo; — =Wehr, občanská brannost.

Bürgerlich (Staats-), občanský; b. Richter, o. soudce; b. Recht, o. právo; (Gesetz), o. zákon; allgemeines bürgerliches Gesetzbuch, obecný zákonník občanský.

Bürgschaft, rukojemství; für Jemanden B. leisten, za někoho se zaručiti k někomu; Jemanden durch seine B. von einer Haftung befreien, někoho vyručiti; B. für Wechsel, rukojemství za směnku.

Bürgerschafts-, ručící, rukojemský; — =Recht, rukojemské právo; — =Urkunde, ručící list; — =Vertrag, rukojemská smlouva.

Buße, (Geldstrafe), pokuta.

C.

Cabinetts = Schreiben, list kabinetní.

Caduc (heimfällig), spadný; (heimgefallen), spadlý; s. heimfallen.

Caducität der Depositen, spadnost věcí u soudu složených; — (eine heimfällige Erbschaft) odúmrtí, dědictví odumřelé.

Candidat, čekatel.

Capacität, schopnost; dobrá, schopná hlava.

Capital, hlavní peníze, hlavní suma; — verächtliches, jistina.

Capitalis-, (co se dotýče hlavní sumy, jistiny); — =Abzahlung, gänzliche, splacení hlavních peněz, jistiny; theilweise, placení, splacení na hlavní sumu, na jistinu; — =Beitrag, přínos k hlavní sumě, k jistině; — =Schuld, dlužné hlavní peníze, dlužná jistina.

Capital (Hauptstück), hlava; — Dom-, kapitula hlavního chrámu.

Capital, hlavní peníze, hlavní suma; — verächtliches, jistina.

Capital (Hauptstück), hlava; — Dom-, kapitula hlavního chrámu.

Capitulation (milit. Dienstzeit); čas vojenské služby, kapitulace, — (einer Festung), vzdání-se na sliby a zakázky, vzdání-se pod podmínkami.

Cassa, pokladnice.

Cassa, pokladniční; — =Abschluss, p. závěrka; — =Anweisung, p. ukázka; — =Beamte, p. úředník; — =Gebahrung, nakládání s pokladničními penězi; — =Journal, denník p.; — =Liquidation, prokázka pokladniční; — =Skontrierung, skontrovaní p.; — =Stand, stav pokladnice.

Cassation, zrušení něčeho.

Cassations, zrušovací; — =Hof, zr. soud; — =Recurs, zr. rekurs.

Cassier, pokladník, kasír.

Cassiren, ein Erkenntniß, zrušiti nález; — =Jemanden (absehen), z. B. einen Beamten, ssaditi někoho s úřadu.

Cassirung des Urtheils, zrušení rozsudku.

Casulist, in eine juristische C. eingehen, vyčítati jednotlivé právní případy.

Cattaro, Kotar; Herr von C., pán Kotarský.

Causa (Nebengebühren), příslušenství; c. s. c., s přísl.

Causal-Gericht, soud předmětový.

Cautio, jistota.

Cautions, jistotní; — =Betrag, j. suma, j. peníz; — =Erlag, dáni, položení jistoty; — =System, zřízení jistotní; — =Verfall, propadení jistoty; — =Vorschrift, j. předpis, předpis o jistotách.

Cavallerie, jízdeckvo.

Cavalleriedienst, služba na kůň.

Cedent, postupce, postupitel.

Cediren, postoupiti někomu něčeho.

Censur (Bücher-), censura; (Beurtheilung), posouzení.

Censuriren (beurtheilen), ein Geschäftstück, posuzovati kus.

Central, ústřední; — =Gewalt, ú. moc; — =Inspection, ú. dozorství; — =Inspector, ú. dozorce; — =Leitung, ú. řízení.

Centralisation, středění, ústředna.

Certifikat (Beglaubigungsschein), list věrečí; (Bestätigungsschein), list potvrzovací.

Cession, postoupení, (dobrá vůle).

Cessionar, postupník.

Cessus, postoupenec.

Charakter (Beschaffenheit) einer Person oder Sache, povaha osoby, věci; — (Würde), důstojenství.

Charge, důstojenství; Chargen (Personen), důstojnictvo.

Charta bianca, prázdný papír; in bianco, na prázdném; etwas in b. lassen, něčeho v písmě nevyplniti.

Chaussée, silnice dělaná, císařská.

Chirurg, hojič.

Chirurgie, hojičství.

Chirurgisch, hojičský.

Churgelder (im Bergw.), kusné.

Circularare, oběžný list.

Circular, oběžní, oběžný; — =Rescript, o. reskript; — =Schreiben, o. list.

Circulation, oběh; Geld-, oběh peněz, s. Umlauf.

Cisterne, vodojem; Verunreinigung der Brunnen oder Cisternen, znečišťování studnic neb vodojemů.

Citation (Edict), list pozývací; — (Vorladung), obsilka; — (Verurteilung auf etwas), dokládání-se něčeho, táhnuti-se na něco.

Citiren, Jemanden (vorladen), oheblati někoho (listem n. osobou); — ein Gesetz (auf ein Gesetz sich berufen), dokládati se zákona, táhnouti se na zákon.

Civil, civilní, občanský; — =Arrest, c. vězení; — =Behörde, c. úřad; — =Collegialgericht, c. kolegiální (sborový) soud; — =Verichtsverfahren, řízení soudu ci-

vilního; — =Gouverneur, c. správce zemský; — =Recht (Privatrecht im Gegensatz zum öffentlichen), občanské právo, (im Gegensatz des Militärrechtes), civilní právo; — =Rechtsweg, pořad práva civilního; — =Richter, c. soudce; — =Richteramt, c. sudství; — =Staatsdiener, c. státní úředník; — =Standregister, seznam stavu civilního; — =Streit, c. rozepře; — =Verfahren, c. řízení.

Civil-Liste, vydaj na nejvyšší dvůr.

Classe, třída; C. der Gläubiger, třída věřitelů.

Classen, třídní; — =Handlung (Geschäft), obchod ve zboží třídním; — =Lehrer, třídní učitel, učitel jisté třídy; — =Lotterie, třídní loterie; — =Steuer, t. daň.

Classenmäßiger Stempel, kolek třídní, kolek dle třídy.

Classification, roztředa.

Classifications, roztřední; — =Liste, r. list; — =System, způsob třídění.

Classificiren, tříditi, roztríditi.

Classificirung, třídění, roztrídění.

Classirung der Gründe, třídění, roztrídění pozemností.

Clauel, doložka; Intabulations-, d. vkladní; Verneinungs-, d. záporná.

Clausurarbeit, práce pod zavřením.

Clubb, klub.

Codicill, dovětek.

Cognition in Grundbuchssachen, rozhodnutí ve věcech, ježto se týkají knih pozemných.

Collation, s. Anrechnung; — einer Pfünde, s. Verleihung.

Collationiren, das Concept mit der Reinschrift, srovnati concept s přepisem na čisto.

Collationirung, srovnání, srovnávání.

Collationirungs-Gebühr, plat za srovnávání, pl. srovnávací.

Collator, s. Kirchenpatron.

Collatur, s. Pfarrsprengel; — eines Beneficiums, s. Verleihung.

Collectur, Lotto-, sbírka loterní.

Collegial, sborový; — =Gericht, s. soud; — =Bezirksstrafgericht, sborový trestní soud okresní.

Collegialisch, sborový; etwas collegialisch verhandeln, řídití, vyjednávatí něco shorně, shorem.

Collegium, sbor.

Collidiren, odporovati sobě vespolek; wenn Forderungen mitsammen collidiren, když jsou pohledanosti sobě vespolek na odpor, když vespolek jedna druhé se přičí.

Collision, vespólný odpor; mit Jemanden in C. gerathen, s někým přijíti v odpor; im Collisionssalle, vzejde-li jaký odpor.

Colonie, osada.

Colonisiren, osazovati, zakládati osady.

Colonisirung, zakládání osad, osazování.

Colonist, osadník.

Colonne (Rubrik), sloupec.

Comitat (Gespannschaft), stolice.

Comitats, stoliční.

Comité, výbor.

Commandant, velitel.

Commandeur, komandér; — =Kreuz, kříž komandérský.

Commende (geistl. Pfünde), komenda.

Commentar, výklad.

Commentiren, vykládati.

Commercial, komerciální; — =Briefträger, s. Frachtenmüller; — =Gewerbe, k. živnost; — =Straße, k. silnice; — =Zollamt, k. celní úřad.

Commerz (Handel), tržba; (Geschäft), obchod.

Commerciell, tržební, obchodní.

Commis, kupecký; — =voyageur, cestující kupecký.

Commissär, komisař.

Commissariat, komisařství.

Commission, komise; von Commissionswegen, z komise.

Commissionaliter etwas erheben, prostředkem komise, skrze komisi něco vyšetřiti.

Commissiönär, komisionár, jednatel.

Commissiön-, (co se dotýče komise); — =Stück, úd komise; — =Handel, obchod ve věcech svěřených, obchod jednatelský; — =Kosten, náklady v příčině komise; — =Waare, zboží ku prodeji svěřené.

Committent, f. Vollmachtgeber.

Committio, f. Vereinigung.

Communal-, obecní; — =Beamte, o. úředník; — =Gebäude, o. stavení; — =Wesen, o. záležitosti, věci.

Commune, obec.

Communication (Verbindung), spojení; — (Zu- und Ausgänge), vchody a východy; — (Zutritt), přístup, průchod; — (Gemeinschaft), der Gefangenen, spolu zacházení, spolu obcování vězňů.

Communistic, komunistický.

Communität (Gesellschaft), spolek; geistliche C., duchovní spolek; (Gemeinde), obec.

Compagnie (Gesellschaft), spolek; — (Militär-), setnina.

Compagnie-, (Gesellschafts-), spolkový; — =Schulden einer Handlungsgesellschaft, dluhy spolkové spolku tržebního.

Compagnon, společník.

Compensiren, gegenseitige Forderungen, vyrovnání dluh dluhem.

Compensation, vyrovnání dluhu dluhem.

Compensationsrecht právo k vyrovnání dluhu dluhem.

Competent (gehörig), náležitý; das c. Gericht, náležitý soud; — (zuständig), příslušný; soud, ku kterémuž někdo neb některá věc přísluší, příslušný soud; zur Beurtheilung einer Sache competente Männer beiziehen, povolati muže, jimž té které věci posuzovati

přísluší; kteří jsou s to, aby té věci posoudili.

Competent, der, spolu uchazeč, kdo spolu s jinými o něco se uchází, — =entabelle, výkaz uchazečů.

Competenz, náležitost, příslušnost (f. competent); — die Rechtswohlthat der Competenz (§§. 947, 1354 a. b. C. B.), právní dobrodini příslušnosti výživy; — (Mitbewerbung um ein Amt), ucházení-se o něco; (Zahl der Competenten), uchazeči, počet uchazečů.

Competenz (Zuständigkeits-), co se týče příslušnosti soudní; — =Conflict, spor o s. příslušnost; — =Gesetz, zákon o s. příslušnosti; — =Verhältniß, poměr příslušnosti soudní; — (Mitbewerbungs-), co se týče ucházení-se o něco; — =Gesuch, žádost v příčině ucházení-se, žádost za službu; — =Vorschlag, návrh v příčině ucházení-se.

Complex der Fideicommissgüter, pospolitost pozemností fideikomisních, k ruce důvěrné nápadných; Grund- —, pozemnosti pospolité.

Complicitheit, zapletenost.

Complot, spiknutí.

Complotstifter, původce spiknutí.

Composition, musikalische, skladba hudební.

Compromiß, podání rozepře na rozsudiho, snešení-se stran o rozsudiho.

Compromittiren, auf Jemanden, na někoho něco podati k rozsouzení, podati něco na rozsudiho; — sich (sich verfangen), zaplésti se do něčeho n. v něco.

Comptabilität, (Rechnungswesen), účetnictví; (Verrechnungspflicht), povinnost ku kladení účtů, účetní odpovědnost.

Comptant (Baarzahlung), za hotové (penize); C. gegen Wechsel, na směnku.

Comptoir, účtovna, pisárna.

Comthur, komtur.

Concept, koncept, prvopočátečné něčeho sepsání; (Entwurf), návrh.

Concept-, Concepts-, konceptní; — =Beamte, k. úředník; — =sach, konceptnictví, koncipování, koncept.

Conception eines Gesetzes, prvopočátečné sepsání zákona.

Conclusum eines Gerichtes, snešení soudní, soudní náleží; f. Beschluß.

Concurrenz (Beisteuer), snášky, sbírky; C. aus den Landesmitteln, pomoc z důchodů zemských; — (Bewerbung um Etwas, f. d.; — (Zusammentreffen), schůzka, množství; C. der Käufer und Verkäufer, sejiti-se, množství kupovačů a prodavačů; C. der Verbrechen, shrnutí-se zločinů.

Concurrenz = Beiträge, snášky a sbírky k něčemu; — =Cassa, pokladnice snášek a sbírek; — =Wesen, záležitosti týkající se snášek a sbírek.

Concurriren mit einer Summe (beitragen), podle jiných ku pomoci dáti, přinesti k něčemu jistou sumu; — (zusammentreffen), z. B. eine Waare auf dem Markte, sejiti se v jistém množství; — bei der Besetzung einer Dienststelle (sich mitbewerben), podle jiných, n. spolu s jinými podati žádost; f. bewerben.

Concurs, Dienst-, konkurs služební; — (über das Vermögen), shrnutí-se věřitelů na někoho, konkurs.

Concurs-, konkursní; — =Aus-schreibung, rozepsání konkursu; — =Elaborat, práce konkursní; — =Prüfung, skouška konkursní; — =Termin, lhůta konkursní; — =Eröffnung, oznámení konkursu; — =Fall, případ konkursní, konkurs; — =Gläubiger, konkursní věřitel; — =Instanz, k. soud; —

=Masse, k. podstata; — =Schuldner, k. dlužník; — =Verhandlung, k. řízení.

Conduct, pohřeb; f. Begräbniß.

Conduct-, pohřební; — =Kosten, p. náklady, náklady na pohřeb; — =Quartal, p. čtvrtletné.

Conductio, nájem; f. Miethver-trag.

Conduite, chování, zachování.

Conduite-Bericht, zpráva o chování; — =Liste, list zachovací, list o chování, list zachování.

Confiscation, vzetí něčeho k fisku, konfiskování.

Confisciren, vzítí k fisku, konfiskovati.

Conflict, roztržka, rozmíska, spor, strk.

Confrontation, vůči postavení; f. Gegenstellung.

Confrontiren, vůči postavení (v oči postaviti) někomu někomu; den Beschuldigten mit den Zeugen oder Mitschuldigen c., obviněnému vůči postaviti svědky n. spoluvinníky.

Confrontirung, vůči postavení.

Congrua der Geistlichen, der Lehrer, vyměřený důchod osob duchovních, učitelů.

Conscribiren, popsati; militärisch conscribirter Bezirk, obvod vojensky popsany.

Conscription, popis lidu.

Conscriptions-, popisní; — =Kosten, náklady na popsání lidu, náklady popisní; — =Liste, p. list; — =Nummer, popisní číslo; — =Officier, p. důstojník.

Consens, povolený.

Consequenz, důslednost.

Consignation, seznam, seznamenání; — (Ausweis), výkaz.

Consigniren, die Acten, seznamenati spisy.

Constatiren, něco na jisto postaviti; den Bestand einer Sache, die Fähigkeit einer Person c., sku-

tečný stav věci, spůsobilost některé osoby na jisto postaviti.

Constatirung der verbrecherischen That und des Thäters, na jisto postavení zločinného skutku a pachatele.

Constituent, (examinator), vyslyšać.

Constituiren (zusammenstellen), ž. B. eine Gesellschaft složiti, sestaviti; — (ordnen), ustaviti někoho, ústavu dáti někomu; constituirender Reichstag, ustavující, ústavodárný sněm; — ein Gericht (bestellen), osaditi soud; — (verhören), vyslyšati někoho.

Constituierung der Gemeinde, ustavení obce; — des Gerichtes, osazení soudu.

Constitut (der), vyslyšchanec; — (das) výslech.

Constitution (Verfassung), ústava; — (Beschaffenheit) ž. B. des Leibes, povaha.

Constitutionell, ústavní.

Constructionsart eines Gebäudes, spůsob stavení.

Consul, konsul.

Consulat, konsulství.

Consulatš, konsulský.

Contestiren, etwas, seznati něco.

Contestirung, seznání; gerichtliche C. der Schuldburkunde, seznání dlužního listu před soudem.

Contingent (zur Ergänzung der Armee), potřebný počet mužů (k doplnění vojska).

Conto, účet; C. corrent (Auszug), výpis (z obchodních knih).

Contraband, věc pobraná v pokuté; ein Waaren = C. machen, někomu v pokuté pobratí zboží.

Contract, smlouva; einen C. abschließen, učiniti, udělati, zdelati, zavřiti smlouvu; f. Vertrag.

Contractmäßig, podle smlouvy.

Contramandiren, etwas, odvolati něco.

Contramandirung des Wechsels, odvolání směnky.

Contraordre, odvolání; f. Widerruf.

Contrafignirung, f. Gegenzeichnung.

Contravenient, f. Uebertreter.

Contribuiren, platiti daň z pozemnosti, dávati kontribuci.

Contribution, daň z pozemnosti, d. pozemná, kontribuce.

Contributionale, věci, týkající se pozemné daně, kontribuce.

Contributions, (co se týče pozemné daně); — =Fond, nadací základ v příčině p. d.; — =Schüttboden, sýpka kontribuční.

Contribuent, poplatník, danník.

Controlle, kontrola.

Controlleur, kontrolor.

Controlliren, kontrolovati.

Controll, kontrolní; — =pflichtig, kontrolný, podrobený kontrole; c. p. Waare, kontrolné zboží; — =Verfahren, kontrolní řízení, kontrolování; — =Wesen, kontrolství.

Contumaz (im Prozesse), nestání k soudu; ob contumaciam obliegen, pro nestání strany druhé obdržeti právo, ustáti právo; — (Anstalt gegen die Pest), staviště.

Contumaz, (co se dotýče nestání k soudu); — =Erkenntniß, nález pro nestání; — =Urtheil, rozsudek pro nestání; — (co se dotýče staviště); — =Paß, stavištní průvodní list; — =Protokoll, stavištní protokol.

Conventionalstrafe, f. Vergütungsbetrag.

Conventions-Silbermünze, konvenční mince stříbrná.

Coordinirt, souřaděný.

Copie, f. Abschrift.

Copiren, f. Abschreiben.

Cordon, Sanitäts-, zátah proti nákaze; den C. ziehen, zátah učiniti, zatahnouti.

Corps, Militär-, sbor vojenský.

Corpus delicti, doličná věc (věc,

kteřáž skutku spáchaného doličuje, dovozuje).

Correalität, ruka společná a nerozdílná.

Correctionell, kárný; c. Gericht, k. soud.

Corrections, kárný; — Anstalt für die Geisteslichkeit, ústav kárný osob duchovných; — =Haus, káznice.

Correctur in einer Schrift, oprava.

Correntgeld, f. Currentgeld.

Correspondent, dopisovatel; — =Schiffs-, d. lodní; — (Handlungsfreund), tržební, obchodní přítel n. důvěrník.

Correspondenz, ämtliche, úřední dopisování.

Correspondiren, mit Jemanden, někomu dopisovati.

Coupon, Zinsen-, úřezka úroční.

Courier, rychlík.

Cravall, kramola.

Credit, úvěr.

Credits, úvěrní; — Anstalt, ú. ústav; — =Buch, ú. kniha; — =Cassa, ú. pokladnice; — =Operation, ú. podnikání; — =Wesen, úvěrnictví, úvěr.

Creditiren, etwas an Jemanden, někomu něco na úvěr dáti, uvěřiti.

Creditbrief, věřící list; offenes C., v. l. otevřený.

Creditor, věřitel; f. Gläubiger.

Creditoren-Ausschuß, výbor věřitelů; f. Gläubigerauschuß.

Crida, úpadek; in C. gerathen, přijti v úpadek; über den Handelsmann ist die C. ausgebrochen, obchodník padl, přišel v úpadek.

Cridafall, úpadek.

Cridatar, úpadce.

Criminal, hrdelní; — =Fall, h. skutek, příběh; — =Gericht, h. soud; — =Rösten, náklady h. soudu; — =Richter, h. soudec; — =Richteramt, h. soudcovství; — =statistische Quellen, prameny hrdelního statopisu.

Courtage, f. Mäklergebühr.

Culpa, f. Verschulden.

Cultur, vzdělání.

Culturs, vzdělávací (co se dotýče vzdělání); — =Aufwand, vzdělávací náklad, náklad na vzdělání; — =Gattung (eines Grundstücks), spůsob vzdělávací.

Cultus (Religionsbekenntniß), náboženské vyznání; — (Religionsübung), bohoslužebnost; Minister des C., minister věcí duchovných.

Cultus, bohoslužební; — =Gegenstand, věc bohoslužební, týkající se bohoslužebnosti; — =Zweck, b. účel, úmysl.

Cumulativ, hromadný; c. Casse, pokladnice hromadná.

Cumuliren, die Strafen, hromaditi tresty.

Curand, opatrovanec.

Curatel, opatrovnictví.

Curatels, opatrovnický (co se týče opatrovnictví); — =Aufhebung, zdvížení opatrovnictví; — =Defret, opatrovnický dekret; — =Gegenstand, věc, záležitost opatrovnická; — =Rechnung, účet o.; — =Tabelle, výkaz opatrovanců; — =Verhängung, dání někoho v opatrovnictví.

Curator, opatrovník.

Cur = Kosten (ärztliche), léčebné, léčební náklady; (mundärztliche), hojebné, hojební náklady; — =Pfuscheri, nedovolené léčení, hojení; — =Pfuscher, kdo léčí, hojí, nemaje k tomu práva; bezprávný léčitel, hojitel.

Currende, oběžný list.

Current, předse jdoucí, běžný; currente Acten, Arbeiten, Auslagen ic., předse jdoucí n. běžné spisy, práce, výlohy.

Currentgeld, běžné, herné peníze; auf C. C. acceptirter Wechsel, směnka přijatá v penězích běžných.

Curs, Geld-, měna peněžítá; — (Umlauf), f. u.

Curs, (co se týče měny) měnní; — =Zettel, měnní lístek.

D.

Dachtraufenrecht, právo kapu, okapu; právo kapalnicí.
Dafürhaften, zavázán býti, práv býti z něčeho; — (verantworten), odpovídati z něčeho.
Dafürhaftung, zavázanost, odpovídání; unter eigener Dafürh., pod svým z toho odpovídáním.
Dalmatien, Dalmaty; das Königreich D., království Dalmatské.
Dampfschiff, pární loď.
Dampfschiffahrt, parní plavba.
Dampfschiffahrts = Gesellschaft, spolek ku provozování parní plavby.
Darangabe (Angeld), závdavek.
Daraufgabe (Zugabe), nádavek; s. Ugio.
Darbieien, etwas, podávati něčeho; eine Sicherheit, p. jistoty.
Darbietung, podání, podávání.
Darlegen (auseinanderlegen), předložiti, vyložiti, vylíčiti něco; — (beweisen), dokázati, doložiti něčeho.
Darlegung, předložení, líčení; dokázání, doložení.
Darlehen, s. Darleihen.
Darleihen, půjčiti někomu něco.
Darleihen, das, půjčka.
Darleihensvertrag, smlouva o půjčce, smlouva půjčovací.
Darleihler, půjčitel.
Darnachachtung, zachování-se dle něčeho, spravování se něčím; etwas dem Amte zur Kenntniß und Darnachachtung zustellen, dodati něco úřadu, aby věděl, čím se spravovati.
Darstellen, předkládati, líčiti něco; die Thatsachen im Prozeß, ve při líčiti příběhy.
Darstellung, předložení, líčení; — bildliche, vyobrazení.
Darthun, etwas (mit Urkunden), prokázati něco, provesti něco (listinami).

Datiren, eine Urkunde, datovati listinu.
Dato, Wechsel à dato, směnka à dato.
Datum, dání, datum.
Dazwischenkunft, vložení-se, vkročení v něco; s. Intervention.
Decken, uhraditi, založiti něco něčím; die Auslage durch die Einnahme, vydání uhraditi, založiti příjmem; — (sicherstellen), zjistiiti někoho n. něco něčím; — den Bezug einer Waare, zjistiiti obdržené zboží.
Deckung, uhradění něčeho; die D. einer Auslage nachweisen, ukázati, že nějaké vydání jest něčím uhrazeno; — (Sicherheit) schriftliche, zjištění písemné n. listovní.
Deckungsurkunde, listina zjišťovací.
Decret, dekret; Anstellungsz., — ustavovací list.
Decursive Rate, suma, kterouž při vyjití každého jistého času platiti náleží; suma polhůtní.
Dedication, připsí.
Deficient (franker Geistlicher), chorý duchovní.
Deficienten-, (co se týče chorých duchovních); — Gehalt, plat chorých duchovních; — Haus, dům ch. d.
Deficit, zcházení, zchodek, nedostatek na něčem n. něčeho; in der Casse, in den Einnahmen, zchodek v pokladnici, zchodek na příjmech, nedostatek příjmů.
Definitiv, konečný; d. Entscheidung, konečné rozhodnutí; — (wirklich), skutečný; d. Besetzung eines Amtes, skutečné osazení úřadu.
Delegation, přenáška; im Wege der D., způsobem přenášky; — (Gericht, Amt), přenosní soud, úřad.

Delegiren, přenesti (soudcovství); ein Gericht zur Verhandlung und Entscheidung einer Rechtsache, př. soudcovství k líčení a k rozhodnutí pře; — ein Gericht zu einer Untersuchung, přenesti vyšetřování na jiný soud; — (absenden) Jemanden, někoho vyslati, někoho zříditi na místě svém.
Delict, provinění.
Delicten-Register, seznam provinění.
Delinquent, zločinec; odsouzený.
Delirium, s. Wahnsinn.
Delogiren, Jemanden, někoho z obydlí vykliditi, vybyti, vyvesti.
Demarcations = Linie, vytknuté meze, hraničná čára.
Demoliren, ein Gebäude, zbořiti stavení.
Demolirungs = Revers, úpis na zboření.
Demonstration (Beweis), důkaz, důvod; — (Verdeutlichung), vyložení, objasnění, na jevo dání něčeho; — (zur Schreckung u. dgl.), výtržné dokazování něčeho.
Denkmal, památník.
Denk = Münze, pamětní peníz; — Schrift, pamětní spis, písemná paměť.
Denunciant, donášec.
Departement (Abtheilung), odbor, třída; — (Kreis), kraj.
Depeche (Siltbotchaft), rychlá zpráva, rychlozvěst; — (Amtsbericht), úřední zpráva.
Deponent (Niederleger), skladec, skladač, skladatel; — (Ausfänger), seznatel, svědek.
Deponiren, Acten, uložití spisy; — (hinterlegen) etwas bei Gericht, složit něco u soudu; — etwas bei Jemanden, někomu něco schovati dáti, ke schování dáti, k věrné ruce schovati dáti; — (ausagen) etwas, vyřknouti, seznati něco; vysvědčiti něco.
Deportiren, Jemanden, někoho zavesti (do jiné země).

Deportirung, zavedení.
Depositär (Uebernehmer), schovatel, schovavač.
Depositum-, (co se týče složení něčeho k soudu, schování něčeho u soudu), složení, schovací; — Amt, schovací úřad; — Bank, schovací bank; — Casse, schovací pokladnice; — Commissär, složení komisař; — Gebühr (Zahlung), složné; — Gelder, peníze u soudu složené, peníze soudu ke schování dané; — Instruction, naučení o skládání i o schovávání věcí u soudu; — Schein, složení list, list o složení věcí k soudu; — Vermögen, složení majetnost.
Deposition (Ausfrage), seznání; (Zeugniß), svědectví.
Depositum, složení, věc složená, věc ke schování n. k věrné ruce daná.
Depuriren, eine Realität von den Lasten, svéstí závady s nemovitosti, vyvaditi nemovitost.
Deputat, náchlebné.
Deputatsmann, náchlebník.
Deputation, výprava, poslanství; — (Deputirte), poslové vypravení, poslanstvo.
Deputiren, Jemanden, vypraviti někoho někam (v poselství).
Deputirter, s. Abgeordneter.
Derelict, věci opuštěné.
Descendenten, příbuzní v pokolení dolů sestupujícím, příbuzenstvo sestupující, sestupníci; — (Nachkommen), potomci.
Description, s. Beschreibung.
Deserteur, zběh.
Desertion, uběhnutí, ubíhání.
Deservit der Advocaten, záplata, mzda, pocta advokátská.
Detail, podrobnost; ins D. eingehen, o každé jedné věci jednati; im D. verkaufen, prodávati po drobnu.
Detail-, podrobný; — Ausfüh-
 rung, podrobné provedení; —

=Bestimmung, p. ustanovení; —
=Handlung, drobnoprodej; —
=Instruction, naučení podrobné,
p. instrukce; — =Rechnung, p.
počet.

Detentionshaus, dům uvězených,
věznice.

Deterioration, zhoršení; f. Ver-
schlechterung.

Deterioriren, eine Sache, zhor-
šiti věc.

Deutscher Orden, řád německých
rytířů, řád německý.

Deutschmeister, německý velmistr.

Devise (Losungswort), heslo.

Diätal = Artikel, článek sněmovní
(uherský a sedmihradský).

Diäten, denní služné.

Diäten, (co se týče denního služ-
ného); — =Classe, třída denního
služného; — =Pauschale, denní
služné úhrnkové.

Dialect, nářečí.

Dictiren (zum Nachschreiben vorja-
gen), do péra říkati; — (zuerfen-
nen) eine Strafe, uložiti někomu
trest, vyknouti na někoho trest.

Didaktik, umění vyučovací.

Didaktische Fähigkeit, spůsobnost
k vyučování, sp. vyučovací.

Dieb, krádece, zloděj.

Diebin, kradkyně, zlodějka.

Diebs, zlodějský (týkající se zlo-
dějů); — =Bande, rota zlodějská;
— =Genosse, zl. společník, spolu-
zloděj; — =Handwerk, zl. řemeslo;
— =Helfer, přechovavac zlodějů; —
=Helfer, pomocník zlodějů, p. při
krádeži; — =Schlüssel, zl. klíč.

Diebstahl, krádež.

Dienen (Dienste leisten), sloužiti;
— einem Herrn um Kost, sloužiti
pánu za stravu; — (tauglich sein)
zur Widerlegung der Einwendun-
gen, příhodný býti, hoditi se k
vyvrácení ohran; — zum Beweise
wider Jemanden, za důkaz býti
na někoho.

Diener, Amts-, služební úřední.

Dienst, služba; — (Amt), úrad.
Dienst, služební (co se týče služ-
by); — =abträglich, na újmu služ-
bě; — =Alter, služební léta, léta
služby; — =Angelegenheit, sl. věc,
záležitost; — =Befehl, služební roz-
kaz, rozkaz týkající se služby;
— =bestiffen, pisen služby; —
=Bote, čeledín; — =Botenord-
nung, čelední řád; — =Caution,
služební jistota; — =Classe, slu-
žební třída; — =Eid, služební
přísaha; — =Eifer, horlivost, při-
činlivost ve službě; — =Eintritt,
vstoupení do služby; — =Entlas-
sung, propuštění ze služby; —
=erfahren, zkušený v službě; —
=Ernennung, ustanovení k službě;
— =Fach, obor služby; — =Fähig-
keit, spůsobnost ke službě; —
=Fleiß, pilnost ve službě; — =Frau,
paní; — =Freundschaft, služebné
přátelství; — =freundlich, služeb-
né přátelský; es wird d. f. erfucht,
v služebném přátelství žádá se,
aby . . ; — =Geber, davatel služ-
by; — =Gebrechen, služební vada;
— =Gehalt, služné; — =Geheim-
niß, úřední tajnost; — =Gesinde,
čeled; — =Gesuch, žádost za služ-
bu; — =Gutthale, plat z milosti; —
=Herr, pán služby, pán; — =Jahr,
služební rok; — =Kategorie, třída
služby, služební třída; — =Klei-
dung, úřední, služební oděv; —
=Leistung, služební práce, služba;
— =Lohn, mzda čelední; — =Lohn-
streitigkeit, rozepře o mzdu čelední;
— =los, bez služby; — =Ordnung,
služební řád; — =Ort, služební
místo, m. služby; — =Person, slu-
žebná osoba; — =Pflicht, služební
povinnost, p. služby, p. k službě; —
=pflichtig, služebně povinný; etwas
d. p. thun, einberichten, v služebné
povinnosti něco učiniti, o něčem
zprávu dáti; — =Platz, =Posten, f.
=Ort; — =Pragmatik, řád, předpis,
pragmatika služební; — =Regle-

ment, sl. pravidla, pr. služby; —
=Reise, cesta v příčině služby; —
=Sache, úřední, služební věc, zále-
žítost; — =Schreiben (Note), slu-
žební list, sl. přípis; — =Schul-
digkeit, f. =Pflicht; — =Stelle,
služba, úrad; — =Tauglichkeit,
spůsobnost ke službě; — =Treue,
věrnost ve službě; — =Unfähigkeit,
nespůsobnost ke službě; — =Ver-
seihung, propuštění služby, úra-
du, ustanovení k službě; — =Ver-
lust, ztráta služby; unter D. B.,
pod ztrátou služby; — =Verrich-
tung, vykonávání služby; — =Ver-
trag, služební smlouva; — =Ver-
wendung, potřebování někoho v
službě; (=Verhalten), chování-se,
zachování-se ve službě; — =Wal-
tung, úřední konání, úradování;
— =Zeit, čas služby; — =Zwang,
přinucení, přimusení ke službě;
— =Zweig, obor, třída služby.

Dienstbar, služebný; dienstb. Grund,
služ. pozemnost.

Dienstbarkeit, služebnost.

Dietriche und Aufsperrhaken, fa-
lešné klíče a odmykací háky.

Differenz (Verschiedenheit), rozdíl,
neshoda; rozličnost, různost; — in
den Rechnungen, rozdíl, neshoda
v počtech; — in den Meinungen,
různost v mínění; bei sich erge-
bender Meinungs=D., kdyžby se
jedni od druhých dělili v mínění,
kdyžby byli ve svém mínění na ro-
zdílech; — (Streit), rozepře, spor.

Dilatatorische Bedingung, f. auf-
schieben.

Diligence, poštovní vůz; — (Eil-
post), rychlá pošta.

Dingen, jednati, zjednati někoho
k něčemu; gedungener Arbeiter,
zjednaný dělník; ged. Arbeit, zje-
dnaná práce.

Dingliches Recht, právo věcní.

Diöces, biskupský obvod, diocese.

Diplom, diplom.

Diplomat, velvyslanec.

Diplomatie, umění velvyslanské,
diplomacie.

Diplomatisch, velvyslanský, di-
plomatický; d. Corps, velvyslans-
ký sbor; d. Person, v. osoba.

Direct, přímý; directe und indirecte
Steuern, daně přímé a nepřímé;
d. Volkswahl, přímé volení lidu; d.
(a drittura) mechslem, einen Wechsel
d. stellen, vydati směnku přímo.

Direction, ředitelství, direkce.

Directive, pravidlo.

Disciplin (Lehr-), učení; věda,
kteréz se vyučuje; — der Gefäng-
nisse, kázeň vězniční; Kirchen=D.,
kázeň církevní; militärische D.,
kázeň vojenská.

Disciplinar (co se týče kázně);
— =Gewalt, moc kárací, m. kázně;
— =Strafe, kázeň; über Jemanden
eine Disciplinarstrafe verhängen,
někoho podati kázni; — =Vor-
schrift, předpis kázně.

Disciplinatisch, co se týče kázně;
im d. Wege, spůsobem kázně.

Discomptiren, peněžiti (kupovati,
prodávati) se srážkou; f. es-
comptiren.

Disconto, srážka; f. Esconto.

Discretion (Bescheidenheit), po-
vážlivost, prozřetelnost; — (Will-
führ), libovolnost; — (Gnade),
milost; — (Vortheil), odměna,
výhoda.

Discretionstag, den výhodný;
f. Respecttag.

Discussion, rozbírání, rozkládání,
rozjímání něčeho.

Dislocation der Truppen, rozlo-
žení vojska; — einer Wache, rozlo-
žení, rozestavení stráže.

Dispens, prominutí, odpuštění ně-
čeho.

Dispensation vom Aufgebot, pro-
minutí ohlásek; — (Aufsagung),
rozvazek.

Dispensiren, prominouti někomu ně-
co, osvoboditi někoho od něčeho; v.
d. Prüfung, prominouti zkoušku.

Disponiren, vládnouti něčím; naložit, nakládati s někým n. s něčím.
Disposition, (Beschaffenheit) povaha; — (Verfügung) vládnutí něčím; s. Verfügung.
Dispositionsfähigkeit, spůsobnost k vládnutí něčím.
Distanz, vzdálenost.
District (Eintheilung in Ungarn), distrikt.
Districts-, distriktní; — =Commissariat, distriktní komisařství.
Districtual-, distriktní.
Diurne, denní plat písařský.
Diurnist, písař denní.
Dividende, podíl (t. spolkového užítka).
Dividiren, dělit.
Division, dělení; — (Heeresabtheilung), oddíl vojska.
Doctorat, doktorství.
Document (Beweis), důkaz, průvod; — (Urkunde), listina, průvodný spis.
Documentiren, etwas, opatřiti něco důkazy, přílohami; — (beweisen), provesti, dokázati něco.
Dolmetsch, tlumočník, tlumač.
Dolmetschen, tlumačiti.
Domänen (a. b. G. B. §. 1472) statky státní; — =Hofbuchhaltung, dvorní účtárna statků státních.
Domcapitel, kapitula hlavního chrámu.
Domesticalfond, nadačí domestikální.
Domesticalfonds-, (co se dotýče nadačího domestikálního); — =Zuschuß, příspěvek z domestikálního nadačího.
Domicil eines Wechsels, místo směnečního placení; — (Wohnort) domov, sídlo.
Domiciliren, einen Wechsel, umestiti směnku.
Domicilirung, uměštění.
Domicilant, uměstitel.
Domicilant, uměštěnec.
Dominical-, dominikální, panský;

— =Grund, dominikální pozemnost;
 — =Robot, dominikální robota.
Dominium, domínie, panství.
Doppel-, dvojnásobný; — =Abler, österreichischer, rakouský dvéhlavý orel; — =Antrag, návrh dvojnásobný; — =Wahl, dvojnásobné zvolení.
Dorf-, vesský, vesnický; — =Herrlichkeit, v. panství; — =Richter, =Schulze, v. rychtář.
Dotation, nadání; — (Verlag, Verlagsvorschuß), záloha.
Dotiren, eine Kirche, nadati kostel; — (vorschießen), někoho něčím založiti, někomu dáti zálohu; — einen Beamten (die Einkünfte auswerfen), ustanoviti příjem úředníkovi.
Dreißigst = Amt (Zollamt in Ungarn), úřad třicátkový; — =Ausmaß, výměra třicátková; — =Beamte, třicátkový úředník; — =Gebühr, třicátkové, -á dávka, -ý poplatek; — =Tarif, -á sazba.
Dresch = Probe, mlatební zkouška, průba; — =Register, m. registřík.
Drescher = Lohn, mlatebné, mlatecký plat; (wenn er in einem Quantum des Ausgedroschenen besteht, Dreschermass), výmlatek, měřičné.
Dringen, naléhati, nastupovati, usilovati na někoho o něco; an die Partheien zum Vergleich d., naléhati na strany o narovnání; auf Zahlung d., usilovati o zaplacení.
Dringende Nothwendigkeit, pilná potřeba; d. Gefahr, zjevné nebezpečení; d. Verdacht eines Verbrechens, zjevné, patrné podezření zločinu; dringend wahrscheinlich, vysoce k pravdě podobný.
Drittura, a, Wechsel, směnka přímo svěděcí, směnka přímá; s. direct.
Drohen, Jemanden mit etwas, hroziťi někomu něčím, pohrůzky či-

nití; es droht Jemanden eine Gefähr, někomu nastává nebezpečí.
Drohung, pohrůzka, výhrůzka; gefährliche D., nebezpečné pohrůzky.
Druck (Bedrückung), utiskování, nátisk; — eines Buches, tisk.
Druck- (von Büchern), tiskový; — =Bogen, tiskový arch; — =Fehler, chyba tisková, chyba tisku; — =Kosten, náklady na tisk; — =Legung, dáni něčeho do tisku; — =Ort, místo tisku; — =Papier, tiskový papír; — =Probe, tisková průba; — =Schrift, tištěný spis, tiskopis.
Drucker, tiskař.
Druckerlohn, mzda tiskařská.
Drückende Abgaben, těžké daně.
Duell, souboj; s. Zweikampf.
Duell-Mandat, zákon o soubojích.
Duelliren, sich mit Jemanden, soubojiti s někým.
Dulden, einen Fremden in der Gemeinde, trpěti cizince v obci.
Duldung, trpění; — religiöse (Toleranz), snášlivost náboženská.
Dunkelarrest, temice.
Dunkelheit einer Gesellschaft, zamloulost některého místa v zákoně.
Duplicat, druhý v táž n. v jednostejná slova sepsaný spis, spis dvojnásobný; duplikát.
Duplik, duplika; Fristen der D., lhůty dupliční.
Duplo, in, dvojnásobně; die Klage in D. einreichen, podati žalobu dvojnásobně.
Durchbringen, ein Vermögen, zmrhati majetnost.
Durchfuhr, právoz.
Durchfuhr-, Durchfuhrs-, právozní; — =Handel, p. obchod; — =Verfahren, řízení ve věcech právozních; — =Ware, p. zboží; — =Zoll, p. clo; — =Zolltarif, sazba na právozní clo.

Durchführen, eine Waare, provesti zboží; — (ins Werk setzen) die Grundsätze, provesti zásady.
Durchgang, průchod; ein Haus mit Durchgang, dům průchodný.
Durchgehen, z. B. einen Bericht, (durchlesen, durchsehen), proběsti, prohlednouti zprávu; — (entfliehen), uteci, uprchnouti; — (angenommen werden), projíti; der Antrag ist durchgegangen, návrh prošel, byl přijat.
Durchgreifende Bestimmung, rázné, důrazné ustanovení; d. Maßregeln gebrauchten, důrazných prostředků užítí.
Durchlassen, propustiti někoho n. něco.
Durchlaucht, Jasnost.
Durchlauchtig, jasný; durchlauchtigster Fürst, nejjasnější kníže.
Durchlauf von Baarschaften, průběh, průchod hotových peněz.
Durchlaufende Post (in der Rechnung), průběžný článek, průběžná položka.
Durchmarsch, der Truppen, průchod vojska.
Durchschnitt, průměr; im Durchschnitt, v průměru.
Durchschnitts-, průměrný, prostřední; — =Berechnung, průměrné spočtení; — =Fahr, průměrný rok; — =Preis, průměrná, prostřední cena; — =Werth, p. hodnota.
Durchsetzen, etwas, něčemu zjednatí průchod, provesti něco.
Durchsuchen, eine Wohnung, prohledati příbytek.
Durchsuchung, prohledání.
Durchweg, průchod; s. Durchgang.
Durchzug von Menschen, průchod, průtah; — einer Waare, právoz.
Durchzugsgut, statek n. zboží právozní.
Dürftig, nuzný.
Dürftigkeit, nouze.
Dynastie, panovníčí rod, dynastie.

G.

Čst, pravý.**Čstheit**, pravota.**Čdel** (im moralischen Sinne), šlechtný; — (adelig), šlechtický; — (kostbar), drahocenný; edles Metall, drahý kov, kov vyšší ceny.**Čdel-Gestein**, dobré, drahé kamení; — =Lehen, manství šlechtické (manství ušlechtilé); — =Mann, šlechtic; — =Stein, drahý kámen.**Čdict**, provolací list; ein Edict ergehen lassen, vydání provol. list.**Čdictal-**, (co se listu provolacího dotýče); — =Aufforderung, vybidnutí, vyzvání provolacím listem; — =Ladung, obeslání provolacím listem.**Čfemer** (nicht fix), ef. Einkünfte, nestálé, případné příjmy.**Čffect** (Wirkung), účinek, působení; — =en (Mobilien), věci movité; — =en (Staatspapiere), zpečetitelné papíry, papíry státní; — =enhandel, obchod s papíry státními.**Čffectiv**, skutečný; zahlbar in österreichischen Dukaten effectiv, výplatný v skutečných rakouských dukatech.**Čffectuiren**, f. realisiren.**Čhe**, manželství, manželstvo.**Čhe-**, manželský (co se týče manželství); — =Aufgebot, ohlášky; — =Band, manželský svazek; — =Veredung, svatební smlouvy; — =Brecher, cizoložník; — =Bruch, cizoložství; — =Contract, smlouva manželská; — =Dispensation, prominutí překážek manželských; — =Erklärung, oznámení svého svolení k manželství; — =Gatte, manžel; — =Gattin, manželka; — =Genoß, manžel; — =Gesetz, zákon o manželství; — =Giltigkeit, platnost manželství; — =Hinder-

niß, překážka manželství; — =los, bezmanželský, bez manželství; — =losigkeit, bezmanželský; — =Mann, manžel, muž; — =Pacte, svatební smlouvy; — =Recht, manželské právo; — =Register, seznam oddaných; — =Scheidung, rozvod, rozvedení manželství; — =Scheidungsklage (Klage auf Ehesch.), žaloba k rozvedení manželství; (Klage in Folge der Ehesch.), žaloba z rozvedení manželství; — =Scheidungstreitigkeit, pře o rozvedení manželství; — =Stand, stav manželský; — =Streitsachen, rozepře v příčině manželství, r. týkající se manželství; — =Trauung, oddávky, oddávání, (slov. sobáš); — =Trennung, rozloučení manželstva, (slov. rozsobášení); — =Ungiltigkeit, neplatnost manželstva; — =Ungiltigkeitserklärung, prohlášení manželstva za neplatné; — =Verabredung, f. Ehepacten; — =Verbindung, manželský svazek; — =Verkundigung, ohlášky manželské; — =Verlobniß, zasnoubení, záměna k manželství; — =Versprechen, f. Eheverlobniß; — =Vertrag, smlouva manželská; — =Weib, manželka, žena; — =Werber, kdo se o manželství uchází.

Čhelich, manželský; ehel. Pflicht, povinnost manželská.**Čhelichen**, Jemanden, vjíti, vstoupiti s někým v manželství; — sich mit Jemanden, vzíti se, jíti za sebe (v manželství).**Čhelicherklärung** (Legitimation), vyhlášení dětí nemanželských za manželské.**Čhrbar**, počestný.**Čhrbarkeit**, počestnost, zachovalost mravů.**Čhrbegierde**, ctižádost.**Čhre**, čest.**Čhren-**, čestný, (co se dotýče cti); — =Acceptation, =Annahme, čestné přijetí, přijetí pro čest podpisu; — =Honoration; — =Amt, čestný úřad; — =Beleidigung, ublížení na cti; — =Bürger, čestný měšťan, měšťan ze cti; — =Decoration, čestná ozdoba; — =Lehen, č. manství; — =rühmig, cti se dotýkající; — =Titel, čestný titul; — =Verletzung, úraz, uražení na cti; — =Wache, čestná stráž; — =Zahlung eines Wechsels, placení směnky pro čest, sméneční placení pro čest; — =Zeichen, znamení cti.**Čhreibietung**, setrnost, uctivost.**Čhrfürcht**, úcta, uctivost.**Čhrfürchtvoll**, uctivý; es wird die e. Anzeige erstattet, se vsí uctivostí oznamuje se.**Čhrgefühl**, počestné smýšlení.**Čhrgeiz**, ctižádost.**Čhrlich**, počtivý.**Čhrliche**, etimilovnost.**Čhrlos**, nepočtivý, bezectný.**Čhrlosigkeit**, bezectnost.**Čhrvergessen**, nad svou cti zapomenulý.**Čhrwürden**, ctihodnost.**Čhrwürdig**, ctihodný.**Čid**, přísaha; einen Č. dahin ablegen, daß . . . , přísahati na tom, že . . . ; einen Č. zu Gericht ablegen, učiniti přísahu k soudu.**Čid-**, Čides-, přísežní, (co se týče přísahy); — =Ablegung, vykonání, učinění přísahy, přísahání; — =Ablehnung, nepřijetí, odvržení přísahy; — =Anbietung, nabídnutí-se, podání-se ku přísaze; — =Antretung, přihlášení-se ku přísaze; — =Bruch, zrušení přísahy; — =Brüchiger, přísahu rušící, rušitel přísahy; — =Formel, forma, způsob přísahy; — =Leistung, f. Ablegung; — =Pflicht, přísežní povinnost; Jemanden in Čides-

pflicht nehmen, někoho pod přísahu vzíti, někoho přísahou zavázati; — =statt, =stättig, na místě přísahy; eine eidesstättige Aussage, seznání na místě přísahy; — =Urfunde, přísežní list.

Čidlich, přísežný; e. Angabe (Aussage), přísežné vyjevení; (Manifestationseid), přísaha vyjevovací.**Čidschwur**, f. Čid.**Čifrig** (thätig), horlivý.**Čigen** (Jemanden gehörig), vlastní, svůj (můj, tvůj, jeho atd.) vlastní; mit eigener Hand etwas unterzeichnen, svou vlastní rukou v něčem se podepsati; e. Wechsel, vlastní, svá vlastní směnka; — (absichtlich) zu etwas bestimmt, zvláštní, obzvláštní; die mündlichen Klagen in ein eigenes Protokoll aufnehmen lassen, žaloby ústné do zvláštního protokolu dáti zapisovati.**Čigenberechtigt**, soběprávný, soběvolný; f. sui juris.**Čigenberechtigung**, soběprávnost, soběvolnost.**Čigenhandel**, (Propre-Handel), (svůj) vlastní obchod, svůj vlastní prodej.**Čigenhändig** Etwas unterschreiben, (svou) vlastní rukou v něčem se podepsati; eigenhändige Unterschrift, podpis (něčí) vlastní ruky.**Čigenheit**, zvláštnost.**Čigenmächtig**, o své ujmě; der eigenmächtigen Hilfe sich bedienen, o své ujmě sobě pomoci.**Čigenmächtigkeit**, eine Č. wider Jemanden sich erlauben, svou vůli nad někým provesti.**Čigenname**, jméno vlastní.**Čigenzug**, zistnost.**Čigenmäßig** handeln, svého užitku v něčem hleděti.**Čigens**, zvláště.**Čigenschaft** der Person, der Sa-

še, vlastnost osoby, věci; — (Beschaffenheit), povaha; — (Würde), hodnost; die E. eines Beamten annehmen, hodnost úředníka na se vzíti.

Eigenschafts-Tabelle, f. Qualifications-Tabelle.

Eigenthum, vlastenství; (mit Bezug auf den Eigenthümer), vlastnictví.

Eigenthums-, vlastenský, vlastnický; — =Klage, žaloba o vlastenství nějaké věci, žaloba vlastnická; — =Recht, právo vlastnické.

Eigenthümer, vlastník.

Eigenthümerin, vlastnice.

Eigenthümlich, vlastní, svůj (máj atd.) vlastní; ein eigenthümliches Gut von der Masse fordern, své vlastní věci žádati na podstatě; — (besonders), zvláštní.

Eigenthümlichkeit, z. B. eines Vertrags, zvláštnost nějaké smlouvy.

Eigentlich (besonders), zvláštní; — (wirklich), skutečný; was der Kläger e. begehre, čeho žalobce skutečně žádá; — (direct), přímý; die Weisartifel sind auf jenes, so zu erweisen ist, eigentl. zu richten, článkové průvodní směřovati mají přímo k tomu, čehož dokázati náleží.

Signen, s. die That eignet sich zum Verbrechen, skutek zjevuje se co zločin; skutek činí, působí zločin; — (taugen) zu etwas, hoditi se, způsoben býti k něčemu.

Sil-Vote, rychlý posel, honec; — =Gut, věc poslaná rychlíkem; — =Wagen, poštovský rychlík.

Sinantworten, Jemanden die Verlassenschaft, odevzdati někomu pozůstalost.

Sinantwortung, odevzdání, vzdání; executive E. einer Sache, exekuční odevzdání nějaké věci; zvedení v statek, zvod.

Sinantwortungs-, odevzdací; — =Urkunde, o. listina; — =Verordnung, o. nařízení.

Sinbändige Geschwister, polourodný bratr, polourodná sestra.

Sinbegreifen, zavíratí, zahrnovati něco v něčem; pojímati něco do něčeho.

Sinbegleiten, předložiti, předkládati někomu něco.

Sinbegleitung, předložení, předklad.

Sinbegleitungs = Bericht, předkládací zpráva.

Sinbegriff, pojetí; mit E. der Kosten, s pojetím do něčeho (k. p. do počtu) nákladů, náklady do toho (počtu) pojímaje.

Sinbekennen, přiznati se k něčemu; — einen Bezug, eine Siebigkeit, př. se ku příjmu, k dávce.

Sinbekennniß, přiznání.

Sinberufen (eine Person), povolati někoho; (mehrere B.), svolati.

Sinberufung, povolání, svolání; ein bis zur E. Beurlaubter, odpustěnek do povolání; E. der Gläubiger, svolání věřitelů.

Sinberufungsdict, list povolací, list svolací; f. einberufen.

Sinbeziehen, potáhnouti, pojmuti něco do něčeho; die Kosten nicht einbezogen, nákladů do toho (k. p. počtu) nepotahující, nepojímaje.

Sinbrechen, z. B. in eine Kammer, vlámati se do komory.

Sinbringen (einreichen), eine Klage bei Gericht gegen Jemanden, podati na někoho žalobu k soudu; — (hereinbringen), vnesti něco někam; eingebrachte Fahrnisse, vnesené svrčky; — (stellen) einen Verbrecher, dostaviti, dodati, přivesti zločince; — eine Forderung, Entschädigung, dobytí něčeho, k. p. pohledanosti, náhrady.

Sinbringlich, dobytý; e. Forderung, dobytá pohledanost.

Einbringlichkeit, dobytnost.

Einbringung der Klage, podání žaloby k soudu; — verborgener Verbrecher, dostavení, dodání skrytých zločinců; — einer Zahlung, dobytí platu; f. einbringen.

Einbürgern, Jemanden, někomu dáti občanství; eingebürgert sein, občánem býti.

Einbürgerung, přijetí někoho za občana; um die E. ansuchen, žádati za občanství.

Einbüßen, das Vermögen, das Leben, ztratiti majetnost, hrdlo.

Eincaßiren, eine Steuer, vybíratí, vybrati daň; — (eintreiben), dobytí daně na někom; — einen Wechsel, přijmouti za směnku peníze.

Eincaßirung des Wechsels, přijetí peněz za směnku.

Eindrängen, s. sich, in ein Amt, vtírati se, tísiti se v úřad; in einen Besitz, vtírati se mocí v držení.

Einbringen, in einen Ort, vraziti v místo; — mit dem Heere in ein Land, vtrhnouti s vojskem do země.

Einbringlich, důrazný, důtklivý; e. Vorstellung, důtklivé předložení.

Eindruck machen, účinek míti.

Ein für Alle und Alle für Einen, jeden za všecky a všickni za jednoho.

Einerseits . . . andererseits, s jedné strany . . . s druhé strany; jednak . . . jednak.

Einfach, prostý; e. Uebertretung, prostý přestupek.

Einfahren in die Grube (bei Bergleuten), dolů lézti.

Einfahrt eines Hauses, vjezd.

Einfall, vpád; gewaltsamer E. in fremdes unbewegliches Gut, násilné vpádnutí do cizího nemovitého statku.

Einfallen, in die Rede, vskočiti, vskakovati v řeč.

Einfinden, s. sich vor Gericht, před soudem se dáti najíti.

Einfleßen (eingehen) in eine Casse, přijíti, přicházeti, vcházeti do pokladnice.

Einfluß haben auf etwas, působení míti, působiti v něčem; auf Jemanden großen E. ausüben, při někom mnoho moci; — (Wirkung), účinek.

Einfordern, eine Zahlung, (einmahnen), vyupomínati plat; — (gerichtlich), dobývati platu, vymáhati plat.

Einfrieden, zahájiti něco; eingefriedete Waldung, zahájený les, háj.

Einfriedung, zahájení.

Einfriedungsstreitigkeit, rozepře o zahájení něčeho.

Einfuhr einer Waare, dovoz, přivoz zboží.

Einfuhrs-, přivozní; — =Gut, př. zboží, statek; — =Handel, př. obchod; — =Paß, =Schein, př. list; — =Verbot, záповěd přivozu, přivozní záповěd; — =Zoll, př. clo.

Einführen, etwas, uvesti něco; — Jemanden in den Besitz, zvesti, uvesti někoho v držení; — Jemanden in ein Amt, uvesti někoho v úřad n. na úřad.

Einführung in den Besitz, (immissio) zvod; — in ein Amt, uvedení v úřad; E. der Einzelhaft, uvedení samovězenství.

Einführungs-, uvozovací; — =Bestimmung, uv. ustanovení; — =Commission, uv. komise; — =Gesetz, u. zákon; — =Verordnung, u. nařízení.

Eingabe, podání, podaný spis.

Eingang einer Waare, příchod zboží; — (Anfang), počátek.

Eingangss-, příchodní; — =Gut, př. zboží, statek; — =Verzollung, př. vyčlení; — =Zoll, př. clo; — (Anfangs-) počáteční; — =Satz, p. průповěd.

Eingealltete Trunkenheit, zastaralé, vkorenělé opilství.
Eingebrachte Fahrnisse, vnešené svrchky; f. einbringen.
Eingeborener (Einheimischer), domáci; Landes-G., osoba v zemi rodilá, zemeč.
Eingeburt, zrození v zemi.
Eingehen (einkommen), přijítí; die eingehenden Summen, přicházející sumy; — etwas o. auf etwas (einwilligen), přijmouti něco; vejítí v něco, podvoliti se k něčemu, svoliti na něco; einen Vertrag, vejítí v smlouvu; auf gewisse Bedingungen, svoliti na jisté podmínky; — (unternehmen), z. B. ein Geschäft, předsévzítí, podnikti něco, k. p. práci; — (zu Grunde gehen), zhynouti, přijítí na zmar; ein Gewerbe geht ein, živnost hyne, jde na zmar.
Eingekaufte Bauerngründe, zakoupené sedlské pozemnosti; un- eingekaufte, nezakoupené.
Eingefessen, f. ansäßig.
Eingeständniß, přiznání.
Eingestehen, etwas, priznati se, znáti se k něčemu, znáti se v něčem; ein Factum, priznati se ke skutku; eine gerichtlich eingestandene Schuld, dluh před soudem priznalý; ein die Schuld eingestandener Schuldner, dlužník ke dluhu se znající; — (zugestehen), připustiti něco, přivoliti, svoliti k něčemu; — den Nachlaß der Forderung, svoliti ke slevení pohledanosti.
Eingreifen, in J-mands Rechte, sahati, vkročovati, vkládati se někomu v něco, k. p. v něčí práva.
Eingreifend, důrazný, důtklivý; e. Maßregel, důrazný prostředek; e. Strafe, důtklivý trest.
Eingriff in das Eigenthum eines Andern, sahání v cizí vlastenství; Eingriffe thun, f. eingreifen.

Einhalten thun, einer Sache, něčemu přítrž učiniti, přetrhnouti něco; — den Unordnungen, dem Kriege, přetrhnouti nepořádky, přítrž učiniti válce.
Einhalten, etwas, něco zdržeti, v něčem státi; — die Vertragsbedingungen, die Frist, zdržeti smluvní podmínky, lhůtu.
Einhängen, etwas, někomu něco dodati, do rukou dáti, k vlastním jeho rukoum odevzdati.
Einhängung, dodání.
Einheben, eine Gebühr, vybrati, vybírati dávkou.
Einhebung, vybrání, vybírání.
Einheimisch, domáci.
Einheit, jednota.
Einheitspreis, jednotná cena.
Einheitlich, jednotný; e. Oesterreich, jednotné Rakousko.
Einheitig, jednohlasný.
Einholen (sich ertheilen lassen), ein Gutachten, eine Qualifikation, die zollamtliche Bestattung, opatřiti sobě dobré zdání, vysvědčení spůsobilosti, povolení od celního úřadu; — sich einen Rath, raditi se, poraditi se, radu vzíti s někým, — (ansuchen), žádati za něco.
Einig, jednotný; — werden über etwas, sjednotiti se, shodnouti se s někým o něco, snésti se na něčem; — sein, shodovati se, snášeti se v něčem.
Einkaufen, eine Waare, kupovati zboží; — sich (z. B. in ein Amt), vkoupiti se v něco.
Einkaufs-, kupný, vkupný; — Gelder, kupná suma, kupný peníz; — Taxe, kupné, vkupné; f. einkaufen.
Einferkern, Jemanden, někoho dáti do žaláře.
Einfindschaft, přidělení (připojení dětí jedněch ke druhým).
Einflagen, sein Recht wider Jemanden, na někom žalobou do-

hývati svého práva, k někomu žalobou hleděti o své právo; — die Schuld, den zugefügten Schaden, žalovati na někoho z dluhu, z učiněné škody.
Einflang, shodnost, srovnalost; im Einflang mit einer Sache, s něčím se shodujíc, srovnávajíc.
Einkommen (bitten) um etwas, žádati za něco; schriftlich, žádati písemně, podati písemnou žádost za něco.
Einkommen, das, důchod; — Steuer, daň z důchodů, z příjmů.
Einkünfte, důchody.
Einladen, eine Waare, naložiti, nakládati zboží.
Einladung der Waare, nakládání.
Einlage, z. B. bei einer Handelsgesellschaft, vklad (vložené peníze); — im Spiele, in der Lotterie, sázka ve hře, v loterii.
Einlagobogen, vkladní arch.
Einlag Schein (bei einer Gesellschaftsunternehmung), vkladní listek; — (beim Spiele), sázečí listek.
Einlangen, přijítí, dojítí; eine Schrift ist eingelangt, spis přišel, došel.
Einlaß (Nachlaß), slevení.
Einlassen, sich in eine Sache, dáti se v něco; in einen Proceß, při věsti, počítí, pře vedení počítí.
Einlaufen, přijítí; einlaufender Wechsel, přicházející, přišlá směnka.
Einlegen, die Originalien bei der Introliturung, položiti originály při skládání spisů; — die Berufung gegen ein Urtheil, vložiti odvolání z rozsudku; Soldaten einlegen, vložiti, položiti vojáky; — (beilegen) Urkunden zum Protokoll, přiložiti listiny ku protokolu; — (erlegen) die Quittungen bei der Casse, položiti, složiti kvitance u pokladnice.
Einleiten, eine Streitfache ins recht-

liche Verfahren, podati spornou věc na právní řízení, uvéstí věc ve právní řízení; — (anfängen) einen Rechtsstreit, při věsti počítí; der Rechtsstreit ist eingeleitet, pře počala, zašla; — (bewirken) die Kundmachung, způsobiti vyhlášení; — (anordnen) eine neuerliche Verhandlung in der Hauptsache, naříditi nové líčení ve věci hlavní.
Einleitung des Strafverfahrens, početi, nařízení trestního řízení.
Einliefern, den Beanzigten zum Strafgerichte, dodati, postaviti nařknutého k soudu trestnímu.
Einlieferung, dodání, postavení.
Einlogiren, vložiti někoho k někomu do příbytku.
Einlösen, vyplatiti něco; ein Pfand —, vyplatiti základ; — (einwechselfeln), vyměnití něco.
Einlösung = Recht, právo výplatní, právo k výplatě; — Schein, výměnný listek (šaj), výměnka.
Einmahnen, upomínati něčeho n. někoho z něčeho, vyupomínati něco od někoho; — eine Schuld, upomínati dluhu.
Einmahnung, upomínání, vyupomínání.
Einmarschirung von Truppen in eine Stadt, vtrhnutí vojska do města.
Einmengen, sich in etwas, vměšovati se, vplítati se v něco.
Einmüthig, jednomyslný; e. Ausspruch, jednomyslný výrok.
Einnahme (eines Plaßes), vzetí; — (am Gelde), příjem.
Einnahmssumme, suma příjmů.
Einnehmen, Gelder, přijmouti, přijímati peníze; — (eincassiren) die Steuern, vybírati daně.
Einnehmer, výběrčí, berník.
Einpfarren, k faře připojiti; wohin eingepfarrt sein, k některé faře náležeti, farou někam náležeti.

Einquartiren, das Heer, vložití vojsko do přibytků.
Einquartirung des Heeres, vložení, vkládání vojska do bytů, ubytování vojska.
Einrathen, raditi k něčemu, přimlouvati se k něčemu.
Einrathen des Ministerrathes, rada ministerstva.
Einräumen (zugesehen), dem Richter eine Macht, propůjčiti, dáti soudci moc; — (erlauben) Jemanden eine Servitut auf sein Gut, povolití, dáti někomu služebnost na svém statku; — (abtretten, von Seite des Schuldners) dem Kläger ein liegendes Gut, postoupiti žalobníkovi nemovitého statku; — (einführen in Etwas von Seite des Richters) dem Kläger den Besiz des Gutes, zvésti, uvesti žalobníka v držení statku.
Einrechnen, vpočísti něco do něčeho.
Einrechnung, vpočtení.
Einrede (auf die Klage), odpověď; auf eine Klage die Einrede erstatten, na žalobu odpověď dáti, k žalobě odpověděti.
Einregistrirungstage, s. Registrartare.
Einreichen, podati něco; eine Schrift bei Gericht, spis podati k soudu.
Einreichungsprotokoll, protokol podací.
Einreihen, Jemanden unter die Bürger, Beamten zc., postaviti někoho v řad měšťanů, úředníků, n. mezi měšťany, úředníky; učiniti někoho měšťanem, úředníkem.
Einrichten (ordnen), zříditi něco.
Einrichtung (Institution), zřízení; — der Landtafel, zřízení desk zemských; Haus—, nábytek.
Einrichtungstücke, nábytky.
Einrücken (von Soldaten) zur Truppe, přiraziti k vojsku; den

Soldaten einr. machen, učiniti, spůsobiti, aby voják přirazil k vojsku; — (von Truppen) in eine Stadt, s. einmarschiren; — (einschalten) etwas in die Zeitung, dáti, vložití něco do novin.
Einrückungsgebühr, plat za vložení (do novin).
Einsammeln, die Beträge, sbíratí pomůcky.
Einsatz (im Spiele), sázka.
Einschalten, etwas in die Zeitung, s. einrücken.
Einschaltungsgebühr, s. Einrückungsgebühr.
Einschärfen, einem etwas, někomu něco přísně přikázati n. zapověditi.
Einschlägig, das e. Ministerium, to které ministerium, minist., jehož se dotýče; die einschlägigen §§. des Gesetzes, §§. zákona na něco se vztahující; s. betreffend.
Einschleichen, sich in den Besiz, vlouditi se v držení nějaké věci.
Einschließen (beilegen), die Eidesformel zu den Schriften, přiložiti, připojiti spůsobu přísahy ke spisům; — (umstellen) einen Ort, obstoupiti místo; — (einbegreifen) einen Ort in das Zollgebiet, pojmuti, zahrnouti místo v obvod celní.
Einschließlich, v to pojímajíc, v to zavírajíc, zahrnujíc.
Einschluß, mit E. einer Sache, spolu s věcí, věc v to pojímajíc, počítajíc.
Einschränken (Schranken setzen), obmeziti něco něčím, odměřiti někomu něco; den Sträfling auf Wasser und Brot einschränken, nedati trestníkovi leč chléb a vodu; — (verkürzen) ein Recht, zkrátiti právo, ukřátiiti práva.
Einschränkung, obmezení, odměření; zkrácení, ukřácení; unbefugte E. der persönlichen Freiheit, bezprávné ukřacování svobody osobní.

Einschreiben, zapsati někoho neb něco, k. p. do knihy, v knihu.
Einschreibebuch, zapisovací kniha.
Einschreiten, für einen (Jemanden vertreten), zastoupiti, zastupovati někoho; — in einer Sache (interveniren), vložití se v něco; — um einen Dienst (ein Gesuch überreichen), podati žádost, žádati za službu.
Einschröpfen, dem Verbrecher ein Merkmal, vtisknouti zločinci znamení.
Einschüchtern, Jemanden, den Inquisiten, ustrašiti někoho; durch Beschrei, ukřiknouti někoho, zaráziti někoho křikem.
Einschwärzen, eine Waare, podlutně přinesti n. přivezti zboží.
Einssegnen, Stollagegebühr für das E. einer Leiche, eines Grabes, einer Wöchnerin, štolné, štolní poplatek za pokropení těla, za vykropení hrobu, za úvod šestinedělky.
Einsesehen, die Vertheilung der Masse, nahlednouti v rozvrh podstaty.
Einsseitig, (co se týče jedné strany); eine e. errichtete Urkunde, listina od jedné strany učiněná; ein e. verbindlicher Vertrag, smlouva zavazující jednu stranu, smlouva s jedné strany závazná; einseitige Geschwister, polourodni bratři a sestry; vgl. einbändig, halbbrütig.
Einsetzen (verordnen), einen Erben, ustanoviti, zříditi dědice; J. zum Erben, ust., zř. někoho za dědice; — J. in ein Amt, dosaditi, saditi někoho na úrad; — etwas im Spiele, vsaditi něco ve hře; — Jemanden wieder in sein Eigenthum, navrátiti někomu vlastenství n. někoho k vlastenství; e. in den vorigen Stand, navrátiti ku předešlému právu.
Einsetzung in den vorigen Stand, navrácení ku předešlému právu n. stavu; Erbss.—, ustanovení, zřízení dědice.

Einsicht, nahlednutí; E. der Originalien, nahlednutí v prvopisy; E. von einem Blatte sich verschaffen, nahlednouti v list.
Einsprache (exceptio) gerichtliche, gegen etwas, obrana proti něčemu; — (bloßer Einwurf), námítka; vgl. Einwendung.
Einspruch (exceptio), obrana; einen E. gegen ein Urtheil erheben, brániti se, obranu podati proti rozsudku.
Einstandsrecht, právo vkračování v trh, pr. ke vkračování v trh.
Einstehen, für einen Mann, státi spolu za jedno, za jeden muž.
Einstellen, etwas, z. B. den Druck, eine Sitzung, Untersuchung, Verhandlung, zastaviti něco, k. p. tisk, sedění, vyšetřování, řízení; — (Einhalt thun), přetrhnouti něco; — (ablassen von etwas), přestatí v něčem; — (eintragen), Etwas in die Rechnung, vložití, vepsati něco do účtů.
Einstimmig, jednohlasný.
Einsturz (von häufigen Gebäuden), sesutí, zboření; den E. drohen, býti na sesutí, na zboření.
Eintauschen, eine Sache gegen eine andere; s. tauschen.
Eintheilen, děliti, rozděliti něco.
Eintheilungsgrund, důvod dělení.
Eintrag, ujma, škoda; s. Nachtheil.
Eintragen (einschreiben), zapsati, vepsati; — etwas in die öffentlichen Bücher, zapsati něco veřejnými knihami; — (einlegen, einverleiben), vložití něco do veřejných knih; — (einbringen an Gewinn), dávatí, přinášeti užitek.
Eintragung, zapsání, vložení, vklad; důchod.
Eintreffen an einem Orte (von einer Person), přijíti na místo n. v místo; — (zusammenkommen), sejíti se v místě; — (zusammenstimmen), shodovati se, srovnávati se; seine Angaben treffen nicht

ein, řeči jeho se neshodují; — (in Erfüllung gehen), vyplní se, naplní se; wenn die Bedingung eintritt, když se výmínka vyplní; když nastane, co bylo vymíněno.

Eintreiben, eine Schuld, eine Strafe, dobývati dluhu, pokuty; vymáhati dluh, pokutu.

Eintreibung, dobývání, vymáhání.

Eintreten, in die Rechte, vstoupiti v práva; — (entstehen), vzejíti, nastati, přijíti; Bedenken treten ein, vzházejí pochybnosti; — (Statt haben), die Amtshandlung, das Verfahren hat einzutreten, řízení má počíti; soud, úřad má řídit.

Eintritt in ein Land, příchod do země; — der Waare, přívoz zboží.

Einverleiben, in die öffentlichen Bücher, vložiti něco do veřejných knih.

Einverleibung, bücherliche, vložení, vklad do knih.

Einverleibungs =, vkladní; — =Klausel, vkladní doložka; — =Gesuch, vkladní žádost, žádost za vložení, za vklad.

Einverleibungsfähig, vkladný, způsobný ke vložení do knih.

Einvernehmen, Jemanden, slyšeti, vyslechnouti někoho.

Einvernehmen, daß, slyšení, vyslechnutí; — (Einverständnis), srozumění; mit Jemanden im Einvernehmen sein, s někým ve srozumění býti, s někým míti srozumění.

Einvernehmung einer Person, slyšení, vyslechnutí osoby.

Einverständnis, srozumění.

Einverstehen, sich mit Jemanden, s někým o něco se sněsti; s někým míti srozumění v něčem; — sich zu etwas, k něčemu se podvoliti.

Einwanderung, přistěhování-se do země.

Einwenden (Einwürfe machen), namítati někomu něčeho; gegen

eine Sache nichts einzutwenden haben, proti věci nic nemíti; — (excipiren), brániti se něčím.

Einwendung (exceptio), obrana; — der nicht empfangenen Valuta, obrana neobdržené hodnoty; — des nicht gehörigen Gerichtsstandes (exceptio fori, competencie), obrana pro nepřislusnost k soudu, obr. pro nenáležitost soudu, obr. proti soudci; Einwendungen gegen die geenthelligen Beweismittel, obrany proti průvodům odpůrcovým; auf die Verjährung, ohne E. der Parthei, kein Bedacht nehmen, nehleděti ku promlčení, jest-li že strana sama té obrany nepřivěde; — (Beschwerde) wider die Vertheilung der Concursumasse, odpor proti rozvržení podstaty konkursní; — (Einwurf), námitka.

Einwilligen, svoliti, přivoliti k něčemu; podvoliti se k něčemu.

Einwirken, auf etwas, působiti něco, v něčem.

Einwohner, obyvateľ.

Einwurf, námitka proti něčemu.

Einzahlen, etwas, platiti, zaplatiti něco.

Einzahlung von Seite der Verpflichteten, placení od povinných.

Einzeln, jednotlivý, jeden, sám jeden; die Vollmacht ist von jeder einzelnen Parthei zu unterschreiben, plnomocenství podepsati se má od každé jedné strany.

Einzeln =, jednotlivý, jeden, sám jeden, samotný; — =Bestimmung, ustanovení jednotlivé; — =Bezirksrichter, okresní samosoudi, samosoude; — =Gericht, samosoud, jednosoud; — =Haft, (=Verhaftung), vazba samotná, samovězenství; — (=Kerker), samotnice; — =Interessen der Menge, snahy jednotlivců z lidu; — =Richter, samosoudi, samosoude; — =Wechsel, f. Solawechsel.

Einzig und allein, sám jediný samojediný.

Einzichen, Jemand's Vermögen, (confisciren), vzíti, pobrati, odejmouti (v pokuté) někomu majetnost; — in eine Wohnung, přistěhovati se do příbytku.

Eisen = Bergwerk, železné hory; — =Gewerkschaft, těžárstvo železných hor; — =Hammer, železná puchérna; — =Handel, obchod v železe; — =Waare, železné zboží, zboží od železa.

Eisenbahn, železnice.

Eisenbahn =, železniční; — =Polizei, policie ž.; — =Unternehmung, podnikání železnice, p. železniční.

Eiserne Krone, Orden der e. K., řád železné koruny.

Elementar = živelní; — =Schaden, škoda živlem učiněná, škoda živelní; — =Zufall, příhoda živelní.

Eltern, rodiče.

Elterntheil, ein, rodič.

Enge, obehiti, f. Umgehung.

Emancipation, propuštění z moci, ze závazku; vyvazení; — der Juden, Schulen, vyvazení židů, škol, f. Entlassung.

Emballage, obal.

Emeritirt, vysloužilý.

Emigrant, vystěhovalec.

Emigriren, f. auswandern.

Eminente Majorität der Stimmen, znamenitá většina hlasů.

Eminenz, vyvýšenost, eminence.

Emisär, f. Ausföndling.

Emission (Ausföndung), vyslání; — (Ausgabe), vydání; — der Banknoten, vydání, vydávání bankovek.

Emolumente, f. Ergölichkeiten.

Empfang (Erhalt), obdržení; — (Annahme, Einnahme), příjem; einen Betrag in E. nehmen, přijmouti sumu.

Empfangnahme der Rente, přijímání výročních důhodů.

Empfangs =, obdržecí, přijímací; f. Empfang; — =Bestätigung, =Re-

cepisse, =Schein, obdržecí list, přijímací list; — =Rubrik, p. rubrika; rubrika příjmů; — =Vorschrift, zapsání ve příjem, ku příjmu.

Empfangen, obdržeti, přijmouti; — einen Gesandten, přijmouti vyslance.

Empfänger, obdržitel, příjemce.

Empfehlungs = Brief, =Schreiben, list poručení, list na poručenou; list přímluvný, psaní přímluvčel.

Empfindlich, patrný, znamenitý; e. Nachtheil, znamenitá škoda.

Empfiteusis, zákup.

Empfiteutisch, zákupní; e. Vertrag, zák. smlouva.

Emporbringen, zvelebiti, zlepšiti něco; — den Handel, Bergbau, zvelebiti obchod, hory.

Empörer, buřič, odbojník.

Empörung, zpoura, odboj.

End =, konečný; — =Entscheidung, k rozhodnutí; — =Ergebnis, =Resultat des Strafverfahrens, k výpadek trestního řízení; — =Erledigung, k vyřízení, — Urtheil, k rozsudek; — =Zweck, konec.

Endgiltig, konečně platný; e. Vergleichen, kon. platné narovnání.

Endoffiren, f. indoffiren.

Energisch, rázný; — es Auftreten, rázné postavení-se proti někomu.

Engagement (Anwerbung), zamlu-va, zamluvení k službě, přijetí ve službu; — (Dienst), služba; — (Amt), úřad.

Engagiren, einen, zamluvení někoho ke službě (k. p. vojenské); sich e. lassen, zamluvení se k službě, dáti se v službu, přijmouti službu.

Enge Verschließung, tuhé zamčení; enger, tužší.

Enkel, vnuk.

Enkelin, vnučka.

Entäußern, sich einer Sache, vzdáti se něčeho.

Entbehrlich, bez čeho kdo býti, čeho pohřšovati může; pohřšitelný.

Entbieten, Jemanden zu sich, někoho k sobě obeslati; přikázati, aby přišel; — einen Gruß, vzkázati pozdravení.

Entbinden, Jemanden einer Pflicht, někoho zprostiti, prosta, prázdna učiniti povinnosti; od povinnosti vysvoboditi, z povinnosti vyvaditi.

Entdecken, ein Verbrechen, nalezi ti zločin; ein Verbrechen wurde entdeckt, zločin přišel na jevo; — Jemanden ein Geheimniß, vyjeviti; — (verrathen), pronesti někomu tajemství.

Entehren, eine weibliche Person unter Zusage der Ehe, porušiti osobu ženskou pod přípovědi manželství; — (verunehren), neúctu někomu učiniti, někoho cti zbaviti, ze cti zloupiti; entehren des Vergehen, cti zbavující přečin.

Enterben, einen, někoho vyděditi, dědictví zbaviti.

Enterbung, vydědění.

Enterbungsurfache, příčina vydědění, př. vydědění.

Entfallen (aufhören), přestati, minouti; ein Grund entfällt, důvod přestává, pomíjí; — (ausfallen), přijíti, vyjítí; die auf Jemanden entfallende Summe, suma na někoho vycházející.

Entfernen, etwas, odkliditi něco; — sich, odejítí, vzdáliti se.

Entfernung, odchod, vzdálení; — (Weite), vzdálenost; — vom Amte, odsadění s úřadu.

Entfremden, Jemanden etwas, od-ciziti něco od někoho; — (stehlen), vzítí, ukrásti někomu něco.

Entführen, eine Frauensperson, unesti osobu ženskou.

Entführung, unesění, únos.

Entgang des Gewinnes, ujítí zisku; — am Ermerbe, újma ve výdělku, co na výdělku někomu ujde.

Entgegen, entg. sein einer Sache, odporen býti, protiviti se něčemu;

nichts ent. haben, daß . . . od toho nebýti, aby . . .; — kommen, et-ner Bitte, vyhověti něčí žádosti; — nehmen, einen Bericht, přijmouti k sobě, vzítí zprávu od někoho; — sehen, der Erledigung einer Sache, očekávati vyřízení věci; — setzen, der Klage eine Einwendung, proti žalobě přivesti obranu; — stehen einer Sache, odporovati, na odpor býti věci; was der Sache entgegen steht, co tomu protivného, odporného jest.

Entgegengesetzt, im entgegengesetzten Falle, jinak, sice; s. entgegen-setzen.

Entgegnung, odpověď; — (Einwendung), obrana.

Entgehen, ujítí; entgangener Gewinn, ušlý zisk; — (mangeln), zoházeti; wenn etwas von den Einkünften entgehen sollte, kdyby co na důchodech zeslo.

Entgelt, záplata.

Entgeltlich, záplatný; ent. Vertrag, záplatná smlouva.

Enthalten, obsahovati, zavíratí v sobě něco; — sich, zdržeti se něčeho n. od něčeho.

Entheben, einen einer Sache, zprostiti, zbaviti někoho něčeho; — einer Pflicht, eines Amtes (entlassen), propustiti někoho z povinnosti, z úřadu; — (entsetzen), ssa-diti, odsaditi, složiti někoho s úřadu; odejmouti někomu úřad.

Enthebungsurkunde vom Militärdienste, propustní list vojenský.

Entheiligen (verunehren), einen gottesdienstlichen Ort, poškrvniti, v neúctu přivesti místo posvátné.

Entkommen (entgehen), ujítí, uteci, prehnouti.

Entkommen, daß, der an dem E. ei-nes Gefangenen Schuld trägt, kdo tím vinen jest, že vězeň prehnul.

Entien, Grundbuchs-, věci náležíté do knih pozemných.

Entkräften, etwas, einen Beweis, něco zbaviti moci, platnosti; der Beweis wurde entkräftet, důkaz pozbyl moci; den Beweis durch einen Gegenbeweis entf., vyvrátiti pravod odvodem; die Verdachtsgründe gegen sich entf., vyvesti se z podezření; s. exculpieren.

Entkräftungs-Grund (Gegenbeweis) odvod; (Exculpation) vývod.

Entlassen, einen seines Dienstes, seiner Verpflichtung, zpropustiti někoho ze služby, ze závazku.

Entlassener, propuštěnec; — vom Militär, propuštěnec vojenský.

Entlass-Schein, s. Entlassungsschein.

Entlassung, propuštění.

Entlassungs-, propustní; — Gesuch, propustní žádost, žádost za propuštění; — Schein, urkunde, pr. list.

Entlasten, einen Grund, vyvaditi pozemnost, závady svěsti s pozemnosti; entlastetes Gut, vyvazeny statek.

Entlastung (Depurierung) des Grundbesitzes, vyvazení pozemnosti; — (Hebung des Verdachts), vyvedení-se, vývod; Beweismittel zur E. des Angeschuldigten, pravody k vyvedení-se obviněného.

Entlastungs-, (Depurierungs-), vyvazovací; — Capital, v. hlavní suma; — Handlung, v. řízení; — Operat, v. dílo, práce; — Schriften, v. spisy; — (Exculpations-) vyzovovací, vývodní; — Grund, vývod; — Zeuge, vývodní svědek, (opp. Belastungszeuge, obviňovací svědek).

Entledigen, sprostiti, prosta n. prázdna učiniti, zbaviti někoho něčeho; — sich, sprostiti se něčeho; eines Auftrags, naplniti rozkaz.

Entleihen, etwas, vzítí něco propůjčkou.

Entlehnner, příjemce propůjčky, propůjčnick.

Entlohn (eine Belohnung geben), odměnu dáti; (einen Lohn geben), záplatu dáti někomu za něco.

Entlohnung, odměna, záplata za něco.

Entnehmen (ersehen), etwas, rozuměti, vyrozuměti něčemu z něčeho; — einen Wechsel auf Jemanden, s. trassiren.

Entrée (Eintritt), vstup; — (Eintrittsgeld), vstupné.

Entrichten, eine Gebühr, dáti, dávatí nějaký plat; — eine Sache, dáti, odevzdati věc.

Entrichtung, dáni, odevzdání; gegen E. einer Gebühr etwas veranlassen, učiniti něco z jistého platu.

Entsagen, odříci, odříkati se něčeho; — (entäußern, sich), vzdáti se něčeho.

Entsagung, oderčení, odřeknutí-se.

Entschädigen, nahraditi někomu (škodu), dáti někomu náhradu.

Entschädigung, náhrada.

Entschädigungs-, náhradní, (co se dotýče náhrady); — Anspruch, (= Recht), právo k náhradě; (daß Ansprechen), pohledávání náhrady; — Art, způsob náhrady; — Ausmittlung, vyšetření, vyměření náhrady, s. ausmitteln; — Betrag, náhradní suma, n. peníz; — Bürge, podpůrce; — Capital, hlavní náhradní suma, hl. n. penize; (versichertes), náhradní jistina; — Erkenntniß, nálež o náhradu, nálež náhradní; — Frage, náhrada; to, co se týče náhrady; — Klage, žaloba o náhradu; — Maßstab, měřidlo náhrady; — Pauschale, náhrada úhrnková, náhrada úhrnkem; — Preis, náhradní cena; — Rente, výroční náhradné; — Summe, náhradní suma; — Theilbetrag, jistá částka náhrady; — Verhandlung, jednání o náhradu, jedn. v příčině náhrady.

Entscheiden, eine Streitfache, roz-

hodnouti, rozeznati při; — über etwas, rozhodnouti, rozeznati v něčem; — zwischen Parteien, rozhodnouti, rozeznati něco mezi stranama, n. strany o něco, rozeznati někoho s někým o něco; — entschieden werden, rozsudek vzíti o něco.

Entscheidend, rozhodující, rozhodný.

Entscheidung, rozhodnutí, rozeznání; — (Urtheil), rozsudek; etwas der G. zu Grunde legen, na něčem zakládati rozsudek.

Entscheidungs-, (co se týče rozhodnutí, rozsudku); — Art, způsob rozhodnutí; — Grund, příčina rozhodnutí, rozsudku, příčina rozhodovací.

Entschieden (gefaßt), odhodlaný k něčemu; (bestimmt), určitý.

Entschiedenheit, odhodlanost, určitost; mit G., odhodlaně, určitě.

Entschlagen, sich, einer Sache (im Voraus), nepodvoliti se k něčemu, nepřijmouti něčeho na se; eines Zeugnisses, nepodvoliti se ke svědčení, nechťti svědectví vydati; — (sich entledigen), s. entledigen; — sich eidlich einer G., odprisahati se něčeho.

Entschließen, sich zu etwas, odhodlati se k něčemu, ustanoviti se na něčem.

Entschließung, rozhodnutí; allerhöchste, nejvyšší rozhodnutí, rozh. Jeho Veličenstva.

Entschluß (Absicht), úmysl, předsevzetí; einen G. fassen; s. entschließen, beschließen.

Entschlossenheit, odhodlanost.

Entschuldigen, vmluviti se, omluviti se něčím z něčeho.

Entschuldigung, výmluva, omluva; — (Entlastung von einer Anschuldigung), odvod.

Entschuldigungs-, omluvní, omlouvací; (Entlastungs-), odvozovací; — Beweis, omluvní důkaz, průvod; (Entlastungs-), od-

vozovací důkaz; vývod; s. Beweis; — Grund, omluvní příčina, omluva.

Entsetzen, einen des Amtes, ssaditi, odsaditi, složit někoho s úřadu; — einen Ort, vysvoboditi místo od obležení, sprostiti místo obležení.

Entsetzung vom Amte, ssadění, odsadění, složení někoho s úřadu.

Entsiegeln, rozpečetiti něco, oddělati pečeť.

Entsprechen, einem Wünsche, Ansuchen, vyhověti žádosti; — (entsprechend sein), hoditi se k něčemu.

Entsprechend, vhodný, příhodný, (angemessen), přiměřený; entspr. Verfügung, Weisung, vhodné, přiměřené opatření, nařízení.

Entsprießen, aus demselben Blute entsprossen, z též krve posly.

Entspringen (entstehen), vzniknouti, vzejíti; — (herkommen), přijíti, pocházeti; — (entlaufen), aus dem Gefängnisse, prehnouti, uteci z vězení.

Entstehen, vzniknouti, vzejíti, přijíti, povstati; der durch Nachlässigkeit an einer Sache entstandene Schaden, škoda na věci nedbanlivostí vzniklá; die durch Brandstifter entstandenen Feuersbrünste, ohňové skrže žháře pošli; entstehende Unruhen, povstávající, vznikající nepokoje.

Entstehen, das, vznik, vzejítí, povstání; (Anfang), početi, počátek; — einer Verhandlung, počátek jednání.

Entstellen, zpotvoriti; (verkehren), převrátiti něco; — eine Thatsache, převrátiti příběh.

Entwaffnen, Jemanden, vzíti, odejmouti někomu zbraň.

Entweichen, prehnouti, uteci, ujíti.

Entwenden, odciziti někomu něco, krádeží odejmouti, ukrásti.

Entwendung, odcizení, ukradení; (Diebstahl), krádež.

Entwerfen, navrhnouti něco; —

(verfassen), sepsati, zdelati něco; das Gericht soll die Fragen an die Zeugen selbst entwerfen, soud sám má zdelati otázky k svědkům.

Entwerthen, eine Sache, (zum Theile), z. B. die Banknoten, zlehčiti cenu některé věci, k. p. bankovek; (völlig), zrušiti cenu věci.

Entziehen, sich einer Pflicht, vytahovati se, vyjímati se z povinnosti; — sich der Gerechtigkeit, der Strafe, uhybati se, vyhýbati se spravedlnosti, trestu; — Jemanden etwas, odníti, odejmouti někomu něco; — heimlich eine Sache, někomu něco kradmo, podtaji odejmouti.

Epidemie, obecná nakažlivá nemoc, (slov. zářaza).

Equipage, ekvipáže (kočár s koňmi, (slov. záprah).

Erachten, etwas für gut, für nothwendig, uznávati, míti, pokládati něco za dobré, za potřebné; ich erachte es für nothwendig, vidí mi se toho potřeba; s. finden.

Erachten, gehorsam, poslušné zdání; nach Jemand's Erachten, dle něčího zdání.

Erb-, Erb-, dědičný, dědiční, (co se týče dědictví); — Amt, dědičný úřad; — Anfall, d. nápad; — Antretung, ujmouti dědictví, uvázání-se v dědictví; — berechtigt, kdo má právo k dědění n. k dědictví, k dědictví oprávněný; — eigen, dědičný a vlastní; — Eigenthum, dědičné vlastenství; — eigenthümlich (allob), spupný; — Einantwortung, odezdání dědictví; — Einigung, s. Erbvertrag; — erklären, sich, přihlásiti se k dědictví; — Erklärung, přihlášení-se k dědictví; — fähig, spůsobný k dědictví; — Fähigkeit, spůsobnost k dědictví; — Fall, případ dědiční; — Feind, úhlavní (dědičný) nepřítel; —

— Folge, poslušnost (v dědění); — Folgeordnung, pořad poslušnosti, pořad posloupenský; — Folger, s. Erbe; — Selber (heim Bergbau), dědičné; — gefessen, s. ansässig; — Genos, spoludědic; — Genossenschaft, spoludědictví; — Gut, dědičný statek, dědina; — Gutsmann, dědinník; — Huldigung, slib dědičné věrnosti; — Interessent, dědiční účastník, účastník v dědictví; — Königreich, -é království; — Land, -á země; — ländlich, (co se týče zemí dědičných); e. Universität, universita zemí dědičných; — Lasser, zůstavitel, zůstavce (dědictví); — Lasserisch, zůstavitelův, zůstavitelský; — Lehen, dědičné léno, d. manství; — Monarchie, -é mocnářství; — Nemer, příjemce dědictví; — Pacht, dědičný pacht; — Pächter, -ý pachtovník; — Pachtgut, -ý pachtovní statek; — Pacht herr, -ý pachtovatel; — Mann, -ý pachtovník, s. Erbpächter; — Pachtvertrag, -á pachtovní smlouva, smlouva o dědičný pacht; — Pachtzins, úrok z dědičného pachtu; — Recht (im objectiven Sinne), právo dědičné, pr. dědiční; (im subjectiven G.), právo dědičné; — Staat, dědičný stát; die österreichischen Erbstaaten, dědičné země rakouské; — Steuer, daň z dědictví, daň dědicá; — Steueräquivalent, náhrada za dědicou daň; — Steuerausweis, průkaz daně dědicové; — Stollen, dědičná štola; — Stollengebühr, plat k dědičné štole; — Stollenneuntel, devátek k dědičné štole; — Stöllner, dědičný stollník; — Stück, věc k dědictví náležitá, věc dědiční; — Theil (objectiv), dědičný díl; (subj.) dědičný díl; — Verhandlung, řízení, týkající se dědictví; — Ver-

trag, dědičná smlouva; — =Zins, dědičný úrok; — =Zinsgut, statek úročné dědičný; — =Zinsherr, pán dědičného úroku; — =Zinsmann, dědičný úročník; — =Zinsvertrag, smlouva o dědičný úrok, smlouva úročné dědičná.

Erbe, dědic; **Erbin**, dědička.

Erben, děditi.

Erbeserbe, dědic po dědici.

Erbetener Zeuge, dožadovaný svědek.

Erbeuten, vzítí plen, kořist; vzítí něco v plen, v kořist; plnem něco vzítí; erbeutetes Schiff, loď vzatá plnem.

Erbieten, sít zu etwas, podávati, nabízet se k něčemu; zu schwören, pod., nab. se ku přísahání.

Erbietig sein, zu etwas; s. erbieten.

Erbitterung der Parteien, zkysezení stran.

Erblieh, (objectiv) dědičný; (subjectiv) dědičský.

Erbloses Gut, statek bez dědiců; — (heimfälliges G.), statek odumrtiní, st. odemřený.

Erbrechen, eine Thür, vylomiti, vylámati dvéře; — ein Siegel, odtrhnouti pečeť, odpečetiti něco.

Erbrechung gerichtlicher Siegel, odtržení, násilné odevření soudních pečeti.

Erbenschaft, dědictví.

Erbenschafts- (co se týče dědictví); — Antretung, ujmouti dědictví, uvázání-se v dědictví; — Auseinandersehung (=Theilung), rozdělení, rozvržení dědictví; — Benützung, užívání dědictví; — Sinantwortung, odevzdání d.; — Gläubiger, věřitel dědictví; — Kauf, koupení d.; — Käufer, kupec d.; — Klage, žaloba v příčině d.; — Masse, podstata d.; — Sache, věc k dědictví náležitá; — Schuldner, dlužník d.; — Stück, s. Sache; — Theilung, s. Auseinandersehung.

Erdenlich, což se koli vymysliti

může; auf was immer für eine erd. Art, pod jakým koli vymyšleným (jakýž by se koli vymysliti mohl) způsobem; unter keinem erd. Vorwande, pod žádnou vymyšlenou záminkou.

Erdfest, co v zemi upevněno jest.

Erdichten, etwas, smysliti něco; — Thatsachen, smysliti příběhy.

Erdichtung falscher Umstände, smyšlení nepravých okolností.

Ereigniß, událost.

Ererben, zděditi něco.

Erfahren, die Wahrheit, zvědětí pravdu, dovědět se pravdy; — (aus Erfahrung kennen), zkusiti něco, dojíti něčeho zkušením.

Erfahrung, zkušenost; in G. bringen (erforschen), přezvědětí něco; Uebeltäter, wo sie immer in G. gebracht werden könnten, festnehmen, zločince, kdežbykoli mohli přezvědětí býti, zatykati; s. erfahren.

Erflehen, vyjítí; ein Beschluß erflöß, snešení vyšlo.

Erfolg einer Sache, následek, konec věci; (guter) zdar, prospěch; welchen Erfolg eine Sache haben werde, jaký prospěch věc bude mítí; — (Wirkung), účinek.

Erfolgen (ergehen), s. d.; — (ausfolgen), s. d.

Erfolglassung einer Entschädigung, vydání, vyplacení náhrady.

Erfolglassungs-Verwilligung, povolení k vydání, vydací povolení.

Erforderlich, potřebný; e. Falls, třeba-li, jest-li toho třeba, když toho potřeba jest, dle potřeby.

Erfordern, vyhledávati něco, zádati něčeho; die an einer Urkunde erfordernten Hierlichkeiten, náležitosti, ježto se vyhledávají, n. kterých se žádá, n. kterých potřeba jest na listině.

Erforderlich (Nothwendigkeit), potřeba; nach G. der Umstände, dle potřeby okolností; Erfordernisse der Handlungsbücher (erforderliche

Hierlichkeiten), náležitosti knéh obchodních; eine Frist nach G. der Arbeit bestimmen, ustanoviti lhůtu, jakož jí práce žádá.

Erforschen, etwas, z. B. eine Schuld, vyzvědětí vinu; eine gestohlene Sache, einen Verbrecher, vyzvědětí, přezvědětí, uptati ukradenou věc, zločince.

Erforschung, vyzvědění, přezvědění, uptání někoho neb něčeho.

Erfragen, etwas, uptati něco u někoho.

Erfüllen, plniti, splniti, vyplniti něco; — eine Bedingung, vyplniti výmínku.

Erfüllung, plnění, splnění, vyplnění; (Ergänzung), doplnění, dovršení; dotvrzení, doličení něčeho.

Erfüllungs-Geld, přísaha doplňovací; — Stempel, doplňovací kolek; — Zeit, čas k plnění.

Ergänzen, doplniti, dovršiti něco; eine abgeführte Weisung, doplniti skončené provedení.

Ergänzung (Erfüllung), doplnění; — des Grundbuchs, doplnění knihy pozemné; — der Caution, doplnění, doplacení jistoty; — (Erfegung) nahradění.

Ergänzungs- (Erfüllungs-), doplňovací; — Bestimmung, dopl. ustanovení; — Beweis, dopl. průvod; — Eid, dopl. přísaha; — (Erfegung-), náhradní; — Geschworener, náhradní porotník; — Richter, náhradní soudce.

Ergebniß (Begebenheit), událost; — (Resultat) einer Untersuchung, východek, výpadek vyšetřování.

Ergehen, vyjítí, projítí; eine ergangene Verordnung, vyslé nařízení; in dieser Beziehung ist an Jemanden ein Decret ergangen, v této příčině prošel k někomu dekret; — lassen, vydati něco; einen Befehl, vydati rozkaz; daß Recht wider Jemanden, právo na

někoho pustiti, právu na někoho dáti průchod.

Ergögllichkeit (Robot-), výsluha.

Ergreifen, einen Verbrecher, popadnouti zločince; — Jemanden auf der That, někoho při skutku popadnouti, postihnouti, polapiti; — einen Recurs, vzítí rekurs; — eine Gelegenheit, užítí příležitosti; — die Flucht, na útěk se dáti, prehnouti.

Ergreifung, des Verbrechers, popadení, polapení zločince; s. ergreifen.

Erhaben, e. Person, vznešená osoba.

Erhalten (erlangen), obdržeti něco, nabyti, dosáhnouti něčeho; der Beschwerdeführer erhält das Wort, stěžovatel obdrží povolení, by mluvil; — (bewahren), zachovati něco n. někoho při něčem; im Gebrauche eines Rechtes erhalten werden, při užívání práva zachován býti; — (unterhalten), chovati, vychovávatí někoho n. něco; — einen Arbeitsbezug, chovati potah ku práci.

Erhaltung, obdržení, dosažení, nabytí něčeho; zachování něčeho n. někoho při něčem; chování, vychovávání; s. erhalten.

Erhaltungss- (Unterhaltungss-), chovací, vychovavací; — Kosten, náklad na chování; — Werth, chovací cena; to, co chování něčeho stojí.

Erhärten, stvrditi něco, potvrditi něčeho.

Erheben (einheben), die Steuern, vybrati, vybíratí daně; — Geld aus einer Cassé, vzítí, přijmouti k sobě peníze z pokladnice; — Abschriften von einer Schrift, vzítí přepisy nějakého spisu; — eine Klage gegen Jemanden, zvésti žalobu, žalovati na někoho; — eine Rente zum Capital, výroční důchod zvésti na hlavní sumu; —

den Werth einer Sache, vyšetřiti cenu věci; — den Thatbestand, vyhledati skutečnou událost; — den Protest; s. leviren.

Erheblich (bedeutend), znamenitý; (wichtig), důležitý; (wesentlich), podstatný.

Erhebung von Abschriften, vzeti přepisů; eines Capitals, vzeti, přijeti k sobě hlavní sumy; einer Klage, zvedení žaloby na někoho; des Werthes, vyšetřeni ceny; statistischer Daten, vyhledání zpráv statopisných; des Thatbestandes, vyhledání skutečné události; Erhebungen pflegen, vyhledávati něco.

Erheischen, s. erfordern.

Erhöhen, ein Gebäude, stavěti na výš; — eine Steuer, navdětšiti dan.

Erholen, sich bei Jemanden Rathes, poraditi se, raditi se, radu míti n. hráti s někým; — wider Jemanden seinen Schaden, o. sich bei Jemanden seines Schadens wegen, postihati své škody na někom, hleděti k někomu o náhradu své škody; — aus den Gütern seine Befriedigung, postihati svého zaplacení na statech, hojiti se pro své zaplacení na statech.

Erholung, seine G. wider Jemanden suchen, postihati něčeho na někom; s. Regress.

Erinnern, Jemanden einer Sache, (bekannt geben), oznámiti, věděti dáti, na vědomí dáti někomu něco n. o něčem; — die Gläubiger der Vertheilung des Vermögens, rozvržení majetnosti oznámiti věřitelům; dem Gegner seine Wohnung erinnern lassen, odpůrci své obydlí věděti dáti; — (ins Gedächtniß zurückrufen), připomenouti někomu něco, pamatovati někoho v něčem; — die Kunstverständigen ihres aufhabenden Eides, připomenouti znalecům učiněnou přísau-

hu; — (ermahnen), napomenouti někoho.

Erinnern, daß, seines Wissens und Erinnerns, dle svého vědomí a své paměti; pokud kdo čeho vědom a pamětliv jest.

Erinnerung, oznámení, připomenutí, napomenutí; Erinnerungen beim Rechnungsproceß, připomínky ve při účetní; etwas in G. bringen, přivesti něco ku paměti.

Erkaufen, etwas, koupiti něco; — Jemanden (bestechen), podkoupiti někoho, vkoupiti se v něco.

Erkennen, über etwas, nalezti o něčem, rozeznati něco n. v něčem; s. entscheiden; — auf etwas, z. B. auf einen Eid, nalezti někomu přísahu; für Recht erk., nalezti za právo; Jemanden für schuldig erk., někoho za vinného nalezti; — (anerkennen), uznati něco; — eine Urkunde für richtig, uznati listinu za pravou; — etwas für nothwendig, uznati něco za potřebné; erkannte Nothwendigkeit, uznaná potřeba.

Erkenntniß, nález, rozeznání.

Erklären, seinen Willen, oznámiti, pronesti, zjeviti svou vůli; — ein Gesetz, eine dunkle Stelle, vyložiti, vykládati zákon, zatmělé místo; — einen zu seinem Erben, vyhlásiti někoho za svého dědice; einen für wahnsinnig, für schuldig, vyhlásiti někoho za šílence, za vinného; — sich über etwas, pronesti se, prohlásiti se o něčem; sich erbserklären, přihlásiti se k dědictví.

Erklärung, oznámení, prohlášení, pronešení; výklad; Erb-, přihlášení-se k dědictví; Ministerial-, oznámení, prohlášení ministerské; öffentliche G., veřejné prohlášení.

Erklectlich sein, postačovati.

Erkundigen, dotázati se, dotazovati se něčeho na někom, vypta-

ti se na něco na někom, převěděti něco na někom.

Erkundigung einholen, s. erkundigen.

Erkundigungsweise mehrere Personen vernehmen, vyslechnouti některé osoby pro dotázání, pro převědění.

Erlag der Caution, složení, položení jistoty; — (das Depositum), věc ke schování daná, k věrné ruce složená.

Erlags-, složní, (co se týče složení, položení); — Anbringen, s. — Gesuch; — Gebühr, složné; — Gesuch, složní žádost, žádost za schování; — Schein, složní list; — Tag, den složení, položení.

Erlaß (einer Verordnung), vynesení; Ministerial-, vynesení od ministerstva; — (Nachlaß), slevení.

Erlassen, eine Norm, dáti, vydati, vynesiti pravidlo; erlassene Verordnung, vydané nařízení; — (nachlassen), sleviti někomu něco; — (verzeihen), odpustiti, prominouti někomu něco.

Erlassung eines Gesetzes, vydání, vynesení zákona.

Erlauben, dovoliti někomu něčeho; — (Urlaub geben), odpustiti někoho.

Erlaubniß, dovolení, odpustění; ohne G. sich vom Amte entfernen, bez odpustění od úřadu odejiti.

Erlaubnißschein, dovolovací list. **Erlaubt**, dovolený; unerlaubt, nedovolený.

Erlaucht, Osvícenost.

Erläutern, ein Gesetz, vysvětliti, objasniti zákon.

Erläuterung, vysvětlení, objasnění něčeho; — (im Rechnungsproceß), výklad, odpověď (na výtky).

Erlédigen, einen Bericht, ein Gesuch, eine Klage, vyříditi zprávu, žádost, žalobu; eine erledigte Sache,

vyřizená věc; erledigt (leer), prázdný, uprázdněný; ein erledigtes Amt, eine erledigte Lehranzel, uprázdněný úřad, prázdná, uprázdněná stoliice učitelská; — privatechtliche Ansprüche, naplniti, čeho se právem soukromým vyhledává.

Erlédigung, vyřizení; etwas zur G. zustellen, něco k vyřizení dodat; hiemit erhält der Bericht seine endliche G., tímto se zpráva konečně vyřizuje.

Erliegen, eine Caution, eine Strafe, dáti, složiti jistotu, pokutu; etwas zu Gerichtshanden, položiti něco při soudě, n. u soudu; eine Summe in die Cassé, položiti sumu do pokladnice.

Erlieger, složec, složitel.

Erliegung zu Gerichtshanden, složení, položení něčeho u soudu.

Erliden, einen Schaden, vzíti škodu na něčem; erlittener Sch., vzatá škoda.

Erliegen, die Urkunden erliegen beim Gerichte, listiny leží u soudu; die beim Gerichte erliegenden Gelder; s. deponiren.

Erlöschen (aufhören), minouti, pomínouti, přestati; der Beweis, das Recht, das Verbrechen erlischt, důkaz, právo, zločin pomíjí, přestává; ein erloschener Recht, právo uhaslé, mrtvé; — (aussterben), vymřiti; ein erloschener Geschlecht, vymřelý, zhaslý rod; — (verfallen), projiti; erloschener Heimatschein, prošlý, mrtvý domovský list.

Erlöschung, minutí, pomínutí; vymření, zhasnutí; projiti; — der Verbrechen und Strafen, pomínutí zločinů a trestů.

Erlöschungsart, způsob pomínutí.

Ermächtigen, Jemanden zu etwas, zmocniti někoho k něčemu; — sich; s. bemächtigen.

Ermahnen, einen zur Ordnung,

napomenouti někoho k pořádku; — (rufen) zur Ord., volati k pořádku.

Ermahnung, napomenutí.

Ermangeln (unterlassen), opomenouti něco; das Gericht wird nicht ermangeln, soud neopomene něco učiniti; — (fehlen), zcházezi na někom n. na něčem; an mir wird es nicht ermangeln, na mně nesejde.

Ermanglung, opomenutí něčeho, zcházení na něčem; in E. einer Sache, když na něčem zchází, když není něčeho.

Ermessen (beurtheilen), povážiti, posouditi něčeho; uznati něco.

Ermessen, das, uvážení, uznání; nach dem E. des Richters, dle uvážení soudce; eine Sache wird Jemand's E. anheimgestellt, věc zůstává se, zůstává při něčí vůli.

Ermitteln (ausforschen), vyhledati, vyšetřiti; — (bemessen), vyměřiti něco; — die Entschädigung, vyšetřiti, vyměřiti náhradu.

Ermittlung, vyšetření, vyhledání.

Ernähren, živiti někoho; — sich, živiti se něčím.

Ernährer, živitel; Ernährerin, živitelka.

Ernennen, einen Beamten, einen zum Nachfolger, jmenovati někoho úředníkem, nástupcem; der Richter soll einen andern Kunstverständigen ern., soudce má jiného znalce jmenovati.

Ernennung, jmenování; (Bestimmung), ustanovení.

Ernennungs-, jmenovací, ustavovací; — =Decret, jmen. n. ustav. dekret; — =Recht, jm., u. právo; — =Urkunde, jm., ust. list.

Erneuern, einen Vertrag, obnoviti smlouvu; eine Urkunde, starý list v nový obnoviti.

Erneuerung, obnovení, obnova.

Ernst, ernstlich (gewichtig), vážný; e. Augenblick, vážná doba; —

(streng), tuhý, přísný; e. Befehl, tuhý, přísný rozkaz; Jemanden e. erinnern, někoho přísně napomenouti; — (wirklich), skutečný, opravdový; e. Wille, skutečná, opravdová vůle; — (eifrig), úsilný, pilný.

Ernst, mit E. auf etwas sehen, k něčemu přísně hleděti.

Eröffnen, einen Brief, ein Siegel, otevřítí list, pečeť; — (bekannt machen), oznámiti, věděti dáti, na vědomí dáti někomu něco, n. o něčem; — den Parteien einen Beschluß, oznámiti stranám sněšení; den Concurs eröffnen, oznámiti konkurs; eröffneteter Concurs, oznámený konkurs.

Eröffnung, otevření, oznámení; — des Concurses, oznámení konkursu.

Erörtern, vysvětliti, vyložiti; (aus-einandersetzen), rozebrati něco.

Erörterung des Factums, rozebrání, vysvětlení příběhu; politische E., rozbírání, uvažování věcí politických; úvahy politické.

Erpressen, Geld, vydírati peníze.

Erpressung, vydírání; — (Ueberbürdung), přetahování.

Erproben (erfahren), zkusiti, seznati něco, přesvědčiti se o něčem; erprobte Fähigkeit, zkušená spůsobilost; erprobte Gesinnung, mysl na někom seznaná; — (erweisen), dokázati něčeho, osvědčiti něco.

Erprobtheit, zkoušení, seznání něčeho, přesvědčení o něčem; dokázání, osvědčení něčeho.

Errections-Urkunde, s. Errichtungs-Urkunde.

Erreichen, dosáhnouti něčeho; ein Alter er., dojítí let, přijítí k letům.

Errichten (verfassen), eine Urkunde, z. B. ein Testament, einen Vertrag, učiniti, udělati, zdělati listinu, k. p. závět, smlouvu; ein Urbarium, udělati, zříditi urbář; — (schlie-

ßen), zavřítí smlouvu, vejítí v smlouvu; — (aufrichten, gründen) eine Gesellschaft, eine Anstalt, zraziti spolek, ústav; — (einrichten, constituiren), zříditi spolek, ústav.

Errichtungs-, zřizovací; — =Instrument, -Urkunde, zřiz. listina.

Ersatz, náhrada, nahradění.

Ersatz-, náhradní, (co se týče náhrady); — =Recht, právo k náhradě; — =Geschworener, náhradní, náměstní porotce; — =Mann, náhradník, náměstník.

Erscheinen (kommen), přijítí; — bei der Tagung, přijítí ke stání; wenn ein Theil nicht erscheint, nepřijede-li, nestane-li jedna strana; bei den Sitzungen zur bestimmten Stunde ersch., přicházeti k určité hodině do sezení; — (gegenwärtig sein) vor Gericht, státi k soudu; e. erscheinende Partei, stojící strana, přišlá strana; im Reichstage er., přítomen býti sněmu; — (erlassen werden), vyjítí, vydán býti.

Erscheinen, das, přijítí, stání; vyjítí; vom Tage des E. eines Gesetzes, ode dne, kterého zákon vyšel, kterého byl vydán.

Erschleichen, etwas, vylouditi něco na někom, vlouditi se v něco n. do něčeho; — ein Privilegium, eine Erbschaft, vylouditi výsadu, vlouditi se do dědictví; erschlichene Erbschaft, es Privilegium, vylouděné dědictví, -á výsada.

Erschöpfen, vyprázdňiti; die Gemeindecasse ist erschöpft, pokladnice obecní prázdná, vyprázdňena jest; vybrati; die Masse o. die Verlassenschaft ist durch die Gläubiger o. Erben erschöpft, podstata n. pozůstalost vybrána jest od věřitelů n. od dědiců; — (vollständig erheben) die Untersuchung, věc úplně vyšetřiti.

Erschöpfend (vollständig), úplný; e. Untersuchung, úplně vyšetření.

Erschüttern, den Credit, zvyklati, zlehčiti úvěr.

Erschweren, přitížiti někomu něčeho; erschwerender Umstand, přitěžovací okolnost.

Erschwerungs-Umstand, přitěžovací okolnost.

Ersetzen, nahraditi, vynahraditi někomu něco.

Ersetzung des Schadens, nahradění škody.

Ersichtlich, patrný, zřejmý; (offenbar), zjevný; eine e. Schuldigkeit, patrná, zjevná povinnost; — machen, etwas, něco očitě ukázati, vyložiti; in den öffentlichen Büchern etwas e. machen (anmerken), zaznamenati něco ve veřejných knihách.

Ersinnen, smyslití něco.

Ersinen, vydržeti něco časem právním; vydržeti čas, právní léta; eressenes Recht, vydržené právo.

Ersingung, vydržení let právních.

Ersingungszeit, čas, lhůta vydržecí. **Erspiegelnde** Strafe, výstražné potrestání; trest, jímžby se jiní káli.

Erstatten (ersehen), Jemanden eine Sache, vrátiti, navrátiti někomu něco; — (einreichen) die Einrede, podati odpověď; — einen Vortrag, přednáseti něco, přednášku míti o něčem; — ein Gutachten, své dobré zdání oznámiti.

Erstattung, vrácení, navrácení; podání.

Erstehen, eine Sache bei der Licitation, koupiti, přivesti na se nějakou věc při dražbě.

Erstehet, kdo při dražbě něco koupí, na se převede; dražební kupec.

Erstehungs-Preis, bei der Licitation, dražební cena.

Erstgeborener, prvorozený, prvorozenec, prvenec.

Erstgeburt, prvorozenství, prvenství.

Ersticken, Jem., zadusiti někoho;

(erwürgen), zardousiti někoho; — sich, zadusiti se.

Erstrecken, eine Frist, prodloužiti lhůtu; eine Tagfagung, odročiti stání; — (flecken), postačiti k něčemu; so weit sich das Vermögen erstreckt, pokud majetnost postačuje; — (sich beziehen), vztahovati se na něco n. k něčemu; so weit sich eine Forderung erstreckt, pokud se pohledanost vztahuje; das Urtheil soll sich nicht weiter erstrecken, als . . . rozsudek nic dále vztahovati se nemá, leč na . . .

Erstreckungs- (Verlegungs-), odročovací; — Bescheid, o. výměr; — Kosten, o. náklady.

Erstrichterlich, (co se vztahuje na prvního soudce); erst. Urtheil, rozsudek prvního soudce.

Ersuchen, dožádati se někoho k něčemu; eigens ersuchte Zeugen, svědkové schválně dožádaní.

Ersuchensreiben an eine Behörde, dožádací list n. dopis k úřadu, písemné dožádání úřadu.

Ertappen, přistihnouti, postihnouti, polapiti někoho; Jemanden auf der That, postihnouti někoho při skutku n. v skutku.

Ertheilen, dáti, uděliti někomu něco; Jemanden einen Paß, někomu dáti průvodní list; der Partei eine Frist, uděliti straně lhůtu; — (ausfolgen) Abschriften, vydání přepisy.

Ertrag, užitek; Vertheilung des Ertrages unter die Theilhaber, rozdělení užítku mezi podílňiky.

Ertrags-, užítkový, (co se týče užítku); — Anschlag, předchodné spočtení užítku; — Schätzung, vycenění užítku; — Zweig, jistá část, jistý způsob důchodu.

Ertragniß (Einkünfte), důchod; (Ausgaben), užitek; — Ausweis, výkaz důchodů, užítků; — Quelle, pramen důchodů.

Erwachsen, in Rechtskraft, vejíti

v moc právní; — (entstehen), vzejíti; dem Kläger erwächst ein Recht, žalobníkovi vzhází právo, žalobce nabývá práva; der Jemanden erwachsene Schaden, škoda někomu vzešla; — (im physischen Sinne) erwachsene Person, zrostlá, dospělá osoba.

Erwägen, etwas, uvážiti něco, povážiti něčeho.

Erwägung, uvážení, povážení; in E. einer Sache, povážujíc něco; prohlédajíc k něčemu.

Erwählen, zvoliti, vyvoliti.

Erwarten, etwas, čekati, očekávat něco; einen Auftrag von der Behörde, čekati nařízení od úřadu; — (hoffen), nadíti se něčeho.

Erweis, důkaz, pravod; f. Beweis.

Erweisen, etwas mit dem Eide, dokázati něco, doložiti něčeho přísahou; — (Beweismittel beibringen), provesti něco; seine Forderung gegen Jemanden, svou pohledanost provesti na někoho; eine Beschuldigung, provesti obvinění; — sich (zeigen) gnädig gegen Jemanden, ukázati se milostivě k někomu.

Erweislich, pokud se co dokáže n. provede; der erw. verursachte Schaden, škoda, pokud se dokáže, způsobená; — machen, etwas, dokázati, provesti něco.

Erweitern, eine Frist, f. erstrecken; — ein Gesetz, ein Privilegium, f. ausdehnen.

Erwerb, nabytí; (Gewinn), výdělek; (Gewerbe), živnost.

Erwerbs-, nabývací, vydělávací n. výdělkový, (co se týče nabývání, vydělávání, živnosti), — fähig, spůsobný k nabývání; — Geschäft, výživa; (Gewerbe), živnost, obchod; — Gesellschaft, spolek výdělkový, spolek k vydělávání; — Mittel, prostředky k výživě, k výdělku; — Quelle, pramen výdělku, živnosti; — Steuer,

dañ výdělková, dañ z výdělku; — Verhältnis, poměr n. míra nabývání, vydělávání, živnosti; — Zeugniß, vysvědčení výdělkové; — Zweig, spůsob výdělku, živnosti.

Erwerben, etwas, nabyti, nabývati, dobytí něčeho; ein Recht, nabyti práva.

Erwerber, nabyvce, dobyvce; nabyvač, dobyvač; nabyvatel, dobyvatel.

Erwerblos, bez výdělku, bez živny.

Erwerbung, nabytí, nabývání.

Erwerbungs- Urkunde, nabývací listina.

Erwirken, vyžádati sobě (někomu) něco.

Erwürgen, f. ersticken.

Erzbisthum, arcibiskupství.

Erzeugen, Metalle, dobytí, dobývání kovy; erzeugte M., dobyté kovy; — (verfertigen) eine Waare, dělati, hotoviti zboží; erzeugte Waare, zhotovené zboží; — Jemanden (zeugen), zploditi někoho.

Erzeuger (von Metallen), dobyvatel; — (v. Waaren), dělatel, hotovitel; — (eines Kindes), zploditel.

Erzeugnisse, Boden-, plody, plodiny zemské; landwirthschaftliche Erz., plodiny hospodářské.

Erzgang, rudná žíla.

Erzherzog, arcivojvoda.

Erzherzogthum, arcivojvodství.

Erziehung, vychování.

Erziehungs-, vychovavací (co se týče vychování); — Anstalt, vychovavací ústav, vychovatelna; — Haus, vychovavací dům; — Kosten, vychovavací náklad, náklad na vychování; — Wesen, (obj.) vychovanství, (subj.) vychovatelství.

Ercomptiren, peněžiti (kupovati nebo prodávati) se srážkou.

Erconto, srážka.

Escorte, ozbrojený průvod.

Estafette, štafeta.

Estafetten-Gebühr, štafetné.

Stabliren, sich, usaditi se; (von Kaufleuten), zaraziti krám, kuppetví, prodej, obchod.

Stat, vykazka, rozvrh.

Stwaiger Entschädigungsanspruch, právo k náhradě, ač jest-li jaké, n. ač jaké jest.

Sventualität des Geldcurses, možné případnosti měny peněžitě.

Sventuell, v případnosti něčeho; jest-li něco; die Klage ev. auf ein geringeres Verbrechen richten, žalobu zříditi na ten případ, jest-li tu jaký menší zločin.

Sviction, správa; f. Gewähr.

Svictionsleistung, f. Gewährleistung.

Svidenz, patrnost, zjevnost; etwas in E. halten, míti, chovati něco na jevě, v patrnosti; den Kataster in E. h., katastr míti v patrnosti, přehled míti katastru.

Svidenzhaltung der Reichsgränzen, zachování hranic říšských v patrnosti; Sorge für die E. d. R., péče o patrnost, o zjevnost hranic říšských.

Sz-, bývalý; — Deputirter, bývalý poslanec.

Szaltirt, přepjatý.

Szamen, zkouška.

Szaminant, kdo zkoušen býti má.

Szaminator, zkoušec.

Szcedent, výstupce.

Szcellenz, Vznesenost, Excellence.

Szcess, výstupek, výtržnost.

Szcindirung, oddělení; f. Absonderung.

Szcludiren, f. ausschließen.

Exclusiva, Jemanden -am geben, někomu dáti vylučnou, vyloučiti někoho.

Exclusive, vylučně; v to nepojímajíc, nezavírajíc, nepočítajíc; f. ausschließlich.

Ercommunication, vyobcování z církve.

Excommuniciren, vyobeovati někoho z církve.

Exculpiren, Jemanden, vyvesti někoho z viny; — sich, vyvesti se z viny, očistiti se.

Excusation, f. Entschuldigung.

Execution, exekuce; (von Seite der Partei), vedení práva, dobývání práva, dobývka; (von Seite des Richters), právní dopomození, dopomození práva; — (Vollziehung) einer Strafe, vykování trestu nad někým.

Executionen-, exekuční; — Act, ex. výkon; — fähig, spůsobný k exekuci, exekučně spůsobný; — Gefuch, exekuční žádost, žádost za právní dopomození; — Klage, žaloba exekuční, ž. dobývací; — Kosten, exekuční náklady, náklady na právní dopomození; — (Vollziehungss-), vykonávací; — Rörper, vykonávací sbor.

Executiv, výkonný, vykonávací; ex. Gewalt, vykonávací moc.

Exemplar, exemplář; (Abdruck), výtisk.

Exequiren (ein Recht, von Seite der Partei), dobývati práva, vésti právo na něco; (von Seite des Richters), dopomáhati někomu práva; — (vollziehen), vykonávatí; — ein Urtheil, vykonati rozsudek.

Exerciren, cvičiti se ve zbrani.

Exercierplatz, cvičiště (vojenské).

Exercitium, cvičení.

Exhibiren, podati něco k úřadu; f. einreichen.

Exhibiten-Protokoll, protokol podávací; — Zahl (numerus exhibiti), podávací číslo.

Exhibitum (eingereichte Schrift), podaný spis.

Exil, vyhnanství, vypovězení ze země; f. Landesverweisung.

Exiliren, vyhnati, vypověditi někoho ze země; f. verweisen.

Eximiren, vyjmouti někoho n. něco od něčeho; f. ausnehmen.

Existenz, bytí, bytnost; materielle Ex., bytí hmotné.

Existenz-Zeugniß, f. Lebenszeugniß.

Ex officio, z povinnosti.

Expectant, f. Anwärter.

Expectanz, f. Anwartschaft.

Expediten, etwas (ausfolgen), ein Geschäftstück, eine Waare, vypraviti něco, úřední spis, zboží; — (abfertigen), odbyti; die Parteien expediren, odbyti, odbyvati strany.

Expedit, výpravna.

Expeditio, výprava.

Expediten-, výpravní; — Kanzlei, kancelář výpravní, výpravna.

Expeditör, výpravní, výpravce.

Expensen, f. Kosten.

Exponiren, einen Beamten, ustanoviti úředníka vně místa.

Expromission (Anweisung zur Zahlung), ukázka na plat.

Expropriation, vyvlastnění.

Exreligiöser, bývalý řeholník.

Exrotuliren, die Acten, rozdělati spisy.

Exrotulierung, rozdělení (spisů).

Extabulation (bücherliche Löschung), propuštění z knéh; vymazání z knéh.

Extabulationstage, propustné, vymazné.

Extenziv, rozsážitý, rozložitý.

Exterritorialität, mimozemství; (als Recht), právo mimozemní.

Extra-, zvláštní, — Auslagen, zvláštní vydání.

Extract, Grundbuch-, výtah z knéh pozemných.

Extraordinar-, mimořádný.

Eul, vypovězenec, vyhnanec, psanec.

F.

Fabrik, veldilna, fabrika.

Fabrikant, veldělník, fabrikant.

Fabrikat (Erzeugniß), výrobek; (Fabrikserzeugniß), věc ve veldilně zhotovená.

Fabrik-, (co se týče veldilny); =Arbeiter, pracovník ve veldilně, prac. fabriční; — Gericht, soud nad veldilnami; — Inhaber, majitel veldilny; — Unternehmung, podnik veldilny.

Fach (Zweig eines Geschäftes o. Wissens), předmět; ein Mann vom F., muž toho kterého předmětu znalý, znalec.

Fach-, předmětový, — Lehrer, učitel předmětový; — Lehrersystem, učitelství př-é; — Mann, znalec; — Männergericht, soud znalecký; — Mitglied einer Commission, předmětový úd komise; — Studium, studie předmětové.

Faction (Partei), strana, spolek.

Factisch, skutečný; etwas f. anerkennen, uznati něco skutkem; f. erreichen, dokázati něčeho skutkem; factischer Besitz einer Sache, skutečné držení věci.

Factor, faktor, dílovedoucí.

Factum (Begebenheit), příběh, událost; — (eine einzelne Thatsache), skutek, čin; — (Folge, Wirkung), účinek.

Factura (Berechnung), účet na zboží.

Facturenbuch, kniha účetní na zboží.

Facultät, fakulta.

Facultäts = Studien, studie fakultní.

Fähig (geeignet), spůsobný, příhodný, vhodný k něčemu; — (geschickt), spůsobilý; — (capax) schopný; =fähig (-bar), -ný, ž. B. wahlfähig (wählbar), volebný; executionsfähig (exequierbar), do-

bytný, t. spůsobný k dobývání, k exekuci.

Fähigkeit, spůsobnost, (angeeignete F.), spůsobilost, (Fassungskraft), schopnost.

Fahne, prapor, (Standarte), praporec; (Banner), korouhev.

Fahren = Aussteckgebühr, plat za zaražení korouhvičky; — Eid, přísaha korouhevni, přísaha na korouhev.

Fahr = Gebühr, =Geld, =Tare, povozné; — Ordnung, rád povozní.

Fähr = Gebühr, =Geld, převozný; — Berechtigung, právo převozu, pr. převozní.

Fahren, unvorsichtiges, neprozřetelné ježdění.

Fahren lassen, ž. B. ein Recht, ostaviti něco; (ablassen), upustiti od něčeho; (entlassen), propustiti někoho n. něco.

Fahrend, movitý; f. Gut, movitý statek, věc -á, zboží -é.

Fahrlässig, nedbalý, nedbanlivý.

Fahrlässigkeit, nedbalost, nedbanlivost.

Fahrnisse, svrchky.

Fahrpost, pošta povozná; — Sendung, zásilka poštou povoznou.

Fahrt, pojezd.

Fahrweg, cesta vozová.

Fall (Vorfall), případ, případnost; von Fall zu Fall, v každém případě zvláště; in keinem Falle (keineswegs), na žádný způsob; nöthigen Falls, když toho potřebí; für den F., daß, jest-li že; im entgegengesetzten F., im widrigen F., jinak.

Fallen, Jemanden zur Last fallende Handlungen, skutky, jimiž někdo vinen jest.

Fällen, einen Ausspruch, ein Erkenntniß, ein Urtheil, vynesti výrok, nález, rozsudek.

Fallfrist, lhůta propadná.

Fällig (abgelaufen), prošlý; f. Frist, Zeit, prošlá lhůta, prošlý čas; — (zählbar), dospělý k zaplacení, zplatný, výplatný; f. Capital, zplatná hlavní suma; f. Interessen, zplatné úroky; f. Wechsel, směnka dospělá (k vyplacení); der Wechsel wird f., směnka dospěla, dospívá (ku placení); — (einhebbar), výběrný; f. Nutzen, výběrné požitky.

Fälligkeit, z. B. des Lagerzinses, zplacnost úroku skladního.

Falliment, úpadek.

Falliren, padnouti.

Falsch, falešný; (unrecht), nepravý, nespravedlivý; f. Angabe, nepravé udání; f. Losung, nepravé heslo; f. Spieler, nespravedlivý hráč; f. Maß o. Gewicht, nepravá, nespravedlivá míra n. váha; — krivý; f. Eid, krivá přísaha; f. Zeuge, krivý svědek; — es Zeugniß, krivé svědectví; — (unterworfen), podvržený.

Fälschlich etwas vorgeben, lživě, krivě něco předstírat.

Familie, rodina; — (Geschlecht), rod.

Familien, rodinný, (co se týče rodiny); — Vater, otec rodiny n. rodinný; (Haus-), hospodář; — Verband, svazek rodinný; — Vermögen, majetnost rodiny, rodinná; — Vertrag, rodinná smlouva; — Vorsteher, představený rodiny; — (Geschlechts-), rodový, (co se týče rodu); — Gut, statek rodový; — Haupt, hlava rodu, vladař domu.

Fanatiziren, einen, někoho vášnivě roznítiti.

Fanatizismus, vášeň (zvláště náboženská).

Fassen, einen Beschluß, ustanoviti se na něčem; (collegialisch), sněsti se na něčem, snešení učiniti o něco.

Fasson, příznávací, příznací list.

Fassung eines Gesetzes, des Protokolls, kterými slovy zákon pojat, v která slova zákon, protokol sepsán jest.

Fassungsvermögen des Angeklagten, chápací moc ducha obžalovancova, chopnost obžalovaného.

Fatiren, sich auf eine Summe, přiznati se na sumu.

Faustpfand, základ; f. Handpfand.

Fehler (Mangel), vada, nedostatek; (Irrthum), chyba, omyl.

Fehlerfrei, bez vady; bez chyby.

Fehlerhaft, vadný, nedostatečný; chybný.

Feierlich, slavný.

Feierlichkeit, z. B. bei der Eidesablegung, slavnost, obřad; (Erforderniß), náležitost.

Feilbieten, prodávati, na prodej vystaviti; — öffentlich (im Vicitationswege), veřejně prodávati; prodávati dražbou.

Feilbietung, prodávání, prodávka; — öffentliche (Vicitation), veřejný prodej, dražba.

Feilbietungs (Vicitations-), dražební, co se týče dražby; — Bedingniß, výmínka dražební, výmínka dražby; — Edict, provolání dražby; — Frist, lhůta ke dražbě; — Tagfahrt, dražební stání, stání v příčině dražby.

Feilschaft, prodajná věc; Verkauf von Feilschaften zum Besten des Armenfonds, propadení prodajných věcí ku prospěchu nadačního chudých.

Feindesgefahr, nebezpečení před nepřítelem.

Feindschaft, nepřátelství.

Feingehalt edler Metalle, co kovu čistého kovy vzácné v sobě drží.

Feld, polní; — Aufsicht, dohlížení, dohlídka k polím (slov. hutářeni); — Aufsichtspersonale, osoby k polím dohlížející; — Dienst-

barkeit, p. služebnost; — Mark (Gemeindegrenzen), meze obce, (slov. chotar); (Flur), trata, trať; — Marschall, polní maršálek; — Marschall-Lieutenant, p. podmaršálek; — Schade, škoda na poli, škoda polní; — Servitut, f. Dienstbarkeit; — Wächter, hlídač polní (slov. hutář); — Weibel, šikovatel; — Wirthschaft, p. hospodářství; — Zeugmeister, generál dělostřelby; — Zug, polní výprava, p. tažení.

Felonie, lenní pronevěra.

Fenster = Recht, právo okenní; — Steuer, daň z oken, pookenné.

Ferialtag, prázdný den prázdník.

Ferien, prázdniny.

Fertigen, das Protokoll, eine Urkunde, podepsati se v protokolu v listině.

Fertigkeit, spůsobilost; Fertigkeiten und Kenntnisse der Sachverständigen, spůsobilosti a vědomosti znalců.

Fertigung, podpis.

Fesseln, (in Fesseln legen) einen, někoho do okovů n. do želez dáti; gefesselt, v okovích.

Festessen, hodokvasení, kvas.

Festesser, kvasovník.

Festhalten (verhaften), zatknouti někoho; — (in der Haft halten), z. B. einen Ungeschuldigten, někoho míti, držeti v zatčení, ve vazbě, k. p. obviněnce; — einen Grundsat, zachovávat, držeti pravidlo; zachovávat se dle pravidla, držeti se pravidla; — an einer Sache, setrvati při něčem, zůstávati při něčem.

Festnehmen, Jemanden, jmouti někoho; (heben), vyzdvihnouti někoho.

Festsetzen, eine Frist, položiti, ustanoviti lhůtu; — eine Strafe für Uebertreter einer Verordnung, vysaditi pokutu na přestupce některého nařízení.

Feststellen, ustanoviti něco.

Feststellung der Staatsgewalten, ustanovení mocí státních.

Festtag, svátek; — der Juden, židovský svátek.

Festung, pevnost.

Festungs = Arbeit, = Bau, dílo o pevnosti; — Commandant, velitel pevnosti; — Gefangene, vězeň na pevnosti; — Strafe, trest v pevnosti.

Feudal, manský; — Verband, závazek manský.

Feudum, manství; f. antiquum, m. starožitné; f. novum, m. nové; f. datum, m. dané; f. oblatum, m. podané; f. intra curtem, m. v obvodu zemském; f. extra curtem, m. zahraničné; f. masculinum, m. mužské, m. po meči; f. femininum, m. ženské, m. po přelici n. po vřetenu.

Feuer, = Feuers, (co se týče ohně); — Beschau, přehlídka v příčině ohně; — Brand, požár (slov. oheň); — fest, nezápalný, nespálný; — Gefahr, nebezpečení ohně; — gefährlich, pro oheň nebezpečný; f. Handlungen, Orte, skutky, místa pro oheň nebezpečná; — Geräthe, hasicí náradí; — Lösordnung, rád hasicí; — Lösrequisiten, potřeby k hašení ohně; — Lösungskosten, náklad na hašení ohně; — Mauer, zed n. štít proti ohni; — Polizei, policie ohně; — Schaden, škoda ohněm způsobená, škoda od ohně; — sicher, bezpečný před ohněm; — Spritze, stříkačka; — Versicherungsanstalt, pojišťovatelna pro škodu od ohně; — Zeichen (Zeichen wegen einer Feuersbrunst), znamení ohně; (Z. mittelst Feuers), znamení ohněm.

Fiction, výmysl, smyšlenka; (Lüge), lež.

Fiaker, fiaker, dovozce.

Fideicommiss, statek nápadný k ruce důvěrné, důvěrné svěřeni, svěřenství.

Fideicommiss, svěřenský; — **Anwärter**, nápadník statku k ruce důvěrné, nápadník důvěrného svěřeni, svěřenský nápadník; — **Behörde**, sv. úřad.

Fideicommissarisch, svěřenský; — **f. Substitution**, svěřenské náměstenství.

Fierant, trhovec.

Filial (= Neben-), vedlejší, filiální; — **Bank**, vedlejší bank; — **Casse**, v. pokladnice; — **Verein**, haluze, odvětví spolku.

Final, konečný; — **Erledigung**, konečné vyřízení.

Finalisieren, etwas, ukončiti něco, přivesti něco ku konci, k dokonání.

Finanz, finanční, (co se týče financí); — **Ministerium**, ministerium financí, finanční m.; — **Patent**, finanční patent; — **Wache**, f. stráž; — **Wach-Organ**, zřízeníec finanční stráže; — **Wesen**, finančnictví; — **Wissenschaft**, f. věda.

Findelhaus, dům nalezenců.

Findelkind, nalezenec.

Finden, nalézt; — (erkennen) etwas für gut, für wahr, für billig etc., uznati něco za dobré, za pravé, za slušné; was der Richter zu bestimmen findet, co se soudci vidí, by ustanovil.

Finder, nálezce.

Finderlohn, nálezné.

Findling, f. Findelkind.

Fingiren, f. erdichten, vorgeben.

Firma, firma.

Firma = Führer, firmuvedoucí; — **Zeichnung der Handelsleute**, známka firmy obchodníků.

Fiscal, fiskální; — **Adjunct**, f. příruční; — **Amt**, t. úřad; — **Gut**, f. statek.

Fiscalisches Interesse, prospěch fisku.

Fiscus (Staatsanwalt), fiskus, zástupce komory, koruny; státní zástupce; — (Staatskass), komora, státní pokladnice.

Fisch, rybní; — **Amt**, úřad porubní; — **Meister**, porybný.

Fischereirecht, právo k lovení ryb.

Fischer, rybářský; — **Ordnung**, řád rybářský.

Fiume, Reka.

Fix, pevný, stálý; fixer Gehalt, stálé služné; f. Frist (unverstrechbare), neprodlužná lhůta; (unverlegbare) nepohnutá, nepřekladná lhůta.

Flaches Land, venkov.

Fläche, rozloha.

Flächenmaß, míra rozlohy, míra rozložní.

Flagge, praporek lodní.

Flaggen, praporeční; — **Schiff**, p. lod.

Fleisch (co se týče masa); — **Bank**, masné jatky, masné krámy; — **Beitrag**, přídavek na maso; — **Beschau**, přihlídká, přihlížení k masům; — **Markt**, masný trh; — **Taxe**, sázba na maso.

Flöße, prám.

Flöß-Gebühr, prámné; — **Gerechtigkeit**, právo plavni, právo ku plavení.

Flucht, útěk; auf der F. begriffen sein, na útěku býti.

Flüchten, sich, ujíti, utéci; f. entweichen.

Flüchtigen Fuß sehen, na útěk se dáti.

Flüchtling, utěkač.

Fluder, splav (slo v. spust).

Flugblatt, běhlý list; — **Schrift**, běhlý spis.

Flur (Feldmark), trať, trata.

Flur (Feld-), polní; — **Güter**, polní hlídač; — **Recht**, p. právo.

Flußbett, řečiště, říční koryto.

Flüssig, tekutý; f. Sachen, tekuté věci; — **machen**, z. B. eine Entscheidung, einen Gehalt, učiniti,

aby se něco platilo; něco učiniti vyplatné, něco přivesti ku placení, k. p. náhradu, služné.

Folge, následek, účinek; in F., z. podlé; in F. höherer Bewilligung eine Versammlung halten, shromáždění míti z vyššího povolení; in F. der Gerichtsordnung, podlé řádu soudního; — **leisten**, poslušen býti někoho n. něčeho, obvyknouti něčemu, něčím n. někým se v něčem spravovati.

Folgen (hervorgehen), pocházeti z něčeho; — (sich richten nach E.), následovati někoho n. něčeho; der Zuwachs folgt der Hauptsache, věc přibylá následuje věci hlavní; — (gehören zu E.), slušeti k něčemu; siehe gehören.

Folgerecht, důsledný.

Folgerichtigkeit, důslednost.

Folgern, dovozovati něčeho z něčeho.

Folgerung, dovozování, dovodění.

Fond, nadací (t. základ, jistina); **Domestical**, n. domestikální; **Kirchen**, n. kostelní, n. zádušní, záduši; **Polizei**, n. policejní; **Religion**, n. církevní; **Schul**, n. školní; **Studien**, n. studijní.

Fonds = Beamte, úředník při nadacím; — **Gut**, nadací statek; — **Obligation**, nadací dlužní list.

Fordern, etwas bei o. von jemanden, vyhledávati něčeho při někom n. na někom; pohledávati, žádati něčeho na někom n. od někoho; žádati někoho za něco.

Forderung, pohledávání, pohledanost, pohledávka; eine F. stellen, f. fordern; — (Anspruch, Recht), právo k něčemu.

Fördern, das allgemeine Beste, vzdělávati, zvyšovati, přivoditi obecné dobré.

Förderung, des gemeinen Wohls, vzdělávání obecného dobrého.

Form, (Gestalt), způsob, tvárnost, forma.

Form = formální (co se týče způsobu, formy); — **Gebrechen**, nedostatek formální.

Formel, způsob, vzorec, formule; — bei der Valutabestimmung, způsob, jímž se vyměřuje hodnota; arithmetische F., vzorec aritmetický, formule aritmetická.

Formlich (ordentlich), řádný; — **er Wechselbrief**, řádná směnka.

Formlichkeit, řádnost, formálnost; (Feierlichkeit), obřad, slavnost.

Formular, vzor.

Forst = lesní (co se týče lesů); lesnický (co se týče lesníků); — **Amt**, lesnický úřad; — **Anschlag**, vycenění lesů; — **Beamte**, lesní úředník; — **Benützung**, užívání lesů; — **Bereiter**, lesní pojezdový; — **Betrieb**, hledění lesů; — **Bezirk**, lesní obvod, ochoz; — **Cultur**, vzdělávání lesů; — **Examinator**, zkoušece lesníků; — **Frevel**, škoda lesní, lesní pych; — **Frevler**, l. škudce; — **gerächt** (erfahren), zběhlý, zkušený v lesnictví; — **Gerechtigkeit**, právo lesní, právo k lesům; — **Gesetz**, lesní zákon; — **Mann**, lesník; — **mäßig**, dle řádu lesního; — **Meister**, polesný; — **Nutzung** (Ertrag), užitek lesní; — **Ordnung**, lesní řád; — **Recht**, lesní právo; — **Streitigkeit**, rozepře v příčině lesů; — **Wesen**, lesnictví; — **Wirth**, lesní hospodář; — **Wirthschaft**, lesní hospodářství; — **Wirtschaftsführung**, správa lesního hospodářství; — **Wissenschaft**, věda lesnická.

Fortfahren, něco předse vésti; — mit einer Arbeit, předse jíti v něčem.

Fortgang einer Verhandlung, další řízení, jednání; — (Fortschritt), prospěch v něčem.

Fortgangs-Zeugniß, vysvědčení o prospěchu.

Fortkommen (Fortschritt), zdar, prospěch; — (weiterer Unterhalt), další, budoucí opatření; lepší štěstí na budoucnost; besseres F., lepší opatření.

Fortlaufen, pořád jíti; fortlaufende Zahlen, Binsen, čísla, úroky pořád jdoucí.

Fortsetzen, einen Proceß, při dále vésti, předse vésti; ve při postupovati.

Fourage, píce.

Fouragiren, picovati.

Fracht, náklad.

Fracht-, nákladní (co se vztahuje na náklad); — Anstalt (Versendungs-), rozesílatelství nákladu; — Brief, nákladní list; — Fahrer, nákladní povozník; — Gut, nákladní zboží, náklad; — Lohn, n. mzda; — Mäcker, nákladní dohodec; — Schiff, n. loď; — Wagen, n. vůz.

Frächter, nákladce (zboží).

Fraction, část, odštěpek.

Frage, otázka; es ist die F., ob . . , jest otázka, zdali . . ; über die F. erkennen, ob . . , rozeznati (v tom), zdali . . ; Streit über die F., ob . . , pře o to, zdali . . ; — (Fragestück) an den Zeugen, dotázka.

Fragestellung, dávání otázek n. dotázek; otazování, dotazování; das Recht der F., právo k otazování n. k dotazování; die F. abändern, jinak otázky dávat, v otazování učiniti změnu.

Fragstück, dotázka.

Frankiren, einen Brief, zbavití psaní od poštovního, frankovati psaní.

Franko, bez poštovního.

Franz-Josephs-Orden, řád Františka Josefa.

Frauenperson, osoba ženská.

Freiheit (Verwegenheit), drzost, opovázlivost.

Frei, freier Abzug des Wassers, svobodný odpad vody; f. Beschäftigung, svobodný obchod; (Gewerbe), svobodná živnost; einen auf f. Fuß setzen, někoho dáti na svobodu; auf f. Fuße untersuchen, vyšetřovati někoho při svobodě, bez vazby; dem Rechte f. Lauf lassen, právo před se pustiti; f. Gegenstand, svobodný (nepředepsaný) učební předmět; f. Sprache führen, svobodně, volně mluvíti; f. von einer Verbindlichkeit, prost, prázden závazku.

Frei-Beuterei, námořské loupežnictví; — Brief, výsadní list, f. Privilegium; — Fahrung (im Bergw.), ohledání hor, výchoz na hory; — Geld, Tod-, úmrtné z pozůstalostí poddanských (v Horním Rakousku); — Gut, svobodný statek; — Hafen, svobodný přístav; — Hafengebiet, země svobodného přístavu; — Herr, svobodný pán; — herrin, svobodná paní; — f. lassen, pustiti, propustiti někoho n. něco; — f. machen, osvoboditi někoho n. něco od něčeho; někoho zprostiti, zbavití, prosta n. prázdna učiniti něčeho; (eine beauftragte Waare), vyvaditi zboží; — Saß, svobodník; — Sinn, Sinnigkeit, svobodomyšlnost; — f. sprechen, von einer Beschuldigung, někoho vyhlásiti za nevinného, někoho propustiti z obvinění; einen Lehrlingen, někomu dáti za vyučenou (slov. propustiti někoho z učení); — f. stehen, es steht den Parteien frei, strany mají toho vůli, strany mají na vůli, stranám se toho nezhajuje; — f. stellen, Jemanden etwas, někomu něco na vůli dáti, zůstaviti něco při něčí vůli; — vererblich, svobodně děditelný; — willig, dobrovolný; — Wohnung, svobodný pří-

bytek, obydlí z darma; — Zügigkeit der Person, svobodné stěhování-se osoby; des Vermögens, svobodné stěhování majetnosti, volné odvážení i přivázení statků a nábytků.

Freiheit, svoboda.

Freiheits-Brief (Privilegium), výsadní list; — Strafe, trestání na svobodě, trestání vězením.

Fremd, cizí; fremder Wechselbrief, cizí směnka.

Fremden-Polizei, policie nad cizinci; — Wesen, věci, záležitosti, týkající se cizinců.

Frequentation, navštěvování.

Frequentations-Zeugniß, vysvědčení o navštěvování, vysvědčení navštěvovací.

Freundes Land, země přátelská.

Frevel (Gewalthätigkeit), odboj, pých, výtržnost; — (Rühtheit), opovázlivost.

Frevelhafter Schleichhandel, opovázlivé podloudnictví.

Frevel gegen die richterliche Gewalt, odbývce proti moci soudcovské.

Friaul, Furlansko.

Frieden, pokoj, (mír); — (Beilegung eines Zwistes), smír.

Friedens-, (co se týče pokoje); — Bruch, zrušení pokoje; — Congreß, sjezd o pokoj; — Fuß, das Heer auf Friedensfuß setzen, avesti vojsko v míru n. ve spůsob pokoje; — Wage, (vojenské) služné, (vojenský) plat na čas n. v čas pokoje; — Schluß, zavření pokoje; — Unterhandlung, smlouvání o pokoj; — Zeit, čas pokoje; — (co se týče míru) smírný; — Gericht, smírný soud; — Richter, smírný soudce, smírce; — richterlich, smírceovský; f. r. Function, smírceovské řízení, konání.

Friedlich, pokojný, smírný, etwas im f. Wege ausgleichen, porovnáti něčeho smírným způsobem.

Frisch, Jemanden auf f. Thut ertappen, postihnouti, přistihnouti někoho při samém skutku, v samém skutku.

Frisk (bestimmter Zeitpunkt, Termin), čas, rok; (Terminbestimmung für Parteien), srok; den Parteien eine F. auf einen Tag bestimmen, položiti stranám rok k jistému dni, sročiti strany k jistému dni; binnen Monatsfrist, v prodlení jednoho měsíce; — (Erstreckungsfrist, dilatio), lhůta, hojnost, odklad.

Frisk-, (co se týče sročení, lhůty a t. d.); — Bestimmung für die Parteien, sročení stran; (dilatio) lhůty položeni stranám; — Erstreckung, Erweiterung, prodloužení lhůty n. hojnost; odročení něčeho; — Geuch, odročovací žádost, žádost za lhůtu; — Verlängerung, f. Erstreckung; — en. Zahlung, placení po lhůtách.

Frohne, robota, (mor., slov. panština); — (Bergzehent), desátek horní.

Frohn-, robotní; — Arbeit, r. práce; — Bauer, robotník; — Fuhr, r. povoz; — Geld, robotné; — Herr, robotní pán; — Pflicht, r. povinnost; — pflichtig, robotný, povinný robotou; — pflichtigkeit, robotnost, povinnost robotní, p. k robotě.

Frohnfeste, věznice.

Fromme Legate, odkazy na skutky milosrdné; f. Stiftungen, nadání na sk. mil.

Frucht, plod; (Baumfrucht), ovoce; (Feldfrucht), úroda, Früchte, plody, úroda; (Nutzungen), požitky.

Fruchtbringend anlegen eine Summe, uložiti peníze pod úroky.

Fruchtenabsonderung, oddělení úrody; — Protokoll, protokol o oddělení úrody.

Fruchtgenuß, požívání; (Nutzung), požitek.

Fruchtniešer, poživatel, poži-
tečník.
Fruchtniešung, požívání, brání
požitků; (Nutzungen), požitky.
Fruchtstücken, ein Capital; s frucht-
bringend anlegen.
Fug und Recht, nach, dle prá-
va i slušnosti, co pravého a sluš-
ného jest.
Fügen, sich dem Gesetze, poddati se,
podrobiti se zákonu.
Füglich, (saltem), alespoň, aspoň;
(wohl), dobře; was f. geschehen
kann, co se dobře státi může.
Fuhre, povoz, vozba; für die Ge-
richtsabgeordneten, povoz zříze-
ným soudním; zu Bauten, voz-
by ke stavění.
Fuhr-, (co se týče povozu, vozby);
— =Lohn, povozné; — =Mann,
vozka; — =Werk, povoz, vozba;
— =Wesen, povoznictví; — =We-
sensmannschaft, povoznictvo, vo-
zatajstvo.
Führen, das Handlungsbuch, den
Krieg, den Proceß, ein Protokoll,
Zeugen, vésti obchodní knihu, voj-
nu, při, protokol, svědky; — eine
Benennung, einen Titel, užívati
jména, titule; — das Wort in
Jemandens Namen, mluvíti od ně-
koho.
Function eines Lehrers, činnost
učitelská; richterliche F., ří-
zení, konání soudcovské; F. der

Staatsgewalt, řízení, konání mocí
státní.
Functionszulage (eines Beamten),
příplatek úřední.
Functionär, konatel; politischer F.,
politická úřední osoba, politický
zřízenec.
Fund, nález.
Fundation (Gründung), založe-
ní; (Stiftung), nadání, fundace.
Fundgeld, s. Finderlohn.
Fundus instructus, hospodár-
ské příslušenství.
Fünfprocentig, pětiprocentní; s.
Obligation, dlužní list s úroky
pěti ze sta.
Fürbitte, s. Fürsprache.
Fürsorglich (eventuell) über das
Dasein eines Verbrechens sich er-
klären, prohlásiti se na případ,
žeby tu byl zločin.
Fürsprache, přimlva; — für Je-
manden einlegen, přimlouvati se
k někomu za někoho; schriftliche
F., list přimlavný, psaní pří-
mlavné.
Fürtrag, s. Uebertrag.
Fußkiter, s. Infanterist.
Fuß, den Beschuldigten auf freiem
Fuße untersuchen, vyšetřovati ob-
vinence při svobodě; flüchtigen
Fuß sehen, na útěk se dáti, utéci.
Fußsteigrecht, právo ke stezce
(slov. k chodníku).
Futter, Vieh-, obrok, píce.

G.

Gabe (Geschenk), dar; — (Giebig-
keit), daň, dávka.
Gage (Gehalt), služné; G. der
Officiere, plat důstojníků, p. dů-
stojnický.
Galanterie-Waare, zboží ozdobné;
— =Waarenhandel, obchod ve zbo-
ží ozdobném; — =Händler, ob-
chodník ve zb. ozd.
Galeerenarbeit, práce galejní.

Galizien, Halič; Königreich G.,
království Haličské.
Gang, chod, pocházka, docházka;
der Industrie, chod průmyslu;
viele Gänge machen, choditi, po-
cházky činiti; — (mineralischer),
rudná žíla, rudný couk; — (in
der Mühle), složení.
Gangbarer Ort, místo, kde se
chodivá, chodné místo.

Gant, Ganthandlung, s. Crida.
Gantmann, s. Cridatar.
Gantmasse, s. Concursmasse.
Garantie (Sicherheit), jistota, bez-
pečnost; — (Bürgschaft), ruko-
jemství; — (Eviction), správa.
Garantiren (Sicherheit leisten für
Sachen), jistotu dáti za něco;
pojistiti něčeho, ujistiti něco;
(einer Person), bezpečnost dáti
někomu, vgl. Sicherheit; — (Bürg-
schaft l.), ručiti za jiného, uručiti
se za někoho k někomu, ruko-
jemství dáti někomu; — (Eviction
l.), správu dáti za něco, spra-
vovati něco.
Garbenzehend, desátek snopový.
Garde (Leibwache), tělesní stráž;
— National-, národní obranstvo.
Garn, příze; — (Fischer-), síť,
(Jäger-), tenato.
Garnison, posádka.
Gassenkehren, das, metení, za-
metání ulic.
Gast-Haus, =Hof, hospoda, hosti-
nec; — =Wirth, hospodský, ho-
stinský.
Gatte, manžel; Gattin, manželka.
Gattung, rod; (eine Art), způsob,
jakost; eine Gattung von Sachen,
věci jistého způsobu.
Gebärhaus, porodnice.
Gebahren, mit Einkünften, zachá-
zeti, nakládati, hospodařiti s dů-
chody; vládnouti důchody.
Gebahrung, Material-, Geld-, nak-
ládání n. hospodaření se hmo-
tami, s penězy.
Gebäude, stavení, budova.
Gebäudesteuer, daň ze stavení.
Geber, dárcce; Geberin, dárkyně.
Gebiet (Territorium) einer Ge-
meinde, Stadt, zemisté obec, mě-
sta; — (Sprenge), Pfar-, Zoll-,
obvod farní, celní; — der Monar-
chie, půda, obvlášt říše; — der
Wissenschaft, obor, pole vědy.
Gebietstheil des Reiches, částka
říše.

Gebieten, veleni, přikázati.
Gebot, velení, přikáz; die zu G. ste-
henden Mittel, prostředky jsoucí
před rukama.
Gebrauch, užívání; von einer Sa-
che G. machen, užívati něčeho; —
(Gewohnheit), zvyk, obyčej; ein
widriger G., protivná zvyklost.
Gebrauch- (co se týče užívání);
— =Berechtigter, oprávněný k u-
žívání; — =Recht, právo k užívání.
Gebrauchlich, obyčejný; wie es g.
ist, jakož jest obyčej.
Gebrechen, nedostatek; Leibesgebr.,
vada na těle, vada tělesná.
Gebrüder, bratři.
Gebühr, náležitost; Jemanden über
die G. mit Steuern beschweren,
mimo náležitost někoho stěžovati
daněmi; sich nach G. bezahlen
lassen, podle náležitosti sobě dáti
zaplatiti; (gebührende Abgabe,
Schuldigkeit), náležitá daň, dávka,
náležitý plat; povinnost; (gebüh-
rende Forderung, g. Recht), ná-
ležité pohledávání, náležitá po-
hledanost; právo; G. der Solda-
ten, plat vojákovi náležitý; Aus-
gab-, náležitě vydání; =Empfang-,
náležitý příjem; Stämpel-, nále-
žitý plat kolkový, kolkové; —
(als Taxe), -né; z. B. Verän-
derung-, změnebné; Post-, po-
štovné; Einverleibungs-, vkladné
a t. d.
Gebühren-Ansatz, položení pohle-
dávek, platů; — =Freiheit, osvo-
bození od náležitého platu.
Gebührend, náležitý.
Geburt, zrození, narození; — (Her-
kunft, Geschlecht), rod; ein Kind
unehelicher G., dítě rodu neman-
želského, dítě z nemanželského
lože, dítě nemanželské; — (Ent-
bindung), porod.
Geburts- (co se týče zrození, ro-
du, porodu); — =Adel, šlechtic-
tvi přirozené; — =Arzt, porodní
lékař; — =Brief, rodní list; —

=Buch, kniha narozených; — =Selfer, porodní pomocník; — =Jahr, rok narození; — =Ort, rodiště; — =Register, popis narozených; — =Schein, list narození, list rodní.

Gedächtniß, ewiges, věčná paměť; Beweis zum ewigen G., důkaz pro věčnou paměť.

Gedenk-Mann, pamětník; — =Münze, pamětní peníz.

Geignet, způsobný k něčemu; (sichlich), hodný k něčemu.

Gefahr, es hastet G. am Verzuge, prodlení s nebezpečím spojeno jest, meškání přináší nebezpečí, z průtahu pochází nebezpečí; auf Gefahr und Unkosten des Ausgebliebenen, na škodu a ujmu toho, kdo nepříjde.

Gefährden, někoho n. něco uvesti v nebezpečí; gefährdet sein, v nebezpečí býti.

Gefährlich, nebezpečný; g. Drohung, n. výhrůžka.

Gefälle eines Flusses, spád řeky; — (Renten), důchodky.

Gefälls-, důchodkový; — =Amt, úřad důchodkový; — =amtliches Verfahren, řízení úřadů důchodkových; — =Angelegenheit, d. záležitost; — =Anstand, d. závida; — =Beamte, d. úředník; — =Casse, pokladnice d.; — =Erträgniß, d. užitek; — =Gericht, d. soud; — =Gesetz, zákon d.; — =Obergericht, vrchní soud důchodkový; — =Pächter, nájemce důchodků; — =Strafgesetzbuch, zákonník trestní důchodkový; — =Uebertretung, d. přestupek; — =Verkürzung, zkrácení důchodků; — =Verwaltung, správa důchodková.

Gefälligkeit, Jemanden eine G. erweisen, učiniti někomu něco k libosti; aus G. etwas thun, učiniti něco z dobré, libezné vůle.

Gefangen, polapený, zatčený, uvé-

zený, vězen; (insbesondere im Kriege), zajatý.

Gefangen=Aufseher, strážný vězňů; — =Haus, věznice; Verhinderung im G., zavření ve věznici; — =Meister, hospodář vězňů; — =Nehmung, polapení, zatčení, zajištění, uvězení; — =Wärter, hlídač vězňů.

Gefängniß, vazba, vězení; (=Gebäude), věznice.

Gefängniß- (co se týče vazby n. věznice); — =Baute, stavba věznic, st. věznice; — =Beamte, úředník při věznici, ú. vězniční; — =Genosse, spoluvězň; — =Kundiger, znalec vězenství; — =Leben, živobytí ve vězení; — =Strafe, trest vazby n. vězení; — =System, způsob vězenství; — =Verwaltung, správa věznice; — =Vorsteher, vězniční, představený věznice; — =Wesen, vězenství.

Gefährlich, úmyslný; (adv.) úmyslně, zúmysla, schválně.

Gefürchtet, okněžený.

Gegen, ein Urtheil g. Jemanden ergeben lassen, na někoho vydati rozsudek; Jemanden etwas g. bare Sicherheit verwilligen, někomu na hotovou jistotu něco povolit; seine Einwendungen g. Jemanden o. g. etwas einbringen, své obrany proti někomu n. proti něčemu podati; g. Jemanden sich erklären, proti někomu se ozvati; ein späteres Recht ist gegen das frühere unwirksam, právo poslední proti prvnímu žádné moci nemá; g. Jemanden oder g. etwas sich sicherstellen, před někým n. před něčím se ohraditi; g. Jemandens Willen, mimo něčí vůli; appelliren gegen ein Gericht, gegen ein Urtheil, odvolati se od soudu, odvolati se z rozsudku (na soud vyšší); g. Entgelt etwas thun, učiniti něco z platu; vgl. wider.

Gegenausführung, odvedení, od-

vodění; Ausführung und G., do-
vodění i odvodění.

Gegenäußerung, odvrtné prohlášení-se, odvrtná prohláška; Jemanden Etwas zur Gegenäußerung aufstellen, dodati někomu něco, aby proti tomu učinil své prohlášení, aby proti tomu podal svou zprávu.

Gegenbemerkung, odvrtná připomínka.

Gegenbericht, zpráva proti (předešlé) zprávě, odvrtná zpráva.

Gegenbeseheingung, list obdržecí.

Gegenbeschimpfung, odhanění.

Gegenbeweis, odvod; — =Mittel, odvod.

Gegendienst, odsloužení, vzájemná služba.

Gegenforderung, vzájemná pohledanost, pohledanost proti pohledanosti.

Gegengeschenk, dar na vzájem, vzájemný dar, dar za dar.

Gegenhändler, s. Controllleur.

Gegenseistung, plnění od druhé strany, vzájemné plnění.

Gegenpartei, s. Gegentheil.

Gegenrechnung, počet od druhé strany, vzájemný počet, odčet.

Gegenrede, odvrtná řeč, řeč proti řeči; odpověď.

Gegenschein, list odevzdačí.

Gegenschimpf, odhanění, odhánka.

Gegenschlusssrede, řeč na řeč konečnou, odvrtná řeč konečná.

Gegenschlussschrift, spis na spis konečný, odvrtný spis konečný, odpis konečný.

Gegenschrift, odpis; Schrift und G., spis i odpis.

Gegenseitig, obapolný, vzájemný; g. Recht (jus reciprocum), právo odvetné.

Gegensperre, spoluzávěra; druhé, třetí a t. d. zamčení; Jemanden mit der G. betrauen, svěřiti někomu druhé, třetí a t. d. klíč.

Gegenstand, věc, předmět.

Gegenstellung des Beschuldigten und der Zeugen, vůči postavení svědkův obviněnému; s. Confrontation.

Gegentheil (der), druhá, protivná, odporná strana; odpůrce, protivník; — (das), opak, protiv něčeho; das G. für wahr halten, opak něčeho za pravé míti.

Gegenüber, proti; dem Kläger g., proti žalobci; — stehen, naproti státi; die den Lasten gegenüber stehenden Rechte, práva, zavádám naproti jsoucí, stojící; — stellen, naproti postaviti; (confrontiren), vůči postaviti; die Zeugen, svědky jedny druhým vůči postaviti.

Gegenüberstellung, vůči postavení.

Gegenzeichnung, spolupodepsání.

Gegner, odpůrce, protivník.

Gegründete Furcht, podstatná bázeň.

Gehalt, služné, plat; — (einer Münze), zrna.

Gehalts- (co se týče služného) služní; — =Abstufung, služní posloupnost, posloupnost služného; — =Abzug, srážka na služném, ze služného; — =Quittung, kvitance na služné; — =Sperré, stávka služného, stávka služní; — =Stufe, stupeň, řád služného, stupeň služní; — =Zulage, služní příplatek; přidavek, příplatek služného.

Gehässig, Jemanden machen, někoho dávatí v osklivost, v nenávisť.

Gehässigkeit, nenávisť, zášť.

Geheilig, posvátný.

Geheim, tajný; g. Gesellschaft, tajný spolek; g. halten, tajiti, zatajiti něco, tajnost něčeho zachovati.

Geheimhaltung der gemachten Anzeige, zatajení učiněného udání.

Geheimniß des Amtes, tajnost úřadu, úřední tajnost; s. Amtsgheimniß.

Gehör geben, Němáden, slyšeti, vyslyšeti někoho, slyšení dáti někomu.

Gehörchen, poslouchati, poslušen býti někoho.

Gehören, vor ein Gericht, náležeti, slyšeti k soudu.

Gehorsam, poslušnost.

Geißel, osoba daná v zástavu; osoba zastavená, zastavenec.

Geistes (co se týče ducha, myslí); — **Gebrechen**, vada ducha; — **Kraft**, síla ducha; — **Verwirrung**, zmatení, pomatení myslí.

Geistig, duchovní; g. und materielle Wohl, duchovní i tělesné dobré; g. Eigenthum, vlastenství ducha.

Geistlich, duchovní; Geistlicher, duchovní osoba.

Geflagter, žalovaný.

Gelangen, zu dem Seinigen, k svému přijíti; die an den obern Richter gelangten Acten, spisy vyššího soudece došlé.

Geld, peněžitý (co se týče peněz); — **Abgabe**, dávka peněžitá; — **Aufwand**, p. náklad; — **Ausfuhrverbot**, záповěd, vyvážeti peněz; — **Ausgabe**, peněžitě vydání; — **Beitrag**, **Einlage**, p. vklad, přínos; (**Hilfe**), p. pomůcka; — **Buße**, p. pokuta; — **Curse**, p. měna; — **Fideicommiss**, peněžitý nápad k ruce důvěrné, peněžitě svěřenství; — **Gebahrung**, hospodaření, nakládání s penězi; — **Geschäft**, věc, záležitost peněžitá; — **Steuigkeit**, p. dávka; — **Lehen**, p. manství; — **Leistung**, plnění v penězích, dávka peněžitá; — **Markt**, trh peněžný; — **Post**, položka peněžná; (**Geldsumme**), suma p., součet p.; — **Preis**, cena peněžitá; — **Rechnung**, účet peněžitý, účtování peněz; — **Rimesse**, rimesa peněžitá; — **Schuld**, dluh peněžitý; — **Sendung**, posilka peněz; — **Sorte**, druh pe-

něz; — **Strafe**, pokuta peněžitá, trest na penězích; — **Stück**, peněz; — **Summe**, suma peněz, s. peněžitá; — **Umlauf**, oběh peněz, o. peněžitý; — **Werth**, hodnota peněz; etwas in G. W. anschlagen, vyceniti něco dle hodnoty peněžitě; — **Wesen**, peněžnictví; — **Zahlung**, placení penězi, pl. peněžitě; — **Ziffer**, číslo peněžitě; — **Zins**, úrok z peněz, úrok peněžitý.

Gelegen sein, unter einer Gerichtsbarkeit (von einer Realität), ležeti, býti pod soudní mocí; g. sein an etwas, záležeti na něčem; gelegene Zeit, příhodný, příležitý čas.

Geleit, průvod.

Geleits-Brief, — **Schein**, průvodní list.

Gelindigkeit der Bestrafung, mírnost, levnost trestu.

Gelten, platnost, průchod míti; — (werth sein), platiti, státi.

Geltend machen, einen Anspruch, ein Recht, právu dáti průchod, platnost; užívati práva; einen Grund, přivesti důvod; — (bewirken), způsobiti něco.

Geltung, průchod, platnost; eine Ansicht zur G. bringen, den Gesetzen G. verschaffen, nějakému zdání, zákonům dáti platnost, průchod; f. geltendmachen; die Gesetze haben Geltung, práva jdou, mají průchod, platnost.

Gelübde, feterliches, slavný slib; ein f. G. ablegen, učiniti slavný slib; Bürger-G., slib měšťanský, sl. sousedský; **Vormundschafts-G.**, slib poručnický.

Gelüste, choutka.

Gemal, manžel, muž.

Gemalin, manželka, žena.

Gemarkung der Gemeinde, meze, hranice obecní.

Gemäß, dem Gesetze g., dle, podle zákona; dem Befehle g. handeln, zachovati se dle příkazu.

Gemäßheit, in G. des Gesetzes, dle, podle práva, pořadem práva. **Gemein**, prostý; g. Mord, prostá vražda, g. Soldat, prostý voják. **Gemein-**, obecný; — **Geist**, o. duch, duch obecnosti; — **Gläubiger**, o. věritel; — **Interesse**, dobré obecné, dobré všech; — **nützig**, obecně n. vůbec užitečný; — **Wesen**, obecnství; — **Wesensverwalter**, obecní hospodář, obecní správce, obecní; — **Wohl**, f. **Interesse**.

Gemeinde, obec.

Gemeinde-, obecní (co se týče obce); — **Älteste**, starší obecní; — **Ältester** (erster Vorstand), starosta obce; — **Angehöriger**, příslušník obce; — **Angehörigkeit**, příslušnost k obci; — **Archiv**, obecní archiv, o. listovna; — **Auflagen**, platy, povinnosti ob.; — **Ausschuß**, o. výbor; — **Beamte**, o. úředník; — **Beschluß**, o. snesení, snesení obce; — **Bezirk**, o. obvod; (**Territorium**), o. zeměstě; — **Bote**, o. posel, zpravník; — **Bürger**, občan; — **Dienst**, obecní služba; — **Fraction**, odštěpek obce; — **Gerechtfame**, o. právo; — **Gesetz**, o. zákon; — **Glied**, úd obce; — **Gut**, obecní statek; — **Last**, o. povinnost, břímě; — **Lastenumlage**, rozvržení obecních povinností, břemen; — **Leben**, žití v obci; — **Localität**, obecní místnost; — **Markung**, o. meze, hranice; — **Polizei**, o. policie; — **Rath** (als Körperschaft), obecní rada, (einzelne Person), o. radní; — **Repräsentanz** (im object. Sinne), o. zastoupenství; (im subject. Sinne), o. zástupnictví; — **üblich**, v obci obyčejný; — **Verband**, obecní spolek, svazek; — **Verfassung**, o. zřízení; — **Vermögen**, o. majetnost; — **Verwalter**, obecní správ-

ce, obecní; — **Vorstand** (als physische Person), přední starší obce, o. starosta; (als collectivum) starší obecní, o. představenstvo; — **Vorsteher**, o. starší, o. představení; f. **Vorstand**; — **Wache**, o. stráž; — **weise**, po obcích; — **Wesen**, obecnství, záležitosti obecní; — **Wohl**, obecní dobré, dobré obce; — **Zuweisung an die Gerichte**, příkázání obcí k soudům; — **Zweck**, obecní potřeba, potřeba obce.

Gemeinlich, vůbec, obyčejně.

Gemeinsame Hand, ruka společná; gemeinsame Sache mit Jemanden machen, s někým státi.

Gemeinschaft (objectiv), společenství, (subject.) společnictví; eheliche G., spolek manželský; G. des Eigenthums, společné vlastenství; G. der Güter, spolčení, spolek, shromáždnost statků.

Gemeinschaftlich, společný; adv. společně, ze spolka.

Gemeinsener Auftrag, přísný rozkaz; g. Robot, robota vyměřená, úkol.

Gemischt, smíšený; (verschiedenartig), různý, rozličný; g. Commission, komise smíšená; g. Ehe, smíšené manželství; g. Senat, smíšený senát; g. Waarenhandlung, prodej různého zboží, obchod ve zboží různém.

Gemüth, mysl.

Gemüths- (co se týče myslí); — **Beschaffenheit**, povaha myslí; — **Bewegung**, hnutí myslí; — **Gebrechen**, vada myslí; — **Geisthaltung**, tajemí v myslí; — **Zustand**, stav myslí.

Genau den Gegenstand beschreiben, předmět zevrubně vypsati; — etwas in Augenschein nehmen, něco bedlivě ohledati; — den Tag anmerken, etwas befolgen, erwägen, den pílne zaznamenati, něčeho pílne šetřiti, něčeho s pílností, bedlivě povážiti; — sich an die

Frift halten, přísně šetřiti lhůty; — das Protokoll führen, protokol správně vésti; — arbeiten, důkladně pracovati.

Genealogie, rodosloví.

Genehm halten, ž. B. eine Genehmigung, schváliti něco, k. p. účty; sei es genehm oder nicht, buď komu libo nebo žel.

Genehmigen, schváliti něco, k něčemu dáti povolení; etwas zur genehmigenden Kenntniß nehmen, něco přijmouti k vědomí a schváliti.

Genehmhaltung, Genehmigung, schválení; zu einer Sache die G. ertheilen; f. genehmigen.

Geneigt, náhylný k něčemu.

General, generál, velitel vojenský.

General-Commando, vrchní vojenský velitelství, generalní velitelství; — Inspection, vrchní n. nejvyšší dozorství; — Karte, obecná mapa, obecný zeměvid; — Pardon, obecná milost; — Procurator, vrchní státní zástupce; — Rechnungs-Directorium, nejvyšší ředitelství účetní; — Staatsanwalt, f. Procurator; — Versammlung, obecné shromáždění; (Haupt-), hlavní shromáždění.

Generalität, generálstvo.

Genießen, požívatí něčeho.

Genie-Amt, vojenský úřad stavitelský; — Chor, vojenský stavitelský sbor, vojenské stavitelstvo; — Wesen, vojenské stavitelství.

Genossenschaft (obj.), spolek, společenství; (sub.) společníctví, tovaryství; (Körperschaft), společenstvo, tovarystvo, družina.

Genß'arm, četník.

Genß'armerie, zemské četnictví.

Genüge leisten o. thun, dosti n. zadost činiti.

Genugthuung, dostiučinění, zadostučinění.

Genuß, požívání, požitok; Genüsse und Bezüge, užítky a požitky; im G. einer Stiftung sein, požívati nadacího.

Geplagenheit, zvyklost, obyčej.

Gepräge der Münze, ráz mince.

Gerade Zahl, sudý počet.

Geradezu (adv.) přímo, přímě; geradezu wechseln, f. direct wechseln.

Gerathen, in einen Streit, přijíti ve spor; — (gelingen), zvésti se, zdařiti se.

Geräthenschaft, nářadí.

Gerecht, spravedlivý; g. Hoffnung, jistá naděje.

Gerechtigkeit, spravedlnost.

Gerechtfame, právo, spravedlnost.

Gerichten, zum Schaden, na škodu býti; — zum Nachtheile der Gesundheit, k ujmě na zdraví býti.

Gerueen, Jemanden gerueen etwas, někomu jest něčeho žel; sich etwas nicht gerueen lassen, něčeho nelitovati, něco vážiti.

Gerhab, poručník.

Gericht, soud, právo.

Gericht's-, soudní, (co se týče soudu); — Abgeordneter, soudní vyslanec; — Arzt, s. lékař; — Barkeit, s. moc; G. in Absicht auf Verbrechen, s. moc v příčině zločinu; (Gericht), soud; — Beamte, s. úředník; — Bediente, s. služebník; — Behörde, s. úřad, soud; — Beisitzer, s. přísedící; — Bezirk, s. obvod; — Competenz, příslušnost soudní; — Diener, s. služebník; — Einführung, uvedení soudů; — Einführung's Commission, komise soudy uvozující; — Eintheilung, soudní rozdělení; — Ferien, s. prázdniny; — Gehalt, plat k soudu; — Halter (Richter), soudce; — Handen, etwas zu G. G. erlegen, položití, složití něco u soudu n. k soudu; — Haus, soudní dům, soudnice; — Herr (Patrimonial-), pán soudu; — Hof,

soud; oberster G. G., nejvyšší soud; G. G. des Geschworenengerichtes, soud při porotě, (sbor soudců při soudu porotním); — Inhaber, majitel soudu; — Inhabung, majitelství soudu, m. soudní; — Inseigel, soudní pečeť; — Instruction, s. naučení; — Inventar, s. popis; — Kanzlei, s. písárna, s. kancelář; — Karte, s. mapa; — Kosten, s. škody, s. náklady; — Ordnung, s. řád; — Organisation, zřízení soudů; — Organisations-Commission, komise soudy zřizující, soudní zřizovací komise; — Ort, s. místo, sudiště; — Person, s. osoba; — Pflege, s. správa, soudnictví; — Protokoll, s. protokol; — Regulirung, pořádkování soudů; — Saal, soudní síň; — Sache, s. věc, věc náležitá k soudu; — Schreiber, s. písař; — Siegel, s. pečeť; — Sitzung, s. sedění; — Sprengel, s. obvod; — Stand, příslušný soud; — Stelle, soud; — Stillstand, zastavení běhu soudního, soudní poklid; nejiti práv, mlčení práv; — Tag, den soudu, den soudního řízení; einen G. T. anberaumen, položití, ustanoviti den soudu; sročití někoho s někým k jistému dni; — üblisch, při soudu obyčejný; — Unkosten, soudní náklady; — Verfassung, s. zřízení; — Vollzieher, s. vykonavatel; — Vorstand, s. představený; — Wesen, soudnictví; — Wundarzt, s. hojič; — Zugehöriger, příslušný k soudu, soudní příslušník.

Gerichtlich, soudní, právní; g. Arzneykunde (medicina forensis), soudní lékařství; g. Verfahren, s. řízení; eine Sache g. vornehmen, věc soudem předse vzíti.

Geringsfügig, nepatrný.

Geringshältige Münze, lehká mince.

Geringschätziges Metall, kov malé ceny; g. Sache, věc lehké ceny.

Geringschätzung, zlehčení, dání v lehkost.

Gerücht, pověst, zpráva.

Geruben, ráčiti.

Gesammte Hand, ruka společná.

Gesammt-, veškerý, společný, obecný; — Belehnung, společné podání léna; — Ertrag, veškerý užitek; — Industrie, veškerý průmysl; — Ministerium, veškeré ministerstvo; ministerstvo vespolek; — Monarchie, veškeré mocnářství; — Name, společné jméno; — Sache, věc hromadná, (universitas rerum) veškerost věcí; — Urtheil einer Commission, společný úsudek, úsudek ze spolka; — Verband des Reiches, obecný svazek veškeré říše; — Verbindlichkeit, obecný závazek všech, společný závazek; — Wirkung (der Wunden), společné působení; — Wohl, obecné dobré, dobré všech.

Gesamtheit der Grundbesitzer, všichni držitelé pozemností, veškerý držitel pozemností.

Gesandter, vyslanec.

Gesandtschaft (obj.), vyslanství, (subj.) vyslanectví.

Gesandtschaft's Personale, vyslanectvo, osoby vyslanecké.

Geschäft (Handels-), obchod; — (Beschäftigung), zaměstnání, zaplnění; — (Arbeit), dílo, práce; — (Verrichtung), jednání, řízení, konání; — (Angelegenheit, Sache), potřeba, záležitost, věc.

Geschäfts = Auftrag, uložená, svěřená práce; uložené, svěřené jednání; — Ausweis, výkaz prací; — Betrieb, provozování obchodu; — Freund, f. Correspondent; — Führer, jednatel; — Führung, (obj.) vedení práce, řízení věci a t. d., (subj.) jednatelství; —

-Gang, způsob, pořádek práce, řízení, jednání; — **=Gehahrung**, vedení práce, řízení věci; — **=Kreis**, obor práce, okres řízení, n. jednání; co kdo má na práci, na starosti; — **=kündig**, v řízení, ve věci zběhlý; věci, obchodu povědomý; — **=Leitung**, vedení obchodu, práce, věci; — **=Localität** (Amts-), úřední místnost; (Localität, wo das Geschäft betrieben wird, §. 71 d. a. W. O.), místnost obchodní, živnostní; — **=Mann**, obchodník; (=Kundiger), ve věcech zběhlý, věci povědomý; — **=Ordnung**, jednací řád; — **=Prax** (Erfahrung), zkušenost v jednání, v obchodu; — **=Protokoll**, jednací protokol; — **=Stück** (Erhibit), spis podaný, (jugetheilte Arbeit), uložená práce (úřední); — **=Styl**, úřední způsob psaní; — **=Träger**, jednatel; öffentlicher, jednatel vládní; — **=Ueberbürdung**, přílišné ukládání práce; — **=Uebergabe**, odevzdání prací, o. věci úředních; — **=Umfang**, obor práce; — **=Verbindung**, spojení obchodní; — **=Verhältniß**, poměra práce, zaměstnání, řízení, a t. d.; — **=Vermittlung**, jednatelství; — **=Verwaltung**, řízení n. správa věci n. práce; — **=Zahl**, (Nr. Exh.) číslo spisu podaného; (fortlaufende Nummer eines Geschäfts), číslo jednací.

Geschäftliche Beziehung, jednání; in g. B., co se týče jednání.

Geschenk, dar.

Geschenk- (co se týče darů); — **=Annahme in Amtssachen**, brání darů ve věcech úředních; — **=Geber**, dáre; — **=Nehmer**, příjemce daru.

Geschichte über den Rechtsandel, příběh rozepře.

Geschichtsumstand, okolnost příběhu; (Thatumstand), okolnost skutku.

Geschicklichkeit, spůsobilost.

Geschlecht, rod; — (männliches, weibliches), pohlaví.

Geschlechts- (co se týče rodu, pohlaví); — **=Folge**, posloupanost rodu, (=Linie), pokolení; — **=Folger**, nástupce z rodu, potomek; — **=Kunde** (Genealogie), rodosloví; — **=Name**, jméno rodní; — **=Register**, rodopis; — **=Wappen**, rodový znak, znak rodu.

Geschmeide, kovitosti, kovité věci.

Geschwister, bratři a sestry.

Geschwisterkind, dítě z bratra nebo ze sestry; bratranec n. bratrana, sestřenec n. sestřena; Geschwister und Geschwisterkinder, bratři a sestry i jejich děti.

Geschworener (beeidete Person), přísedný, (heim Schwurgericht), porotce, porotník.

Geschworen=Bant, lavice porotnická, lavice porotců, porotníků; — **=Liste**, seznam porotců, porotníků.

Gesell, tovaryš.

Gesellen =, tovaryšský; — **=Lade**, pokladnice tovaryšská; — **=Ordnung**, pořádek tovaryšský.

Gesellschaft (durch Vertrag), spolek; geheime, tajný spolek; Handlungs-G., spolek tržební, kupecký, obchodní, f. Handlung; (Tanz-, Spiel-G.), společnost.

Gesellschafter, společník; Handlungs-, úd spolku tržebního, kupeckého a t. d.

Gesellschafts-, spolkový, společní; — **=Contract**, smlouva spolková; — **=Eigenthum**, spolkové vlastenství, vl. spolku; — **=Glied**, úd spolku; — **=Handlung**, obchod spolkový; — **=Recht**, spolkové právo; — **=Vertrag**, spolková smlouva.

Gesetz, zákon; bürgerliches, zákon občanský.

Gesetz- (co se týče zákonů); — **=Auslegung**, vykládání zákonů, dávání rozumu zákonům; — **=Buch**,

kniha zákonů, zákonník; bürgerliches, zákonník občanský; Straf-, zákonník trestní; — **=gebend**, zákonodárný; g. Gewalt, zákonodárná moc; — **=Geber**, zákonodáre; — **=Gehung**, zákonodárství; — **=Kraft**, zákonní moc; — **=Kunde**, zákonoznalství; — **=kündig**, znalý, povědomý zákonů, zběhlý v zákonech; zákonoznalec; — **=loß**, bez zákonů, nemající zákona; — **=loßigkeit**, bezzákonost; — **=mäßig**, zákonný, dle zákona; — **=mäßigkeit**, zákonnost; — **=Sache**, věc týkající se zákonů; Commission in Gesessachen, komise v příčině zákonů; — **=Sanction** (Bestätigung), schválení, stvrzení zákona; (mit Strafandrohung), zahájení zákona; — **=Uebertretung**, přestoupení zákona, přestupek zákona; — **=Unwissenheit**, neznání zákonů; — **=Vorlage**, zákon předložený; — **=Vorschlag**, návrh zákona, zákon navržený; — **=Wes**, zákon; (=Buch), zákonník; — **=widrig**, proti zákonu; protivný, odporný zákonu; — **=Widrigkeit**, protizákonost, skutek, zákonu protivný, odporný.

Gesetlich, zákonní.

Gesetlichkeit, zákonnost.

Gesichtspunkt, hledisté, strana.

Gesinde, čeled, čeládka.

Gesinde-, čelední; — **=Halter**, kdo čeled chová, drží; chovatel, držitel čeledi; — **=Lohn**, mzda čelední; — **=Ordnung**, řád čelední; — **=Polizei**, policie čelední; — **=Verband**, svazek čelední.

Gesinnung, smýšlení, mysl.

Gesinnungstüchtig, řádné, šlechetné smýšlející.

Gespanschaft (Comitat in Ungarn), stolice.

Gestalt (Form), způsob; gestalten Dingen nach, dle povahy n. způsobu věci; — (Positur), postava.

Gestaltung eines Landes, einer Sache, způsobení, zřízení země, věci.

Geständig sein einer Sache, znáti se, přiznati se k něčemu n. v něčem, vyznati něco.

Geständniß, přiznání, vyznání.

Gestängsteuer (im Bergw.), bidelné.

Gestatten, etwas, povolití něčemu n. v něčem; dovoliti, dopustiti, přiti někomu něčeho; připustiti něco.

Gestattung, povolení, dovolení, dopuštění; ohne G. eines Rechtsstrittes, žádné pře právní nedopouštějící.

Gestehungskosten, náklady na dobytí něčeho, na něco.

Gestellig machen, sich o. Jemanden, postaviti se n. někoho, k. p. před soud; f. stellen.

Gestifteter Häusler, usedlý, osazený domkář.

Gestion eines Amtes, řízení, jednání, konání úřadu, úřadování.

Gestions-Protokoll, protokol jednací.

Gesuch, žádost.

Gesuchschreiben, an Jemanden, dožádací list k někomu; f. Ersuchschreiben.

Gesundheit, gefährdete, zdraví v nebezpečí vydané n. uvedené.

Gesundheits-, zdravotní, (co se týče zdraví, zdravoty); — **=Certificat**, vysvědčení z.; — **=Polizei**, policie zdravoty n. zdravotní; — **=Rücksichten**, aus, v příčině zdravoty; allgemeine G.=Rücksicht, zření k obecné zdravotě.

Getränke, nápoj; Verfälschung der G., porušování nápojů; schädliche Mischung der G., škodlivé míšení nápojů.

Getränkebezug, brání, odbírání nápoje.

Getrauter, oddaný.

Getreide =, obilní; — **=Boden**, o. půda; (Magazin), obilnice; — **=Han-**

del, obchod v obilí, obilní obchod; — =Händler, obilní obchodník, obilník; — =Magazin, obilnice; — =Maß, obilní míra; — =Markt, o. trh; — =Sperré, záповěd vyvážení obilí; — =Wucher, obilní lichva; — =Zehent, o. desátek, osep; — =Zins, osep.

Getreu, věrný.

Gewagtes Geschäft, f. wagen.

Gewähr (evictio), správa; G. leisten, spravovatí, správu dáti někomu za něco; zur Gewähr verpflichtet, správou zavázaný n. povinný; — (Urkunde, welche die Erwerbung des Eigenthums einer nicht landtäflichen Realität begründet), zápis; ein an die G. Gebrachter, zápisník, knihovní vlastník.

Gewähr-, Gewährs-, (Evictions-), správní; (den bürgerlichen Besitz betreffend), zápisník; — =Abschreibung, propuštění (zápisu) z knih, vypsání z knih; — =Anschreibung, vložení zápisu do knih, vepsání do knih; — =Brief, (betreffend die Eviction), správní list, správní zápis; (Bestätigung, daß Jemand bürgerlicher Eigenthümer einer Realität sei), vysvědčení o knihovním vlastenství; — =leisten, spravovatí, správu dáti; G. l. (im Allgemeinen sicherstellen) etwas durch Öffentlichkeit, ujistiti, pojistiti, zjistiti něco veřejnosti; — =Leistung, spravování, správy dáni; — =Leistungsurkunde, správní list, sp. zápis; — =Mann, správce, (beim Kaufsvertrag auch soukup).

Gewähren, Jemanden etwas, příti, dopříti někomu něčeho; udělití někomu něco; eine Bitte g., povolití žádosti n. k žádosti.

Gewahrſam (Aufbewahrung), opatrování; etwas dem Gewährsame eines Andern anvertrauen, někomu něco k opatrování dáti; — (Innehabung), jmění; —

(Sicherstellung), Jemanden in G. bringen, někým se ujistiti.

Gewalt, moc; richterliche, väterliche, moc soudcovská, otcovská; aus eigener G., o své újmě; G. und Vollmacht, plnomocenství; — násilí; Jemanden G. anthun, učiniti někomu násilí.

Gewalt-Geber, zmocnitel; — =Haber, zmocněnec, zmocněný; — =Mißbrauch, zlé užívání moci; — =That, násilí; — =Thätigkeit, násilnost, násilí; öffentliche, veřejné násilí; zjevná moc; (Widersehung einer gesetzlichen Macht), odboj; (frevelhafte Beschädigung fremden Eigenthums), pych; (frevelhafte Gewaltthat überhaupt), výtržnost; — =Thäter, násilník, odbojník; — =Träger, zmocněnec, plnomocník.

Gewaltſam, násilný; g. Hand anlegen, násilí někomu učiniti; ruku na někoho mocně vložiti, svou moc nad někým provesti.

Gewärtigung, ohne G. eines Spruchs, výroku, nálezu neekajíc.

Gewehr (Feuer-), střelná zbraň; unterlassene Verwahrung eines G., obmeškané uložení střelné zbraně.

Gewerbe (Nahrungszweig), živnost; städtisches, městská živnost; — (Handwerk), řemeslo; — (Handelsgeschäft), obchod; — (Industrie), průmysl.

Gewerbſ-Befugniß, právo živnostnické, řemeslnické, obchodnické, průmyslnické; právo ku provozování živnosti, řemesla, obchodu, průmyslu; — =Betrieb, provozování živnosti a t. d.; — =Bücher, knihy živnostnické, řemeslnické, obchodnické n. obchodní, průmyslnické n. průmyslní; — =Fleiß (Industrie), průmysl; — =Gericht, soud živnostnický, soud nad živnostmi a t. d. — =Geschäft, živnost, řemeslo, a t. d. — =Gesetz, zákon o živnostech, řemeslech a

t. d.; — =Inhaber, majitel živnosti, živnostník; — =Kammer, komora živnostnická; — =Mann, živnostník, řemeslník, obchodník, průmyslník; — =Ordnung, řád živnostnický, řemeslaický, a t. d.; — =Unternehmung, uvázení se v živnost, v řemeslo, a t. d.; — =Verein, jednota průmyslová; — =Verfahren, řízení v přičině živnosti, řemesel, a t. d.; — =Verhältniß, poměr živnosti n. v živnosti, a t. d.; — =Verlust, ztráta živnosti, a t. d.; — =Verständiger, znalec živnosti, řemesla a t. d.; — =Vorrichtung, příprava k vedení živnosti; — =Zins, úrok ze živnosti, z řemesla, z obchodu; — =Zustand, stav živnosti a t. d.

Gewerbſchaft, živnostnictvo, řemeslnictvo, obchodnictvo.

Gewerke (im Bergw.), těžšíř; nákladník.

Gewerkschaft, těžšířstvo; nákladnictvo.

Gewicht, váha; rohes G., váha hrubá (f. Sporcó); G. verleihen einer Bitte, žádosti váhu dáti; eine Sache von G., věc vážná, důležitá.

Gewinn, zisk; auf G. und Verlust, na zisk i na ztrátu, k zisku a k ztrátě; abgehender G. und zugehender Schaden, (lucrum cessans, damnum emergens), zisk přestávající, škoda povstávající; uslý zisk, příšlá škoda; — (im Spiele), výhra.

Gewinnen (durch Arbeit), získati; — (im Spiele), vyhrati; — einen Proceß, obdržeti při; f. obliegen.

Gewinnſucht, ziskost.

Gewinnſt, f. Gewinn; — =Entgang, uslý zisk; — =Lotterie, loterie výherní.

Gewißen, svědomí; nach seinem besten Wissen und G., dle svého nejlepšího vědomí a svědomí.

Gewißenſ-Berretung, zastoupení (svého) svědomí.

Gewißenhaft, svědomitý.

Gewißenhaftigkeit, svědomitost.

Gewißheit, jistota.

Gewohnheit, zvyklost, obyčej.

Gewohnheits-Recht, právo obyčejové, právo z obyčejů vzešlé.

Gewürz-Handel, (Geschäft), obchod ve zboží kořeněném; prodej kořeněného zboží; — =Händler, kořenář.

Gezogener Wechsel, f. Wechsel.

Giebigkeit, dávka.

Gift, jed; — =Handel, unbefugter, nepovolený obchod s jedem; — =Mittel, lék proti jedu.

Gilde, f. Innung.

Gilte, desky zemské (v arcivojvodství Rakouském); Jemanden an die G. bringen, někomu (za příčinou nabytí vlastenství) něco vložiti do desk zemských.

Gilt- (co se týče desk zemských v Rak.); — =Abschreibung, propuštění, vymazání, vypsání něčeho z desk z.; — =Anschreibung, vložení, vepsání něčeho v desky z. n. do desk z.; — =Brief, vysvědčení o knihovním vlastenství; — =Buch, desky zemské; — =Lösung, f. Abschreibung; vgl. Gewähr.

Girant, převodce (t. směny).

Giratar, převodník (směnění).

Giriren, einen Wechsel an Jemanden, převesti směnku na někoho.

Girung, převedení, převodění.

Giro, převod; G. in bianco, převod na prázdném.

Giro-, převodní; — =Bank, převodní bank; — =fähig, převodný; =fähiger Wechsel, převodná směnka; — =Valuta, převodní hodnota.

Glaube, víra; Jemanden G. beimessen wider einen Andern, někomu víru dáti na jiného, věřiti, uvěřiti někomu něco na jiného; — (Religion), víra, náboženství.

Glaubens = (co se týče víry n. náboženství); — **Abfall**, odpadnutí od víry; — **Befenner**, vyznavač víry; — **Bekennniß**, vyznání víry; — **Freiheit**, svoboda náboženská; — **Genosse**, vyznavač téhož náboženství, jednověrec; — **Zwang**, nucení k víře, k náboženství.

Gläubiger, věřitel.

Gläubiger = **Ausschuß**, výbor věřitelů.

Glaubwürdig, hodnověrný.

Glaubwürdigkeit, hodnověrnost.

Gleich, rovný, stejný; zu gleichen Theilen theilen, podělití někoho rovným dílem; — artig, stejného způsobu; — berechtigt, rovné právo s jinými mající, rovnoprávný; — Berechtigung, rovné právo, rovnoprávnost; — förmig, jednostejný; g. Urkunden, listiny v jednostejná slova sepsané, l. v táž slova sepsané; (adv.) jednostejně; stejnou, rovnou měrou, touž měrou; týmž způsobem; — Förmigkeit, jednostejnost; — halten, Jemanden mit einem Andern in Betreff einer Sache, učiniti někoho jinému v něčem rovna, v touž míru někoho s někým postaviti; (anpassen) die Strafe soll dem Vergehen g. gehalten werden, trest má se srovnávati s přečinem, má přiměřen býti ku přečinu; (für gleich ansehen), pokládati někoho jinému za rovného; — lautend (von Urkunden), stejného znění, téhož znění; v stejná slova, v táž slova sepsané; — stellen, die Einen mit den Andern bezüglich einer Sache, jedny s druhými v něčem srovnati; — Stellung von Grund und Boden, srovnání pozemností jedněch se druhými, uvedení pozemností vespolek v rovnost.

Gleichheit der Staatsbürger, rovnost občanů; der Stimmen, rov-

nost hlasů; bei G. der Stimmen, jest-li rovnost hlasů; jsou-li hlasové počtem sobě rovni.

Glücksvertrag, smlouva odvázná.

Gnade, milost; von Gottes Gnaden, z boží milosti, boží milostí; auf G. und Ungnade sich ergeben, vzdáti se na milost i nemilost, na milost i ne na milost; einen zu Gnaden aufnehmen, přijmouti někoho na milost.

Gnaden = (co se týče milosti); — Bewerbung, ucházení se o milost; — Brief, list milosti; (Privilegium), výsada z milosti; — Gabe, dar z milosti, dání z milosti; — Gehalt, Geld, (stálý) plat z milosti, milostné; — Gesuch, žádost za udělení milosti; — Verleihung, udělení, propůjčení milosti.

Görz, Gorice; die Grafschaft G., hrabství Gorické.

Gottes, boží; — Dienst, služby boží; — dienliche Sachen, věci hohoslužebné; — Lästerung, rouhání-se Bohu.

Gouvernement, vláda zemská.

Gouvernements = Bezirk, obvod vlády zemské.

Gouverneur, vladař; Landes-G., vládce zemský; Bank-G., vrchní správce banku.

Gräberdiebstahl, vyloupení hrobů; s. Vererbung eines Grabes.

Grad der Verwandtschaft, koleno, stupeň příbuznosti; (Würde), hodnost; akademischer G., hodnost akademická.

Gradation, postupování.

Gradiška, Gradištko.

Gradiren, Jemanden, povýšiti někoho na hodnost (akademickou).

Grafschaft, hrabství.

Gränze, meze, hranice.

Gränze = (co se týče mezí, hranic); — Begehung, výchoz na hranice; — Berichtigung, napravení mezí, hranic; — Beschreibung, popsání,

popis hranic; (umständliche), vypsání hranic; — Bestichtigung, ohledání hranic; — Bestimmung, vyhranění mezí, ustanovení hranic; — Bezirk, pomezí; — Festung, pomezí pevnost; — Einie, mezní, hraniční čára; — Marken sehen, vyhraniti meze (k. p. kamením); — Nachbar, vedlejší soused; — Stein, mezník, hraničník; — Streit, pře o meze, pře mezní; — Verrückung, přesazení mezníků; — Vergleich, narovnání o meze; — Wache, stráž pomezí; — Zeichen, znamení mezní, zn. hraničné; — Zoll, pomezí clo; — Zollamt, pomezí celní úřad.

Grafserei, chodění na trávu.

Gratification (Entschädigung), náhrada; (Geschenk), dar.

Gratis, zdarma; — Exemplar, výtisk náдавkový; — Gage (des Militärs), plat vojenský darem.

Gratiale des Soldaten, plat vojenský z milosti.

Greifen, sáhnouti; Plaz gr., vzta-hovati se na něco.

Gremium, sbor; Apotheker-, Buchhändler-, Großhändler-Gr., sbor lékárnický, knihkupecký; sbor veltržců, velkucepů.

Gröblicher Angriff, hrubé uražení někoho.

Groß, veliký, vel-, pra-; — Aelter, děd a bába, rodiče otcovy i matčiny; — Enkel, pravnuak; — Fürst, veliký kníže, velkníže; — Fürstenthum, velknížetství, veliké kn.; — Handel, veltržba; — Handlung, velkucepství, velprodej, s. Handel, Handlung; — Händler, veltržec; velkucep, velprodávce; — Herzog, veliký vojvoda, velvojvoda; — Herzogthum, velvojvodství, velko-vojvodství; — jährig, zletilý; groß-jährig sein, svá léta míti, právní léta míti; — Jährigkeit, zletilost; die G.-S. erreichen, dojíti, (právních) let, přijíti k letům svým; —

=Kreuz (das), veliký kříž, velkříž; (der), velkřížník; — Macht, velmoc; — Meister, velmistr; — Mutter, bába; — Vater, děd.

Grund (Unterfläche, z. B. eines Leibes, Waldes), dno; — (Oberfläche), pozemnost; G. und Boden, země a půda, pozemnost; — (Grundlage), základ; der Entscheidung einer Urkunde zu G. legen, na základě listiny něco rozhodnouti; was einer Sache zu G. liegt, na čem se něco zakládá, na čem něco založeno jest; etwas von G. aus (gründlich) verstehen, rozuměti něčemu od kořene; — (Ursache), důvod, příčina; um den G. des Wissens zu fragen, dotazovati se na někom příčinu, n. o příčině vědomí; auf G. einer Verfügung etwas veranlassen, za příčinou nějakého nařízení něco způsobiti; — (Nacht) etwas mit Grund besorgen, obávají se něčeho s právem n. právé; — zu Grunde gehen, zhynouti, pohynouti, zmařen býti, přijíti na zmar; zu G. richten, něco zmařiti, zkažiti.

Grund = Vesit, (subj.) držení pozemnosti, (obj.) pozemnost; — Besitzer, držitel pozemnosti; — Bestandvertrag, projednací smlouva o pozemnost; — Buch, pozemná kniha, kniha pozemností; — Buchsbeamte, úředník při knihách pozemných; knihovní; — Buchsdirector, ředitel kněh pozemných; — Buchs-Directionsadjunct, příruční ředitele kněh pozemných; — Buchs-Extract, výtah knihovní; — Buchsführer, knihovní; — Buchsführung, vedení kněh pozemných; — Buchsgebühr, plat ku knihám pozemným; — Buchs-gesetz, zákon o knihách pozemných; — Buchs-manipulation, manipulace při knihách pozemných; — Buchsstand,

stav pozemných kněh; — =Buchstare, sázba peněžítá n. taxa ku knihám pozemným; — =bücherlicher Act, výkon, týkající se kněh pozemných; — =Comper, pozemnosti pospolité, pozemnosti v jednom položení ležící; — =Dienstbarkeit, služebnost pozemná; — =Eigentum, pozemné vlastenství; — =Eigentümer, vlastník pozemnosti; — =Entlastung, vyvazení pozemnosti; — =Entlastungsgeschäft, řízení vyvazovací (v příčině pozemnosti); — =Entlastungscassa, vyvazovací pokladnice; — =Entlastungs-Landescommissiön, komise zemská k vyvazení pozemnosti; — =Erträgniß, užitky pozemné, užitky z pozemnosti; an Früchten, úroda zemská; — =Ertragschägung, (eigene) vycenění, (fremde) odhad užitků pozemných; — =Feste, základ, osnova; — =Gebühr, hlavní plat; — =Herr, pán pozemnosti, držitel pozemnosti; — =herrlich, (co se týče pána pozemnosti); — =Lage, základ; — =Linen eines Gesetzes, osnova zákona; — =Pachtvertrag, pachtovní smlouva o pozemnost; — =Pfand, zástava pozemnosti, pozemná zástava; — =Rechnung, pozemné počty; — =Rechnungsprotokoll, protokol počtů pozemných; — =Recht, právo základní; — =Satz (Gesinnung) smýšlení; (Regel) pravidlo, zásada; — =Steuer, pozemné, daň pozemná; — =Steuerprovisorium, zatímné opatření v příčině pozemného; — =Stück, pozemek; — =Verbeschreibung, pozemný zápis; — =Zerstücklung, rozdělení pozemnosti; — =Zerstücklungstabelle, tabulka o rozdělení pozemnosti; — =Zins, pozemné, pozemný úrok; — =Züge eines Gesetzes, základy zákona.

Gründen, sich auf Zeugenschaften,

dokládati se svědeckví; den Beweis auf Urkunden, zakládati důkaz na listinách n. v listinách; gegründetete Hoffnung, dobrá naděje o něčem; gegründetete Furcht, podstatná bázeň; (errichten) eine Anstalt, zříditi, zaraziti ústav; (Grund legen), základ klásti něčeho, založiti něco.

Gründer, zakladatel.

Gubernium, správa zemská.

Gulden, zlatý (mor. rýnský); — =Fuß, zlatový ráz; Zwanzig = G. F., ráz dvacetizlatový.

Gülte, f. Gilte.

Gültbuch, f. Giltbuch.

Gültig, platný.

Gültigkeit, platnost.

Gut, statek, věc, zboží; bewegliches, unbewegliches, statek movitý, nemovitý; seine Güter abtreten, svých statků postoupiti; Habe und Gut, jmění, jmění a statek; — zu G. kommen, k lepšímu býti, přijíti; das Handlungsbuch soll Alles enthalten, was dem Kaufmann zu G. kommt, kniha obchodní má obsahovati vše, čeho kupec pohledává.

Guts (co se týče statku); — =Besitzer, držitel statku; — =Herr, pán statku; — =Körper, obrázkovitý, statek vrchnostenský; — =Unterthan, poddaný statku; — =Worth, hodnota statku.

Güter-Abtretung, postoupení statků; — =Anweisung, ukázka na zboží; — =Ausweis, vykazání, vykazka statků; — =Besteller, f. Frachtenmäkler; — =Gemeinschaft, společenství statků, spolek statků; zwischen Ehegatten, společně vzdání statku mezi manžely; — =Namhaftmachung, statků ze jména jmenování; — =Verwalter, správce statků; — =Verzeichniß, seznam statků, věci, zboží.

Gutachten, zdání, dobré zdání; sein G. abgeben, své zdání dáti, oznámiti.

Gutachtlich etwas einbegleiten, o něčem dáti zprávu, zdání své oznámíc; něco předložiti s oznámením zdání svého.

Gutbefinden des Richters, uznání, uvázení soudecovo.

Guthaben (in der Rechnung), pohledávání, pohledanost; ein G. von 20 fl. bei Jemanden haben, pohledávati u někoho 20 zl.

Gutheissen, etwas, něco schváliti.

Güte, dobrota; in der Güte, po dobrém.

Gütlicher Vergleich, narovnání, po-

rovnání přátelské; die Forderungen der Masse gültlich einbringen, pohledanosti podstaty po dobrém vyupomínati.

Gutmachen, něco napravit.

Gutrechnung, počet k lepšímu; auf G. des folgenden Jahres kommen, někomu něco počítati k lepšímu na příští rok.

Gymnasial, gymnasiijní; — =Lehrer, g. učitelství; — =Plan, g. návrh; — =Unterricht, učení g.; — =Wesen, záležitost, věci gymnasiijní.

Gymnasium, gymnasium.

H.

Habe und Gut, jmění, jmění a statek.

Habhaft werden, des Beschuldigten, dosáhnouti, zatknouti, vyzdvihnouti obviněného.

Habilitiren, Jemanden, připůsobiti někoho k něčemu; — sich für ein Amt, připůsobiti se k úřadu; habilitirt, připůsobený, (durch Anfähigkeit), usedlý k něčemu, k p. k zemi.

Habilitirung für Lehranstalten, připůsobení se n. někoho k úřadu učitelskému.

Habsburg, gefürsteter Graf von H., okněžený hrabě Habspurský.

Habseligkeit, jmění, majetek.

Hafen, přístav; See, přístavmořský.

Hafen, přístavní; — =Amt, př. úřad;

— =Geld, přístavné; — =Polizei,

přístavní policie; — =Zoll, f. =Geld.

Haft, vazba; Jemanden zur H. bringen, někoho do vazby dáti; in der Haft halten, někoho držeti ve vazbě.

Haft-Befehl (Verhafte=), rozkaz zatykačí; — =Brief, zatykačí list, zatykač; — =Geld (vadium), základ.

Haften, Jemanden für etwas, právé býti někomu z něčeho, zavázán býti z něčeho n. za něco; —

(bei Sachen), die Caution haftet für die Strafe, jistota zavazena jest, vězí, leží pro pokutu; auf einem Gute haften Schulden, statek zavazen jest n. vězí v dluhách; die auf dem Grunde haftende Last, závada na pozemnosti záležející; — es haftet Gefahr am Verzuge, z prodlení nastává nebezpečí; f. Gefahr.

Haftung, závazek, zavazanost; persönliche, sächliche, závazek osobní, věcní; (insbesonders bücherliche), závada; für etwas in H. treten, vejíti n. vstoupiti v závazek pro něco, zavázati se v něčem; Jemanden die H. abfordern, někoho vzíti na závazek.

Haftungs = Entbindung zproštění, zbavení někoho n. něčeho od závazku n. závazku; vyvazení někoho n. něčeho; — =Pflicht, povinnost pro závazek; povinnost, aby někdo někomu práv n. zavázán byl z něčeho; závaznost; — =Urfunde, list závazný.

Halb, polovičný; h. Beweis, polovičný důkaz, důkaz z polovice; den halben Beweis herstellen, dokáza-

ti něčeho, dovesti něčeho do polou n. z polovice.

Halb-, polovičný, polou-; — **Bauer**, poloulánik, polousedlák; — **Bruder**, polovičný bratr, poloubatr; — **hüftig**, polourodný; — **Gesellschaft**, obchod na polou, o. polovičný; — **jährig**, polouleční; h. j. **Ausskündigung**, výpověď polouleční, výpověď na půl léta napřed (věděti daná); polouletí napřed věděti dané; — **Schwester**, polovičná sestra, polousestra.

Halbbar, držebný; — (**gültig**), platný; h. **Grund**, platný důvod.

Halten, držeti; eine **Versammlung**, eine **Rede**, das **Wort**, držeti shromáždění, řeč, slovo; — **sich an eine Person oder Vermögen**, an ein **Pfand**, držeti se osoby neb majetnosti, základu; hleděti sobě osoby, majetnosti, základu; — (**beobachten**) ein **Gesetz**, eine **Verordnung**, držeti, zachovávatí zákon, nařízení; — (**unterhalten**) **Bediente**, verdächtige **Personen** bei **sich**, chovati u sebe služebníky, lidi podezřelé; — (**ansetzen**) für etwas, míti, pokládati, považovati; den **Conkurs** für eröffnet, konkurs za vyhlášený pokládati; **Jemanden** einem **Andern** gleich **halten**, někoho jinému za rovného držeti, míti; bereit h., pohotově míti; genehm h., schváliti něco; inne **halten**, mit etwas, přestati v něčem.

Halbtigkeit der **Münze**, zrno a přísada mince; (**Gewichtigkeit**), vážnost.

Halbung (**Benehmen**), chování-se; drohende, pohružlivé chování; eine drohende h. annehmen, pohružlivé k někomu se míti, pohružky činiti.

Hamisch, potulný.

Hammer = **Arbeiter**, hamerník, samokovník; — **Werk**, hamry, samokov; — **Werkconcession**, povolení na hamry; — **Werkordnung**, řád hamernický.

Hand, ruka; **Jemanden** zu **Handen** (in **Jemandes** **Interesse**), někomu k ruce, k ruce někoho; zu **eigenen** **Handen** etwas **zustellen**, dodatí něco do vlastních rukou; etwas zu **Gerichtsh.** **erleaten**, položití něco u soudu, při soudě; von **unterschiedlichen** **Handen** **geschrieben**, rozličnou rukou psaný; **Jemanden** **hilfsreiche** **Hand** **bieten**, J. an die **Hand** **gehen**, pomocen ruky někomu podati, pomocen býti, pomáhati někomu.

Hand-Anlegung, gewaltthätige, násilné sažení, násilné vztažení ruky na někoho; — **Arbeit**, ruční práce; — **Fesseln**, ruční pouta, (slo v. **biryucek**); — **Feste** (**Gewährbrief**), správní list, haměst; — **Frehne**, ruční robota; — **Geld** (**Angelb**), závdavek; — **Geldbnis**, slib rukou dáním; — **greiflich**, hmotný; — **haben**, ruku nad něčím držeti, hájiti něco; die **Gerechtigkeit**, das **Gesetz**, hájiti spravedlnost, ruku nad zákony držeti; die **Ueberwachung**, přihlížeti, dohlížeti k něčemu; — **habung** der **Gesetze**, pečování o to, aby se zákony plnily; eines **Verbotes**, přihlížení k tomu, aby se zápo- věd zachovávala; — **Pfand**, základ (slo v. **záloh**); ein **h. Pf.** **geben**, něco dáti v základ, zastaviti něco; ein **h. Pf.** **weiter verpfänden**, základ dále zastaviti; — **Pfandgeber**, kdo dává základ; zastavitel, zástavce; — **Pfandnehmer**, příjemce základu; — **Schlag**, dáni ruky; durch **h.** etwas **angeloben**, něco rukou dáním slibiti; — **Schreiben**, list něčí rukou psaný; — **Schrift** (**Manuscript**), rukopis; (**Schrift** einer **Person**), písmo něčí ruky; — **Waffe**, ruční zbraň; **unbefugtes** **Halten** einer **h. W.**, jmění ruční zbraně bez povolení; —

— **Werk**, řemeslo; — **Werker**, řemeslník; — **Werkzinnung**, pořádek řemeslnický; — **Werkzordnung**, řád ř.; — **Zeichen**, znamení ruky.

Handel, tržba; **Groß-**, veltržba; **Klein-** malotržba; — (**Geschäft**, **Verkehr**), obchod; **h. und Wandel**, všeliké obchody.

Handels-, tržební, obchodní (co se týče tržby, obchodu); — **Agent**, tržební jednatel; (**Geschäftsführer**), obchodní jednatel, — **Buch**, kniha tržební, obchodní; — **Conto**, účet obchodní; — **Correspondenz**, dopisování obchodní, dopisování sobě obchodníkům; dop. ve věcech obchodních, tržebních; — **Freiheit**, svoboda tržby, obchodu; svobodná tržba, svobodný obchod; — **Gebiet**, obvod tržební, obchodní; — **Gericht**, tržební soud; — **Geschäft**, tržební n. obchodní živnost, tržebnictví, obchodnictví; — **Gesellschaft**, (obj.) spolek tržební, obchodní; (sub.), spolek tržebnický, obchodnický; spolek tržebníků, obchodníků; — **Gesetz**, tržební zákon; — **Gesetzbuch**, t. zákoník; — **Gesetzgebung**, t. zákonodárství; — **Haus**, t., o. dům; — **Kammer**, t., o. komora; — **Kammergesetz**, zákon o komoře tržební n. obchodní; — **Mann**, tržebník, (**Geschäfts-**) obchodník; — **Ministerium**, ministerium tržby a obchodu; — **Papiere**, s. **Creditspapiere**; — **Platz**, tržisté; tržební, obchodní místo; — **Prax**, t., ob. obyčej, zvyklost; — **Recht**, t., o. právo; — **Senat**, senát tržební, obchodního soudu; — **Stand**, stav tržebnický, tržebnictvo; (**St. der** **Geschäftsleute**), stav obchodnický, obchodnictvo; (**der** **Kaufleute**), stav kupecký, kupectvo; — **Styl**, s. **Handelsprax**; — **Verein**, spolek tržebnický, ob-

chodnický, s. **Gesellschaft**; — **Vertrag**, tržební, obchodní smlouva; — **Zustand**, stav tržby, obchodu.

Handelschaft, (subj.) tržebnictvo, obchodnictvo.

Handeln, über etwas, jednati o něčem; wegen etwas, jednati o něčem; — das **Amt**, řídití něco, hleděti k někomu dle úřadu, s. **Verfahren**; — **Nothdurften**, líčiti při; — auf **Wechselart**, tržiti, (**Verkehr** **treiben**), obchod vésti způsobem směnečním; — (**unterhandeln**), smlouvatí.

Handlung (**factum**), skutek, konání, čin; milde **Handlung** des **Schuldners**, štědrý skutek dlužníkům; — (**Kauf-** und **Verkauf-** **unternehmung**), tržebnictví; (**bei** **Geschäftsleuten**), obchodnictví; (**bei** **Kaufleuten**), kupectví; (**als** **Verkaufsgeschäft**), prodej.

Handlungs-, tržební, obchodní, kupecký; — **Activen**, t., ob., k. pohledanosti, pohledávání; — **Bilanz**, t., ob., k. účetní rozvaha n. závěra; — **Buch**, t., ob. kniha; — **Diener** (**Kaufmanns-**), kupecký; — **Fond**, tržební základ; — **Gesellschaft**, tržební, obchodní spolek; s. **Handelsge-** **sellschaft**; — **Haus**, s. **Handels-** **haus**; — **Passiva**, t., o., k. dluhy n. povinnosti; — **Prax**, s. **Handels-** **prax**; — **Spesen**, s. **Spesen**.

Handirung, zaměstnání.

Hangende **Angelegenheit**, věc trvající, zaslá, nedokonaná; s. **anhängig**.

Haupt- hlavní; — **Amt**, h. úřad; — **Ausweis** (= **Verzeichniß**), h. výkaz; — **Buch**, h. kniha; — **Sid** (**juramentum** **litis** **decisivum**), přísaha rozhodná; — **Erbe**, h. dědic; — **Erkenntniß**, h. nález; — **Gebiet** des **Unterrichtes**, h. obor vyučování; — **Geschäft**, h. obchod, zaměstnání, práce; — **Geschworne** (**im** **Gegen-** **satz**)

zum Ergänzungsgeſchw.) h. porotník; — =Grund, h. důvod; — =Handlung, h. skutek; h. tržebnictví a t. d., ſ. Handlung, — =Inhalt, h. obsah; — (Claffen-) Lehrer, hlavní n. třídní učitel; — =Loſung, =Loſungsact, h. loſování; — =Mann, setník; — =mannſchaft (Stadthaupt-), hejtmanství (městské); — =Moment eines Geſchäftes, h. doba, kus, článěk některé věci, hlavní věc v něčem; — =Person, h. osoba; — =Proceß, h. pře; — =Punct eines Vertrages, h. věc, h. kus ve smlouvě; — =Quartier, h. stan; — =Regel, h. pravidlo; — =Ronde, h. obchůzka; — =Sache, h. věc, (=Proceß), h. pře; — =ſächlich, zvláſtě; — =Schlüssel, h. klíč; — =Schuldiger, h. vinník; — =Schuldner, h. dlužník; — =Schule, h. škola; — =Stadt, h. město; ſ. und Reſidenzſtadt, hlavní a ſidelní město; — =Stamm (Capital), hlavní, základní ſuma; (Familie), hlavní rod; — =Straße, h. ſilnice; — =Stück, hlava; (=Sache), h. věc; — =Summarium, hlavní, úhrnečný účet; — =Thäter, h. pachatel; — =Urfache, h. příčina; — =Verhandlung (ämtl.), h. řízení; — =Verrechnung, h. účtování; — =Verſammlung, h. ſhromáždění; — =Wache, h. stráž; — =Werk, h. dílo; — =Zollamt, h. celní úřad.

Haus, dům; von ſ. zu ſ., dům od domu; — (Familie, Geſchlecht), kaiserliches, dům, rod císařský; Minister der auswärtigen Angelegenheiten und des Hauſes, ministr záležitostí zahraničných a domu císařského; — (Ober-, Unter-), sněmovna.

Haus (= das Haus betreffend), domovní, (häuslich), domácí, (co se týče domu); — =Apotheke, domácí lékárna; — =Armen, domovní chudí; — =Arrest, domácí vě-

zení; — =Besitz, držení domu; — =Besitzer, držitel, majitel domu; — =Büchel, (Einschreibbüchel), domácí (zapisovací) knížka; — =Dieb, d. zloděj, d. krádež; — =Diebstahl, domácí krádež, krádež v domě; — =Dienstbarkeit, služebnost domovní; — =Durchſuchung, hledání v domě; — =Einrichtung, domácí nábytek; — =Genoſſe, domácí (člověk), čeled; — =Geräth, domácí nářadí; — =Geſinde, čeled; — =Halt, =Haltung, domácí hospodářství; — =Haltungskosten, náklady na domácí hospodářství, domácí náklady hospodářské; — =Knecht, podomek; — =Mutter, hospodyně; — =Ordnung, domácí pořádek; — =rath, domácí nářadí; — =Recht, domácí právo; — =Saß (Saß, Hypothek), závada na domě, závada domovní; — =Servitut, domovní služebnost; — =Steuer, podomovné, daň podomovní, daň z domu; — =Suchung, hledání v domě; — =Vater, hospodár; — =Verwalter, domovní, správce domu; — =Wirthſchaft, domácí hospodářství; — =Zins, domovní úrok, (Miethe-), nájemné; — =Zinssteuer, daň z nájemného.

Haus (= die Familie betreffend), domový (co se týče domu čili rodu); — =Geſetz, domový zákon; — =Hof- und Staatskanzlei, domová, dvorní a státní kancelář; — =Ordnung, öſterreichiſche, pořad domu, rodu rakouského.

Häuserbeſchau, ohledání domů (nově vystavených).

Hausir-Befugniß, právo k obchodu podomovnímu; — =Bewilligung, povolení k obchodu podomovnímu; — =Handel, obchod podomovní; — =Paß, list na obchod podomovní.

Hausiren, provozovati obchod po domích, ob. podomovní.

Hausirer, obchodník podomovní.

Häusler, domkář.

Häuslich, domácí; h. Religions-übung, soukromé vykonávání náboženství.

Havarie, škody námořské.

Havariren, námořské škody nésti; havarirte Güter, zboží, trpící námořské škody.

Hazardſpiel, odvážná hra.

Hebamme, bába (porodní).

Heerwesen zu Waſſer und zu Lande, vojenství na zemi a na moři.

Heft, sešitek, sešit.

Heger, hajný.

Hehler, přechováváč.

Heiligkeit, pápſtiliſche, Svatost papěská.

Heilmittelverkauf, prodej léků.

Heilverständiger, zběhlý, zkušený, umělý v léčení, znalý léčby.

Heimat, domov.

Heimats (= co se týče domova), domovský; — =loß, bez domova; — =Schein, domovský list; — =Wesen, domovství, záležitosti domovské.

Heimfall, spadnost; (heimgefallene Erbschaft), odumrtí; ſ. Caducität.

Heimfalls-Recht, právo k věcem zase připadlým, k věcem odumřeným.

Heimfallen, spadnouti, připadnouti zase na někoho; heimgefallenes Gut, statek na někoho zase připadlý, (durch erblosen Todesfall), statek odumřený; heimgefallenes Lehen, odumřené léno.

Heimfällig, spadný, případný zase na někoho.

Heimſagen, ein Gewerbe, ein Privilegium, ſ. entſagen, zurückerlegen.

Heirat, svatba, sňatek manželský, ſ. Verehelichung.

Heirats-, svatební; — =Caution, svatební jistota; — =Gut, věno; — =Vertrag, svatební smlouva.

Heimmen, něco staviti, zastaviti, zadržeti, zdržeti; die Execution, die Verſährung, die Wirksamkeit des Geſetzes, staviti exekuci, promlčení, působení zákona.

Herabſetzen, die Münze, ponížiti, zlehčiti minci; den guten Ruf, zlehčiti dobrou pověst.

Herabwürdigung der Religion, zlehčování náboženství.

Herausfordern, Jemanden, vybidnouti, pobídnouti, vyvolati někoho (k boji, k bitce).

Herausforderer, vybidce, pobídec, pobadač, vyvolatel.

Herausgeforderter, vybidnutý, pobídnutý, vyvolaný.

Herausgeben, eine Schrift, vydávati, vydati spis.

Herausgeber, vydavatel.

Herbeilassen, ſich zu etwas, podvoliti se k něčemu n. v něco.

Herbeischaffen, die Beihilfe, opatřiti potřeby; die Zeugen vor's Gericht, připraviti svědky před soud.

Herberge, hospoda.

Herbergs-, hospodní; — =Ordnung, řád hospodní; — =Vater, otec hospodní, hospodár.

Hergebrachte Gewohnheiten, starobylé, příslé zvyklosti.

Herkommen, starobylý obyčej; wie es Herkommens iſt, jakož jest obyčej.

Herkömmliche Art, starobylý způsob; wie es herkömmlich iſt, dle starobylého obyčeje, dle starobylé zvyklosti.

Herleihen, propůjčiti někomu něco; die Kinder zum Betteln, propůjčovati děti k žebrání.

Herrenloſe Sache, věc nemající pána, věc nikomu nenáležitá.

Herrschaft, panství.

Herrschaftsbeſitzer, držitel panství.

Herrscher, panovník.

Herſcher-, panovnícký, panovníčí; — =Haus, dům, rod panovníčí; — =Milde, angeborne, přirozená milostivost panovnícká.

Herstellen (ſeſtellen), ustaviti něco; den Thatbeſtand, skutečný příběh na místo postaviti, k místu přivesti; einen Beweis, ně-

čeho dokázati, dovesti; — (erneuern) die Achtung vor dem Gesetz, obnoviti úctu k zákonu; die Sicherheit, navrátiti bezpečnost.

Herumziehen, toulati se; herumziehender Lebenswandel, život toulavý, tulácký.

Hervorrufen, einen Rechtsstreit, příčinu dáti, počatek dáti ku při.

Herzog, vojvoda.

Herzogthum, vojvodství.

Hilfe, pomoc; eigenmächtige, pomáhání sobě o své ujmě; S. zur Entweichung eines Verhafteten, pomoc k uprchnutí zatčeného.

Hilfeleistung, materielle, pomoc hmotná.

Hilfslos, bez pomoci.

Hilfs-, pomocný, (co se dotýče pomoci); — Adresse, adresa podpůrná; — Amt, pomocný úřad; — Arbeiter, pomocník (při práci); — Gelder, pomocné peníze, peníze ku pomoci; — Mittel, prostředky k něčemu; — Organe der Polizei, zřízení policejní; — Personale, pomocné osoby, pomocnictvo; — Wissenschaft, pomocná věda; — Zollamt, pomocný celní úřad.

Hin und zurück, z. B. Reisekosten, tam a zase.

Hinausgabe von Cassenanweisungen, vydání pokladničních ukázek.

Hinausgeben, Abschriften von Urkunden, dáti, vydati přepisy listin.

Hinderniß, překážka; Jemanden Hindernisse in den Weg legen, někomu zamezovati cesty k něčemu.

Hinlänglich, dostatečný, postačující, hodný; hinlängliche Beweismittel, dostatečné průvody; ohne hinreichende Ursache, bez hodné příčiny.

Hinreichen, so weit das Vermögen hinreicht, pokud té majetnosti n. toho statku stává.

Hinrichten, odpraviti někoho.

Hinrichtung, odpravení, poprava.

Hintangeben, ein Anlehen, pustiti někomu půjčku v jisté sumě; — eine Sache, (sich einer S. begeben), vzdáti se něčeho.

Hintanhaltung (Vorbeugung), von Unruhen, uvarování nepokojů; — (Einhalt) von Bedrückungen, přetržení všelikého utiskování lidu; — (Wegschaffung) der Hindernisse, odvrácení, odvarování překážek.

Hintansetzen, opovrhati něco, něco za hřbet klásti; Jemanden mit Hintansetzung des Rechtes angreifen, kdo na jiného, právo opovrhna, sahá.

Hinterlassen, nechati, zanechati po sobě někoho n. něčeho; zurückstavi, pozůstaviti po sobě někoho n. něco; hinterlassene Witwe, pozůstalá vdova.

Hinterlegen, etwas bei Jemanden, uložit, složit něco u někoho; někomu něco (k věrné ruce) schovati dáti; s. deponiren.

Hinterleger, světitel.

Hinterlegung, svěření.

Hinterlist, obmysl, lest.

Hinterlistig, obmyslný, lstivý.

Hintermann, s. Nachmann.

Hoch-, vysoký, veliký; — besteuert, kdo mnoho daní platí, veliký poplatník, v. danník; — geboren, Cuer, Vaše Vysokorodí; — Gericht, popraviště; — löblich, vysoce slavný; — Meister, velmistr; — Schule, vysoké školy; — Verrath, velezráda; — Verräther, velezrádce; — Wohlgeboren, Cuer, Vaše Vysokoblahorodí; — Würden, Cuer, Vaše Důstojnost.

Höchsteuercrter, největší poplatník n. danník.

Höckler, hokenář.

Höcklerei, hokenářství.

Hof, dvůr; allerhöchster S., nejvyšší dvůr.

Hof- dvorský; — Agent, dvorský

jednatel; — Amt, dvorský úřad; — Beamte, dv. úředník; — Bes

schwerde, stížnost ke dvoru; — Befißer (Höfner), držitel dvoru, dvorák; — Burgwache, dvorská hrdní stráž; — Dienste (eine Unterthausverbindlichkeit), služby dvorní, služby ve dvoře; — Kammer, dvorská komora; — Kammer in Münz- und Bergwesen, dvorská komora nad mincovnictvím a hornictvím; — Kanzlei, dvorská kancelář; — Lehengericht, dvorský manský soud; — Lehenrichter, dvorský manský sudí; — Tafel, dvorské desky; — Postverwalt

tung, dvorská poštovní správa; — Rath, d. radní; — Recurs, rekurs, útočiště ke dvoru; — Schauspieler, dvorský divadelní herec; — Staat, dvůr (cisarský), dvořeninstvo; — Stelle, dvorský úřad; — Theater, dvorské divadlo; — Wirtschaft, sedlská živnost; sedlské hospodářství; — Zahlamt, dvorní výplatní úřad.

Hoffnungskauf, koupě věci nadějně; koupě toho, co kdo v naději očekává.

Hoheit, f. f., c. k. Vysost.

Hoheitsrecht, právo veličenské.

Holz-Anweisung, ukázka dříví; — Ausweis, výkázka dříví; — Druck, dřevotisk; — Gelder (im Bergw.), dřevné; — Handel, obchod ve dříví; — Klauen, sbírání dříví; — Passirung, povolení na dříví, povolené dříví; — Preis, cena dříví, dřevní cena; — Verschleiß, prodej dříví.

Holzung, dělání dříví; (Waldstrecke), les.

Holzungs-Recht, právo ke dříví; — Zettel, lístek na dříví.

Honorant eines Wechsels, poctitel směneční.

Honorar, odměna.

Honorat, poctěnac.

Honoration, poctění, počest.

Honorationsgebühr, (směneční) počestné.

Honoriren einen Wechsel, přijmouti směnku pro čest; s. Ehrenannahme.

Hören, Jemanden mit der Duplik, slyšeti někoho v duplice.

Hörer, posluchač.

Hörigkeit, přikázanost.

Hörigkeitsverband, závazek přikázanosti.

Humanitätszweck, účel lidskosti.

Hundehaft, psí obrok.

Hundesteuer, daň ze psů.

Hütte (im Bergw.), hut.

Hütten-Arbeiter, hutník; — Beamter, hutní úředník; — Mann, hutník; — Ordnung, hutní řád; — Werk, hutě; — Werkconcession, povolení na hut; — Wesen, hutnictví; — Zinsen, hutné.

Hypothek, zástava (nemovitá), hypotéka.

Hypothekar-, zástavní; — Forderung, z. pohledanost; — Gläubiger, z. věřitel; — Gut, z. statek; — Last, z. závada; — Urkunde, z. listina; — Verschreibung, z. úpis, úpis na zástavu svědčící.

Hypothekenbuch, kniha zástav.

I.

Illiquid, neprokázaný, nejistý; (nicht richtig gestellt), nepravý; s. liquid.

Illyrien, Illyrsko; Königreich S., království Illyrské.

Immobilien, nemovitosti.

Impfung, očkování.

Impfungs-, očkovačí; — Arzt, očkující lékař; — Prämie, odměna za očkování, odměna oč-

kovací; — = Zeugniß, vysvědčení očkovací, očkovací list.
Imputation, f. Zurechnung.
Inbegriff von Sachen, věci vespolek n. úhrnkem vzaté; mit S., v to pojímajíce, zavírajíc n. počítajíce.
Incasso, f. Eincaßung.
Incidenz=Streitigkeit, pře vedlejší, mezispor.
Incidenz=Urtheil, rozsudek mezi-sporný, r. vedlejší.
Inclusive, včetně; v to počítajíce, v to pojímajíce.
Incompetenz des Gerichtes, nenáležitost soudu, nepřislušnost k soudu n. pod soud; f. competent.
Incorporiren, etvas, přivíteliti, připojiti něco k něčemu; incorporirte Länder, země přivítelené.
Incorporirung (Incorporation), přivítelení, připojení.
Indeg, ukazadlo.
Indiciren (den Index zusammenstellen), učiniti, sepsati ukazadlo; (in den S. etwas einreihen) vložití, vepsati něco do ukazadla.
Individualität, osobnost.
Individuell, osobní (co se týče každé jedné osoby); ind. Vertheilung, rozvržení, rozdělení na každou jednu osobu.
Individuum, osoba; erwerblos, osoba bez výdělku.
Indossament eines Wechsels, rubopis; Ind. zur Eincaßung des Wechsels, rubopis ku přijetí peněz za směnku; Ind. in bianco, rubopis nevyplněný.
Indossant, rubopisec.
Indossat, rubopisník.
Indossiren, přenesti na někoho směnku rubopisem n. rubopisně.
Indossirung (bei Wechseln), přenešení směnky rubopisem, rubopisné přenešení směnky; — (Belegung einer Beilage mit dem Stempelbogen), přivěšení kolku.
Indosso, f. Indossament.

Industrial=Betrieb, provozování průmyslu, průmyslnost.
Industrie, průmysl.
Industrie=Privilegium, výsada průmyslová.
Industriell, průmyslný; ein Industrieller, průmyslník.
Ineinandergreifen der Gegenstände, zasahování věci jedné do druhé.
Infanterie, pěchota.
Infanterie=Regiment, pěší pluk.
Infanterist, pěší voják, pěšec.
In flagranti, f. frisch.
Informirung, naučení; zur S. der Parteien, k naučení stranám.
Ingrossator, knihovní zapisovatel, knihovní.
Ingrossiren, zapsati něco v knihu (k. p. v knihu pozemnou, v deský zemské, a t. d.).
Inhaben, míti.
Inhaber, majitel.
Inhabung, jmění něčeho.
Inhalt einer Urkunde, znění, obsah listiny; dem ganzen S. nach, v celém znění.
Injurie, urážka (eti); thätliche, urážka cti skutkem; (Beschimpfung), pohanění.
Injurien=Klage, žaloba z urážky; — =Proceß, pře pro urážku.
Inland, zdejší země, tato země, vlast; im S., zde v zemi.
Inländer, zemeč.
Inländisch, zemský; inl. Waare, zdejší, domácí zboží.
Inmann, podruh, (mor. hofér, slov. želír).
Innehaben, míti.
Innehalten (sitiren) mit der Execution, staviti, zastaviti vedení práva, exekuci; — (aufhören) mit einer Sache, přestatí od něčeho; wenn mit dem Mehrbieten bei der Licitation innegehalten wird, když se v dražbě přihazovati přestane.
Innere, vnitřní; Ministerium des Innern, ministerium vnitra, n. věci n. záležitosti vnitřních.

Innung und Kunst, pořádek a cech.
Innungs=Vorstand, starší pořádku; (Vorsetzender), starosta pořádku, přední starší pořádku.
Inquirent, vyšetřovatel.
Inquiriren, vyšetřovati něco; do-tazovati se někoho.
Inquisit, vyšetřovavec.
Inquisitorisch, vyšetřovací, inkvisiční.
Inrotuliren, die Acten, složiti spisy v hromadu, srotulovati.
Inrotulirung, složení spisů, srotulování.
Inrotulirungs=Tagfahrt, stání ke složení spisů.
Insaß, obyvatel, bydlitel.
Inschrift, nápis.
Inseigel, pečeť.
Insignien, znaky.
Insinuiren, podati, dodati něčeho n. něco někomu nebo k někomu (k. p. k soudu).
Insolvent, f. zahlungsunfähig.
Inspection, dohled, dozor; (das Aufsichtspersonale), dozorstvo.
Inspector, dozorce.
Inspiciren, dohlížeti, přihlížeti k něčemu.
Installation, uvedení na úrad.
Installiren, uvesti někoho na úrad.
Instandhaltung der Straßen, Gebäude u. dgl., zachování silnic, budov a j. v dobrém stavu.
Instantia, ab inst. Jemanden entlassen, propustiti někoho v nedostatku důkazů, pro nedostatek důkazů.
Instanz, (soudní) stolice; Behörde erster, zweiter, dritter Instanz, úrad první, druhé, třetí stolice; die Sache ist in allen S. entschieden, věc rozhodnuta jest ode všech soudních stolic.
Instanzen=Zug, odvolávání-se k vyšším stolicím.
Institut, ústav; z. B. Armen=S., ústav chudých; — (Institution)

der Militärgrenze, zřízení vojenského pomezí.
Institut=, ústavový; — = Verwaltung, správa ústavová.
Institution, freie, zřízení svobodné; römische Institutionen, římské instituce.
Instradiren, vykázati cestu; Briefe, Personen, vykázati cestu listům, osobám; poslati listy, osoby vykázanou cestou.
Instradirung, vykázání cesty.
Instruction (Informirung), naučení; — des Abgeordneten, naučení poslancovi, n. poslanecké; Jemanden eine S. ertheilen, někomu dáti v něčem naučení; eine S. einholen, o něco vzíti naučení; — eines Civilprocesses, líčení pře o právo soukromné; — (Voruntersuchung), vyšetřování přípravné; f. u.
Instructions=, přípravný, přípravní; — Richter, přípravní soudce; — = Verfahren, přípravné řízení.
Instruiren Jemanden, někomu dáti o něčem n. v něčem naučení; — eine Klage, žalobu upravit; žalobní průvody opatřiti; — den Proceß, při upravit; čeho v při potřebí, opatřiti.
Instructiven, f. Instruction.
Instructiv, průvodný, průvodní; (vorbereitend), přípravný, přípravní.
Instrument (Urkunde), listina.
Instrumentenbuch, kniha listin.
Insurgent, buřič.
Insurrection, pozdvižení, zbourání.
Intabulation, vklad (do knéh veřejných).
Intabulations=, vkladní; — = Bewilligung, vkladní povolení, povolení ke vkladu (knihovnímu); — = Buch, kniha vkladní, kniha vkladů; — = Clause, vkladní doložka; — = fähig, vkladný, spůsobný ke vložení do knéh; — = Gesuch, žádost za vlo-

žení do knéh, vkladní žádost; — =Taxe, vkladné.
Integrirend, (co se týče celosti); int. Bestandtheil, díl k celosti náležitý.
Integrität (unverletzter Zustand), celek, celost; des Reiches, celost říše; — (Rechtsschaffenheit) des Charakters, neuhonnost mravů.
Intensiv, mocný, trvalý; int. Einwirkung, mocné, trvalé působení.
Intercalar-Rechnung, počet, účet interkalární.
Intercediren, inš Mittel sich legen, vložiti, vkládati se v něco; — für eine fremde Schuld (durch Sicherheitsleistung o. Bürgschaft), jistotu, rukojemství dáti za cizí dluh; (durch Uebnahme), cizí dluh na sebe vzíti; — (fürsprechen), přimluviti se za někoho.
Intercession, vložení-se v něco; přimlůva.
Interesse, dobré, prospěch; im J. einer Sache, pro dobré věci samé, k dobrému n. ku prospěchu věci; es liegt im unmittelbaren J., vyhledává toho přímý prospěch.
Interessen (Zinsen), vom Capital, úroky z hlavní sumy, úroky z hlavních peněz.
Interessent, ten, jehož se dotýče; účastník; (Partei), strana.
Interimistisch, zatímný, mezitímný.
Interims-, zatímný; — =Actien, (s. B. der Nordbahn), zatímné akcie (severní železnice); — =Recognition bei Wechseln, zatímný úpis při směnkách; — =Schein, zatímný lístek; Interimsschein auf Ordre lautend, zatímný list svědčící na něčí řád.
Interlocutorisches Urtheil, rozsudek vedlejší, rozsudek mezimluvni.
Interpellation (Unterbrechung einer Rede oder Verhandlung), vskočení v řeč, v jednání; — (Anfrage), dotázka.
Interpelliren, Jemanden, někomu

v řeč vskočiti; (zur Rede stellen), dotazovati se na někom něčeho, na někom o něčem, někoho na něco.
Interveniren, in einer Sache, vložit, vkládati se, vkročiti v něco; prostředníkem býti, prostředkovati v něčem.
Intervention, vložení-se, vkročení v něco, prostřednictví; ohne J. einer Behörde, bez úředního se v něco vkládání; J. bei Wechseln (Honoration), prostřednictví.
Intervenient, prostředník.
Intestaterbe, dědic nápadní, nápadník.
Intestato, ab, sterben, zemřít bez posledního pořizení, bez učinění závětu.
Intimat, návštěvi; (Regierungserlass in Ungarn, Ordonanz), nejvyšší nařízení.
Intimation, oznámení od úřadu.
Intimations-Decret der Appellation- und Revisions-Urtheile, dekret, jimž se oznamuje rozsudek odvolací a dovolací; oznamovací dekret rozsudku odvolacího a dovolacího.
Intimiren, oznámiti někomu něco úředně, pořadem úředním.
Intoleranz, religiöse, nesnášlivost náboženská.
Intrigue, pleticha.
Intriguiren, pletichati něco.
Invalide, invalid.
Invaliden-, invalidní; — =Fond, invalidní nadačí; — =Fondsbeitrag, pomůcka k nadačím invalidním; — =Haus, invalidní dům, invalidovna; — =System, soustava invalidní.
Invasion, feindliche, vpád nepřátelský.
Invasions-Erfolge, náhrady škod, vpádem nepřátelským učiněných.
Inventar, popis, inventář.
Inventarisiren, s. inventiren.

Inventiren, popsati, popis učiniti.
Inventur, popsání, popis; Rechtswohlthat der Inv., právní dobrodinní popisu; sich mit der Rechtswohlthat der Inv. erbserklären, připověditi se, přihlásiti se k dědictví, popisem se v tom opatřiti, popisem opatřiti se hledie, ohne der Rechtswohlthat der Inv. die Erbschaft antreten, ujmouti dědictví bez opatření-se popisem, nehleděvši se v tom popisem.
Investitur, uvedení (v úřad); Lehens-, podání maaství.

Inzucht eines Verbrechens, pátah zločinu (t. na obviněného).
Irrföhren, Jemanden, svéstí někoho, v blud uvesti.
Irren-Anstalt, =Haus, ústav, dům bláznův n. pomatených.
Irrlehre, ausstreuen, rozsívati bludné učení.
Irrsinniger, pomatenec, na rozumu pomatený.
Irrthum, omyl.
Irrwahn, bludné domnění.
Istrien, Istrië; Markgrafschaft J., markrabství Istriánské.

J.

Jagd, myslivost, (das Jagen), lov, honba, (slov. polovačka); J. und Fischerei, myslivost a rybařství.
Jagd-Bezirk, obvod honební; — =Frohne, robota honební; — =Gerechtigkeit, právo myslivní, právo myslivosti n. k myslivosti; — =Gesetz, zákon myslivní, z. o myslivosti; — =Pachtvertrag, smlouva o pacht myslivosti; — =Patent, patent o myslivosti; — =Polizei, policie myslivní; — =Recht, s. Gerechtigkeit; — =Rechtsausübung, vykonání práva myslivosti; =Regal, (landeöfürstl.) právo myslivosti země pána; (Recht), právo myslivosti; — =Schaden, škoda myslivosti učiněná; — =Verbot, zákaz myslivosti; — =Verständigen, zkušený myslivec; — =Wesen, myslivost; — =Zweck, účel myslivosti.
Jäger, myslivec, lovec.
Jäger-, myslivecký; — =Kunst, umění myslivecké; — =Recht, právo myslivecké.
Jägerrei, myslivectví.
Jahrbuch, letopis.
Jahres-, roční, (alle Jahre sich wiederholend), výroční; — =Beitrag einer Steuer, výroční suma

daně; — =Frist, roční lhůta; — =Gehalt, výroční služné; — =Ratte, výroční částka n. suma; — =Rechnung, počet za rok, výroční počet; — =Rente, výroční důchod; — =Tag, výroční den; — =Werth (Preis), výroční cena.
Jahrgang (Studien-), roční běh, rok (školní); — =Geld, výroční plat, (Pension) výroční výslužné; — =Markt, výroční trh; — =Jehent, desíletí.
Je zwei, je drei ic. (každý) po dvou, po třech a t. d.
Johanniter-Orden, řád svatojanský; — =Ritter, rytíř řádu svatojanského.
Journal, denník.
Journal- (co se týče denníku) denníkový; — =Artikel, článek d.; — =Post, položka denníková; — =Rechnung, účet d.
Journalisiren, něco denníkem zapsati, v denník vložiti, vepsati.
Journalist, kdo vede denník, deník vedoucí; žurnalista.
Jubilationsgehalt, plné výslužné; s. Pension.
Juden-, židovský; — =Emancipation, vyvazení židů; — =Festtag, svátek židovský; — =Steuer, daň židovská.

Jure iudico = za matrikulu.
Judenschaft, židovstvo, židé.

Juridisch, právníký; f. Facultät, právníká fakulta; f. Person, f. moralische Person.

Jurisdiction (Gerichtsbarkeit), soudní moc; (Gerichtsverwaltung), soudní správa; (Gerichtszuständigkeit), příslušnost soudu.

Jurisdiction = Gebühr, plat za soudní správu; — Norm, pravidlo o příslušnosti soudů, pr. příslušnosti soudní; — Obrigkeit, vrchnost, vykonávající soudní správu, vrchnost soudní; — Recht, právo moci soudní, právo k vykonávání soucovství; — Verhältnisse, poměry soudní příslušnosti.

Jurist (Rechtshörer), posluchač práv, (Justizmann) právník.

Jus ad rem, právo k věci.

Jus ad vitam, f. Ad vitalitätsrecht.

Jus in re, právo na věci.

Justiciár, právní.

Justiciariat, právní úřad.

Justifizierung, f. Rechtfertigung.

Justiz, (co se týče práv), právní; (co se týče soudů), soudní; — Beamte, soudní úředník;

— Commissär, s. komisař; — Dienst, s. služba; — Etat, rozvrh vydání na soudy; — Fach, právníctví; (Abtheilung), soudní oddíl; — Gesetzgebung, zákonodárství ve věcech soudních, soudní zákonodárství; — Gesetzgebungsfach, s. zákonodárství; — Gesetzsammlung, sbírka zákonů s.; — Hof, oberster, nejvyšší soud; — Hofstelle, dvorský soud; — Mann, právník, umělý v právích; — Ministerialdecret, dekret od ministerium práv; — M. Erlaß, vynesení od ministerium práv; — Ministerium, ministerium práv, ministerium věcí soudních; — Norm, pravidlo soudní; J. N. für das Militär, pravidlo soudní vojenské, řád soudní vojenský; — Pflege, f. Gerichtspflege; — Rath, radní některého soudu; — Senat, rada některého soudu; — Stelle, soud, úřad soudní; — Tabelle, soudní výkaz.

Juwel, klenot.

Juxta, (vedlé zapsání); per juxtam, juxtou (vedlézapsáním).

K.

Kaiser, císař.

Kaiser, císařský; — Haus, císařský dům, rod; císařská rodina; — Reich, císařství, říše císařská; — Staat, císařství (Rakouské); — Würde, císařské důstojenství.

Kaisertum Oesterreich, císařství Rakouské.

Kameral, komorní; — Bezirk, komorní okres; — Bezirksbehörde, komorní úřad některého okresu, okresní úřad komorní; — Bezirksverwaltung, okresní správa komorní; — Gefälle, komorní důchodky; — Gefällenverwaltung, správa důchodků ko-

morních, komorní úřad zemský; — Gerichtsbarkeit, komorní moc soudní, řízení soudu komorního; f. Gerichtsbarkeit; — Gut, komorní statek; — Herrschaft, k. panství; — Verwaltung, k. správa; — Wesen, věci n. záležitosti komorní; — Wissenschaft, věda věcí komorních; — Zahlamt, komorní výplatna.

Kameralist, (Kameralbeamte), úředník komorní správy, kameralista; — (Mann vom Fache), ve věcech komorních zblhlý, věcí komorních znalý n. zkušený.

Kameralistische Function, výkon komorní správy n. komorního úřadu.

Kamin = Fegerlohn, mzda komnická; — Reinigung, čistění, vymetání komínů; — Steuer, poddymné.

Kammer, komora.

Kammer = (co se týče nejvyšší komory), komorní; — Gut, statek komorní; — Herr, komorník; — Procurator, zástupce komory; — Procuratur, zastupitelství komory; — Regal, komorní právo výhradné.

Kammerer, komorník; Unter-, podkomoří.

Kammerer, komorníci; — Amt, k. úřad.

Kanonisch, kanonický, církevní; k. Normen, kanonické zákony; f. Recht, kanonické, církevní právo.

Kanzleist, kancelární, kancelářský, (t. písař).

Kanzlei, kancelář, písárna.

Kanzlei, kancelární; — Beamte, kancelární úředník; — Diener, k. služebník; — Director, ředitel kanceláře; — Erfordernisse, potřeby kancelární; — Gebühr, kancelářné; — Geschäft, práce kancelární; — Manipulation, manipulace kancelární; — Manipulationsgeschäft, kancelářská manipulační práce; — Pauschale, kancelářní úhrnkové; — Personale, osoby kancelární; — Requisition, f. Erfordernisse; — Schreiber, kancelářský, kancelární písař; — Siegel, kancelářní pečeť; — Wesen, kancelářství.

Kanzler, kancléř.

Kärnthen, Korutany; Herzogthum K., vojvodství Korutanské.

Kastenamt, Kastenamt, (obj.) úřad obroční; (subj.) úřad obročního n. obročnický; obročnictví.

Kastner, obroční.

Kataster, katastr.

Katastral, katastrální; — Daten, data, udání katastrální; — Gemeinde, obec k.; — Organ,

osoba ku katastru zřízená, katastrální zřízenec; — Preis, cena katastrální.

Kategorie, s. B. des Grundbesitzes und Grundbesitzers, způsob pozemnosti a povaha držitelova.

Kauf, koupě, kup; — (Kauf und Verkauf), trh.

Kauf, kupní, trhový; — Briefkupni list, trhový list; — Fahrteischiff, kupecká loď; — Gegenstand, trhová věc, (gef.) koupená věc; — Geld, kupní peníz; — Geschäft, koupě, trh; — Handel, obchod kupecký, kupectví; — Laden, kupecký krám (slov. sklep); — Lustiger, kdo míni koupiti, kdo koupě žádostiv jest, kupovác; — Mann, kupec; — männlich, kupecký; — Mannsgeschäft, obchod kupecký, živnost kupecká; — M. Geschäft treiben, svůj obchod vésti během kupeckým; — Mannschaft, (Geschäft), kupectví, (Kaufleute), kupectvo; — Mannsdienner, kupecký mládenec; — Mannsgut (= Waare), kupecké zboží; — Plaß (Handels-) tržiště; — Preis, kupní cena, trhová cena; — Rechtsgelder, kupní peníze, trhové peníze; — Schilling, stržené peníze; kupní, trhová suma; — Schillingsberechnung, účtování peněz trhových, účtování stržené sumy; — Schillingsberechnungs-Commission, komise k účtování stržené sumy, komise účetní; — Schillingstrüßengelder, kupní n. trhové peníze, placené v jistých lhůtách; — Stück, kupní n. trhová věc; (zum Verkauf bestimmt), věc na prodej; (gekauft), koupená věc; — Vertrag, smlouva trhová.

Kaufen, koupiti.

Käufer, kupitel; kupující, kupovatel.

Kenntniß, vědomost; — der Landessprachen, znalost, povědomost jazyků zemských, zblhllost v ja-

zycích zemských; **K.** und Nachachtung, vědomost a zachování se dle něčeho; etwas zur Kenntniß bringen, něco dáti na vědomí, věděti dáti, někomu v známmost uvesti; Jemanden etwas zur Kenntnißnahme zustellen, někomu něco dodati, aby toho vzal vědomost; Etwas zur Kenntniß nehmen, zřítí něčeho vědomost; in K. gesetzt werden, zpraven býti něčeho. **Kenntnißquelle**, pramen vědomosti.

Kerker, žalář.

Kerker-, žalární; — = Inspector, dozorce ž.; dozorce nad žalářem; — = Meister, žalární; — = Strafe, trest žalární, trest žaláře; — = Visitation, přihlídká k vězňům.

Kinderbewahranstalt, opatrovna (dítěk).

Kindesmord, zavraždění dítěte.

Kindesmörderin, vražednice dítěte.

Kindesstatt, an K. annehmen, f. adoptiren.

Kindheit, dětví, dětinství.

Kirchen- (das Gebäude betreffend), kostelní, chrámový; (die Gemeinschaft betreffend), církevní; — = Amt, kostelní úřad; — = Angelegenheit, věci, záležitosti církevní; — = Bann, církevní kletba; — = Buße, církevní trest, pokání; — = Capital, zádušní hlavní suma, (versichertes), zádušní jistina; — = Diebstahl, kostelní, chrámová krádež; — = Fond, kostelní nadací, zádušní nadací; (Vermögen), zádušní majetnost, kostelní majetnost, záduší; — = Gemeinschaft, spolek církevní; — = Gesetz, zákon církevní; — = Gewalt, moc c.; — = Gut, kostelní, zádušní statek; — = Patron, podací pán kostela; — = Patronat, kostelní podací (právo); — = Raub, vyloupení kostela; — = Recht, právo církevní; — = Rechnung, kostelní

účty; — = Sachen, věci, záležitosti církevní; — = Strafe, pokuta c.; — = Vermögen, f. Kirchenfond; — = Vogt, zádušní starosta.

Kirchsprenkel, osada farní; f. Sprengel.

f. Diocese.

Kladde, kniha kladní, kniha příruční; f. Memorial.

Klagbar auftreten gegen Jemanden, f. klagen.

Klage, žaloba; (ehemals pñhon, actio); Kl. gegen Jemanden, žaloba na někoho.

Klag-, Klage-, žalobný, žalobní, (co se týče žaloby); — = Factum, skutek, příběh ž.; — = Führung, žalování, vedení žaloby; — = los Jemanden stellen, opatřiti n. učiniti, aby někdo neměl proč žalovati; vyhověti něčím stížnosti; — = Punct, žalobný kus, článek; — = Recht, (genus actionis) žalobní důvod; (Recht zur Klage), právo k žalobě, žalobné právo; — = Rückerglag, vrácení žaloby; — = Schrift, žalobný spis, žaloba písemná.

Klagen, gegen Jemanden, žalovati na někoho z něčeho o něco, (ehemals pohnati někoho na soud, před soud, k soudu z něčeho o něco); klagender Theil, strana žalující, žalobná; über Jemanden (sich beschweren), stěžovati sobě něčeho do někoho; f. beschweren.

Kläger, žalobce, žalovatel, žalobník, (ehemals pñvod, actor).

Klein, malý; — = Handel, malo-tržba; — = Händler, prodavač, obchodník v malém; — = Handlung, malo-prodej; prodej, obchod v malém; f. Handel; — = Kreuz (das), malý kříž; (der), malo-křížník; — = Verschleiß, odbytek v malém; — = Verschleißer, prodavač v malém.

Kloster, klášter.

Kloster-, klášterní, (Klosterregel-),

řeholní; — = Disciplin, kázeň, řád k.; — = Geistliche, klášterník, řeholník; — = Gelübde, klášterní, řeholní slib; — = Zucht, řeholní kázeň.

Knappschaft (im Bergw.), horní tovaryšstvo, horní bratrstvo.

Knappschafts-Casse, =Laden, pokladnice tovaryšstva horního, bratrstva horního; bratrská pokladnice.

Kommen, um etwas, f. verlustig werden.

König, král.

Königin, králová.

Königreich, království.

Kopf, hlava; (Ueberschrift), nápis.

Kopf-Arbeit, práce hlavou (konaná); — = Steuer, daň z hlavy; — = Verletzung, uražení v hlavu, úraz hlavy.

Korn, Schrott u. Korn der Münze, stráž a zrno mince.

Korn-, obilní, (co se týče zrna, obilí); — = Handel, obchod v obilí, obch. obilní; — = Kammer, obilnice; — = Preis, cena obilí, c. obilní; — = Wucher, lichva v obilí; — = Wucherer, lichvář obilní.

Körner=Ertragniß, užitek na zrně; — = Schüttung, osep.

Körper (Gesellschaft), sbor; — (bücherliches Gut), pozemnost, věc; — (eine Gesamtsache) tělo; der ganze österreichische Staatskörper, všecko tělo říše Rakouské.

Körper= (co se týče těla), tělesný; — = Beschaffenheit, povaha těla, p. tělesná; — = Strafe, tělesný trest, trest na těle; — = Verletzung, úraz, uražení těla; tělesný úraz.

Körperlich, tělesný, hmotný; — f. Bestiß, hmotné držení věci; f. Sachen, tělesné věci; f. Verletzung, tělesný úraz, úraz na těle, uražení těla.

Körperschaft, sbor, spolek.

Kost, strava; — = Gänger, stravník; — = Geber, stravovatel; — = Geld, stravné.

Kostbarkeit, věc drahá.

Kostspielig, drahý, nákladný.

Kosten, škody; Aufwand-, škody nákladné, náklady; Gerichts-, škody soudní; Zehrungs-, škody útratné, útraty; (Auslagen), výlohy.

Kosten=Anschlag, předchozí počet nákladů; — = Aufwand, náklady; — = Ersatz, náhrada škod, nákladů, útrat; — = frei, z darma, bez výloh; — = Ueberschlag, předcházející, předchozí rozvrh n. počet nákladů; — = Verurtheilung, odsouzení k náhradě škod, v náhradě škod.

Kraft, moc, (körperliche), síla; in K. treten, vejíti v moc, nabyti moci; K. (vermöge, in Folge) eines Befehles, moci příkazu, podle příkazu, z příkazu.

Krain, Krajina; Herzogthum K., vojvodství Krajinské.

Krakau, Krakov; Großherzogthum K., velkovojsvodství Krakovské; die Stadt K. sammt Gebiet, město K. i se zemištěm.

Krämer, kramář.

Krämerei, kramářství; — = Befugniß, právo kramářské, právo ku provozování kramářství.

Kranken= (co se týče nemocných); — = Anstalt, =Haus, nemocnice; — = Geschichte, výpis nemoci; — = Pfleger, =Wärter, hlídač, opatrovník nemocných; — = Stube, =Zelle, jistbice nemocných; — = Verpflegungslohn, náklady na ošetřování nemocných.

Krankheits-Kosten, škody, výlohy v příčině nemoci.

Kränkung (einer Person), přikori, sužování; (eines Rechts), skrácení, k. p. svobody, práva; (Verletzung), ublížení někomu na něčem.

Kreis, kraj.

Kreis-, krajský; — = Abgeordneter,

kr. poslanec; — **Arzt**, k. lékař; — **Beamte**, kr. úředník, úředník krajské vlády; — **Bereisung**, objížďka po kraji; — **Bote**, kr. posel; — **Chirurg**, k. hojič; — **Forsteraminator**, kr. zkoušeč ve věcech lesnických; — **Gebiet**, krajský obvod, krajské zemiště, kraj; — **Gemeinde**, kr. obec; — **Hauptmann**, **Präsident**, krajský; — **Rabbiner**, kr. rabín; — **Rath** (**Körperschaft**), krajská rada, (**einzelne Person**), krajský radní; — **Referent**, kr. přednášeč; — **Regierung**, kr. vláda; — **Stadt**, kr. město; — **Vertretung**, kr. zastupitelství, (**die Vertreter**), kr. zastupitelstvo; — **Vorsteher**, krajský (t. představený, f. **Präsident**); — **Wundarzt**, f. **Chirurg**.

Kreuz-Partikeln, částky kříže; — **Woche**, křížový týden, prosební týden; — **Zeichen**, (**anstatt der Unterschrift**), křížky; **seine Aussagen mit dem R. Z. bemerken**, své seznání poznamenati (třemi) křížky.

Kriegs- (**die Mannschaft betreffend**), vojenský, (**die Kriegführung betreffend**), válečný, váleční; — **Artifel**, pravidla vojenská, vojenský řád; — **Commissär**, vojenský komisař; — **Commissariat**, vojenské komisařství; — **commissariatlicher Beamte**, úředník vojenského komisařství; — **Darlehen**, v. půjčka; — **Darlehens-Obligation**, dlužní list na vojenskou půjčku; — **Dienst**, v. služba; — **Entschädigung**, náhrada váleční; — **Erfklärung**, vyhlášení, opovědění války; — **Fall**, případ války; — **Fuß**, způsob válečný, míra válečná; **das Militär auf R. F. setzen**, uvésti vojsko v míru válečnou n. ve způsob válečný; — **Gebrauch**, válečný obyčej; — **Gebühr**, váleční plat; — **Gefangener**, vo-

jenský zajatý; — **Gericht**, vojenský soud; — **Geſetz**, vojenský zákon; — **Kanzlei**, vojenská kancelář; — **Kasse**, vojenská pokladnice; — **Macht**, vojenská, válečná moc; — **Ministerium**, vojenské ministerium; — **Rath**, vojenská rada; — **Recht**, vojenské právo, vojenský zákon; (**Gericht**), vojenský soud; — **rechtlích Jemanden behandeln**, hleděti k někomu dle vojenského zákona, souditi někoho vojenským soudem; — **Schaden**, škoda váleční, škoda válkou způsobená; — **Steuer**, váleční daň; — **Uebung**, vojenské cvičení, vojenský cvik; — **Unfall**, váleční nehoda; — **Unruhen**, váleční nepokoje; — **Wolf**, vojsko; — **Wesen**, vojenství; — **Zahlamt**, vojenský výplatní úřad, vojenská výplatna; — **Zeit**, čas vojny, války; — **Zucht**, vojenská kázeň; — **Zustand**, válečný stav, válečnost.

Kroatien, Chorváty; **Königreich K.**, království Chorvatské.

Kroatisch, chorvatský.

Krone, koruna.

Kron-, korunní; — **Gut**, korunní statek; — **Land**, k. země; — **Prinz**, nápadník koruny.

Kronen, korunovati.

Kronung, korunování.

Krummschleifen, Jemanden, někoho sepnouti křížem.

Kundbar, vůbec známý; **f. bemittelt sein**, zámožný býti, jak vůbec známo.

Kunde, (**Notiz**), vědomost, známost něčeho; (**Bekanntmachung**), návěští, oznámení; — (**Kundmann**), známý, odkupce, odběrač, (**auf Bestellung**), zámluvce.

Kündig sein, uměti něco, znáti se na něčem n. v něčem, znalý býti, povědom býti něčeho.

Kündigung der Mieth, výpověď nájmů; vgl. **halbjährig**, **vierteljährig**.

Kundmachen, den **Concurs**, **das Urtheil**, zc., vyhlásiti konkurs, rozsudek etc., — (**bekannt geben**), oznámiti někomu něco, věděti dáti.

Kundmachung, vyhlášení, vyhláška; oznámení, návěští; — **des Straf-urtheiles**, vyhlášení trestního rozsudku.

Kundmachungs-Art****, způsob vyhlásovací, způsob vyhlášení; — **System**, f. **Art**; — **Tag**, den vyhlášení; **vom R. T. an**, ode dne něčeho vyhlášení.

Kundschaft (**Nachricht**), návěští, oznámení; — (**Urkunde**) **von Junft-vorsteher**, list na vysvědčenou; vysvědčení od představených cechovních, řečené kundšaft; — (**Kundmann**), f. **Kunde**.

Kundschafter, zvěd, vyzvědač.

Künftig, budoucí; **künftighin**, budoucně.

Laden, eine **Pflicht** auf sich, uvésti, vztáhnouti, vzíti na sebe povinnost.

Laden (**Gewölbe**), krám; — **Diener**, krámský.

Ladung, (**Laſt**) náklad; — (**Vorladung**), obeslání, obsílka; **Edictal**, obeslání listem provolacím provolací obsílka.

Ladungschein, nákladní lístek.

Lager (**milit.**), ležení; — (**Waaren**), sklad.

Lagerzins, plat ze složeného zboží, plat ze skladu, skladné, proležené.

Laten = **Bruder**, bratr laik, bratr řeholní; — **Schwester**, sestra řeholní.

Land, země; (**außerhalb der Hauptoder Provinzialstadt**), pozemí, venkov; **auf dem Lande**, na pozemí, na venkově.

Land-, zemský; pozemský, venkov-

Kunst- (co se týče umění); — **Gegenstand**, věc umělecká; — **Handel**, obchod ve věcech uměleckých; — **Handlung**, kupectví, prodej věcí uměleckých; f. **Handel**; — **Product**, výrobek umělecký; — **Berein**, jednota umělecká; — **Verständiger** (**Sachverständiger**), znalec; (**Kunsterfahren**), umělý ve věci, znalec věcí uměleckých; **Kunst- und Gewerbsverständiger**, znalec věcí uměleckých a živnostních.

Kupferstich = **Verlag**, sklad mědo-rytin.

Kupplei, kuplířství.

Kuppler, kuplíř; **Kupplerin**, kuplířka.

Kürzlich erlassene Verfügung, nedávno vydané nařízení.

Küſten-Bezirk, přímořský okršlek; — **Land**, Přímoří.

Kug, (**im Bergw.**), kus, tříza.

ský; — **Bewohner**, pozemský n. venkovský obyvatel, n. lid; — **Gemeinde**, pozemská n. venkovská obec; — **Gericht** (**Criminal**), hrdelní soud; — **gerichtliches Verbrechen**, hrdelní zločin; — **Gut**, zemský statek, (**auf dem Lande gelegen**), pozemský statek; — **Handel**, tržba, obchod po zemi; — **Herr**, vojsko zemské, n. na zemi; — **fundig**, v zemi vůbec známý; — **Kutscher**, venkovský povozce n. povozník; — **Läufer**, poběhlec, poběhlík; f. **Streicher**; — **Leute**, f. **Bewohner**; — **Macht**, moc vojenská na zemi; — **Messer**, zemský měřič; — **Mißig**, f. **Heer**; — **Rath**, radní soudu zemského; — **Recht**, zemský soud; — **Richter**, zemský sudí; — **Schreiber**, z. pisář; — **Stand**, **begüterter**, úd stavů zem-

ských, mající statky; — =Stände, stavové zemští; — =Straße, (im Gegensaße zur Wasserstraße), silnice, cesta po suchu; (gegenüber der f. f. Chaussée), krajinská silnice; — =Straßenbau, stavitelství silnic n. silniční; — =Streicher, pohřebec, tulák, pobuda; — =Strich, krajina; — =Sturm, hotovost zemská; — =Tafel, zemské desky; — =Tafelbeamte, úředník zemských desk; — =Tafelbehörde, úřad zemských desk; — =Tafelfähig, způsobilý k držení zemských statků, způsobilý k deskám; — =Tafelfähigkeit, způsobilost k držení zemských statků, způsobilost k deskám; — =Tafelpatent, patent o deskách zemských; — =Tag, zemský sněm; — =Tagewahlordnung, volební řád k zemskému sněmu; — =üblig, v zemi obyčejný, v zemi užívaný; — =Verkehr, obchod po zemi; — =Wache, zemská stráž; — =Wahlbezirk, volební okres pozemský n. venkovský; — =Weg, voznice, venkovská cesta; — =Wehr, zemská obrana; — =Wehrmann, z. obrance; — =Wirth, (sedlský) hospodář; — =Wirthschaft, (sedlské, pozemské n. venkovské) hospodářství; — =wirthschaftlich, hospodářský; — =Wirthschaftsbetrieb, provozování polního hospodářství; — =Wirthschaftsgesellschaft, spolek hospodářský; — =Zoll, zemské clo.

Landes-, zemský; — =Angelegenheit, věc, záležitost zemská; — =ansässig, usedlý k zemi; — =Ansessigkeit, usedlost k zemi; — =Ausgaben, zemské vydání; — =Auschuß, zemský výbor; — =Befugniß, f. Privilegium; — =befugt, f. privilegiert; — =Behörde, z. úřad; — =Chef, z. správce; — =Commission, z. komise; — =Congregation (in Kroatien),

zemský sjezd; — =Credit, z. úvěr; — =Cultur, zeměvzdělání; — =Cultursachen, věci, záležitosti, týkající se zeměvzdělání; — =Deputation, zemské poslanství; — =Deputirter, z. poslanec; — =Eingeborener, z. z. osoba v zemi rodilá; (Einheimischer), domáci; — =Einkünfte, zemské důchody; — =Einnahme, z. příjem; — =Fabrik, z. veldilna; — =Fürst, zeměpán, panovník; — =fürstlich, zemský; — =fürstlich, zemský; — =Gericht, soud zeměpanský, císařský; — =Gericht (nach der neuen Eintheilung), soud krajinský; — =Gerichtsbuch, archiv soudu krajinského; — =Gerichtsbezirk, obvod soudu krajinského, krajina; — =Gerichtsdienst, služba při soudu krajinském; — =Gerichtsrath, radní soudu krajinského; — =Gerichtsprängel, obvod soudu krajinského; — =Gesetz, zemský zákon; — =Gesetzblatt, zemský zákonník; — =Gewalt, z. moc; — =Gränze, zemské meze, hranice; — =Hauptstadt, hlavní město zemské; — =Herr, zeměpán; — =herlich, f. fürstlich; — =Interesse, dobré země, prospěch zemský; — =Militär-Commando, vojenské velitelství zemské; — =Mittel, zemské prostředky, (=Kräfte), z. síly; — =Münze, mince zemská; — =Münzprobieramt, úřad zemský minci zkoušející, (zemské práhivství); — =Referent, přednáše zemský; — =Regierung, z. vláda; — =Regierungsverordnung, nařízení vlády zemské; — =Regierungszeitung, noviny vlády zemské; — =Schulbehörde, zemský školní úřad; — =Schuß, ochrana zemská; — =Schußverlustigung, ztráta zemské ochrany; — =Sicherheitswache, stráž zemské bezpečnosti, zemská bezpečnostní stráž; — =Sprache, zemský jazyk; der L. S. fundig, jazyka

zemského znalý, povědomý; v jazyku z. zběhlý; — =Statut, statut, zákon zemský; ústava zemská; — =Stelle, zemská vláda, řízení z.; — =üblig, v zemi obyčejný; l. ü. Sprache, jazyk v zemi obyčejný; — =Verfassung, zřízení zemské; — =Ver-rath, zrada zemská, zemězrada; — =Verräther, zemězrádce; zrádce zemský; — =Verteidiger, zemský obrance; — =Verteidigung, z. obrana; — =Vertretung, zastoupení země; (L. Vertreter), zastupitelstvo zemské; — =Verweisung, vypovězení ze země; — =Währung, zemské číslo; f. Währung; — =Zoll, clo pozemské; — =Zuschuß, zemský příspěvek, z. přídavek; — =Zweck, zemská potřeba, zemský účel.

Länder = Umfang des Reiches, ob-jem, obvod zemí říšských.

Landschafts- (ständisch) stavovský; (Landes-) zemský; — =Beamte, stavovský, zemský úředník; — =Buchhaltung, stavovská, zemská účtárna; — =Casse, stavovská, zemská pokladnice.

Lärm (Alarm), schlagen, na ploch bítí.

Last (Beschwerde), břímě; — (Verbindlichkeit), povinnost; öffentliche Lasten, břemena veřejná, povinnosti veřejné; — (Abgabe), daň, poplatek; — (bücherliche Haftung), závada; die Lasten depuriren, závady svěsti z něčeho, vyvaditi něco; — (Schuld), dluh; was dem Kaufmanne zur Last und zu Gute kommt, které dluhy a pohledanosti kupec má.

Lastrecht, právo břemenní.

Lastenstand einer Realität, stav závad, závadnost pozemnosti.

Lasterlich, rouhavý; auf l. Art, rouhavě.

Lästern, Jemanden, rouhati se někomu.

Lästerung, rouhání; auf die Per-

son des Landesfürsten, rouhání-se osobě zeměpána.

Lästig, obtížný; l. Bedingung, obtížná podmínka.

Laubrechen, hrabání listů n. stlaní.

Laudemial-, laudemiální; — =Ent-richtung, placení, zapravování laudemium; — =Percent, procento laudemiální.

Laudemium, laudemium.

Laudum (Schiedspruch), výrok rozsudku.

Lauf (Fortgang) einer Sache, běh, průchod věci; im Laufe der Verhandlung, v běhu řízení, v běhu pře líčení; der Proceß soll seinen ungehinderten Lauf haben, pře má svůj průchod bez překážky míti; — des Wassers, tok vody.

Laufen, die Frist, der Zins läuft vom Tage . . . , lhůta, úrok jde ode dne . . .

Laufis, Ober-, Nieder-, Lužice Horní, Dolní, Markgraf von O. u. N. = L., markrabě Horno- a Dolnolužický.

Lauten, auf, svědčiti někomu na něco; der Brief, die Zuschrift lautet auf Herrn N., list, dopis svědčí panu N.; lautet auf den Namen des Herrn N., svědčí ze jména n. jmenovitě panu N.; der Schuldschein lautet auf eine Summe, dlužní list svědčí na sumu; — (einen Sinn haben), zníti; das Gesetz lautet also, zákon zní takto n. v ten smysl.

Lauterkeit der Justiz, neuhonnost soudu.

Leben, život, hrdlo; Jemanden am L. strafen, trestati [na hrdle; um's Leben kommen, o hrdlo, o život přijíti; ins Leben treten, v skutek, v platnost vejíti.

Lebend, živý; Schenkung unter Lebenden, dáni mezi živými.

Lebens-Alter, věk života; — =Ende, konec života; — =fähig, způsobilý k životu; — =Gefahr, ne-

bezpečnosti života; — =gefährliche Drohung, pohrůžky životu nebezpečné; l. g. Verletzung, uražení s nebezpečstvím života spojené; l. g. Wunde, rána s nebezpečstvím života spojená; — =lang, =länglich, do života, do smrti; Lebensl. Gebrauch, užívání do života, u. doživotní; etwas zum l. l. Gebrauch überlassen, postoupiti něčeho k životnímu (k živému) užívání; lebenslanger Kerker, žalář doživotní, žalář věčný (t. na čas věku); — =Lauf, život; — =Mittel, potrava; — =Regel, pravidlo života; — =Strafe, trest na hrdle, trest smrti; — =Unterhalt, vychování života; výživa do života, doživotní; Jemanden den nöthigen Leb.-U. geben, někomu dáti potřebné vychování života; — =Versicherung, pojištění doživotní výživy; — =W. Anstalt, pojišťovatelná doživotní výživy; — =Wandel, život; — =Zeit, čas života; — =Zeugniß, vysvědčení, že někdo živ jest; vysvědčení živobytí.

Section, čtení, přednáška; Vertheilung der Sectionen unter die Lehrer, rozdělení přednášek mezi učitele, rozvržení přednášek na učitele.

Sectionspan, rozvrh n. pořádek přednášek.

Bedig (unverheirathet), svobodný; — l. sein, einer Sache, prázden býti něčeho.

Legalisiren eine Urkunde, legalisovati listinu, od soudu osvědčiti podpis v listině; eine gerichtliche legalisirte Urkunde, listina od soudu v příčině podpisu osvědčená.

Legalisirung der Urkunde legalisace, soudní osvědčení (pravosti) podpisu v listině; — =Clausel, doložka legalisovací, doložka v příčině soudního osvědčení podpisu.

Legalität, zákonnost.

Legat (Gesandter), vyslanec; — (Vermächtniß), odkaz.

Legatar, odkazník.

Legen, eine Urkunde bei der Jurotultrung, položit, klásti listinu při srotulování spisů; Rechnung über etwas, počty z něčeho činiti.

Legiren, odkázati někomu něco.

Legislator, zákonodáre.

Legislatur, zákonodárství.

Legitim, zákonní.

Legitima (Pflichttheil), díl povinný.

Legitimation (Ausweis), průkaz; — unehelicher Kinder (durch den Landesfürsten), vyhlášení dětí nemanželských za manželské.

Legitimations- (Ausweis-), průkazný, průkazní; — =Karte, =Schein (der Deputirten), průkazný listek, prokázka.

Legitimiren, sich, prokázati se něčím; — ein Kind, dítě nemanželské vyhlásiti za manželské, uvesti v poctivost lože manželského.

Legstätte, skladiště.

Lehen, manství, léno.

Lehen-, Lehen-, manský, lenní; — =Absonderung, oddělení léna; — =Absonderungsurkunde, listina o oddělení léna; — =Brief, manský n. lenní list, list na léno; — =Eid (homagium), manská přísaha, m. povinnost; — =Fähigkeit, spůsobnost lenní; — =Fälligkeit, nápad statku manského; — =Frevel (Untreue), s. Felonie; — =Geld, manský plat, plat z léna, lenné; — =Gesetz, manský zákon; — =Gut, manský statek, lenní n. lenský statek; — =Hauptmannschaft, deutsche, německé lenní hejtmánství; — =Heimfall, spadnutí léna zase na pána; (durch den Todesfall), manská odumrtí; — =Herr, pán léna, pán manský; — =Hof, (curia feudalís), manský soud; — =Indult (Verlängerung der Frist zur Ablegung des Lehenseides), lhů-

ta k povinnosti manské; — =Mann, man; — =Recht, manské právo; =Pflicht, povinnost manská; — =schaft (im Bergw.), propůjčka horní; — =Schanne, s. E. =Hauptmannschaft; — =Stück, manská n. lenní věc; — =Succession, poslušnost v manství; — =Tafel, manské desky; Hof = E. = L., desky dvorské; — =täglich, co se týče desk manských, co k deskám m. náleží; — =Taxe, taxa n. sázba manská; — =Träger, man; — =Verband, svazek manský, léno; — =Verfassung, zřízení lenní; — =Verleihung, propůjčení léna; — =Verlust, ztracení léna; — =Vertrag, smlouva manská, smlouva lenní; — =Verwirkung, propadení léna; — =Waare, laudemium; — =Wesen, věci, záležitosti lenní; — =Zins, úrok manský.

Lehr-, učební, (co se týče vyučování); — =Amt, úrad učitel'ský; — =Amtscandidat, čekatel učitel'ský; — =Amtsprüfung, zkouška na učitelství; — =Anstalt, ústav učební; — =Befähigung, spůsobnost k vyučování; — =Brief, list výuční, list na vyučení řemesla, list na vyučnou; — =Buch, učební kniha; — =Fach (ein bestimmtes), věda, (Fachstudium), studium jisté vědy; — =Fähigkeit, spůsobnost k vyučování; — =Fähigkeitsbeweis, důkaz spůsobnosti k vyučování, důkaz učitel'ské spůsobilosti; — =Freiheit, svoboda u vyučování; — =Gebäude, soustava učební; — =Gegenstand, učební věc n. předmět; — =Gehilfe, pomocník učitel'ský, p. školní; — =Geld, plat za vyučování, učebné; — =Jahre, učební léta, léta učení; — =Kanzel, stolice učitel'ská; — =Körper, učitel'stvo, sbor učitel'ský; — =Saal, učební síň; — =Stand, stav učitel'ský, učitel'stvo; — =Stelle, místo učitel'ské;

— =Stuhl, stolice učitel'ská; — =Stunde, učební hodina; — =Zeit, čas učení, č. učební; — =Zwang, učení nucené, nucenost učební.

Lehren, učiti, vyučovati někoho něčemu n. v něčem.

Lehrer, učitel; — =Conferenz, učitel'ská porada; — =Seminar, učitel'ský seminář.

Lehrling, učeň.

Leib- (co se týče těla); — =Eigenschaft, nevolnictví; — =Geding, doživotné véno, věčné véno; — =Gedingstadt, město věčné; — =Rente, výroční důchod do života, doživotný; — =Rentenvertrag, smlouva o výroční doživotný důchod; — =Wache, tělesná stráž.

Leiber-Wirthschaft, hospodárství do života.

Leibes-Beschaffenheit, povaha těla; — =Erbe, přirozený dědic; — =Gebrechen, vada těla; vada tělesná; — =Kleid, šatstvo, oděv chodící; — =Strafe, tělesný trest.

Leichen- (co se týče mrtvého těla); — =Begängniß, pohřeb; — =Beschau, ohledání mrtvého těla; — =Gepränge, nádhra pohřební, pohřeb nádherný; — =Gerüst (Katafalk), umrlčí lešení; — =Kammer, umrlčí komora; — =Kosten, náklady pohřební; — =Deffnung, otevření mrtvého těla; — =Kraub, ukradení mrtvého těla; — =Schändung, zpruznění m. t.; — =Verein, jednota pohřební; — =Wagen, umrlčí vůz.

Leicht, lehký; l. Gewicht, l. váha; l. Verletzung, lehký úraz; l. Verwundung, lehké zranění.

Leid, Niemanden zu Liebe oder Leide die reine Wahrheit aussagen, nikomu pro přízeň ani pro nepřízeň pouhou pravdu pověditi.

Leiden, einen Schaden, škodu vzíti, škodu nésti, škodovati něco n. na něčem; Strafe, pokutu nésti.

Leidenschaft, náruživost.

Leih-Anstalt, půjčovna; — =Bank,

půjčovní bank; — =Bibliothek, propůjčení knihovna; — =Geschäft (Anleihe), výpůjčka; (Darlehen), =Haus, půjčovna; — =Kauf, litkup, boží peníz; — =Vertrag, smlouva o propůjčku.

Reihen, propůjčiti někomu něco.

Reisten, plniti něco, odhývati něčeho; (insbesondere von Abgaben), dávati, (von Arbeiten), dělati, činiti, konati něco; Dienste leisten, sloužiti, konati služby; einen Eid l., přísahati; učiniti, vykonati přísahu; Folge l., poslušen býti někoho; Gewähr l., spravovati; Robot l., robotovati, roboty odhývati; Zahlung l., platiti, plniti placení.

Leistung, plnění, odhývání, u. s. m. f. leisten; Leistungen und Gegenleistungen, plnění vzájemné s jedné i s druhé strany.

Leistungs = Periode, doba plnění; — =Pflicht, povinnost k plnění; — =pflichtig, kdo povinen jest plniti; — =pflichtiger Grund, pozornost, ze které se má něco plniti, odhývati, a t. d.

Leiten, vésti, přivesti, uvesti; řídit; ein Geschäft, eine Handlung, vésti jednání, kupectví, obchod; die Verwaltung, správu vésti; eine Verhandlung, ein Verhör, řídití pře líčení, řídití výslech; eine Sache an Jemanden, podati věc na někoho; das Wasser leiten, vodu vésti, sháněti.

Leiter einer Commission, ředitel komise.

Leitfaden, rukověť.

Leitung der Geschäfte, vedení, řízení věcí n. práce.

Leitungsdraht, vodící drát; bošhaste Beschädigung des L. (bei Telegraphen), zlomyslné porušení vodícího drátu (při dalekopisech).

Leopoldsorten, řád Leopoldský.

Lernen, učiti se něčemu.

Lernfreiheit, svoboda v učení-se.

Reift, poslední; letzter Wille, poslední vůle.

Reift, poslední; — =Nachgeborener, posléze zrozený, poslední zrozenec; — =verfallener Termin, posléze prošlá lhůta; — =willig, co se týče poslední vůle, (testamentarisch), závětní; letzwillige Verfügung, poslední pořizení o něčem.

Reiren, den Protest, vzítí směneční osvědčení, směnku osvědčiti dáti; Mangels der Acceptation o. der Zahlung einen Protest l., nepřijmutí n. nezaplacení směnky dáti sobě osvědčiti.

Reirung des Protestes, osvědčiti dáni směnky; unterlassene l., neosvědčení směnky.

Reizgebühr von Monopolsgegenständen, plat za povolení věcí samotržebních.

Reichtrecht, právo ke světlu.

Reititation, dražba.

Reititations-, dražební; — =Bedingungen, podmínky dražební; podmínky, pod kterými se dražba odhývá, pod kterými trh předsede jde; — =Erlös, suma n. peníz dražbou stržený; — =Ordnung, pořádek dražební; — =Percent, procento dražební; — =Tagfahrt, dražební stání; — =Weg, způsob dražby, sp. dražební; im l. W. etwas verkaufen oder an sich bringen, způsobem dražebním, dražbou něco prodati n. koupiti.

Reitiren, (von Seite des Amtses), prodávati dražbou, (von Seite des Käufers), kupovati dražbou.

Reidlohn, mzda.

Reidlohn = Streitigkeit, rozepře strany mzdy.

Reiferant, dodavatel.

Reifergeld, odvodní peníze; peníze za odvod, za dodávání.

Reifern, dodati, dodávati, něčeho, podati něčeho někam; odevzdati, odvesti něco; — (verrichten) eine

Arbeit, vykonati práci; — (abgeben), odevzdati práci.

Reiferung, dodání, dodávání, dodávka; odvod, odvodek.

Reiferungs-, dodávací; — =Bedingung, podmínka d.; — =Contract, dodávací smlouva; — =Obligation, dlužní list za dodání, za dávání něčeho; — =Ort, místo, kam má věc býti dodána; místo dodávací; — =Relution, výměna dodávací n. za dodávání; — =Zeit, čas, lhůta k odvodu, k dodání; čas odvodní, dodací, dodávací.

Reigenschaft, nemovitost.

Reientant, poručitel.

Reinie, čára; (Verwandtschaftslinie), pokolení; Nutsverwandte in auf- und absteigender Linie, pokrevní v pokolení vzhůru vstupujícím i dolů sstupujícím, pokrevní pokolení vstupujícího i sstupujícího; Seiten-, pokolení pobočné; in gerader Linie von Jemand abstammen, v pokolení přímém od někoho pocházeti.

Reinien-Amt, úřad (celní) na čáře; — =ämtliche Expedition, úřední odhývání na čáře; — =Dienst, (Dienst bei den Linientruppen), služba ve vojsku řadovém; — =Truppen, vojsko řadové.

Reiquid, prokázáný; čistý, jistý; (richtig gestellt), pravý; liquide Summe, prokázaná, na jisto postavená, pravá suma.

Reiquidation, prokazování, prokázka, likvidace.

Reiquidiren, prokazati, prokazovati něco, likvidovati; — die Kosten, die Forderungen, prokazovati škody, pohledanosti; mit den Gläubigern l., s věřiteli prokazování činiti; (untersuchen) eine Casse, vyšetřovati pokladnici; ein Geschäftstück l., likvidovati kus.

Reiquidirung im Concurse, prokazování, likvidování v konkurse.

Reiquidirungs-Acten, spisy proka-

zovací, likvidační; — =Erkenntniß, nález v příčině likvidování, nález likvidační; — =Klage, žaloba prokazovací, ž. likv.; — =Protokoll, protokol likvidační.

Reiquidität einer Forderung, prokazovanost, pravost pohledanosti.

Reiquidstellung der Rückstände, na jisto postavení, zlikvidování za držalosti.

Reit und Betrug, lest a klam.

Reite, lista.

Reitis contestatio, sepreňi-se stran.

Reitorale, Prímori.

Reocal-, místní; — =Armenfond, místní nadací chudých; — =Com-mission, m. komise, =Durchschnittspreis, místní prostřední cena; — =Miethzins, místní nájemné, m. nájemný peníz; — =Preis, místní cena; — =Umstand, m. okolnost; — =Verhältniß, m. poměra; — =Zuschuß, místní přídavek.

Reocalisations-Commission, komise k vyhledání n. k opatření míst.

Reocalität, místnost.

Reocatio (Vermiethung), pronájem, (das Vermiethen), pronájemní.

Reocator (Vermiether), pronájemce.

Reodomerien, Vladimír; Königreich l., království Vladimírské.

Reohn, mzda; im Gelde, mzda peněžítá; plat; Tag-, mzda denní; Wochen-, mzda týdenní.

Reohn = Arbeit, práce ze mzdy, pronámezdní; — =Kutscher, povozný; — =Streitigkeit, rozepře v příčině mzdy; — =Tag, den, kterého se pracuje ze mzdy; — =Vertrag, smlouva námezdní.

Reöhnung (des Soldaten), plat; (Besoldung, Lohn), plat služební, mzda.

Reombardie, Lombardy; Königreich l., království Lombardské.

Reoss, Loß, los, hřeb.

Reotse, f. Lothse.

Los-Tausch, výměna losů; — **Settel**, listek losovní.

Los = Brief (Freibrief), list propustní; — **drücken**, dáš Gewehr, spustiti střelnou zbraň; — **gehen** (vom Feuergewehr), spustiti; — **kaufen**, vykoupiti; — **Kaufpreis**, cena výkupní; — **lassen**, propustiti; — **reißen**, odtrhnouti; — **Reißung** vom Staatsverband, odtržení od svazku státního; — **sagen**, sít, odříci se někoho n. něčeho; — **sprechen** von der Strafe, vyhlásiti někoho za prostá trestu; nalezti, že někdo jest trestu prázděn, osvoboditi někoho od trestu; von der Haftung, propustiti ze závazku; — **Sprechung** des Beschuldigten, vyhlášení někoho za nevinného; — **Trennung** vom Staate, odtržení, odštěpení od státu; — **Zettel**, listek losovací, l. losovní.

Loschen, aus den Grundbüchern, aus einem Verzeichnisse, vymazati, propustiti z knéh pozemných, ze seznamu; — **das Feuer**, hasiti oheň; — (abladen, in der Schiffspr.), skládati z lodě.

Losch = (Feuer-), hasici; — **Geräthe**, hasicí náradí; — **Ordnung**, hasicí řád; — **Platz** (Abladungsort), místo skladní.

Loschung, bűcherliche, vymazání n. propuštění z knéh; f. Extabulation; — **der Ladung**, skládání lodního nákladu.

Loschungs-Bewilligung, povolení k vymazání, ku propuštění z knéh, povolení výmazní; — **fähig**, výmazný, propustný; spűsobný k vymazání n. ku propuštění z knéh; l. f. Quittung, výmazná n. propustná kvitance; — **Gebűhr**, výmazné; — **Gesuch**, žádost za vymazání, žádost výmazní.

Losgeld, výkupní peníz, výkupné.

Losfen, losovati o něco; metati n. táhnouti losy, hřeby.

Losfen, Geld, tržiti peníze; geldšte Summe, stržená suma; — **etwas** an sít, něco výplatou na se převesti, vyplatiti n. splatiti něco k své ruce; — (auflösen, vernichten), zrušiti něco; — (entscheiden) eine Frage, eine Aufgabe, rozhodnouti otázku, úlohu.

Losung (Ziehen des Loses), losování, metání n. tažení losů, hřebů; — (Parole), slovo, heslo.

Losung (Geld), stržený peníz, stržená suma, stržené; (Aufhebung) des Unterthansverbandes, zrušení závazku poddanského; (Entscheidung) einer Frage, rozhodnutí otázky.

Losungs =, (co se týče losování), losovní; — **Operat**, spis losovní, spis o losování; — **Pflicht**, povinnost k losování; — **Pflichtiger**, kdo losovati n. los táhnouti má; losovník; — **Protokoll**, protokol losovní, pr. o losování; — **Zettel**, listek losovní; f. Loszettel.

Lothringen, Herzog von L., vojvoda Lotarinský.

Lothse, Lothsmann, přístavní krmidelník.

Lotterie, loterie.

Lotto =, loterní; — **Am**, l. úřad; — **Ansehen**, loterní výpűjeka; — **Direction**, ředitelství loterie; — **Gesűll**, loterní důchodky; — **Gewinnst**, výhra loterní; — **Spiel**, hra v loterii.

Lungen- und Athemprobe, zkoušení plic a dechu.

Lugus, nádhera.

Lugus =, nádherný, nádherní; — **Artikel**, nádherné zboží, n. věci; — **Gebűcke**, nádherné pečivo.

Lyceal =, lycejni; — **Classe**, třída lycejni; — **Schűler**, lycejni žák.

Lyceum, lyceum.

M.

Macht, moc; eigene kaiserliche M., moc vlastní císařská; mocnost; fremde M., cizí mocnost; die europűischen Műchte, mocnosti evropské.

Macht =, (co se týče moci); — **Brief**, list mocný; (Erműchtigung), list zmocňovací; — **Geber**, zmocnitel; — **Haber** (Herrscher), mocnűr, panovník; (Erműchtigter), zmocněný, zmocněnec; — **Handlung**, mocný skutek, m. čin, mocné jednání; — **Loš**, bezmoci, bezmocný; — **Spruch**, mocný výrok; — **Wort**, mocné slovo.

Műckler (Sensal), dohodce.

Műckler = Gebühr, Műcklereigebűhr, dohodné, f. Sensarie; — **Notiz**, dohodčí listek; f. Schlußzettel.

Magistrat, magistrát.

Mahnen, wegen einer Schuld, upominati z dluhu.

Mahnzettel, listek upomínací.

Mahl-Gast, mlec; — **Geld**, plat od mlení, melné; (als ein Quantum des verműhlenen Getreides), měřičné; — **Noth**, nouze o mletí.

Mahl-Stein, f. Grűnzstein; — **Zeichen**, liz, cejch.

Műhren, Morava; Markgrűffschaft M., markrabství Moravské.

Majestűt, f. f., c. k. Veličenství.

Majestűts =, Veličenský; — **Beleidigung**, urűzka J. Veličenství; — **Verbrechen**, (Verbrechen der beleidigten Majestűt, crimen laesae majestatis), zločin urűzky Jeho Veličenství.

Majorat, majorát.

Majorenn, f. Grűfjűhrig.

Majorenitűt, f. Grűfjűhrigkeit.

Majoritűt, větší počet, větší strana, většina; der Stimmen, větší hlasů.

Műltheiser-Ordensritter, rytíř řádu Melitenského.

Műlzsteuer, daň ze sladu.

Műdat (Befehl), rozkaz; — (Vollműcht), plnomocenství, mandát.

Műdatar, plnomocník, zmocněnec.

Műngel (Műsstellung), in der Rechnung, vűtka, nedostatek v účtech; Műngelaufnahme, učinění vűtek, vytűkání; Műngel erstatten, podati vűtky; M. auflűssen, od vűtek upustiti; — (Abgang), nedostatek; die Untersuchung aus M. der Beweise aufheben, vyšetřování pro nedostatek důkazů zastaviti; Jemanden aus M. der Beweise entlassen, propustiti někoho pro nedostatek důkazů n. v nedostatku důkazů; Műngel der Acception, nepřijmutí (směnky); M. der Zahlung, neplacení, nezaplacení; Műngels der Zahlung einen Protest levren, nezaplacení směnky dűti sobě osvědčiti.

Manifest, (landesfűrűliches), vyhlášení panovníčí, (Regierung), vyhlášení vládní; manifest.

Manifestation, vyjevení.

Manifestationseid, přísaha vyjevovací.

Manifestirung der Documente, vyjevení listin.

Manipulation, (Manipulationswesen), manipulace; — (Behandlung), nakládání s něčím.

Manipuliren, manipulovati; ein Geschűftsstűck, f. behandeln.

Mann, muž; etwas an Mann bringen (verkaufen), odbyti, prodati něco.

Mannbar, zletilý.

Mannbarkeit, zletilost.

Mann =, mužský; — **Alter**, věk mužský; — **Person**, osoba muž-

ská; — =Stamm, mužský kmen, rod po meči; — =Zucht, vojenská kázeň.

Männer=Lehen, manství mužské.

Männlich, mužský; männliche Linie, pokolení po meči, po straně meče.

Mannschaft, mužstvo, (Truppen), vojsko, vojáci; — =Buch, zápisní kniha mužstva, seznam vojáků.

Manuale (Handbuch), kniha příruční.

Manufactur, (Werkstatt), rukodílna.

Manufacturs-Arbeiter, rukodělník; — =Wesen, rukodělnictví.

Manuscript, rukopis.

Marine, námořské loďstvo.

Marine-Obercommando, námořské nadvelitelství; — =Offizier, námořský důstojník.

Mark, meze, hranice; — (als Gewicht), hřivna.

Marke, známka, Brief-, známka listovní.

Markgraf, markrabě.

Markgrafschaft, markrabství.

Mark-Scheide, hranice, výhraní, rozhraní; — =Scheider (im Bergw.), horní hranič, h. měřič; — =Scheidkunst, horní hraničství, h. měřičství; — =Stein, hraničný kámen, mezník.

Markt, trh; — (der Marktplatz), tržiště, náměstí.

Markt-, tržní; — =Amt, tržní úřad; — =Aufseher, tržní dozorce, tržný; — =Faher (Tierant), trhovec; — =Flecken, městeček, městeček, městys; — =Geld, tržná; — =Gericht (eines Marktfleckens), soud městecký; — =Leute, tržníci; — =Platz, tržiště; — =Polizei, tržní policie, policie trhu; — =Preis, tržní cena; — =Revisor, tržní dohlédáč, t. dozorce; — =Rufser, tržní provolávač; — =Schreiber, tržní písař, (Syn-dicus), písař městecký; — =Schulb,

tržní dluh; — =Stand, tržní stavadlo; — =Standgeld, tržné; — =Tag, tržní den, trh; — =Zettel, tržní lístek.

Markung (Gränzen), meze, hranice.

March, pochod.

Marchall, maršálek.

Marchallswürde, maršalství.

Marchiren, pochodem jíti.

Maß, Maas, míra; — (Ordnung), pořádek; in dem Maas, als die Gläubiger sich anmelden, v témž pořádku, jakož se věřitelé opovídnají; nach Maß, podlé.

Maß-Gabe, pravidlo, nach M., dle, podlé, v té míře; — =gebend sein, dávati pravidlo; der Auspruch ist für Jemanden o. für eine Sache maßgebend, výrok dávati pravidlo, n. jest pravidlem někomu n. k nějaké věci; — =Mahme, =Regel, pravidlo; (Mittel), prostředek, (Verfügung), opatření; in einer Sache zweckmäßige Maßregeln treffen, věc náležitě opatřiti; durchgreifende M., důrazné prostředky, důrazná opatření; — =Stab, míra, měřidlo.

Massa= (co se týče podstaty); — =Vertreter, zástupce podstaty; — =Verwalter, správce podstaty.

Masse (Concurz-), podstata; — =Volks-, množství lidu.

Massen-Anbäufung, shluknutí-se, shlukování-se lidu.

Mäßigen, die Gerichtskosten, zmírniti, zmenšiti soudní škody; umenšiti, uskrovniti s. škod.

Mäßigkeits-Verein, spolek střídmosti.

Mäßigung, zmírnění, zmenšení, umenšení, uskrovnění.

Maß-, krmní; — =Geld, krmné; — =Jahr, krmní rok; — =Recht, krmní právo; — =Vieh, krmný dobytek.

Material, hmota, látka; Bau-, stavivo; Brenn-, palivo; Spinn-,

předivo; — =Vorrath, zásoba hmot; — (Waare), materiál.

Material=Waarenhändler, materiál-ník; — =Waarenhandlung, kpectví n. prodej zboží materiál-ního, obchod ve zb. m.

Materialien = Rechnung, počet hmotní, láteční; účtování hmot, látek.

Materie, hmota; M. und Form, věc a způsob.

Materiell (körperlich), hmotný, tělesný; m. Vortheile, prospěchy hmotné; geistiges und m. Wohl, duchovní a tělesné dobré.

Matrik, kniha mateční, matrika; Tauf-, křestní kniha; ständische, m. stavovská; Universitäts-, m. universitní.

Matriken= (co se týče mateční knihy, matriky); — =Auszug, výtah z matriky, výtah matriční; — =Führung, vedení matečních knih, matrik; zapisování do matečních knih, do matrik.

Maturitäts-Prüfung, zkouška dospělosti.

Maueranschlag, vývěsek na zdi, nálepek na zdi.

Mauerfest, co vezděno, ve zdi upevněno jest.

Mauth, mýto.

Mauth-Beamte, mýtní úředník; — =Einnahmer, mýtný; — =Gebühr, mýto; — =Gefälle, mýtní důchodky; — =Umgehung, obejítí, objetí mýta, projetí mýta.

Maxime, pravidlo.

Maximum, (co se nemůže převýšiti) nejvyšší číslo, nejvýše.

Medaille, čestný peníz, památný peníz.

Medicament, lék.

Medicin (Arznei), lék; (Arznei-wissenschaft), lékařství.

Medicinal=, (Obj.) léčební; (Subj.) lékařský, léčitelský; — =Auslagen, náklady léčební, náklady léčitelské; — =Personen,

osoby lékařské, léčitelské; lékařstvo, léčitelstvo; — =Polizei, policie léčební; — =Wesen, léčebnictví.

Mediciniſch, lékařský; m. Praxis, provozování léchy, léčení.

Medio mense (Mitte Monats) zahlbare Wechsel, směnky výplatné v polovici měsíce.

Mehl=Handel, obchod v mouce, kruparství; — =Verfälschung, porušování mouky.

Mehr bieten, bei der Licitation, více podávati, výše podávati, nad to podávati při dražbě.

Mehr-Ausgabe, co se vydalo nad jistou míru, vyšší vydání.

Mehr-Betrag, přebytek, nadbytek.

Mehrheit, většina, větší počet, větší strana; i. Majorität.

Mehrzahl, větší počet, většina.

Meiden, etwas, vzdalovati se něčeho, vyhýbatí něčemu.

Meile, míle.

Meilen-Certificat (Zeugnis), vysvědčení mil, vysv. milní; — =Geld, pomilné, plat za každou milí; — =Säule, milník, milní sloup, m. kámen; — =Zeiger, milník.

Mein und dein (Eigenthum mit Bezug auf den Eigenthümer), vlastnictví, co čího jest, co mého vlastního a co cizího jest; wo es sich um das M. und D. handelt, kdež o to jde, co čího jest.

Meineid, krivá přísaha; (Eidbruch), zrušení přísahy, zrušená přísaha.

Meineids = Erinnerung, výstraha před krivou přísahou; — =Klage, žaloba z krivé přísahy.

Meineidig, krivopřísežný; — =er, krivopřísežník.

Meinung, mínění; — (Wohl-), zdání; — (Gesinnung), smýšlení; einer M. beistimmen, i. o.; von seiner M. abgehen, upustiti, ustoupiti od svého mínění; seine Meinung abgeben, dáti své zdání o něčem.

Meinungš- = Verschiedenheit, rozdílnost mínění, r. v mínění; (**Stimmen-**), rozdílnost hlasů; bei **M. B.**, jsou-li hlasové rozdílní, jsouli hlasové na rozdílch.

Meiſtanbot, nejvyšší podání, n. podavek.

Meiſtbietender, nejvíce n. nejvýše podávající.

Meiſter, mistr.

Meiſter-, mistrovský; — **Brief**, list na mistrovství, list mistrovský; — **Gebühr (Taxe)**, poplatek za mistrovství, mistrovské; — **Probe**, prokázka řemesla; — **Recht**, právo mistrovské; — **Stück**, mistrovský kus.

Meiſterſchaft, mistrovství; die **M.** üben, mistrovati.

Melden, opověditi, ohlásiti; ſich zu etwas, hlásiti se, přihlásiti se k něčemu; vgl. anmelden, bekannt geben.

Meldung ankommender Fremden, opověď, opovídání přichozících cizinců; von einer Sache **M.** thun, zmíniti se o něčem.

Meldzettel, lístek opovědní.

Melioration, nadlepšení, polepšení, zlepšení něčeho.

Memorial, kniha příruční kladní.

Menage, strava; — **Geld**, stravní peníz, stravné.

Menge, Troß des Feindes, množství, tlupa nepřátel.

Menschen = Alter, věk lidský; — **Gedenken**, paměť lidská; seit **M. G.**, od paměti lidské, pokud paměť lidská dosahuje; — **Menge**, množství, dav lidu; — **Raub**, krádež lidí; — **Rechte**, práva člověcká.

Meritorische Entscheidung, rozhodnutí věci samé, rozh. strany věci samé; Prüfung, skoušení věci, podstaty.

Mercantil-, tržební (co se týče tržby) obchodní; — **Beiführer**, přísední soudu tržebního; — **Buchhaltung**, vedení knih tržeb-

ních; — **Gericht**, soud tržební (obchodní); — **Styl**, f. Handelsstyl; — **M. und Wechselgericht**, soud tržební (obchodní) a směneční.

Messe (Jahmarkt), veltrh, valný trh; — (**Kirchen-**), mše.

Mess-, (co se týče míry); — **Brief**, **Zettel**, (im Schiffsw., die Bestätigung wie viele Tonnen das Schiff hält), list na míru, list měřící; — (co se týče veltrhu), veltržní; — **Wechsel**, směnka veltržní; — **Zeit**, čas veltržní.

Messen-, mešní; — **Gelder**, mešní peníze, mešné; — **Stiftsbrief**, list na mešní nadaci, mešní nadací list; — **Stiftung**, mešní nadací, nadací na mše.

Metall, kov; — **Druck**, kovotisk; — **Münze**, peníze ražené, bité; mince kovová.

Meubel, nábytek.

Meubel-Stücke, nábytky.

Meuchelmord, vražda úkladná.

Meuchelmörder, úkladný vražedník.

Meuchelmörderisch, úkladně vražedný; gegen Jemanden m. handeln, ukládati něčím životu.

Meuterei, zpoura (vojenská).

Miethe, nájem.

Mieth-, nájemní; — **Contract**, nájemní smlouva; — **Geld**, **Preis**, nájemné, nájemní peníz; — **Mann**, nájemník, podruh; — **Stück**, nájemní věc; — **Vertrag**, nájemní smlouva; — **Zeit**, nájemní čas, čas najmutí; — **Zins**, nájemné.

Miethen, najmuti něco; — (**dingen**), zjednatí někoho.

Miether, nájemník.

Miethung, najmutí, nájem.

Milch-, (co se týče mléka), mléční; — **Händler**, mlékař; — **Geld**, **Steuer**, mléčné; — **Nutzung**, užitek mléčný, už. mléční; — **Pacht**, propachtování, pronajmutí mléka, dojiva; — **Verfälschung**, poru-

šování mléka; — **Wirthschaft**, mlékařství.

Mildern, ein Erkenntniß, obleviti nálezu; eine Strafe, oblehčiti, polehčiti trestu.

Milderungs-Grund, příčina; Umstand, okolnost polehčovací.

Militär, vojsko.

Militär-, vojenský; — **Appellationsgericht**, vojenský odvolací soud; — **Merar**, v. erár, v. důchod; — **Arzt**, v. lékař; — **Ausreißer**, v. zběh; — **Beitrag**, pomůcka na vojsko; — **Beurlaubter**, vojenský odpustělec; — **Commandant**, v. velitel; — **Commando**, v. velitelství; — **Dienstleistung**, v. služba; — **Ersatzmann**, v. náhradník; — **Execution**, v. exekuce; durch **M. u. S.** etwas bewerkstelligen, něčeho dobytí, něco k místu a konci přivesti pomocí vojenskou; — **Flüchtiger**, utěkač vojenský; — **Gericht**, v. soud; — **Gerichtshof**, oberster, nejvyšší soud vojenský; — **Gränze**, vojenské pomezí; — **Gränzgebiet**, zemíště vojenského pomezí; — **Individuum**, osoba vojenská; — **Jahr**, rok vojenský; (**Verwaltungsjahr**), rok správní; — **Justizbeamte**, vojenský soudní úředník; — **Justiznorm**, řád soudní vojenský; — **Körper (ein Corps)**, vojenský sbor, (die Armee), vojsko; — **Mannschaft**, prosté vojsko; — **Ober-Commandant**, v. nadvelitel, v. vrchní velitel; — **Pflicht**, povinnost vojenská; (**Pflicht zum M.**), povinnost k vojenské službě; — **pflichtig**, kdo stavem vojenským povinen jest, kdo povinen jest vojensky sloužiti; — **Polizeiwache**, policejní stráž vojenská; — **stellungspflichtig**, povinen, postaviti se k odvodu; — **stellungspflichtiges Alter**, věk, ve kterémž někdo povinen jest, k

odvodu se postaviti; — **Uebung**, cvičení vojenské; — **Widmung** (= Dienst), služba vojenská, (= Pflicht), povinnost k vojenské službě.

Winderheit, menšina, menší počet, mešní strana.

Winderjährig, nezletilý, let nedošlý, nemající let (právních).

Winderjährigkeit, nezletilost; — **Wachsticht**, doplnění let, dání let, prominutí nezletilosti.

Mineral, mineral.

Minister, ministr; — ohne Portefeuille, ministr poradní.

Minister-, ministerský; — **Rath**, rada ministerská, ministerstvo.

Ministerial-, ministerský; — **Commissär**, ministerský komisař; — **Erlaß**, ministerské vynesení, vynesení od ministerstva; — **Rath**, radní ministerský; — **Weg**, etwas im **M. B.** veranlassen, učiniti něco prostředkem ministerstva.

Ministerium (einzelnes), ministerium, (gesamtes), ministerstvo; **M. des Aeußern**, ministerium zevnitra; **M. der äußern Angelegenheiten und des Hauses**, ministerium záležitostí zahraničných a rodu císařského; **M. des Cultus und des Unterrichts**, ministerium záležitostí duchovních a vyučování; **M. der Finanzen**, ministerium finanční, m. financí; **M. für Handel, Gewerbe und öffentliche Bauten**, ministerium tržby, průmyslu a veřejné stavby; **M. des Innern**, ministerium vnitra; **M. der innern Angelegenheiten**, ministerium záležitostí vnitřních; **M. der Justiz**, ministerium právní, m. práv; **M. des Krieges**, ministerium války (vojny); **M. des Kriegswesens**, ministerium vojenský n. záležitostí válečných; **M. für Landescultur und Bergwesen**, ministerium zemědělní a hornictví.

Minorenn, s. minderjährig.

Mischung, škádlivé, der Getränke, škodlivé mísení nápojů.

Miß =, zlý, protivný něčemu; — **Achtung**, nevážnost; — **Billigung**, nelibost; — **Braach**, zlé užívání; **M. B.** der Amtsgewalt, zlé užívání moci úřední; — **Geburt**, potvora, netvora; — **gestaltet**, potvorný, zpotvořený; — **Gunst**, nepřizn; — **Handlung**, zlé s někým nakládání; **gegenfeitige M. S.** der Eheleute, obapolné zlé nakládání manžela s manželem; **M. S. von Patenten und öffentlichen Verordnungen**, zlé nakládání s patenty a s veřejnými nařízeními; **schwere M. S.**, těžké s někým nakládání; — **Jahr**, neúrodný rok; — **Verhältniß**, nepoměrnost, nesrovnalost; — **Verständniß**, nedorozumění; — **Wachß**, neúroda.

Miße = **That**, zločin; — **Thäter**, zločinec.

Mit =, spolu-, společný; — **Angeflagter**, sdoľuobžalovavec; — **Arbeiter**, spolupracovatel, spolupracovník; — **Belehnter**, společný man, spoluman; — **Belehnung**, dání něčeho ve společné manství, podání společného manství; — **Berechtigter**, spoluoprávněnc; — **Berechtigung**, spoluoprávnění, společné oprávnění; — **Beschuldigter**, spoluobviněnc; — **Beisther**, spoludržitel; — **Bevollmächtigter**, spolupnomocník, spoluzmocněnc; — **Bevollmächtigung**, společné plnomocenství; — **Bewerber**, spoluuchazeč; s. **Competent**; — **bieten**, spolu podávati (při dražbě); — **bringen**, něco s sebou přinesti; — **Bürge**, spolurukojm; — **Bürgschaft**, spolurukojemství, společné rukojemství; — **Bürger (Stadt-)**, spoluměšťan, spoluměšténin, (**Staats-**), spoluobčan; — **Eigenthum**, spo-

lečné vlastenství, vlastnictví, s. **Eigenthum**; — **Eigenthümer**, spoluvlastník; — **Erbe**, spoludědic; — **Finder**, spolunálezce; — **Gabe**, věno, přínos; — **Gefangener**, spoluvězeň; — **Genosse**, einer Sache, společník ve věci; — **Gesell**, spolutovaryš; — **Gift**, věno; — **Gläubiger**, spoluvěřitel; — **Glied einer Gesellschaft**, úd spolkový; — **Haftung**, ručení společné, ručení ze spolka; — **Helfer**, pomocník; — **Herausgeber**, spoluvydavatel; — **Herscher**, spolupanovník; — **Kläger**, spoluzalobce; — **Leid**, útrpnost s někým; — **Regent**, spoluvládc; — **Regentschaft**, spoluvláda, spoluvládarství; — **Schuld**, spolovina; — **Schuldiger eines Verbrechens**, spoluvinník zločinu n. ve zločinu; — **Schuldner**, spoludlužník; — **Sperre**, spoluzávěra, společní zavírání; — **stimmen**, spolu hlasovati; — **theilen (bekannt geben)**, oznámiti, věděti dáti, na vědomí dáti, vyjeviti někomu něco; (übergeben gegen Rückstellung), propůjčiti někomu něco; (ohne künftige Rückstellung), dáti, odevdati něco; podati, dodati něčeho n. něco; (ausfolgen), vydati; — **Theilung**, oznámení, věděti dání a t. d.; s. **mittheilen**; — **Verbrechen**, spoluzločinec; — **Vormund**, spoluporučnk; — **Weide**, společná pastva, spolupasení, spolupastva; — **wirken**, spolupůsobiti, k něčemu se přičiniti; — **Wirken**, spolupůsobce; — **Wirkung**, thätige, skutečné se k něčemu přičinění; **der Staatsbürger**, součinnost, společné působení občanů státních; — **Zeuge**, spolusvědék.

Mittel, prostředek; **Geld** =, prostředky peněžité; **Landes-** (etwas aus den L. = **M.**, befreien) důchody zemské; **Zahlungs-**, jmění,

majetnost; — (**Gremium**, **Zunft**), sbor, pořádek.

Mittel = (die Mitte betreffend), prostřední; (das Mittel o. die Vermittlung betreffend), prostředcečný; — **bar**, prostředcečný, nepřímý; **mittelbar** durch Jemanden einwirken, prostředkem někoho působiti; **mittelbare Einwirkung**, prostředcečné působení; m. **Vorthell**, prostředcečný, nepřímý užitek; — **losigkeit**, nedostatek prostředků, chudoba; — **losigkeitßzeugniß**, vysvědčení chudoby; — **Maß**, prostřední míra; — **mäßig**, prostřední; — **Preis**, prostřední cena; — **Punct**, střed, prostředek; — **Schule**, škola prostřední, — **Stand**, prostřední stav.

Mittelsperson, prostředník; — (**Zuträger**), dohazovač.

Mittlerweilig, zatím, pod tím.

Mobilar-Vermögen, majetnost movitá, věci movité, movitost.

Mobilien, nábytek; (= **Stücke**), nábytky.

Modalität, způsob; **M. der Ablösung**, způsob výkupu.

Moderirung der Gerichtskosten, zmenšení, uskrovnění zmírnění, soudních škod; s. **Mäßigung**.

Modification, změna.

Modificiren, etwas, změnit něco.

Möglich, so viel, podle možnosti, pokud možné; **möglichst**, podle nejvyšší možnosti.

Moment (Ursache), příčina; — (**Zeitpunct**), doba; — (**Punct**), článek; einige **M.** hervorheben, na některé články ukázati.

Monarch, mocnár, samovládc.

Monarchie, mocnárství.

Monarchisch, mocnárský.

Monat, měsíc; **Mitte Monats** zahlbarer Wechsel, s. **Medio mese**.

Monat, **Monats**, měsíční; — **Be richt**, měsíční zpráva; — **Frift**, měsíční lhůta, měsíční hojemství, měsíční odklad; s. **Frift**; — **Geld**,

měsíčné, plat na měsíc; — **Mate**, měsíční částka (peněz); — **Schrift**, měsíční spis; — **Zimmer**, měsíční světnice, světnice, kteráž se najímá na měsíc; — **Zinß**, měsíční úrok; (**Wietß**), m. nájemné; (**Pacht**), m. pachtovné.

Monogamie, jednoženství.

Monopol, samotřeba; samokup, samoprodej.

Monopolß = **Ordnung**, řád samotřební.

Montan =, s. **Berg**; — **Werke**, s. **Bergwerke**, u. s. w.

Montanist, věcí horních znalý n. zkušený, ve věcech horních zblhly.

Montanistich, hornický; m. **Museum**, museum hornické.

Monte (des Lomb. venet. Königreichs), půjčovna řečená Monte.

Montirungsstücke (militärische), oděvy vojenské.

Montur, oděv (vojenský).

Montur =, oděvní; — **Commission**, vojenská oděvní komise; — **Deconomie**, vojenská oděvárna; — **Stücke**, vojenské oděvy.

Moralisch (gesammt), hromadný; **moralische Person** (z. B. ein Verein), osoba hromadná.

Moratorium, přiročí.

Mord, **Mordthat**, vražda.

Mordbrenner, žhár, palič; — **brennerei**, žhárství, paličství.

Morden, vražditi, zavražditi někoho.

Mörder, vražedník.

Mörderisch, vražedný; m. **Angriff**, vr. útok na někoho; m. **Waffe**, vražedná zbraň.

Morgengabe, dar na zejtrí, dar z jitra; zejtrí.

Mortuar, odúmrté.

Motiv, důvod.

Motiviren, etwas, něco zdůvodniti, opatřiti něco důvody; **motivirte Schrift**, zdůvodněný spis.

Motivirung, zdůvodnění něčeho, důvody něčeho opatření.

Mühl- (Mahl-) Berechtigost, právo mleci; — = Ordnung, mleci rád; — = Zwang, nucené, donucené mletí.
Multiplizieren, násobiti.
Mündel, poručenec.
Mündig, dospělý.
Mündigkeit, dospělost.
Mündigen, přepsati na čisto.
Mündliches Verfahren (bei Gericht), ústní řízení; — = Versprechen, ústní přípověď.
Mündlichkeit des Verfahrens, ústní způsob řízení.
Municipal-Rechte, práva městská (obdařená); — = Verfassung, zřízení městské.
Munition, střelivo.
Münze, mince, (Geldstück), peníz; = Gedenk-, pamětný peníz.
Münz-, mincovní, (co se týče mince); — = Amt, mincovna; — = Ausfuhr, vývoz mince; — = Fälscher, falšovník mince; — = Fuß, mincovní ráz, stříž a zrno mince; — = Liste, mincovní lista, seznam mincí; — = Probe, mincovní zkouška, m. průba; — = Probieramt, mincovní zkoušecí úřad, m. průbina; — = Recht, právo mincovní —

= Regal, Veličenské mincovní právo; — = Schein, listek m.; — = Sorte, druh mince; — = Verfälschung, falšování mince; — = Wesen, mincovnictví.
Musikalien-, (co se týče věci hudebních); — = Handlung, obchod ve věcech hudebních, prodej věci h.; — = Händler, obchodník ve věcech h.; — = Impost, hudebné, poplatek z hudby; — = Verlag, sklad věci hudebních.
Muster, vzorec.
Muster-Schule, škola vzorná; — = Wirtschaft, hospodářství vzorné, příkladné.
Musterung (Vistierung), přehlídka.
Mutatis mutandis, změnic, což má změněno býti.
Muth-, (co se týče zarážky horní); — = Bewilligung, povolení k zarážce horní; — = Schein, list na zarážku horní, list na zaražení hor.
Muthen, zaražení hory.
Muthung, zaražení hor, horní zarážka.
Muthwille, svá vůle, svévole.
Muthwillig, svévolný, m. Beschädigung der Bäume, u. s. w., svévolné škodění n. uskodění stromům a j.

N.

Nachbar, soused.
Nachbar-, sousední; — = Besitzer, soused, vedlejší soused, sousední držitel; — = Staat, sousední stát.
Nachberufen, někoho po někom povolati; nachberufener Erbe, dědic po někom povolany.
Nachbürge, podrukojmě.
Nachbürgschaft, podrukojemství.
Nachdruck (Energie), důraz, důklad, síla; (Würde), vážnost; mit N. handeln, úsilně, vsí silou, s důrazem jednati; — der Bücher, patisk.
Nachdrucken, ein Buch, patisknouti knihu.
Nacheile, öffentliche, veřejné honění;

Jemanden mittelst Nacheile verfolgen, stíhati někoho honěním; Jemanden durch öffentliche N. als Verbrecher bezeichnen, veřejným honěním někoho poznamenati za zločince.

Nacheilen, Jemanden, někoho honiti, po někom jíti.

Nacherbe, poddědic.

Nachfolge, posloupnost; in der Regierung, im Amte, posloupnost n. nastoupení po někom ve vládě, v úřadě; (in einer Erbschaft), s. Erbsfolge.

Nachfolgen, (nachahmen), následovati někoho v něčem: — (nach

Jemanden kommen) z, B. im Amte, následovati za někým n. po někom, nastoupiti po někom k. p. na úřad.
Nachfolger, nástupce, posloupník.
Nachfolgerecht, právo k posloupnosti.
Nachforschen, dem Verbrechen, vyhledávati zločin; — (auskundschaffen), přezvěděti, vyzvěděti něco.
Nachforschung, vyhledávání, vyzvidání; N. gegen den Beschuldigten, vyhledávání obviněného.
Nachgeborene Kinder, děti později (po něčem) zrozené; (nach dem Tode des Vaters), děti na sirobu zrozené.
Nachgehen dem Rechte, (sein Recht suchen) po právě jíti, právem jíti; seinen Geschäften, po svých obchodech n. potřebách pocházeti.
Nachhang, dodatek; im N. zu einem Erlasse, jakož dodatek k vynešení.
Nachhangs-, dodatkový, dodatečný.
Nachholen, doložiti něčeho, něco později přinesti n. přivesti; früher übergangene Beweismittel, průvodů prvé pominutých doložiti.
Nachkomme, potomek.
Nachkommenschaft, potomstvo.
Nachkömmling, potomek;
Nachlaß (Verlassenschaft), pozůstalost, — (Erlassung z. B. einer Schuld), slevení; (gänzliche Erlassung), odpustění, k. p. dluhu, viny.
Nachlaß-, s. Verlassenschafts-
Nachlassen, eine Summe, sleviti sumu; an einer Summe, sleviti, uleviti něco ze sumy; — eine Schuld, odpustiti dluh, vinu; — im Fleiße, obleviti, ochábnouti v pilnosti.
Nachlassenschaft, pozůstalost.
Nachlässigkeit, nedbanlivost.
Nachlassmasse, s. Nachlassenschaft.
Nachlosen, dodatkem losovati.
Nachlosung, losování dodatečné.
Nachmachen, öffentliche Creditpapiere, Urkunden, napodobiti, na-

podobovati veřejné uvěrní papíry, listiny.

Nachmacher, napodobce, napodobitel.

Nachmachung, napodobení, napodobování.

Nachmann následovce.

Nachpfand, podzáklad; s. Afterpfand.

Nachpfänden, podzákladem n. v podzáklad něco vzíti.

Nachpfändung, vzetí něčeho v podzáklad n. podzákladem.

Nachricht, zpráva, návštěví; (Warnung), výstraha.

Nachruf, öffentlicher, veřejný pokřik.

Nachschlagen, die Münze, ražením napodobiti minci; — ein Buch, hledati v knize.

Nachschlags-, hledací; — = Protokoll, hledací protokol; — = Register, hl. ukazadlo, hl. registřík.

Nachschrift, dodatek (ku psaní n. k listu).

Nachschuld, dluh pozdější, poslednější.

Nachschuldner, poddlužník.

Nachschluß (am Gelde), doplatek.

Nachsiicht, des Alters, doplnění let, prominutí let; eines Erfordernisses, der Strafe, der Zahlung, prominutí nějaké náležitosti, trestu n. pokuty, platu.

Nachspüren, slediti někoho n. něco.

Nachspürung, sledění.

Nachstechen, z. B. ein Wappen, rytím napodobiti něco, k. p. erb.

Nachstechung, napodobení rytím.

Nachstehen, za někým jíti n. státi, poslednější býti v něčem; Jemandem in etwas, za někým něco míti nazad; die Rechte der Gemeingläubiger stehen jenen der verbücherten nach, práva věřitelů prostých jdou za právem věřitelů knihovních.

Nachstellen, dem Leben, ukládati někomu o život.

Nachstellung, dem Leben, ukládání, úklad o život.

Nachstempeln (nachträglich stem-peln), kolkovati dodatkem; — (hinjustempeln), přikolkovati, kolkovati doplňkem; — (das Stempelzeichen nachmachen), napodobiti kolek.

Nachstempelung (nachträgliche St.), kolkování dodatečné; — (Erfüllungstempel), přikolkování, kolkování doplňovací; — (Nachmachung des Stempelzeichens), napodobení kolku.

Nachtheil (des Vermögens), ujma, škoda; zum Nachtheil der Gemeindefunktion, důchodům obecním k ujmě, ke škodě; — (der Gesundheit), ublížení; ohne N. der Gesundheit züchtigen, bez ublížení zdravi trestati.

Nachtheilig, nepříznivý, škodlivý; n. sein, na ujmu, na škodu býti někomu; Stimmen, die für den Angeklagten nachtheilig sind, hlasy obviněnému nepříznivé.

Nacht-, noční; — Patrouille, noční dohlídka; — Quartier, nocleh; — Ronde, noční obchůzka; — Wache, ponůcka, hláska, noční stráž; — Wächter, ponočný; — Zeit, noc; zur Nachtzeit, nočně, v noci.

Nachtrag, doložení, dodání, doplnění něčeho;odatek, doplněk; im Nachtrage zu etwas, doplňuje něco, dokládajíc něčeho k něčemu.

Nachtrags-, dokládací, doplňovací; dodatkový, doplňkový; — Gebühr, doplatek; — Prüfung (Ergänzungs-), zkouška doplňková; (Nachholungs-), zkouška opozdílá.

Nachtragen, eine Prüfung (podrobiti se zkoušce později), doložití zkoušky.

Nachträgliche Einhebung einer Gebühr, pozdější vybírání povinného platu; n. Gesetz (Späteres), zákon pozdější, později vydaný; (Nachtrags-), zákon doplňovací, doklá-

dací; doložení, přídavek zákona.

Nachverhalt, s. Darnachachtung.

Nachweisen, etwas, prokázati, pokázati něco; dokázati něčeho.

Nachweisung, průkaz; N. einer Arbeit, einer Forderung liefern, průkazy dáti práce, pohledanosti; prokázati práci, pohledanost.

Nachzahlung, doplácení, doplatek.

Nachziehen, das Los, dodatkem losovati; nachgezogenes Los, los dodatečně vytažený.

Nagelfest, co hřebem přibito jest.

Nähe, etwas näher bestimmen, něco šíře, obsírněji, zevrubněji vyloužiti, určitěji ustanoviti; nähere Aufklärung über eine Sache erhalten, lepší světlosti v něčem nabyti.

Nahrung (Speise), pokrm; (Ernährung), výživa; (Gewerbe, Wirtschaft), živnost; freisäpliche Nahrungen, živnosti svobodnické.

Nahrungs-Erwerb, výživa, výdělek; — Stand, stav výživy, stav živnosti; — Zweig, spůsob výživy, živnosti; s. Nahrung.

Name, jméno; im N. des Gerichts, jménem soudu; in Jemandens Namen das Wort führen, mluvíti od někoho; im Namen eines Dritten Proceß führen, při vésti od jiného.

Namen-, Namens- (co se týče jména); — Liste, poznamenání jmen; s. Verzeichniß; — los, bez jména, bezejmenný; lose Anzeige, bezejmenné udání, udání od osoby nejmenované; — Register, seznam jmen; — Träger, kdo téhož jména jest; Namens- und Bestimmungsträger, téhož jména i smýšlením; — Unterschreiber, podpisatel jména; — Veränderung, změnění jména; — Verzeichniß, seznam, seznamování, poznamenání jmen; — Zeichnung, Zug, podpis jména; den N. Zug beisetzen, doložití podpisu jména.

Namentlich aufrufen, volati někoho ze jména.

Namhaft machen, jmenovati, ze jména jmenovati, ze jména položití někoho n. něco; die Zeugen, die Fahrnisse, ze jména jmenovati n. ze jména položití svědky, svrcky; — (bekannt geben), vyjevíti.

Namhaftmachung der Güter u. Personen, jmeno v vánuze jména n. položení ze jména statků n. osob; — (Bekanntgebung), vyjevení.

Narrenhaus, bláznice, dům bláznů.

Nation, národ.

National-, národní; — Bank, národní bank; — Garde, n. obranstvo; — Gardist, n. obranec; — Institut, n. ústav; — Oekonomie, n. ekonomie; — ökonomisch, co se týče n. ekonomie; — Versammlung, n. sněm.

Nationale des Untersuchten, osobitost vyšetřovaného; (schriftliche Angabe der persönlichen Eigenschaft), list osobitosti.

Nationalisiren, einen, znároditi, znárodniiti někoho; sich (zu einer Nation angehörtig werden), znároděti, znárodněti.

Nationalität, národnost; (Nation, Volksstamm), národ.

Natur eines Geschäftes, povaha věci; etwas in natura leisten, plniti něco na hotově n. v hotovosti; eine Arbeit in natura verrichten, odbývati práci na hotově.

Natur- (co se týče přírody); — Erzeugnisse, plody, plodiny přírodní; — Gesetz (Gesetz der Natur), zákon přírody, z. přirozený; (der Natur gemäß), zákon přírodní; — Product, s. Erzeugniß; — Recht, právo přirozené, (angeborenes N.), právo přirodilé.

Natural-, na hotově, v hotovosti, hotový, naturální; — Arbeitsleistung, hotově vykonávání práce,

pracování v hotovosti; — Zah-resertrag, hotový roční užitek; — Leistung, hotové plnění, hotová práce n. dávka; — Lieferung, hotové dopravování n. odvádění něčeho; — Verpflichtung, povinnost naturální, povinnost k hotovému něčeho plnění; — Wohnung, příbytek naturální, př. v hotovosti.

Naturalien, plody přírodní, přírodní.

Naturalien- u. Materialien-Rechnung, účtování přírodnin a hmot.

Naturalisiren, s. nationalisiren.

Natürlicher Wirkungsfreis, pásobnost přirozená; — (unehelich), nemanželský; nat. Kind, dítě nemanželské, dítě z nepořádného lože.

Neben-, vedlejší; — Accidentien, případy, vedlejší důchodky; — Ausgabe, vedlejší vydání; — Bedingung, výminka vedlejší, příměnka; — Beschäftigung der Beamten, vedlejší zaměstnání, vedlejší výživa úředníků; — Classe, vedlejší třída; — Einkünfte, v. důchody, příjmy; — Erzeugniß, v. výrobek; — Frage, vedlejší dotázka; — Gebühren (Accidentien), v. důchody, důchodky; (bei eingeklagten Capitalien), vedlejší výlohy, náklady; příslušenství; Forderung sammt Nebengebühren, pohledanost i s příslušenstvím; — Genüsse, s. N. Gebühren; — her, mimochodem; — Lehrer, vedlejší n. poboční učitel; — Leistung, vedlejší plnění, práce, dávka; — Person bei einem Wechsel, vedlejší osoba při směnce; — Sache, vedlejší věc; — Streit, vedlejší spor n. rozepře; — Verbindlichkeit, vedlejší povinnost; sammt Nebenverbindlichkeiten, (c. s. c.), s příslušenstvím.

Negativ, popírací, zapírací, záporný; s. n. äußern, pronesti se, prohlásiti se záporně; (etwas

widerrathen), neschvalovati ně-
čeho; ein negativer Bericht, zprá-
va záporná; — (passiv), f. d.
Regiren, etwas, přiti, popirati,
zapirati něčeho.
Nehmen, vzíti, bráti; Schaden,
škodu vzíti; das Vermögen in
die Sperre, majetnost pod pečet
vzíti; Jemanden das Wort (über-
nehmen), přejmouti někomu řeč,
slovo; (entziehen), přetrhnouti
řeč, zakázati někomu další mlu-
vení; etwas in Augenschein, ohle-
dati něco; einen Dienst, vstou-
piti v službu; Theil nehmen an
etwas, účastenství, podíl míti v
něčem; vorausnehmen, něco na-
před vzíti, f. d.
Nennen, jmenovati.
Nennwerth (=Preis), cena jme-
novitá.
Netto, čistý, z čista; — =Ertrag,
čistý užitek; — =Gewicht, čistá
váha; f. reines Gewicht.
Neu, nový, v nově; — =Bau,
nová stavba; — =Bruch, novina,
klučenina; — =eintreten, v nově
vstoupiti v něco; — =Gestaltung,
nové zřízení; — =organisiren,
něco v nově zříditi, v nově
spořádati; — =Noth, f. =Bruch.
Neuerer, novotář.
Neuerung, novota.
Neuerung, novotní; — =Sucht,
novotářství; — =Vertrag (No-
vation), smlouva novotná; (erneu-
erter Vertrag), smlouva obnovená.
Nexus subditelae (guts herrlicher
Verband), závazek poddanský.
Nicht, ne-; — =Achtung des Ge-
sehes, nevážení zákona; — =Christ,
nekrěstan; — =Einbringung der
Klage, nepodání žaloby; — =Er-
füllung, neplnění něčeho; — =Er-
scheinen vor Gericht, nestání k
soudu; — =Gebrauch, neužívání;
— =Leistung, neplnění, neodby-
vání; — =Schuld, nedlužnost,
eine N. Schuld zahlen, platiti,

čeho kdo není dlužen; — =Zah-
lung, neplacení, nezaplata.
Nichtig, ničemný; null und nichtig,
neplatný a ničímž; n. werden,
ničímž býti, v nic přijíti, pomi-
nouti; etwas für nichtig erklären,
nalezti, že něco jest neplatné a
ničímž.
Nichtigerklärung, vyhlášení ně-
čeho za neplatné.
Nichtigkeit, ničemnost, neplat-
nost; bei sonstiger Nichtigkeit, pod
neplatností; bei sonstiger N. der
Untersuchungshandlung, jinak vy-
šetřování bude neplatné a ničímž;
— (Nullität), zmatek.
Nichtigkeits- (Nullitäts-), zma-
tečný, zrušovací; — =Beschwerde,
zmatečná n. zrušovací stížnost;
— =Grund, zmatečný n. zrušo-
vací důvod.
Niedere Metalle, f. geringschäftig.
Niederlage (einer Waare), sklad;
— (eines Seeres), porážka.
Niederlags-, skladní; — =Gebühr,
skladné; — =Verwandter, skladník.
Niederlegen, ein Amt, vzdáti ú-
řad, vzdáti se úřadu; složiti ú-
řad se sebe; die Vormundschaft,
vzdáti se poručnictví.
Nietfest, co přikuto (přinýtováno)
jest.
Nobilitiren, povýsiti někoho v stav
urozený, dáti n. propůjčiti něko-
mu šlechtictví, učiniti někoho
šlechticem.
Nominal-Werth, cena jmenovitá;
f. Nennwerth.
Nonne, řeholnice, mniška.
Norm, pravidlo.
Normal, řádný, pořádný, pravi-
delný, za pravidlo přijatý; n.
Dauer, řádné, pravidelné trvání.
Normal-Jahr, rok normální, za
pravidlo přijatý; — =Schule, škola
normální; — =Schulfond, nadací
škol normálních; — =Schulfond-
beitrag, pomůcka k nadacímu škol
normálních.

Normale (Norm), pravidlo; (Vor-
schrift), předpis.
Normalien-Buch, kniha pravidel.
Normaltag, den noremní, den
vyznamenaný.
Normiren, pořádati něco, dávat
nařízení strany něčeho.
Nordbahn, severní železnice.
Nota (Rechnung), účet; (Zuschrift),
dopis.
Notar, notář.
Notariats-, notářský; — =Act,
n. výkon n. čin; — =Archiv, n.
archiv, n. listovna; — =Caution,
n. jistota; — =Gebühr, notářský
plat, notárné; — =Geschäft, n.
jednání; (als einzelner Act), n.
výkon, čin; (Beschäftigung), no-
tářství; — =Institut, notářský
ústav, notářství; — =Instrument,
listina n., spis n.; — =Kammer,
komora n.; — =Ordnung, řád n.;
— =Prüfung, zkouška n., zkouška
k notářství; — =Spefen, útraty
n.; — =Stelle, místo n., notářství;
— =Zeichen, známka notářská.
Note (Dienstschreiben), služební
list, dopis; Noten wechseln, vzá-
jemně o něco se dopisovati; —
(Bank-), bankovka.
Noten-Emission, vydání, vydávání
bankovek; — =Umlauf, oběh ban-
kovek; — (Schriften-) =Wechsel,
vzájemně dopisování-si.
Noth, potřeba, nouze.
Noth-Adresse, adresa podpůrná; —
=Adresse, podpůrný adresovník;
— =durft, potřeba, řeč, spis;
Nothdurften verhandeln, při líčení;
Verhandlung der mündlichen N.,
ústní pře líčení; — =Durftver-
handlung, pře líčení; — =Dürf-
tigkeit, nouze; — =Erbe, dědic
přirozený; — =Fall, nuzná po-
třeba; im N. =F., v čas potřeby;
— =gedrungen, z nuzné n. z donu-
cené potřeby; — =Stand, nouze;
— =Wehr, donucení bránění, do-
nucená obrana; gerechte N. =W.,

spravedlivá obrana z donucení,
kdo se spravedlivě brání násilí
svému; — =wendigkeit, potřeba;
(Unumgänglichkeit), nevyhnutel-
nost; — =Zucht, násilné smil-
stvo, podávání; — nothzüchtigen,
eine Weisbsperson, násilí učiniti
osobě ženské, násilné porušiti,
podáviti osobu ženskou.
Nöthig, potřebný; der n. Gebrauch
einer Sache, užívání věci dle po-
třeby; nöthigen Falls, třeba-li,
když toho třeba; etwas für nöthig
finden, shledati něco za potřebné.
Notion (gefällsämliche), nález úra-
du n. soudu důchodkového, ná-
lez důchodkový.
Notioniren, Jemanden, nález vy-
nesti na někoho pro přestupek
důchodkový, vynesti na někoho
důchodkový nález.
Notiren, den Kurs, zaznamenati,
zapsati měnu; — den Wechsel,
den Protest, zaznamenati směnku,
směnečné osvědčení.
Notorisch, vůbec známý.
Novation, f. Neuerungsvertrag.
Novations-Vertrag, smlouva no-
votná.
Null und nichtig sein, neplatný a
ničímž býti; f. nichtig.
Nullität, zmatek, neplatnost.
Nullitäts =Beschwerde, zmatečná
stížnost, zrušovací stížnost.
Nummer, číslo.
Nummeriren, znamenati čísly, čís-
lovati.
Nuntius, päpstlicher, velposlanec
papežský.
Nutz-Eigenthum, vlastenství n. vla-
stnictví požitční; — =Genuss,
brání požitků, požívání; — =Jahr,
rok požitční; — =Nießer, poží-
vatel; — =nießung, požívání, brání
požitků; — =nießungsrecht, f. Nu-
zungsrecht; — =Niez, dobytek
užiteční (slov. lichva).
Nutzen, užitek, prospěch.
Nutzung, požívání, požitek; (Ge-

brauch), užívání; (Einkünfte), důchody.

Nutzung=, požitční, požitčný; — =Anschlag, vycenění požitků; — =Eigenthum, vlastenství po-

D.

Abduction einer Leiche, obvod, (Reichenschau), ohledání mrtvého těla; — =Befund (=Bericht), obvodní zpráva, ohledací zpráva.

Ober=, vrchní, vyšší; — =Aeltester (einer Zunft), přední starší, starosta; s. Innungsvorstand; — =Amt, vrchní úřad; — =Arzt, vrchní (vojenský) lékař; — =Aufficht, vrchní dohlídka, v. dohled n. dozor; — =Befehl, vrchní velitelství; — =Befehlshaber, vrchní velitel; — =Behörde, politické, vrchní úřad politický; — =Eigenthum, vrchní vlastenství; (mit Bezug auf den Eigenthümer), vrchní vlastnictví; — =Eigenthümer, vrchní vlastník; — =Einnemmer, vrchní výběrčí; — =Finanzrath, vrchní finanční radní; — =Fläche, povrch; — =Flächlichkeit, povrchnost, nedůkladnost; — =Gerhab, vrchní poručník; — =Gericht, vrchní soud; — =gerichtliches Urtheil, rozsudek vrchního soudu; — =Haupt, hlava, náčelník; des Staates, hlava státu, n. státní; — =Haus, hořejší sněmovna; — =Herr, vrchní pán; — =Herrschaft, vrchní panství; — =Landesgericht, vrchní soud zemský; — =Landesgerichtsrath, radní vrchního soudu zemského; — =Lehen, vrchní léno; — =Lehensherr, vrchní pán léna; — =Lehrer, vyšší učitel; — =Lieutenant, nadporučík; — =Officier, vyšší důstojník; — =Postamt, vrchní poštovní úřad; — =Postverwaltung, vrchní poštovní správa; — =Richter, vrchní soudce;

žitků n. požitční; — =Eigenthümer, vlastník požitků n. požitční; — =Recht, právo k užívání, právo požitční; — =Sache, věc požitční.

— =Staatsanwalt (Generalprocurator), vrchní zástupce státní; — =Vormund, vrchní poručník; — =Vormundschaft, vrchní poručenství; (mit Bezug auf den Vormund), vrchní poručnictví; — =Vormundschafftlich, vrchno-poručenský. **Oberin** (eines Stifts), představená.

Oberster, plukovník, nejvyšší (nad plukem).

Oberst=, nejvyšší; — =Burggraf, nejvyšší purkrabě; — =Hofkammerer, nejv. dvorský komorník; — =Hofkammereramt, nejv. dvorské komornictví; — =Hofmarschall, nejv. dvorský maršálek; — =Hofmarschallamt, nejv. dvorské maršalství; — =Hofmeister, nejv. hofmistr; — =Hofmeisteramt, nejv. hofmistrství; — =Hofrichter, nejv. dvorský sudí; — =Hofrichteramt, nejv. dvorské soudcovství; — =Jägermeister, nejv. lovcí; — =Küchenmeister, nejv. kuchmistr; — =Lehenrichter, nejv. manský sudí; — =Stallmeister, nejv. podkoní.

Oberwähnt, obbemeldet, obberührt, obbesagt, obgedacht, obgenannt, u. s. w., dotčený, výše dotčený, často dotčený; jmenovaný, výš jmenovaný, často jmenovaný; nadepsaný, výš psaný, nahoře psaný, svrchu psaný; předřečený, předjmenovaný, předoznačený a t. d.

Object (Gegenstand), věc, předmět; einer Entschädigung, einer Untersuchung, předmět n. věc náhrady, předmět vyšetřování; der Steuer, věc, ze které se platí

daň; věc poplatná; — (Grund), pozemnost; emphyteutisches D., pozemnost zákupní.

Obliegenheit, povinnost.

Obligater Gegenstand (in den Studien), přikázaný, povinný předmět; obl. Lehrfach, povinná, nařízená třída vědy.

Obligation (Schuldschein), dlužní list.

Obligatorisch, povinný.

Obligo, ohne mein D. (in Wechsel), bez mé závaznosti, bez mého závazku.

Obmann, (beim Schiedsgericht), vrchní rozsudí; — (im Allgemeinen), vrchní představený; eines Ausschusses, einer Gemeinde, vrchní představený výboru, obce; starosta.

Obrigkeit, vrchnost.

Obrigkeittlich, vrchnostní.

Obrist, plukovník; s. Oberst.

Obristleutenant, podplukovník.

Observanz, zachování, zachovávaní; zvyklost, obyčej; verschiedene Gerichts=, rozličná soudův zachování, rozličné zvyklosti soudní; nach der bisherigen Obs., dle dosavadní zvyklosti; s. Gepflogenheit.

Observations=Armee, vojsko pozorovací.

Obstiegen, im Proceß, obdržeti při; zvítěziti, zůstatí práv ve při; obstiegende Partei, strana zvítězila; strana, která zvítězila, která při obdržela, která zůstala práva.

Obstieger, zvítězitel, vítěz.

Obforge, péče, starost o něco; über die Waisen und ihr Vermögen, péče o sirotky a o jejich statek; opatrování sirotků a statku jejich.

Obforger, pečovatel, opatrovatel. **Obst=Handel**, obchod v ovoci, o. ovocní; — =Händler, ovocnár.

Occupation, s. Zueignung.

Oeder Grund, pustá pozemnost,

úlehle, lado; öde liegend, ležící ladem.

Offen, otevřený; (öffentlich), veřejný; auf offener Straße, na veřejné cestě; die Einsicht steht Jedermann offen, každý může v to nahlédnouti, každému se dovoluje, by v to nahlédnul; der Partei steht der weitere Rechtszug offen, straně další právo se nezavírá, nezhajuje; dem Gläubiger steht der Weg der Appellation offen, chce-li se věřitel k vyššímu soudu odvolati, má toho vůli; věřiteli cesta k odvolání se nezamezuje; Spruch, worüber eine weitere Beschwerdeführung offen steht, výrok, na kterýž sobě dále stěžovati n. stížnost vésti dovoleno jest.

Offenbar, zjevný, patrný.

Offenbaren, seinen Vermögensstand, vyjeviti svou majetnost.

Offentlich, veřejný; ö. Bücher, veřejné knihy; ö. Rücksichten, veřejné, obecné potřeby; — (offenbar), zjevný; öffentlich oder geheim, zjevné neb ukryté.

Offentlichkeit, veřejnost; De. und Mündlichkeit des Verfahrens, řízení, ježto se děje veřejně a ústně.

Offerriren, s. anbieten.

Offerte, podání, podavek; s. Anbot.

Officiant, služebník; (Betrauer), zřízenec; (Beamte), úředník.

Officiell, s. officiös.

Officier, důstojník.

Officiers=, důstojnický; — =Gage, plat důstojnický; — =Rang, rád důstojnický, hodnost důstojnická; mit D.=M. ausgetretene Militär=, osoby, ježto vystoupily ze stavu vojenského, zůstavše v řádu důstojnickém.

officiös, úřední; o. Amtshandlung, řízení z povinnosti úřadu; im off. Wege, způsobem úředním.

Oeffnen, (den Leib, die Brust- und Unterleibshöhle), otevřítí (tělo, dutiny prsní a břišní).

Oheim, (väterlicher Seits), strýc; (mütterlicher Seits), ujec.

Ohrenzeuge, svědek ušný (ušatý), svědek, kterýž něco byl slyšel.

Oekonom, (polní) hospodář, ekonom.

Oekonomie, (polní) hospodářství.

Oekonomisch, hospodářský.

Operat, dílo, práce; (Schrift), spis; — einer Verhandlungskommission, práce n. spis komise jednací.

Operation, Finanzen, podnikání finanční; milit., vojenské podniknutí.

Opposition, odpor; in D. mit Jemand sein, někomu na odpor býti, státi.

Oppositions-Klage, žaloba odporovací; — Partei, strana odporová, odporující.

Orden, řád; (geistlicher), řád, zákon, řehole.

Ordens-řádový; — Band, řádová stužka; — Capitel, kapitula, shromáždění řádu; — Geistlicher, řeholník; — Gelübde, slib řeholní; — Insignien, s. D. Zeichen; — Kanzler, kancléř řádu; — Kreuz, řádový kříž, kříž řádu; — Mitglied, úd řádu; — Person, osoba řeholní; řeholník, řeholnice; — Regel, řehole; — Statuten, pravidla řeholní, pr. řádová; — Verleihung, propůjčení, udělení řádu; — Zeichen, znamenání řádové, řád.

Ordentlich, řádný, pořádný; ord. Wohnort, řádné, obyčejné bydliště.

Ordinariat, ordinariát.

Ordination, přístevní, posvěcení kněžské.

Ordiniren (einen Geistlichen), posvětit, vysvětit na kněžství.

Ordnen, den Rechtszustand, sporádati stav právní.

Ordner, poradatel.

Ordnung, řád, pořad; (Reihe), pořádek, řada; Gerichts-, řád soudní; Ruhe und Ordnung, pokoj a řád; dabei soll dieselbe D. beobachtet werden, wie, zc., při tom týž pořad zachovati se má, jako etc.; die Acten in guter Ordnung bei Gericht aufbehalten, spisy v dobrém pořádku u soudu zachovati; die Eingaben der D. nach eintragen, podávané spisy po pořádku zapisovati; die Namen der D. nach ablesen, aufrufen, po pořádku čísti, jmenovati jména; Jemand oder Etwas ist an der D., na někom n. na něčem jest řada, pořádek; zur Tagesordnung übergehen, (od něčeho přejíti k tomu, na čem toho dne dále jest pořádek), přejíti k dalšímu pořádku dne; Jemanden zur D. weisen, odkázati někoho k pořádku; zur D. rufen, volati, kázati k pořádku.

Ordnungs-, (co se týče řádu n. pořádku); —mäßig, podle řádu, řádný; ordm. Kundmachung, řádné vyhlášení; —widerig, proti řádu, nepořádný; ordm. Handlungen, nepořádné skutky.

Ordre (bei Wechseln), řád; auf Ordre lautender Wechsel, směnka svědčící na něčí řád; auf D. meine eigene, na můj vlastní řád; — (milit.), rozkaz.

Organ (Werkzeug), nástroj; (Mittel), prostředek; die Zeitung N. ist das Organ der Regierung, noviny N. jsou tlumočnick vlády; — (von Personen), zřízenec; ämtliche D., zřízenci úřední; Organe der Nationalgarde, zřízenci národní stráže; die dem Ministerium unterstehenden D., zřízenci ministerství, úřady i osoby od ministerstva zřízené; (Vermittler), prostředník, jednatel.

Organisches Gesetz, zákon řádný, organický.

Organisiren, etwas, něco zříditi, v pořádek přivesti.

Organisirung, zřízení; — des Unterrichtswesens, zřízení věci n. záležitostí vyučovacích.

Organisirungs-, zřizovací; — Commission, zř. komise; — Grundzüge, zřizovací základy, osnova zřízení; — Operat, zřizovací práce; — Plan, osnova, návrh zřízení; — Werk, dílo zřizovací.

Organismus, ústroj; (Organisation), zřízení; staatlicher Org. ústroj státní; — d. Behörden, zřízení úradů.

Original (Urschrift), einer Urkunde, prvopis listiny; listina prvotná, orginál; etwas in originali vorlegen, předložiti prvopis něčeho, př. něco prvopisné; gleichlautend mit dem D., srovnávající se s prvopisem, stejného znění s prvopisem; s. gleichlautend; — (Ursprung), prvopočátek.

Original-Schuldschein, prvopis dlužního listu; — Vertheilung, prvopočátečné rozdělení n. rozvržení; — Wechsel, směnka prvopisní.

Pacht, nájem, pacht.

Pacht-, nájemní, pachtovní; — Abgabe, nájemné, pachtovné; — Contract, nájemní, pachtovní smlouva; — Geld, nájemné, pachtovné; — Geschäft, nájemní, pachtovní věc; nájem, pacht; — Grund, nájemní, pachtovní pozemnost, (gepachteter G.), najatá, pachtovaná pozemnost; — Gut, náj., pacht. statek n. věc; — Hof, náj., pacht. dvůr; — Jahr, náj., pacht. rok; — Schilling, náj., pacht. peníz, nájemné, pachtovné; — Stück, náj., pacht. kus; — weise, etwas überlassen, někomu něco pustiti v nájmu, nájmem, v pachtu n. pachtem; — Vertrag,

Ort und Stelle, místo; an D. und St., v místě n. na místě samém.

Orts-, místní; — Behörde, úřad místní; — Beschaffenheit, povaha místní, p. místa; — Gemeinde, místní obec; — Gemeindevorfassung, zřízení obce místní; — Gericht, m. soud; — Nummer, číslo místa, č. místní; — Obrigkeit, m. vrchnost; — Polizeier, m. policie; — Polizeisteuer, daň na místní policii; — Seelsorger, místní správce duchovní.

Ortlich, místní; na jistých místech, místem.

Ortlichkeit (Ort), místo; (Ortsbeschaffenheit) s. o.

Oesterreich ob und unter der Enns, Rakousy nad Enzí a pod Enzí; Erzherzogthum Oest., arcivojvodství Rakouské; Kaiserthum Oest. císařství Rakouské.

Oesterreichisch, rakouský; ö. Kaiserstaat, císařství Rakouské; ö. Staatsbürger, občan státu Rakouského.

Ost-Galizien, východní Halič.

P.

náj., pacht. smlouva; — Zins, náj., pacht. úrok, nájemné, pachtovné.

Pachten, najmouti, pachtovati.

Pächter, nájemník, pachtovník.

Paciscenten, strany se smlouvající.

Paginiren, stránkovati.

Papier, papír; etwas zu P. bringen, něco sepsati, ve spis uvesti.

Papier-, papírový (co se týče papíru); — Effecten, úvěrní státní papíry; — Fabrik, papírna; — Geld, papírové peníze; — Handel (Handel mit Druks-, Schreibpapier, u. s. w.), obchod v papíru; (Handel mit Creditpapieren), tržba, obchod s papíry (státními); — Stempel, kolek na papír.

Parcelle eines Grundstückes, částka (mor. padělek) pozemku.

Parceliren, rozkouskovati pozemnost.

Parcial-, částečný; — =Zahlung, placení částečné, placení po částkách, placení na srážku.

Parдон, milost; P. geben, dáti, udělití milost.

Parдонiren, s. Parдон geben.

Pare einer Urkunde, spis jiný v táž slova n. v jednorozměrná slova (sepsaný); spis násobný, stejnopis; eine Schrift in zwei Parien einbringen, podati spis dvojnásobně.

Parere, lékařské, zdání lékařské.

Pares curiae, soud sobě rovných (t. kde strany souzeny bývají od soudce jim rovného).

Pari, al, na rovni, v rovné ceně, v rovné míře; die Staatspapiere stehen al p., papíry státní jsou na rovni.

Parlament, sněmovna, parlament.

Parlamentär, vyjednavatel.

Parochie, obvod farní; (Pfarre), fara.

Parochial-Kirche, farní kostel.

Partei, strana; Jemand's P. nehmen, dáti se k něčí straně, státi s někým, státi při někom.

Partei-, stranný, strannický; — =Ansicht, smýšlení strannické; — =Gänger, stranník, rotník; — =Geist, strannictví; — =Haß, nenávisť strannická; — =isch, stranný; — =lichkeit, strannost, přijímání osob; — =losigkeit, nestrannost; — =Sache (Privatsache), věc stran se týkající, věc soukromá; — =Sucht, strannictví; — =Wuth, strannické zášti, zášti jedné strany na druhou.

Participiren, an etwas, s. Theil nehmen.

Particulär (theilweis), částečný; (einzelnweis), částkový, částkový; (privat), soukromý; —

=Interessen, soukromýp rozpěch, s. dobré, s. potřeby.

Particulare (Ausweis), sepis, seznam, výkaz; Reise-, sepis útrat pocestních.

Passquill, potupný spis, potupná malba (zradná cedule).

Passquillant, kdo spisuje, dělá, metá spisy potupné; paskvilant.

Paß, průvodní list, pas.

Paß-Amt, úřad listů průvodních; — =Steuer, daň z listu průvodního, daň z pasu; — =Wesen, záležitosti listů průvodních.

Passage, průchod, průjezd.

Passagier, pocestný; — =Gut, věci, zboží pocestných.

Passant, průchodce.

Passanten-, průchodčí; — =Protokoll, průchodčí protokol; — =Zelle, průchodčí jistbice.

Passendes Kennzeichen, vhodné, případné znamení.

Passierschein, průchodní n. průvozní listek.

Passiren (bewilligen), povoliti něčemu, k něčemu; — (nachlassen, z. B. einen Erß), zdvihnouti něco; — (durchgehen, durchfahren), projíti, projeti.

Passirung beim Militär, z. B. Futter auf zwei Pferde, povolení obroku na dva koně.

Passiv-, dlužný, povinný; — =Capital, dlužná hlavní suma, hlavní suma dluhu; — =Forderung, dluh, povinnost; — =Interessen, povinné úroky; — =Stand, stav dluhů, dlužnost.

Passivum, dluh.

Pastor, pastor, protestantský duchovní.

Pastoral-Theologie pastýřské hohosloví.

Patent, patent, otevřený list.

Patentmäßig, dle patentu, patentní; — =widrig, proti patentu.

Patental-, patentální; — =Gehalt, plat patentální; — =Invalid, p. invalida.

Patrimonium, dědičné panství, patrimonium.

Patrimonial-, patrimonialní; — =Gericht, p. soud; — =Gerichtsharkeit, soudní moc patrimonialní.

Patriot, vlastenec.

Patriotismus, vlastenectví.

Patron einer Kirche oder Schule, podací pán kostela n. školy.

Patronat, podací právo.

Patrouille, vojenská obcházka; (zu Pferde), objížďka; (Nacht-, noční obcházka n. objížďka vojenská.

Patrouilliren, obcházku, objížďku činiti; obházetí, objížďeti.

Pausch und Bogen, úhrnek; im P. und B., úhrnkem.

Pausch-Geding, dílo úkolem pronajaté.

Pauschale, úhrnek.

Pauschal-, úhrnkový; — =Ausgleichung, vyrovnání úhrnkové, n. úhrnkem; — =Einlaß, slevení úhrnkové, n. úhrnkem; — =Gelder, peníze úhrnkové.

Pauschale, plat úhrnkový, úkolový.

Pauschaliren, učiniti, vyměřiti, vzíti a j. něco úhrnkem.

Peinliches Gericht, soud trestní; — p. Halsgerichtsordnung, řád práva hrdelního; p. Recht, trestní právo.

Pension, výslužba; (Gehalt), výslužné; — (Kostgeld), stravné.

Pension (co se týče výslužby n. výslužného); — =Gehalt, výslužné; — =Stand, (obj.) výslužnost, (subj.) vysloužilost; — =Verbot, obzávka výslužného.

Pensionat (Anstalt für Pflinglinge), vychovatel dům n. ústav, vychovárna.

Pensioniren, dáti do výslužby.

Pensionirung, dání do výslužby.

Pensionär, Pensionist, výslužník, požívatel výslužného; (Pflingling), chovanec.

Percent, procento; co se úročí ze sta, co se bere a dává ze sta úroků, užítku; etwas mit 3, 4,

5 P. verzinsen (Zinsen zahlen), úročiti 3, 4, 5 zl. ze sta; (Zinsen nehmen), 3, 4, 5 zlatých ze sta úroků bráti.

Percental-, procentní; — =Accidentien, procentní případy, procentní vedlejší důchodky; případy ze sta.

Perception einer Steuer, přijímání, vybírání daně.

Perceptient kdo něco přijímá, vybírá; — der Steuern, příjemce daní; (Sinnnehmer), výběrčí.

Peremptorische Frist (nicht erstreckbar), lháta neprodlužná; (Fallfrist), lháta zavítá, propadlá.

Perfectibilität, spůsobnost ke zdokonalování, zdokonalovatelnost.

Perhorrescenz des Richters, des Richters, zavržení soudu, soudce.

Periode, jistý objem času; občas, období.

Periodische Presse, tisk občasový, periodický.

Perlenfischerei, lovení perel.

Person, osoba; in Person erscheinen, osobně přijíti.

Personal-, osobní; — =Arrest, osobní uvězení, uvězení osoby; — =Befugniß, osobní povolení, os. právo; — =Execution, exekuce n. vedení práva na osobu; — =Gewerbe, živnost, (Handwerk), řemeslo osobní; — =Haftung, osobní závazek, o. závaznost (i. Haftung); Personal- und Real-G., závaznost osoby a statku nemovitého; — =Recht, osobní právo; — =Richter, o. soudec; — =Stand, =Statuß, z. B. eines Amtes, stav n. počet osob úředních, počet úředníků, úřednictvo; — =Zulage, osobní přídavek.

Personen-Beschreibung, popis osoby, p. osobní; — =Recht, právo osob.

Persönlich, osobní; persönliches Sachenrecht, osobní právo k věci.

Pertenenzstücke, věci příslušné, příslušnosti, příslušenství.

Pest-Gordon, zátah proti moru; — **Borschrift**, předpis v příčině moru.

Potent, žadatel.

Petiren, petitioniren, žádati za něco n. něčeho; s. bitten.

Petition, žádost.

Petitions-Recht, právo k podávání žádosti.

Petschaft, pečet.

Pfand (überhaupt), zástava; (Faustpfand), základ (slov. záloh); (unbewegliches Pfand, Hypothek), zástava; auf Pfänder leihen, pod základ půjčovati; ein Pfand nehmen, základ vzítí, v základu vzítí něco; ein Pfand einlösen, vyplatiti základ; das Pfand ist verfallen, základ propadl; Pf. geben, základ dáti, v základ něco dáti, základ zastaviti.

Pfand- (co se týče zastaveného základu) zástavní; — **Besitz**, zástavní držení, držení něčeho v zástavě; — **Besitzer**, zástavní držitel; — **Bestellung**, dání základu, zastavení základu, dání něčeho pod základ; P. B. auf ein unbewegliches Gut, zástava, daná statkem nemovitým; — **Brief**, zástavní list; — **Buch**, kniha zástavní, kniha zástav; — **Capital**, zástavní hlavní peníze, jistina; — **Geber**, zastavitel základu; — **Gläubiger**, zástavní věřitel; — **Inhaber**, majitel základu, majitel zástavy; — **Nehmer**, příjemce základu n. zástavy; **základník**, zástavník; — **Recht**, právo zástavní, právo k základu; — **Schein**, zástavní list; — **Stück**, základ, věc zastavená n. zástavní; — **Verschreibung**, zástavní zápis; — **Vertrag**, zástavní smlouva; — **weiser Inhaber einer Sache**, kdo má něco v základě n. základem.

Pfänden, ein fahrendes Gut, věc movitou vzítí v základ n. základem; základ vzítí n. bráti; das

Vieh, zajmouti dobytek, vzítí v zájem n. zájmem.

Pfändung, vzetí n. brání základu n. něčeho v základ; des Viehes, zájem dobytka.

Pfändungs- (co se týče základu vzetí n. zajmutí); — **Bewilligung**, povolení k základu vzetí; — **Protokoll**, protokol v příčině základu brání n. vzetí; — **Taxe**, taxa n. sazba pro brání základu; — **Unkosten**, náklady na brání základu.

Pfarr, fara.

Pfarr-, farní; (sl. církevní); — **Beneficiant**, farář; — **Beneficium**, farní obročí; (**Pfarre**), fara; — **Gemeinde**, farní osada; — **Kind**, farník; — **Kirche**, farní chrám n. kostel; — **Sprengel**, farní obvod; — **Temporalien**, farní požitky; — **Verleihung**, podání, propůjčení fary; — **Wohnung**, farní příbytek; (**Pfarrer-**), farářský příbytek.

Pfarrer, farář.

Pferd, kůň; Militärdienst zu Pferd, vojenská služba na kůň.

Pferde-Arbeit, práce s koňmi; — **Arzt**, lékař koňský; — **Frohne**, robota s koňmi, koní robota; — **Halter**, kdo chová koně, povozný; — **Händler**, koníř; — **Krankheit**, konský neduh; — **Markt**, konský trh; — **Wechsel**, směna, směnování koní, střídání-se koní; — **Zugtag**, den roboty s koněm.

Pflaster-Geld, **Mauth**, dlužebné; **Verpachtung des P.-G.**, propachtování dlužebného.

Pflege (im Allgemeinen), chování, opatrování; (insbesondere des Körpers), ošetřování; — **der Rationalität, der Künste und Wissenschaften**, vzdělávání národnosti, umění a věd.

Pflege-Ältern, chovatelé, pěstounové; — **Befehlener**, zehovavec, zehovanka; — **Gericht**, opatrovní soud; — **Kind**, zehovavec, zeho-

vanka (zehovance), chovanče; — **Kosten**, náklad na chování; — **Mutter**, chovatelka, pěstounka; — **Sohn**, chovavec, zehovavec; — **Tochter**, zehovanka, chovanka; — **Vater**, chovatel, pěstoun.

Pflegen, chovati, opatrovati někoho n. něco; ošetřovati někoho; seines Amtes, seines Berufs pflegen, hleděti svého úřadu, svého povolání; Gerechtigkeit pfl., konati spravedlnost; Unterhandlungen pfl., vyjednávati; eine Untersuchung, vyšetřovati něco, vyšetřování předse věsti; — eine Verhandlung pfl., jednati, jednání předse bráti n. předse věsti.

Pfeger (Curator), opatrovník; (Richter), opatrovní soudí.

Pfegling, s. Pflegekind.

Pflegschaft, opatrovnictví.

Pflegschafts-Angelegenheit, věc n. záležitost opatrovníká.

Pflegschaftlich, opatrovnícký; pfl. Vermögensverwaltung, opatrovnícké hospodaření s majetností.

Pflicht, povinnost.

Pflicht-, povinný; — **Aufgabe**, povinnost (na někoho vložena); — **brüchig**, zpronevěřilý své povinnosti; — **Gefühl**, vědomí své povinnosti; — **mäßig**, **schuldig**, povinný; — **Schuldigkeit**, povinnost; — **Theil**, povinný díl; — **vergessen**, své povinnosti nepamětlivý, nad povinností svou zapomnělý; — **Verletzung**, porušení své povinnosti; — **widrig**, s povinností se nesrovnávající.

Pflichtig, povinný něčím někomu, podrobený něčemu; (=bar), -ný; zehentpflichtige Gründe, pozemnosti desátečné.

Pflichtigkeit, povinnost, podrobenost.

Pfründe (prebenda), geistliche, obročí duchovní.

Pfründler, **Pfründner**, (**Präbendist**), obročník; — (**Spital-**), špitálník.

Pfründler-, (**Spital-**), špitálnícký; — **Portion**, špitálnícké, pomocné z ústavu chudých.

Physisch großjährig sein, přirozená svá léta míti; — e **Großjährigkeit**, přirozená zletilost, — eß **Jahr**, s. Sonnenjahr; — e **Person**, osoba jednotá, — er **Tag**, přirozený den.

Piacere, **Wechsel** à, směnka dle libosti (výplatná).

Pilot, s. Steuermann.

Pionnier-Corps, sbor zákopnický.

Placat (Anschlag), vývěsek, plakát.

Plan und Riß, plán a výkres.

Platz, místo; öffentlicher, veřejné místo; auf einen ausländischen P. ausgestellt, **Wechsel**, směnka svěřící v místo zahraničné; die Anordnung greift hinsichtlich einer Sache **Platz** (hat Geltung), nařízení na něco se vztahuje; n. platí v něčem, má místo v příčině něčeho.

Platz-, místní; — **Commando**, místní velitelství; — **Tratte**, **Wechsel**, směnka místní.

Plenar-Sitzung, obecné sedění; — **Versammlung**, obecné shromáždění, ob. schůzka.

Plündern, drancovati, pleniti.

Plünderung, drancování, plen; die Stadt der P. preisgeben, vydati město v plen.

Poch- (im Bergw., co se týče tlučení rudy stoupami); — **Arbeiter**, rudotluk, puchérnik; — **Mühle**, **Werk**, tlukárna, puchérna; — **Werkconcession**, povolení k zaražení puchérny; pov. pucherní; — **Werkzinsen**, úroky z tlukáren, z puchéren; tlukárné, puchérné.

Pochen, Erz, tlouci rudu.

Polizei, policie.

Polizei-, policejní; — **Am**, p. úřad; — **Anstalt**, p. zřízení, p. ústav; — **Aufsicht**, dohlídka p.; unter P.-A. stehen, býti pod dohlídkou p.; — **Commissär**, p. komisař; — **Commissariat**, p. komisařství; — **Direction**, p. direkce,

p. ředitelství; — =Gewerbe, p. živnost, (=Handwerk), p. řemeslo; — =Ordnung, p. řád; — =Hüchſicht, příčina p.; — =Uebertretung, p. přestupek; — =Wesen, věci, záležitosti pol.

Polygamie, mnohomanželství; mnohoženství, mnohomužství.

Pontonier-Corps, sbor mostařský.

Portefeuille, Minister ohne P., f. Minister.

Portier, vrátný.

Portion, díl, podíl; Armen-, podíl chudobní.

Porto, poštovné, porto; Brief-, listovní porto.

Porto-Gebühr, poštovné; — frei, bez poštovného; freie Versendung, rozesílání prosté poštovného.

Post (Artikel, Absatz), položka, článek; in einem Handlungsbuch, položka v knize obchodní; — (Forderung) in einer Classe der Concursgläubiger, pohledanost k. p. v první v druhé a t. d. třídě věřitelů konkursních; — (Beförderungsanstalt), pošta.

Post- (den Absatz betreffend, co se týče položky n. článku); — Numero, =Zahl, číslo položky, číslo článku, c. článkové; — (die Postanstalt betreffend) poštovní, poštovský; — =Ablauf, odepod pošty; von P.-Ab., dříve než odejde pošta; — =Amt, poštovní úřad; — =Beamte, úředník p.; — =Bediensteter, p. úředník, p. zřízenec; — =Bote, poštovský posel; — =Comptoir, poštovní kancelář; — frei, f. portofrei; — =Gefäll, poštovní důchodky; — =Geld, poštovné; — =Gerechtigkeit, poštovní právo, právo k postě; — =Halter, poštovní; — =Haus, poštovna; — =Inspector, poštovský dozorce, inspektor; — =Inspectorat, p. dozorství, p. inspektorát; — =Meister, postmistr, poštovní;

— =Porto, f. Poſtgeld; — =Recepisse, poštovní lístek; (Aufgabe-, Uebergabe-), p. odevzdací lístek; (Empfangs-), p. obdržecí lístek; (Retour-), p. návratní lístek; — =Station, poštovní zástavka; (Postamt), pošta; — =Straſſe, poštovská silnice; — =Tag, poštovní den; — =Vergehen, poštovní přečin; — =Wagen, poštovský vůz; — =Wagensgut, zboží vozu poštovského, na vůz p. naložené n. náležité; — =Wechsel, střídání-se pošt; — =Wesen, záležitosti poštovní, poštovníctví; — =Zettel, poštovní lístek.

Posten (Stelle), místo; (Amt), úřad, povinnost; der P. eines Lehrers, místo n. úřad učitelský; Geld-, suma peněz; — =Lauf, poštovský běh; der P.-L. ist offen, pošty jdou.

Posteriorität, potomnost.

Postillon, poštovský pacholík.

Post scriptum, f. Nachſchrift.

Postulant, žadatel.

Postulat, Landtags-, žádost sněmovní, žádost od sněmu.

Postuliren, žádati.

Präbende, obroč, duchovní chléb.

Präbendist, obročník, prebendář.

Präcarium (Bittleihen), výprosa, propůjčka výprosní.

Präcise-Wechsel, směnka s určitým dnem, směnka odměřená.

Präclufiv-ſtriſſ, lhůta zavítá; f. peremptoriſch.

Practiciren, praktikant.

Practiſche Geltung verſchaffen, skutečný průchod, skutečnou platnost něčemu dáti; pr. Nutzen, skutečný užitek; pr. Mann, člověk zkušený.

Practiciren (die Praxis ausüben), als Arzt, léčiti, hojiti; als Advocat, provozovati advokátství, zastupovati strany; — (ſich zu einem Amte vorbilden), cvičiti se v něčem.

Prägung des Geldes, ražení, bití peněz.

Präjudicat, předešlý, předchozí soudní výrok.

Präjudiciren, předchodně rozsouditi něco; — (nachtheilig ſein), na ujmu, na škodu býti někomu.

Präjudicirlich, nepříznivý, škodlivý, na ujmu jsoucí.

Präjudicirung, předchodní předchozí rozsudek; ujma, škoda.

Prälegat (Vorausvermächtniß), odkaz napřed učiněný, věc napřed odkázaná, něčeho napřed odkázání.

Präliminare einer Rechnung, počet napřed učiněný, předchozí počet, předchodní rozvrh; Friedens-, předchozí smlouva o pokoj.

Prämie (Belohnung), odměna; (Erfah), náhrada; Affecuranz-, pojistné.

Pränotant, zaznamatel.

Pränotat, (der), záznamník; (das), záznam, zaznamenání.

Pränotation, záznam, zaznamenání, prenotace; (ehemals hieß ein ähnlicher Act priповед ke statku).

Pränotations-Rechtfertigung, spravení záznamu; — =Rechtfertigungsflage, žaloba ke spravení záznamu, žaloba záznam spravující.

Pränumeration, napřed zaplacení, předplacení.

Pränumerations-Betrag, předplatek.

Pränumeriren, napřed zaplatiti, předplatiti.

Präſcription, f. Verjährung.

Präſentation, (zu einer Stelle), podání, k. p. na úřad, na faru; eines Wechſels zur Zahlung, předložení směnky ku placení.

Präſentations-ſtriſſ, (bei Wechſeln) lhůta předkladní; — =Recht, (zu einer Stelle,) právo podání.

Präſentatum (eines Geſchäftsſtückes), den podání.

Präſentiren, Jemanden zu einem Amte, podati, podávati někoho

na úřad; eine Eingabe, podati spis; einen Wechſel zur Zahlung, předložiti směnku k zaplacení.

Präſervativ, f. Verbütungsmittel.

Präſerviren, f. verhüten.

Präſident, předseda, předsedící, předsedatel; president.

Präſidiren, na prvním n. předním místě seděti; předseděti, předsedati.

Präſidium, (Verſon), předseda; (Würde), předsednictví.

Präſtation, f. Leiſtung.

Präſtiren, f. leiſten.

Präſumiren, domnívati se.

Präſumption, domnění; f. Vermuthung.

Prätext, záminka; f. Vorwand.

Präventiv, předstížený, předchozí.

Präventiv-Anſtalt, zřízení předstížené; — =Maßregel, předstížené opatření.

Praxis (Uebung), cvik, cvičení se v něčem; für den Richteramtſdienſt, cvičení se ke službě soudcovské;

die P. bei einem Gerichte nehmen, cvičiti se (k úřadu soudcovskému), cvik, cvičení vzíti n. bráti u soudu;

die P. ausüben, f. praktiziren; — (Gewohnheit), obyčej; P. der Gerichtsbehörden, obyčej při soudech.

Prädigen, Aufrubr, povzbuzovati ke zhouření, Unglauben, rozhlášovati nevěru.

Preis, cena; den P. angeben für etwas, něco v něčem položiti; Jemanden P. geben, z. B. dem Spotte, der Gefahr, někoho vydati v posměch, v nebezpečení; eine Sache P. geben (verlassen), opustiti věc.

Preis = Ausſchreibung, vyhlášení ceny rozpisem, rozepsání ceny za něco; — =Bewerbung, snažení se o cenu, závod o cenu;

— =Zuerkennung, přisouzení ceny.

Preſſe, tisk.

Preſſe-, tiskový; — =Freiheit,

drzost, nevázanost tisku; — =Freiheit, svoboda tisku, sv. tisková; — =Gericht, soud tiskový; — =Gesetz, zákon o tisku, z. tiskový; — =Uebertretung, přestupek tisku, pr. tiskový; — =Vergehen, přečin tiskový; — =Verordnung, nařízení o tisku, n. tiskové.

Prima-Wechsel, směnka první.

Primogenitur, prvorozenství.

Princip, první n. přední zásada, první pravidlo; základní pravidlo, základ.

Principal (einer Handlung), pán (obchodu); — =Schuldner, (Haupt-), první, hlavní dlužník; (bei einer Sicherstellung), jistec.

Priorität (Vorrecht), přednost; bürgerliche P., přednost knihovní; — der Zeit, prvost času.

Privat- soukromý; — =Angelegenheit, =Sache, soukromá věc, s. záležitost; — =Bethelligter, soukromník, jehož se dotýče; — =Diener, soukromý služebník; — =Docent, soukromý docent; — =Ehre, soukromá čest, čest osob soukromých; — =Eigenthum, vlastenství soukromé; — =Gelehrter, s. učenec; — =Interesse, s. prospěch, s. dobré; prospěch, dobré osob soukromých; — =Kläger, s. žalobce; — =Leben, s. život; — =Mann, =Person, osoba soukromá, soukromník; — =Recht, s. právo; — =Rechtstitel, soukromý právní důvod; — =Ueber-einkommen, s. uloupení, s. snešení; — =Verbrechen, soukromý zločin; zločin, osob soukromých se týkající; — =Vermögen, majetnost soukromá; — =Zeugniß, s. vysvědčení.

Privatier, soukromník.

Privatistiren, vésti soukromý život, žít v soukromosti.

Privilegien-, výsadní; — =Angelegenheit, věc n. záležitost výsadní; — =Eingriff, sahání v

(cizi) výsady; — =Erlöschung, pominutí výsady; — =Erweiterung, rozšíření výsady; — =Laxe, výsadné; — =Urfunde, výsadní list; — =Verlängerung, prodloužení výsady; — =Verleihung, dáni, propůjčení výsady.

Privilegiren, výsadu dáti někomu; výsadou, výsadním právem někoho nadati; privilegirt, výsadní; pr. Gericht, výsadní soud; pr. Testament, výsadní závět.

Privilegium, výsada; výsadní n. obzvláštní právo; *privilegium fori cambialis et paratae executionis*, výsada soudu směnečního a rychlého dopomožení práva.

Probe (Prüfung), zkouška; Kauf auf die P., koupě na zkoušku; — (Beweis), důkaz; die Beweismittel machen eine halbe P. aus, právodově čini polovičný důkaz; — (Muster) okazka; z. B. Tuchprobe, okazka sukna; — (Stämpelinstrument), prába; eine Zeichnung mit Stämpel oder Probe, znamenání kolkem nebo probou.

Probe- (co se týče zkoušky), zkušební; — =Candidat, zkušební čekatel; — =Fahrt, jízda na zkoušku; jízda zkušební; — =hältig, co ve zkoušce obstojí; proběháltiger Wechsel, pořádná směnka; — =Jahr, zk. rok, rok zkoušky; — =Section, =Vorlesung, čtení n. přednáška na zkoušku; — =Stück, věc na zkoušku; s. Meisterstück; — =Zeit, zkušební čas, čas zkoušky.

Procediren, s. verfahren.

Procedur, gerichtliche, gegen jemanden, soudní řízení na někoho, přikročení k někomu soudem n. právem; s. Verfahren.

Procente, procenta, úroky ze sta.

Procenten-Abzug, srážka ze sta, srážka procentní; — =Zuschuß, příplatky, přídavky procentní.

Proceß, pře, rozepře, spor; (slov. pravota).

Proceß- (co se týče pře, sporu), sporní, (slov. pravotný); — =Acten, sporné spisy; — =Handlung (ein einzelner Act des Proceßes), soudní čin; (=Verhandlung), líčení pře; — =Kosten, soudní škody; — =Ordnung, soudní řád; — =Sache, pře, sporná věc; — =Verhandlung, líčení pře.

Proclamation, provolání.

Proclamiren, provolati, provolávatí něco; — alte Satzposten, staré knihovní dluhy n. závady provolati.

Procura, plnomocenství; *per procuram* einer Person, v plnomocenství některé osoby; s. Vollmacht.

Procurator (Bevollmächtigter), plnomocník; Staats-, státní zastupce; s. Anwalt.

Producent, dohyvee, dohyvač; výrobce; s. produciren; — (Vorzeiger), einer Urkunde, ukazatel listiny.

Produciren (bei Naturerzeugnissen), dobývati něčeho, k. p. kovů, plodů zemských; (bei Kunstzeugnissen) dělati, robiti, vyráběti; — eine Urkunde, s. vorzeigen.

Product, das (Naturerzeugniß), plod, plodina, úroda; (durch Industrie), výrobek; — der (dem eine Urkunde vorgewiesen wird), ukazník; das (Resultat), východek.

Producten-Preis, cena dobytých plodin, cena dobyvků; (bei Kunst-erzeugnissen) cena výrobků.

Production (Urproduct.), dobývání plodin, dobývka plodin; Holz-, dobývání dříví; — (Kunstproduct.) dělání, robení, vyrábění; Zucker-, vyrábění cukru.

Productions-Capital, hlavní suma n. jistina na dobývání plodin, na vyrábění; — =Kosten, náklad na dobývání plodin, na robení n. vyrábění něčeho; s. produciren.

Productiv (fruchtbar), plodný, úrodný.

Profeß (die), řeholní slib; (der), kdo učiní řeholní slib, řeholník.

Profession (Handwerk), řemeslo; (Beschäftigung), zaměstnání.

Professionist, řemeslník.

Prohibitiv, zápovědní, zápovědní; — =System, zřízení n. soustava zápovědní, zapovídací.

Prolongation eines Wechsels, odročení směnky (t. směnečního placení).

Prolongiren, odročiti (placení), prodloužiti lhátu (ku placení).

Promotion zur Doctorwürde, povýšení na doktorství.

Promoviren, Einen zum Doctor, povýšiti někoho na doktorství.

Promulgiren, ein Gesetz, vůbec vyhlásiti zákon.

Propination eines Getränkes, vystavování nápoje.

Propinations- (co se týče vystavování) vystavovací; — =Berechtigter, kdo má právo vystavovati (nápoj), oprávněný k vystavování; — =Recht, právo k vystavování, právo vystavovací.

Propiniren, navrhnouti, navrhnouti něčeho.

Proposition, návrh, návržení.

Propre-Handlung, svůj vlastní obchod; — =Wechsel, svá vlastní směnka; s. eigener W.

Prorogation, odročení něčeho.

Prorogiren, odročiti.

Proscribiren, psanec.

Protection, příchrana; (Gönnerschaft), přízeň.

Protegiiren, jemanden, přichraňovati někoho.

Proteß, Wechsel, směneční osvědčení; P. wegen Nichtannahme (des Wechsels), osvědčení pro nepřijetí (směnky); wegen Nichtzahlung, osvědčení pro neplacení (směnky); — (Widerspruch), odpor.

Proteß-Aufnahme, vzaté n. učí-

néné osvědčení (směnky); — =Gebühr, plat za osvědčení směnky; — =Kosten, náklady na osvědčení směnky; — =Protokoll, protokol sménečního osvědčení; — =Spesen, s. =Kosten.

Protestation, s. B. bei eigenen Wechseln, sméneční osvědčení při svých vlastních sméenkách.

Protestiren (in Wechsels.), sménečně osvědčiti; — einen Wechsel, sméenku osvědčiti dáti; protestirter Wechsel, sméenka osvědčená; — (widersprechen), odepříti něčemu; ohlásiti se, ozvati se proti něčemu; odporovati něčemu, odpor proti něčemu vložiti.

Protokoll, protokol; etwas zu Protokoll geben, něco do protokolu n. v protokol dáti, vložiti.

Protokollarische Aufnahme, sepsání, zdělání protokolu o něčem; — Vernehmung, vyléchnutí někoho protokolem.

Protokolliren, vložiti něco v protokol n. do protokolu; zapsati, zapisovati, spisovati něco protokolem; die Firma, zapsati firmu protokolem.

Protokollist, zapisovatel, protokolista.

Protokolls-Führer, zapisovatel; — =Führung, zapisování protokolem, vedení protokolu; — =Nummer, (Nr. exh.), číslo protokolu podacího.

Proviant, potrava; — =Meister, potravní.

Provinz, provincie, země.

Provinzial, zemský, provinciální.

Provinzial-Einnahmestafel, zemská přijímací pokladnice; — =Hauptstadt, provinciální hlavní město; — =Interesse, prospěch, potřeba některé provincie n. země; — =Zahlamt, zemská, n. provinciální výplatna; — =Zeitung, pr. noviny.

Provision, provise; bei der Zahlung eines Wechsels, provise při

placení směnky; — (Vorrath), záloha; (Entgelt), záplata, odměna. **Provisor** (einer potbeke), provisor. **Provisorisch**, zatímní, prozatímní, na ten čas.

Provisorium, zatímní opatření.

Provocation, vyzvání, pobídnutí.

Prüfen, Jemanden über etwas, zkoušeti někoho v něčem; aus den Gesetzen geprüft, zkoušený v právech; — eine Urkunde (bezüglich ihrer Echtheit), skoumati listinu.

Prüfung, zkouška; aus den Landesgesetzen, zkouška znalosti zákonů zemských.

Prüfungsbücher; — =Candidat, čekatel zkoušky; — =Commissiön, komise zkoušební; — =Form, způsob zkoušení; — =Gegenstand, zkoušební předmět; — =Tare, zkoušební; — =Vorschrift, zkoušební předpis, předpis o zkoušení; — =Zeugniß, zkoušební vysvědčení.

Publication eines Gesetzes, vyhlášení zákona.

Publiciren, vyhlásiti; s. veröffentlichen.

Publicität, veřejnost.

Punct (Artikel), článek, kus, položka; dem Erkenntniße in allen Puncten nachkommen, dosti učiniti nálezu ve všech kusích; P. für P. etwas beantworten, kus od kusu, číslo od čísla k něčemu odpovídati.

Punctation eines Vertrages, punktace, návrh smlouvy, ustanovení kusů, jež smlouva v sobě zavíratí má.

Punzirung, punzování, punz.

Punzirungs-Patent, patent o punzování.

Pupille, (Waise), sirotek, poručenec.

Pupillar, sirotenský; — =Gelber, s. penize; — =mäßige Sicherheit, s. jistota; — =Substitution, (zřízení dědiců dětem nezletilým), sirotenské náměstenství; — =Tabelle, sirotenský výkaz.

Puž, šperk.

Q.

Qual, muka, trápení; — =voller Zustand, trapný stav.

Qual, jakost; das Q. eines Bezugs, jaký jest příjem.

Qualification, spůsobilost.

Qualifications-Ausweis, průkaz spůsobilosti; — =Gutachten, zdání o spůsobilosti; — =Tabelle, výkaz v příčině spůsobilosti.

Qualificiren, sich, připřisobiti se k něčemu; qualificirt sein, spůsoben býti, spůsobnost míti k něčemu; — (sich zu etwas eignen), s. eignen.

Qualität, jakost; (Güte), dobrota.

Qualitativ, dle jakosti.

Quantität, kolikost; velikost a malost; die Q. des Jemanden gebührenden Antheils, díl, kolikýž někomu svědčí; díl velký a malý, jakož někomu svědčí; — (Maß), míra; (Menge), množství.

Quantitativ, dle množství, dle velikosti a malosti.

Quantum einer Sache, míra, množství věci.

Quarantaine, stávka k vyšetření zdraví; die Q. halten, ve stávce držeti pro vyšetření zdraví.

Quarantain-Anstalt, ústav stavovací v příčině vyšetřování zdraví.

Quartal, čtvrtletí.

Quartal, čtvrtletní; — =Ausweis, =Tabelle, čtvrtletní výkaz.

Quartaliter, čtvrtletné.

Quartier, obydlí, příbytek; Nacht-, nocleh.

Quartier, příbyteční, obydlí; — =Beitrag, příspětek na obydlí, na příbytek; — =Geld, příbytečné; — =Meister, ubytovatel, vložník; — =Träger, ubytovník, vložník, hospodář příbytku; — =Zettel, lístek obydlí, lístek příbyteční.

Quästion, dotázka.

Quästions = Schreiben, ämtliches, úřední dotazovací list.

Quatember, čtvrtletí.

Quatember-Gelder (im Bergw.), čtvrtletné.

Quiescent, kdo v odpočnutí jest.

Quiescenten-Gehalt, odpočivné.

Quiescenz, s. Ruhestand.

Quittiren, Jemanden über eine Summe Geldes, z jisté sumy peněz někoho propustiti, kvitovati, prázdna i svobodna učiniti; — den Dienst, vzdáti službu.

Quittirungs-Beverß, úpis na vzdání služby, důstojnosti.

Quittung, kvittance, propuštění, Q. über eine Summe, kvittance n. list propouštěcí z jisté sumy.

Quote, díl, částka.

Quoter Theil, tolikátý díl.

Quoad formalia, co se týče formálnosti.

R.

Rabatt, srážka.

Rädelstführer, náčelník, původce.

Radirten, nožkem zhladiti; eine radirte Stelle in der Urkunde, písmo (nožkem) zhlazené v listině.

Radirtes Gewerbe, živnost vsa-

zená, řemeslo vsazené; (živnost s nemovitostí spojená).

Rainstein, mezník; — =weiden, das, pasení po mezích.

Rait, početní, účetní; — =Offizier, početní úředník; — =Tare, početné; s. Rechnungsb.

Kalkiren (im Kriegsw.), sebrati.
Kang, rád; **Stand und K.**, stav a rád; — (**Würde**), důstojenství; **militärischer**, vojenské důstojenství; — (**Vorrang**), přednost.

Kang-Bestimmung, vyměření, ustanovení řádu n. důstojenství; — **Ordnung**, pořádek dle důstojenství.

Kangiren, řaditi, pořádati; sich unter einander, řaditi se pod sebe vespolek.

Känke, pletichy; durch K. den Credit verlängern, pletichami prodloužiti úvěr n. víru; K. schmieden, pletichati; s. Intrigue.

Känke-Schmied, pletichář, — =voll, pletichářský, obmyslný.

Kapport, oznámení; (**Bericht**), zpráva; (**Austragung**), přenešení, přenáška.

Kasender, běsný (slov. vztekly).

Kaserei, běsnost (slov. vzteklost).

Kast (Stuhzeit), odpočinek.

Kast-Tag, den odpočinutí n. odpočinku.

Kasur, in Auffäßen, zhlazení písma nožkem (stroubání písma).

Kate, částka; (**Termin**), lhůta.

Katen, částecný; — =weiß, po částkách, po lhůtách; rozdílné; die Summe wird r. w. gezählt, suma platí se rozdílně; — =Zahlung, placení po částkách, po lhůtách.

Kath (Collegium), rada; — (einzelne Person), radní; K. des Oberlandesgerichts, radní vrchního soudu zemského.

Kath-Geber, rádec; — =Haus, radnice; — =schlag (in der Gerichtsordnung), výnos; Jemanden von etwas mittelst Rathschlags oder rathschlägig verständigigen, někomu něco výnosem věděti dáti; — einem Rathschlage geben, radu dáti někomu.

Kaths, **Kath**, radní; — =Beisitzer, přísedící rady; — =Bote, radní posel; — =Collegium, rada; —

=Diener, radní služebník; — =Herr, radní pán; — =Mann, radní; — =Person, r. osoba; — =Personale, r. osoby; — =Protokoll, radní protokol; — =Protokollist, radní zapisovatel, r. protokolista; — =Schluß, snesení, nález rady; — =Schreiber, radní písař; — =Sitzung, sedění rady; — =Stelle, úřad radního, radnictví; — =Stube, =Zimmer, radní světnice; — =Verwandter, radní, člen rady.

Ratification, schválení, potvrzení něčeho; — s. Urkunde, listina potvrzovací, schvalovací.

Ratificiren, něco schváliti, něčeho potvrditi.

Raub, loupež.

Raub-Anfall, loupežný útok, loupežnický náběh; — =Genosse, spoluloupežník; — =Gesindel, loupežná, loupežnická rota; — =Mord, loupežná vražda; — =Schiff, loupežná, loupežnická loď; — =Schühle, pytlák.

Räuber, loupežník; — =Bande, loupežnický spolek, loupežnická rota.

Räuberisch, loupežnický; räub. Anfall, loupežnický útok.

Räuberei, loupežnictví.

Rauchfang=Steuer, podymné.

Rauf-Handel, pračka, rvačka (slov. bitka).

Rauser von Gewohnheit, práč z navyklosti.

Rauhwaaren, kožesiny, zboží srstnaté; — =Handlung, obchod ve zboží srstnatém, prodej zb. srstnatého.

Raum, prostora.

Raum-Inhalt des Gefäßes, prostorní velikost nádoby.

Räumen, opustiti něco; Jemanden etwas (abtreten), někomu něco pustiti, něčeho postoupiti; ein Gebäude, vystěhovati se ze stavení, vykládati věci ze stavení; ein Grundstück, pustiti pozemnost.

Räumung gemieteter Localitäten, postoupení najatých místností; vystěhování-se z n. m.; s. räumen.

Raion einer Festung, obvod pevnosti; **Belagerungs-**, obvod obleženosti.

Reaction, zpátečnictví.

Real- (co se týče nemovitosti) nemovitostný; — =Act (Act über Realitäten), čin n. řízení ve věcech nemovitých; — =Credit, úvěr nemovitostný; — =Execution, exekuce n. vedení práva na nemovitost; — =Gericht, Gerichtsbehörde, soud nemovitostní; — =Richter, soudce nemovitostní; — =Lehen, manství nemovité, manství na statcích nemovitých; (**Sachen-**), manství věcné; — =Schule, škola reální, reálka; — =Werth, (der innere, wirkliche W.), skutečná hodnota.

Realistren, s. verwirklichen.

Realität, nemovitost.

Reambulation, der Gränzen; s. Gränzbegehung.

Rebell, odhůjce, odbojník.

Rebellion, odboj.

Recapituliren, něco v krátkosti opakovati.

Recepisse, obdržecí, přijímací list; s. Empfangscheit; **Post-**, s. o.

Recept, recept, předpiska; **Kran-**ken-, předpiska lékařská.

Rechnung, počet, účet; R. legen über etwas, z něčeho počet dáti, vydati, učiniti, položiti; z něčeho se vyčísti; in die R. einbezichen, stellen, něco do počtu n. v počet vložiti, položiti, pojiti; auf Jemandes R. etwas einheben, na něčí počet, na něčí řád něco vybírati; für Jemandes R. etwas leisten, na něčí počet n. řád něco plniti; s. verrechnen; auf eigene Rechnung etwas betreiben, provozovati něco (k. p. obchod) na svůj vlastní počet, sobě samému na zisk a

ztráta; R. tragen einer Sache, povinný, náležitý zřetel k něčemu míti, k něčemu hleděti.

Rechnungs-, početní, účetní; — =Abschluß, závěra počtů, početní závěra; — =Absolutorium, vysvědčení o vyčtení, propuštění z počtů, účetní propuštění; — =Acten, spisy početní, účetní; — =Agnoscerung, (Nichtigererkennung), uznání počtů n. účtů za pravé; — =Anstand, nedostatek, vada v počtech; — =Beamte, početní úředník; (**Buch-**haltung-), účtárni úředník; — =Beleg, průvod k počtům, průvod účetní; — =Bemänglung, vytýkání účetní, činění výtek účetních; — =Erläuterungen, odpověď na výtky; — =Erledigung, vyřízení počtů, vyřízení účetní; — =Erfasse, náhrady účetní, n. z účtů; — =Fach, účetnictví; — =Führer, počet vedoucí, účetní; — =Führung, počtů vedení; — =Hof, oberster, nejvyšší účtárna; — =Jahr (Verwaltungsjahr), správní rok; — =Legen, účetník, kládce počtů; — =Legung, dávání, činění, kladení počtů; — =Mangel, nedostatek početní, účetní; nedostatek v počtech, z počtů; výtka účetní; — =Prax (Erfahrungheit), účetní zběhlost, zkušenost; (**Gesplogenheit**), účetní zvyklost, obyčej; — =Proceß, početní pře, pře z počtů; — =Prüfung, početní přehlídka; — =Rath, početní radní, počtů vedení rada; — =Reßt, na počtu zůstalý zbytek, zbytek účetní (reßt); — =Revident, početní přehlídce; — =Revision, p. přehlídka; — =Tare, početné, účetné; — =Thatsache, (R. factum), skutek početní; — =Verständiger, početní znalec, znalec počtů n. účtů; — =Verstoß, omyl v počtech; — =Währung, početní číslo; — =Wesen, účetnictví; — =Zweig, účetní odvětví.

Recht, právo; auf etwas, právo k něčemu; wider Jemanden, právo na někoho; zu R. bestehend, právně platný, právní platnost mající; was Rechtsens ist, co za právo jest; im Wege Rechtsens, pořadem práva.

Recht, pravý; zu rechter Zeit, v pravý čas, včasný.

Rechtfertigen, etwas, něco učiniti právné, spraviti něco; die Pränotation, spraviti záznam; — (entschuldigen), omluviti něco; eine Ausnahme, omluviti výjimku; sein Ausbleiben von der Tagssagung, omluviti své nestání (k soudu); — sich über etwas, omluviti se v něčem n. z něčeho; spraviti se něčeho; über eine Anschuldigung, vyvesti se z obvinění; očistiti se něčeho; — sich mit etwas (ausweisen), prokázat něco něčím.

Rechtfertigung der Pränotation, spravení záznamu; — (Entschuldigung), omluva.

Rechtfertigungs-Klage, žaloba něčeho ke spravení, žaloba spravovací; Pränotations-, žaloba ke spravení záznamu; Verbot-, žaloba obštávký ke spravení; — Schrift, spis omluvný.

Rechtlich, právní; die R. Behelfe, právní potřeby; — (ordentlich), řádný; das rechtliche Verfahren (im Gegensatz des summarischen), řádné řízení.

Rechtlos, bezprávní.

Rechtlosigkeit, bezprávnost.

RechtmäÙig, dle práva, právný; — (gesetzmäÙig, legitimus), řádný; rechtm. Besitz, r. Besszer, řádné držení, řádný držitel; r. Ehe, řádné manželství; r. Erbe, řádný dědic; r. Titel, řádný právní důvod.

RechtmäÙigkeit (GesetzmäÙigkeit), řádnost.

Recht schaffen, počestný (slov. statečný).

Recht schaffenheit, počestnost (slov. statečnost.)

Rechts-, právní; — Angelegenheit, p. věc n. záležitost; — Abtretung, postoupení práva; — Ansicht, právnícké mínění; — Anspruch, pohledávání právní; R. Anspruche machen, táhnouti se na něco pořadem práva; — Befestigung, upevnění, utvrzení práva; — Befehl, pr. potřeba, pr. přávod; — Beistand, pr. zástupce; — beiständig, podle práva, právný; etwas r. erweisen, něčeho podle práva dokázati; — Bildung, právní vzdělání; — Fall, pr. případnost; (Stritt) pr. pře; — Folge, pr. následek; — Frage, co se týče zákona n. práva; co jest za právo; — Freund, pr. přítel, pr. řečník; — Führung, vedení pře; (= Stritt), pr. pře; — Gang, pr. běh; — Gebrauch, užívání práva, pr. obyčej; — Gelehrter, učený v právech; — Geschäft, pr. věc, pr. záležitost, pr. jednání (s. Geschäft); — Geschichte, dějepis práva, právní dějepis; — geschichtlich, co se týče pr. dějepisu; — gültig, právně platný; — Gültigkeit, právní platnost; — Grund, pr. důvod, pr. příčina; — Grundsatz, pr. zásada, pr. pravidlo; — Handel, pr. pře; — historisch, s. geschichtlich; — Institut, pr. ústav; — Kraft, právní moc, pr. utvrzení; in R. R. erwachsen, v moc právní vejíti, nabytí právní moci; — kräftig, právní moc mající, právně utvrzený; r. f. Urtheil, rozsudek v moc právní vešlý, právně utvrzený; r. f. entscheiden, spr. mocí rozhodnouti; — Kunde, znalost práv, zběhlost ve právech; — kundig, v právech zběhlý, znalý práv, umělý v právech; — Leben, právní život; — Lehrer, učitel práv; — Mittel (Mittel zur Geltendmachung eines Rechtes überhaupt),

pr. prostředek; (Schutzmittel gegen richterliche Amtshandlungen,) opravný prostředek; R. M. der Beschwerdeführung, opravný prostředek stížnosti vedení; — Object, právní předmět, pr. věc; — Pflage, vykonávání spravedlnosti (Gerichtsverwaltung), soudní správa; — Praktikant, pr. praktikant; — Prinzip, první pravidlo právní, právní zásada; — Sache, pr. pře, pr. rozepře; — Schutz, pr. ochrana, zákonná ochrana; — Spruch, pr. výrok; — Stand (Gerichts-), soud; — Staat, pr. stát; — Stelle (Gesetz-), slova zákona, znění zákona; — Streit, Streitigkeit, pr. pře, pr. rozepře; — Studium, studium práv; — Titel, právní důvod; — Urkunde, právní listina; — verbindlich, právně n. dle práva závazný; r. v. Erklärung, pronešení právně závazné; — Verbindlichkeit, právní závaznost; — Verdrehung, překrucování práv; — Verfahren, právní řízení; — Verfassung, zřízení právní; — Verhältnis, pr. poměra; — Verhandlung, právní jednání, líčení pře; — Verleker, rušitel práv; — Verletzung, rušení, porušení práva; — Vermuthung, pr. domněnka; die R. V. für sich haben, domnění jest o někom, že má právo; — Verständiger, znalý práv, zběhlý v právech; — Verwahrung, pr. ohradění se proti něčemu; (= Vorbehalt) pr. výhrada; — Weg, pořad práva; — von Rechtswegen, z práva, dle práva, — widrig, proti zákonu; — Wirkung, právní účinek; (= Folge), právní následek; — Wissenschaft, pr. věda, pravověda; — wissenschaftliche Fakultät, pravovědní fakulta; r. w. Studium, studium vědy právní, st. pravovědní;

— Wohlthat, dobrodiní práva, právní dobrodiní; — Zug, weiterer, další odvolávání-se (k vyššímu soudu n. úřadu); — Zustand, právní stav.

Rechtzeitig, v pravý čas; etwas r. einbringen, podati něco v pravý čas.

Reciprocität (Jus reciprocum), právo odvetné, pr. odměnné; in Reciprocitätessfällen, v případech odvetných, když se něco stává odvetem; die R. beobachten, setřítí odvetu, zachovávatí vet za vet.

Reclamant, ozevce, ozvateľ.

Reclamation, ozev, ozvání-se proti něčemu, reklamace; — gegen die Werthanschläge, ozev, reklamace proti vycenění.

Reclamations-, ozevní, reklamáčn-í; — Frist, lhůta k ozvání, lh. r.; — Verhandlung, oz., r. řízení.

Reclamiren, ozvati se proti něčemu, reklamovati něco; odvolávati něčemu.

Recognition der Urkunden, seznání listin.

Recognitionsschein, s. Interimsschein.

Recognoscirung, ohledání.

Recommandiren, (empfehlen), schvalovati někomu někoho, přimlouvatí se za někoho; (einen Brief), rekomandovati.

Recommandations- Schreiben, s. Empfehlungsschreiben.

Reconvalescent, ozdravějící.

Reconvalescenz, ozdravění.

Recrut, branec.

Recrutiren, bráti, odváděti (na vojnu).

Recrutirung, brání, odvádění, odvod (na vojnu).

Recrutirungs- flüchtig, kdo před bráním n. před odváděním ubíhá, odvodní uběhlík; — flüchtig-keit, útek před bráním; — Gesetz, odvodní zákon; — Kösten, odv. náklady, odv. výlohy; — Patent, odvodní patent; —

-Pflchtiger, kdo povinen jest, k odvodu se postaviti, odvodník; — =Vorschrift, předpis o bráni na vojnu, odvodní předpis.
Rectification, rektifikace, (upravení daně pozemné, oprava katastru).
Rectifications-, rektifikační; — =Musweis, r. výkaz; — =Urbarium, urbár rektifikační.
Rektorat, rektorství, úřad rektorský.
Recurrent, odsádec, odsazující; rekurent, rekurující; (Beschwerdeführer), stížnost vedoucí, stěžovatel.
Recurriren, odsaditi, odsazovati k vyššímu právu n. úřadu o něco n. pro něco; rekurovati; — stěžovati sobě něčeho do někoho, stížnost vésti.
Recurs, odsázka, rekurs; im Recurswege způsobem odsázky, rekursu; — (Beschwerde), stížnost.
Recusation, zavržení.
Redacteur, redaktor.
Redaction, redakce; — =Bureau, kancelář redakční.
Rede, schriftliche, řeč písemná; Rede und Antwort, odpověď; R. und A. über etwas geben, odpovéditi, odpovídati k něčemu; vor Gericht, ku právu odpovídati; práv býti z něčeho před soudem.
Rede-Freiheit, svoboda v řeči, sv. řeči, svobodné slovo; — =Zimmer, mluvírna.
Redlich, bezelstný, bez obmyslu.
Redlichkeit, bezelstnost.
Redner, řečník; als R. auftreten, řečňovati; vyvstati, vystoupiti jakožto řečník.
Reduciren, ein Heer (verabschieden), rozpustiti, propustiti; (vermindern), zmenšiti vojsko; — (berechnen), zvésti něco na něco (k. p. vid. číslo na konv. m.).
Reducirung (Berechnung), zvedení.
Reducirungs = Tabelle, tabulka zvodní.

Reell (wirklich), skutečný.
Referat, přednesení, přednáška; in einem Fache das R. haben, v jisté třídě přednáseti; — (Bericht), zpráva.
Referent (in amtlichen Sachen), přednášce; (bloßer Berichterstat-ter), dopisovatel, zpravovatel, zpravu dávající.
Referiren (im Amtl.), přednáseti; — (Bericht erstatten), zpravu dávati.
Reform, des Gerichts-, Schul-, Steuerwesens, oprava v soudnictví, v školství, v bernictví.
Reformiren, opraviti, napravit něco; ein Urtheil, napravit rozsudek.
Regale, korunní právo, korunní výsada, regal.
Regel (Strom), pravidlo; in der R., vůbec, obyčejně; mimo zvláštní případy.
Regel-mäßig, pravidelný.
Regeln, pořádati, sporádati něco.
Regelung, pořádaní, sporádaní; eines Geschäftes, der Staatsverhältnisse, pořádaní n. sporádaní práce, poměr státních.
Regent, vladař; (Monarch), mocnár.
Regentschaft, vladařství.
Regenwasserrecht, právo k deštové vodě.
Regie, správa; in eigener R., ve své správě, ve vlastní své správě.
Regie-, správní; — =Aufwand, =Kösten, náklad na správu, náklad správní.
Regieren, vládnouti, vlásti; (herrschen), panovati; (verwalten), správu vésti.
Regierer, vládce, panovník; (eines adelichen Hauses), vladař.
Regierung, vláda; des Landes, vláda zemská.
Regierungs-, vládní; — =Art, způsob vlády; — =Behörde, úřad vládní; — =Blatt, vládní věstník;

vl. list; — =Erlaß, vládní vynešení; — =Organ, osoba od vlády zřízená n. úřad od vlády zřízený; f. Organ; — =Rath, vládní radní; — =Recht, vládní n. vladárské právo; — =Zeitung, noviny vládní.
Regiment, pluk.
Regiments-, plukový; — =Arzt, lékař p.; — =Classe, pokladnice p.; — =Gelder, peníze plukové; — =Inhaber, majitel pluku; — =Quartiermeister, plukový ubytovatel.
Register (Inhaltsverzeichnis), ukazadlo; — (Verzeichniß), seznam; — (öffentliches Buch), veřejná kniha.
Register-Taxe (Intabulations-T.), vkladné; plat za vložení do knéh.
Registratur, registratura, spisovna.
Registratur-, registraturní, spisovní; — =Acten, reg. spisy.
Regress, postih, postihání něčeho na někom, hojení-se na něčem; auf Sicherstellung, postih ke zjištění; auf Zahlung, postih ku placení; unter Verlust der R. Ansprüche gegen den Indossanten, pod ztrátou práv postihacích na rubopisce; G. des Honoranten, postih počitelův; R. nehmen gegen Jemanden, něčeho na někom postihati, hojiti se na něčem; der R. (das R. Recht), gegen Jemanden geht verloren, právo postihací pomiji; — (Erlaß), náhrada.
Regress-Nahme, postihání něčeho na někom, hojení-se na něčem; — =Nehmer, postihatel, — =Pflchtiger, postizník.
Regressiren, sich, f. Regress nehmen.
Regulativ (Maßstab), pravidlo.
Reguliren, etwas, něco sporádati, upraviti; die Vorlesungen, sporádati čtení.
Regulirung, upravení, sporádaní; R. der Flüsse, upravení řek.

Rehder (Herr des Schiffes), pán lodi.
Rehdererei, f. Schiffshedererei.
Reibung zwischen Parteien, tření, třenice mezi stranami.
Reich, říše.
Reichs-, říšský; — =Amt, říšský úřad; — =Angelegenheit, věc n. záležitost říše n. říšská; — =Anstalt, ústav říšský; österr. geologische R. A., rak. říšský ústav zemězpytný; — =Apfel, ř. jablko; — =Archiv, ř. archiv, ř. listovna; — =Armee, ř. vojsko; — =Baute, ř. stavba; — =Bergwerk, ř. haně, hory; — =Bürger (Staats-) říšský občan; — =Bürgerrecht, právo říšského občanství; — =Contingent, co na koho v říši dáti n. plniti přijde; — =Credit, říšský úvér; — =Domänen, říšské korunní statky; — =Gericht, ř. soud; — =Gesetz, ř. zákon; — =Gesetzblatt, ř. zákonník; — =Gesetzsammlung, sbírka zákonů říšských; — =Gewalt, ř. moc; — =Haushalt, ř. hospodářství; — =Institut, ř. ústav; — =Leben, ř. mauství; — =Ministerium, ř. ministerstvo; — =Monopol, ř. samotřžba; — =Rath, ř. rada; — =Schatz, ř. poklad; — =Schatzschrein, ř. pokladní list; — =Siegel, ř. pečeť; — =Tag, ř. sněm; — =Tagangelegenheit, věc, záležitost říšského sněmu; — =Tagseröffnung, početi, zahájení říšského sněmu; — =Tagmittglied, úd ř. sněmu; — =Tagstzung, sedění ř. sn.; — =unmittelbar, co říšské vládě přímo n. neprostředně podřízeno jest; r. u. Stadt, město přímo podřízené vládě říšské; — =Verbindung, spojení říše; — =Verfassung, ústava říšská; — =Vertreter, ř. správce; — =Vertretung, ř. zastupitelství; (=Vertreter), ř. zastupitelstvo; — =Wappen, ř. erb; — =Zweck, ř. potřeba.
Reihe, řad, řada.

Reihen-Folge, pořádek; der Geschlechter, posloupnost pokolení; an die R. F. der Indossamente gebunden sein, vázán býti pořádkem rubopisů; v. b. pořádkem, v kterémž jdou po sobě rubopisy; — =weise, pořadem; eine Arbeit r. verrichten, konati práci po třídě, t. jeden po druhém.

Rein, čistý; r. Gewicht, čistá váha; (ungeschmückt), holý, prostý; das Faktum rein ohne Gemengung einer Geschlechte erzählen, skutek vypravovati zhola, bez vplítání slov zákona; (lauter) pouhý, die reine Wahrheit aussagen, pouhou pravdu pověditi.

Rein-Ertrag, čistý užitek; Rein-ertragsberechnung, vypočtení čistého užitku.

Reinigen, sich vom Verdachte, vyvesti se z podezření.

Reinigung (Purification), vyvedení-se z něčeho, vývod; f. Entlastung.

Reinigungs-Eid, přísaha očišťovací.

Reinlichkeit, čistota; — der Gassen, čistota po ulicích.

Reinlichkeits-Polizei, policie čistoty, p. čistotní.

Reise, cesta.

Reise-, pocestní, pocestný; — =Apotheke, pocestní lékárna; — =Diäten, =Gebühr, =Geld, pocestné; — =Gepäck, pocestní zavazadla; věci, zavazadla pocestných; — =Kosten, útratní škody na cestě; pocestní útraty; — =Paß, pocestní průvodní list; — =Urkunde, pocestní list; — =Vorschuß, záloha na cestu; Jemanden einen R. W. geben, někoho na cestu založiti (penězi).

Reiten, unvorsichtiges, schnelles, neprozřetelné, rychlé ježdění na koni.

Reizen, die Thiere, drážditi zvířata.

Relation, označení; (Bericht), zpráva; — (Beziehung), vztah jedné věci ke druhé; f. o.

Relative Stimmenmehrheit, prostá většina hlasů; většina hlasů vůbec; Personen, die nach denjenigen, welche die absolute Mehrheit erlangten, die relativ meisten Stimmen für sich haben, osoby, které mají vůbec nejvíce hlasů po těch, kdož nadpolovičnou většinu obdrželi.

Religion, náboženství; (Glaube), víra.

Religiös-, náboženský; — =Bekanntniß, vyznání náboženské, vyznání víry; — =Dienst, služba náboženská; — =Fond, náboženské nadaci; — =Freiheit, svoboda v provozování náboženství; — =Genosse, vyznavač (téhož) náboženství, — =Gesellschaft, spolek náboženský; — =Krieg, válka náboženská; — =Meinung, domněni, mínění náboženské; — =Partei, strana náboženská; — =Secte, odštěpek náboženský, sekta n.; — =Spaltung, roztržka v náboženství; — =Störung, rušení náboženství; — =Uebung, provozování náboženství; (=Ceremonie), obřad náboženský; (=Cultus), náboženské vyznání; — =Unterricht, vyučování náboženství, v. víře; — =Veränderung, změna víry; — =Verwandter, f. Genosse; — =Weiser (bei den Israeliten), náboženský správce; — =Zwang, nátisk v náboženství.

Religiosität, nábožnost.

Reuiren, etwas im Gelde, vyměnit něco penězi.

Reuition, vyměnění, výměna.

Reuitions-, výměnný; — =Preis, cena výměnná, výměňovací cena; — =Vertrag, výměňovací smlouva.

Remittent eines Wechsels, (kdo má směnku přímo od vydavatele,

a na nějž náleží, aby ji ku přijetí odeslal), odsílatel, odesílatel směnky; remitent.

Remittiren, einen Wechsel, odeslati směnku.

Remittirung, odsílka.

Remonte-Pferd, vojenský náhradní kůň.

Remontirung, nahrazování (vojenských) koní.

Remontirungs-Commission, koně nahrazovací n. dostavovací komise.

Remuneration, odměna.

Remuneriren, odměnu dáti někomu za něco, odměniti někomu něco.

Renegat, odpadlík (od víry).

Renitenz, zbraňování-se něčeho.

Renovation, (neue Wahl) z. B. der Kunstvorsteher, obnovení, k. p. starších cechovních.

Rente, (stálý) důchod.

Rent-, důchodní; — =Amt, důchodní úřad; — =ämliche Bücher, knihy úřadu důchodního; — =Forderung, důchodní pohledanost — =Meister, důchodní; — =Rechnung, důchodní počty.

Renten-Anstalt, důchodní ústav; — =Capital, hlavní suma (kapitál) z důchodů; f. Leibrente; — =Dotation, nadání důchodů.

Rentiren, sich, vydávati, nésti úroky.

Rentirer, důchodník (kdo má své důchody).

Renuntiation, f. Verzichtleistung.

Reorganisation, nové zřízení.

Reorganisations-Plan, návrh nového zřízení.

Reorganisiren, něco z nova zříditi.

Reorganisirung, f. Reorganisation.

Reparatur eines Werkes, správa, (Verbesserung), oprava díla.

Reparatur- = Aufwand, náklady na správu; — =Last, povinnost k dávání správy, p. ke spravování n. k opravování.

Repariren, spraviti, opraviti něco.

Repartiren, rozvrhnouti něco na díly, rozdělití něco; f. vertheilen.

Repartition der Concursmasse, rozvržení podstaty konkursní (na věřitele).

Repartitions-, rozvrhovací, rozvrhový; — =Ausweis, výkaz rozvrhový, rozvrh; — =Schlüssel, klíč rozvrhový, ukazadlo rozvrhové.

Repertorium, repertorium, náležadlo.

Replik, replika; Fristen der Replik, lhůty repliční.

Repräsentant, zástupce, zastupitel, representant.

Repräsentanz, (obj.) zastoupenství; (subj.) zastupitelství; (Körperschaft), zastupitelstvo; Gemeinde-R., f. o.

Repräsentation, zastoupení, zastupování.

Repräsentative Verfassung, zastupovací zřízení.

Repräsentiren, zastoupiti někoho.

Repressalien ausüben, užívati práva odměnného n. odvetného.

Repressiv, postížný, stavovací.

Repressiv-Gesetz, postížný zákon.

Reprobiren, f. verwerfen.

Requiriren, Jemanden, požádati někoho za něco; etwas, požádati něčeho na někom n. od někoho; dožádati se něčeho na někom n. při někom.

Requisiten, potřeby; — =Verwalter, správce potřeb.

Requisition, dožádání.

Requisitionsschreiben, dopis dožádací, dožádání.

Rescript, nejvyšší odpis, reskript.

Reservat, výhrada; f. Vorbehalt.

Reservat, výhradný; — =Punct in der Rechnung, výhradná položka, výhradný kus n. članek v účetním propuštění.

Reservations- = Jubalide, reservační invalida.

Reserve, militárische, vojenská záloha, záložní voj; — Gelder, záložní peníze; — Mannschaft, Truppen, záložní mužstvo, vojsko.
Residenz-Stadt, sídelní město.
Resigniren (im Amte), s. niederlegen.
Resolution, rozhodnutí.
Resolviren, rozhodnouti něco, n. v příčině něčeho.
Respective, pokud se dotýče; s. beziehungsweise.
Respecttage, výhodní dnové.
Respectent, dohledce, dohledáč.
Resortiren (unter eine Behörde gehören), slouseti pod někoho.
Rest, zbytek, ostatek, nevyplněný plat (růst); Rechnungs-, na počtu zůstalý zbytek; Zahlung-, nedoplatek; Schüttungs-, nedoměrek.
Rest-Zettel, im Aufforderungsproceß, list řeštovní v při vyzývací.
Restituiren, navrátiti něco; — in integrum, navrátiti k předešlému stavu.
Restitution gegen eine Fallfrist, navrácení ku předešlému právu v propadné lhůtě; R. ob noviter reperta, navrácení ku př. právu pro nalezené nové pravody; R. ob terminum lapsum, pro vyjítí lhůty; wegen schlechter Vertretung, pro špatné zastupování.
Resultat, východek, výsledek; R. einer Untersuchung, východek, konec vyšetřování.
Retentionrecht, právo zadržovací n. zádržné; wechselseitiges, obapolné právo zadržovací.
Retorsion, s. Wiedervergeltung.
Retour-, návratný, zpátečný — Rechnung, návratný účet; — Receptisse, návratný n. zp. obdržecí list; — Wechsel, směnka návratná; s. Rückwechsel.
Retourniren, den Wechsel, vrátiti směnku.
Retract, s. Wiederkauf.
Neue, žel; von einer That aus Neue

abstehen, od skutku, želeje toho, upustiti.
Neu-Geld, boží peníz, litkup.
Nevers, úpis, zápis.
Neversalien, co se děje právem odměnným n. odvetným; R. anwenden, užítí práva odvetného.
Reversion eines Verwiesenen, s. Rückkehr.
Reversiren, sich, upsati se, dáti od sebe úpis.
Revident, přehledáč počtův.
Revidiren (durchsehen), přehlednouti něco; — (die Revision ergreifen) gegen ein Urtheil, dovolávati se z rozsudku (na soud nejvyšší).
Revier (bezirk), okršlek; (Forstbezirk) lesní okršlek, hájemství; revir; — Förster, hájemský revírník.
Revision (Durchsicht), přehlednutí, přehledka; der Gesetze, der Rechnungen, přehledka zákonů, př. počtů; — (Berufung zur dritten Instanz), dovolání se.
Revisions-Amt, úřad přehledací; — Instanz, soud dovolací; — Sache, věc, záležitost dovolací; (Durchsichts-), věc přehledací; — Schrift, spis dovolací; spis přehledací; — Zug, dovolávání se.
Rheder, vlastník loď, lodník.
Rhederei-Vertrag (Schiffs-), smlouva vlastníků loď, spolek lodnický.
Richten (entscheiden), souditi; — (wohin wenden), obrátiti; die auf ein Verbrechen gerichtete Absicht, úmysl obrácený ke zločinu, úmysl k zločinu směřující; gerichtet seyn gegen etwas, směřovati k něčemu; gegen Jemanden, směřovati na někoho; eine Klage gegen Jemanden r., podati na někoho žalobu; (auf J. lauten) svědčeti někomu; das Gesuch ist an den Vorsteher zu richten, žádost má svědčeti před-

stavenému; — (benehmen), sich nach etwas, spravovati se něčím.
Richter, soudce, sudí.
Richter-, soudcovský; — Amt, úřad soudcovský, soudcovství, sudství; R. Amt in Streit-sachen, sudství ve věcech sporných; adeliches R. Amt, R. N. außer Streit-sachen, sudství mimosporní, sudství ve věcech nesporných; — Amts-decret, soudcovský dekret, s. ustavovací list; — Amtsdienst, soudcovská služba; — Amtspersonale, osoby soudcovské, osoby soudní; — Amtsposten, místo soudcovské; — Amtsprüfung, — Amtspraxis, Praxis; zkouška s.; — Collegium, sbor soudců; — Personale, osoby soudcovské; — Spruch, soudcův výrok; — Stelle, sudství, soudcovství; — Stellvertreter, soudcův náměstek; — Stuhl, soudní stolička.
Richterlich, soudcovský; richterliche Function, soudcovské řízení, konání; richt. Individuum, osoba soudcovská.
Richtig (echt), pravý; (der Ordnung gemäß) pořádný; (fehlerfrei), správný; richt. Abschrift, správný přepis; — befund, shledání pravosti; — stellen (verbessern), opravit něco; (begleichen), spraviti, vyrovnati.
Richtigkeit der Forderung, pravost pohledanosti; — (Wahrhaftigkeit), pravdivost.
Richt-Platz, Stätte, popravistě, místo popravni.
Richtschnur, pravidlo; Jemandem G. zur R. bekannt geben, někomu něco oznámiti, aby se tím spravil n. spravoval; zur R. dienen, ke správé býti; dieß soll Jedermann zur R. d., tím se každý spravuj.
Richtung der Waarenverfendung, s. Instradierung.
Ried (Flur), trata, trať.
Rimesse, rimessa; einen Wechsel als R. erhalten, obdržeti směnku rimessou n. způsobem rimesy.
Risiko, odvaha, odváživost; auf Jemandes R., někomu k zisku i k ztrátě.
Ritter, rytíř.
Ritter-, rytířský; — Akademie, rytířská akademie; — Gut, r. statek; — Lehen, r. manství; — Stand, r. stav, rytířství.
Ritterschaft, rytířstvo.
Rittgeld, Post-, pojezdné poštovní.
Ritus, obřad.
Robot, robota (slov. panština).
Robot-, robotní; — Ablösung, vykoupení roboty, výkup; — Gelder, robotní plat, robotné; — Lehen, robotní manství; — Tag, r. den; — Verzeichniß, r. seznam.
Modelbücher, knihy úroční, Rodl-bücher nazvané, ve Vorarlberce.
Robes Gewicht, s. Bruttogewicht.
Roh-(Brutto-)Einnahme, příjem z hruba, hrubý příjem.
Rolla, oběh; Beschluß per rollam (Rollarbeschluss), snešení oběhem.
Rosmarkt, koňský trh.
Rotte (Bande), rota, sběr.
Rotten, rottiren, sich, rotiti se, srocovati se.
Rottrung, rocení.
Rotulus der Acten, rotulus, skla-dek spisů.
Roulliren, v oběhu býti, obíhati.
Rubrik (eine Spalte), sloupec, rubrika; — (Rubrum) einer Schrift, záhlaví, rubrika.
Rubrikrechnung, účet sloupcový, rubriční.
Ruchtbar werden, do hlasu přijíti; r. machen, do hlasu dáti něco, hlas o někom n. o něčem pustiti.
Rück-, zpět, nazpět, zpátkem, zase.

Rückanfall der Erbschaft (an den Erblasser), navrácení nápadu, dědictví.

Rückblick, ohled.

Rückempfang eines Vorschusses, zpět obdržení, n. zase obdržení zálohy peněžité.

Rückersag der Klage, navrácení žaloby.

Rückersag eines Betrages, zase navrácení sumy.

Rückersagrecht, právo k navrácení náhrady.

Rückfall zum Verbrechen, navrácení se k zločinu; zločinu zase spáchání.

Rückgängig werden, der Kauf wurde rückgängig, trh se rozešel.

Rückkauf (Wiederkauf), koupě návratná.

Rückkaufen, etwas, něco nazpět koupiti, od někoho něco zase odkoupiti.

Rückkehr eines Verwiesenen, návrat, navrácení-se vypovězence.

Rückrechnung, počet n. účet návratný; s. Reourrechnung; (Gegenrechnung), počet na počet, odčet.

Rückreise, cesta návratní; für die Hin- und Rückreise, za cestu tam a zase.

Rückschluss, něčeho zpět n. zase odeslání; unter N. des Communicats, odsílající zase propůjčený spis.

Rückseite, spodní strana.

Rücksicht nehmen auf etwas, pozor, vzhled, ohled míti na něco n. k něčemu; s. berücksichtigen; ohne N. auf Personen, auf Geschenke, bez ohledu na osoby, na dary; neohlížejíc se na osoby, na dary.

Rücksichts-würdig, pozor, zřetele, ohledu hodný; rúckf. w. Umstände, uvážlivé příčiny.

Rücksprache nehmen o. pflegen mit Jemanden, mluvit, rozmlouvat

s někým o něco n. o něčem; domluviti se, umluviti se s někým o něco.

Rückstand, zadržalost; einer Zahlung, nezáplatek, (eines Restes ders.) nedoplatek; Rückstände von Amtsgeschäften, neodbyté, nevyřízené úřední práce.

Rückstands-Ausweis, výkaz zadržalosti; výkaz neodbytých, nevyřízených prací.

Rückständig, zadržalý; nezaplacený, nedoplatený; neodbytý, nevyřízený (s. Rückstand); rückständiger Gehalt, rúck. Jinsen, zadržalé sluzné, zadržalé úroky.

Rücktritt von einer Uebereinkunft, odstoupení od úmlavy.

Rückverkauf, prodej návratný.

Rückverrechnung, účtování návratní.

Rückwechsel, směnka návratná.

Rückwirken, zpět působiti na něco, v něčem n. k něčemu.

Rückwirkung ausüben auf etwas, s. rückwirken.

Rückzahlen (abzahlen), splatiti, spláceti něco.

Rückzahlung von Vorschüssen, splácení záloh peněžítých.

Ruf, literarischer, pověst spisovatelská; — (Beruf) povolání; dem Rufe Folge leisten, poslušen býti (svého) povolání; podle povolání se zachovati; — (Einladung), pozvání; den N. zu einer Stelle annehmen, pozvání na úřad přijmouti.

Rufen, die Namen, vyvolávati jména; Jemanden beim Namen, někoho volati ze jména.

Rüge (Tadel), domlava; — (Strafe), trest, pokuta.

Ruhe (Frieden), mír, pokoj; — (Erholung), odpočinutí, odpočinek.

Ruhe-Gehalt, odpočivné, (Pension) výslužné; — Stand, s. Ruhe; Vergehen gegen den öffentlichen N.,

přečinění proti veřejnému míru n. pokoji; einen Beamten in den N. St. versehen, úředníka dáti na odpočinutí, na odpočinek; — Störer, rušitel pokoje; — Tag, den odpočinutí.

Rühmen, sich eines Rechtes, vychloubati se, pochloubati se právem.

Rührike Partei, strana pohyblivá, příčinnivá.

Runde Summe, rovná suma; r. Zahl, rovný počet.

Mundschreiben, oběžný list.

Russinisch, rusínský.

Rüsten, sich, zum Feldzug, strojiti se, zbrojiti se do pole.

Rusticale, rustikále.

Rustical-Robot, robota rustikální.

Rüstung, zbroj, úprava vojenská.

Rüstungs-Stücke, zbroje.

Ruthen-Streiche, mrskání metlou; Jemanden mit N. züchtigen, trestati někoho metlou.

Ruthenisch, s. russinisch.

S.

Saat-Bestellung, upravení sije n. setby; zur Zeit der S.; v čas sije n. setí.

Saatenstand, stav osení.

Sabbathtag, sobotní den.

Sache, věc; (Streit-) sporná věc, pře, rozepře.

Sach- (co se týče věci n. pře); — fällig werden, im Proceß, přemožen býti ve pře; ztratiti při, propříti, padnouti ve pře, křiv zůstati ve pře; odsouzen býti něčeho; sachfällige Partei, strana přemožená, padlá; strana, která ztratila při, která v pře zůstala křiva; — gemäß, k věci přiměřený, podle povahy věci; —

Genosse, účastník věci; — Kenner, znalec; — Kenntniß, znalost věci, zběhlost ve věci; — Kundiger, znalec; — Lage, stav věci; — Register, ukazadlo věci; ukazadlo věci; —

Verständiger, znalec; — Walter, zástupce, řečník; (Bevollmächtigter), plnomocník.

Sachen-Recht, právo k věci; dingliches S. N., věcní právo k věci.

Sachsen-Land (in Siebenbürgen), země Saská (v Sedmihradech); — Volk, Saský národ.

Säcularisation (eines Geistlichen), propuštění (osoby duchovní) z řádu.

Salar, s. Gehalt.

Saldiren, skončiti počet, vyrovnati (bezahlen), zaplatiti; saldirn, vyrovnáno, zapláceno.

Saldo (Ueberschuß, Rest), suma na počtu zůstala, nedoplatek, zbývající dluh; im S. bleiben, v dluhu zůstati; — (Ausgleichung) die Rechnung ist S., počet jest vyrovnán, zapraven, skončen; pro S., per S., pro vyrovnání.

Saldo-Zahlung, placení zbývajícího dluhu, pl. na vyrovnanou.

Salniter, sanýtr; — Erzeugung, dělání sanýtru; — Monopol, samoprodej sanýtru; — Siederei, sanýtrárna.

Salutiren (von Soldaten und Schiffen), vzdáti čest někomu; (durch Schüsse), střelati pro čest.

Salutirung (Ehrenschüsse), střelení pro čest, střelení ku poctivosti někoho.

Salveschuß, výstrel pozdravovací.

Salz-Amt, úřad nad solí, úřad solní; — Beamte, úředník nad solí; — Gefäß, důchodky solní; — Monopol, solní samotržba, solní samoprodej.

Salzburg, Solnohrad; Herzogthum S., vojvodství Solnohradské.

Sammlung, sbírka, eine Sammlung veranstalten, učiniti sbírku;

Gesetz = Sammlungs-, sbírka zákonů.
Sammlungs = Caffé, pokladnice sbírací; — = Ort, shromáždisté.
Sanität, zdraví, zdravotná.
Sanitäts =, zdravotní; — = Bericht, zpráva zdravotní, zpráva v příčině zdravoty; — = Beschau bei neuerbauten Häusern, ohledání nových stavení v příčině zdravoty; — = Gordon, zátaž před nákazou; den S. G. ziehen, zátaž učiniti; — = Protokoll, zdravotní protokol; — = Rücksichten, aus, v příčině zdravoty, za příčinou zdravoty; — = Wesen, záležitosti zdravotní.
Sanction (Genehmigung), schválení, potvrzení; — (mit Strafandrohung) zahájení; S. des Gesetzes, zahájení zákona; pragmatische S., sankce pragmatická.
Satz, zástava; f. Hypothek.
Satz = (Hypotheken-), zástavní; — = Brief, zástavní list; — = Buch, zástavní kniha, kniha zástav; — = Gläubiger, zástavní věřitel; — = Post, zástavní vklad (Forderung), knihovní pohledanost.
Säzler, f. Hypothekargläubiger.
Satzschrift, sporný spis.
Satzung (Statut), ustavení, ustanovení; — (Taxe), sazení, sázba; Brod =, Fleisch =, sazení na chleba, na maso.
Satzungs =, (tarmäßig, co se týče sázky, sazení), sazený, sazební; — = Gebäude sazené pečivo, p. sázbě podrobené; — = Uebertretung přestoupení sázky, sazební přestupek.
Säumen, mít etwas, obměškávati s něčím n. něčeho, zanedbávati něco; mit der Bezahlung der Steuer, dané zapraviti zanedbati.
Säumig, měškový, obměškalý; váhavý, nedbanlivý.
Saumfal, obměškání, prodlení.
Saumfals = Zinsen, úroky pro obměškání, úr. z prodlení.

Saumfelig, nedbanlivý, váhavý.
Saumfeligkeit, nedbanlivost, váhavost.
Scandal, pohoršení.
Scandalös, pohoršlivý; f. Schriften und Bilder, pohoršlivé spisy a obrazy.
Scepter, žezlo, berla.
Schacht, šachta, kovkopní jáma.
Schacht = Steuer, šachetné.
Schaden, škoditi, uškoditi, ublížiti někomu na něčem.
Schaden, Schade, škoda; (Verlust), ztráta; auf Sch. und Gewinn, na zisk i na ztrátu, k zisku i k ztrátě; Sch. nehmen, leiden, zu Sch. kommen, škodu vzíti; Sch. thun, zufügen, někomu škodu učiniti, uškoditi, ublížiti na něčem; Sch. tragen, škodu nésti, ponesti.
Schaden = Erfaß, nahradění, napravení škody, náhrada; — = Freude, radost z cizí škody. — = Vergütung, f. Schadenersaß.
Schadlos, beze škody; Jemanden sch. halten, někomu napravit škodu.
Schadlos = haltung, napravení škody, náprava.
Schadlos = haltungs = Nevers, úpis n. list nápravní, úpis o napravení škod.
Schalten und walten, mocně vládnouti něčím, vládnouti a mocně řídit něco; (leiten), řídit něco.
Schande, hanba.
Schand =, hanebný; — = Bühne, lešení hanby; — = Gedicht básně hanebná; — = Gewerbe, hanebná živnost; — = Schrift, f. Pasquill; — = That, hanebný čin, h. skutek; hanebnost.
Schändung einer unmündigen Person, zprznění, porušení osoby nedospělé.
Schant, prodej nápojů, výčep.
Schant = Befugniß, = Recht, právo ku prodeji nápojů, právo výčepní; — = Bemilligung, povolení ku prodeji nápojů; — = Haus, krčma; — = Mah-

runq, živnost krčemní, výčepní; — = Wirth, krčmář, výčepník.
Schanzen (Gräben, Wälle), hradby.
Schanz =, hradební; — = Arbeit, práce o hradbách, hradební práce.
Scharfer Befehl, přísný rozkaz; sch. Strafe, těžký trest; sch. Verstand, bystrý rozum.
Scharfrichter, mistr popravní, m. ostrého meče; kat.
Schatz, poklad.
Schatz = Kammer, pokladnice, klenotnice; — = Meister, pokladník; — = Schein, pokladní list, p. úpis.
Schätzbare Sache (kostbare S.) drahá, drahocenná věc; (eine S., die geschätzt werden kann), věc cenitelná.
Schätzen (seine eigene Sache), ceniti, vyceniti; seinen Schaden, svou škodu ceniti; (eine fremde Sache), odhádati, odhadovati; das Vermögen des Verschuldeten (gerichtlich) schätzen lassen, majetnost dlužníkovu dáti odhádati.
Schätzer, Schätzman, odhadce, odhadatel.
Schätzer = Gehühr, = Lohn, odhadné.
Schätzung (seiner eigenen Sache), cenění, vycenění; (einer fremden S.), odhad; gerichtliche Sch., soudní odhad; (Schätzungswert), odhadní cena.
Schätzungs = Betrag, suma vyceněná; suma odhádaná, odhadní; — = Eid, přísaha vycenovací; — = Patent, patent odhadní; — = Preis, cena; odhadní cena; — = Werth, (= Preis), odhadní cena.
Schau, odív; Jemanden öffentlich zur Sch. ausstellen, někoho veřejně vystaviti na odív.
Scheide = Brief (bei jüdischen Ehegatten), list propustní; — = Kunst, lučba; — = Münze, drobná mince, drobný peníz.
Scheiden, rozvesti, geschieden leben, rozveden žíti.
Scheidung der (christlichen) Ehe-

gatten, rozvedení manželů; — = Klage, žaloba o rozvedení n. o rozvod manželů, žaloba rozvodní.
Schein (Anschein), podoba, spůsoba, tvárnost; etwas zum Sch. thun, činiti něco pod jistou tvárností, na oko; — (Urkunde), list; Sch. auf Ausstellung eines Wechsels, list na učinění směnky.
Schein = Handlung, jednání na oko, na pohled; j. pod barvou, pod zástěrou; jed. s obmyslem; eine Sch. h. unternehmen, na oko, na bělo jednati; — = Tod, domnělé úmrtí, domnělá smrt; — = Todter, domněle mrtvý; — = Verabredung, úmluva na oko; — = Vertrag, smlouva na oko (učiněná).
Schelten, einen (beschimpfen), poháněti někoho; nadávati někomu něčeho, převzdíti, převzdívati někomu; — (fluchen) láti, zlořečiti někomu; klnouti, proklínati někoho.
Scheltwort, nadávka; Jem. mit Scheltworten behandeln, f. schelten.
Schema, rozvrh, obrazec.
Schenken, dáti, darovati; (Getränke), vytácti, (slov.) výčepovati.
Schenkung, dáni, darování; (Geschenk), dar; die von Jemanden an eine Kirche gemachte Sch., dáni od někoho ku kostelu učiněné; Sch. unter Lebenden, dáni mezi živými; Sch. auf den Todesfall, dáni pro smrt.
Schenkungs = Vertrag, smlouva dávací, darovací; smlouva o dáni, o darování.
Schiebling, hnaneč, prohnanec.
Schieblings =, hnací; — = Consignation, seznam hnanců; — = Convoyant, hnací průvodce; — = Kosten, hnací náklady, náklady na hnance.
Schieds = Gericht, soud rozdílcí, s. rozhodčí; — = Mann, = Richter, rozdílec, rozhodce, rozsudí; — = richterlich, rozdílcí, rozhodčí; — = Richterspruch, = Spruch, výrok

rozdílci n. rozhodci, výrok rozsudiho.

Schiff, lod.

Schiff, lodní (co se týče lodí n. plavby); — bar, plavebný; sch. Fluß, řeka plavebná; — Brücke, lodní most; — Fahrer, plavec; — Fahrt, plavba, plavectví; — Fahrts-, plavební; — Fahrts-gesetz, zákon pl.; — Fahrtsver-trag, smlouva plavební; — Zoll, clo lodní.

Schiffer, plavec; (Schiffsführer), správce lodí; — Lohn, mzda plavecká; (Ueberfahrtsgebühr), pře-plavné, převozné.

Schiffs-Amt, úřad lodní; — Be-schädigung, uskození lodí, škoda na lodí; — Boden, lodní dno, lodní podlaha; — Capitán, lodní správce, správce lodí; — Com-mandant, lodní velitel; — Flagge, prápor lodní; — Fracht, lodní náklad; — Führer, s. sch. Capitan; — Geld (Ueberfahrtsgebühr), přeplavné, plavebné; — Herr (Patron), pán lodí; — Mann-schaft, plavectvo, plavec; — Mann, plavec; — Leute, plavci; — Mühle, lodní mlýn; — Officer, l. důstojník; — Register, l. registřík; — Rheder, lodník, majitel lodí; — Rhederei, spolek majitelů lodí, spolek lodnický; — Werfte, lodénice.

Schild, štít; Anschlag, štít vyvěsný, vývěsa; (Wappen-), erb. **Schildhalter** (in der Heraldik), strážce štítu.

Schildwache, stráž.

Schimpf (Schande), hanba, nečest; — (Beschimpfung), pohánění, hanba, potupa; Jemanden wegen des Schimpfes Genugthuung verschaffen, někomu pro hanbu učiniti náhradu.

Schimpf-Name, nadávka; Jemanden mit Sch.-N. auf der Straße belegen, někomu na veřejné cestě

nadávati; — Wort, hanlivé slovo.

Schlacht, bitva, boj.

Schlacht-Bank, jatka; — Feld, bojiště; — Geld, Steuer, jatečné; — Haus, jatky; — Vieh, jatečný dobytek; (Mast-B.), krmný dobytek.

Schlaf-Geld, Kreuzer, nocležné.

Schlag, Holz, porázení dříví; Münz-, bití, ražení peněz; — (Art, Gattung), rod, plémě.

Schlag-Baum, zápora; Mauth-, zápora mýtní; — Holz (Schlagbares), dříví na porázení; — Wort, ukazovka, slovo ukazovací; (Besungswort), heslo.

Schlagen, Holz, porázení dříví; Münze, raziti, bití penize; die Interessen zum Capital, přiraziti úroky k hlavní sumě; sich zu einer Partei schl., přidati se k některé straně; schlagender Beweis, Grund, podstatný důkaz, podstatná, hodná příčina.

Schläger, práč; s. Rauser.

Schlägerei, pračka, (mor., slov. bitka).

Schlechte Handlung, zlý skutek.

Schleichhandel, podlužní obchod, podlužnictví; den sch. s. treiben, s. schmuggeln.

Schleichhandel-Gesellschaft, spolek obchodu podlužního.

Schleichhändler, podlužník.

Schleichwaare, podlužné zboží.

Schleier-Sehen, léno ženské, l. po přeslici; — Lare, závojně.

Schlesien, Ober- und Nieder-, Slezsko Horní a Dolní; Herzog-thum O. und N. Schl., vojvodství Horní- a Dolnoslezské.

Schlichten, einen Streit, s. beilegen.

Schließen (zuschließen), zamknouti; — Jemanden in Ketten, někoho poutami okovati, n. dáti do pout; — (endigen) eine Verhandlung; ein Protokoll, skončiti, dokonati, zavřiti jednání n. řízení; skončiti

protokol; eine Versammlung, den Reichstag, skončiti shromáždění, zavřiti sněm; — (einen Schluß ziehen) aus etwas über. . . , po něčem, dle něčeho n. z něčeho souditi o něčem.

Schloß Hauptmann, hejtman zámecký; s. Luft-Sch., cis. letohrad.

Schluß (Ende), konec, posudek, závěrek; (aus Vernunftgründen), soud o něčem, úsudek; rozhodnutí něčeho.

Schluß-Bericht, konečná zpráva; — Erkenntniß, konečný nález; — Fassung (einer Person), ustanovení; (eines Collegiums), snešení; rozhodnutí, ustanovení; allerhöchste, nejvyšší rozhodnutí; — Prüfung (am Ende eines Semesters), zkouška konečná, hlavní; — Rede, konečná řeč; — Meinung, konečný počet n. účet; — Schrift, konečný spis; — Verteidigung des Beschuldigten, konečná obrana obviněného; — Vorhaltung im Verhör, konečné předložení ve výslechu; — Zettel (Mäflernotiz), listek závěrečný (dohodčí listek); — Zusatz, konečné doložení.

Schmäh-schrift, hanlivý spis.

Schmähung, hanění.

Schmerzgeld, polestné.

Schmiergeld (Postgebühr), mazné.

Schmuck, ozdoba.

Schmuggelei, s. Schleichhandel.

Schmuggeln, podlužný obchod n. podlužnou živnost vésti; provozovati podlužnictví.

Schmuggler, s. Schleichhändler.

Schnitt-Handel, prodej loketního zboží, obchod v loketním zboží; s. Handel; — Waare, loketní zboží; — Waarenhandlung, s. Schnitthandel; — Zeit, čas žní.

Schoßgeld, plat šosovní.

Schöpfen, ein Urtheil, einen Spruch, vynesti rozsudek, výrok; — Verdacht gegen Jemanden, někoho v

podezření vzíti; — Muth, myslí nabyti.

Schöpfung eines Spruches, vynešení výroku.

Schotter, stěrk; — Grund für Strafen, stěrkovité, stěrečné pole.

Schottern, eine Straße, stěrkem pokládati silnici.

Schranken, Amt-, úřední zadržadlí; Zoll-, celní přehrada; — (Gränzen), hranice.

Schreib- (co se týče psaní); — Art, způsob psaní; — Fehler, chyba v psaní, omyl písařský; — Gebühr, plat od psaní; (Ab-schreib-), prepisné; — Geschäft, práce písařská; — Stube, písařna.

Schreiben, das, psaní; (Zuschrift), list, dopis; daß sch. kundig seyn, uměti psáti.

Schreiber, písař; sch. des Testament, ten, kdo závět n. poslední pořizení píse, písař závětu.

Schreiten, s. D. zu einer Handlung, zur engeren Wahl, přikročiti, přistoupiti k něčemu, k. p. k užší volbě.

Schrift, písmo; — (ein Werk), spis.

Schrift-Führer, zapisovatel; — Gelehrer, písmolitec; — Gelehrerei, písmolitectví; (der Art), písmolijna; — Gelehrer, sazeč; — Steller, spisovatel; — Wechsel, vzájemné sobě dopisování; der Behörden, dopisování sobě úradů; mit dem Auslande, dopisování s cizí zemí.

Schriftlich, písemný, listovní; (geschrieben), psaný, sepsaný; sch. Verfahren, řízení písemné; sch. Vollmacht, písemné n. listovné plnomocenství; etwas sch. überreichen, podati něco písemně n. na spise; etwas sch. aufsetzen, něco ve spis uvesti, sepsati; sch. klagen, žalovati písemně, ž. skrze spis.

Schritt, krok; Executions- exekuční výkon, ex. čin.

Schrott und Korn der Münze, stráž a zrno mince.

Schub, hnání.
Schübling, f. Schiebling.
Schubspass, hnačí list.
Schule, škola.
Schul-, školní; — **Amt**, školní úřad; (**Lehr-**), úřad učitelství, učitelství; — **Angelegenheit**, věc n záležitost školní; — **Anstalt**, škola; — **Aufscher**, šk. dozorce; dohlizitel, dozorce školní; — **Be- hörde**, (**Landes-**), šk. úřad zemský; — **Bildung**, šk. vzdělání; — **Buch**, šk. kniha; — **District**, šk. okres; **Sch.** **Dist.** **Aufscher**, šk. okresní do- zorce; — **Fach**, f. **Wesen**; — **Fond**, šk. nadací; — **Gebäude**, šk. dům, škola; — **Gehilfe**, šk. pomocník; — **Geld**, školné, školní plat; — **Gesetz**, školní zákon; — **Haus**, f. **Gebäude**; — **Inspector**, školní dozorce; — **Jahr**, školní rok; — **Lehrer**, **Meister**, učitel; — **Mann** (in **Schulsachen** erfahrener **Mann**), školník, znalec školství; — **Ordnung**, školní řád; — **Patron**, podací pán školy; — **Prüfung**, šk. zkouška; — **Rath**, šk. radní; — **Sachen**, věci, zále- žitosti školní; — **Strafe**, šk. trest; — **Visitation**, šk. visitace; — **We- sen**, školství; — **Zeit**, šk. čas.
Schuld (**Vergehen**), vina, zavi- nění; **Jemanden etwas zur Schuld legen**, dávatí někomu něco za vinu, vinití někoho z něčeho; **sich etwas zu Schulden kommen lassen**, provinítí se v něčem, dopustítí se něčeho; — (eine **schuldige Zahlung**), dluh.
Schuld-, (co se týče dluhu) dlužný, dlužní; — **Betrag**, dlužná suma, suma dluhu; — **Brief**, dlužní list; — **Forderung**, pohledávání dluhu, pohledanost; — **frei**, bez dluhů, dluhů prázdny n. prostý; — **los**, bez viny, nevinný; — **losigkeit**, nevina; — **losigkeitser- klärung**, vyhlášení někoho za ne- vinného, vyhláška něčí neviny,

— **Post**, dlužní článek, dl. po- ložka; — **Schein**, dlužní list; — **Urkunde**, dlužní listina; — **Verschreibung**, dlužní upsání, dl. úpis.
Schuldbar, vinný, provinilý; **sich** **Unwissenheit**, provinilá nevědo- most.
Schuldbarkeit, vinnost.
Schulden-**Arrest**, vězení pro dluhy; — **Vast**, břímě dluhů; — **Rest**, zbytek dluhů; dluh nedopracený, zbývající; — **Stand**, stav dluhů, dlužnost; — **Tilgung**, zapravo- vání, spláčení dluhů; — **Til- gungscasse**, pokladnice ke splá- cení dluhů; pokladnice dluhy splá- covací; — **Tilgungsfond**, nadací ke spláčení dluhů; — **Wesen**, vše, co se týče dluhů, dlužství.
Schuldig, (**verbunden**), povinný; etwas **sich** sein, povinen býti něčím; — (**von Geldschulden** ic.) dlužný; in die **Masse sich** sein, dlužen býti do podstaty n. k podstatě; **Je- manden**, dlužen býti někomu; — eines **Verbrechens**, vinen býti zlo- činem (vinen býti něčím, něčeho); **sich einer That sich** machen, do- pustiti se skutku; **Jemanden für sich** erklären, někoho vyhlásiti za vinného; **für sich** erkennen, někoho nalezti za vinného.
Schuldigerklärung, vyhlášení ně- koho za vinného, vyhláška něčí viny.
Schuldigkeit, povinnost.
Schuldner, dlužník.
Schürfen (im **Bergw.**), kutiti, ko- pati, hledati.
Schürfer, kutér, kopač, hledač.
Schürflizenz, povolení kutící, hle- dačí.
Schuss-**Linie**, střelní čára; — **Geld**, zástřelné; — **Wunde**, postřelná rána, postřelení.
Schütt- sypací; — **Boden**, syp- ka, obilnice.
Schüttung (**des Getreides**), sypání, podsypání.

Schüttung = **Resultat**, východek sypání.
Schutz, obrigkeitlicher, ochrana vrchnostní.
Schutz = (**Wehr** =), obranný; (**Schirm** =), ochranný; — **Brief**, ochranný list; — **Bündniß**, spo- lek obranný; **Schutz** und **Truß**- **bündniß**, spolek k obraně i ke vzdorě; — **Geld**, ochranné, plat za ochranu; — **Herr**, ochranný pán; — **Herrschaft**, ochranné panství; — **Jude**, ochranný žid; — **Mittel**, ochran- ný prostředek, chránidlo; — **Obrigkeit**, och. vrchnost; — **Schrift**, obranný spis, písemná obrana; — **Stadt**, město ochranné; — **Verein für entlas- sene Sträflinge**, ochranná je- dnota ku prospěchu propuště- ných trestanců; — **Verhältniß**, obrannost, ochrannost; — **Waffe**, zbraň branná, zbraň pro obranu.
Schwacher Beweis, mdlý, nedo- statečný důvod; **sich** **Gesundheit**, chatrné zdraví.
Schwachsin, mdlý smysl.
Schwachsinig, mdlých smyslů.
Schwägerschaft, svakovství.
Schwärmer, (**Religiöns** =) přepja- tec, křesťivec náboženský.
Schwärzen, provozovati podludnic- tví; podludným způsobem něčeho donášeti n. dovážeti, něco vyná- seti n. vyvážeti.
Schwärzer, podludník; f. **Schleich- händler**.
Schwärzer-Bande, rota podlud- nická.
Schwärzung, podludnictví.
Schweben, **schwebende** (noch nicht **eingelängte**) **Gelder**, peníze ne- došlé; **schwebende** (nicht **fundirte**) **Geldschuld**, nezaložený dluh pe- něžitý; **schwebende** (noch **fort- bauernde**) **Verhandlung**, trvající, nedokonané řízení; věc na soudu jsoucí, trvající.

Schwere Arbeit, těžká, hmotná práce; **sich** **Fall**, nesnadný pří- pad; **sich** **Polizeiübertretung**, těžký policejní přestupek; **sich** **Ver- antwortung**, těžká odpovídání.
Schwierigkeit, nesnadnost; einer **Sch.** **unterliegen**, nesnadně býti; **Sich** in den **Weg** legen, někomu v něčem nesnáze, nesnadnosti, překážky, závady činiti.
Schwören, přísahati; **zur Fahne**, přísahati na prapor; **ein** **zur Fahne geschworener Soldat**, voják, jenž přísahal na prapor; **auf die Reichsverfassung**, přísahati na ústavu říšskou; f. **beschwören**.
Schwur, přísaha.
Schwur-brüchig, křivopřísežný; — **Gericht**, soud přísěžných, porota; **vgl.** **Gerichtshof des Geschworen- gerichtes**.
Schwurgerichts, porotní; — **Hof**, porotní soud; — **Sitzung**, po- rotní sedění, sedění poroty; — **Sprengel**, porotní obvod, obvod soudu porotního.
Schwurstrafgericht, trestní poro- ta, trestní přísěžných soud.
Slave, otrok.
Slaveerei, otroctví.
Scanto, f. **Escompto**.
Scantiren, die **Casse**, pokladnici přehlížeti, skontroovati.
Scantirung der Casse, přehlíže- ní, skontroování pokladnice.
Scantirungs-**Protokoll**, přehlí- žecí, skontrovačí protokol.
Scantiren, počítati hlasy.
Scrutinium, počítání hlasů; f. **Stimmzählung**.
Secretär, tajemník.
Secretariat, tajemnictví.
Secte, odštěpek, sekta.
Section (**Abtheilung**), oddělení; eines **Gerichtes**, oddělení soudu; — (**ausführende**), pítva.
Section-**Befund**, pitevní nález; f. **Befund**; — **Obst**, ředitel odboru; správce odboru.

Sectirung, odštěpení, sektárství.
Secunda-Wechsel, směnka druhá.
Secundant, soubojní svědek.
Secundo-Genitur, druhorozenství.
See-, mořský, námořský; — **Be-
hörde** (Central-), námořský
ústřední úřad; — **Brief**, ná-
mořský list; — **Dienst**, ná-
mořská služba; — **Fahrt**, plavba
námořská, plavba po moři; —
Fischerei, mořské rybářství; —
Fracht, náklad námořský; —
Frachtbrief, nákladní list námoř-
ský; — **Frachtvertrag**, smlouva o
dopravování po moři; — **Gefecht**,
námořská bitva; — **Gericht**, námoř-
ský soud; — **Gesetz**, námořský
zákon; — **Hafen**, mořský přístav;
— **Handel**, námořská tržba, ná-
mořský obchod; — **Heer**, ná-
mořské vojsko; — **Herrschaft**,
námořské panství; panství, vláda
na moři; — **Küste**, mořský břeh;
— **Küstenbezirk**, přímoří; —
Macht, námořská moc; **Land- und
Seemacht**, vojsko na zemi i na
moři, vojsko na suchu i na vodě;
— **Mann**, námořník; — **Mann-
schaft**, námořnictvo; — **Mann-
kunst**, věda námořnická; — **Meile**,
mořská míle; — **Paß**, námořský
průvodní list; — **Räuber**, mořský,
námořský loupežník, loupežník
na moři; — **Recht**, námořské
právo; — **Salz**, mořská sůl;
— **Sanitätsbehörde**, n. zdravotní
úřad; — **Schiff**, loď mořská,
námořská; — **Stadt**, přímořské
město; — **Versicherung**, námořské
pojištění; — **Wurf**, výhoz ně-
čeho (k. p. zboží) do moře,
výhoz námořský.
Seelsorge, duchovní správa.
Seelsorge-Station, místo dacho-
vní správy.
Seelsorger, duchovní správce, d.
pastýř.
Seite (Fläche, Gegend, Partei),
strana; von allen Seiten, se

všech stran; von Seite des Amtes
schriftlich vorgeladen werden, od
úřadu listem obeslán býti; von
Seite des Gerichts, von Seite der
Parteien, od soudu, od stran;
wenn an Seite des einen oder
andern Theiles mehrere Theilge-
nossen sind, když s jedné nebo s
druhé strany jest více účastníků.
Seite, einerseits, andererseits, strany
jedné, strany druhé.
Seiten-, postranní, poboční; f.
Seite; — **Linie**, poboční poko-
lení; — **Verwandter**, poboční
pokrevník, poboční přítel.
Selbst- (co se týče sebe samého);
— **Anschaffung**, z. B. der Re-
quisition, zjednání sobě něčeho, k.
p. potřeb, ze svých peněz;
— **Berechtigter**, sobě volný, sobě
mocný, sám svůj; f. sui juris;
— **Bestimmungsrecht** (Autono-
mie) der Gemeinden, samovlá-
dnost obcí; — **Erhaltung**, za-
chování sebe (samého); — **Herr-
scher**, samovládce; — **Hilfe**, svá
pomoc, pomoc sobě samému;
— **Liebe**, láska k sobě samému;
— **Mord**, svá vražda, samo-
vražda; odejmutí sobě hrdla; —
Mörder, svůj (vlastní) vrah; —
Ständigkeit, samostatnost; —
Verkrüppelung, ochromení sebe
(samého); — **Verletzung**, ura-
žení sebe; — **Verstümmelung**,
zohavení sebe; — **Verteidigung**,
obhájení sebe.
Semester, polouletí.
Semestral-Prüfung, polouletní
zkouška.
Seminarium, seminář, semenišť;
Lehrer-Seminarium, f. oben; philo-
logisches S., seminář filologický.
Senat, senát, rada; — (Abthei-
lung), odbor rady; in abge-
ordneten Senaten etwas berathen,
raditi se o něco v rozdílných
odborech rady, v rozdílných se-
náttech.

Senat-Präsident, předsední se-
nátu, president senátu.
Senator, radní pan.
Sendschreiben, list posilací.
Seniorat, starsinství.
Sensal, dohodce, sensál; Waaren-
dohodce zboží, obchodní dohodce;
Wechsel-, dohodce směneční; f.
Mäkler.
Sensarie, dohodné, sensálné.
Sensen = Hammer, kosárna; —
Schmied, kosář.
Sentenz, f. Urtheil.
Separat-Votum, rozdílný hlas (r.
příměru); — Zug, zvláštní tah.
Sequester, sekvester (hospodář,
důvěrník od soudu zřízený).
Sequestration, sekvestrace.
Sequestriren, sekvestrovati.
Serie, serie, řada.
Servitut, služebnost.
Servituts-, služební; — In-
haber, majitel služebnosti; —
Recht, právo služebnosti n. slu-
žební; právo k služebnosti.
Session sedění (eine Reihe von
Sitzungen), sedání; (beim Reichs-
tage), sněmování; (Anfälligkeit),
sedění, statek.
Setzen, eine Frist, položiti, dáti,
ustanoviti někomu lhůtu n. rok;
eine Behörde in Activität, učiniti,
aby úřad práce své konal, aby
úřadoval; etwas ins Licht, ins
Klare f., něco vysvětliti, objas-
niti, na světlo postaviti; Je-
manden ins Gefängniß f., někoho
dáti do vězení, uvěziti někoho;
in die Freiheit f., propustiti na
svobodu; flüchtigen Fuß f., dáti
se na útěk, utéci, ujíti; sich in
Bewerbung f., ucházeti se o něco;
Jemanden in Unkosten f., někoho ve
škody přivesti; auf die Probe f.,
zkouseti; etwas zum Pfande f.,
zastaviti základ; in die Lotterie f.,
vsaditi do loterie; außer Kraft
f., něco zbaviti moci, platnosti;
odejmouti něčemu moc, platnost.

Seuche, pád. úmor; Pest, morová
rána.
Sicher, jistý, bezpečný něčím, před
někým n. před něčím; Jemanden
f. stellen, někoho bezpečna učí-
niti; etwas, ujistiti něco.
Sicherheit, personliche, am Leben, an
der Gesundheit, am Körper, bez-
pečnost osoby životem, zdravím,
tělem; bezpečnost osobní života,
zdraví, těla; — (insbesondere
des Vermögens, Caution), jistota,
pojištění; S. leisten, dáti jistotu.
Sicherheits- (co se týče bezpeč-
nosti n. jistoty); — Behörde,
úřad bezpečnosti a jistoty; —
Betrag, suma pojistná; — Bürge,
podpůrce; — Karte, listek
bezpečnosti, listek bezpeční; —
Leistung, dáni jistoty; die Un-
tersuchungshaft gegen S. u. auf-
heben, vézení vyšetřovací na da-
nou jistotu zdvihnouti; f. Cau-
tion; — Maßregeln, opatření
v příčině bezpečnosti; — Rück-
sicht, aus, pro bezpečnost, za
příčinou bezpečnosti, prohlédajíc
k bezpečnosti; — Wache, stráž
bezpečnosti n. bezpeční.
Sicherstellen, Etwas, ujistiti,
zjistiti, pojistiti něco; dáti jistotu
ua něco.
Sichersteller, jistec.
Sicherstellung, ujistění, zjištění,
pojištění; Execution bis zur S.,
exekuce až do zjištění; S. leisten,
f. sicherstellen.
Sicherstellungsmittel, prostředek
zjišťovací n. pojistovací.
Sicht, vidění; ein nach S. zahl-
barer Wechsel, směnka výplatná
n. zplatná po vidění; f. Vista.
Sicht-Wechsel, směnka na viděnou.
Siebenbürgen, Sedmihrada; Groß-
fürstenthum S., velkoknížetství
Sedmihradské.
Siechenhaus, chorobnice; — Di-
rection, ředitelství chorobnice; —
Kosten, náklady na chorobnici.

Siechnecht, (bei den Contumaz-Anstalten), sluha chorobní.
Siegel, pečet; gerichtliches, soudní pečet; das S. beidrücken, přitisknouti pečet; etwas unter S. geben, něco pod pečet dáti, vzíti; zapečetiti něco.
Siegel-Erbrechung, odtržení pečetí; — Wachs, vosk pečetní.
Signal, znamení.
Signalement (Zeichen), znamení; (Beschreibung), popis.
Signatur, (Unterschrift), podpis; (Bezeichnung), znamení, známka.
Signiren, (bezeichnen), znamenati něco; ein Allerhöchste signirtes Gesuch, žádost znamenaná od Jeho Veličenstva; — (unterschreiben), podepsati se v něčem.
Silber, stříbro; — Algio, nádavek na stříbro; — Gehalt, co má věc některá v sobě stříbra; — Geld, stříbrné peníze, peníze (suma peněz) na stříbre; — Kammerer, komorník nad stříbry; — Münze, stříbrná mince.
Simultan-Hypothek, zástava společná a nerozdílná; — Schuldner, dlužník rukou společnou a nerozdílnou.
Sinn, smysl, rozum zákona; im Sinne (in Folge) eines Gesetzes wird verordnet, podle zákona se nařizuje.
Sinnen, bei S. sein, sebe mocen býti.
Sinnenverwirrung, pomatení smysla.
Sinnlos, rozumu zbavený, smyslem pomínlý.
Sistiren, etwas, staviti, zastaviti něco.
Sistierung, stavení, zastavení; S. und Unterbrechung, zastavení a přetržení něčeho.
Sistierungs-Recht, právo stavovací.
Sitte, zvyk, obyčej; Sitten, mrávy.
Sittlichkeit, mravnost; mravopěstnost.
Sittlichkeits-Polizei, policie mrav-

nosti; — Rücksichten, aus, za příčinou mravnosti n. mravopěstnosti; prohlédajíc k mravnosti.
Situations-Plan, plán, výkres polohopisný.
Sitz, místo; S. und Stimme haben, hlas i místo míti; S. bei Gericht (das Recht zu sitzen), právo k sedání před soudem; den S. einnehmen, sednouti; — (Aufenthaltsort), sídlo; S. der Reichsgewalt, sídlo moci říšské.
Sitzung, Raths-, sedání rady.
Sitzungs-, sedací; — Locale, místnost, světnice sedací; — Protokoll, protokol sedací; — Saal, síň sedací; — Verhandlung, jednání v sedání.
Slavonien, Slavonsko; Königreich Sl., království Slavonské.
Slovakei, Slovensko.
Societät, spolek; s. Gesellschaft.
Societäts-Contract, smlouva spolková.
So gegeben, jakož dáno; so wahr mir Gott helfe, tak n. toho mi dopomáhej Báh.
Sola-Wechsel, směnka jediná.
Solar-Jahr, s. Sonnenjahr.
Sold, plat; (Gehalt), služné; in Jemand's S. stehen, v něčím platu býti, plat od někoho míti; Truppen in S. nehmen, najmouti vojsko.
Soldat, voják, vojin.
Soldaten-, vojenský; — Stand, stav vojenský, vojenství.
Solemn, slavný.
Solenntät, slavnost; s. Feyerlichkeit.
Solidar (co se týče ruky společné a nerozdílné); — Haftung, Verbindlichkeit, závazek, závaznost rukou společnou a nerozdílnou.
Solidarisch, společně a nerozdílně, společnou a nerozdílnou rukou.
Solidum, in, s. Solidarisch.
Solutum, in, k zaplacení; místo placení n. zaplacení; Jemanden in sol. setzen, Auslagen einer Sache

einantworten, někomu odevzdati něco místo zaplacení výloh.
Sondergelüste, choutka k oddělení-se od někoho n. od něčeho.
Sondern, die Acten, odděliti spisy.
Sonderung, oddělení něčeho.
Sonnenjahr, rok přirozený, rok obyčejný.
Sorge, péče, starost; S. tragen für etwas, péči míti o něco, bedlivost míti na něco n. o něco, dbáti o něco n. něčeho.
Sorg-falt, bedlivost, péče; — fältig, bedlivý, pečlivý; — los, nedbanlivý, nepečlivý; — losigkeit, nedbanlivost, nepečlivost; ein großer Grad von S., nedbanlivost u velké míře.
Sortiment-Handel, obchod ve věcech svěřených, prodej věci svěřených.
Souverain, svrchovaný panovník.
Souverainität, svrchovanost.
Spalte (Rubrik), sloupec.
Spaltung, rozdělení, nesvornost; S. der Parteien, nesnášení-se stran.
Spannzettel, (Dienstbrief), list služební, cedule služebná.
Sparbüchse für die Armen, (spöritelni) pokladnička chudých.
Sparcasse, spořitelnice.
Sparcassen-Büchel, spořitelniční knížka.
Späteres Recht, potomní právo, pozdější právo.
Specereiwaare, zboží kořenné.
Specereiwaaren-Handlung, prodej zboží kořenného, obchod ve zboží kořenném.
Special-, (unständig), obsírný, zevrubný; (besonder), zvláštní; — Ausweis, obsírný n. zevrubný výkaz; — Commission, zvláštní komise; — Tarif, zvláštní sazání n. sazba; — Vollmacht, zvláštní plnomocenství.
Speciell, s. Special; s. Bestimmung, zvláštní ustanovení.

Species, (bestimmte Sache), věc určitá; (Einzelsache), věc každá zvláště; věc jednotlivá.
Specification, výkaz zevrubný.
Specificiren, něco zevrubně psati; jmenovati jednu každou věc, každou věc zvláště; jmenovati kus po kusu.
Speculationskauf, koupě na zisk, na výdělek.
Spediren, eine Waare, odeslati, odpraviti zboží.
Spediteur, Spedirer, odsílatel, odsílač.
Spedition, odsílka.
Spedition-Gebühr, plat za odeslání; — Geschäft, odsílatelství; — Handel, odsílatelský obchod; — Provision, mzda za odeslání.
Speicher, obilnice.
Sperre, zamčení; (Verseglung), spečetění; gerichtliche, zamčení od soudu, soudní zamčení, soudní spečetění; das Vermögen des Verschuldeten in die gerichtliche S. nehmen, majetnost dlužníkovu dáti, vzíti pod soudní pečet n. spečetiti; — (Sistierung), stavení; zastavení; Gehalts- und Löhnungs-Sp., zastavení služného a námezdného.
Sperre-Abnahme, otevření pečetí (soudní); — Anlegung, spečetění něčeho; dání, vzetí něčeho pod pečet; — Baum, (Schlag-), zápora; — Bericht, pečetní zpráva; — Commissär, pečetní komisař; — Relation, s. Sperrbericht; — Stunde, hodina zavírání.
Spesen, vydání, náklady.
Spiel, hra.
Spiel-, herní; — Betrug, podvod ve hře; — Einlage, sázka herní; — Schuld, herní dluh.
Spianschuldigkeit, povinnost prádelní, povinnost předání.
Spion, vyzvědač, zvěd.
Spioniren, vyzvídati.

Spital, nemocnice.

Spitzname, přezdívká.

Sponsalien, s. Eheverlobniß.

Sporco=Gewicht, váha z hruba, hrubá váha.

Spott, posměch; **S.** mit etwas treiben, z něčeho sobě dělati posměch; smíchy o něčem tropiti.

Spott=Gedicht, posměšná báseň; — **Name**, přezdívká; — **Schrift**, posměšný spis; s. Pasquille.

Spöttere, posmívání-se něčemu.

Spöttliche Vorstellung, posměšné líčení n. představení něčeho.

Sprache (eines Volkes), jazyk; deutsche, böhmské ic., jazyk německý, český a t. d. — (Rede, Art des Sprechens), řeč, hovor.

Sprache (co se týče jazyka; řeči a t. d.); — **Gebrauch**, užívání jazyka, řeči a t. d.; die Worte nach dem allgemeinen Sp. G. deuten, dávatí slovům, příkládati k slovům ten smysl n. rozum, v kterém se jich vůbec užívá; — **Gränze**, rozhraní, meze jazykové; — **Kenntniß**, známost, povědomost jazyka; — **Zimmer**, hovorna.

Sprechen (ausprechen, einen Rechtspruch thun), vyřknouti; das Urtheil sp., vyřknouti rozsudek; Beweismittel, worüber gesprochen worden, průvodové, o kterýchž vyšel výrok; — (erkennen), nalezi o něčem; auf Beschwörung einer Sache sp., nalezi někomu přísahu za něco n. k něčemu; s. beschwören; — (lauten), svědčiti někomu; die für den Angeklagten sprechenden Beweise, důkazy obviněnému n. ku prospěchu obviněného svědčící; — **Recht** (das Richteramt ausüben), vykonávati, konati právo (slov. přísluhovati právem n. spravedlností).

Sprengel eines Gerichtes, obvod soudu, obvod soudní; Kirch=

obvod farní, osada farní; Diöcesan, obvod biskupský.

Spruch, výrok; gerichtlicher, soudní výrok; (Erkenntniß), nález.

Spur (ein juristisch geliebener Merkmal), známka, znamení, památka; (eines Fußes), slépěj, stopa; (eines Wagens), kolej.

Spurloses Verbrechen, zločin nemající po sobě známky, zločin bez známky.

Staat, stát, velobec.

Staatlich, státní, velobecní.

Staats-, státní, velobecní; —

Amt, státní úřad; — **Angelegenheit**, st. věc n. záležitost; —

Anwalt, st. zástupce; — **Anwaltschaft**, st. zástupnictví; —

Anwaltschaftsbeamte, úředník státního zástupnictví; — **Auflage**, st. uložení; — **Aufwand**, st. náklady; — **Ausgabe**, st. vydání;

— **Bauten**, st. stavby; — **Baubeamte**, úředník při st. stavbě; —

Beamte, st. úředník; — **Behörde**, st. úřad; — **Bürger**, velobčan; st. občan.; — **bürgerlich**, velobčanský; — **Bürgerschaft**, velobčanství, státní občanství; —

Casse, st. pokladnice; — **u. Conferenzrath**, st. konferenční radní; —

Controle, st. kontrola; — **Credit**, st. úvěr; — **Diener**, st. služebník; — **Dienst**, st. služba; —

Eigenthum, st. vlastenství; — **Einkünfte**, st. příjmy; — **Erforderniß**, potřeba st.; — **Form**, constitutionelle, ústavní způsobu státní; — **Forstbeamte**, státní úředník lesní; st. ú. nad lesy; —

Forstdienst, st. služba lesní; — **Forstprüfung**, státní zkouška lesnická; — **Gebäude**, st. stavení; s. Merarialgebäude; — **gefährlich**, nebezpečný státní; —

Gefäll, státní důchodky; — **Gefangener**, st. vězeň; — **Gefetz**, st. zákon; — **Gewalt**, st. moc; — **Gläubiger**, st. věřitel; —

Gut, st. statek; — **Güteradministration**, správa st. státek; — **Haushalt**, st. hospodářství; — **Kanzlei**, st. kancelář; — **Kanzler**, st. kancelér; — **Klugheit**, opatrnost ve správě státní, politika; — **Körper**, država, tělo státní; — **Kunst**, státnictví; — **Mann**, státník; — **Mittel**, státní důchody, příjmy; — **Monopol**, st. samotržba; — **Oberhaupt**, hlava státní; — **Obligation** (Schuldverschreibung), státní dlužní úpis; — **Papiere**, st. papíry; — **Procurator**, st. zástupce, s. Anwalt; — **Rath**, (Versammlung), st. rada; (eine einzelne Person), st. radní; — **Rechnung**, st. účet; — **Rechnungswesen**, st. účtářství; — **Rechnungswissenschaft**, věda státního účtářství; — **Recht**, st. právo; — **rechtlich**, dle práva st.; — **Rechtshelpe**, náuka o právu st.; — **Religion**, st. náboženství; — **Rücksichten**, st. příčiny, st. důvody, důvody v příčině státní; — **Schatz**, st. poklad; (**Casse**), st. pokladnice; — **Schein**, st. list (dlužní); — **Schuld**, st. dluh; — **Schule**, škola st.; — **Schuldentilgung**, zapravování, splácení dluhů státních; — **Schuldentilgungsfond**, nadání k splácení st. dluhů; — **Secretär**, st. tajemník; — **Siegel**, st. pečeť; — **Telegraf**, st. dalekopis; — **Umwälzung**, st. převrat, převrat státní; — **Verbrechen** (Hochverrath), velezrada; — **Verbrecher**, velezradce; — **Verfassung**, st. zřízení; — **Vermögen**, st. majetnost; — **Verwaltung**, st. řízení, st. správa; — **Voranschlag**, napřed učiněný rozvrh příjmů a vydání státních, předchozí státní účet; — **wegen**, von, od státní, za příčinou státní; eine von Staatswegen befähigte Person, osoba od státní

uznaná za spůsobnou; — **Wirthschaft**, st. hospodářství; — **Wissenschaft**, statováda; — **wissenschaftlich**, statovědní; **rechts- und staatswissenschaftl. Facultät**, fakulta pravovědní a statovědní; — **Zweck**, státní účel.

Stab (milit.), stáb; den Stab über einen brechen, odsouditi někoho na smrt, vynesti na někoho výrok smrti (zlomením holi).

Stabal=Prüfung, zkouška stábní.

Stabil, stálý; einen Beamten für stabil anstellen, ustaviti úředníka.

Stabilis militia, vojsko ustavené.

Stabilerklärung, ustavení.

Stabs-, stábní; — **Auditor**, stábní vojenský sudí; — **Officier**, st. důstojník.

Stadt, město.

Stadt-, městský; — **Arzt**, městský lékař; — **Bank**, m. bank; —

Bankoloterie, Wiener, loterie městského banku Vídeňského; —

Bewohner, městský obyvatel; — **Bezirck**, obvod městský; — **Buch**, m. kniha; (**Grundbuch**), kniha městských pozemností; — **Gebiet**, m. zemisté; — **Gefängniß**, m. věznic; — **Gemeinde**, m. obec; — **Gemeindebürger**, městský občan, měšťan; — **Gemeindebürgerrecht**, právo městského občanství, právo měšťanské; —

Gericht, m. soud; — **Gut**, m. statek; — **Hauptmann**, m. hejtman; — **Hauptmannschaft**, m. hejtmánství; — **Haus** (Rathhaus), městský dům, m. radnice; —

u. Landrecht, městské a zemské právo; — **Magistrat**, m. magistrát; — **Markt**, m. trh; — **Miliz**, m. vojsko; — **Ordnung**, m. řád; — **Physikus**, m. lékař; — **Rath** (Colleg.), m. rada; (einz. Pers.), m. radní; — **Recht**, m. právo; — **Richter**, m. sudí; — **Schreiber**, m. písař; — **Schule**, m. škola; — **Siegel**, m. pečeť; —

=Soldat, m. voják; — =Theil, část města; — =Verordneter, starší obecní (městský); — =Verordnencollegium, sbor obecních starších (městských); — =Vogt, m. správce; — =Wolk, m. obyvatelstvo; m. lid; — =Wache, m. stráž; — =Wappen, =Zeichen, m. erb, m. znak.

Staffette, štafeta.

Stahlfabrik, veldilna ocelového zboží.

Stamm, kmen; Völker, národ; (Geschlecht), rod; (Stiue), pokolení; (Hausfamilie), dům, rod; — (gestiftetes Capital), základ.

Stamm-Baum einer Familie, strom rodový; des kanonischen Rechts, strom rodový práva duchovního; — =Capital, =Geld, základní hlavní suma; (versichertes), základní jistina; — =Eltern, první rodiče, prarodiče, předkové; — =Erbe, rodový dědic; — =Genosse, rodovec, kmenovec; — =Gut, rodový statek, statek jistého rodu; (gestiftetes G.), statek základní; — =Haus, rodový dům; — =Land, země, v které kdo narozen jest, rodní země; prvopočáteční vlast; — =Lehen (ursprüngliches), prvopočáteční léno n. manství; (das Lehen einer Familie), léno, manství rodové; — =Mutter, pramáti; — =Sitz, rodové sídlo, sídlo rodu; — =Tafel, tabule rodopisná; — =Theil, díl kmenový; — =Vater, pratec, první otec (rodu); — =Vermögen, (B. eines Stammes), majetnost rodová; (gestiftetes B.), majetnost základní; — =Wirthschaft, (urspr. W.), prvopočáteční, základní hospodářství; (Familien-W.), hospodářství rodové.

Stand, (Platz, Stelle), místo; — (auf dem Markte), stavadlo, stůl, krámec; — (Rang), stav, -stvo; ž. B. Bürgerstand, měšťanstvo;

wessen Standes der Zeuge sei, jakého stavu svědek jest; — (Gattung) třída; Beamte aus dem Stande der Verfügbarkeit, úředníci z třídy příkazných; — (Zustand), stav, -ost; ž. B. Anklagestand, obžalovatelnost; Belagerungsstand, obleženost; Schuldenstand, dlužnost; lediger Stand, stav svobodný; — (Recht), právo; Einsetzung in den vorigen Stand, navrácení ku předeslému právu n. stavu; Jemanden zu Stande bringen (stellen), někoho postaviti; etwas zu St. bringen, něco k místu přivesti, dovesti, na místě postaviti; zu St. kommen, zvésti se, sejíti se, k místu přijíti; kommt kein Vergleich zu St., když se narovnání nezvede; wenn der Kauf zu St. kommt, když se trh zvede n. sejde; im St. sein, zu . . ., s to býti, aby . . .; außer Stande sein (etwas zu thun), s to nebýti, aby (někdo něco učinil).

Standarte, praporec.

Stand-Geld, plat z místa, místné; stavadelné, stolové; — =Gericht, náhlý soud; — =Handel, (Ständchenbefugniß), obchod stavadelní, stolový; — =Ort des Gerichtsbeamten, stanoviště soudního úředníka; — =Recht, (Gericht), náhlý soud; — =rechlich, (eo se týče náhlého soudu); st. r. Commission, komise náhlého soudu; st. r. Gericht, náhlý soud; st. r. Verbrechen, zločin k náhlému soudu patřící; st. r. Verfahren, řízení náhlého soudu; — =rechtmäßig behandelt werden, propadnutí náhlému soudu, souzen býti od náhlého soudu; — =Rechtsstrafe, trest od náhlého soudu (vyměřený n. vyřčený).

Ständchen, (Markt-), stavadlo, stůl, kotec.

Ständchen-Befugniß, právo stava-

delní, pr. stolové; právo ku prodeji stavadelnímu, ku prodeji na stavadle, na stole.

Standes-Erhöhung, povýšení stavu; — =Herr, osoba stavu vyššího; — =mäßig, podlé stavu; — =Person, osoba (vyššího) stavu; — =Recht, právo stavu; — =Wahl, volení st. **Standhaft**, (bleibend), stálý; st. Geldzins, stálý úrok peněžité; — (gültig) platný, dostatečný; etwas st. darthun, něco platné, dostatečně provesti.

Ständig, stálý; st. Aufenthalt, stálý pobyt.

Ständisch, stavovský; st. Ausschuß, stavovský výbor; st. Körper, st. sbor, stavové.

Starck, tuhý, mocný; stärkere Weise, st. Gründe, tužší průvody, mocnější důvody.

Stapel-Platz, místo skladní, skladiště; — =Recht, právo skladní; — =Stadt, skladní město; — =Waare, zboží skladní, zboží složené; (=pflichtige), zboží skladné.

Station, (Post-), zástavka; — (Stelle, Anstellung), místo, úřad, stanoviště.

Stations-Platz, stanoviště; — =Verhältniß, poměra stanovištní.

Statistik, statopis, statistika.

Statistiker, statopisec.

Statistisch, statopisní; st. Daten, statopisní zprávy, st. udání; st. Quellen, st. prameny.

Statt, Stätte, místo; an seiner St., na svém místě (k. p. někoho poslati); an St. der Abwesenden, na místě nepřítomných; Statt eines Andern den Proceß führen, při věsti od jiného; die Verjährung kommt Einem nicht zu Statten, vydržení let někomu neprospívá, neslouží, nepomáhá, nedědí; die Frist kommt einem zu St., někdo užije lhůty; das Pfandrecht, so Einem zu St. kommt, právo zástavní, jehož někdo

užije; St. haben, St. finden, (zulässig sein), místo míti, místa nalezti; der Recurs findet nicht St., rekurs místa nemá; rekursu místa se nedává, rekursu dopuštěno n. dovoleno není; St. finden lassen, místo dáti něčemu, dopustiti něčeho, připustiti něco. **Statthastigkeit** der Untersuchung, když vyšetřování nalezne místo, když se mu dá místo.

Statthalter, místodržící, místodržitel.

Statthaltereii, místodržitelství.

Statthaltereii, místodržitelství; — =Rath, (coll.) rada místodržitelská; (einzelne P.), radní místodržitelství.

Status einer Behörde, stav úředníků, počet úředníků; *status quo*, stav, jakýž; etwas *in statuto quo* belassen, něčeho nechati tak, jak bylo zastíženo; něčeho státi nechati ve své míře.

Statuiren, něco ustaviti, ustanoviti.

Statut, (Satzung), ustavení, ustanovení; (Regel), pravidlo.

Steckbrief, zatykač, zatykačí list na někoho.

Steckbrieflich einen verfolgen, stíhati někoho zatykačem, vydati na někoho zatykačí list.

Steiermark, Styrsko; Herzogthum St., vojvodství Styrské.

Steiger, (im Bergw.), lezec.

Stehen, unter Aufsicht, unter Curatel, býti pod dohlídkou, dán býti pod opatrovnictví; unter der Gerichtsbarkeit stehen, slušeti pod moc soudní; entgegen stehen, býti na překážku, vaditi; offen stehen s. oben.

Stehlen, krásti.

Stehler, krádcě.

Steindruck, kamenotisk.

Steindruckerei, kamenotiskárna.

Steinkohlen-Bergwerk, uhelné hory **Stelle**, místo; aus einem Buche

místo z knihy; an seiner und seiner Brüder Stelle, na svém místě i na místě svých bratrů; — (Gerichts-), soud; — (Amt), vorgehete St., představený úřad. **Stellen**, Jemanden vor das Gericht, postaviti někoho k soudu n. před soud; zur Zeugenschaft, postaviti někoho k (vydání) svědomí, k svědčení; postaviti svědka; — sich, postaviti se, státi (k soudu, k svědomí); unter Jemand's Gewalt, postaviti se v něčí moc; falls sich einer nicht stellt, nestane-li někdo, nepostavi-li se; — (ausstellen, geben), dáti, vydati, učiniti; den Wechsel auf Ordre, a drittura, auf eine Messe zahlbar st., dáti směnku na rad; dáti, učiniti směnku přímo; dáti směnku v čas veltrhu splatnou; Fragstücke st., činiti na někoho dotázky; dotazovati se na někom něčeho n. o něčem; eine Forderung gegen Jemanden, na někom něčeho pohledávati; sich gegen Jemanden stellen, před někým se obraditi; etwas richtig stellen, něco zapravit; etwas in Ausgabe, in Empfang stellen, položiti něco za příjem, za vydání.

Stellenfucher, kdo se uchází o místo n. o úřad; uchazeč o m.

Stellung, einer Waare, dodání zboží; einer Person zum Gericht, postavení, dostavení osoby k soudu n. před soud; — zum Militär, dostavování k vojsku.

Stellungsz. (mittl.), dostavovací, dostavní; — Amt, dostavovací, dostavující úřad; — Bezirk, dostavovací, dostavní okres; — pflichtig, kdo povinen jest se dostaviti, osoba dostavná.

Stellvertreter, náměstek.

Stellvertretung, náměstnictví; in St. eines Andern, na místě jiného.

Stempel, kolek.

Stempelz., kolkový; — Amt,

kolkový úřad; — Anstand, kolková závada; — Befreiung, osvobození, zproštění od kolku; — Behandlung, kterak se v příčině kolku zachovati, co v příčině kolku činiti jest; — Bogen, kolkovaný arch; — Classe, kolková třída, třída kolku; — frei, osvobozený, zproštěný od kolku, prostý kolku, kolku nepodrobený; eine Lifunde st. fr. behandeln, vydati listinu bez kolku; — Freiheit, osvobození, zproštění od kolku; — Gebrechen, kolková vada; — Gebühr, náležitý plat za kolek, násl. plat kolkový, kolkové; — Gefäll, kolkové důchodky; — Geld, f. Gebühr; — Gesetz, kolkový zákon; — Papier, kolkový n. kolkovaný papír; — Patent, patent kolkový; — Pflicht, povinnost kolku; — pflichtige Schrift, spis kolku podrobený; Parthei, strana povinná kolkem; — Scala, měřidlo kolku, měřidlo kolkové; — Strafe, kolková pokuta; — Uebertretung, kolkový přestupek; — Verkürzung, zkrácení kolku; — Vormerkung, zaznamenání kolku, záznam kolkový; die St. B. gelesen, požívati záznamu kolkového.

Stempeln, kolkovati.

Stephansorden, ungarischer, uherský řád s. Štěpána, uherský řád Štěpánský.

Sterbez. úmrtní; — Buch, úmrtní kniha, kniha zemřelých; — Fall, úmrtí, případ smrti; — Selder, Lehen, (Mortuar), odúmrtné; — Liste, seznam zemřelých; — Quartal, úmrtní čtvrtletné; — Register, f. Liste; — Tag, den úmrti; — Tare (Mortuar), f. Selder.

Sternkreuzorden, řád kříže hvězdního; — Ebame, dáma řádu kř. hvězdního.

Steuer (bezüglich des Empfängers), berné; (bez. des Gebers), daň; — (ein Aufschlag, Tribut,) po-

platek; (Zahlung), plat; Steuern und Abgaben, platy a dávky. **Steuerz.**, berničný; — Abschreibung, odepsání berné n. daně; — Amt, berničný úřad; — Anlage, ustanovení daně; — Ansage, přiznání daně; — Aufschlag, uložení daně, berničné uložení; — Ausschreibung, roze-psání daně; — Beamte, berničný úředník; — Bezirk, b. okres; — Bezirksobrigkeit, berničná okresní vrchnost; — Bogen, b. arch; — Buch, berničná kniha; — Büchel, berničná knížka, poplatní knížka; — Casse, berničná pokladnice; — Direction, ředitelství berničné; — Einnahme, vybírání daně; — Einnahmer, berník; — frei, svobodný od daně; — Freiheit, osvobození, svobodnost od daně; — Gebühr, povinná daň; — Gemeinde, berničná obec; — Geschäft, bernictví, věci n. záležitosti berničné; — Gulden, berničný zlatý; — Jahr, berničný rok, poplatní rok; — Vinte, berničná čára; — Nachsicht, prominutí daně; — Nachsichtshein, list na prominutí daně; — Patent, berničný patent; — Pflicht, poplatnost; — pflichtig, poplatný; stpfl. Gewerbe, poplatná živnost, poplatný obchod; — pflichtiger, poplatník; — Register, seznam daně; — Repartition, rozvržení daně; — Rückstand, berničná zadržalost, zadržalá daň; — Saß, výměra daně; — Schein, berničný list, poplatní list; — System, berničné zřízení; — Termin, berničná n. poplatní lhůta; — Umlegung f. Repartition; — Wesen, záležitosti berničné; — Zahlung, placení daně; — Zuschuß, přírážka k dani. **Steuerbar**, poplatný; st. Gegenstand, poplatná věc. **Steuermann**, (im Schiffszw.), správce veslárův, krmidelní.

Steuerruder, hlavní veslo, krmidlo. **Steuern**, (Steuer zahlen), platiti daň; — dem Mißbrauche (Einhalt thun), zlému užívání přítrž učiniti, zlé užívání přerušiti; (vorbeugen), zlému užívání vstříc vkročiti n. vyjít, zlé užívání předejiti.

Stiefz., nevlastní; — Bruder, nevlastní bratr; — Eltern, nevlastní rodiče, otcím a macocha; — Geschwister, nevlastní bratři a sestry; — Kind, pastorní dítě; pastorek, pastorkyně; — Mutter, macocha; — Schwester, nevlastní sestra; — Sohn, pastorek; — Tochter, pastorkyně; — Vater, otcím.

Stift, (Institut), ústav nadací; (Kloster) klášter.

Stiftsz. Brief, nadací list; — Dame, šlechtice z nadacího ústavu; — Fräulein, slečna z nadacího ústavu; — Kirche, (Klosterz.), klášterní chrám.

Stiften, eine Kirche, Schule, zc., založiti, zaraziti, (dotiren), nadati chrám, školu; — den Frieden, einen Vergleich, spůsobiti, učiniti pokoj, narovnání; ein Vermächtniß, učiniti odkaz; gestifteter Häusler, osazený domkář. **Stifter** eines Fideicommisses, zakladatel nápadu k ruce důvěrné; eines Complots, původce spiknutí.

Stiftling, nadanec.

Stiftung, založení; milde, dobročinný ústav; nadání na skutky milosrdné; — (Dotation), nadaný plat, nadací (základ), nadání; — eines gültigen Vergleiches, spůsobení n. učinění přátelského narovnání.

Stiftungsz., nadací; — Bezüge, nadací příjmy; — Brief, f. Stiftszbrief, — Fond, nadací majetnost; — Fondscasse, světské nadací ma-

jetnosti; — =Maß, n. místo; — =Vermögen, n. majetnost.
Stillschweigen, mlčení; Jemanden das ewige St. auferlegen, uložit n. položiti někomu věčné mlčení, uložit někomu, aby po věky mlčel; etwas mit St. übergehen, mlčením něco pominouti.
Stillschweigende Einwilligung, svolení mlčky (dané).
Stillstand, (moratorium), přiročí; der Rechtspflege, zastavení, nejití, mlčení práva.
Stillen, die Unruhe, utišiti nepokoj; spokojiti něco.
Stilung, der Unruhe, utišení nepokoje.
Stimme, hlas.
Stimm-, (co se týče hlasování); — =Berechtigter, oprávněný k hlasování; — =fähig, spůsobný k hlasování; — =Führer, hlasovatel; — =Gebung, hlasování; — =Liste, hlasovací list; — =Recht, právo k hlasování; — =Sammlung, sbírání hlasů; — =Zählung, počítání hlasů; — =Zählungsliste, list o počítání hlasů; — =Zettel, lístek hlasovací.
Stimmen- (co se týče hlasů); — =Gleichheit, rovnost hlasů; f. Gleichheit der Stimmen, — =Verhältniß, poměra hlasů mezi sebou.
Stimmen, für Etwas, hlasovati k něčemu, dáti hlas svůj k něčemu.
Stipendist, stipendista.
Stipendium, stipendium.
Stipulation, úmluva.
Stipuliren, etwas, umluviti, vymíniti něco.
Stock-Haus, vojenská trestnice; — =Hausarrest, vězení, uvězení ve vojenské trestnici; — =Meister, vězničný; — =Moden, dobývání pařezů (slov. krčování); — =Streiche, palky, trest holí (slov. palice); — =Urbarium, základní urbář; — =Werk, ponebí, poschodí, patro.

Stockung in einer Sache, váznuti, zastavení něčeho; aller Erwerb und Handel ist in Stockung gerathen, všeliké živnosti a obchody váznou.

Stola-Gebühr, štolné, stolní plat; — =Laxe, sazba stolní.

Stollen (im Bergw.), štola; einen St. treiben, hnáti, vésti štolu.

Stollen =, stolní, stolovní; — =Arbeit, stolní dílo; — =Arbeiter, stolník, stolovník; — =Befahrung, ohledání štoly; — =Friste, stolní slemeno; — =Gerinne, stolní lávka; — =Gieb, stolní právo; — =Kraue, stolní bouda (kavna); — =Sohle, stolní půda; — =Steuer, stolové; — =Trieb, vedení, dělání štoly; — =Wasser, stolní voda, voda ze štoly tekoucí.

Stöllner, stolník.

Stoppel-Feld, strniště; — =Weide, pastva na strništi.

Stören, Ruhe und Ordnung, rušiti pokoj a řád; in eine Sache störend eingreifen, činiti v něčem výtržnost, překážeti něčemu n. v něčem, rušiti něco; störender Einfluß, překážející, rušící působení.

Störer, rušitel.

Störung der öffentlichen Ruhe, rušení veřejného pokoje.

Stoß- oder Preßwerk, razicí nebo tiskací lis n. stroj; ein St. W. unbefugt halten, razicí lis míti bez povolení.

Strafe, trest, pokuta; Geld-, pokuta peněžítá; bei Strafe von . . Gulden, pod pokutou . . zlatých; Jemanden zur St. ziehen, někoho v trestání vzíti, trestati; St. leiden, pokutu nésti.

Straf-, trestní; — =Androhung, hrožení, pohrožení trestem; — =Anstalt, trestní ústav; — =Antrag, předložení, navržení trestu, trestní návrh; — =Anwendung,

trestání, ukládání trestu; — =Ausmaß, vyměření trestu, trestní vyměření; — =Ausmessungsgrund, příčina trestu vyměření; — =Dauer, trvání trestu; während der Std., času trestu; — =Erkenntniß, trestní nále; — =Erlassung, prominutí trestu; — =Fall, trestný skutek; — =fällig, trestný; — =Fälligkeit, trestnost; — =Gelder, pokutní peníze, peníze z pokut; — =Genosse, spolutrestník; — =Gericht über Vergehen, trestní soud nad přečiny, tr. s. přečinový; — =Gerichtbarkeit, trestní moc soudní; — =Gerichtsbezirk, obvod soudu trestního; — =Gerüst, trestní ložení; — =Gesetz, trestní zákon; — =Gesetzbuch, zákonník trestní; — =Gewalt, trestní moc; — =Grad, stupeň trestu; — =Größe, velikost trestu; — =Haus, trestnice; — =loß, beztrestný, netrestaný; — =loßigkeit, bezetrestnost, netrestání; — =Maß, míra trestu, výměra trestu; — =Milde, polehčení trestu; — =Mildereungsgrund, příčina trestu polehčení, polehčovací příčina trestu; — =Mittel, prostředek trestní, trestání; — =Ordnung, trestní příkaz; — =Ort, místo tr., trestnice; — =Proceß, trestní řízení; — =Proceßordnung, řád tr., řád práva trestního; — =Protokoll, protokol trestní; — =Recht, trestní právo; — =rechtl. Beziehung, co se týče trestního práva; — =Rechtspflege, vykonávání práva trestního; — =Rechtsverhandlung, trestní řízení; (Verhandlungssacten), písemnosti n. spisy trestního řízení; — =Register = Verzeichniß, seznam trestní; seznam trestů; — =Richter, trestní soudce; — =Sachen, věci n. záležitosti trestní; — =Sanction, zahájení něčeho trestem, uložení trestu n.

pokuty; — =Sach, míra trestu; — =Urtheil, trestní rozsudek; — =Verfahren, trestní řízení; — =Vollstreckung, — =Vollziehung, vykonání trestu; — =Würdigkeit, trestnost, trestu hodnost; — =Zelle, trestní jistbice; — =Zumessung, vyměření trestu.
Strafbar, strážliv, trestný, trestu hodný.
Strafbarkeit, trestnost, trestu hodnost.
Strafen, trestati, pokutovati; vziti někoho v trestání, přikročiti k někomu trestem, pokutou.
Sträfling, trestník, trestanec.
Strand, mořský břeh.
Strand = Gerechtigkeit, =Recht, pobřežní právo; — =Gut, zboží z moře na břeh vyvržené, ke břehu přihnané, zboží pobřežní.
Straße, (im Allg.), cesta; (Gasse), ulice, střída; (Chaussée), silnice, (mor. a slov. hlučnice); Ararial-, silnice císařská; (Wasser-) , cesta po vodě; Bezirks- oder Land-, okresní čili krajijská; Commercial-, komerciální.
Straßen = Bau, dělání silnic; — =Beleuchtung, osvětlení ulic; — =Bettelrei, žebrání po ulicích; — =Einräumer, cestář; — =Exceß, výtržnost uliční, výtržnost na ulici; — =Fond, nadační silniční; — =Mauth, silničné; — =Mord, vražda na silnici; — =Pflaster, uliční dlažba, silniční dlažba; — =Polizei, pocestní policie; — =Raub, loupež na cestách, na silnicích; pocestní loupež; — =Räuber, pocestní loupežník, loupežník na silnicích, nákeřník, zbojník; — =Räuberei, pocestní loupežnictví, loupežnictví na silnicích, nákeřnictví, zbojnictví; — =Säuberung, čistění ulic, silnic; — =Verkehr (Passage), průchod po ulicích; — =Zoll, silničné clo.
Strauchdieb, nákeřník; f. Straßenräuber.

Straßenbuch, kniha příruční.
Streit, pře, rozepře, spor.
Streit-Frage, sporná věc, pře, spor; — =führende Partei, strana při vedoucí, strana sporná, — =Genosse, soupeř; — =Genossenschaft, soupeřství; — =Handel, pře; — =Punkt, sporný kus, sporný článek; — =Sache, sporná věc n. záležitost, pře, rozepře; — =Theil, strana sporná; — =Verfahren, řízení ve věcech sporných; — =Verfündigung, sepní se stran.
Streiten, při věsti; streitende Theile, sporné strany; — (widerstreiten), odporovati něčemu, čeliti proti něčemu.
Streitig, sporný; st. Besitzstand, držení v odpor a nárok pojaté, sporné držení; st. Rechtsangelegenheit, sporná právní věc; Jemanden etwas streitig machen, právu něčemu odporovati, něčí věc neb právo v odpor bráti; wenn eine Sache streitig gemacht wird, když o něco vzejde spor, jest-li o něco spor; s. strittig.
Streitigkeit, rozepře.
Strittig, sporný; st. Recht, právo sporné, v odpor pojaté; st. Sache (im Streite begriffen), věc na rozepři (na soudě) jsoucí, věc pod rozepři trávící.
Stube, světnice; Amtsz, úřední sv.; Gerichtsz, soudní světnice.
Stuben-Arrest, vězení světničné; — =Zins, plat ze světnice, světničné.
Stuckerlöbner, lodní příprežník.
Studien, studijní; — =Abtheilung, studijní oddělení; höhere, oddělení vyšších studií; — =fach, st. věda; — =Fond, st. nadací; — =Hofkommission, dvorská komise st.; =Jahr, st. rok, školní rok; — =Kreis, obor studií; — =Plan, st. plán (osnova); — =Wesen, věci studijní.
Stufe, stupeň; (Erz-) kus rudy, rudka.

Stufen = Folge, posloupnost; — =Gang, postupování; — =weise, posloupné.
Stuhl, (comitatus) stolice.
Stuhl-Behörde, úřad stoliční; — =Richter, služný, sudi stoličný.
Stumm, němý.
Sturm, útok; (Umult) zhouření; St. läuten, zvoniti na poplach.
Sturm-Petition, bouřlivá prosba.
Stürmisch, bouřlivý; st. Sitzung, bouřlivé sedění.
Stürzen, den Zehend (im Bergw.), vykopiti desátek.
Styl, (Zeitrechnung, počet, kalendár; s. B. alten Styls, dle starého kalendáře n. počtu.
Stylisiren, ein Befehl, slovy vysloviti zákon.
Subaltern, podřízený, nižší; s. Beamte, nižší úředník, úředník nižšího řádu; s. Offizier, n. důstojník, poddůstojník; s. Stelle, podřízené místo, p. úřad.
Subarendator, podarendář, podnájemník, podpachtovník.
Subject, Kaufmannsz, kupecký.
Submission, poddání-se.
Submittiren, poddati se někomu v něčem.
Subordination, podřízenost.
Subscribiren, (unterzeichnen) podepsati se.
Subscribent, podpisce.
Subscription, podpiska.
Subsidiarisch (aushilfsweise), podporný, pomocný; s. Haftung, podporná závaznost.
Subsidiarrecht, právo podporné, pomocné.
Subsidien, pomoc; — =Gelder, pomocné peníze.
Subsistenz, s. Lebensunterhalt.
Substanz, podstata.
Substituiren, Jemanden, někoho na něčím místě postaviti.
Substituirt, náměstník, náměstek.
Substitut, náměstek; Berggerichtsz, náměstek soudce horního.

Substitution (objectiv), náměstenství; (subj.) náměstnictví; (als Personen), náměstnictvo; Berggerichtsz, náměstnictví soudu horního.
Subtrahiren, odrážeti.
Succession, s. Erbfolge.
Suchen (belangen), hleděti k někomu o něco, postihati něčeho na někom n. na něčem; seine Erholung wider Jemanden, hleděti k někomu o náhradu, na někom náhrady postihati, hojiti se na něčem; — hledati něčeho; bei dem Appellationsgerichte Abhilfe, hledati pomoci u soudu odvolacího, žádati soud odvolací za pomoc.
Suchstollen, štola hledací.
Sühhandlung, rovnání, smír; — =tagfahrt, stání k rovnání, rovnací stání; s. Vergleich.
Sui juris, sobě volný; nicht s. j., sobě nevolný.
Summarium (Hauptsumme), hlavní suma, součet; — (Uebersicht, Auszug), sumovní obsazení, zavření; krátký obsah, výtah, sumarium.
Summarisch, úhrnečný, sumovní, (bündig, kurz, gedrängt), stručný; sum. Abhörnung des Beschuldigten, úhrnečné, sumovní vyslychání obviněného; sum. Verfahren, úhrnečné, sumovní řízení.
Summe, úhrnek, součet, suma.
Summiren, shrnouti (v hromadu), sčítati, sumovati.
Superarbitriren, další zdání o něčem dáti, něco dále posouditi; zdání na zdání, posudek na posudek dáti.
Superarbitrirung, další zdání, další posouzení; zdání na zdání, posudek na posudek.
Superarbitrirungsz = Commission, komise, dávající další zdání, další posudek; komise dále posuzovací, vyšší posuzovací komise.
Superanmerkungen (Supermängel), další výtky, výtky na výtky.

Superarrestirung, uvězení na uvězení; vězení na vězení; s. arrestiren.
Super = Einverleibung, =Intabulation, vklad na vklad.
Superintendent, superintendent.
Supermängel, další výtky, další nedostatky.
Supernumerär, kdo neb co nad počet jest, nadpočetný.
Superpfändung, zástava na zástavu.
Superpränotation, záznam na záznam.
Supersatz (Superintabulation), vklad na vklad.
Supplent, náměstek; (militärischer), náhradník.
Supplenten = Sicherheitsdepositum, jistota za vojenského náhradníka (daná).
Supplement, dokladek, doplněk; — =Band, díl doplňovací.
Suppliant, prosebný žadatel, prositel.
Supplik, prosebná žádost, prosba.
Suppliren, jiného místo vyplňovati.
Supremat, vrchní vláda, nadvláda.
Suspendiren (aufschieben), odložití, odročiti něco; — Jemanden vom Amte, s úřadu někoho (na čas) odsaditi; Jemanden ein Recht, staviti někomu nějaké právo.
Suspension vom Amte, odsazení s úřadu na čas; eines Rechtes, zastavení práva.
Suspensiv, s. aufschiebend.
Suspensio, in, etwas in susp. lassen, něco ve své míře zůstaviti; die Sache ist in susp., věc stojí ve své míře, věc zůstává na rozeznání, na odporech.
Sustentation, =revers, s. Unterhalt.
Sustentiren, s. unterhalten.
Symbolische Uebergabe, odevzdání něčeho prostředkem znamení.
Synagoge, synagoga.

Syndicat, úřad soudcův, soudcovství.
Syndicats-Beschwerde, stížnost na soudce, st. syndikátní.
Syndikus, soudce, syndik.
Synod, církevní sjezd, synoda.
Synodal- (co se týče církevního sjezdu); — **Beschluß**, snešení, na církevním sjezdu učiněné, sn. církevního sjezdu; — **Sitzung**, sedání sjezdu církevního; — **Versammlung**, shromáždění sj. círk.

System, soustava, zřízení; — des Stillschweigens (in Strafanstalten), mlčenství.
Systemal- zřizovací, pořadací; — **Commission**, komise pořadací; — **Untersuchung**, ohledávání poř.
Systemistren, ein Amt, sporádati úřad; die Wälder, sporádati lesy; systemisirter Gehalt, řádný plat služební; **system**, Stelle, místo řádné.
Exepter, žezlo, berla.

T.

Tabak, tabák.

Tabak-, tabáční; — **Erzeugung**, hotovení tabáku; — **Fabrik**, fabrika, veldilina na tabák; — **Gesäll**, důchodky tabáční, důchodky z tabáku; — **Handel**, obchod v tabáku, obchod tabáční; — **Monopol**, tabáční samotržba; — **Traffik**, f. T. **Berchleiß**; — **Traffikant**, prodavač tabáku, tabáčník; — **Verlag**, sklad t.; — **Verleger**, držitel tabáčního skladu, tabáční skladník; — **Berchleiß**, prodej tabáku.

Tabellarisch, tabuleční, způsobem tabulky; **tab. Uebersicht**, tabuleční přehled.

Table, tabulka; (**Ausweis**) výkaz.
Tableau, přehled; **Haupt-**, hlavní přehled.

Tabular- (co se týče veřejných kněh); — **Behörde**, úřad veřejných kněh, knihovní úřad; — **Gläubiger**, věřitel knihami pojištěný, knihovní věřitel; — **mäßig**, vkladný, což do kněh vloženo býti může; t. m. **Urkunde**, vkladná listina; — **Verhältnisse**, poměry kněh veřejných.

Tadel, hana, potupa; (**das Tadeln**) hanění, tupení.

Tafel-Gelder, stolné; — **Gut**, státek stolní; — **Zeug**, stolní nářadí.

Tag, den; an den Tag bringen, něco

na světlo, na jevo přivesti; an den Tag kommen, na jevo, na světlo vyjítí, přijítí; es liegt am Tage, leží na vrchu, na jevě; einen Tag bestimmen, položití, jmenovati den; binnen Jahr und Tag, do dne do roka.
Tag-Tage, denní; — **Arbeit**, práce denní, úkol d.; — **Bericht**, denní oznámení; — **Blatt**, denní list; — **Vogen**, d. arch, d. list. — **Buch**, denník; — **Fahrt**, stání, srok; — **Geld**, ná denné, plat na den; — **Gelder**, f. Diäten; — **Lohn**, ná denní plat, ná denné; — **Löhner**, ná denník; — **Ronde**, denní obchůzka; — **Sagung**, stání, sročení stran (k jistému dni), srok; — **Sagungsprotokoll**, protokol o stání, pr. v příčině stání; — **Schacht** (im Bergw.) povrchní šachta; — **Schreiber**, písař ná denní; — **Wasser** (im Bergw.), drnová, povrchní voda; — **Werk**, denní úkol; — **Zettel**, denní cedule, denní list; — **Zimmer**, světnice na den, denní světnice.

Tagen, (einen Tag festsetzen), den, rok položití; (sich versammeln), shromážditi se, rokovati.

Tages-Befehl, denní rozkaz; — **Cours**, denní běžná měna; — **Geschichte**, politické, denní události politické; — **Ordnung**, denní pořádek; béh obyčejný; jur T. D.

übergeben, f. Ordnung; — **Preffe**, denní tisk, denní listy.

Taglia für die Einbringung der Verbreyer, odplata za dostavení zlocinců; **Rettungst.**, odplata za zachování člověka.

Tante, teta; (väterlicher Seite), strýna, (mütterlicher Seite) ujčina.
Tanz-Bewilligung, povolení k tanečnímu veselí, p. taneční.

Tapferkeits-Medaille, peníz udatnosti.

Tara, srážka (na váze).

Tarif, sážba.

Tarifiren, saditi, vysaditi; gleich tarifirte Gemeinden, obce, kteréž mají stejné vysazení.

Tarifmäßig, dle sážby; tm. **Zeugengehühr**, záplata svědkům vysazená.

Tarifs-Post, položka sazební; — **Satz**, výměra sazební.

Taschen-Dieb, taškář; — **Dieberei**, taškárství; — **Spieler**, kejklíř.

Taubstumm, hluchoněmý.

Taubstummen = **Austalt**, = **Institut**, ústav hluchoněmých.

Taufe, křest.

Tauf-, křestní; — **Buch**, křestní kniha, kniha křtěných; — **Name**, křtící jméno, křestní jméno; — **Pathe**, kmotr; — **Schein**, křestní list, křtící list.

Tauglich, působný; příhodný, hodný k něčemu; t. **Zeuge**, působný svědek; t. **Mittel**, příhodný prostředek.

Tauglichkeit, působnost, příhodnost, vhodnost.

Tausch, směna, směnění.

Tausch-, směnný, směňovací; — **Geschäft**, jednání směnné n. směňovací, směňování; — **Handel**, směnná tržba, směnný obchod; — **Mittel**, prostředek směňovací, směňovadlo; — **Vertrag**, směnná smlouva.

Tauschen, směniti, směňovati.

Taxe, taxa, sazení, sážba; - né; **Brot-**, **Fleisch-**, sazení chleba,

masa; **Einverleibungst.**, vkladné; **Schleier**, závojně.

Tax-Abrechnung, odepsání tax n. sazeb; — **Amt**, úřad taxovní, taxovna; — **Bar**, sazebný; — **Bezug**, brání, vybírání tax n. sazeb; — **frei**, bez taxy, bez sážby, zdarma; — **Einhebung**, vybírání tax; — **Entreibung**, vymáhání tax; — **Entrichtung**, zapravení, zaplacení tax; — **Freiheit**, osvobození, zproštění od tax, od sazeb; — **Gesetz**, zákon taxovní, z. sazební; — **Nachschicht**, prominutí tax; — **Note**, sazební, taxovní list; — **Ordnung**, řád taxovní, sazební; — **Protokoll**, protokol taxovní; — **Schuldigkeit**, povinnost taxovní, sazební; — **Vormerkung**, zaznamenání tax n. sazeb.

Tagator, sá dce, taxátor.

Tagiren, saditi, vysaditi; **das Fleisch**, maso saditi; — (**schätzen**) ceniti, vyceniti něco, něco v něčem položití.

Tagirung (**Tagbestimmung**), sazení; — (**Schätzung**) einer Sache, cenění, vycenění věci, položení věci v jisté sumě.

Tag, sazení, f. **Taxe**; **Bier-**, posudné z piva; **Wein-**, posudné z vína.

Technisch, technický; t. **Akademie**, t. **akademie**; t. **Institut**, t. **ústav**.

Telegraph, dalekopis, dalekozvěst.

Telegraphen-, dalekopisní; — **Amt**, dp. úřad; — **Beschädigung**, božhaste, zlomyslné porušení dalekopisu; — **Note**, posel při dalekopisu (zřízený); — **Correspondenz**, dopisování dalekopisem, dop. dalekopisní; — **Direction**, dalekopisní ředitelství; — **Linie**, čára dp.; — **Station**, dp. stanoviště; — **Stationspunct**, f. **Station**.

Tendenz, politische, politický směr; (**Bestimmung**), smýšlení politické.

Tendenz-Proceß, pře směrová.

Termin, čas, rok; f. **Frift**.

Termin=Zahlung, placení po lhátách, placení na roky.
Terne, tré; eine T. vorlegen oder vorschlagen, předložiti tré osob.
Terno=Vorschlag, předložení tří osob.
Terrain, půda, země.
Terrain-Verhältnis, povaha půdy.
Territorial-Hoheit; teritoriální vysost; —=Recht, teritoriální právo.
Territorium, zemíště.
Terrorisiren, uhroziti, ohrožovati někoho.
Testa-Wechsel, směnka třetí.
Testen, Těšin; Herzog von T.; vojvoda Těšínský.
Testament, závět; dedičné porízení (o statku); poslední vůle; ein T. machen, závět n. dedičné porízení dělati, udělati, učiniti.
Testaments =, závětní; —=Erbe, závětní dědic, závětník; —=Executor, závětní vykonavatel; —=Publication, vyhlášení závětu; —=Schreiber, kdo píše závět, písař závětu; —=Zeuge, svědek závětní.
Testamentarisch, závětní.
Testator, závětec, závětitel.
Testimonium, f. Zeugniß.
Testiren, závět učiniti, zavětiti, zavětovati o něčem; porízení učiniti o dědictví.
Testirer, f. Testator.
Testirungs=Fähigkeit, spůsobnost k učinění závětu n. dědičného porízení.
Text des Gesetzes, text zákona, slova zákona.
Textiren, ein Gesetz, textovati zákon.
That (einzelne), skutek, účinek; (Begebenheit) příběh, událost.
That-Beschreibung, vypsání, popsání skutku n. příběhu; —=Bestand, povaha skutku; skutečný příběh, skutečná událost; den Th. eines Verbrechens erheben, skutečnou povahu zločinného skutku vyhledati; skutečný příběh zločinu vyhledati; —=Erhebung, vyhledání (povahy) skutku, vyhl. příběhu; —=Frage,

co se skutku týče; die Entschuldigungsgründe haben die That- und Rechtsfrage zu umfassen, příčiny rozhodovací mají v sobě zavíratí to, co se týče skutku i zákona; —=Geschichte, příběh; —=Sache, skutek, účinek; příběh; f. That; —=sächlich, skutečný; th. Bestandtheile eines Verbrechens, skutečné části zločinu; th. Verhältnisse, skutečné okolnosti; —=Umstand, okolnost skutku, příběhu.

Thäter, působce; (im nachtheiligen Sinne) pachatel; (Schuldiger) provinilec, vinník.

Thätlich, Jemanden th. beleidigen, ublížiti někomu skutkem; th. Beleidigung, ublížení skutkem; sich th. vergehen, zaviniti skutkem.

Thätlichkeit, násilnost.

Theil (Partei), strana; streitende Theile, sporné strany, strany při vedoucí; —=Gegen =, strana druhá, odpůrce; —=einer Zahlung, část, částka, díl placení; —=an einer Sache haben, díl, podíl, účastenství míti v něčem, účastenství býti něčeho.

Theil=Betrag, díl sumy, částečná suma; —=Eigenthümer, vlastník dílu, části; vlastník z části, částeční; —=Genosse, =Gaber, podílík; —=Libell, díleč list, díleč spis; —=Name an etwas, účastenství v něčem n. něčeho; —=Nehmer, =Nehmender, účastník; (bei einer Gemeinschaft), společník, shromáždění, f. d.; —=weise, částečný; th. Erfüllung, částečné plnění, plnění po částkách; —=Zahlung, částečné placení, pl. po částkách; —=Zettel, list, cedule díleč.

Theilbar, dílný, dělitelný.

Theilbarkeit, dílnost, dělitelnost.

Theilung, dělení.

Theilungs=Instrument, díleč listina, díleč list.

Theologie, bohosloví, theologie.
Theologisch, bohoslovní, theologický.

Theorie, theorie.

Theresianische Halsgerichtsordnung (Theresiana), Teresinský řád práva hrdelního.

Theresien-Orden, militärischer, vojenský řád Teresinský.

Thier-Arznei, léčení zvířat; (vom Viehe) léčení dobytka; —=Arzt, zvířecí lékař; (Vieh-) dobytčí lékař; —=Garten, obora (slov. zvěřinec); —=Quälerei, trýznění zvířat; —=Schaden, škoda od zvířete; —=Seuche, dobytčí pád.

Thron, trůn.

Thron-Besteigung, vstoupení, dosednutí na trůn; —=Entsagung, odřeknutí se trůnu; —=Erbe, dědic trůnu; —=Folge, poslušnost v trůnu; (=Anfall), nápad ke trůnu; —=Folger, nástupce trůnu.

Thunlich, což se činiti n. dělati dá, možný; thunlichst, podle nejvyšší možnosti.

Thunlichkeit, nač, podle možnosti.

Thür, bei offener Thür verhandeln, das Testament kundmachen, při otevřených dveřích při líčení, závět vyhlásiti.

Thür-hütter, vrátný, strážce dveří; —=Hüteramt (Erb-), úřad dědičného strážce dveří; —=Steher, přídverník.

Tilgen, eine Schuld, zapraviti, zaplatiti, splatiti dluh; verbücherte Schulden, závady (knihovní) svozovati; f. depuriren.

Tilgung einer Schuld, zaplacení, splacení, zapravení dluhu; (nach und nach) splácení dluhu.

Tilgungs =, splacovací; —=Fond, nadací ke splácení, splacovací základ; —=Quote, splatný díl (sumy), splatná částka, díl splacovací.

Tirol, Tyrolsko; gefürstete Grafschaft T., okněžené hrabství Tyrolské.

Tischtitel, právo stolní, právo ke stolu.

Titel (eines Buches), nápis; — (Ehren-) titul; Rechts- (Rechtsgrund), právní důvod.

Titular =, titulární; — (Ehren-) čestný, pro čest.

Titulatur der Personen, titulatura osob.

Tituliren, titulovati.

Tochter, dcera; —=Kirche (Filiakirche), kostel filiální, kostel k jinému přikázaný; —=Mann, zeť.

Tod, smrt, úmrtí; einen zum T. verurtheilen, odsouditi někoho na smrt, někoho hrdla odsouditi; auf Leben und T. sitzen, seděti, odsouzen býti na smrt, mít dem T. abgehen, sejíti smrti; vykročiti z života prostředkem smrti.

Tod-bringend, smrtonosný; —=fall-freigeld, —=fallspfundgelder (Mortuar), odumrtné (v arciknížetství Rakouském); —=fallaufnahme (Sperre), zapsání úmrtí, úmrtí zapsání.

Todes = Anzeige, oznámení úmrtí, úmrtí oznámení; —=Art, spůsob smrti; —=Bett, smrtelné lože; —=Erklärung, vyhlášení někoho za mrtvého, úmrtí vyhláška; —=Fall, úmrtí; Jemandem auf den Todesfall etwas vermachen, odkázati někomu něco pro smrt; —=Gefahr, nebezpečnost života; —=Strafe, trest smrti, trest na hrdle; unter T. St., pod hrdla ztracením; —=Tag, den úmrtí, den smrti; —=Ursache, příčina smrti; —=Urtheil, rozsudek o hrdle, rozsudek k smrti; odsouzení na smrt.

Todt, mrtvý, zemřelý.

Todten-Acker, hřbitov; —=Anzeige, oznámení úmrtí; —=Beschau, ohledání zemřelého; —=Beschau-

zettel, listek na ohledání mrtvoly, listek umrlčí; — = Beschreibungsammt, úřad k popisování n. k zapisování zemřelých, úřad umrlčí; — = Besichtigung, ohledání mrtvoly; — = Buch, kniha zemřelých; — = Kammer, umrlčí komora; — = Liste, seznam zemřelých; — = Schein, umrlčí list; — = Zettel, umr. listek.

Zobtěboreneš Kind, dítě mrtvé narozené.

Zobtdlich, smrtelný, smrtonosný; t. Verletzung, smrtelné uražení; — Wunde, sm. rána.

Zobtdschlag, zabítí.

Zobtdschlagen, zabítí někoho.

Zobtdschläger, zabijce.

Zobtdtung (eines Menschen), zabítí, usmrcení; (einer Urkunde), s. Amortisation.

Zoleranz, religióse, snáselivost náboženská; — = Patent, patent toleranční.

Zoleriren, Jemanden im Orte, někoho v místě trpěti; tolerirte Religion, trpené náboženství.

Zopographie, místopis.

Zopographisch, místopisný.

Zotal-, celkový, veškerý; — = Aufwand, veškerý náklad; — = Ausweis, celkový výkaz; — = Summe, veškerá suma; — = Uebersicht, celkový přehled; — = Vermögen, veškerá majetnost.

Zotalität der Grundbesitzer (alle G. B.), vsiekni n. veškerí držitelé pozemností; — (das Ganze), veškerost, celost.

Zrachten, einem nach dem Leben, o bezhrdlí někoho státi.

Zraciren (abstecken), z. B. die Straße, vytknouti, vyměřiti silnici.

Zractat, s. Unterhandlung.

Zradition, s. Uebergabe.

Zragen, einen Schaden, škodu nésti, podstoupiti, podniknouti; die Kosten, náklady nésti, podniknouti,

(bestreiten) zapraviti; — einen Nutzen, přináseti, vydávati užitek; — Bedenken, rozváhati se v něčem; Rücksicht, zření n. zřetel míti k něčemu; Sorge, péči míti, pečovati o něco; s. d.

Zräger, der Gewalt, držitel moci; — = Lohn, plat od nešení, od nošení.

Zragweite, die Sache hat eine große L., věc daleko hledí.

Zranksteuer, daň z nápojů, nápojné.

Zransaction, s. Vergleich.

Zransferiren, gepfändete Güter, přenesti věci v základ pojaté n. základem vzaté; — (überzehen) eine Versammlung in einen andern Ort, přeložiti shromáždění v jiné místo n. do jiného místa.

Zransferirung, přenešení, přeložení.

Zransfiro, s. Durchfuhr.

Zransfitorisch (mittlerweilig), zatimný; (vorübergehend) pomíjící; t. Verfügung, zatimné opatření, opatření na čas toliko.

Zranslator, překladatel.

Zranslator's-Gebühr, překladné, plat překladateli.

Zransport, přeprava.

Zransport-, přepravní; — = Schiff, přepravní loď; — = Waare, přepravné zboží; (transportirte W.) přepravené zboží.

Zransporteur, přepravce.

Zransportiren, přepravit, přepravovati.

Zrassat, směnečník, s. Bezogener.

Zrassant, vydavce (směnky).

Zrassiren, auf Jemanden, dáti, vydati směnku na někoho; rassirter W., směnka na někoho daná.

Zratte, směnka (vydaná).

Zrau = Brief, s. Trauungschein; — = Gebühr, oddavné.

Zrauen, Jemanden, někoho oddávati, oddati (slov. osobásiti); sich tr. lassen, dáti se oddati.

Zrauer, smutek.

Zrauer =, smutkový; — = Kosten,

náklady na smutek; — = Wagen, smutkový vůz.

Traufrecht, s. Dachtraufenrecht.

Trauung, oddávání, oddavky (slov. sobáš).

Trauungs-, oddávací; — = Buch, oddávací kniha, kniha oddaných, kn. oddavků; — = Schein, oddávací list.

Treiben (betreiben), provozovati něco; — = Jägerei, Handel, Gewerbe, vésti, provozovati myslivost, obchod, živnost.

Treibjagd ausüben, honiti, loviti na shony.

Trennung der Ehe, rozloučení manželství.

Treten, daß Geseß tritt in Wirksamkeit, zákon vejde ve skutečnost, v moc, v platnost.

Treu und Glauben, auf Jemanden verpflichten, etí a vérou, pod etí a vérou někoho k něčemu zavázati.

Treubrúchtig, treulos, zpronevěřilý.

Treuehorfamft, věrné nejposlušnější.

Treulosigkeit, zpronevěra, zpronevěřilost.

Triangulirung, vyměřování spůsobem trojhranů, trojhranování.

Tribut, poplatek, daň; — = Pflichtig, poplatný; — = Pflichtigkeit, poplatnost.

Tridentinisches Glaubensbekenntniß, Tridentské vyznání víry.

Trient, Trident; Fürst v. T. u. Brixen, kníže Tridentský a Brixenský.

Trift (Heerde), stádo; (Weide), pasení, pastva.

Trift = Geld, pastevné; — = Gerecht-

tigkeit, právo k pasení; — = Zeit, čas pasení.

Trivial-Schule, škola triviální; — = Schullehrer, učitel na škole triviální.

Trinkgeld, zpropitné.

Trockener Wechsel (eigener unformlicher), směnka suchá (svá vlastní mimořádná), s. unformlicher W.

Trödel-, vetešní; — = Gewerbe, = Handel, vetešní živnost, n. obchod, vetešnictví; — = Ordnung, vetešní řád; — = Vertrag, vetešní smlouva; s. Verkaufsauftrag; — = Waare, veteš.

Trödler, vetešník.

Troß des Feindes, tlupa nepřátel.

Trottoir, chodník.

Truchseß, postolní, truksas; — = Amt, úřad postolní.

Trunkenheit, opilství; eingaltete, zufällige L., zastaralé, přihodilé opilství.

Trupp, tlupa.

Truppen, vojska.

Truppen = Abtheilung, díl vojska; — = Körper, sbor vojska.

Truß, vzdora; Schuß- und L. Bündniß, s. Schuß.

Tüchtig zu etwas, spůsobný k něčemu; (tapfer, brav) statečný; (gründlich), důkladný; t. Beamte, důkladný úředník.

Tüchtich, potutedlný.

Umult (Ärm), hluk, bouřka; (Aufruhr) zbourění, pobouření.

Umultuant, buřič.

Umultuarisch, bouřlivý.

Turnen, daš, tělocvik.

Typographie, knihlačitelství.

Typographische Ausstattung, knihlačitelská úprava.

U.

Uebelberüchtigt, zle pověstný.

Uebelstand (Hinderniß), překážka, nesnáž, těžkost; — (Gebrechen) vada, nedostatek; — (Unfug) ne slušnost, neporád.

Uebelthat, zlý skutek, zlý účinek.

Uebelthäter, provinilec, vinník.

Uebelwollend, úbelgesinnt, zlomyslný, zlomyslník.

Ueben, Jemanden in einer Sache, cvi-

čiti někoho v něčem; sich, evičiti se; — (ausüben) ein Befugniß, vykonávati, konati právo; užívati práva.

Ueber, na, über die Beschwerde eine Tagfahrt anordnen, na stížnost, k stížnosti stání naříditi; nad, über den Schätzungspreis bieten, podávati nad cenu odhadní; o, Protokoll über die Zeugenaussagen, protokol o seznání svědků; po, Etwas über die vorläufige Einvernahme des Gegentheils entscheiden, rozhodnouti něco po vyslyšení strany druhé, rozh. něco, vyslyšie dříve stranu druhou; strany, v příčině; Vorschriften über das mündliche Verfahren, předpisy v příčině ústního pře líčení, předp. o ústním pře líčení; z, ze, über einige Punkte die Exekution bewilligen, exekuci z některých kusů povolit; Verzeichniß über die Schriften verfassen, zdelati seznam spisů; über ein Jahr im Arreste sitzen, seděti ve vězení déle jednoho roka n. přes rok.

Ueberantworten, Jemanden eine Erbschaft, odevzdati někomu dědictví.

Ueberantwortung, gerichtliche z. B. der Verlassenschaft, soudní odevzdání, k. p. pozůstalosti.

Ueberbieten, Jemanden durch etwas, někoho v něčem předstihnouti, překonati, převýsiti; — (mehr bieten) více podávati, nad to n. výše podávati; — (den Preis überspannen) přetahovati někoho v něčem, přílišně něco dražiti.

Ueberbringen, někomu něco přinesti, donesti; podati, dodati.

Ueberbringer einer Sache, kdož něco přináší, podává, dodává; podatel, dodatel; — (Vorzeiger) eines Wechsels, ukazatel; ein auf den Ueberbringer lautender Wechsel, směnka svědčící ukazateli; auf den Ueberbringer lautende Staatsobligationen, dlužní úpisy státní, svědčící ukazateli.

Ueberbürden, Jemanden mit Arbeiten, mit Steuern, někoho přetáhnouti n. přes míru stížiti pracemi, daněmi.

Ueberbürdung, přetažení, přetižení, přílišné stížení.

Uebereilen, eine Sache, s něčím n. na něco kvapiti, ukvapiti s něčím; Jemanden, kvapiti na někoho s něčím, ukvapiti na někoho v něčem; — sich, kvapiti na sebe, ukvapiti se s něčím.

Uebereilung, ukvapení; aus Uebereilung etwas thun, s. übereilen sich.

Uebereinkommen, snešti se, umluvit se o něco, zůstati na něčem.

Uebereinkunft, snešení, úmluva, zůstání; gemeinschaftliche, freiwillige, snešení společné, dobrovolné.

Uebereinstimmen (ausgleichend), srovnati něco s něčím; srovnati se s někým v něčem n. o něco; — (übereinkommen) s. oben.

Uebereinstimmung (Ausgleichung), srovnání, srovnávání-se, srovnalost; der Gesehe, srovnalost zákonů; — (Uebereinkunft) s. o.

Ueberfahren, (einen Fluß) převážeti, přeplavovati (přes řeku); (über den Haufen fahren), zajeti, přejeti někoho.

Ueberfahrt, Ueberfuhr, převoz.

Ueberfahrts-Gebühr, převozná.

Ueberfluß an etwas, nadbytek něčeho.

Ueberfracht, přebraný náklad.

Ueberfrachts-Gebühr, z přebraného nákladu plat.

Ueberführen, Jemanden, přemoci někoho důkazy, provesti něco na někoho; (insbesondere durch Zeugenchaften) usvědčiti něco na někoho, usvědčiti někoho v něčem.

Ueberführungs-Stück, kus n. článku provoděcí n. usvědčovací.

Uebergabe, odevzdání, vzdání něčeho.

Uebergabs-, odevzdací, odevzdávací; — Act, = Geschäft, odevzdávání; — Protokoll, odevzdávací protokol; — Tag, den odevzdání.

Uebergang, přechod.

Uebergangs-Zustand, stav přechodný.

Uebergaben, někomu něco odevzdati, vzdáti, dodati; die verkaufte Sache dem Käufer, prodanou věc kupci dodati; (einreichen) podati.

Uebergeber, odevzdávající, dodávající; odevzdatel, dodatel, dodavec.

Ueberggebühr, co jest nad náležitost, nad míru.

Uebergehen, pomínouti někoho n. něčeho; opominouti někoho n. něco; etwas mit Stillschweigen, pomínouti něčeho mlčením; — auf Jemanden, přejíti na někoho; der Schaden und Nutzen geht auf den Käufer über, užitek i škoda jde na kupujícího; — zum Feinde, přejíti k nepříteli; zu einer andern Religion, dáti se na jinou víru; eine Rechnung, s. durchgehen.

Uebergabung eines Aotherben, opominutí přirozeného dědice; mit Uebergabung der Obrigkeit, opominouti vrchnost.

Uebergeordnet, nadřízený.

Uebergewicht, vývažek; — (Ueberlegenheit) větší moc, větší platnost; eine Partei hat das Uebergewicht, strana jest mocnější.

Uebergriße, widerrechtliche, bezprávné přechvaty.

Ueberhandnehmen, zmáhati se, rozmáhati se.

Ueberhaufen, einen mit Arbeiten, zavaliti někomu mnohé práce, zanesti někoho pracemi.

Ueberhaupt, vůbec.

Ueberkommen, dostati něčeho, dosáhnouti něčeho, obdržeti něco.

Ueberlandgründe, sedlské nadbytečné pozemnosti.

Ueberlassen, Jemanden etwas, pustiti, zůstaviti někomu něco; — (abtreten) postoupiti někomu něčeho.

Ueberlaufen, Jemanden wegen etwas, nabíhati na někoho o něco.

Ueberläufer, přeběhlec.

Ueberleben, Jemanden, přetrvati, přečkati, přebyti někoho (životem); der andere überlebende Ehegatte, druhý (na živě) zůstalý choť.

Ueberlegen, povážiti něčeho, uvážiti něco při sobě n. u sebe; rozmysliti něco, rozmysliti se na něco; — sein Jemanden, předčítati někomu v něčem, př. někoho něčím.

Ueberlegung, genaue, aller Umstände, bedlivé uvážení všech okolností; mit reifer Ueberlegung handeln, s dobrým rozmyslem něco učiniti; eine Frist zur Ueberlegung begehren, žádati za lhůtu k rozmyšlení.

Ueberlegungs-Frist, čas n. lhůta k rozmyšlení; eine Ueberlegungs-Frist nehmen, haben, vzíti, míti čas na rozmyšlení n. na rozmyšlenou.

Ueberliefern, Jemanden, (ausliefern) dostaviti, postaviti, podati někoho; etwas, dodati, podati něčeho n. něco; odeslati něco.

Uebermachen, s. überliefern.

Uebermaß, co jest nad míru, nad náležitost.

Uebermäßig, přílišný.

Uebermuth, přepych, zpupnost.

Uebernahme, přijetí, přijmutí, ujmouti něčeho; einer Erbschaft; ujmouti dědictví; der Amtsgeschäfte, einer Schuldigkeit, přijmutí na se úředních prací, závazku.

Uebernahme = Auftrag, rozkaz ku přijmutí, ku přejmutí něčeho; rozkaz přijímací, přejímací; — Commission, komise v příčině přejímání něčeho, komise přejímací; — Protokoll protokol za příčinou, přejímání něčeho, pr. přejímací.

Uebernehmen, etwas, přijmouti, ujmouti něco; (über sich nehmen) přijmouti, přejmouti něco na sebe; podstoupiti něco; eine Sache im Schätzungsbetrage, ujmouti věc v odhadní ceně; etwas zur Ver-

riční, něco k vykonání na sebe přijmouti; das Gut und die Schulden (zur Zahlung) übernehmen, ujmouti statek a dluhy podstoupiti.

Uebernehmer, příjemce; přijímač, příjemce; der Uebergeber und Ueb., odevzdávající a přijímající; Ueb. des gestohlenen Gutes, příjemce kradeného zboží.

Ueberreichen, eine Schrift an das Gericht, podati spis k soudu.

Ueberreicher, einer Schrift, podavce, podatel spisu.

Ueberrest, zůstatek, zbytek, přebytek.

Ueberrestlich, zůstatečný, zbývající, přebytečný.

Ueberschätzung, (übermäßige Schätzung) přecenění, přeceňování; (zweite revidirende Schätzung) přehad, druhý odhad.

Ueberschau, (zweite Besichtigung) přehlídka.

Ueberschicken, poslati něco.

Ueberschickung, posláni.

Ueberschickungs- posilací; — Art, posilací způsob, způsob posláni.

Ueberschlag, Rechnungs- předchozí počet, př. rozvrh.

Ueberschreiten, die Grenzen, vystoupiti, vykročiti z mezí; — ein Gesetz, eine Verordnung, přestoupiti zákon, nařízení; eine (vorgeschriebene) Frist, přestoupiti lhůtu; — ein gewisses Lebensalter, přetrvati, přečkati jistý věk života.

Ueberschreitbare Frist, přestupná lhůta.

Ueberschreitung, vystoupení, vykročení z něčeho; překročení něčeho; des Voranschlags, vystoupení z předchozího rozvrhu; des 40. Lebensjahres, přečkání 40. roku života.

Ueberschrift, nadpis.

Ueberschuß, Jahres-, roční přebytek; einer Vergütung, zbytek, přebytek náhrady.

Uebersehen, etwas, (versehen) ž. B. in der Rechnung, přezříti něco, nepodpatřiti něčeho; (durchsehen), s. v.

Uebersenden, eine Sache, poslati něco.

Uebersetzen, etwas in eine andere Sprache, přeložiti něco v jiný jazyk, vyložití něco na jiný jazyk; — (translociren), einen Beamten, přeložiti úředníka (v jiné místo).

Uebersetzer, překladatel.

Uebersehen, přehled; etwas in Ue. halten, něco v přehledu chovati, zachovati, míti; něčeho přehled zachovati.

Uebersehtlich, přehledný.

Ueberstehlen, Jemanden, přeložiti někoho; — sich, přestěhovati se.

Ueberstiedlung, přeložení; přestěhování.

Ueberstiedlungs-Beitrag, pomoc ku přestěhování; — Bewilligung, povolení ku přestěhování; — Kosten, náklady na přestěhování, náklady přestěhovač; — = Vorschriften, předpisy v příčině přestěhování se.

Uebersteigen, vztahovati se výše nad něco; převyšovati, přesahati něco, vystupovati, vykračovati z něčeho (z jisté míry nebo z počtu); eine Frist, převyšovati, přesahati lhůtu.

Uebertrag (in der Rechnung) převod; (übertragene Summe) převedená suma.

Uebertragen, přenesti, převesti něco; ein Amt in einen andern Ort, přenesti úřad na jiné místo; übertragener Wirkungskreis, přenesená působnost; ein Recht auf einen Andern, převesti právo na jiného, das Heirathsgut von einem Gute auf das andere, převesti věno na jiný statek; — (umschreiben) přejmouti, přejímati; eine Post aus einem Buche in's andere, přejmouti něco z knihy jedné do druhé; vom Papier auf Pergament, přejímati z papíru na pergamen; — (anvertrauen) svěřiti;

Jemanden eine Gewalt, ein Amt, svěřiti, propůjčiti někomu moc, úřad.

Ueberträger (eines Rechts), převodce, převádějíci.

Uebertragung einer Sache (physische), přenesení věci; — eines Rechts, převedení, převod práva; (AbSchreibung) přejímání, přejmutí; — (Anvertraung) svěření.

Uebertreten, die Zolllinie, překročiti čáru celní; — ein Gesetz, eine Verordnung, přestoupiti zákon; nařízení; — zu einer andern Religion, přejíti k jinému náboženství, př. na jinou víru.

Uebertreter, přestupce, přestupitel.

Uebertretung (eines Gesetzes), přestoupení, přestupek.

Uebertretungs- Fall, přestupek, provinění; im Ue., jest-li žeby kdo v tom se provinil.

Uebertritt, Religions-, přejiti k jinému náboženství, př. na jinou víru.

Uebervedienst, přebytek výdělku, přebytečný výdělek.

Uebervedienst-Gelder, s. Uebervedienst.

Uebervortheilen, sediti, osiditi někoho; strojiti někoho o něco.

Uebervortheilung, osízení, sítba; des Käufers, osízení kupce.

Uebewachen, Jemanden, přihlížeti, dohlížeti k někomu; etwas, dohlédati, k něčemu, bedliv býti něčeho.

Ueberweisen, Jemanden eines Verbrechens, dokázati, provesti na někoho zločin; (durch Zeugenschaften) usvědčiti na někoho zločin, usvědčiti někoho v zločinu; — (zuweisen) Jemanden eine Amtshandlung, přikázati k někomu nějakou úřední práci; — (verweisen) Jemanden an einen Ort, odkázati někoho k jistému místu; — (überlefern) Jemanden dem Gerichte, odevzdati někoho k soudu; — einen Wechsel, s. giriren.

Ueberwiegende, Mehrzahl, znameňtá většina; üb. Vortheil, znameňtá větší prospěch.

Ueberzahlen, přeplatiti něco.

Ueberzählig, co nad počet, nad sumu jest; überzähliger Commissär, nadpočetný komisař.

Ueberzahlung, přeplatek.

Ueberzeugen, Jemanden, přesvědčiti někoho, usvědčiti někoho; s. überweisen.

Ubication, místo (něčího) přebytu; die U. ausweisen, prokázati místo (svého) přebytu.

Ueblich, obyčejný; ü. Zinsen, obyčejné úroky; wie es im Lande üblich ist, jakož v zemi jest obyčej, jakož má země za obyčej.

Uebung, evičení, cvik; (Praxis) skutečné zachování, zkušeni; nach der bestehenden Uebung, dle dosavadní zvyklosti, jakož až dosavad jest obyčej.

Ufer-Befestigung, upevnění břehu; — Recht, právo březní.

Umändern (umwandeln), přeměnití něco; (verändern) změnití.

Umänderung der Rechte, přeměna, přeměnění práv.

Umarbeiten, předělati něco.

Umarbeitung, předělání.

Umfang, (Maß) míra; im vollen U., v plné míře; (Inhalt) einer Pflicht, obsah povinnosti; (Umkreis) einer Stadt, obvod města.

Umgang (mit Menschen) obcování; mit Verbrechern U. haben, se zločinci obcovati; — von einer Sache nehmen, obejiti něco; opominouti něco, od něčeho pustiti.

Umgehen, s. Umgang.

Umgehung des Gesetzes, obejiti zákona.

Umgeld (umgelegte Steuer, Auflage) poplatek; (Laz) posudné; s. v.

Umgestaltung einer Sache, ž. B. der Monarchie, přetvoření mocnářství.

Umkreis, obvod, okolí; der Bezirksgerichte, obvod soudů okresních; eines Ortes, obvod místa; eine Meile im Umkreise (Banmeile), jednu míli v okolí.

Umlage der Steuer, rozvržení daně.
Umlauf, oběh; **Geld**-, oběh peněžitý, oběh peněz.
Umlaufs-, oběžný; — **Mittel**, prostředek oběhu peněžitého; — **Periode**, oběžní doba; — **Schreiben**, oběžný list.
Umlegen, eine Steuer, rozvrhnouti daň na někoho.
Umlegung, rozvržení daně.
Umsatz einer Waare, s. Absatz.
Umschlagsbogen, arch obalečný, obálka.
Umschreiben (bücherlich übertragen), převesti něco na někoho (knihovně).
Umschweif, oklika, okolek, tůčka.
Umſicht, prozřetelnost, rozsáfnost.
Umſtand, okolnost.
Umſtändlich, obsírný; etwas umſtändlicher darlegen, něco šíře vyloužiti.
Umſtimmen (Stimmen der Reihe nach abgeben), hlasovati, hlasy dávati pořadem; — (überreden) Semanden, převesti, přemluvití někoho na jiné (minění).
Umſtoſſen, einen Vertrag, einen letzten Willen, zvrhnouti smlouvu, poslední vůli.
Umſturz, převrat.
Umſturz-Partei, strana převratní.
Umtauſch, s. Tauſch.
Umtrieb (Umschweif), tůčka, oklika; ohne Geſtattung eines U., nedopouštějíc žádných tůček; — (Strigue) pletichy, pikle.
Umwandeln (reluiren), přeměnití.
Umwandlung einer Sache, einer Strafe, přeměna věci, pokuty.
Umwechſeln (abwechſeln), s. oben; — Geld, Staatspapiere, vyměnití, vyměňovati peníze, státní papíry.
Unabhängig (ſelbſtſtändig) ſamoſtatný; unabh. Stellung des Richters, ſamoſtatné postavení soudcovy (v úřadě); — (für ſich beſtehend) na ničem nezavěšený, nevisící; s. abhängig.

Unabhängigkeit, des Richters, des Staates, ſamoſtatnost, ſoudcova, státní; nepoddanost, nezávislost.
Unabſegbar, neſſaditelný, neodaſaditelný.
Unabſegbarkeit der Richter, neſſaditelnost ſoudcův.
Unabweiſlich, nevyhnutelný; u. Nothwendigkeit, nevyhnutelná potřeba.
Unabwendbar, neodvratný; u. Verhinderung, neodvratná překážka.
Unabwendbarkeit, neodvratnost.
Unangeſochten, bezodporný, nárokiem neſtíhaný; u. Gebrauch, užívání, žádným odporem n. nárokiem neſtíhané, nenařikáné užívání.
Unangemeldet, neopovězený; u. Verfahren, neopovězené řízení n. jednání.
Unanſtändiges Benehmen, neſlušné chování.
Unauflösbar, nerozlučný, nerozvazný, nezrušitelný.
Unauflösbarkeit, nerozlučnost, nerozvaznost, nezrušitelnost.
Unauflöslich, s. unauflösbar.
Unausgeſetzt, bez uſtání, bez přetržení.
Unbedenklich (ohne Anſtand), bezvadný; unb. Zeuge, bezv. svědek; die Anſchuldigung eines Briefeſ unb. finden, uznati, že nic nevádí, aby se liſtina dala z rukou; — (unverdächtig) nepodezřelý; unb. Individuum, nepodezřelá osoba.
Unbedenklichkeit, bezvadnost; nepodezřelost.
Unbedingt, bez výminky; (ſchlecht hin) proſty, na proſto; u. Befreiung, osvobození bez vſeliké výminky; unb. Erbſerklärung, přihlášení-se k dědictví bez výminky.
Unbeeidigt, nepřisežný; kdož není pod přísahou, kdož nemá na sobě přísahy.
Unbefangen, nepodjatý.
Unbefangenheit des Richters, nepodjatost ſoudcova.

Unbefelbert, kdo nemá polí; unb. Häuſler, domkář bez polí.
Unbefugt, nedovolený; unb. Prägung, nedovolené ražení (peněz); unb. Beherbergung von Fremden, ned. přechovávání cizinců.
Unbenommen, eſ iſt ihm unbenommen, má toho vůli, zůſtavuje se na jeho vůli, nebrání se mu, nezahajuje se mu.
Unberechtigt, kdo nemá práva k něčemu; (nicht ſui juris) sobě nevolný, kdo není sám svůj.
Unbeſchadet, bez ujmy; unb. der Rechte eines Dritten, bez ujmy práv jiného.
Unbeſcholten, na cti zachovalý, bez úhony (na cti).
Unbeſcholtheit, na cti zachovalost, bezúhonnost.
Unbeſchränkt, neobmezený; Semanden eine unb. Vollmacht geben, dáti někomu v něčem neobmezenou moc, neobmezené plnomocenství.
Unbeſchränktheit, neobmezenost.
Unbeſtechlich, nepodkupný, neporušný dary.
Unbeſtimmt, neurčitý; unb. Antwort, neurčitá odpověď; unb. Willensklärung, neurčité vyjvení své vůle.
Unbeſtreitbar, bez odporu.
Unbeſtritten, s. unangeſochten.
Unbewaffnet, neozbrojený, bez zbraně.
Unbeweglich, nemovitý; unb. Gut, nem. ſtatek.
Unbewohnbar, neobytný.
Unbezweiffelt, nepochybný.
Unbild, Unbill, křivda.
Unbrauchbar, čeho nelze potřebovati; nehodný, neſpůſobný k něčemu.
Unbrauchbarkeit eines Beamten, neſpůſobnost úředníkovy (k vykonávání své povinnosti); einer Sache, nehodnost věci k něčemu.
Unbenklich, nad paměť lidskou; ſeit unb. Zeiten, od časů, jichž není paměti.

Undeutlich (nicht klar), zatmělý, nejasný; (unverſtändlich), neſrozumitelný, nezřetelný.
Unecht, nepravý; unechter Beſitz, nepravé držení; unechtes Gewicht, váha nepravá.
Unechtheit, nepravota.
Unechtheits-Certificat, vſvědčení o nepravotě něčeho.
Unedle Metalle, kovové nižší (ceny).
Unehelich, nemanželský; ein Kind von uneh. Geburt, dítě z lože nemanželského, dítě nepořádně zplozené, dítě poboční.
Unehre, nečest.
Uneinbringlich, nedobytný; unedr. Forderung, Steuer, nedobytná pohledanost, daň.
Uneinbringlichkeit, nedobytnost.
Uneinig, v něčem neſhodný, neſvorný; uneinig ſeyn in etwas, v něčem se neſhodovati, neſrovnávati.
Uneingeſaufte Bauerngründe, nezakoupené pozemnosti ſedlské.
Uneingeſchränkt, neobmezený.
Unentbehrlich, nevyhnutelný, nevyhnutelně potřebný.
Unentbehrlichkeit, nevyhnutelná něčeho potřeba.
Unentgeltlich, bez záplaty, darmo; etwas unent. zurückerſtellen, něco darmo vrátiti; unent. Vertrag, ſmlouva bezzáplatná.
Unentſchieden, nerozhodnutý, nejistý.
Unentſchiedenheit, nerozhodnutost, nerozhodnost, nejistota.
Unerbrochen (von Briefen), neotevřený.
Unerheblich (geringfügig), nepatrný; un. Gründe, důvody nepatrné, d. malé váhy; un. Schaden, nepatrná škoda; (unwichtig), nedůležitý; (unweſentlich), nepodstatný.
Unerledigt (von Amtſgeſchäften), nevyřízený, neodbytný.
Unerſegbar, nenabytný, nenahraditelný.

Unerweislich, čeho nelze dokázati.
Unerwiesen, nedokázaný, neprokázaný.
Unerwogen, bez uvážení; nichts unerwogen lassen, uvážiti vše.
Unfähig, nespůsobilý, nespůsobilý, neschopný; s. fähig.
Unfähigkeit, nespůsobnost, nespůsobilost, neschopnost; s. Fähigkeit.
Unfahrbar, nesjezdný; unſ. Zustand der Straßen, nesjezdnost silnic.
Unförmlich, nepořádný; u. Anmeldung, nepořádná opověď; u. Testament, nepořádný závět; u. Wechselbrief, nepořádná směnka.
Unförmlichkeit einer Urkunde, nepořádnost listiny.
Unſug (Unordnung), nepořád, neřád, nespůsob; (Ausgelassenheit), nezbednost; (Ungebührlichkeit), nenáležitost; (Widerrechtlichkeit), bezprávnost, bezprávi; Unſüge treiben, neřády, nespůsoby a t. d. tropiti.
Ungarn, Uhry; Königreich U., království Uherské.
Ungangbar (vom Wege), neschodný; (vom Gelde), neberný.
Ungeahndet, bez trestu; etwas ung. lassen, něčeho netrestati.
Ungebühr, neslušnost, nenáležitost.
Ungebührllich, neslušný, mimo náležitost, nenáležitý.
Ungebunden (ausſchweifend), nekázaný, rozpustilý.
Ungefeſſelt, bez okovů.
Ungegründet, bez důvodu, nedůvodný; u. Forderung, nedůvodná pohledávka; u. Klage, nedůvodná žaloba.
Ungehindert, bez překážky.
Ungehorsam, neposlušnost.
Ungehorsams = Verfahren (gegen Abwesende und Flüchtige), řízení pro nestání, ř. pro nepostavení se; s. Contumaz.
Ungelegenheit, zaneprázdnění,

nesnáz; dem Gerichte U. machen, zaneprázdnovati soud, nesnáze činiti soudu; — s. behelligen.
Ungeſchätzte Arbeitsleistung, Noth, práce, robota nevyměřená.
Ungeſannt, nejmenovaný.
Ungeſünd, nedostatečný.
Ungerade Zahl, lichý počet.
Ungerecht, nespravedlivý.
Ungerechtigkeit, nespravedlivost, nespravedlnost.
Ungeſäumt, bez prodlení, bez průtahu, bez meškání.
Ungeſchmälert, bez umenšení.
Ungeſeglich, nezákonní.
Ungeſeglichkeit, nezákonnost.
Ungeſtraft, bez trestání, bez trestu; s. ungeahndet.
Ungetheilte Hand, ruka nerozdílná; zur u. ſ. haſten, práv býti z něčeho rukou společnou a nerozdílnou.
Ungeziemendes Benehmen, neslušné chování.
Unſiltig, neplatný, bez platnosti; der Vertrag iſt u., smlouva jest neplatná, jest ničímž; smlouva jest jakoby nebyla; etwas ung. machen, něco zhaviti moci a platnosti, zrušiti něco; für ung. erklären, vyhlásiti něco za neplatné.
Unſiltigkeit der Ehe, neplatnost manželství.
Unſiltigkeits-Erklärung einer Ehe, vyhlášení manželství za neplatné.
Unleichartige Forderungen, pohledávky každá jiného způsobu, jiná jiného způsobu.
Unnade, nemilost.
Ungunſt, nepřítel; weder aus Gunſt noch Ungunſt etwas thun, činiti něco ani pro přízeň ani pro nepřítel.
Unheimlich, cizí.
Uniform, uniforma; Campaigne, un. všední; — Galla-, un. slavná.
Uniformirt, mající uniformu, jsouc v uniformě.
Uniformirung, uniformování; —

— ſborſchrift, předpis o uniformování.
Union, jednota.
Universal, obecný; — = Cameralzählamt, obecná komorní výplatna; — = Erbe, obecný dědic, dědic veskeré pozůstalosti, veskerého nápadu; — = Kriegszählamt, obecná vojenská výplatna; — = Staats- und Banco-Schuldencasse, obecná pokladnice dluhů státních i bankových.
Univerſität, universita, vysoké školy, vysoké učení; s. Hochschule.
Univerſitäts-, universitní; — Bildung, vzdělání na vysokých školách; — = Conſiſtorium (in Wien), universitní konsistoř, — = Kanzlei, un. kancelář; — = Matrifel, matrika univ.; — = Organifirung, zřízení universit; — = Reform, oprava universit; — = Rector, rektor universit; — = Studium, studium universitní; st. na université, st. na vysokých školách.
Unkenntniß, neznámost něčeho.
Unkörperliche Sache, věc netělesná.
Unkosten, s. Kosten.
Unkräftig, bez moci a platnosti, neplatný.
Unkunde, neznání, nepovědomost něčeho; U. der Geſetze, neznání zákonů.
Unkundig der Rechte, neznalý, neznající práva, nepovědomý práv, nezbedlý v právích; deß Schreibens unſ., kdo neumí psáti.
Unleſerlich, nečitelný.
Unmäßig, nemírný; unſ. Unkoſten, nemírné škody.
Unmaßgeblich, ničeho nepředpisující.
Unmittelbar, neprostředecný, přímý; unſ. unter Jemanden ſtehen, přímo pod někým býti; unſ. von einer Perſon, od osoby samé.
Unmündig, nedospělý (věkem).
Unmündigkeit, nedospělost (věku).

Unnachſichtlich, neprominutelný, bez prominutí; unter unſ. Strafe, pod neprominutelným trestem.
Unobligates Verſprechen, věda nepřikázaná.
Unordentlich, nepořádný.
Unordnung, nepořádnost, nepořád.
Unparteiſch, bez přijímání osob, nestranný.
Unrecht, nepravý.
Unrecht, daß, bezprávi.
Unrechtmäßig, bezprávný, nespravedlivý; s. rechtmäßig.
Unrechtmäßigkeit, bezprávnost, nespravedlivost; s. Rechtmäßigkeit.
Unredlich, obmyslný.
Unredlichkeit, obmysl, obmyslnost.
Unregelmäßig, nepravdivý.
Unregelmäßigkeit, nepravdivost.
Unrichtig, nepravý, nesprávný; s. richtig.
Unrichtigkeit, nepravost, nesprávnost; U. der Angabe, nepravé udání; s. Richtigkeit.
Unruhe, nepokoj.
Unſchätzbar, necenitelný.
Unſchätzbarkeit, necenitelnost.
Unſchiffbar, nesplavný.
Unſchiffbarkeit, nesplavnost.
Unſchlüſſig machen Jemanden, někoho v něčem rozpakovati; u. ſeyn, na rozpacích, na rozvahách býti, rozpakovati se v něčem.
Unſchuld, nevina, nevinnost.
Unſchuldig, nevinný; — = Erklärung, vyhlášení někoho za nevinného, za viny prostého.
Unſtatthaft, nemístný, čemu se nemůže dáti místa.
Unſtatthaftigkeit, nemístnost.
Unſträflich, trestem nestížený; bez úhony, bezúhonný.
Unſträflichkeit, bezúhonnost, neúhonnost.
Unſtreitiger Beſitz, držení bez odporu a nároku, držení nesporné.
Unter, pod, etwas unter der Schätzung verkaufen, věc pod odhadní cenou prodati; unter Strafe oder

Verlust eines Rechtes etwas verbieten, pod pokoutou n. pod ztrátou práva nějakého něco zapověditi; unter sonstiger Ungültigkeit, pod neplatností; unter Haftung für Etwas, pod zavázaností za něco; unter Verantwortlichkeit für Etwas, pod odpovídáním z něčeho; — s, se; überreichen eine Eingabe unter seiner Fertigung, podati spis se svým podpisem; — eine Person unter 14 Jahren, osoba čtrnácti let nedošla.

Unterabtheilung, další, nižší oddělení; (=Klasse) nižší třída.

Unterarzt, podlékař.

Unterbrechen, eine Verhandlung, přerušiti jednání (gerichtliche) řízení; Semanden im Reden, přerušiti, přerušiti někomu řeč, vskočiti někomu v řeč; in unterbrochenen Tagen, v dnech přetržkou po sobě jdoucích.

Unterbrechung, přetržení, přetržka; der Exécution, přetržení exekuce (dopomožení práva); des Gerichts, přetržení práv.

Unterbreiten, etwas zur höheren Entscheidung, předložiti něco k vyššímu rozhodnutí.

Unterchirurg, podhojič.

Unterdrücken, etwas, potlačiti něco; eine Druckschrift, einen lehten Willen, potlačiti tiskopis, poslední vůli.

Unterdrückung, potlačení, potlačování.

Untereintheilung, nižší rozdělení.

Unterfangen, sich, opovážiti se něčeho.

Unterfertigen, podepsati se v něčem.

Unterfertigung, podepsání, podpis.

Unterfläche (des Grundes), podzemnost, dno (pozemnosti).

Untergang (Verfall), záhuba, zahynutí, zkáza; etwas vom Untergange retten, zachovati něco od zkázy, od zahynutí.

Untergeben seyn, poddán, podřízen

býti někomu; (in Betreff der Jurisdiction), přikázán býti k někomu, slušeti pod někoho.

Untergeordnet, podřízený; untg. Behörde, podr. úrad.

Untergraben, das öffentliche Vertrauen, podrývati veřejnou důvěru.

Unterhalt, der Güter, zachování věci; der Person, vychování osoby; Lebens-, vychování života; (Nahrung) výživa; — Einkünfte zum Unterhalt des f. Hofstaates, důchody na vychování dvoru císařského; der nöthige Unterhalt der Gefangenen, potřebná výživa vězňů; Güter, deren Unterhalt viel kostet, věci, jichž zachování mnoho stojí.

Unterhalten, vychovati, výživu dávatí někomu, chovati někoho; — ein Institut, platiti na ústav, opatrovati ústav.

Unterhalts-Gelder der Beamten, plat úředníkům na vychování; — -Kosten, náklady na vychování (osoby), na vychování (věci); — (Sustentations-) -Mevers, úpis na dávání výživy, úpis výživní.

Unterhandeln, jednati, vyjednávatí s někým o něco.

Unterhändler, jednatel, prostředník.

Unterhandlung, jednání, vyjednávání.

Unterhaus, sněmovna dolejší.

Unterhammeramt, úrad podkomorský.

Unterhammerer, podkomoří.

Unterkommen haben, im Dienste, službou opatřen býti; finden, najíti službu.

Unterkunft geben, Semanden, někoho přechovávati, někomu dáti stanoviště u sebe; někoho přijímati k sobě.

Unterlassen, ohne, bez přestání, bez ustání.

Unterlassen (bleiben lassen), eine Handlung, nechati něčeho, pře-

stati něčeho n. od něčeho; (übergehen), pominouti něčeho, opominouti něco; in der Ausstellung der Vollmacht, v daném plnomocenství něčeho pominouti.

Unterlassung, nechání, pominutí; einer Handlung, nechání skutku; eine gegen ein Gebot geschehene Unterlassung, pominutí něčeho proti zákonu; Unterlassung des Anbaues, nevdělávání země.

Unterlassungshandlung, opominutý skutek, opominutí.

Unterlaufen, wenn ein Saumsal unterlaufen würde, kdyby se co obmeškalo; wenn ein Irrthum im Namen unterlaufen würde, kdyby pochybno bylo ve jménu.

Unterlegen, předložiti; eine Schrift zur Bestätigung, spis ku potvrzení předložiti; — dem Gesetze eine andere Deutung, dávatí zákonu jiný smysl, převraceti zákon v jiný smysl.

Unterlehrer, podučitel.

Unterliegen, poddán býti, podroben býti; Waaren, die dem Solle unterliegen, věci elu poddané, věci, z nichž se má clo platiti; der Strafe unterliegen, pokutě n. trestu poddán, pokoutou n. trestem stížen býti; im Prozesse unterliegen, s. sachfällig werden.

Unternehmen, podnikti, podejmouti něco, podejmouti se něčeho; predse vziti něco.

Unternehmer, podnikatel.

Unternehmung, podnikti, předsevzetí.

Unterofficier, poddůstojník.

Unterordnung, podřízení, podřízenost.

Unter-, dolní; — Oesterreich, Dolní Rakousy; — Steiermark, dolní Štyrsko.

Unterpfand, s. Pfand.

Unterricht (Schul-), vyučování, učba; (Bericht) zpráva; (Instruktion) naučení.

Unterrichts-, učební, vyučovací; — Anstalt, ústav vyučovací; — Gebiet, obor vyučovací; — Geld, učebné; — Ministerium, ministerium vyučování; — Sprache, učební, vyučovací jazyk; — Wesen, vyučování, učba; — Zweck, účel vyučování, účel učební.

Unterrichten, Semanden in einer Sache, učiti, vyučovati někoho něčemu; Semanden von einer Sache (benachrichtigen), zpraviti někoho o něčem n. něčeho; (instruiren), naučení někomu dáti o něčem n. v něčem.

Unterrichter, podrychtář.

Untersagen, zapověditi, zakázati někomu něco.

Untersagung, záповěď, zákaz.

Untersagungs-Recht, právo zapovídací.

Unterschieben, podložiti, podvrhnouti, podmetnouti něco; ein Testament, podvrhnouti závět.

Unterscheiden, rozeznati, rozeznávati něco od něčeho; unterscheiden, rozeznávati; — (theilen) děliti, rozdělovati.

Unterscheidungs- Jahr, rozeznávací rok.

Unterschied, rozdíl.

Unterschlagen, etwas, z. B. Briefe, Waaren, přejmouti něco, podržeti něco za sebou.

Unterschleif geben, den Verbrechern, přechovávati zločince, dávatí zločincům stanoviště; (Werschub leisten) s. u.; U. machen mit Waaren, s. schwärzen; — (Betrügerei), obmysl, podvod.

Unterschreiben, eine Urkunde, podepsati se v listině; — sich als Zeuge, podepsati se (v listině) svědkem n. za svědka.

Unterschrift, podpis.

Unterschule, nižší škola.

Unter-Staatssecretär, státní podtajemník.

Unterstand, Semanden U. geben,

dávati někomu stanovisté, přecho-
vávati někoho u sebe, přijímati
někoho k sobě; f. Unterfunft; —
=Seber, přijímatel, přechovávatel.

Untersehen, einer Gerichtsbarkeit,
služeti pod soudní moc, přikázán
býti k soudní moci, býti pod
soudní mocí; — Semanden, pod-
dán, podržzen býti někomu; f.
untergeben seyn; — sich, opová-
žiti se něčeho.

Unterstehend, podržzený, poddaný,
pod někým jsoucí.

Unterstelle (niederer Amt), místo
nižší, úřad nižší.

Unterstützen, Semanden, pomocen
býti, na pomoc býti, pomoc učini-
ti, pomáhati někomu v něčem;
— (bestätigen), potvrditi něčeho;
Umstände, die das Geständniß un-
terstützen, okolnosti, které po-
tvrzují přiznání.

Unterstützende Anzeigen, pod-
půrné pŕtahy.

Unterstützung (Aushilfe), pomoc;
U. bei einer Amtshandlung, pomoc
při úřadování; U. leisten den Ge-
fällsorganen, na pomoc býti, po-
moc činiti zřízeným osobám dů-
chodkovým; f. unterstützen.

Unterstützungs-Anstalt, ústav po-
mocný; — =Beitrag, pomůcka,
— =Casse, pokladnice pomocná.

Untersuchen, vyšetřiti, vyšetřovati
něco při někom; vyš. někoho;
einen Beschuldigten, vyšetřovati
obvinence; — (prüfen), zkoušeti;
die Vertheilung des Vermögens,
zkoušeti rozdělení majetnosti; —
(besichtigen), ohledati něco.

Untersuchung, vyšetřování.

Untersuchungs-, vyšetřovací; —
=Commission, vyšetřovací komise;
— =Gefangener, uvězený vyšetřo-
vanec; — =Gefängniß, vyšetřo-
vací vězení; — =Gericht, vyšetřo-
vací soud; — =Haft, vyšetřovací
vězení, vazba při vyšetřování; —
=Handlung, vyšetřovací čin, výkon;

— =Kosten, vyšetřovací náklady; —
=Proceß, vyšetřovací pře; — =Richt-
ter, vyšetřovací soudce; — =Sache,
vyšetřování; =Schritt, krok, čin
vyšetřovací; — =Verfahren, vyše-
třovací řízení.

Unterthan, poddaný.

Unterthans-, poddanský; — =Ad-
vocat, advokát, zástupce podda-
ných, adv. poddanský; — =Band,
poddanský závazek, poddanství;
— =Bedrückung, utiskování pod-
daných; — =Beschwerde, stížnost
poddaných, poddanská stížnost;
— =Brandcasse, pokladnice (ku prop-
spěchu) pohořelých poddaných;
— =Casse, pokladnice poddanská;
— =Cast, závada poddanská; —
=Strafpatent, poddanský patent
trestní; — =Verhältniß, f. Unter-
thänigkeits-Verhältniß.

Unterthänig (unterthan), poddaný.

Unterthänigkeit, poddanost, pod-
danství.

Unterthänigkeits-Verband, pod-
danský závazek, poddanství; —
=Verhältniß, poddanství.

Untertheilen, dále děliti n. rozdě-
liti něco; ein Land wird in Kreise
getheilt, und diese in Bezirkshaupt-
mannschaften untertheilt, země dělí
se na kraje a tyto se dále rozdě-
lují na podkraje.

Unterwerfen, Semanden der Ein-
zelhaft, někoho dáti do samo-
vězenství; (dem Kerker), vsaditi
někoho do samotnice; sich Se-
manden unterwerfen, poddati se
někomu; unterworfen seyn, poddán
býti, podroben býti někomu n.
něčemu; f. unterliegen.

Unterwühlen, die Ordnung, pod-
rýti, podrývati pořádek.

Unterwühlung, podrytí, podrývání.

Unterzeichnen, etwas, f. unterschrei-
ben; Unterzeichneter, níže psaný.

Unterziehen, etwas der Schlußfas-
sung (vorlegen), předložiti, po-
dati (vornehmen), předse vzíti

něco k rozhodnutí; — sich einer
Arbeit, vzíti na se práci, pod-
voliti se ku práci, podejmouti
práci; einer Strafe, podniknouti
trest; — sich einer neuen Wahl,
dáti se znova voliti, poddati se
v nové volení.

Untheilbar, nedílňý, nedělitelňý;
unth. Gewalt, Sache, nedílňá
moc, věc.

Untheilbarkeit, nedílňost, neděli-
telňost.

Unthunlich, co se činiti nedá,
čeho nelze učiniti.

Ununterbrochen, bez přerušeni,
bez přetržení, bez přestání; in
ununt. Tagen, v dnech pořád po
sobě jdoucích.

Unverantwortlich, neodpovědný.

Unverantwortlichkeit, neodpo-
vědnost.

Unverbrüchlich, bez přerušeni.

Unverdächtig, nepodezřelý.

Unverdächtigkeith, nepodezřelost.

Unverehelicht (im Allgemeinen),
svobodný; (von Mannspersonen),
neženatý (von Frauensperf.), ne-
vdaná.

Unverhalten, bez obalu, bez ukrytí,
bez zakrytí; (redlich), bezelstňý,
bez obmyslu.

Unverhältnißmäßig, bez pomě-
ry, nepoměrný; (übernäßig) pří-
lišňý, příliš (velký n. malý a j.)

Unverhofft, nenadálý, z nenadání.

Unverjähbar, nepromlěňý.

Unverkennbar, patřňý, zjevný;
unv. Abneigung, patřňá, zjevná ne-
chuť; unv. Unrecht, p., z. bezpráví.

Unverletzbar, unverletzlich, nepo-
rušňý, neporušitelňý.

Unverletzbarkeit, neporušňost, ne-
porušitelňost.

Unverletzt, bez porušeni, neporu-
šěňý.

Unvermeidlich, nevyhnutelňý.

Unvermögend, nemožňý.

Unvermögenheit, nemožňost; Zah-
lungsz., nemožňost placeni.

Unverschuldet (ohne Schuld), bez
viny, nevinňý; — (ohne Schulden),
bez dluhů, dluhů prostý; (von
Personen), nezadlužily; (von Gü-
tern), nezadlužený, nezavazený.

Unversehrt, bez porušeni, nepo-
rušěňý.

Unversehrtheit, neporušěňost.

Unversichert, nepojišťěňý, nezji-
šťěňý.

Unverständlich, nesrozumitelňý.

Unverständlichkeit, nesrozumitel-
ňost.

Unverweigerlich, bez odporu.

Unverwerflich, nezavržitelňý.

Unverwerflichkeit, nezavržitel-
ňost.

Unverzinsliches Capital, neúroč-
ná hlavní suma.

Unverzüglich, bez odtahů, bez
odkladů, bez prodlení.

Unvollbürtig, f. minderjährig.

Unvorgreiflich, něčeho nepředpi-
sujíc; u. Meinung, nepředpisujíc
zdání.

Unvorhergesehen, nenadálý, ne-
předvídaný.

Unwahr, nepravdivý.

Unwahrheit, nepravda, lež.

Unwahrscheinlich, k pravdě ne-
podobňý.

Unwahrscheinlichkeit, k pravdě
nepodobňost.

Unwandelbar, bez proměňy, ne-
proměňňý.

Unweigerlich, etwas erfüllen, vy-
plniti něco, nezpěčujíc, nezdráha-
jíc se, bez odporu, bez odmluvy.

Unwesentlich, nepodstatňý.

Unwiderruflich, neodvolatelňý.

Unwiderstehlich, neodolatelňý; u.
Zwang, nuceni, jemuž nelze
odolati.

Unwissenheit, nevědomost.

Unzerstörbar, nezrušitelňý.

Unzertrennlich, nerozlučňý.

Unzinsbar, neúročňý.

Unzucht, smilství, smilstvo; Se-
manden zur U. verleiten, někoho

k smilstvu svěsti; U. gegen die Natur, smilstvo proti přirozenosti; U. zwischen Verwandten, smilstvo mezi příbuznými.

Unzüchtig, smilný; u. Gewerbe treiben, provozovati smilnou živnost.

Unzugänglich, nepřístupný.

Unzulänglich, nepřislušný, nenáležitý; nesnadný, obtížný.

Unzulänglichkeit, nepřislušnost, nenáležitost; (Unordnung), neporádek; (Schwierigkeit), nesnáze, těžkost.

Unzulänglich, nedostatečný.

Unzulänglichkeit, nedostatečnost.

Unzulässig, nedovolený.

Unzulässigkeit, nedovolenost.

Unzünftiges Gewerbe, živnost, ježto nenáleží k žádnému cechu, živnost necechovní.

Unzuständig, nepřislušný, nenáležitý.

Unzuständigkeit eines Gerichtes, nenáležitost soudu, nepřislušnost k soudu; f. Competenz.

Urahn, praotec.

Uraltermutter, pramáti.

Uraltern, prarodiče, předkové.

Urbargelder (Bergw.), urburné.

Urbarial, urbární; — = Gelder, u. peníze; — = Steuigkeit, u. dávka; — = Steuer, u. daň.

Urbarium, urbář.

Urenkel, pravnuk.

Urenkelin, pravnuka, pravnučka.

Urgens, f. Betreibung.

Urgiren, ein Amt, f. betreiben.

Urgroßältern, praděd a prabába.

Urgroßmutter, prabába.

Urgroßvater, praděd.

Urheber, původce, počátek; eines Verbrechens, původce zločinu.

Urheberschaft, původnictví.

Urkunde, listina; U. über etwas, list, listina na něco (daný, daná); U. dessen, toho na potvrzení, tomu na svědomí.

Urkunden, listovní; — = Beweis, důkaz listovní, d. listinami; — = Buch, kniha listovní; (Contracten=), kniha smluv, kn. zápisů; — = Stempel, listovní kolek.

Urkundlich, listovní; u. Beweise, listovní důkazy; etwas u. aufnehmen, něco listovně sepsati.

Urkundsperson (Zeuge), svědek.

Urlaub, odpuštění; f. Beurlaubung.

Urheber, odpuštěnec.

Urlaub = Bewilligung, odpouštěcí povolení; — = Paß, odpouštěcí list.

Urne, osudí, nádoba.

Urproduction, dobývání plodin zemských.

Ursache, příčina; an etwas U. sehn, něčeho příčina býti.

Urschrift, prvopis; f. Original.

Ursprung, vznik a počátek, první počátek.

Ursprünglich, prvopočáteční, prvotní.

Urtext, prvotext.

Urtheil, rozsudek; lossprechendes (ab instantia), rozsudek propouštěcí pro nedostatek důkazů; (wegen Schuldlosigkeit), rozsudek propouštěcí pro nevinu; ein U. fällen, ein U. sprechen, rozsudek vynesti na někoho.

Urtheils-Abchrift, přepis rozsudku; — = Ausfertigung, sepsání, rozsudku; — = Kundmachung, vyhlášení rozsudku; — = Taxe, sázba na rozsudek, sázba rozsudková; — = Vollstreckung, vykonání rozsudku.

Urtheilen, über etwas, souditi o něčem.

Urverkauf, prvotní prodej.

Urvertrag, prvotní smlouva.

Uso, zvyk; Wechsel á uso, směnka po zvyku.

Utenflien, potřeby; (Geräthe), náradí.

B.

Vacant, prázdný; v. Stelle, prázdné místo.

Badium, základ; Citation=, dražební základ.

Bagabund, tulák, povaleč, pobuda.

Valuta, hodnota; f. Währung; B. im Gelde (bei Wechseln), hodnota v penězích.

Vasall, man, lennik.

Vater, otec; Armen=, otec chudých; Herbergs=, otec hospodní, otec hospody, hospodář; Pfleger, chovatel, pěstoun; Stief=, otčím.

Vater, otcovský; — = Pflicht, povinnost otcovská; — = Theil, otcovský podíl, díl po otcí.

Vaterland, vlast.

Väterlich, otcovský; v. Gewalt, otcovská moc.

Vaterschaft, otcovství; auf Vatersch. klagen, žalovati někoho z otcovství.

Venedig, Benátky; Königreich B., království Benátské.

Venia aetatis, dáni let, přidání let, vyplnění let.

Verabfolgen, vydati něco.

Verabfolgung, vydání něčeho.

Verabreden, sich, umluviti se, smluviti se o něco s někým zůstati na něčem.

Verabredung, úmluva, zůstání.

Verabsäumen, obmeškati něco; eine Frist (verstreichen lassen), propustiti lhůtu.

Verabsäumung, obmeškání; einer Frist, propuštění lhůty.

Verabschieden, propustiti někoho; einen Soldaten, propustiti vojáka (ze závazku); f. Abschied.

Veraccisen, etwas, z něčeho platiťti n. zaplatiti potravně.

Verachten, pohrdati něčím.

Verachter, pohrdač, pohrdatel; B. der richterlichen Gewalt, pohrdač moci soudcovské.

Verächtlich machen, etwas, něco v pohrdání dávatí, uvozovati.

Verachtung, pohrdání.

Veränderlich, proměnný.

Verändern, proměnití, změnití něco.

Veränderung, proměna, změna, změnění; Veränderungen in der Person der Bestandnehmer, změny v osobách, majících věc projednanou (v nájemních a pachtýřích).

Veränderungs-Gebühr, změnebné, plat při změnách.

Veranlassen, etwas, učiniti, spůsobiti, opatřiti něco; počátek učiniti něčeho, příčinu dáti, příčiny podati, přičiniti se k něčemu, příčina býti něčeho; das Erforderliche v., učiniti n. opatřiti, čeho třeba; f. Anlaß; veranlaßt werden, příčinu míti, příčinu vzíti k něčemu n. něčeho; sich durch einen Umstand veranlaßt finden, příčinu (sobě) vzíti z některé okolnosti n. případnosti.

Veranlassung, počátek, příčina; f. Anlaß.

Voranschlagen, den Werth einer Sache, vyceniti něco.

Verantworten, eine Sache, odpovídati, práv býti z něčeho; seyne Schuld, odpovídati ze své viny; — sich, vyvesti se, očistiti se z něčeho; f. exculpiren.

Verantwortlich, odpovědný z něčeho; für etwas v. sehn, práv býti, odpovídati z něčeho; f. verantworten, haften.

Verantwortlichkeit, odpovědnost; B. eines Beamten, odpovědnost úředníková.

Verantwortung, odpovídání; auf Jemand's B., na něčí odpovídání; unter eigener Verantwortung, pod svým z toho odpovídáním; f. Dafsürhaftung; Jemanden zur B. ziehen, potáhnouti, potahovati někoho k odpovídání.

Verarbeiten, něčeho, něco zdělati, věc některou zdělati v jinou n. na jinou; — (verbrauchen), zpotřebovati něco k něčemu n. na něco; s. u.

Verarbeitung, zdělaní, zpotřebování.

Verargen, Jemanden etwas, někomu za zlé míti n. vzíti něco, za zlé pokládati něčeho.

Verarmen, ochudnouti, zchudnouti; verarmt, ochudlý, zchudlý, ochuzelý; (arm gemacht) ochuzený, zchuzený.

Verarrendiren, s. verpachten.

Ver auctioniren, prodávati, prodati něco dražbou.

Verausgaben, vydati něco.

Verausgabe, vydání, vydávání; B. von Papiergeld, vydávání peněz papírových.

Veräußern, zeiziti něco (od sebe), odciziti něco od něčeho; — (verkaufen), prodati.

Veräußerung, zcizení, odcizení; prodání.

Verband, svazek; (chirurgisch), obvazek.

Verbannen, vypověditi někoho (z města, ze země); s. verweisen.

Verbanter, s. Exul.

Verbauen, Jemanden die Fenster, das Licht, někomu okna, světlo zastavěti; — (durchs Bauen einbüßen), prostavěti něco.

Verbergen, skryti, skrývati, ukřívati něco před někým; sich verbergen halten, ukřívati se.

Verbescheiden, ein Gesuch, eine Klage, výměr dáti na žádost, na žalobu; výměrem opatřiti žádost, žalobu; eine verbeschiedene Schrift, spis opatřený výměrem, spis s výměrem; die Klage sammt Beilagen wird dem Beklagten um seine Einrede auf 30 Tage verbeschieden, žaloba i s přílohami propůjčuje se žalovanému na 30 dní k odpovědi; — Jemanden

vors Gericht, obeslati někoho k soudu; s. vorladen, citiren.

Verbesserlich, napravitelný.

Verbessern (corrigiren), napraviti, opravit něco; polepsiti něčeho; einen Fehler in der Urkunde, omyl v listině napraviti; den Lebenswandel, polepsiti život; — (verbessern), zlepšiti, zvelebiti něco; ein Grundstück, zlepšiti, zvelebiti pozemnost.

Verbesserung, napravení, opravení, oprava; zlepšení, zvelebení.

Verbieten, zapověditi, zakázati něco; verbotenes Spiel, zapovězená hra.

Verbinden (vereinigen), spojit něco s něčím; — (verpflichten) Jemanden zu etwas, zavázati někoho něčím k něčemu; sich durch einen Eid, přísahou se zavázati; sich ehelich, vjiti, vstoupiti s někým v manželství; verbindende Kraft des Gesetzes, zavazující moc zákona.

Verbindlich, závazný; v. Handlung, závazný skutek; Jemanden v. seyn, závazán, povinen býti někomu něčím; sich zu etwas v. machen, zavázati se k něčemu; sich Jemanden durch ein Versprechen v. machen, zavázati sobě (k ruce své) někoho slibem.

Verbindlichkeit, závaznost; (Schuldigkeit), závazek, povinnost.

Verbindung, eheliche, svazek manželský.

Verbiten, einen Richter, ein Gericht, nepřijmouti soudce, soud.

Verbleiben, zůstati; bei dem bisherigen Status, zůstati ve své míře; nechat něčeho, zůstaviti něco při něčem; s. Status.

Verbleiben, das, zůstání; dabei hat es sein B., na tom zůstává; es soll dabei sein B. haben; to budíž na tom n. při tom zůstaveno.

Verborgenheit, skrytost, ukrytost; sich in der B. halten, s. verbergen.

Verbot, obšťavka; B. legen auf et-

was, s. B. auf ein Recht, eine Sache, eine Arbeit, obšťaviti něco, k. p. právo, věc, dílo; das B. beheben, něco z obšťavky propustiti; — (Untersuchung), zápověd, zákaz.

Verbotē (co se týče obšťavky), obšťavovací, obšťavní; — Gesuch, obšťavovací žádost; — Legen, obšťavce; — Recht (Untersagungē), právo zapovídací; — Schein, zápoovědný list, zapovídací list; — Werber, žádající za obšťavku; — widrig, co proti zápoovědi jest.

Verbrauch, zpotřebování, zpotřeba.

Verbrauchē (co se týče zpotřeba), zpotřební; — Abgabe, daň z toho, co se zpotřebuje, daň z věcí zpotřebných; zpotřebné; — Stempel, zpotřebný kolek; — Steuer, zpotřebné; s. B. Abgabe.

Verbrauchbar, zpotřebný, zpotřebovatelný.

Verbrauchen, zpotřebovati něco na něco n. k něčemu.

Verbrechen, zločin, zločinnost.

Verbrechens = Gegenstand věc zločinná; (corpus delicti) věc doličná.

Verbrecher, zločinec.

Verbrecherisch, zločinný; v. That, zločinný skutek, zločin.

Verbreiten, rozšířiti něco; eine Nachricht, rozhlásiti, roznesti pověst; Gerüchte über Jemanden, rozhlášovati, roznášeti někoho; eine Schrift, roznášeti, rozšířovati spis.

Verbreiter, rozšířovatel; roznášeč, rozhlášovač.

Verbriefen, eine Sache, utvrditi něčeho listem; — sich, zavázati se listem.

Verbrüdern, sich, sbratřiti se, pobratřiti se.

Verbuchen, s. verbüchern.

Verbüchern, zapsati něco knihami; zapsati, vložit něco do knih (pomeznych); verbücherte Forderung, pohledávka knihovní.

Verbunden seyn, zavázán býti něčím (k. p. slibem přísahou); s. verbinden.

Verbürgen etwas, uručiti, urukovati, zaručiti někomu něco někým n. něčím; die Kosten, uručiti, zaručiti pro škody a náklady; die Einhaltung des Vertrags, u. za držení smlouvy, u. k dosti učinění smlouvě; ein verbürgtes Geschäft, uručená věc.

Verbürgung, uručení, zaručení.

Vercautioniren, jistotu dáti za něco; vercautionirter Beamte, úředník jistec.

Vercautionirung, jistoty dáni.

Vercausuliren, něco doložkou opatřiti.

Verdacht (obj.), podezření, domněni; (subj.) podezřelost; Jemanden in B. haben, domněni míti na někoho n. o někom; v podezření míti někoho; gegen Jemanden B. schöpfen, v podezření vzíti někoho.

Verdachts = Grund, příčina podezření, př. podezřelosti.

Verdächtig, podezřelý něčeho, v něčem; der Flücht, podezřelý útěku.

Verderben, etwas, zkaziti něco; — sich, zkaziti se; na zkázu, ve zkázu přijiti.

Verderben, das, zkáza, zkažení.

Verdienen (erwerben), vydělati něco; sich selbst den nöthigen Unterhalt, vydělati sobě potřebnou výživu; — (würdig seyn) hoden býti něčeho, zasloužiti něčeho; eine vollen Glauben verdienende Urkunde, listina úplné víry hodná; Lob, Strafe verdienen, zasloužiti pochvaly, trestu; verdiente Strafe, zasloužený trest; wie viel Glauben eine Urkunde verdiente, mnoho-li víry dáti sluší listině.

Verdienst, der, výdělek, mzda; das, zásluha.

Verdienst- (co se týče zásluhy), záslužní, záslužný; — Kreuz, kříž pro zásluhy, záslužní kříž; militärisches B., vojenský kříž pro zásluhy; — Medaille, záslužní peníz; — Orden, zásluž-

ni rád; — =voll, (obj.) záslužný, (subj.) zasloužilý; — =Zeugniß (Erwerbss-), vysvědčení výděleční.

Verdienstlich, s. verdienstvoll.

Verdienstlichkeit, záslužnost, zasloužilost.

Verding, zjednání.

Verdingen, Jemanden, zjednati někoho k něčemu; — sich, zjednati se, dáti se zjednati.

Verdolmetschen, přetlumočiti něco (na jazyk jiný).

Verdoppeln, zdvojnásobiti něco; die Geldstrafe, zdvojnásobiti pokutu peněžitou.

Verdoppelung, zdvojnásobení.

Verdrängen, vytisknouti někoho z něčeho n. odněkud, odtisknouti někoho od něčeho; Jemanden aus dem Amte, vytisknouti někoho z úřadu.

Verdrehen, den Sinn einer Rede, převrátiti, převraceti řeč; natahovati slova; das Recht, das Gesetz, natahovati práva, zákona k něčemu.

Verdrücken, sich keine Mühe, keine Kosten v. lassen, nelitovati práce, nákladu v něčem.

Verhelichen, Jemanden (von Frauenpersonen), vdáti, provdati za někoho; (von Mannsperonen), oženiti někoho za pannu, za vdovu; (überhaupt), oddati někoho s někým (slov. osobášiti); — sich, (von Frauenp.), vdáti se, provdati se, jíti za někoho; (von Mannsp.), oženiti se za pannu, za vdovu; pojíti, vzíti ženu, vzíti za ženu; (überhaupt), oddati se s někým; vjíti, vstoupiti s někým v manželství.

Verhelichung, vstoupení v manželství, snění manželské, sňatek manželský.

Verehren, ctíti někoho, vzdávati někomu čest, počest.

Verehrung, poctění, počest; s. Honorirung.

Verzenden, s. beeidigen.

Verein, jednota.

Vereins-, (co se týče jednoty); — =Statuten, pravidla jednoty; — =Zeichen, znamení, známka jednoty.

Vereinbaren, sjednotiti, spojití, srovnati někoho s někým, něco s něčím; — sich, sjednotiti se, srovnati se; s. übereinstimmen, übereinkommen.

Vereinbarlich, sjednotitelný, spojitelný; etwas mit der Pflicht v. finden, shledati, že se něco s povinností srovnává.

Vereinigen, sjednotiti, spojití; mit vereinten Kräften, spojenými silami; s. vereinigen.

Vereinfachen, eine Arbeit, učiniti něco prostší, prostější.

Vereinigen, die Lande zu einem Staatskörper, sjednotiti země v jedno tělo státní; s. vereinbaren.

Vereinigung, sjednocení, spojení; srovnání.

Vereinigungs-, sjednocovací; — =Recht, právo k sjednocování-se.

Vereinzel, různě, na různě, po různě; každý zvláště, každý sám o sobě.

Vereinzelungs-System (im Strafverfahren), samostenství.

Vereiteln, přikaziti něčemu; die Absicht, přikaziti úmyslu; Jemanden etwas, přikaziti někomu v něčem; zmařiti něco.

Vererben, etwas auf Jemanden, zůstaviti někomu něco v dědictví.

Vererblich, děditelný.

Vererbung, zůstavení něčeho v dědictví.

Verfahren, řízení; mündlich, s. schriftlich v., řízení ústně, písemně; (von Seite der Parteien), při líčení ústně, písemně; — (untersuchen), vyšetřiti, vyšetřovati něco při někom; wider Jemanden peinlich v., nach dem Strafgesetze v., přikročiti, přikračovati k někomu, hleděti k někomu právem trestním; nastupovati na někoho, pokračovati proti někomu dle zá-

kona trestního; wider Jemanden gerichtlich v., nastupovati na někoho soudem; — in einer Sache, postupovati, předse jíti ve věci; — die Mauth, den Zoll, projeti mýto, clo.

Verfahren, das, řízení; přikračování k někomu, nastupování na někoho; postupování, předsejiti v něčem; v. in Preßsachen, řízení ve věcech tiskových, ř. v příčině tisku; rechtliches v. über Verbrechen, právní řízení v příčině zločinů.

Verfahung, řízení; s. Verfahren.

Verfahrungs-Art, způsob řízení.

Verfall (Falliment), úpadek; (Einbüßung), propadení; in Verfall und Schaden kommen, pád a škodu vzíti, k pádu a ke škodě přijíti.

Verfallen, in etwas, upadnouti v něco; in Armut, in Ungnade, in Untersuchung, in Strafe v., upadnouti, přijíti v chudobu, v nemilost, u vyšetřování, v pokutu; — (in Verfall kommen), s. Verfall; — (verlustig werden einer Sache), propadnouti něco někomu n. k někomu, něčemu n. k něčemu; das Gut verfällt an den Fiscus (wird confiscirt), das Lehen an den Lehensherrn, die Geldbuße an die Armencasse u. dgl., statek propadá fisku n. k fisku, manství pánu, pokuta peněžitá k pokladnici chudých a t. d.; verfallene Caution, propadlá jistota; vgl. verwirken; ein durch Nicht-einlösung verfallenes Pfand, prostálý základ; ein durch Nichtgebrauch verfallenes Recht, promlčené právo; s. verjähren; — (fällig seyn) verfallene Frist, lhůta prošlá; verfallener Betrag, einer Schuld, dluh, k jehož zaplacení čas prošel; dluh záplatný, splatný, dluh dospělý k zaplacení; verfallene Zinsen, úroky dospělé (k zaplacení); verfallener Wechsel, směn-

ka dospělá (k vyplacení); s. fällig.

Verfallen, odsouditi někoho k něčemu; Jemanden in den Erfaß der Unkosten, odsouditi někoho k náhradě škod.

Verfallenheit, z. B. eines Berglebens, einer Caution, promlčenost, propadlost (horní propůjčky, jistoty).

Verfalls-Tag eines Wechsels, den, kterého směnka dospívá k zaplacení, den směnečné dospělosti; — =Zeit bei einer Zahlung, čas prošlý ku placení, čas ku placení; bei Wechseln, prošlý čas při směnkách, čas směnečné dospělosti; bei Wechselfechseln tritt die v. z. ein, při směnkách veltržních nastává dospělost, směnky veltržní dospívají (k vyplacení).

Verfälschen, die Münze, falšovati minci; den Wein, s. zurichten.

Verfälscher, falšovatel.

Verfälschung, falšování; echter Urkunden, öffentlicher Creditpapiere, falšování pravých listin, veřejných úvěrních papírů; der Getränke, porušování nápojů.

Verfängliche Frage, úskočná otázka.

Verfassen, učiniti, udělati, složití něco; schriftlich v., sepsati; die Beweischrift, udělati, sepsati průvodný spis; ein Buch, ein Gesetz, složití, sepsati knihu, zákon; die Vertheilung des Vermögens, udělati (písemný) rozvrh majetnosti; s. auflegen.

Verfasser (einer Schrift), spisovatel; (eines Gedichtes), skladatel.

Verfassung (eines Buches ic.), sepsání, složení; — (Einrichtung), zřízení; städtische v., zřízení městské; Landes-v., zřízení zemské; (Constitution), ústava.

Verfassungs-, ústavní, ústavný, ustavovací; — =mäßig, dlé ústavy, ústavný; v. m. Gewalt, ústavná moc; — =Urkunde, ustavovací

listina; — =Wert, ustavovací dílo; — =wdrig, co proti ústavě jest, co se přiči ústavě.

Verfertigen, dělati, udělati, učiniti; falsche Urkunden, dělati falské listiny; — fertig machen, bereiten, hotoviti, shotoviti něco.

Verfertiger, dělatel, hotovitel.

Verfertigung, dělání, udělání, učnění; hotovení, shotovení.

Verfolgen, Jemanden, stihati někoho (mittelst Nachseile), honiti někoho; s. Nachseile; Jemanden mittelst Steckbriefs, stihati někoho listem zatykacím; strafbare Handlungen gerichtlich verfolgen, stihati soudem trestné skutky; — sein Recht gegen Jemanden, hleděti k někomu o své právo, domáhati se svého práva; vgl. belangen; — seinen Weg, svou cestou předse jíti; den Rechtsweg, po právu jíti, pořadem práva jíti.

Verfolger, stihatel, honitel.

Verfolgung, stihání, honění.

Verfügbar (s čímž dle libosti lze naložiti); verfügbarer Fond (welcher ausgegeben werden kann), vydajný základ; v. Beamte (der beliebtig verwendet, zugetheilt werden kann), příkazný úředník.

Verfügbarkeit der Beamten, příkaznost úředníkův; der Beamte ist im Zustande der V., úředník jest příkazný.

Verfügen, etwas, přikázati, naříditi, opatřiti něco; — über etwas, přikázati, naříditi o něčem; opatření učiniti o něčem; naložiti s něčím; über die Gemeinde-Einkünfte nach Willkür v., o důchodech obecních podle vůle a libosti nařizovati; über ein Gesuch v. (das G. erledigen), vyříditi žádost; — sich an einen Ort, jíti, obebrati se v nějaké místo.

Verfügung, příkaz, nařízení, opatření, naložení; Jemanden etwas

zur Verfügung stellen, v něčí moc něco položiti; někomu něco v moc dáti, v řízení a moc poručiti; eine W. erlassen, s. verfügen; leßtwillige Verfügung, poslední porřízení (o něčem).

Verführen (Waaren), rozvázeti něco; dovážeti, přivážeti, odvážeti; — Jemanden, svést, zavesti někoho k něčemu; eine Person unter Zusage der Ehe v., svésti osobu za přípovědi manželství.

Verführer (von Waaren), rozvážeč; (einer Person), svůdce.

Verführerisch, svodný.

Verführung von Waaren, rozvážení zboží; — svedení, svod; zum Mißbrauche der Amtsgewalt, svedení k zlému užívání moci úřední; zur Unzucht, svedení ke smilství.

Vergangenheit, minulost.

Verganten, s. versteigern.

Vergeben, eine Stelle, ein Amt, osaditi místo, úrad; — ein Verschulden, eine Strafe, odpustiti, prominouti někomu vinu, trest; — seine Rechte, utratiti svých práv; seinem Rechte nichts v., od práva svého v ničemž neupouštěti, neustupovati.

Vergehen, sich, přečiniti něco někomu, přečiniti něčím proti někomu; gegen Jemanden mit Worten, přečiniti proti někomu slovy.

Vergehen, das, přečin.

Vergelten, odplatiti někomu za něco něčím, odplatiti se někomu něčím; odsloužiti se něčím něčím; Gleiches mit Gleichem v., odvetiti něco; (rächen), mstíti, pomstíti něčeho.

Vergelter, odplatce, odslužce; odvetitel, mstitel.

Vergeltung, odplátka, odsloužení; odvet, vet za vet.

Vergeltungs-Recht, s. Wiedervergeltungs-Recht, jus reciprocum.

Vergessen, zapomenouti něčeho;

— sich in etwas, zapomenouti se na něco n. nad něčím.

Vergessenheit, zapomenutí, nepamět; sich mit W. entschuldigen, vymlouvat se nepaměti; aus W. etwas thun, činiti něco z nepaměti.

Vergewissern, etwas, uvesti něco ve skutečnost.

Vergiften, Jemanden, otrávit někoho; sich v., otrávit se.

Vergifter, travič, otravec, otravitel; Vergifterin, travička, otravitelka.

Vergiftung, otrávení.

Vergittern, die Fenster, zamřížiti, zamřežovati okna.

Vergleich, narovnání porovnání; gültlicher V., porovnání přátelské; den V. schließen, s. sich vergleichen.

Vergleichs = Intimat, návštěvi o narovnání; — =Protokoll, protokol v příčině narovnání; — =Versuch, přičinění se o narovnání.

Vergleichen (streitende Parteien), srovnati, smířiti někoho s někým o něco; sich mit Jemanden, porovnat se, srovnati se, smířiti se s někým; der unter den Parteien verglichene Werth, cena, o kterou se strany porovnaly; — (verabreden), smluviti se, umluviti se, sněsti se s někým o něco; auf einen Schiedsrichter sich v., umluviti se o rozsudího; — (gegen einander halten) přirovnati jedno k druhému, srovnati jedno s druhým; die Handschriften mit einander, přirovnati rukopis k rukopisu; die Abschrift mit der Urchrift, srovnati přepis s prvořisem; den Gewinn mit dem Verluste, srovnávati zisk se ztrátou.

Vergleichung, porovnání, srovnání, smíření; smluvení, umluvení; přirovnání; s. vergleichen.

Vergreifen, sich an Jemanden, násilně na někoho vztáhnouti ruku,

sáhnouti na někoho (moci, násilím); — sich an einer fremden Sache, sáhnouti na cizí statek; vgl. entwenden.

Vergroßern, zveličiti, zvětšiti něco.

Vergünstigungs-Tage, s. Respect-tage.

Vergüten, napravit něco; die Schäden und Unkosten, škody napravit; (ersetzen) nahraditi.

Vergütung, náprava, napravení; (Ersatz) náhrada; (Belohnung) odměna; W. für Unkosten, náprava pro škody; W. für Abgaben, náhrada dávek; sich W. verschaffen, nápravu sobě učiniti, přivesti sobě něco k nápravě; W. leisten, s. vergüten.

Vergütungs-, nápravný, napravní; (Ersatz-) náhradný, náhradní; — =Betrag, suma nápravná, s. náhradná.

Verhaft, zatčení; in V. nehmen, s. verhaften.

Verhaft = Befehl, rozkaz zatykací; — =Brief, zatykací list; s. Steckbrief.

Verhaften, zatknouti někoho pro něco; (festnehmen), jmouti někoho.

Verhaftung, zatčení, zatknutí; (Arrest), vězení.

Verhalten, Jemanden zu etwas, připraviti, přidržeti, připuditi, přimuniti někoho k něčemu; Jemanden zur Zeugenschaft, pripraviti někoho k tomu, aby svědčil; přidržeti někoho k dání svědectví; die Schüler zu den Prüfungen, přidržeti, přimuniti žáky ke zkouškám; — sich (betragen), chovati se, zachovati se některak v něčem n. při něčem; Käufer und Verkäufer haben sich der Stipulation gemäß gegen einander zu verhalten, kupec i prodáváč podle výmínek k sobě se chovají; s. benehmen; — (beschaffen sein), falls sich die Sachen anders ver-

halten würden, pakliby co jiného v tom bylo; die Sache verhält sich so, věc takto jest; eine Sache verhält sich zur andern, wie . . ., věc jedna proti druhé jest, jako . . .; věc jedna rovná n. má se k druhé, jako . . .

Verhalten, das, připravení, přídržení, připuštění, přimusení někoho k něčemu; chování, chování-se; B. und Fortgang, chování a prospěch.

Verhältniß (Beschaffenheit), způsob, povaha; (Umstände), okolnosti; (Proportion), srovnání, srovnalost; (Maß), míra, poměra; (Verbindung), spojení, svazek.

Verhältnißmäßig, dle míry, poměrný.

Verhaltung, chování, zachování; f. das Verhalten.

Verhaltens-Zeugniß, list zachovací.

Verhandeln (vor Gericht, von Seite des Richters), řízení; (von S. der Parteien), při líčení, věc líčiti; die Nothdurften mündlich oder schriftlich v., ústně nebo písemně při líčení; — (überhaupt), jednati s někým o něco, smlouvat se s někým; mit den Gläubigern wegen Nachlaß v., jednati s věřiteli o slevení; — (verkaufen), prodati, prodávati; gestohlenen Gut, prodávati věc ukradenou.

Verhandlung (amtliche), řízení, pře slyšení (Nothdurftshandlung), pře líčení; (Unterhandlung), jednání; (Verkauf), prodání, prodej; Verhandlung des Reichstages, jednání sněmu říšského.

Verhandlungs-Tag, den řízení. =Tagfahrt, stání, srok k řízení.

Verhängen, etwas über v. wider Jemanden, dáti, vydati někoho v něco; uložiti někomu něco; über Jemanden die Curatel, dáti někoho v opatrovanství, opatro-

vnika někomu dáti; wider Jemanden eine Strafe, uložiti někomu trest, vydati někoho v trest.

Verhehlen, eine Person, přechovávati někoho; eine Sache, skrývati, ukrývati něco; gestohlenen Gut, ukrývati kradenou věc.

Verheimlichen, tajiti, zatajiti něco n. něčeho před někým; tutliti něco; das Feuer, tutlati oheň.

Verheimlichung, tajeň, tutláň; B. der Geburt, zatajení porodu.

Verheiraten, f. verhehelichen.

Verhelfen, dopomoci někomu něčeho; Jemanden zu seinem Rechte, dopomoci někomu práva.

Verheßen, štváti, postívati někoho na jiného.

Verheßung, štvání, postívání.

Verhindern, překaziti někomu v něčem, př. něčemu; (hinderlich seyn), překážeti, vaditi někomu v něčem, př., vaditi něčemu; ein Zufall, wodurch die Partei verhindert würde, zu erscheinen, příhoda, kterážby straně přijiti překážela; sich von Niemanden v. lassen, nedávati sobě žádnému překážeti; — (beschäftigen), zaneprázdnovati někoho něčím.

Verhinderung, překážka, závrada; zaneprázdnění; B. der Gerichtspersonen, překážka soudním osobám zaslá; bei längerer B., kdyžžby překážka déle trvala.

Verhinderungs-Fall, kdyžžby překážka někomu zajde; im B. F. des Präsidenten (Unterschrift), v nepřítomnosti předsedního pro překážku.

Verhoffen, wider B., proti nadání, nenadáti.

Verhöhnern, posmívati se někomu n. něčemu, rouhati se někomu, nad někým n. nad něčím.

Verhöhnung, posměch, rouhání.

Verhör, výslech, vyslýchání; ordentliches B. des Beschuldigten, řádné vyslýchání obviněného.

Verhör-Zimmer, vyslýchárna.

Verhören, vyslechnouti, vyslýchati někoho v něčem, o něčem, die Zeugen über die Weisartifel, slyšeti, vyslýchati svědky o člancích průvodních.

Verhüllen, zakryti, zastříti, zahaliti něco; verhüllte Worte, slova zakrytá.

Verhüten (vorbeugen), vyvarovati něčemu n. něco; (abwenden), odvrátiti, odchýliti něco od někoho.

Verhütung, vyvarování; odvrácení, odchýlení.

Verhütungsmittel (Präservativ), prostředek vyvarovací.

Verintereßiren, f. verzinßen.

Verirren, sich in etwas, poblouditi v něčem od něčeho.

Verirrung, poblouzení.

Verjähren, promlčeti něco (právo); verjähretes Recht, v. Zinsen, promlčené právo, promlčené úroky; f. verwirken; verjähretes Vorurtheil, zastaralý předsudek; f. eingeelet.

Verjährung, eines Rechtes, promlčení práva.

Verjährungs-, promlčný, promlčení, promlčecí; — =Triß, lhůta promlčená, lh. promlčecí; — =Recht, (verjähretes R.) promlčené právo; — =Zeit, čas promlčný, čas promlčení.

Verjüngter Maßstab, zmenšená míra.

Verjüngung, der Monarchie, obnovení mocnářství.

Verkauf, prodej; B. falscher, unreiner Arzneien, prodej nepravých nečistých léků.

Verkaufs-, prodejní, prodejný; — =Auftrag, svěřeni něčeho ku prodeji, svěřený prodej; (Erdbelvertrag), smlouva večešní; — =Gewölbe, krám (slov. sklep); — =Niederlage, sklad prodejného zboží; — =Note, prodejní listek; — =Posten (in den Handlungsbüchern) prodejní položka; — =Stätte,

prodejní místo, tržiště; — =Urkunde, prodejní listina.

Verkaufen, prodati, prodávati.

Verkauser, prodatel, prodavatel, prodavač, prodávající.

Verkauflich, prodajný; v. Gewerbe, prodajná živnost; (Handwerk), prodajné řemeslo.

Verkehr, obchod; Handels-, obchod tržební; (Umgang), obcování, zacházení s někým.

Verkehrs-Art, způsob obchodu; — =Beziehung, obchodní spojení, obchodní poměra; — =Mittel, prostředky obchodu, obchodní prostředky.

Verkehren (handeln), obchod vésti; — mit Jemanden, obchod míti, zacházeti, obcovati s někým; — (umkehren) den Sinn eines Gesetzes, převrátiti smysl zákona.

Verkehrtheit, převrácenost.

Verkegern, kacéřovati někoho.

Verklagen, Jemanden, žalovati na někoho, obžalovati někoho z něčeho.

Verkläger, obžalobce, obžalovatel.

Verklagter, obžalovaný.

Verklagung, obžaloba.

Verklarung (im Seerecht), osvědčení (lodnické).

Verkleinern, etwas, zmáliti, zmenšiti něco; fremdes Verdienst, ztenčovati cizí zásluhu.

Verkösten, verköstigen, stravovati někoho, stravu dávatí někomu.

Verköstung, strava, stravování.

Verkünden, verkündigen (benachrichtigen), zvěstovati; (publiciren) ohlásiti, vyhlásiti někomu něco; dem Untersuchten das Urtheil, vyhlásiti vyšetřovanému rozsudek; (insbesondere durch öffentlichen Ausruf), provolati něco; die Verordnung an einem Markttage v. lassen, nařízení provolati dáti v den trhu.

Verkündiger (Benachrichtiger), zvěstovatel; (Publicant) ohlašova-

tel, vyhlášavatel; (Ausrufer), pro-
volavač.

Verkündigung der Ehe, ohlášky,
ohlášení manželství; f. verkünden.

Verkürzen (fürzer machen), zkrá-
titi něco, ukrátkati něco n. ně-
čeho; — Jemanden, ukrátkati,
ubližiti někomu v něčem n. na
něčem; ujmouti, umenšiti někomu
něčeho n. v něčem.

Verkürzung, zkrácení, ukřácení,
ubližení, ujma; B. über die Hälfte,
ukřácení nad polovici.

Verladen, Waaren, nach einem
Orte, posílati, vyvážeti zboží na
některé místo.

Verlag, náklad; B. an Geld (im
Bergw.) náklad peněžítý n. v pe-
nězích; — (Vorschuß) záloha
peněžítá; — eines Buches, vydání
knihy; ein Buch in B. nehmen,
vydati knihu (svým nákladem).

Verlags = Gelder, peníze záložní;
— Handlung, prodej věcí tiště-
ných svého vlastního vydání; —
Recht, právo vydávací; — Ver-
trag, smlouva o vydání.

Verlangen, f. begehren.

Verlängern, etwas, prodloužiti ně-
co n. něčeho; protáhnouti něco;
eine Frist, ein Privilegium, prodlou-
žiti lhůtu, výsadu; die väterliche
und vormundschäftliche Gewalt,
protáhnouti léta moci otcovské n.
poručnické.

Verlängerung, prodloužení.

Verlaß, f. Verlassenschaft.

Verlassen, etwas (ablassen), pustiti
něco n. od něčeho; (fahren lassen)
opustiti něco; die Streitfache v.,
pustiti od rozepře s někým; eine
Sache, opustiti věc; (durch die
Flucht) odběhnouti něčeho; verlas-
senes Gut, odběhlý statek; — sich
auf Jemanden v. auf etwas, spo-
lehnouti, spoléhati na někoho n. na
něco, na někoho n. na něčem, v ně-
koho, v něco n. v něčem; nadíti
se něčeho.

Verlassenschaft, pozůstalost.

Verlassenschafts = (co se týče po-
zůstalosti); — = Abhandlung, vy-
jednávání, vyjednání pozůstalosti;
— = Abhandlungsbehörde, úřad k
vyjednávání pozůstalosti; — = Ac-
ten, spisy k vyjednávání pozůsta-
losti se vztahující; — = Curator,
opatrovník pozůstalosti; — = Sie-
bigkeit, dávka z pozůstalosti; —
= Gläubiger, věřitel pozůstalosti; —
= Masse, podstata pozůstalosti; —
= Stück, věc k pozůstalosti náleži-
tá; — = Vermögen, pozůstalá ma-
jetnost, pozůstalé jmění, pozůsta-
lost.

Verlässlich, (gewiß), bezpečný,
jistý; (getreu), věrný; (bestimmt)
určitý.

Verlassung, des Ehegatten, opu-
štění manžela; f. verlassen.

Verlauf der Zeit, vyjítí, projítí
času; (Zeitdauer) prodlení času;
nach B. der bestimmten Zeit die
Schuld zurückstellen, při vyjítí
ustanoveného času vrátiti dluh;
vor B. von 14 Tagen, dříve pro-
jítí čtrnácti dnů; stirbt Jemand
vor Verlauf eines Jahres, zemře-
li kdo dříve roku.

Verläumden, f. verleumden.

Verlautbaren, f. verkünden.

Verlauten, es verlautet, prosly-
chá se, jest proslychati.

Verlegen, etwas auf einen andern
Ort, eine andere Zeit, přeložiti
něco na jiné místo, k jinému
času; eine Tagssagung, přeložiti
rok, odročiti stání; — (aufschie-
ben), odložiti něco n. něčeho, od-
kládati s něčím k jistému času,
do jistého času; — ein Buch, vy-
dati knihu svým nákladem; — Je-
manden mit etwas (versehen) z. B.
mit Geld, mit Waaren, založiti ně-
koho něčím, k. p. penězi, zbožím;
— sich auf etwas, z. B. auf die Ab-
vokatur, vydati se na něco, k. p.
na advokátství (na řečnictví).

Verlegenheit, nesnáž, rozpak,
rozpác; einen in B. setzen, rozpáčiti,
rozpakovati někoho v něčem; in B.
sein, v rozpáci n. v rozpacích býti,
rozpakovati se něčím n. v něčem.

Verleger, nakladatel.

Verleihen, verleihen, propůjčiti
někomu něco; (schenken), dáti,
darovati.

Verleiher, propůjčce, propůjčo-
vatel.

Verleihung, propůjčení, pro-
půjčka; (Geschenk), dání, dar.

Verleihungs = propůjčení; — = Ur-
kunde (im Bergw.) listina pro-
půjčky horní.

Verleiten, navesti, svéstí někoho
k něčemu n. v něco; odvesti,
svéstí od něčeho.

Verleiter, svůdce.

Verleitung, svedení, svod; B. zur
Auswanderung, svedení k vystě-
hování-se ze země.

Verlegbar, f. verleglich.

Verlegen, (körperlich), uraziti ně-
koho, k. p. v hlavu, v nohu; Je-
manden am Körper v., uškoditi
někomu na těle; — Jemanden
an seiner Ehre, seinem guten Rufe,
uraziti někoho, ubližiti někomu
na cti, na poctivosti, na dobrém
jménu; — ein Gesetz, eine Ver-
ordnung, einen Vertrag, rušiti, zru-
šiti, přerušiti zákon, ustanovení,
smlouvu; das Recht, přerušiti,
uraziti právo; öffentliche Ruhe
und Ordnung, rušiti obecný po-
koj a pořádek; die Sittlichkeit,
uraziti, urážeti mravopoctnost;
den Eid, das gegebene Wort, rušiti,
zrušiti přísahu, víru někomu; die
Amtspflicht, porušiti povinnost
úřední; das Gerichtssiegel, poru-
šiti soudní pečeť.

Verleger, urazitel, urážec; uško-
ditel, škůdce; ubližitel; rušitel,
přerušitel, porušitel; f. verlegen.

Verleglich, přerušný, přerušitelný;
porušný, porušitelný.

Verlegter, uražený; komu uško-
zeno, ubliženo.

Verlegung, körperliche, tödtliche,
télesné, smrtelné uražení; teles-
ný, smrtelný úraz; vorhandene
Verlegungen, úrazy, které tu
jsou; B. der Ehre, urážka, ubli-
žení na cti; B. der Rechte, pře-
rušení, uražení práv; B. der öffent-
lichen Ruhe, rušení obecného po-
koje; B. der Sittlichkeit, uražení
mravopoctnosti; B. der Amt-
pflicht, der gerichtlichen Siegel,
porušení úřední povinnosti, p.
soudních pečeti; B. über die
Hälfte, f. Verkürzung.

Verleumden, utrhati někoho n.
někomu na cti, na dobré pověsti;
utrhati něčí cti, něčímu dobrému
jménu.

Verleumder, na cti utrať, utrať.

Verleumderische Reden, utrahavá
slova.

Verleumdung, na cti utrhaní,
utrhaní.

Verlieren, tratiti, ztratiti něco;
potratiti, pozbyti něčeho; přijíti
o něco, zhaven býti něčeho; ver-
lorner Wechsel, ztracená směnka;
f. verlustig.

Verloben, eine Tochter mit Jeman-
den, zasnoubiti někomu dceru; sich
mit einem Manne v., zasnoubiti se
muži; mit einem Weibe sich v.,
zasnoubiti sobě ženu.

Verlobniß, f. Verlobung.

Verlobter, zasnoubený, zasnou-
benec.

Verlobung, zasnoubení, zasnuba.

Verlochstienen, vsaditi mezníky.

Verlochsteynung, vsadění (mez-
níků).

Verloosen, losovati o něco; ver-
looste Obligation, dlužní list lo-
sem vytažený; vergl. loosen.

Verloofung, losování; tažení,
metání losů.

Verloren gehen, na zmar, k zma-
ření přijíti.

Verlust, ztráta, pozbytí; eines Rechtes, einer Sache, ztracení, potracení, pozbytí práva, věci; auf Gewinn u. B., na zisk i na ztrátu, k zisku i k ztrátě; *damnum emergens, lucrum cessans*, s. Gewinn; — (im Spiele), prohra; (im Prozesse), propření; (aus Strafe, z. B. durch Confiscation), propadení něčeho, s. verlustig.

Verlustig, kdo něco ztratil, něčeho pozbyl, o něco přišel; Jemanden einer Sache für v. erklären, odsouditi někoho nějaké věci; — v. werden einer Sache; s. verlieren; im Spiele, prohrati něco; im Prozesse, propříti něco; durch Nichterlösung (eines Pfandes), prostáti něco; durch Nichtgebrauch (eines Rechtes), prospáti něco, promlčeti něco; durch Verschulden (z. B. eines Privilegiums), provinuti něco; (insbesondere aus Strafe, z. B. durch Confiscation) propadnouti něco někomu; s. verfallen, verjähren, verwirken.

Vermachen (legiren), odkázati někomu něco.

Vermächtniß, odkaz.

Vermächtniß-Geber, odkazce, odkazatel; — Nehmer, odkazník; — Stück, odkázaná věc, odkaz.

Vermählen, jich, oddati se s někým; s. verehelichen.

Vermählung, oddání; (Trauung) oddavky.

Vermählungs = Schein, oddávací list.

Vermarken, hraniti, vyhraniti, vyhraničiti; obhraniti něco; s. Gränzmarken setzen.

Vermieden, etwas, uvarovati se něčeho, vyhnouti n. vyhnouti se něčemu; — (verhüten) s. d.

Vermichtlich, uvarovatelný; čemuž se vyhnouti lze, vyhnutelný.

Vermiedung, uvarování; bei B. der Ungnade, pod uvarováním nemilosti; bei B. weiterer Unkosten, pod uvarováním dalších škod.

Vermelden, einem etwas, s. melden.

Vermengen, změstí něco s něčím.

Vermengung, změtení, změt.

Vermessen, měřiti, změřiti, vyměřiti, odměřiti něco.

Vermessenheit, smělost, opovázlivost.

Vermessung der Gründe, měření, vyměřování pozemnosti.

Vermiethen, pronajmouti, najmouti někomu něco; — sich gegen Lohn, najmouti se někomu ze mzdy.

Vermiether (locator), pronájemce, pronajimatel.

Vermiethung (locatio), pronájem; (das Vermiethen) pronajeti.

Vermindern, zmenšiti něco, ujmouti něčeho.

Verminderung, zmenšení, ujma.

Vermischen, smísiti něco s něčím; — sich fleischlich, s. bewohnen.

Vermischung, smíšení, smés.

Vermissten, pohřešiti někoho n. něčeho; — (verlieren) s. d.; vermisteter Nutzen (lucrum cessans), uslý zisk; vermistete Fruchtneßung, uslý požitek.

Vermitteln, etwas, prostředkovati něco s někým n. mezi stranami.

Vermittelung, prostředkování; unter B. einer Person den Frieden stiften, něčím prostředkováním, za prostředkováním někoho, prostředkem někoho pokoj zjednati; unter B. des Staates, prostředkem státu.

Vermittler, prostředek, prostředník; B. zur Schlichtung eines Streites, prostředkové k narovnání pře.

Vermögen, majetek, majetnost; (als Inbegriff dessen, was man inne hat) jmění; (ehemals überhaupt statek - Gut); activés B. (Activstand), majetnost; passives B. (Passivstand), dlužnost; — (Gewalt, Kraft), moc, síla.

Vermögens- (co se týče majetku, majetnosti n. jmění); — Absonderung, oddělení majetnosti; —

— Bekenntniß, přiznání majetnosti; — Beschreibung (Inventur), popis majetnosti; — Bestand, = Stand, stav majetku, majetnost; — los, bez majetku, bez majetnosti, nemajetný; — losigkeit, nemajetnost; — Steuer, daň z majetnosti; — Uebertragung, přenesení, převedení majetnosti; — Umstände, s. B. Stand; — Vermehrung, rozmnožení m.; — Verminderung, zmenšení, ztenčení majetnosti; — Verwaltung, spravování majetnosti.

Vermögend, kdo něco může, mohoucí, mohutný; wenn ein Theil darzuthun v. wäre, kdyby strana mohla dokázati; — (wohlhabend) majetný.

Vermögenschaft, s. Vermögen.

Vermuthen, domnívati se.

Vermuthlich, domnělý; (vielleicht) snad.

Vermuthung, domnění, domněnka; (Verdacht), s. d.

Vermuthungs = Grund, příčina k domnívání se, příčina k domnění.

Vernachlässigen, etwas, zanedbávati něčeho; nedbati, nešetřiti, nezachovávatí něčeho; eine Vorschrift, nezachovávatí, neplniti předpisu.

Vernehmen, slyšeti, vyslechnouti, vyslychati někoho v něčem n. o něčem; den Beklagten über die Klage; žalovaného slyšeti n. vyslyšeti v žalobě; die Zeugen über die Beschaffenheit der That, slyšeti svědky o povaze pře.

Vernehmen, mit Jemanden im guten B. stehen, s. někým se dobře snášeti; dem B. nach, jakož jde pověst, jakož se proslýchá, jakož slyšeti n. proslýchati jest.

Vernehmung, slyšení, vyslechnutí; (Verhör) výslech.

Verneinen, příti, zapříti, zapíratí něčeho; popíratí něco n. něč-

ho; verneinend, popírací, zapírací, záporný; im v. Falle, v případě záporném, zapíracím; není-li něco tak, jest-li něco jinak.

Verneinende Bedingung, výmínka na nepřípad (t. ačby se něco nestalo; oppos. bejahende Bedingung, výmínka na případ, t. ačby se něco stalo; §. 696. A. b. G. B.)

Verneinung, zápor.

Verneinungs = Clause, záporná doložka.

Vernichten, něco zkaziti, zahladiti, zmariti, zrušiti, v nic obrátiti; eine Druckschrift, zmariti tiškopis.

Vernunft, rozum.

Vernunft = los, bezrozumý (unvernünftig), nerozumý; — losigkeit, bezrozumost, nerozumnost; — mäßig, rozumný; — Schluß (Resonnement), rozumování.

Veröden, zpustnouti; verödete Gründe, zpustlé, pusté pozemnosti.

Veröffentlichen, veřejně ohlásiti, veřejně oznámiti.

Veröffentlichung, veřejně ohlášení n. oznámení.

Verordnen, naříditi někomu něco, n. něco o něčem; (vorschreiben) předepsati; (festsetzen) ustanoviti.

Verordneter, zřízenec; Stadt-, starší obecní (městský).

Verordnung, nařízení.

Verordnungsweg, etwas im B. anordnen, ustanoviti něco spůsobem nařizovacím.

Verpachten, pronajmouti, propachtovati někomu něco.

Verpächter, pronájemce, pronajimatel, propachtovatel.

Verpachtung, pronajeti, pronajmuti, propachtování.

Verpfechtigen, zapečetiti něco.

Verpfänden, zastaviti někomu něco; vgl. Pfand und Hypothek.

Verpfänder, zástavec.

Verpfändung, zástava, zastavení.

Verpflegen, Jemanden, (pflegen, warten) ošetrovati, opatrovati někoho, někoho v péči a v opatrování míti; (den Unterhalt geben) chovati někoho, vychování někomu dáti; (versorgen), opatřiti, opatřovati někoho něčím; das Heer (verproviantiren) opatřovati vojsko stravou a jinými potřebami.

Verpflegs-Contract (Vertrag zur entgeltlichen Verpflegung) smlouva opatrovací, vychovavací; — = **Departement**, oddělení opatrovací; — = **Magazin**, militářišes, vojenská opatrovna; — = **Verwalter**, opatrovací správce; — = **Wesen**, záležitost, týkající se opatrování.

Verpflegung (Pflege), j. B. im Krankenhaus, ošetrování, opatrování někoho, k. p. v nemocnici; — (Unterhaltung) der Armen mit Nahrung und Wohnung, vychování chudých stravou a obydlím; — (Versorgung) des Heeres mit Nahrungsmitteln, opatrování vojska potravou.

Verpflegungs- (Verproviantirungs-), opatrovací; — = **Anstalt**, ústav opatrovací.

Verpflichten, Jemanden, zavázati někoho něčím, někoho vzíti na závazek n. v povinnost (k. p. rukou dáním); auf Treu und Glauben, vzíti někoho na závazek cti a víry; der Zufall verpflichtet Jemanden zum Ersatze nicht, příhoda někoho k náhradě neváže; — sich für einen Andern zur Genugthuung, zavázati se za jiného k dostiucení; verpflichtet sein zu etwas, zavázán býti, povinen býti něčím; závazek, povinnost míti k něčemu; zur Rechnungslegung, učiněním počtů zavázán býti; auf Treu und Glauben v. s., k něčemu pod cti a věrou zavázán býti, eidlich v. s., pod přísahou k něčemu zavázán n. povinen býti.

Verpflichteter, zavázaný, povinný, povinník.

Verpflichtung, závazek, povinnost; B. auf Treu und Glauben, závazek pod cti a věrou; eidliche B., závazek pod přísahou.

Verpönen, eine Handlung, zapověditi, zakázati něco pod pokutou; střížiti něco pokutou.

Verproviantiren, s. verpflegen.

Verrainen, omeziti něco, k. p. pole.

Verrainung, omezení.

Verrathen, zrada, prorada.

Verrathen, Jemanden, zraditi, vy-zraditi, prozraditi někoho; (treulos an Jemanden werden) zraditi nad někým; — ein Geheimniß, pronesti tajemství někomu; — sich, prozraditi se, vy-zraditi se.

Verräther, zrádce, proradce.

Verrätherisch, zradný, proradný.

Verrechnen, (Rechnung legen) počet dáti, vydati, dělati, činiti z něčeho; — (in die Rechnung bringen) vzíti, pojmuti, vložiti položiti, uvesti něco do počtu n. v počet; — etwas zu Jemand's Hand, k něčemu počtu něco přičísti, připsati; — (Rechnung pflegen) s někým o něco v počet jíti, počet míti, počet dělati, převrhati; (Rechnung und Gegenrechnung pflegen, seísti se, učísti se s někým o něco; — sich (irren), zmylíti se v počtech, podčísti se v něčem.

Verrechnung machen, mit Jemanden, s. verrechnen; in B. sein u. stehen, v počtech býti, počet míti s někým; ein in B. stehender Beamte, úředník v počtech jsoucí, úředník nevyčtený; was in B. bleibt, co na počtu zůstává.

Verrechnungs-, početní, účetní, účtovací; — = **Art**, (= **Form**, = **Styl**), způsob účetní; — = **Fall**, případ, příklad, příběh účetní; — = **Instruktion**, naučení úč.; — = **Kunde**, účetní věda.

Verrichten, ein Amt, eine Arbeit,

konati, vykonávati úrad, práci; die Gemeindegeschäfte v., jednati obecné potřeby.

Verrichtung, konání, vykonávání, vykon, jednání; etwas zur B. über sich nehmen, něco k vykonání na se přijmouti; — (Arbeit) dílo, práce.

Verringern, zmenšiti, ztenčiti něco; umensiti, ujmouti někomu něčeho n. na něčem.

Verringerung, zmenšení, ztenčení; ujma.

Verrücken, die Markungen, přenesti, přesaditi mezníky, jimi hýbati; verrückt (sinnenverirrt) pomatený na rozumu.

Verfagen, Jemanden etwas, odepríti někomu v něčem, odepríti něčemu; oslyšeti někoho v něčem, oslyšeti něco; Jemanden eine Bitte v., odepríti něčí žádosti, oslyšeti něčí žádost; — (vom Schießgewehr) selhati.

Verfagung, odeprění něčemu, oslyšení.

Verfassen, shromážditi, sebrati; sich v., shromážditi se, sebrati se.

Verfammlung, shromáždění; (einer Gemeinde) hromada; (Synode, Concilium) sbor; (Kreistag) sjezd; (Landtag) sněm.

Verfammlungs-Local, = **Ort**, shromáždisté.

Verfaß (überhaupt), zástava; (Handpfand) základ, (sl. záloh.)

Verfaß-Amt, zástavná; — = **Zettel**, zástavní listek.

Verfäumen, (verabsäumen, zu spät kommen), zameškati, zmeškati, někoho n. něco; die Tagfagung v., zameškati, zmeškati stání; — (vernachlässigen), chmeškati něčeho n. něčemu; obmeškati se s něčím n. v něčem; die Frist zur Appellation, propustiti lhůtu k odvolání, dáti projíti lhůtě k odv.; seine Geschäfte, s. vernachlässigen.

Verfälschen, (Verzögerung) obmeškání; für seine B. haften, z obmeškání práv býti.

Verfassen, opatřiti, zjednati sobě n. někomu něco; den Gläubigern eine Sicherheit v., zjednati, dáti věřitelům jistotu, seinem Worte Geltung v., dobytí sobě slova.

Verfärfen, přituziti die Kerkerstrafe mit Fasten v., přituziti někomu vězení postem.

Verfärfung der Strafe, přituzení trestu.

Verfeiden, s. abgehen mit Tode.

Verfehen, darovati, rozdati něco někomu; — Getränke, vytáčet na prodej, (slov. čepovati), prodávati nápoje.

Verfeicken, s. versenden.

Verfeieben (aufschieben) auf eine andere Zeit, odložit něco n. něčeho k jinému času; etwas von Tag zu Tag v., odkládati s něčím den ode dne; eine Tagfagung, odročiti stání k jistému dni.

Verfeiebung, odložení, odročení.

Verfeieden, rozličný, rozdílný; verschiedener Meinung sein, s. abweichen.

Verfeiedenheit, rozličnost, rozdílnost, bei B. der Meinungen in der Berathung, když se při potazu jedni od druhých v mínění dělají, když jsou mezi sebou o něco na rozdíl n. na rozdílných, když se o něco nesrovnávají.

Verfeiechtern, zhoršiti, pohoršiti něco; pohoršiti něčemu.

Verfeiechterung, der Münze, pohoršení mince; der Sitten, zhoršení, zkažení mravů.

Verfeieich, odbytek, prodej.

Verfeieich = **Preis**, cena prodejni; — = **Stätte**, místo odbyteční.

Verfeieiepen, roznesti, zavleci, rozvleci něco.

Verfeieieppung von Acten, roznešení spisů.

Verschließen, zamknouti něco.

Verschließung, zamčení, enge B., tuhé zamčení.

Verschlimmern, s. verschlechtern; im nicht verschlimmerten Zustande, v stavu nehorším.

Verschlimmerung, zhorsení, pohorsení něčeho.

Verschluß, amtlicher, úřední zamčení; amtlichen B. anlegen, něco úředně n. od úřadu zamknouti; etwas unter amtlichen B. legen, něco pod úřední pečet dáti, vzíti.

Verschollen, nezvěstný (o kom od dávného času není žádné zvěsti čili povědomosti).

Verschreiben, Jemanden etwas brieflich, Bücherlich, zapsati někomu něco listem, veřejnými knihami, deskami; als Pfand für eine Summe, zapsati někomu něco zástavou v jisté sumě; — sich, zapsati se někomu listem, knihami pro něco n. v něčem; sich für Jemanden v., zapsati se za jiného někomu; — (bestellen) etwas, ein Buch, objednatí něco při někom n. u někoho (listem, dopisem); — (verordnen) eine Arznei, předeepsati někomu lék.

Verschreiber, Verschreibender, zápisce; derjenige, dem etwas verschrieben wird, zápisník.

Verschreibung (schriftliche Verpflichtung), zápis; (von Waaren) — objednání.

Verschub, s. Aufschub.

Verschulden, sich (Schulden machen), dlužiti se, vdlužiti se, zdlužiti se, zadlužiti se u někoho v jistou sumu peněz; vdlužiti se v dluh peněžiti; — Jemanden o. etwas (mit Schulden belasten), zadlužiti někoho n. něco, uvesti někoho n. něco v dluhy; eine Gemeinde, obec uvesti v dluhy; ein Gut, s. belasten; — etwas (sich zu) Schulden kommen lassen), proviniti, zaviniti (něco) ně-

komu n. proti někomu; sein Leben, sein Vermögen (durch eine Schuld verwirken), proviniti svou hlavu, svůj statek pro něco.

Verschulden, das (culpa), provinna, provinění; ohne sein B., bez své viny.

Verschuldet (mit Schulden überhäuft, von Personen) zadlužily; (von Sachen) zavazený, v dluhy uvedený; — (ein Verschulden betreffend, von Personen) provinily, zaviniły; verschuldete Unwissenheit, zaviniła nevědomost; (von Sachen, die verwirkt werden) proviněny.

Verschwägern, sich, sešvakřiti se, pošvakřiti se s někým; verschwägert, sešvakřený.

Verschwägerung, sešvakření.

Verschweigen, zamlčeti něco, zatajiti něco n. něčeho před někým.

Verschwenden, zmrhati, promrhati něco.

Verschwender, mrhač, marnotratník; ein gerichtlich erklärter Verschwender, kdo soudem n. od soudu za marnotratníka vyhlášen jest.

Verschwenderin, mrhačka, marnotratkyně.

Verschwendung, mrhání, marnotratnost.

Verschwiegen, mlčelivý; v. seyn in Amtssachen; zachovati tajnost věci úředních, mlčelivost zachovati ve věcech úředních, věci úředních nepronášeti.

Verschwiegenheit, mlčelivost; in Amtssachen, mlčelivost ve věcech úředních; — eid, přísaha tajnosti zachování; přísaha tajnosti.

Verschwören, sich mit Jemanden, spiknouti se s někým na někoho n. proti někomu.

Verschworener, Verschwörer, spiknutý.

Verschwörung, spiknutí.

Versehen (einen Fehler begehen), nedopatřiti, poblouditi, omylíti se

v něčem; — ein Amt, vésti, spravovati úrad; Jemand's Stelle, zastupovati něčí místo v něčem, zastupovati někoho v něčem, na něčím místě něco činiti; s. vertreten; — Jemanden mit etwas, opatřiti, opatrovati někoho něčím; sich mit etwas, opatřiti se něčím; s. versorgen; — sich Jemandens (sich fürsehen), na péči, na pozor se míti před někým; péči míti na někoho n. na něco.

Versehen, das (Frrthum), nedopatření, pobloudění, omyl.

Verschung eines Amtes, vedení, spravování úřadu.

Versenden (zusenden) poslati; (nach verschiedenen Seiten) rozeslati něco.

Versendung, poslání, posílka; rozeslání, rozesílka.

Versendungs = Anstalt, ústav rozesílací.

Versessene Interessen, úroky prostálé (t. úroky, ježto nebyvše vybrány v čas, propadly).

Versezen, einen Beamten, přeložiti úředníka jinam, z jednoho místa na druhé; die Gränzsteine, přenesti, přesaditi mezniky; — eine Sache, s. verpfänden; — Jemanden in Angst, uvesti, uvozovati na někoho strach; in den Anklagestand, dáti, vydati někoho v obžalovanost; in Freiheit, propustiti někoho na svobodu; in Gefahr, in Frrthum, uvesti, přivesti někoho v nebezpečení, v omyl; vydati někoho v nebezpečení; in die Nothwendigkeit, přinutiti, přinutiti někoho k něčemu; in den Ruhestand, dáti někoho na odpočinek, na odpočinutí; — Jemanden einen Schlag, učiniti na někoho ránu; uderiti, uhoditi někoho v něco.

Versetzung einer Person, přeložení osoby; einer Sache, přenesení věci; eines Baumes, přesadění stromu; u. s. w., s. versezen.

Versichern, Jemanden etwas (behaupten), ujistiti, ubezpečiti někoho něčím, v něčem n. o něčem; — (Asscuriren) pojistiti někomu něčeho, ujistiti někomu něco něčím n. na něčem; Jemanden eine Forderung auf ein liegendes Gut v., pojistiti někomu pohledávky na nemovitě věci; — sich einer Sache, ujistiti se, zjistiti se něčím; einer Person, ujistiti se osobou; auf welche Art man sich der Person des Beschuldigten zu versichern habe, kterým způsobem osobou obviněnou ujistiti se jest.

Versicherer, pojistce, pojistitel, ujistitel; jistec.

Versicherung, pojištění, ujistění, zjistění; zur B. dessen, toho na pojištění.

Versicherungs =, pojišťovací, pojistný; — Anstalt, pojišťovací ústav, pojistitelna; — Police, p. list; — Summe, (Asscuranzgebühr) pojistné; — Vertrag, pojišťovací smlouva.

Versiegeln, zapečetiti, spečetiti něco; einen Brief, zapečetiti list; ein Behältniß, spečetiti schránku.

Versiegelung, zapečetění, spečetění.

Versöhnen, smířiti někoho n. se s někým.

Versöhner, Versöhnungsrichter, smírce.

Versöhnung, smíření, smír.

Versorgen, Jemanden mit etwas, opatřiti někoho něčím; mit dem nöthigen Lebensunterhalte, opatřiti někoho potřebným vychováním života; Jemanden mit Speise und Trank v., někomu dáti opatření jídlem a pitím; versorgt sein mit etwas, opatřen býti, opatření míti něčím.

Versorgung, opatření; vgl. Unterhalt, Verpflegung.

Versorgungs = Anstalt, ústav opatrovací, opatrovatelna; — Haus, dům opatrovací.

Versperren, (verschließen) zamknouti něco; den Weg (durch ein Hinderniß), cestu založiti, zatahnouti, zavaliti atd.; (durch Ausdrückung des Gerichtsfiegels), něco pod pečet dáti, vzíti; spečetiti něco; s. Sperre.

Verspielen, prohrati.

Versprechen, Jemanden etwas, připověditi, přirici někomu něco; — sich, připověditi se někomu, k někomu, k něčemu.

Versprechen, daš, připověď.

Verstand, rozum; — (Sinn) der Worte, rozum, smysl slov; zweideutiger B., dvojsmyslnost.

Verständig, rozumný; — (erfahren) zkušený, zběhlý v něčem; povědomý, znalý něčeho; der Führung der Handlungsbücher v. sein, povědom býti vedení knih obchodních; s. kundig.

Verständigen, Jemanden von etwas, někomu něco oznámiti, věděti dáti, na vědomí dáti; s. bekannt geben; — sich mit Jemand, shodnouti se, sněsti se, sjednati se s někým o něco.

Verständigung, oznámení, návštěví.

Verständlich, srozumitelný; klare und v. Worte, světlá a srozumitelná slova.

Verstandlos, s. vernunftlos.

Verständniß, srozumění; zur besseren Verständniß, pro lepší srozumění; mit Jemand ein B. haben (heimlich), srozumění míti s někým; mit Jemandes B. (Einwilligung), s něčí volí a vědomím.

Verstatten, s. gestatten.

Verstecken, schovati něco někam; sich, schovati se; s. verbergen.

Verstehen, (begreifen), rozuměti, srozuměti něčemu n. o něčem; woraus v., z něčeho rozuměti, srozumívati; unter dem Worte versteht man, pod tím slovíčkem rozumí se, v tom obsaženo n. pojato jest; dies wird andererseits auch von der Gattin verstanden, to se na druhou stranu i o manželce

rozumí; — sich mit Jemanden, sněsti se, shodnouti se, sjednati se s někým o něco; (heimlich, im nachtheiligen Sinne) srozumění míti s někým; — sich zu etwas, podvoliti se, odhodlati se k něčemu.

Versteigern, prodávati něco dražbou.

Versteigerung, öffentliche, veřejná dražba.

Versteigerungszettel, dražební; — Protokoll, dr. protokol.

Verstellen, einen Ort, postaviti něco někam na překážku; die Straßen mit Wagen, postaviti v cestu vozy; — sich, přetvořiti, přetvářiti, přetvářovati se v něco; něco nápodobně činiti, stavěti se některak; ukazovati na sobě to, čeho není.

Verstellung, přetvoření, přetváření, napodobení; betteln mit B. körperlicher Gebrechen, žebrati, ukazujíc na sobě lživě tělesné vady.

Versterben, s. sterben.

Verstoßt, zatvrzelý.

Verstohlen, verstohlener Weise, kradmo, kradi; Waaren v. B. ins Land bringen (passen), kradi přinášeti, přivážeti zboží do země.

Verstoß, omyl, chyba, spletak.

Verstreichen (von der Zeit), projíti, minouti; die gesetzliche Frist v. lassen, zákonní lhůtě, právnímu času dáti projíti; nach fruchtlos verstrichenen 3 Tagen, potom, když tři dni marně minou.

Verstreichung, projítí, minutí.

Verstümmeln, zohaviti; (an Gliedern), ochromiti; (verkrüppeln), zmrzačiti; sich selbst v. (um sich dem Militärdienste zu entziehen), zmrzačiti se.

Verstümmelung, zohavení; (an Gliedern), ochromení; (Verkrüppelung), zmrzačení.

Versuch, pokouška; B. eines Verbrechens, pokouška o zločin, p. zločinu.

Versuchen, etwas, pokusiti něčeho; pokusiti se něčeho n. o něco; nichts unversucht lassen, něčehož nenechati bez pokoušky, bez pokušení; versuchter Diebstahl, Betrug, pokušená krádež, pokušený podvod; — sich in etwas, pokusiti se o něco.

Versucher, pokoušce, pokušitel.

Versuchung, pokušení.

Vertagen, z. B. den Reichstag, eine Tagung, eine Verhandlung, odročiti něco, k. p. sněm, stání, jednání; — (verschieben), odložití něco k jinému času; s. d.

Vertagung, odročení, odročka; odložení, odklad.

Vertauschen, eine Sache gegen eine andere, směniti něco za něco, něco něčím, něco v něco; směniti něco s někým.

Vertauschung, směnění, směna.

Verteidigen, einen Andern (vor Gericht), hájiti, obhajovati někoho; etwas, hájiti něčeho, obhajovati něco n. něčeho; — sich selbst, brániti se někomu n. něčemu, proti někomu n. proti něčemu; obrániti se někomu n. něčemu.

Verteidiger des Angeeschuldigten vor Gericht, obhájce obviněného.

Verteidigung (eines Andern), hájení, obhájení; (seiner eigene), obrana.

Verteidigungs-, obhajovací; obranovací, obranný; — Grund, příčina obhajovací; příčina obranovací; — Schrift, spis obhajovací; spis obranný; — Weise, způsob obhajování; způsob bránění-se.

Vertheilen, děliti, rozděliti něco; das Vermögen in 3 Theile, rozděliti majetnost na tři; — (auf Theile berechnen), rozvrhnouti, rozvrhovati něco; — das Heer in die Dörfer, rozložití vojsko po vsech.

Vertheilung, rozdělení; — (Repartition), rozvrh, rozvržení; der Concurssmasse, rozvržení podstaty konkursní (na věřitele).

Vertheilungs-Act, způsob dělení, rozdělení; — Ausweis, díleč výkaz.

Vertilgen, zahladiti něco; die Acten, zahladiti spisy; die Spuren des Verbrechens, zahladiti známky n. památky zločinu; vgl. vernichten.

Vertilgung, zahlazení.

Vertrag, smlouva; einen B. schließen, udělati, učiniti smlouvu; einen B. eingehen, vejíti v smlouvu; die vertragmachenden, vertragsschließenden Theile, strany smlouvající.

Vertrags- (co se týče smlouvy), smluvní; — Erbe, dědic ustanovený smlouvou, smluvní dědic; — maßig, co dle smlouvy jest; v. m. Frist, lhůta smlouvou ustanovená, smluvená lhůta; — Pflicht, povinnost smluvní; (durch Vertrag bestimmt) smluvená, umluvená povinnost; — Urkunde, smluvní list; — Zins, smluvní úrok; smluvený úrok.

Vertragen (verschleppen), roznesti, rozvleci něco; — (ertragen, leiden), sněsti, snášeti něco; — sich mit Jemand (gut oder schlecht), srovnati se, srovnávati se, sněsti se, snášeti se s někým o něco; wenn der Miethmann sich mit dem Hausherrn nicht vertragen könnte, kdyby se nájemník s hospodářem srovnati nemohl.

Verträglich, srovnalý, snášlivý.

Verträglichkeit, srovnalost, snášlivost.

Vertrauen, Jemanden, dověřiti, dověřovati někomu; — auf Jemanden, dověřiti se, dověřovati se někomu něčeho, někomu v něčem, něčemu; — Jemanden etwas (anvertrauen), svěřiti někomu něco.

Vertrauen, das, důvera; ein Mann des Vertrauens, muž, jemuž někdo dověruje, důvěrník.

Vertrauens-Mann, důvěrník; — = *Notum*, osvědčení důvěry; *Semanden sein V. B. geben*, někomu svou důvěru osvědčiti; — = *würdig*, důvěry hodný; — = *Würdigkeit*, důvěry hodnost.

Vertraulich, důvěrný; (*geheim*), tajný; *vertrauliche Sitzung*, tajné sedění.

Vertrauter, důvěrný, důvěrník.

Vertreiben, Jemanden, vyhnati někoho; — *eine Waare*, odbytí, prodávati zboží.

Vertreten, Jemand's Stelle, zastoupiti, zastupovati někoho v něčem, něčí místo v něčem; někomu v něčem zastoupení činiti, na něčím místě něco činiti; *ein Band (beim Reichstage)*, zastupovati zemi; *eine Parthei vor Gericht*, zastupovati stranu před soudem; *sein Gewissen mit dem Gegenbeweise, svědomí své zastoupiti odvodem*; — (*insbesondere bei der Eviction*) zastupovati někoho v něčem, k. p. v smlouvě; *der Besitzer der Sache soll seinen Gewährsmann angehen*, dař er ihn im Prozesse vertrete, držitel věci má k svému správci o to hleděti, aby jej v té při zastoupil; — (*vertheidigen*) zastati, zastávati někoho v něčem, před někým n. před něčím; zastávati něčeho n. něco; *eine Streitsache vor Gericht*, zastávati při (něčí nebo svou) před soudem; *seine Meinung*, zastávati svého mínění; *Jemand's Interessen*, zastávati něčí dobré; *ob der Kläger sich selbst zu vertreten berechtigt sei*, zdali žalobce má právo, sebe sám (svou při) zastávati; — *eine Wissenschaft ist bei den Prüfungen vertreten (wird berücksichtigt)*, při zkouškách má se k nějaké vědě zření.

Vertreter, zástupce.

Vertretung, zastoupení; zastání; f. *vertreten*.

Vertretungs-, zastupovací; — = *Vertretung*, zastupování někoho v něčem; — = *Sache (Streitsache)*, pře zastupovací, pře o zastoupení; — = *Vollmacht*, plnomocenství k zastupování; — = *Werber*, kdo žádá býti zastoupen, žadatel zastoupení.

Vertrieb, odbyt, odbytek.

Vertriebs- = *Besorger*, prostředník odbytu, odbytečník.

Vertriebener, vyhnaneč.

Vertuschen, ustříti, ustraniti něco; *ein Nachlassvermögen*, ustříti pozůstalou majetnost.

Vertuschung, ustření, ustranění.

Verübeln, někomu něco za zlé míti, něčeho ve zlé obracet, něco na zlou stránku obracet.

Verüben, ein Verbrechen, spáchatí zločin; *an Jemanden einen Mord, vraždu nad někým provesti*.

Verunehren, neuctu učiniti někomu n. něčemu.

Verunehrung, neucta; *den Religionsdiensft beleidigende W.*, neucta, urážející bohoslužbu.

Verunstalten, zohyzditi, zhyzditi.

Verunstaltung, zohyzdění, zhyzdění.

Veruntreuen, od někoho něco nevěrně odciziti, zpronevěřiti se v něčem; *veruntreutes Gut*, věc nevěrně odcizená.

Veruntreuung, zpronevěra; (*obj.*) zpronevěření; (*subj.*) zpronevěřilost.

Verursachen, Gewinn, Nutzen, Schaden; u. s. w., přinesti, přinášeti někomu zisk, užitek, škodu a t. d.; f. *veranlassen*.

Verurtheilen, Jemanden, odsouditi někoho něčeho n. k něčemu; *als Verbrecher*, odsouditi někoho za zločince; *zum Tode*, někoho odsouditi hrdla, na smrt, k smrti; *in den Ersatz der Unkosten*, někoho

odsouditi v nákladích, k nahrazení škod.

Verurtheilter, odsouzený, odsouzenec.

Verurtheilung, odsouzení.

Verwahren, etwas, schovati, schovávatí něco; (*bewahren*) chovati, opatrovatí něco; — *sich gegen Jemand*, ohraditi se proti někomu n. před někým; *seine Ehre gegen etwas v.*, ohraditi svou čest proti něčemu; — *Jemand (custodire)*, strážiti někoho, ujistiti se někým.

Verwahrer, (*depositarius*), schovatel, schovavač.

Verwahrung (*depositum*) schování; *Jemanden etwas zur Verwahrung geben*, někomu něco dáti schovati, něco ke schování dáti; — *des Verhafteten*, strážení zatčeného; *Jemanden in Verwahrung bringen*, němen, ujistiti se někým; někoho vězením opatřiti; někoho bezpečně opatřiti; f. *sich Jemandes versichern*; *Jemanden in Verwahrung halten*, strážiti někoho; (*in Verhaftung*, *im Gefängniß*) držeti někoho v zatčení, ve vězení.

Verwahrungs- = *Verhaft*, zatčení pro ujistění-se; — = *Vertrag*, smlouva schovací.

Verwalten, spravovati něco; *das Pupillarvermögen*, spravovati sirotčí statek n. majetnost; *ein Amt*, vésti, spravovati úrad.

Verwalter, správce.

Verwaltung, správa, spravování; (*Amt*) správní úrad.

Verwaltungs-, správní (co se týče správy); — = *Beamte*, správní úředník; — = *Behörde*, správní, správu vedoucí úrad; — = *Gegenstand*, správní věc; — = *Geschäft*, spravování, správní záležitost. — = *Jahr*, správní rok; — = *Kanzlei*, spr. kancelář; — = *Körper*, správu vedoucí, správní

šbor; — = *Kosten*, náklady na vedení správy; — = *Maßregel*, správní opatření; — = *System*, spr. způsob, způsob spravování, způsob správy vedení.

Verwandeln, proměnití něco v jiné; *sich v.*, proměnití se, obrátiti se v něco.

Verwandlung, proměnění, proměna.

Verwandt seyn mit Jemanden, příbuzen býti někomu; *dem Zeugenführer mit Blutsfreundschaft verwandt seyn*, svědky vedoucímu pokrevenstvím příbuzen býti; *in der Seitenlinie v.*, příbuzný v pokolení pobočným; *in männlicher*, *in weiblicher Linie v.*, příbuzný po meči, po přeslici n. po vřeteně.

Verwandter, příbuzný.

Verwandtschaft, příbuzenství; (*die Verwandten*) příbuzenstvo.

Verwandtschafts-, příbuzenský; — = *Grad*, koleno, stupeň příbuzenství; — = *Linie*, pokolení příbuzných; — = *Verhältniß*, svazek příbuzenský, sv. příbuzenství.

Verwandtschaftlich, příbuzenský.

Verwarnen, Jemanden, vystrážiti, vystrážiti někoho, výstrahu někomu dáti před někým n. před něčím, od někoho n. od něčeho, z něčeho.

Verwarnung, vystrážnutí, vystrážení, výstrahy dání.

Verwechseln, měniti, směniti, směňovati něco za něco, něco něčím.

Verwechslung, měnění, směnění, směna; *W. von Papiergeld*, měnění peněz papírových; *W. der Strafarten*, směna trestu jednoho způsobu za trest jiného způsobu.

Verwechslungs- = *Casse*, pokladnice směňovací.

Verwegen, opovážlivý, všetečný.

Verwegenheit, opovážlivost, všetečnost; *W. eines Diebes*, opovážlivost zlodějova.

Verwehren, brániti, zbraňovati někomu něčeho, něčemu.

Verweigern, etwas, zbraňovati se něčeho, odepřiti něčemu, zpěčovati se něčemu; Jemanden eine Bitte v., odepřiti žádosti někoho; die Unterschrift v., zbraňovati se podpisu, zpěčovati se podepsati.

Verweigerung, zbraňování - se, zpěčování - se, odepření.

Verweis (Rüge), důtka; (gerügter Fehler) výtka.

Verweisen, Jemanden auf etwas, (hinweisen), ukázati někomu k něčemu n. k někomu; — Jemanden o. etwas vor o. zu Jemanden (überantworten), odkázati někoho n. něco k někomu n. k něčemu; vor das Geschwornen-Gericht Jemanden v., odkázati někoho k soudu přísežných; die Streitsache vor das competente Gericht v., odkázati při k soudu příslušnému; Jemanden mit seinen Ansprüchen auf den Rechtsweg, odkázati někoho k pořadu práva s tím, čehož vyhledává; — Jemanden des Landes, vypověditi, vyhnati někoho ze země; — Jemanden etwas, (vorrücken, vor die Augen rücken), vytknouti, vytýkati někomu (oči) něčím; Jemanden ein Verbrechen v., vytýkati někomu (oči) zločinem.

Verweisung, ukázání, odkázání, vypovězení; vytýkání, výtka; B. des Schuldigen vor das Criminalgericht, odkázání vinného k soudu hrdelnímu.

Verweisung-(Überantwortungs-) odkazovací; — = Erkenntniß, odkazovací náleží; — = Urtheil, odk. rozsudek.

Verwendbar, čeho lze na něco obrátiti, vynaložiti, k něčemu potřebovati; spůsobný k něčemu.

Verwendbarkeit einer Person beim Lehrfach, spůsobnost někoho k užitelství.

Verwenden (aufwenden), dáti, vydati, obrátiti, vynaložiti něco na

něco; für die Concursmasse etwas v., vynaložiti něco na podstatu konkursní; das Geld auf Bezahlung der Schulden, dáti, obrátiti peníze na zaplacení dluhů; der Verordnung gemäß etwas v., obrátiti něco na ta místa, kdež a kamž rozkázáno; vielen Fleiß auf etwas, velikou pilnost na něco vynaložiti; Jemanden zu etwas, potřebovati někoho k něčemu n. v něčem; sich zu etwas o. für etwas, přičiniti se k něčemu n. o něco; zur Stiftung eines Vergleiches sich v., přičiniti se ke spůsobení přátelského narovnání; für die Herbeischaffung von Urkunden, přičiniti se o zjednání listin; für Jemanden sich v., ujímati se o někoho, přimlouvati se za někoho.

Verwendung eines Bewerbers (Geschicklichkeit), spůsobilost uchazečova; (Betragen), chování; B. und Fortgang der Studirenden, přičinění a prospěch studujících; bei einem Ante in B. stehen, potřebován býti v úradě; B. der Gensdarmarie, četnictva k něčemu potřebování; s. verwendbar und verwenden.

Verwerfen, zavrhnouti něco; ein Gesuch, einen Vergleichsversuch, einen Zeugen, Candidaten v., zavrhnouti žádost, narovnání, svědka, uchazeče.

Verwerflich, zavržitelný; v. Zeuge, zavržitelný svědek.

Verwerfung, zavržení.

Verwerthen, etwas, zpeněžiti něco.

Verweser, správce; (Stellvertreter), náměstek.

Verwesung eines Amtes, s. Verwaltung.

Verwickeln, sich in etwas, z. B. in einen Streit, in Schulden u. s. w. zaplesti se do něčeho, v něco, něčím; k. p. v rozepři, do dluhu

a t. d.; eine verwickelte Sache, věc zapletená.

Verwilligen, povoliti někomu v něčem; povoliti něčemu n. k něčemu, místo u sebe dáti něčemu; ein Gesuch, eine Bitte v., povoliti žádosti, prosbě; vgl. bewilligen.

Verwilligung, povolení.

Verwirken, etwas, proviniti něco někomu n. proti někomu; Jemandes Gnade, proviniti něčí milost; das Leben, die Ehre, das Vermögen, proviniti hlavu, čest, statek pro něco; — (durch eine Schuld verlieren), propadnouti něco někomu n. k někomu, něčemu n. k něčemu; eine Strafe von 100 fl. v., propadnouti pokuty 100 zlatých; upadnouti v pokutu, v trest; verwirkte Geldsumme, suma peněz v pokutě propadená; vgl. verfallen.

Verwirklichen, něco k místu a konci přivesti, k skutku přivesti, na místo postaviti.

Verwirkung, provinění něčeho; propadení.

Vermitwet, ovdovělá.

Verwundbar, zranitelný.

Verwunden, raniti, zraniti někoho něčím (k. p. v hlavu); Jemanden tödtlich v., raniti někoho smrtelně, k smrti, na smrt; — sich, raniti, zraniti se.

Verwundung, zranění; schwere, leichte B., zranění těžké, lehké.

Verzählen, sich, s. verrechnen.

Verzehren, protráviti něco; was auf der Hin- und Rückreise verzehrt wird, co se na cestě tam i zase protráví, co se vydá na potravu.

Verzehrung, protrávení, vydání na potravu.

Verzehrungssteuer, potravní daň, potravné; — = Äquivalent, = Entschädigung, náhrada za potravné; — = Nachtragsgebühr, doplatek

potravného; — = Pächter, pachtovatel dané potravné.

Verzeichnen, poznamenati, seznamenati něco; sepsati něco; die Acten, poznamenati spisy; seine Schulden, sepsati své dluhy.

Verzeichniß, poznamenání, seznamenání, seznam; sepsání, sepis.

Verzeihen, odpustiti, prominouti někomu něco.

Verzeihung, odpustění, prominutí; um B. bitten, prositi za odpustění.

Verzicht leisten, B. thun auf etwas, odřici se něčeho; (etwas aufgeben), vzdáti se něčeho, vzdáti něco.

Verzicht = Leistung, odřeknutí-se, vzdání-se něčeho; — = Nevers, zápis odřikací.

Verziehen, (in die Länge ziehen), protáhnouti, protahovati něco; von Tag zu Tag, bis zu einer Zeit etwas v., protahovati něco den ode dne, až do času.

Verzinsen, úroky někomu z něčeho platiti, úročiti někomu něco z něčeho; Jemanden ein Capital mit 5 Perc. jährlich verzinsen, úročiti někomu z nějaké sumy (z jistiny) platu ročního pět zlatých ze sta.

Verzinslich, úročný; etwas v. anlegen, něco na úroky, pod úroky dáti n. půjčiti; v. Papiergeld, úročné peníze papírové.

Verzinsung einer Summe, úročení z jisté sumy.

Verzögern, (aufschieben), prodlíti, prodlévati něčím n. s něčím; meškati něčím; odkládati něčeho n. s něčím; mit der Bezahlung der Steuer, zaplacením dané meškati; — (in die Länge ziehen), protáhnouti, protahovati něco; ein Geschäft, protahovati práci; die Streitsache wider die Ordnung, protahovati při proti rádu; die Sache wird verzögert, věc stává se na průtahách; — (aufhalten,

hindern), meškati někoho n. něco něčím; die Ablegung des Eides (von einem Andern), durch Ergreifung der Appellation, vykonání přísahy meškati vzatým odvoláním.

Verzögerung (Aufschub), prodlení, odklad, odtah; — (das Ziehen in die Länge), protahování, průtah; — (Hinderuß), meškání.

Verzögerungs = Zinsen, úroky z prodlení.

Verzollbare Sachen, věci clu poddané.

Verzollen, vycliti něco; eine nicht verzollte Sache, věc nevyclená.

Verzug, s. Verzögerung; ohne weiteren Verzug, bez dalších odtahův.

Verzugs = Zinsen, s. Verzögerungs-Zinsen.

Verzweigen, šich, rozvětvení se; eine weitverzweigte Verschwörung, daleko široko rozvětvené spiknutí.

Veteran, vysloužilce.

Veteranen = Zeichen, znamení vysloužilecké, zn. vysloužilcův.

Vetter (väterlicher Seite), strýc; (mütterlicher Seite), ujec.

Vegatorisch, týravý (slov. prekaravý).

Vicar, vikář, náměstek; bischöflicher V. (biskupský vikář, b. náměstek).

Vicariat, vikářství.

Vice, místo-; — Bürgermeister, místostarosta; — Consul, místokonsul; — Director, místoředitel; — Directorat, místoředitelství; — König, místokrál; — Präsident, místopředseda.

Vice versa, zase nazpět, zase zpět, též zas; v opak, na opak.

Victualien-Handel, obchod s potravinami, s jezivem; — Verschleißer, prodavač potrav, jeziva.

Vidimiren eine Urkunde, úředně listinu osvědčiti; vidimirte Abschrift, prepis úředně osvědčený.

Vieh, dobytek; (slov. lichva.)

Vieh (co se týče dobytka); —

Arzneikunde, dobytčí lékařství; — Arzt, dobytčí lékař; — Beschau, zhlednutí dobytka; — Diebstahl, krádež na dobytku spáchaná; — Fall, pád dobytčí; — Händler, obchodník v dobytku; — Krankheit, dobytčí nemoc; — Markt, dobytčí trh; — Schlachtungs-Protokoll, protokol o porážení dobytka, protokol porážecní; — Seuche, dobytčí mor, pád; — Stand, stav dobytka; — Standstabelle, seznam dobytka; — Steuer, daň z dobytka; — Trieb, honění dobytka; — Triebrecht, právo ku průhonu; — Trift, právo k pasení (dobytka); — Weide, dobytčí pastva; — Zucht, chování dobytka.

Vielmännerei, mnohožství.

Vielweiberei, mnohoženství.

Vierteljährig, čtvrtletní; v. j. Aufündigung, výpověď čtvrtletní; výpověď čtvrt léta napřed (vědětí daná); čtvrtletí napřed vědětí dané.

Vinculiren, eine Obligation, zaváditi dlužní list.

Vinculum, závada.

Vindication (Eigenthumsflage), žaloba vlastnická.

Vindiciren etwas, k někomu o něco hleděti právem vlastnickým; něčeho žádati, pohledávati z práva vlastnického.

Virguliren, znamenati, poznamenati něco háčkem, závorkou.

Visitation, přihlídka, dohlídka; der Gerichte, přihlídka k soudům.

Visitator, přihlídece, přihlížitel.

Visitiren, přihlížeti, dohlížeti k něčemu; das Heer v., přihlížeti k vojsku.

Visitirung, s. Visitation.

Vista, Wechsel a, směnka splatná n. výplatná po vidění.

Blies, rouno; Orden des goldenen Blieses, rád zlatého rouna.

Vogt, starosta, vojt; — (Feldhüter), dohlídce polní; — (Vormund), opatrovatel; — (Verwalter), správce; Kirchen-Vogt (Schuhherr), opravce majetnosti zádušní n. kostelní.

Vogtei, starostství, vojtovtví; opatrovatelství; správní úřad; — (Schuß) -Recht, oprava, právo opravni na něčem.

Volk, národ, lid; — (Truppen), lid, vojsko, mužstvo.

Volks, (co se týče národu, lidu); — Angelegenheit, věc, záležitost, potřeby lidu; — Aufklärung, osvěta národní; — Bildung, vzdělání lidu; allgemeine V.B., obecné vzd. l.; — Bewegung, hnutí lidu; — Blatt, národní list, n. denník; — Classe, třída lidu; — Fest, národní slavnost; — Schule, národní škola; — Stamm, národní kmen; — thümlich, národní; — thümlichkeit, národnost; — Unterricht, vyučování lidu; — Versammlung, shromáždění lidu, národní shromáždění; — Vertreter, zástupce, zastupitel národu; — Vertretung, zastoupení národu; — Zahl, lidnatost.

Völker-Recht, právo mezinárodní; — rechtlich, co dle práva mezinárodního jest; — Wanderung, stěhování-se národů.

Voll, s. vollkommen.

Vollbringen, dokonati něco; dovesti, přivesti něco k dokonání, ku konci; wirklich vollbrachte That, skutečně dokonany n. dovedený skutek.

Vollbringung des Verbrechens, dokonání zločinu.

Vollbürtig, plnorodný.

Vollbürtigkeit, plnorodnost.

Vollenden, skončiti, dokonati, vyplniti něco; das zwanzigste Lebensjahr v., dojíti úplna dvacátého roku života; vollendetes

zwanzigstes Lebensjahr, skončený n. vyplněný dvacátý rok života.

Vollführen, vykonati něco; ein Gesetz v., vykonati, vykonávati zákon.

Vollführung, vykonání, vykonávání.

Vollgenuß, úplně požívání; V. der Rechte, úplně požívání práv.

Vollgültig, úplnou platnost mající.

Vollgültigkeit, plná, úplná platnost.

Volljährig, zletilý.

Volljährigkeit, zletilost.

Vollkommen, dokonalý; (vollständig), úplný; v. Beweis, úplný důkaz; vollkommenen Glauben verdienende Urkunde, listina úplně víry hodná.

Vollmacht, plná moc, plnomocenství; (subj.) plnomocnictví.

Vollmacht, plnomocenský, plnomocnický; — Brief, mocný list; — Geber, plnomocitel; — Nehmer, plnomocník; — Vertrag, smlouva plnomocenská.

Vollständig, úplný.

Vollständigkeit, úplnost.

Vollstrecken, vykonati něco; eine Entscheidung, ein Urtheil, vykonati rozhodnutí, rozsudek; vollstreckende Gewalt, s. vollziehen; — ein Lebensjahr, s. vollenden.

Vollstrecker, vykonatel, vykonávateľ.

Vollständig, úplný, zevrubný.

Vollstreckung, vykonání.

Vollzählig, čeho jest úplný počet.

Vollzähligkeit, plný počet.

Vollziehbar, vykonatelný, výkonný.

Vollziehen, vykonati něco, přivesti něco k vykonání; den Ausspruch des Richters, vykonati výrok soudcův; vollziehende Gewalt, vykonávací moc.

Vollzieher, vykonatel, vykonávateľ.

Vollziehung, Vollzug, vykonání, výkon.

Vollzug, = Vollzugs, (co se týče

vykonání) vykonací, vykonávací; — *Sehung*, vykonání, přivedení k vykonání; — *Verordnung*, nařízení vykonací n. vykonávací; — *Vorschrift*, předpis vyk.

Volontár, dobrovolník.

Von Amtswegen, z úřadu, z povinnosti úřadu; *von nunan*, po dnešní den; *von Seite des Gerichts*, od soudu, *s. Seite*, *von Todeswegen*, pro smrt.

Vor, před; *vor Verlauf von 14 Tagen*, dříve projíti 14 dnů.

Vor- (*vorgehend*), předchozí, předchodní; — (*mittlerweilig*), zatímový; — (*vorbereitend*), přípravný.

Voracten (*vorhergehende A.*), předcházející, předešlé spisy; (*vorbereitende A.*), přípravné spisy.

Voranschlag der Einnahmen und Ausgaben, předchozí rozvrh příjmů a vydání.

Vorarbeit, práce přípravná.

Vorarbeiten, pracovati napřed, připravovati nějakou práci.

Vorarlberg, Vorarlberk.

Vorausbezahlen, zaplatiti napřed.

Vorausbezahlung, napřed zaplacení.

Vorausfassen, (*einen Entschluß fassen*), umíniti, umíniti sobě něco; *vorausgefaste* (*vorbédachte*) *Abſicht*, úmysl rozmyslený.

Vorausgabe, napřed dáni.

Vorausgeben, dáti něco napřed.

Voraushaben, etwas vor einem *Andern*, před jiným něco napřed míti.

Vorausſchicken, *der Beerdigung* eine *Wahnung*, před přísahou dáti napřed napomenutí.

Vorausſehen, něco napřed položit, pokládati; *vgl. vorsehen*; — (*dafürhalten*), míti za to, že . . .; za jiné nemít, než že . . .; — (*dafür annehmen*), vzíti za to, přijmouti za to, že . . .; *vorausgeſeht daß* . . ., vezmouc za to, přijmouc za to, že . . .

Vorausſetzung, (*Vermuthung*), domněnka.

Vorausſicht, prozřetelnost; *B. im Zwecke*, prozřetelnost k účelu.

Vorausſichtlich, jakož předvídati, jakož se nadíti jest.

Vorausvermáchtuiß, napřed odkázání, odkaz napřed učiněný.

Vorauszahlen, platiti napřed.

Vorauszahlung, napřed placení.

Vorbedacht, rozmysl; *mit B.*, s rozmyslem.

Vorbedáchtig, rozmyslný; *adv. rozmyslně*, s rozmyslem.

Vorbedingung, čehož se napřed k něčemu vyhledává; *B. zu den Studien*, čehož se napřed ke studiím vyhledává, *spüſobilost* ke studiím.

Vorbehalt, výhrada, zůstavení, *mit B. der Appellation*, s výhradou odvolání-se na vyšší soud; *zůstávajíc* toho při někom n. při něčí vůli, aby se odvolal na vyšší soud; *außſchließender B.*, výhradné pozůstavení.

Vorbehalten, vyhraditi sobě n. někomu něco; *pozůstaviti* sobě něčeho; *die Auslöſung ſich v.*, *pozůstaviti* sobě výplaty.

Vorbehaltlich, s výhradou; *vyhradíc* sobě něco, *pozůstavujíc* sobě něčeho; *B. der Strafe*, s výhradou trestu; *vorbehaltlich der Genehmigung Sr. Maj.*, vyhrazujíc schválení J. Vel.

Vorbenannt, *s. oermáht.*

Vorbereiten, připraviti, připravovati něco.

Vorbereitung, příprava.

Vorbereitungſ-, přípravný, přípravní; — *Studium*, přípravné studium; — *Wiſſenſchaft*, věda přípravná.

Vorbericht, předchozí zpráva.

Vorbefcheiden, *s. verbeſcheiden.*

Vorbeugen, etwas, vyvarovati, zabrániti něco n. něčemu; *predejtiti* něco, něčemu stříc vkročiti; *dem Schaden, dem Unglücksfalle v.*, vyvarovati škodě, neštěstí.

Vorbeugung, vyvarování, předejítí, stříc vkročení; — *ſmaßregel*, prostředek vyvarovací, předstízný.

Vorbildung, přípravné vzdělání; *wiſſenſchaftliche B. zu einem Amte*, přípravné vědecké vzdělání k úřadu.

Vorbringen, něco přednesti, předložiti.

Vorältern, předkové.

Vorenthalten, někomu něco za sebou zadržeti; *ein anvertrautes Gut*, zadržeti za sebou svěřený statek, *vorenthaltener Lohn*, zadržaná mzda.

Vorenthaltung, zadržení, zadržování něčeho.

Vorerhebung, přípravné vyšetřování, *př. vyhledávání.*

Vorerinnerung, předchozí napomenutí.

Vorerwähnt, *s. oberwähnt.*

Vorfahr, předek; *Vorfahren*, předkové.

Vorfall, příhoda, příběh, případ.

Vorfallen, (*ſich ereignen*), přihoditi se, nahoditi se; *bei vorfallender Reife*, nahodí-li se jaká cesta.

Vorfinden, najíti někoho n. něco; (*antreffen*), zastihnouti; (*bemerkten*), shledati; *wenn Acten vorgefunden werden*, najdou-li se spisové; *an Jemanden einen Betrug v.*, najíti, shledati při někom leſt.

Vorfordern, Jemanden *vorſ Gericht*, pohnati, pohaněti někoho na soud, před soud, k soudu; *Vorforderer*, půhonce; *der Vorgeforderte*, pohnaný.

Vorforderung, půhon, pohnání.

Vorforderungſ-, pohnací, pohaněcí; — *Brief*, list pohnací; — *Beſehl*, p. rozkaz; *Edict*, p. provolání; — *Triſt*, p. lháta.

Vorfrage, (*vorgängige Frage*), otázka předchozí; (*vorbereitende Frage*), otázka přípravná; *die Verhandlung hängt von der Beantwortung einer B. ab*, řízení

závisí na tom, kterak se odpoví k některé přípravné otázce.

Vorſühren, Jemanden (*geſtellig machen*), postaviti někoho (k soudu, před soud; *ehemals*, pohnati někoho o něco).

Vorführung, postavení, (*ehemals pūhon*).

Vorführungſ-, postavicí, postavovací; — *Beſehl*, rozkaz postavicí, r. postavovací; *Verhaftſ- und B.-B.*, rozkaz zatykačí a postavovací.

Vorgang (*Vorfall*), příběh; (*Verfahren*) *s. d.*

Vorgänger, předchůdce, předchozí; předek.

Vorgängig, předchozí, předcházející; předešlý.

Vorgeben (*vorausgeben*), dáti něco napřed; — (*vorhalten, vorwenden*), předstíratí někomu něco; *fälfſchlich v.*, křivě, nepravě něco předstíratí.

Vorgeben, *daß*, předstíření, předstírání.

Vorgefaßte Meinung, domněni napřed pojaté.

Vorgehen, (*Vorzug haben*), předjítí, předcházeti někoho n. něco v něčem n. něčím; — (*vor ſich gehen, vorſchreiten*), předse jíti v něčem n. něčím; *nach der Vorſchrift v.*, dle předpisu předse jíti; *mit der Verſteigerung*, s dražbou předse jíti; *gegen eine Ungeſeßlichkeit*, předse jíti, postupovati proti nezákonnosti; — (*verfahren*), přikročiti, přikračovati k někomu něčím; *gegen Jemanden mit der Strafe*, přikročiti k někomu trestem; *im Rechtswege der Schulden wegen*, přikročiti k někomu pořadem práva o dluhy.

Vorgehend, předcházející, předešlý; *vorgehende und nachſtehende Gläubiger*, věřitelé přednější a poslednější.

Vorgeſetzter, představený.

Vorgreifen, v něco napřed (před jiným) sahati, něco napřed ují-

mati; der Ansicht Jemand's v., ohlásiti se v něčem prvé, než jiný mínění své pronesl; mínění svému před jiným dávatí průchod n. platnost; (vorschreiben,) předpisovati někomu v něčem; der competenten Behörde v., činiti něco (o své ujmě), příslušný úřad opovrhující.

Vorhaben, etvaš, v úmyslu míti něco; úmysl míti, toho úmyslu býti; předsevzetí míti; einen Bau vorhaben, úmysl míti stavěti.

Vorhaben, daš, úmysl; Unternehmen, předsevzetí.

Vorhanden, co tu jest, co před rukama jest; die vorhandenen Beweismittel, právody, které tu jsou, které jsou před rukama; wenn keine Verwandte vorhanden sind, když tu přátel žádných není.

Vorher, napřed, před tím; — =aufkündigen, něco napřed vypověditi; — =bestimmen, něco napřed ustanoviti; — =sehen, něco napřed viděti, věděti; (vorsehen) mit einer Bestimmung für einen Fall, učiniti napřed opatření na nějaký případ; — =verkündigen, něco napřed oznámiti, napřed věděti dáti.

Vorjahr, předešlý rok, minulý rok.

Vorkauf, předkup.

Vorkaufs-Recht, právo předkupní.

Vorkaufen, něco napřed kupovati; předkoupiti, předkupovati něco.

Vorkäufer, předkupce, předkupitel, předkupovač.

Vorsehen, opatřiti něco, opatření učiniti něčeho n. v něčem.

Vorsehrung, opatření; B. treffen, s. vorsehren.

Vorkommen, Jemanden o. einer Sache, s. zuvorkommen; — (vorfällen), přihoditi se, zběhnouti se, udáti se; — was in der Duplik vorgekommen (angeführt worden) ist, co bylo v duplice přivedeno; bereits vorgekommene

Bemerkungen, co bylo již před tím připomenuto.

Vorkommniß, příběh, událost, příhoda.

Vorladen, (beschicken), Jemanden vor's Gericht, obeslati někoho k soudu n. před soud; den Gegentheil zur Anhörung des Eides, obeslati stranu druhou k slyšení přísahy; — (einberufen), povolati někoho; die Gläubiger durch ein öffentliches Edict auf einen Tag v. (im Concurse), povolati věřitele veřejným listem provolacím k jistému dni.

Vorladung, (Beschickung), obslání, obsílka; schriftliche B., obsílka listem; — (Einberufung), povolání.

Vorladungs-, (Beschickungs-), obsílaci; — =Befehl, obsílací rozkaz; — =Zettel, obsílací list; — =Edict, povolací provolání.

Vorlage (vorgelegte Schrift), předloha, předložka.

Vorläufig (vorgängig), předcházející, předchozí, předchodní; předešlý; adv. prvé, napřed; (vorbereitend), přípravný, přípravný; (zeitweilig, interimistisch), zatímný; adv. zatím.

Vorlegen, eine Schrift, seine Meinung, předložiti někomu spis, své zdání; — eine Frage, učiniti na někoho n. na někom otázku, vydati na někoho otázku; tázati se někoho o něčem, dotazovati se na někom něčeho n. o něčem.

Vorlesen, Jemanden etvaš, čísti, přečísti něco před někým; den Parteien den Befund der Kunstverständigen, zdání znalců před stranami přečísti.

Vorlesung, čtení.

Vorliegen, před rukama býti, ležeti; die vorliegenden Beweismittel, právody, ježto tu jsou, ježto jsou před rukama; vgl. vorhanden.

Vormann, předchůdce.

Vormerke, s. Vormerkbuch.

Vormerkbuch, kniha záznamní; B. über die Notare, kniha záznamní notářů; ein B. über den Giftverkauf führen, knihu záznamní vésti k zapisování prodeje jedu.

Vormerken, znamenati, zaznamenati; die vorgemerkten Gläubiger, věřitelé (v knihách veřejných) zaznamenáni; etvaš bei der Landtafel v., zaznamenati něco u desk; bei der Landtafel vorgemerkt, zaznamenáný v deskách zemských.

Vormerkung, zaznamenání, záznam; über die Anmeldungen, zaznamenání přihlášek.

Vormerkungs-, záznamní; — =Bevilligung, záznamní povolení, povolení k záznamu; — =Gesuch, záznamní žádost; — =Patent, patent o záznamech; — =Verber, žadatel záznamní, žadatel záznamu.

Vormund, poručník (otec poruční).

Vormünderin, poručnice.

Vormundschaft, (obj.) poručenství; (subj.) poručnictví; (die Vormünder), poručnictvo.

Vormundschafts-, poručenský, poručnický, s. Vormundschaft; — =Amt, =Behörde, poručenský úřad; — =Angelegenheit, věc, záležitost poručenská; — =Buch, poručenská kniha; (das B. des Vormundes in Betreff seines Amtes), poručnická kniha; — =Gelder, poručenské peníze; — =Gelübde, slib poručnický; — =Oberaufsicht, poručenská vrchní dohlídka; — =Rechnung, poručnický účet; — =Sache, věc, záležitost poručenská, v. z. poručnická.

Vormundschaftlich, (obj.) poručenský; (subj.) poručnický; v. Gericht, poručenský soud; v. Pflicht, poručnická povinnost;

(Pflicht eines Vormundes), povinnost poručnickova.

Vornahme, vzetí něčeho předse; s. Vornehmen.

Vorname, jméno; Vor- und Zuname, jméno a příjmení.

Vornehmen, vzíti něco předse; eine Arbeit v., předse vzíti práci; die Zeugenverhöre v., předse vzíti svědků vyslyšení, vyslychati svědky.

Vorrang, přednost.

Vorrath, zásoba; B. an Lebensmitteln, zásoba potravná.

Vorräthig, zásobný, zásobní.

Vorrecht, přední právo, přednost; ein B. genießen, míti přednost.

Vorrechts-, (co se týče přednosti); — =Klage, žaloba o přednost.

Vorrede, předmluva; B. zur Gesessammlung, předmluva na shromáždění zákonů.

Vorrufen, povolati, zavolati někoho před sebe n. před jiného; — (beschicken), obeslati.

Vorrufung, povolání, zavalání; obeslání, obsílka.

Vorrufungs-, (Einberufungs-), =Edict, povolací provolání; (Beschickungs-), obsílací provolání.

Vorsatz, (Absicht), úmysl; (Unternehmen), předsevzetí; böser B., zlý úmysl.

Vorsätzlich, úmyslný; adv. úmyslně, z úmysla, zúmyslně.

Vorschein, zum B. kommen, přijíti, vyjít na jevo; zum B. bringen, vynesti něco na jevo.

Vorschieszen, Jemanden etvaš, založiti někoho něčím; eine Summe Geldes, založiti někoho penězi, sumou peněz.

Vorschlag, návrh, předložení; B. über eine Sache, návrh něčeho; einen B. thun, s. vorschlagen.

Vorschlagen, etvaš, navrhnouti něčeho; předložiti, předkládati něco; einen Zeugen über die Weisartifel v., předložiti svědka o články právodní.

Vorschreiber, Erb-, kraječ dědičný.
Vorschreiben, (verordnen), předepsati, předpisovati někomu něco; das vorgeschriebene Patent, předepsaný patent; — (eintragen) etwas in einem Buche, zapsati něco do knihy, v knihu; knihami něco zapsati; Jemanden zur Steuer v., psáti, zapsati na někoho daň.

Vorschreibungsbuch, kniha zapisovací.

Vorschrift, předpis.

Vorschrifts- měřig, dle předpisu; v. m. Sorgfalt, předepsaná pilnost; — widrig, proti předpisu.

Vorschub geben, v. leisten Jemanden, na ruku býti někomu, nad někým držeti ruku, nadržovati někomu v něčem; einem Verbrecher v. l., nadržovati zločinci.

Vorschubleistung, nadržování někomu.

Vorschuß, záloha; Geld-, záloha peněžita; v. nehmen, zálohu vzíti.

Vorschuß-, záložní; — Gelder, záložní peníze; — Quittung, kvitance ze zálohy, záložní kvitance; — Rechnung, účet záložní, účet ze zálohy; — Schuldner, záložní dlužník; záloženec; — weise, způsobem zálohy.

Vorschützen, předestřítí, předstírati někomu něco (t. před oči); zastíratí se něčím; eine Krankheit v., zastíratí se nemocí; die vorgeschützten Zeugen, svědkové, jež někdo míti předstírá; — (anführen), přivesti, předložiti něco.

Vorsehen, etwas rücksichtlich einer Sache, opatřiti něco, učiniti opatření něčeho n. v něčem.

Vorsehen, Jemanden einem Andern, představití někoho někomu; einem Geschäfte, představití někoho nad něčím; Jemanden als Richter v., představití někoho za soudee;

vorgeseht sein, představeným býti, představenu býti; vorgesehtes Amt, představený úřad; — (vorsehen), přednost dáti někomu před někým; vorgeseht sein, přednost míti před někým; Jemanden in einer Classe der Gläubiger einem Andern vorsehen, někomu v třídě věřitelů přednost dáti před jiným.

Vorsehlich, f. vorsäglich.

Vor sich gehen, f. vorgehen; eine Sache geht vor sich (hat ihren freien Lauf), věc má svůj průchod.

Vorsicht, opatření; (Behutsamkeit), opatrnost; eine v. treffen, f. vorsehen.

Vorsichtig, opatrný.

Vorsichtigkeit, opatrnost.

Vorsichtsmassregel anwenden, užiti prostředků opatrnosti.

Vorsichtsmittel, prostředek opatrnosti.

Vorsichtsweise, opatrnosti k vůli; (mittlerweile), zatím.

Vorsitz, (obj.) předsedění, předsedání; přední n. první místo; (subj.) předsednictví; den v. führen, napřed seděti, na prvním místě seděti, předsedním býti, předsedati; unter dem Vorsitz des Bürgermeisters, za předsedního starosty obce; die Ráthe sollen dem Alter nach unter einander den v. haben, radní sedejte jedni nad druhými podle let.

Vorsitzen, f. Vorsitz haben.

Vorspann, příprěž.

Vorspanns-, příprěžní; — Leistung, příprěže dáni; — Strafe, silnice příprěžní; — Wesen, příprěžnictví.

Vorspiegeln, někomu lživě něco (před oči) předstírati, něčím se lživě zastíratí.

Vorspiegelung, fašše, křivé n. lživě předstírání.

Vorstadt, předměstí.

Vorstand, (das Amt an und für sich), představenství; — (ein Vorsteher), přestavený; (die Vorsteher insgesammt), představenstvo; v. einer Gemeinde, f. Gemeindevorstand.

Vorstands-Mitglied, úd představenstva; — Stellvertreter, náměstek představeného.

Vorsteher, einem Amte, představeným býti v úřadě; (das v. verwalten), spravovati úřad; einem Geschäfte, einer Sache v., představeným býti nad něčím; spravovati, řídití, vésti něco.

Vorsteher, představený; v. des Collegialgerichtes, př. soudu shorového.

Vorstellen, Jemanden etwas (vorhalten), představití, předložiti někomu něco (před oči); předstírati někomu něco; — (Einwendungen machen), námítky činiti, brániti se, ozývati se proti něčemu; — Jemandes Person (vertreten), zastupovati někoho v něčem, něčí místo v něčem; der Gesandte stellt die Person seines Monarchen vor, vyslanec zastupuje místo svého mocnáře.

Vorstellung, představení, předložení; předstírání; za stoupení; listige Vorstellungen, lstivé předstírání; f. vorstellen; — (Gedanke), pomyslení, pomysl.

Vorsterben, Jemanden, zemřítí dříve jiného, prvé než jiný; předumřítí.

Vorstrecken (borgen), uvěřiti někomu něčeho; (leihen), půjčiti někomu něco; — (vorschießen), založiti někoho něčím; Jemanden etwas aus dem Staatsfchaze v., založiti někoho něčím z pokladnice státní.

Vorstreckung, uvěření, úvěrek; půjčení, půjčka; založení, záloha.

Vorstudium, studium přípravné.

Vortheil, prospěch, dobré; (Nutzen), užitek; (Gewinn), zisk;

entgangener Vortheil, uslý zisk; zu Jemandes Vortheil, k něčemu dobrému, k něčemu prospěchu.

Vortheilhaft, prospěšný.

Vortrag, přednesení, přednášení, přednáška.

Vortragen, etwas mündlich, přednesti něco v slovích, ústně.

Vorüberfahren, jeti mimo; bei der Mauth v., projeti clo.

Vorübergehende Bestimmung, ustanovení pomíjející; (Interimsbestimmung), ustanovení zatímné.

Voruntersuchung, vyšetřování přípravné.

Voruntersuchungs- Acten, spisy přípravného vyšetřování; — Sandlung (eine einzelne), čin k vyšetřování přípravnému náležitý.

Vorurtheil, předsudek.

Vorwand, zámysl; zastření, zástěra; unter dem v., pod tím zámyslem, pod takovou zástěrou; einen v. nehmen, zámysl bráti, zámyslu hledati.

Vorweisen (vorzeigen), ukázati někomu něco; eine Urkunde, ukázati listinu; (vorlegen), předložiti někomu něco.

Vorweiser einer Urkunde, ukazatel listiny.

Vorweisung, ukázání; — eines Wechselbriefes, f. Präsentation.

Vorwenden, etwas, zastíratí se něčím; předstírati někomu něco; f. vorschützen.

Vorwerfen, Jemanden etwas, vyčítati někomu něco, vyčítky někomu činiti n. dělati; Jemanden die ausgedandene Strafe vorwerfen, vyčítati někomu trest vystály; (zur Last legen), dávatí někomu něco za vinu.

Vorwiegen, (Uebergewicht haben), převahu míti; die vorwiegende Meinung, mínění mající převahu.

Vorwurf, vyčítka.

Vorzeigen, ukázati někomu něco; eine Urkunde zum Ausweis, prokázati něco listem.

Vorzeiger, ukazatel.

Vorziehen, eine Sache einer andern, předkládati něco něčemu, přednost dávati něčemu před něčím.

Vorzug, přednost; vor einem Andern einen V. haben, něco před jiným napřed míti, v něčem přednost míti; den V. einräumen, někomu v něčem napřed dáti, přednost dáti; die Zuvorkommung gibt im Rechte den Vorzug, kdo jest přednější časem, bude bližší právem.

Vorzugs-Klasse, třída přednosti; — =Recht, právo přednosti; (beseres Recht), přednější právo.

Vorzüglich, výtečný, znamenitý; v. Geschicklichkeit, výtečná, obzvláštní spůsobnost; vorzüglicheres Recht, přednější, lepší právo; (adv.) die Prüfung vorzüglich bestehen, odbyti zkoušku výtečně; der Richter soll vorzüglich erheben, ob . . ., soudce má především, n. zvláště vyhledati, zdali . . .

Vorzüglichkeit, výtečnost, přednost.

Votiren, über e., hlasovati, hlas dávati o něčem.

Votirung, hlasování, dávání hlasů.

Votum, hlas (přímlova); sein V. abgeben, dáti svůj hlas; (přímlovati se).

W.

Waare, zboží (slov. tovar); eine außer Handel gefetzte Waare, zboží z obchodu vyloučené.

Waaren-, (co se týče zboží); — =Absatz, prodej, odbyt zboží; — =Artikel, věc obchodní, zboží; — =Austritt, východ zboží; — =Ausfuhr, vývoz, vyvážení zboží; — =Ausweis, vykazka na zboží; — =Beschau, ohledání zboží; — =Bestand, s. W.-Lager; — =Bottle, (celní) pokázka na zboží; — =Controle, kontrola zboží, přihlídkka ke zboží; — =Controllamt, úřad kontrolní nad zbožím; — =Einfuhr, přívoz zboží; — =Eingang, příchod zboží; — =Erklärung, opovědění zboží; — =Führer, vozka, vozič zboží; — =Handlung, kupectví, prodej zboží; obchod ve zboží; gemischte W. h., prodej různého zboží; — =Kunde, zkušenost ve zboží; — =Lager, sklad zboží; — =Niederlage, sklad zboží; — =Preis, cena zboží; — =Rechnung, počet na zboží; — =Sendung, posílka zboží, zboží poslané; — =Sen-

sal, dohodce zboží; — =Transport, dopravování zboží, doprava zboží; — =Verlust, ztráta na zboží; — =Verschleiß, odbytek, prodej zboží; — =Versendung, rozesílání, rozesílka zboží; — =Versicherung, pojištění zboží; — =Verzeichniß, seznam zboží; — =Verzollung, vyčlenění zboží, placení cla ze zboží.

Wache, stráž; die W. stehen, na stráž státi; Beleidigung der W., urážka stráže; Feuer-, stráž ohňová; Finanz-, Gefällen-, stráž finanční, důchodková; Grenz-, stráž pohraniční; Nacht-, stráž noční, ponůcka; Regiment-, stráž pluková; Tag-, stráž denní.

Wach-, **Wacht-**, (co se týče stráže), strážní; — =Anstalt, strážní ústav; — =Commandant, strážní velitel; — =Commando, strážní velitelství; — =Corps, strážný sbor; — =Dienst, služba na stráž, služba strážní; — =Geld, plat za stráž, strážné; — =Häuf, strážný; — =Haus, strážní dům; — =Institut, strážnictví; — =Kör-

per, strážný sbor; — =Mannschaft, strážnictvo; — =Meister, strážmistr; — =Posten, stráž, hlídka; — =Zimmer, strážnice.

Wachen, über etwas, bdíti o něčem, v něčem; bedlivost míti na něco, o něco; pečovati, péči míti o něco, o něčem; na péči míti něco, péči míti na něco; pečlivost míti něčeho.

Wächter, strážný, strážce.

Wächter-Häuschen, strážnice.

Waffe, (Angriffs-), zbroj; (Verteidigungs-), zbraň, braň; mit der Waffe in der Armee dienen, ve vojstě zbrojně sloužiti; die W. ergreifen, sáhnouti ke zbraní, ke zbroji; dobytí zbraně, zbroje.

Waffen, (co se týče zbroje neb zbraně); — =fähig, zbrojný, branný; — =Gewalt, zbrojná moc, branná moc; — =Kammer, zbrojnice; — =Platz, zbrojiště; — =Stoß, kabát zbrojní; — =Stillstand, příměří; — =Träger, zbrojnos; — =Uebung, cvičení vojenské, cvičení se ve zbraní; zur Zeit der W. U., v čas cvičení se ve zbraní; — =Volk, zbrojný lid, branný lid.

Wagen, etwas, odvážiti se něčeho, k něčemu; gewagtes Geschäft, odvažná věc, odvažná smlouva.

Wag-Geschäft, odvažná věc, smlouva; — =Geld, =Zoll, vážné, plat od váhy; — =Zettel, vážní lístek.

Wagen-Geld, vozové, plat z vozu; — =Schmiergeld, kolomazné.

Wagniß, odvaha, odvažlivost.

Wahl (Willensact), volení, volba; zvolení; (das Auslesen), vybrání, výbor, výběr; nach eigener Wahl, dle své vůle, dle libosti; Jemanden steht die Wahl (Auswahl) zu, někdo má právo, sobě vybrati něco.

Wahl-, (co se týče volení), volební, volicí; — =Act, volba,

volení; — =Ausföreibung, roze-psání volby; — =berechtigt, kdo má právo voliti, kdo voliti může, volič; — =Berechtigung, právo k volení, právo voličské, voličství; — =Besprechung, rozmluvení, rozmlouvání, promluvení, umlouvání-se v příčině volby; — =Bewerber, =Candidat, volební uchazeč; — =Bezirk, volební okršlek, v. okres; — =Com-mission, volební komise; — =Etern, přísvojitelé; s. Adoption; — =fähig (wählbar), volebný; — =Fähigkeit (Wählbarkeit), volebnost; W. =Fähigkeit zum Richteramt, volebnost k úřadu soudcovskému; — =Fähigkeitsdecret, dekret n. list volebnosti; — =Gesetz, volební zákon; — =Handlung, s. =Act; — =Kind, dítko prisvojené, prisvojenče; — =Körper, voliči sbor, volitelstvo; — =Kugel, volební kulička; — =Liste, Wählerliste, lista voličská; — =Mandat, volební plnomocenství; — =Mann, s. Wähler; — =Modus, způsob volby, voliči způsob; — =Mutter, přísvojitelka; — =Ordnung, řád volební; — =Ort, volisté; — =Periode, období, na kteréž kdo zvolen, volební občas; — =Protocoll, volební protokol; — =Recht (actives), právo voličské, voličství; (passives), volebnost; — =Spruch, heslo; — =Statt, s. =Ort; — =Stimme, voliči hlas; — =Tag, volební den, den volby; — =Umtriebe, pikle, pletichy volební; — =Wasser, přísvojitel; — =Verfahren, způsob volení; — =Versammlung, volební n. voliči shromáždění; — =Zettel, voliči lístek; — =Zimmer, volební světnice.

Wählbar, kdo volen býti může, volebný.

Wählbarkeit, volebnost.

Wählen, voliti, zvoliti; obrati někoho n. něco k něčemu; (aus-suchen), vybrati, vybíráti.

Wähler, volič.

Wähler-Liste, lista voličská.

Wahnſinn, šílenost.

Wahnſinnig, šílený, šílenec.

Wahr, pravý; so wahr mir Gott helfe, tak mi pomáhej Bůh; toho mi dopomáhej Bůh.

Wahren, etwas, (Vorſicht treffen), opatřiti něco, opatření učiniti něčeho n. v něčem; — (bewahren), chovati, zachovati něco.

Wahrhaft, pravdivý.

Wahrhaftigkeit, pravdivost.

Wahrheit, pravda; — (ſerinnerung, napomenutí k seznání pravdy; nach vorausgegangener Wahrheitsſerinnerung, po učiněném napomenutí (k. p. svědka), aby seznal pouhou pravdu.

Währmann, ſ. Gewährsmann.

Wahrnehmen, viděti, shledati, spatřiti něco; — (beobachten), pozorovati, poznávati něčeho; vyzuměti něčemu, chápati něco (rozumem).

Wahrnehmung, shledání, spatření, pozorování něčeho; gemachte Wahrnehmungen, co se nalezlo, shledalo, ſ. wahrnehmen.

Wahrnehmungſ-Vermögen, spůsobnost něčeho k pochopení, něčemu k rozumění; pochopnost rozumu.

Wahrscheinlich, ku pravdě podobný, pravdě podobný; podobný.

Wahrscheinlichkeit, podobnost, k pravdě podobnost; W. einer Anzeige, když se pŕtáh ku pravdě podobá.

Wahrſpruch der Geſchwornen, výrok porotců, výrok porotčí.

Wahrung, opatření, zachování, ſ. wahren; W. des Geſetzes, der Nationalität, zachování zákona; chování, zachování národnosti; W. Jemandens Intereſſen, opatření něčího prospěchu n. dobrého.

Wahrung, číslo; Wiener W.

Videnské číslo; — (Worth), hodnota; die rückſtändigen Währungen (Gelder) bar erlegen, zadřžalé sumy n. peníze v hotovosti položit.

Waife, sirotek; W. werden, osiřeti.

Waiſen, sirotčí; — =Amt, sirotčí úřad; — =Amtſrechnung, počty, účty sirotčího úřadu; — =Amtſrechnungſführer, sirotčí počtevedoucí; — =Amtſverwaltung, správa úřadu sirotčího; — =Buch, sirotčí kniha; — =Büchel, s. knížka; — =Caffe, sirotčí pokladnice, s. truhlice; — =Caffeverwaltung, správa pokladnice sirotčí; — =Dienst, sirotčí služba; — =Forderung, sirotčí pohledávka; — =Gelder, sirotčí peníze; — =Hauf, sirotčí dům, sirotnice; — =Inſtitut, sirotčí ústav; — =Kind, sirotek; — =ſchaft, sirotentství; — =Tabelle, sirotenský výkaz, s. seznam; — =Vermögensſchaft, sirotčí majetnost.

Wald, (co se týče lesů), lesní; — =Amt, úřad nad lesy, úřad lesní; — =Aufſichtſpersonale, osoby k lesní dohlídce náležející, hájenstvo; — =Brand, požár lesní, hoření lesův; — =Frevel, lesní puch; — =Güter, hajný lesní; — =Meiſter, polesný; — =Nutzung, požitek lesní, požitek z lesů; — =Ordnung, lesní řád; — =Recht, lesní právo; — =Schaden, škoda lesní; — =Streitigkeit, pře n. spor o lesy; — =Weg, lesní, cesta; — =Worthveranſchlagung, vycenění lesa; — =Wirthſchaft, hospodářství lesní; — =Zeichen (zum Holzauſweiſe), liz, líba, lizka, cejch; (das Inſtrument hiezu), lizovačka, cejchovačka; — =Zins, úrok lesní.

Wall, násep; (Ufer), břeh.

Wall = Graben, hradební příkop, parkán.

Wälsch-Tirol, ſ. Welsch.

Wandelſpön, ſ. Neugeld.

Wander-Buch, knížka cestovní n. vandrovní; — =Geſell, pocestný, putovní tovaryš, vandrovní; — =Paß, cestovní list, vandrovní list.

Wandern, putovati, vandrovati; wandernde Schauſpieler, putovní divadelní herci.

Wanderschaft, putování (na zkoušenu), vandr.

Wanken, im Entſchluß, ſ. Verlegenheit.

Wappen, erb; Familien- oder Geſchlechtswappen, erb rodový, erb přirozený; das öſterr. Familienw., erb domu Rakouského.

Wappen = (co se týče erbu), erbovní; — =Brieff, erbovní list; — =Buch, kniha erbů; — =Cenſur, zkoušec erbů; — =kundig, povědomý erbů; — =Verbesserung, polepšení erbu; — =Vereinigung, spojení erbů; — =Verleihung, dáni, udělení, propůjčení erbu; — =Vetter, erbovní strýc.

Wappner (Wappenführer), erbovník.

Warnen, ſ. verwarnen.

Warnung, výstraha; zur W. Anſenderer Jemanden beſtrafen, jiným k výstraze někoho ztrestati.

Warnungs, výstražný, výstražní; — =Beispiel, výstražný příklad, příklad někomu k výstraze; — =Schreiben, výstražný list; — =Tafel, výstražná tabulka; — =Zeichen, výstražné znamení, výstražka; Beſchädigung der W. 3., porušení výstražek.

Warten, čekati někoho, něčeho, na někoho, na něco; ohne weiterſ zu warten, déle nečekajíc; — (bedienen), sloužit, přisluhovati někomu; (pflegen), opatrovati, hlídati někoho.

Wärter, Kranken-, přisluhovač, hlídač nemocných.

Wartſtunde, geſeſſliche, hodina čekání.

Waſch-Gold, ryžovní zlato; — =Werk, ryžovna, šlichérna; — =Werk = Conceſſion, povolení na ryžovnu.

Waſchen, Gold, ryžovati zlato.

Waſcherei (3. B. Gold-), ryžovníctví.

Waſenmeiſter, pohodný.

Waſſer, zu W. und zu Lande, po vodě i po zemi; Faſten bei W. und Brot, půst o vodě a chlebě.

Waſſer, vodní; — =Bau, stavba, stavení vodní; — =Bauauſſage, náklad na stavby vodní; — =Baukuſt, vodní stavitelství; — =Behälter (bei einer Waſſerleitung), vodárna; (bei einer Mühle), nádržka; — =Bett eines Fluſſes, koryto řeky, řečiště; — =Bezug, brání, vedení sobě vody; — =Bezugrecht, právo vody ke brání, právo k vedení k sobě vody; — =Damm, vodní hráz; — =Fall, spád vody; — =Leitung, vodovod, hnání vody; — =Mauth, mýto vodní; — =Noth (Mangel), nedostatek vody; (Ueberschwemmung), povodeň; — =Recht, právo k vodě, pr. vodní; — =Schacht (im Bergw.), šachta vodní; — =Schaden, škoda od vody; — =Steuer (im Bergw.), vodné; — =Straße, cesta po vodě; — =Spriße, stříkačka; — =Werk, vodní dílo; — =Zeichen (im Papier), známka vodní; — =Zoll, vodní clo.

Wechſel (Veränderung), změna, proměna; ſtrídání-se; (Tauſch), měna, směna, směnění, proměnění; (Wechſelbrief), směnka; auſgeſtellter W., směnka učiněná, udělaná; gezoGENER W., sm vydaná.

Wechſel, směneční; — =Abſchrift, přepis směnky; — =Agent, jednatel směneční; — =Allonge, přívěsek sm.; — =Arreſt, uvě-

zeni pro nezaplacení směnky, směnečné uvězení; — *Aussteller*, vydavatel, vydatel směnky; — *Bank*, směneční bank; — *Beziehung*, s. *wechselfeitig*; — *Brauch*, náč, dle obyčeje směnečního; — *Brief*, směnka; — *Buch*, směneční kniha; — *Bürgerchaft*, směneční rukojemství; — *Conto*, směneční účet; — *Contract*, *Vertrag*, smlouva směneční; — *Cours*, směneční měna; — *Credit*, úvěr směneční; — *Execution*, sm. exekuce; vedení n. dopomožení práva při směnkách, s. *Execution*; — *fähig*, směnečný způsobný; — *Fähigkeit*, směneční působnost; — *Forderung*, směneční pohledávka, pohledávka ze směnky; — *Geld*, směneční peníze; — *Gerecht*, směneční soud; — *Geschäft*, směneční obchod, sm. jednání; — *Gläubiger*, sm. věřitel, věřitel ze směnky; — *Haus*, měnecký dům; — *Inhaber*, majitel směnky; — *mäßig*, směnečný, co se činí způsobem směnečním; w. m. *Anspruch*, vyhledávání něčeho způsobem směnečním; w. m. *Execution*, směnečné vedení práva n. dopomožení práva; — *Ordnung*, směneční řád; — *Platz*, směneční místo; — *Protest*, směneční osvědčení; — *Rechnung*, směneční účet; — *Recht*, směneční právo; (*Gesetz*), směneční zákon; — *rechlich*, dle práva směnečního; směnečný; w. r. *Anspruch*, čeho se právem směnečním vyhledává, směneční vyhledávka; — *Reiterer* (*Missbrauch* des *Wechselfgeschäftes*), obmyslné směnečnictví; — *Schuld*, směneční dluh; — *Senjal*, směneční dohodce; — *Stempel*, kolek směneční; (*wechselfeitiger*), — *Verkehr* vzájemný, obapolný obchod; (*Verkehr* mit *Wechseln*), obchod směnečný, ob. se směnkami;

— *Wesen*, směnečnictví; — *Wirtschaft*, hospodářství střídavé; — *Zahlung*, směneční placení, placení ze směnky; — *Ziehung*, vydání směnky na někoho. **Wechseln**, měniti, směniti; *Geld* w., měniti peníze; — *Briefe*, vzájemně o něco si dopisovati; — *Schriften im Proceß*, propůjčovati sobě obapolné spisy v rozepři.

Wechselfeitig (*beiderseitig*), obapolný; (*reciproc*), vzájemný, odměnný; *wechself. Beschimpfungen*, obapolné pohanění; w. s. *Beziehung*, vzájemný vztah; *einander* w. s. *nicht verlassen*, vespolek se neopouštěti.

Wechselfeitigkeit, obapolnost, vzájemnost; s. *Reciprocität*.

Wechsler, měnec; *Geld*, penězoměnc.

Weg, cesta; (*Mittel*), prostředek, způsob, pořad; im *W.* *stehen*, někomu v cestě státi, někomu v něčem překážeti; *es steht kein Hinderniß im W.*, nevadí tomu žádná překážka; *etwas zu Wege bringen*, něco způsobiti, něčeho dovesti, něco k místu n. ku konci přivesti; im *kurzen W.*, zkrátka, bez okolků, nejkratším způsobem; im *W. der Gesehgebung*, prostředkem n. způsobem zákonodárství; im *Vergleichs-W.*, prostředkem n. způsobem narovnání; im *W. Rechtens*, pořadem práva; *von Todeswegen*, pro smrt. **Weg-Lagerer**, nákeřník, zbojník; — *Legung eines Kindes*, zanešení dítěte; — *Mauth*, mýto cestní, m. silniční; — *Mauthschranken*, mýtní zápora; — *Recht*, právo k cestě, pr. cestní; — *Weiser*, ukazadlo cesty, cestník.

Weh = *Frau*, *Mutter*, bába (pородní).

Wehr (*das*), jez, hráz, stav, hať; — (*die*), obrana.

Wehren, *Jemanden etwas*, hájiti někomu něčeho, *zhajovati* někomu něco; — *sich*, brániti se.

Wehrhaft, branný; — *los*, bez obrany, bezbranný; — *Pflicht* (im *Allgem.*), povinnost branná; (*Militärpflicht*), povinnost ke službě vojenské; — *Stand*, branný stav.

Weib, žena; (*Gehattin*), manželka.

Weiber = *Leben*, manství ženské, manství po přeslici; — *Verzichtskreuz*, ženský odřikací list n. zápis.

Weiblich, ženský; *weibliche Linie*, pokolení po straně přeslice n. vřetena; pokolení po přeslici, po vřetenu.

Weibsperson, osoba ženská.

Weide, pasení, pastva; *Strich-W.*, pasení na provaz n. o provaze.

Weide-Recht, právo k pasení, právo pastvy; — *Zins*, úrok z pastvy.

Weigern sich, zpěčovati se něčeho, něčemu, proti něčemu; někomu, proti někomu v něčem; *zbrahovat* se něčeho, něčemu; *zdráhati* se něčeho, v něčem.

Weigerung, zpěčování-se, zdráhání-se.

Weigerungsfall, im *W.*, když se kdo čeho zpěčuje, zdráhá.

Weihe, posvěcení; *höhere*, niedere *W.*, posvěcení vyšší, nižší.

Weih-Bischof, svěleci biskup.

Weihen, posvětití, vysvětití; *Jemanden zum Priester*, vysvětití někoho za kněze.

Weihnachtstag, boží hod vánoční.

Wein = *Bergamt*, úrad hor vinických; — *Garten*, vinice; — *Gärtner*, vinař; — *Handel*, obchod ve vině, prodej vína; — *Händler*, vinní obchodník, prodavač vína; — *Haus*, vinárna; — *Abjezeit*, čas sbírky vína, čas vinobraní; — *Rehend*, desátek z vína, vinní desátek; — *Zwang*,

povinnost k odbírání vína, závek vinní.

Weisartikel, právodní článek.

Weise, způsob, míra; *eine fremde Sache redlicher W. kaufen*, ezi věc dobrou měrou n. bezelstně koupiti; *in gesetzlicher W.*, dle zákona, pořadem práva; *reihenweise*, po pořádku.

Weisen, *Jemanden auf etwas*, s. *verweisen*.

Weißzeug (*Wäsche*), prádlo.

Weisung (*Befehl*), nařízení, rozkaz; — (*Verweis*), důtka; — (*Beweisführung*), provodění, provedení.

Weiters, ohne, i hned, dále nečekajíc, neprodlévajíc; *bis auf weitere Weisung*, až do dalšího nařízení.

Weiterverbreitung, (další) rozšiřování; vgl. *verbreiten*.

Weitläufig, (in *Worten*), rozvláčný; w. *Verwandter*, vzdálený příbuzný.

Weitläufigkeit, in *den Reden*, rozvláčnost v řečech.

Welsch, vlaský; *Handel mit w. Früchten*, obchod ve vlaškém ovoci, prodej vlašského ovoce.

Welschtyrol, vlašské Tyroly; *welsche Confinen*, vlašské pomezí.

Weltlich, světský; w. *Stand*, světský stav.

Weltgeistlicher, *Weltpriester*, světský duchovní.

Wenden, *sich an Jemanden bittlich*, uchýlití se, obrátití se, utéci se k někomu o něco s prosbou.

Wendung, obrat; (*Veränderung*), změna, proměna.

Wenigerbeziehende, *der*, kdo méně bére, méně beroucí.

Werben für Kriegsdienste, *najimati* do vojenské služby; *Truppen werben*, *najimati* vojsko; — *um etwas*, s. *bewerben*.

Werbe, *Werb* = *Bezirk*, okršlek, okres, *najimací*; — *Bezirkscom-*

mando, velitelství okrslku n. okresu najímacího; — =Geld, závdavek vojenský; — =Officier, najímací důstojník; — =Platz, místo k najímání vojska.

Werber, najímač (vojska); (Werber) s. o.

Werbung, najímání (vojska).

Werste, loděnice.

Werk, dílo, práce, skutek; (Schrift), spis; die Hand an's W. legen, ruku k něčemu přičiniti; (Berg- =Hütten), hory, hutě.

Werk = (co se týče díla); — =Führer, dílovedoucí; — =Meister, hotovitel díla; — =Ofen (Glas-), skelná huť; (Eisen-), železná huť a t. d.; — =Probe, zkouška díla, průba; — =Statt =Stätte, dílna; — =stellig, s. w. =thätig; — =Tag, všední den (slov. dělačí den); — =thätig, skutečný, a d. v. skutečně, skutkem; dem Kläger w. den Besitz des Gutes einräumen, žalobníka skutečně zvésti v držení věci; — =Zug, náčiní, nástroj.

Werks =Besitzer, držitel strojů, dílny; (Berg-), držitel hor; — =Vorrath (im Bergw.), zásoba horní; — =Vorrichtung, přístroj.

Werth, hodný; (preiswürdig), cenný; eine geringhältige, unwerthe Münze, mince lehká, nehodná; w. sein, státi za něco; die Erbschaft ist nicht dessen werth, dědictví není toho hodno, nestojí za to.

Werth, der, hodnota; (Preiswürdigkeit), cennost; (Preis), cena; W. und Gehalt der Münze, hodnota a jádro mince; hoher W., vysoká cena.

Werth = (co se týče hodnoty n. ceny); — =Anschlag, vycenění, procenění; — =Bemessung, vyměření hodnoty; — =Empfang, příjem hodnoty; — =Erhebung, vyhledání hodnoty; — =Ermittelung,

vyšetření hodnoty; — =loß, bezcenný; — =Maßstab, měřidlo hodnoty; — =Papiere, papíry zecnitelné; — =Schätzung, vycenění; — =Stempel, kolek dle hodnoty věci; — =Strafe, pokuta dle hodnoty; — =Verminderung, zlehčení hodnoty; — =Zeichen, s. W. =Papiere.

Wesen, s. B. Forst =, lesnictví; Krieger =, vojenství; Sanitäts =, věci, záležitosti zdravotní a t. d.

Wesenheit, podstatnost, bytnost.

Wesentlich, podstatný.

West =Galizien, západní Halič.

Wett =Geld, sázka; — =Lauf, =Stennen, běhání o závod, závod; — =Vertrag, smlouva o sázku.

Wette, sázka; (das Pfand), základ; es geht um die Wette, jde o základ; eine Wette eingehen, založiti se o něco; eine W. gewinnen, vyhrati sázku.

Wetter =Schaden, =Schlag, potlučení, krupobití; — =Schadenversicherung, pojištění pro krupobití.

Wichtig, vážný, svou váhu mající; (von Bedeutung), důležitý; wichtige Gründe, hodné, důležité příčiny.

Wider, s. w. den Kläger schützen, proti žalobci se hájiti; w. Jemandes Willen, mimo něčí vůli, proti něčí vůli; w. alle Erwartung, mimo vše nadání; w. Jemanden ein Recht haben, na někoho právo míti; w. die Classification appelliren, z roztkředy se odvolávati; wider J. strafrechtlich verfahren, k někomu hleděti n. přikračovati právem trestním; vgl. gegen.

Widerfahren, přihoditi se; Gnade widerfahren lassen, milost propůjčiti; Gerechtigkeit widerf. l., učiniti, co spravedlivého jest.

Wider =Klage, žaloba na vzájem, vzájemná žaloba.

Widerlage, obvěnění.

Widerlegen, etvaš, poraziti něco něčím; eine Schrift durch eine andere, poraziti spis spisem; den Beweis durch einen Gegenbeweis, poraziti průvod odvodem; die Verdachtsgründe gegen sich w., vyvesti se z podezření.

Widerlegung, poražení něčeho; vyvedení-se z něčeho.

Widerathen, odraditi, odrážeti někomu něco, někomu n. někomu od něčeho; neschvalovati někomu něčeho.

Widerrechtlich, bezprávný.

Widerrechtlichkeit, bezprávnost; bezprávi, jednání proti právu.

Widerrede, odmluva, odmlouvání.

Widerruf, odvolání.

Widerrufen, odvolati něčeho.

Widerruflich, odvolatelný, čeho lze odvolati.

Widerrufung, odvolání.

Widerrufungs =Klage, žaloba odvolávací.

Widersacher, protivník, odpůrce.

Widersagen, s. w. protiviti se někomu; opřiti se, opíratí se někomu.

Widersätzlich, zprotivilý.

Widersätzlichkeit, (obj.) zprotivení-se; (subj.) zprotivilost.

Widersetzung, protivení-se.

Widerspänstig, zpurný.

Widerspänstigkeit, zpouira proti někomu n. něčemu.

Widerspiel, opak něčeho; das W. von etvaš für wahr halten, opak něčeho za pravé míti.

Widersprechen, etvaš, odepřiti, odpírati něčemu; (läugnen), zapřiti, zapírati něčeho; popřiti, popírati něco n. něčeho; eidlich w., zapírati něčeho s přísahou.

Widerspruch, odpor; (Abläugnung), zápor.

Widerstand, odpor, protivení-se; W. leisten, odpor činiti, na odpor býti, na odpor se stavěti, protiviti se někomu n. něčemu.

Widerstehen, s. Widerstand leisten; — (bezwingen), odolati někomu n. něčemu.

Widerstreit, odpor.

Widerstreiten na odpor býti něčemu, čeliti proti něčemu; den Rechten widerstreitende Gewohnheiten, proti právům čelící obyčeje; obyčeje právu na odpor jsoucí.

Widerwärtig, protivný, protimyslný.

Widerwärtigkeit, protivenství, protimyslnost; (Unglücksfall), nehoda, neštěstí.

Widerwechsel, s. Rückwechsel.

Widerwille, nechuť, protimyslnost.

Widmungsurkunde, (bei der Sicherheitsleistung s. 204 d. St. P. O.), listina pojišťovací; (Stiftungsurkunde), s. d.

Widrig, protivný, odporný něčemu; (verschieden), jiný; ein widriger Gebrauch, jiná zvyklost; widrigen Falls, im Widrigen, jinak, sice.

Wiederaufheben, den Verhaft, zadržení, vazbu zase zdvihnouti, propustiti někoho zase ze zatčení, z vazby.

Wiederaufhebung des Verhaftes, propuštění ze zatčení, z vazby.

Wiederaufnahme, něčeho zase předsevzeti; W. von Barzahlungen, placení, vyplacení zase hotovými; W. der Untersuchung, opětne předsevzetí nějakého vyšetřování; (die w. aufgenommene U.), zase předsevzaté vyšetřování.

Wiederaufnehmen, něco z nova, opět n. zase vzíti předse.

Wiederaufnehmung der Untersuchung, s. Wiederaufnahme.

Wiederberufen (eine Person), někoho zase, opět, znova povolati; (mehrere P.), svolati; s. einberufen.

Wiederbesetzen, zase osaditi, dosaditi, saditi; s. besetzen.

Wiedereinberufung, zase, znova povolání, svolání; *W.* des Reichstages, nové svolání sněmu říšského.

Wiedereinbringen, zase podati, vnésti, dostaviti, dodati, dobytí; *f.* einbringen.

Wiedereinbringung des Entwichenen, zase dostavení uprchlého.

Wiedereinsetzen, zase osaditi, saditi, navrátiti; *f.* einsetzen.

Wiedereinsetzung in den vorigen Stand, navrácení ku předešlému právu; *f.* Restitution.

Wiedereintreten, zase vstoupiti, přijíti, vzejíti, *u. a.*, *f.* eintreten.

Wiedereintritt, der Waare, opětný přívoz zboží.

Wiedererlangen, něčeho zase dosáhnouti, dobytí.

Wiedererstaten, něco zase vrátiti, navrátiti; (einen Verlust), něco zase nahraditi.

Wiedergeburt der Monarchie, znovu zrození mocnářství.

Wiederherstellen, něco zase na místo postaviti, zase k místu a konci přivesti; obnoviti, navrátiti; *f.* herstellen.

Wiederholen, opakovati, opětovati něco; — *sich*, opékovati se, opětovati se.

Wiederholung, opakování — se, opětování — se; *im W.* Falle, když se něco opětovalo, opět stalo.

Wiederkauf, návratná koupě.

Wiederkaufen, koupiti něco zase návratně, odkoupiti zase od někoho něčeho.

Wiederkauflich, návratně kupný.

Wiederkehren, vrátiti se, navrátiti se zase; (*sich* wiederholen), opakovati se, opětovati se.

Wiederverhehlichen, *sich*, zase n. opět vstoupiti v manželství; *f.* verhehlichen.

Wiederverhehlichung, zase vstoupení v manželství, opětné manželství.

Wiedervergeltung, něco zase opláti.

Wiedervergeltung, zase oplacení, oplátka; (Retorsion), odvet.

Wiedervergeltungs = Recht, (*jus reciprocum*), právo odvetu, právo odvetné.

Wiederverkauf, návratný prodej.

Wiederverkaufen, něco prodati zase návratně.

Wiener-Währung, Vídenské číslo; *W. W.* = Papiergeld, papírové peníze čísla Vídenského.

Wild, divý, planý; *w.* Thiere, divá zvíř; *w.* Hopfen, planý chmel.

Wild, daš, zvíř.

Wild-Bann, právo myslivosti; —

= Dieb, krádece zvíře, pytlák; —

= Diebstahl, krádež zvíře, pytláctví; —

= Fang, lapání, chytání zvíře; —

= Frevel, pych nad zvíři (učiněný); —

= Meister, dohlídce nad zvíři; —

= Schaden (durch daš Wild), škoda od zvíře; (am Wilde), škoda na zvíři; —

= Schütze, *f.* = Dieb; —

= Stand (Aufenthaltort des W.), stanoviště zvíře; (Menge des W.), stav, množství zvíře; die durch den übermäßigen Wildstand verursachten Schäden, škody nad míru rozmnoženou zvíři působené; —

= wachsend, co samo o sobě (divé, plané) roste, samorostlý.

Wille, vůle; (Einwilligung), přivolení, svolení; der letzte Wille, poslední vůle; (Anordnung), poslední pořizení; mit Wissen und W., s volí a vědomím; ohne W. und W., mimo vůli a vědomí, bez vůle a vědomí; mit Jemandes W. etwas thun, činiti něco z něčí vůle; aus freiem W., z dobré, svobodné vůle; Willens sein, chtíti něco, zamýšleti něco; *f.* vorhanden.

Willens (co se týče vůle); —

= Ausßerung, projevení, proněšení vůle; —

= Bestimmung, pohnůtka k něčemu; —

= Erklärung, *f.* Ausße-

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

rung; letzte Willenserklärung, proněšení poslední vůle; — Meinnung, úmysl, mínění; eine W. M. einholen, požádati někoho za mínění.

Willfährig, povolný.

Willfährigkeit, povolnost.

Willfür, vůle a libost, libovolnost; über etwas nach W. verfügen, o něčem podlé vůle a libosti nařizovati.

Willfürlich, libovolný.

Wind-Bruch (im Walde), vývrat; — = Mühle, větrný mlýn.

Windische Mark, Herr auf der w. M., pán na Slovinském krajišti.

Winkel, pokoutní; — = Buchdruckeri, pokoutní tiskárna; —

= Presse, pokoutní lis; — = Schreiber, pokoutní písař; —

= Schule, pokoutní škola; —

= Senfal (Beisäufer), dohodce p. (nepřísežný).

Winter = Frucht, = Getreide, ozim, ozimní obilí; —

= Quartier, zimní příbytek, z. obydlí; —

= Vorrath, zásoba na zimu.

Wirken, činiti, konati, působiti něco n. v něčem; wirkende Ursache des Todes, příčina, která smrt působí.

Wirklich, skutečný.

Wirklichkeit, skutečnost.

Wirksam, působný; (giltig), mocný, platný, průchod mající.

Wirksamkeit, působnost; (Kraft, Giltigkeit), moc, mocnost, platnost; in W. treten, vjíti v (skutečnou) moc, platnost; nabyti (skutečné) moci, platnosti; außer Wirksamkeit treten, pozbyti moci, platnosti; eine Behörde ist außer W. getreten, úřad pozbyl působnosti, úřad přestal působiti; ein Gesetz ist außer W. getreten, zákon přestal právem býti; etwas in W. setzen, něco ve skutek uvesti, něčemu dáti působení, moc, platnost; etwas außer W. setzen, z. B. ein Gesetz, něco zdvihnouti, zrušiti; *f.* aufheben.

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

Wirkung (Kraft), moc, platnost; (Folge, effectus) účinek; die W. eines halben Beweises haben, polovičného důkazu platnost míti; die Verordnung soll keine W. haben, nařizení nemá míti žádné moci.

Wirkungs-Kreis, = Sphäre, působnost, meze působení.

Wirren, politické, spletky, zmatky politické.

Wirth (Haus-), hospodář; (Gast-) hospodský.

Wirthschaft, hospodářství.

Wirthschafts =, hospodářský; —

= Amt, úřad hospodářský; —

= Ausschlag, východek hospodářství; —

= Betrieb, provozování hospodářství, hospodaření; —

= Erträgniß, užitek z hospodářství; —

= Gebäude, stavení hospodářská; —

= Geräthe, nářadí hospodářské; —

= Rechnung, účet h.; —

= Turnus, oběh spůsobu v hospodaření.

Wirthschaften, hospodáření.

Wirthschaftlich, hospodářský.

Wirthshaus, hospoda, krčma.

Wissen, věděti něco; Jemanden etwas zu w. thun, někomu něco věděti dáti, na vědomí dáti, oznámiti.

Wissen, daš, vědomí; seines Wissens und Erinnerns, dle svého vědomí a své paměti; pokud kdo čeho svědom a pamětliv jest; mit W. und Willen, s volí a vědomím; nach bestem W. und Gewissen, podlé nejlepšího vědomí a svědomí; Ursache des Wissens, příčina vědomosti.

Wissenschaft, vědomost; W. haben von etwas, vědomost míti něčeho n. o něčem; —

(scientia) věda.

Wissentlich, vědomý; eine gestohlene Sache w. kaufen, kradenou věc vědomě koupiti; vše kradenou, o tom věda, koupiti.

Witthum, *f.* Witwengehalt.

Wittiblich, vdovský; vdovi; *w.* Unterhalt, vdovské n. vdoví vychování.

Witwe, vdova; Witwer, vdovec; Witmer oder W. seyn, vdoviti.

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

Witwen (co se týče vdovy); — vdovský, vdoví; — =Casse, pokladnice k opatrování vdov; vdovská, vdoví pokladnice; — =Gehalt, vdovský n. vdoví plat (věčné véno); — =Gesellschaft (Versorgungsanstalt), vdovská n. vdoví opatrovna; — =Sitz, vdovské n. vdoví sídlo; — =Stand, vdovství (vdovská n. vdoví stolice); im W. Stande leben, sedati na vdovské stolici.

Woche, týden; zwei Wochen, dvě neděle; sechs W., šest neděl.

Wochen-Bett (šestinedělní), kout; — =Bettkosten, náklady šestinedělní; — =Blatt, týdenní list, týdeník; — =Geld, týdenní plat, týdeně; — =Lohn, týdenní mzda; — =Markt, týdenní trh; — =Tag, všední den; — =Zimmer, světnice na týden, týdenní světnice.

Wöchnerin, šestinedělka.

Wohl, šťastnější, dobré obecné.

Wohl - Anständigkeit, slušnost; — =geboren, Guet, Vaše Blahorodí; — =gefallen haben an etwas, zalíbení míti v něčem; — =gesinnt, dobře smýšlející, dobromyslný; — =habend, zámožný; — =habenheit, zámožnost; — =meinend, dobromírný; — =Meinung, dobré mínění, (Gutachten) dobré zdání; — =That, dobrodini, dobrodinství; skutek milosrdný; — =Thäter, dobrodinec, dobrodinec; — =thätig, dobročinný, dobročinnivý; m.th. Verträge, smlouvy dobročinnivé, sm. milosrdné; — =Thätigkeit, dobročinnost, dobročinnost; — =Thätigkeitsanstalt, ústav dobročinný n. dobročinný; — =Zweck, úmysl, účel dobročinný, dobročinný; etwas zu Wohlthätigkeitszwecken legiren, odkázati něco na skutky milosrdné, odk. něco k úmyslu dobročinnému; — =verstehen, něčemu dobře rozuměti; — =verhalten, dobře zachováti; — =Verhaltung, dobré zachování; —

=Verhaltenszeugniß, zachovací list.

Wohnen, bydleti, přebývati; příbytek, obydlí míti.

Wohn-bar, obytný; — =Gebäude, stavení bydlecí; Wohn- und Wirthschafts-G., stavení bydlecí a hospodářská; — =haft, přebývající, obytný; wohnhaft seyn, přebývati, obývati někde; — =Ort, =Platz, =Stätte, =Sitz, bydlíště; — =Parthei, bydlitel, (Wirth-) nájemník; =Stube, =Zimmer, bydlecí světnice.

Wohnung, obydlí, příbytek, byt; — =saufkündigung, výpověď obydlí; — =abestandtheile, část obydlí, část bydlecí.

Wort, slovo; W. für W., von W. zu W., slovo od slova.

Wort-Baut des Gesekes, znění zákona; — =Streit, =Wechsel, setkání slovy; — =Verstand, smysl slova, rozum slova.

Woiwodschafft Serbien, vojvodství Srbské.

Wucher, lichva (ehemals sedláni, slo v. úžera); W. treiben, lichviti, něco na lichvu dávatí.

Wucher-Gesetz, =Patent, zákon, patent o lichvě; (slo v. zákon, patent úžerný); — =Zinsen, úroky liehev-né, úr. lichvářské.

Wucherer, liehevnik, lichvář.

Wucherisch, lichvářský, liehevni.

Wuchern, lichviti.

Wundarzt, hojič.

Wundarzneikunde, hojičství.

Würde (obj.), důstojnost, důstojenství; (subj.) důstojnictví.

Würdenträger, důstojník; militä-rischer, důstojník vojenský.

Würfel, kostky; — =Spiel, hra v kostky.

Wurzel, kořen; W. schlägen, kořeny pouštěti.

Wuth (Krankheit), vzteklost, vzteklina (slo v. běsnost).

Wüthiges Thier, vzteklé (slo v. běsné) zvíře.

3.

Zahl, počet, číslo; die Zahl der Competenten angeben, udati, kolik jest uchazečů.

Zahl-Amt, výplatní úřad, výplatna; — =bar, výplatný, záplatný, splatný, platebný; — =barkeit, výplatnost, záplatnost, splatnost, platebnost; — =fähig, s. zahlungsfähig; — =loß, bez počtu, nesčíslný; — =Meister, výplatec; — =Tag, s. Zahlungstag.

Zahlen, platiti, zaplatiti někomu něco, za něco, od něčeho; plátce býti někomu; eine Schuld, eine Strafe z., platiti dluh, pokutu; für eine Arbeit, für einen Dienst, pl. práci, za práci, od práce; pl. službu, za službu, od posloužení; für eine Gelegenheit, für einen Weg, pl. od příležitosti, od cesty, bar zahlen, platiti, zaplatiti hotovými.

Zahl-Geld, početné.

Zählen, počítati; (addiren) sčítati, sčísti něco.

Zahlen-Lotterie, loterie číselní; — =Ordnung, fortkaufende, řad čísel pořad jdoucích, čísla pořad jdoucí.

Zahler, plátce, platitel.

Zahlung, placení, zaplacení; plat, plátba; Z. binnen 24 Stunden, placení ve 24 hodinách.

Zahlungss (co se týče placení), platební; — =Anweisung, ukázka na plat, platební ukázka; — =Anstalt, 24stündige, nařízené n. uložené zaplacení ve 24 hodinách, platební nařízení na 24 hodin; — =Auftrag, rozkaz k zaplacení, platební rozkaz; — =Bogen, platební arch, (Auszahlungss-) výplatní arch; — =Document, platební listina; — =fähig, kdo s to jest, aby platil; kdo někomu platiti n. plátce býti může; způsobný ku placení, k zaplacení; (obj.)

výplatný, záplatný, splatný, platebný; — =Frist, lhůta ku placení, platební lhůta; — =Mittel, prostředky ku placení, platební prostředky; — =Ort, místo ku placení, místo platby, platební místo; — =Regreß, postih placení, platební postih; — =Schein, list platební, (Auszahlungss-) výplatní list; — =Summe, suma platu, suma placení, platební suma; — =Tag, den placení, den ku placení, platební den; — =unfähig, =unvermögend, kdo není s to, by platil; kdo někomu platiti n. plátce býti nemůže; nedostatečný, nespůsobný ku placení, k zaplacení; — =Unfähigkeit, Unvermögenheit, nemožnost, by někdo platil, nemožnost placení n. platby, nespůsobnost ku placení; — =Vermögenheit, spůsobnost ku placení; možnost, by někdo platil, možnost placení; — =Woche, týden k placení, v. platební; — =Zeit, čas placení, čas ku placení, platební čas; — ohne Z. Z. ausgestellter Wechsel, směnka daná bez položení platebního času, bez položení času platby.

Zahnarzt, zubní lékař.

Zara, Zader; Herzog von Ragusa und Zara, vojvoda Dubrovnický a Zadarský.

Zator, Zátor; Herzogthum Z., vojvodství Zátorské.

Zech (im Bergw.), cecha; (Zunft) cech, pořádek; Auslagen für Essen u. Trinken, řad.

Zehend, desátek (slo v. dežma); Getreide-, desátek obilný; Wein-, des. vinný; Z. zahlen, desátek dávatí, odváděti (slo v. dežmovati).

Zehend, desátečný, desáteční, desátkový; — =bar, desátečný; z. B. Bodenfrüchte, úroda zemská desátečná, úroda zemská, povinná desát-

kem; — =barkeit, desátečnost; — =berechtigt, kdo má právo bráti desátek; — =Berechtigung, právo k desátku brání; — =Frohne, robota desáteční; =Gelder, desátečné, plat desáteční; — =Herr, pán desátku; — =Holt, Mann, desátečník; — =Recht, právo desáteční, právo k desátku; — =Register, registřík desáteční, seznam desátku; — =Pflicht, povinnost desáteční, povinnost k desátku dávání; — =pflichtig, kdo povinen jest, dávati desátek, povinný desátkem; Z. = pf. Grundstück, pozemnost, z kteréž náleží dávati desátek; pozemnost desátkem povinná, pozemnost desátečná.

Zehren, trávití; (Auslagen für die Kost machen), utráceti, utratiti.

Zehrgeld, Zehrpfeinig (Kostgeld) stravné; (Geld auf Auslagen für die Kost), útratiné.

Zehrung, (Kost) strava; (Auslagen für die Kost), útrata.

Zehrungs-, stravní, útratiní; — =Geld, stravné; — =Kosten, škody útratiné, útraty; (Auslagen) výlohy za stravu; Z. = Kosten machen, protráviti něco.

Zeißen, znamení, známka; Uebergabe durch Z., odevzdání prostředkem znamení.

Zeichen-Sprache, řeč prostředkem znamení.

Zeichnen, kresliti; (unterschreiben) podepsati se v něčem; f. d.

Zeichnung, kreslení; (das Gezeichnete) výkres; topographische Z., výkres místopisný.

Zeihen, Jemanden einer Sache, stihati někoho něčím, viniti někoho z něčeho, nařikati někoho něčím n. v. něčem.

Zeit, čas; von Z. zu Z., čas od času; auf eine Zeit lang; na čas; bei Zeiten, v čas; — (Frift) lhůta; f. d.

Zeit-Ablauf, projítí, vypršení času;

ein Privilegium ist durch Z.-Ab-
lauf erloschen, výsada pominula
projítím času; — =Abschnitt, ob-
čas, občasi; Z. M. des Erscheinens
eines Journals, občasi, v kterém
vychází časopis; — =Alter, věk;
=Bestimmung, ustanovení, položení
času; — =Dauer, prodlení času;
— =Folge, posloupnost času; —
=Frift, čas, lhůta; (=Dauer) pro-
dlení času; — =Geist, duch času;
smýšlení času; — =gemäß, dle ča-
su, dle potřeby času; k času pří-
měřený, k času příhodný; —
=Genoß, současný, současník;
=souvěky; — =Lauf, běh času; —
=Lebens-, do života, f. Lebensläng-
lich; — =Ist, časný, (zeitweilig)
f. u.; — =mäßig, f. zeitgemäß; —
=Ordnung, pořad času; — =Punct,
doba; — =Raum, čas, prodlení
času; — =Schrift, časopis; —
=Verderb, maření času; — =Ver-
lauf, projítí času, vyjítí času; —
=Verlust, ztráta času, maření času;
ohne Z. = B., bez prodlení, bez
meškání; f. unverzüglich; — =Ver-
säumniß, zameškání; — =weilig,
na čas, do času; dočasný; z. m.
Gebrauch, dočasně užívání, užívání
do jistého času.

Zeitung, noviny; (Zeitschrift) ča-
sopis; — (Nachricht), návěští,
zpráva; f. d.

Zeitungs-Blatt, list novin, list
časopisný; noviny, časopis; —
=Nachricht, zpráva novinářská,
zpr. časopisná; — =Schreiber,
novinář, časopisec; — =Unterneh-
men, podnikání novinářské, podnikání
novin.

Zelle, jistbice, (slov. komůrka.).

Zellen = Gebäude, stavení jistbičné,
st. komůrkové.

Zelt, stan.

Zentnergut, etwas als Z. G. erzeu-
gen, něco na centnéře zhotovovati.

Zergliedern (erörtern), rozebrati
něco; (sezřen), pitvati něco.

Zerstören, zrušiti něco; eine Druck-
schrift, zrušiti tiskopis; einen
Bau, rozkotati.

Zerstückeln, zerstückeln, rozdělití ně-
co (na kusy, na části); rozdrobi-
to něco; die Grundstücke, rozdě-
lití pozemnosti.

Zerstückung, rozdělení (na kusy),
rozdrobení.

Zettel, listek, cedule.

Zettelbank, bank cedulní.

Zetteln, snovati, osnovovati něco.

Zeug, f. Material; — (Geräth)
narádí.

Zeuge, svědek; Belastungs-, svě-
dek obviňovací; Entlastungs-, sv.
vývodní.

Zeugen-, svědečný, svědeční; —
=Aussage, seznání svědka, svě-
dečné seznání; — =Beweis, dů-
kaz skrze svědky, důkaz svědeč-
ný; — =Eid, přísaha svědečná,
přísaha svědka; — =Führer, svěd-
kyvedoucí; — =Führung, svědků
vedení; — =schaft, (Zeugniß) svě-
dectví; (das Bezeugen) svěd-
čení; — =Verhör, výslech, vyslý-
chání, slyšení svědka; — =Ver-
hörprotokoll, protokol ku slyšení
svědků; — =Vernehmung, f.
=Verhör; — =Zimmer, světnice
svědkův.

Zeugen, zploditi někoho.

Zeugmaterial, strojivo.

Zeugniß, (Zeugenaussage) svědectví;
ein Z. abgeben, dati sv. o něčem,
vysvědčiti něco; schriftliches Z.,
vysvědčení, (svědomí listovní, sv.
na spise, sv. na písmě); Armuths-,
Mittellosigkeit = Z., vysvědčení
chudoby; Erwerbs-, Verdienst = Z.,
vysvědčení výdělku, vysv. výdě-
leční; Lebens = Z., vysv. života,
vysv. životní; Sitten = Z., vysv.
mravů; Wohlverhaltens = Z., vysv.
dobrého chování.

Zeugung, plodění, zplození; (Er-
zeugung) f. o.

Ziegel, cihla; — =brenner, cihlár,

cihelník; — =Brennerei, cihlár-
ství; — =Dach, cihelný krov, ci-
helná střecha; — =Decker, po-
kryvač, (kdo pokrývá cihlami);
— =Hütte, =Scheune, cihelna; —
=Ofen, cihelní pec, cihelna; —
=Stein, cihla.

Ziehe, chování, vychování, pěstov-
vání; f. Pflege.

Zieh = Eltern, vychovatelé, pěst-
stounové; — =Kind, zchovanec,
zchovanka, (zchovanice); cho-
vanče; — =Mutter, chova-
telka, pěstounka; — =Sohn,
zchovanec, — =Tochter, zcho-
vanka, (zchovanice, — =Vater,
chovatel, pěstoun.

Ziehen, táhnouti; das Loos z.,
táhnouti, vytáhnouti los; Jeman-
den o. etwas an sich z., potáhnouti,
potahovati někoho, něčeho n. něco
po sobě, k sobě, k své straně,
na sebe; eine Linie z., vésti čáru;
einen Graben, einen Stollen z.,
vésti příkop, štolu; ein Kind z.
(erziehen), chovati, vychovati, pěst-
stovati dítě; das Vieh z., chovati,
krmiti dobytek; eine Waffe gegen
Jemanden z., dobytí na někoho
zbraně, vytrhnouti na někoho
zbraň; aus einer Sache Nutzen,
Gewinn z., dobývati z něčeho užit-
ku, bráti z něčeho užitek, zisk;
Zinsen aus etwas ziehen, bráti úroky
z něčeho; einen Wechsel auf Jeman-
den z., vydati směnku na někoho; ge-
zogener Wechsel, vydaná směnka;
Jemanden vor das Gericht z., potáh-
nouti, pohnati někoho na soud,
před soud, k soudu; pripraviti,
přítáhnouti někoho k soudu; Jem-
anden zur Rechenschaft, zur Ver-
antwortung z., pripraviti, přidržeti
někoho k odpovídání; zur Strafe,
někoho k potrestání pripraviti,
potrestati někoho, v trestání vzíti
někoho; einen zu Rathe z., radu
vzítí, bráti s někým o něco;
raditi, poraditi se s někým; et-

was, ž. B. eine Schrift in Be-
rathung ž., raditi se o něco, k. p.
o spis; v potaz něco vzíti; etwas
in Betracht ž., něco vzíti v uvá-
žení; etwas in Zweifel ž., pochy-
bnost míti, pochybovati o něčem;
ein bewegliches Gut in Verbot ž.,
obstaviti movitý statek, movitou
věc; die in Verbot gezogenen
Sachen, věci obstavené, věci v
obstávku vzaté, pojaté; eine
Stelle aus einem Buche ziehen,
vyjmouti, vypsati některé místo z
knihy; im Prozesse den Kürzern ž.,
s. sachfällig werden; aus dem Bande,
aus einer Wohnung ž., vystě-
hovati se ze země, z obydli; sich
in die Länge ž., protáhnouti se,
protahovati se; der Proceß zieht
sich in die Länge, pře se prota-
huje; sich aus einer Sache ž., vy-
táhnouti se, vytahovati se z ně-
čeho; eine Handlung, die eine
Strafe, den Verlust eines Rechtes
nach sich zieht, skutek, jenž nese v
sobě pokutu, ztrátu práva.

Ziehung, tah, tažení; ž. des Boo-
ses, tažení losu, losování.

Ziehungs-Act, tažení; (beim Boo-
sen), losování.

Ziel, směr, cíl; (Absicht) úmysl,
konec.

Zielen, nach etwas, směřovati,
směřiti k něčemu.

Zielscheibe, terč.

Zierde, ozdoba.

Zierlichkeit, einer Urkunde, for-
málnost, náležitost listiny.

Ziffer, číslo.

Ziffer-Ansatz, položení (čísla, dle
čísla), číselní položka; — mäßig,
číselný; ž. m. Ausmittlung,
vyměření číselné, vyměření dle
čísla; ž. m. Prüfung, zkouška
číselná, zkoušení čísla; ž. m.
Richtigstellung, oprava číselná,
opravení dle čísla; — Schrift,
písmo číselní, písmo prostředkem
čísel.

Zimmer, pokoj, světnice.

Zimmer = (Zimmermanns-) Arbeit,
práce tesářská, tesářství; — Ar-
rest, vězení světniční; — Herr,
s. 3. = Miether; — Mann, tesář;
— Miether, nájemce pokoje,
pokojník.

Zins, úrok; Mieth-, nájemné; Pacht-,
pachtovné; Zinsen von Zinsen, úrok
na úrok, úrok z úroku.

Zins = úrokový, úroční; (Mieth-)
nájemní; — Auslagen, náklady
na úrok; (Miethzins), náklady na
nájemné, nájemní náklady; —
bar, úročný; ž. Grund, pozem-
nost, ze kteréž se úročí; úročně
poplatná pozemnost; — barkeit,
úročnost; — Bauer, úročník,
úroční sedlák; — Betrag, suma
úroku; — Buch, kniha úroční;
— Ertrag, užitek z úroku, z náj-
mu; užitek úrokový, nájemní; —
Ertragschein, list úrokových n.
nájemních užiteků; — Fassion
(Miethzins-), přiznání nájemného;
— frei, osvobozený od úroku;
(beim Miethzins) osvobozený od ná-
jemného; — Freiheit, osvobození,
svobodnost od úroku; svobodnost
od nájemného; — Fuß, míra
úroku, míra úroková; — Geld,
úrokové peníze; — Genuss, po-
žívání úroku, požitok úrokový; —
Groschen, úrok, úrokový peníz;
— Gut, úrokový statek; — Herr,
pán úroku; — sehen, úrokové
manství; — Mann, úročník; —
pflichtig, kdo povinen jest úro-
kem; — Pflichtigkeit, povinnost
úroková; — Tag, den, kterého
se platí úrok, den úrokový; —
Zahlung, úročení, placení úroku.

Zinsen (von Capitalen) úroky.

Zinsen, úroční; — Bezug, brání
úroků; — Coupon, míra úroková;
— Maß, míra úroková; —
míra úroční; — Quittung, kvi-
tance n. propustní list z úroků,
kvitance úroční; — Rückstand,

zadržalé úroky; nezaplacené, ne-
doplacené úroky; — Vertrag,
smlouva o úroky.

Bögern, mit etwas, prodlévati ně-
čím n. s něčím, meškati něčím; —
(in die Länge ziehen) protahovati
něco; s. verzögern.

Bögerung, prodlení, prodlévání;
průtah, odtah; s. Verzögerung.

Bögerungs-Zinsen, úroky z pro-
dlení.

Boll, clo; — (ein Längenmaß), palec;
den 3. bezahlen, z něčeho pla-
titi clo, vycliti něco; s. verzollen;
einen 3. auf etwas legen, uložit
clo na něco.

Boll = (co se týče cla) celní; — Amt,
celní úřad; — ämlich, co se týče
celního úřadu; ž. ä. Untersuchung,
vyšetřování od celního úřadu,
celní vyšetřování; — Anstalt,
celní ústav; — Aufseher, celní
dozorec, c. dohledač; — Aus-
schluß, celní vyloučení; celní vý-
hradek; — bar, z čeho se má pla-
titi clo, věc podrobená clu, věc vý-
celná; — Beamte, celní úředník;
— Bemessung, vyměření cla; —
Bereiter, celní pojezdny; — Bor-
gung, uvěření, uvěřování cla něko-
mu; — Einnehmer, celný; — Er-
höhung, zvýšení, nadvýšení cla;
— Ermäßigung, snížení cla; — frei,
osvobozený, svobodný od cla,
prostý cla; — Freiheit, osvobo-
zení, svobodnost od cla, celní
svobodnost; — Gebiet, celní
obvod; — Gehühr, celní náleži-
tost, celní povinnost, clo; — Ge-
fälle, celní důchodky; — Gerech-
tigkeit, celní právo, právo k vybírání
cla; — Haus, celnice; — Linie,
celní čára; (3. Städte) celní
místo; — Ordnung, celní řád; —
Pflicht, celní povinnost; — pflich-
tig, povinný vyclením; — Schran-
ken, celní zápora; — Schreiber,
celní písař; — Stätte, celní mí-
sto; — StraÙe, celní cesta; —

— Saß, celní sazení, c. sázba; —
Siegel, celní pečeť; — Tarif,
s. Saß; — Verfahren, celní ří-
zení; — Vorschrift, předpis v pří-
čině cla, předpis celní.

Bollen, s. Boll bezahlen; Jemanden
Danke ž., někomu díky vzdávati.

Böllner, celný, celník.

Zubehör, s. Zugehör.

Zubeffern, nadlepsiti někomu něco
n. něčeho, přilepsiti něčeho.

Zubringen, Jemanden etwas, přine-
sti někomu něco; das von der Frau
ihrem Manne Zugebracht, co žena
muži svému (s sebou) přinese,
přínos; — (denunciren) done-
sti někoho n. něco někomu, před
někoho; — (verschaffen, zuschan-
zen) dohoditi někomu něčeho;
— die Zeit mit etwas (durchbrin-
gen) ztráviti, ztratiti, promrhati
čas na něčem n. v něčem.

Zubringer (Darbringer), přínosce,
přínositel, přinašeč; (Denuntiant)
donašeč; (Unterhändler) dohodce,
dohazovač.

Zubuse (im Bergw.), příplatek,
doplatek; (Unterstützung) pomoc,
pomůcka.

Zucht (vom Vieh), plémě, plod; ž.
des Viehes, chov, chování dobyt-
ka; — (Erziehung, Ordnung) vy-
chování, kázeň; seine Kinder, die
Soldaten in 3. halten, své děti,
vojáky v kázní míti; Kloster-,
Kriegs-, Manns-3., klášterská
kázeň, kl. řád; vjenská kázeň.

Zucht-Biene, včelní matka, pleme-
nice; — Haus, káznice; — Haus-
strafe, trest v káznici, trest kázní-
ní; — los, bez kázně a bázně, ne-
kázaný; (schamlos) nestoudný;
— Meister, správce káznice; —
Ochse, Schaf, Stutte, Vieh,
plemenný býk, spusták; plemenná
ovce, bahnice; plemenná klisna;
plemenný dobytek, dobytek na
plemeno; junger 3. B., příplodek,
příchovek; — Polizei, policie kázně.

Züchtigen, kázati někoho k. p. děti metlou, trestati někoho na těle.

Züchtigung mit Stockstreichen, trestání holí (slov. palič).

Züchtigungs-Recht, právo k trestání na těle.

Zucker-Bäcker, cukrář; — **-Fabrik**, cukrová veldšlna, cukrárna; — **-Handel**, obchod v cukru, prodej cukru.

Zudenken, Zemanden etwas, obmysliti někomu něco, někoho něčím.

Zudekretiren, s. zuweisen.

Zueignen, Zemanden etwas, převlastniti někomu něco: sich etwas z., převlastniti, přiosobiti, vlastniti, osobiti sobě něco; (widmen), obětovati někomu něco.

Zueignung, převlastnění, přiosobění; obětování.

Zueignungs-Schrift, spis obětovací, přepis.

Zuerkennen, přisouditi někomu něco na někom; Zemanden den Preis, die Unkosten gegen Zemanden z., přisouditi někomu od měnu, náklady na někom; eine gerichtlich zuerkannte Summe, suma před soudem n. od soudu někomu přisouzená; Zemanden den Eid zur Ablegung z., někomu rozsudkem uložit, aby vykonal přísahu; někomu nalezti přísahu; Zemanden die Todesstrafe z., odsouditi někoho hrdla; s. verurtheilen.

Zuerkennung, přisouzení, přisudek; z. einer Strafe, uložení pokuty.

Zufall, příhoda, případ; ein ereigneter Zufall, příhoda stálá, zběhlá; — (*accidens*) případek.

Zufallen, Zemanden (durch die Erbschaft u. dgl.), případnouti, spadnouti, padnouti na někoho; der Antheil des Verstorbenen fällt dem am Leben Verbliebenen zu, díl mrtvého připadá na živého zůstalého; dem Einen fällt das gesammte Vermögen zu,

na toho jednoho případně. spadne veškerá majetnost.

Zufällig, případný; adv. příhodou, z příhody; z. verlorne Sache, příhodou ztracená věc; z. Ereigniß, případná příhoda; das Wesentliche und Zufällige, podstata a případek.

Zufälligkeit, případnost.

Zufertigen, někomu něco dodati, odeslati.

Zufucht, útočiště; seine z. zu Zemanden nehmen, útočiště k někomu míti, utéci se, utíkat se k někomu o něco, v něčem.

Zufuchts-Ort, útočiště.

Zufluss (des Wassers), přítok; Zuflüsse (*Accidentien*), případy.

Zufrieden, Zemanden z. stellen, spokojiti někoho něčím; den Gläubiger durch Bezahlung der Schuld z. st., spokojiti věřitele zapravením dluhu; sich mit etwas z. st., z. B. mit der Entscheidung, s. se něčím; přestati, přestávati na něčem, k. p. na rozhodnutí.

Zufriedenheit, spokojenost; sein Amt zur allgemeinen z. verwalten, spravovati svůj úřad k obecné spokojenosti.

Zufügen, učiniti, způsobiti; Zemanden einen Schaden, učiniti někomu škodu; wird Zemanden ein Schaden zugefügt, děje-li se někomu škoda.

Zufuhr einer Waare, přívoz zboží.

Zuführen (zu Wagen, zu Wasser), přivezti někomu něco; Zemanden etwas z., přivesti někomu něco.

Zug (das Ziehen), tah, tažení; (Aufzug, feierlicher Zug), pochod; ein z. Soldaten, tlupa, pluk vojska; ein z. von Pferden, Ochsen, potah, spřež, spřežení koní, volův; z. für z. geben, handlen, dáti, prodávati, tržiti z ručky v ručku; eine Streitsache ist im z., pře jest na soudu, na rozsouzení, na rozoznání; die Sache ist im z. der Appellation, des Recurses, der Execution,

věc jest na odvolání, na odsázce, na exekuci; im Zug der Verhandlung, v běhu jednání, pře líčení; in den letzten Zügen liegen, na smrti ležeti; k smrti, k hodince smrti pracovati, v poslední půtce smrti býti.

Zug-Garn, nevod; — **-Graben**, jalová stoka n. strouha, odvod; — **-Ochse**, tažný vůl; — **-Pferd**, tažný kůň, tahoun; — **-Seil**, **-Strang**, táhlo; — **-Wieh**, tažný dobytek, potah.

Zugabe, přídavek, přívržek; (*Agio*) nádatek; (beim Zahlen) příplatek; (beim Messen) přiměrek; (beim Metall, Legirung) přísada.

Zugang, přístup, příchod, vchod; cesta k něčemu; — (*Zuwachs*) und Abgang an Einkommen, na příjmech co přibýlo nebo se nedostalo.

Zugänglich, přístupný; (*willfährig*, *nachgiebig*) povolný, ochotný k něčemu; (*freundlich*) vlidný, laskavý.

Zugeben, přidati někomu n. něčemu něčeho; někoho k někomu, něčeho k něčemu; Zemanden am Lohne z., nadlepsiti, přilepsiti někomu mzdy; s. zubessern; — (*gestatten*) povoliti něčemu n. v něčem; dovoliti, dopustiti, příti někomu něčeho.

Zugebräu, pivárek.

Zugegen, přítomný; z. sein, tu býti; při tom, při něčem býti; přítomen býti něčemu, něčeho.

Zugehen, Zemanden, přijíti někomu; Rechte, die Zemanden aus einem Erkenntniß zugehen, práva, ježto někomu z nalezu přicházejí n. vycházejí; zugegangener Schaden, přislá škoda.

Zugehör, příslušenství; das Gut sammt allem z., statek i se vším, co k němu přísluší.

Zugehören, příslušet, náležeti někomu, die Sache gehört einem Dritten zu, věc jinému náleží.

Zugehörig, příslušný, náležitý.

Zügellos, nevázaný, nezbedný, rozpustilý.

Zügellosigkeit, nevázanost, nezbednost, rozpustilost; z. der Presse, nevázanost tisku.

Zugesellen, přitovaryšiti se k někomu.

Zugeständniß (*Concession*), povolení.

Zugestehen, Zemanden etwas, povoliti někomu v něčem, povoliti něčemu; dovoliti, dopustiti, příti někomu něčeho; s. gestatten; etwas wird zugestanden, něčemu se povoluje; — (*verleihen*), propůjčiti někomu něco.

Zugewähren (*zuschreiben im Grundbuche*), připsati někomu něco (v knize pozemné); s. zuschreiben.

Zugleich (*sammt*), spolu s; die eingelaufenen Schriften z. mit den Beilagen, zašlé spisy spolu s přílohami; — (*gemeinschaftlich*) zároveň, společně; alle Einwendungen z. anführen, všechny obrany zároveň přivesti.

Zuhalten (*verschlossen halten*), zavřít, zavírat, neotvírat něčeho; — (*einhalten*) eine Frist, eine Verbindlichkeit, zdržeti lhůtu, závazek; die Bedingungen z., držeti, plniti; zdržeti, vyplniti podmínky; s. einhalten.

Zuhören (*Acht haben*), pozorovati něčeho; — (*anhören*), poslouchati někoho n. něčeho.

Zuhörer, posluchač.

Zukaufen, přikoupiti něco.

Zuklatschen, Zemanden Beifall, tleskaje rukama dávati někomu na jevo svou libost n. pochvalu, tleskati někomu na znamení pochvaly.

Zukommen (*gelangen*), dojíti k někomu n. k něčemu, někoho n. něčeho; přijíti, dostati se k někomu n. k něčemu; der Richter, dem ein Befehl zugekommen ist, soudce, jehož nějaký rozkaz došel;

— Jemanden etwas z. lassen, s. übergeben; — (gebühren), slušeti, příslušetí někomu n. na někoho; die Jemanden zukommende Achtung, vážnost, která nekomu přísluší; síc̄ verhalten, wie es einem zukommt, chovati se, jakož na někoho sluší.
Zukunft, budoucí čas, budoucnost.
Zulage, přídavek; fixe Z., stálý přídavek.

Zulänglich, dostatečný.
Zulänglichkeit, dostatečnost; nach Z. der Mittel, pokud prostředky dostačují n. postačují.

Zulass, s. Zulässigkei.
Zulassen, připustiti někoho k někomu n. k něčemu; Jemanden zum Eide z., připustiti někoho ku přísaze; — (gestatten), povoliti někomu v něčem, povoliti něčemu; dovoliti, dopustiti, dopřiti, přiti někomu něčeho; weiter werden seine Schriften mehr zugelassen, nad to se již žádných spisů nedopouští; s. zugestehen.

Zulässig, čemu se povoluje; čeho se dovoluje, dopouští, přeje; co možné jest učiniti; co má své místo, svůj průchod; z. Bezug, dovolený příjem; z. seyn, s. zulassen.

Zulässigkeit, einer Sache, když se něčemu povoluje, něčeho dovoluje, dopouští; když se něčemu dává místo n. průchod; seine Kinder nach Z. seines Nahrungsstandes versorgen, děti své dle možnosti živnosti své opatřiti; vergl. zulassen.

Zulassung, připuštění; povolení, dovolení, dopuštění.

Zulauf, v. Menschen, s. Auf Lauf.
Zumessen, odměřiti někomu něco; (beimessen), s. d.

Zumischen, přimísiti něco, přiměšovati něčeho k něčemu.

Zunahme, přibytí, přibývání; rozmnožení, rozmáhání-se, zrůst.

Zuname, přijímá, přijímení; Kaiser Ferdinand mit dem Z. der Gütige,

ceasar Ferdinand, nazván dobrotivý.

Zünden, zapáliti.

Zünd-bar, zápalný; — =Stoff, zapalidlo.

Zunehmen (größer werden), přibytí, přibývati, zmáhati se, rozmáhati se, růsti; die Kräfte nehmen zu, sil přibývá, síly se zmáhají, zrůstají.

Zunft, cech, pořádek (řemeslnický).

Zunft-, **Zunft-**, cechovní; — =Meistert, starší cechovní, starší pořádku; — =Aufnahme, přijímání do cechu; — =Brief, cechovní list; — =Buch, cechovní kniha, kniha pořádku (k. p. mlynářského); — =Geist, smýšlení v cechu panující, cechovní smýšlení; — =Genoss, cechovník, úd cechu; — =gemäß, cechovně, dle pořádku (cechovního); — =Geld, úd cechovní; — =Inspektor, dozorce cech.; — =Lade, pokladnice cechovní; — =mäßig, cechovní; — =Meister, starší cechovní; — =Recht, cechovní právo; — =Versammlung, shromáždění cechovní; — =Vorstand, s. =Meister; — =Wesen, cechovství, záležitosti cechovní; — =Zwang, nucení k cechu.

Zünftig, cechovní; z. Gewerbe, živnost cech.

Zünftigkeit, cechovnost, zřízení cechovní.

Zunge, jazyk; (Sprache) s. d.

Zuordnen, etwas z. B. dem Grundbuchsamte, s. zuweisen.

Zurechnen (imputiren), Jemanden etwas, přičísti, přičítati někomu něco; eine Handlung als Verbrechen z., přičísti někomu nějaký skutek za zločin; Jemanden eine Schuld z., přičísti někomu vinu, viniti někoho z něčeho.

Zurechnung, přičtení, přičítání; přičet.

Zurechnungs-fähig (imputirbar), přičetný, přičítatelný; z. f. Alter, věk, v kterémž se někomu něco

přičítati může; z. f. Handlung, přičetný skutek.

Zurecht-finden, síc̄ in einer Sache, rozuměti, porozuměti, srozuměti něčemu; pojmoviti, pochopiti něco rozumem; — =legen, =sehen, =stellen etwas, srovnati, sporádati něco; — =machen, připraviti něco; síc̄ z. m., připraviti se k něčemu; — =weisen (den Weg weisen), ukázati někomu cestu; den Schuldtragenden z. w. (belehren), napomenouti vinného; — =weisung, ukázání cesty; napomenutí.

Zureden, domluviti, domlouvati někomu.

Zureden, das, domlouvání, domluva; durch ungestümes Z. zum Vergleich bringen, prudkým domlouváním naléhati o narovnání.

Zureichend, dostatečný.

Zureichten, připraviti, připravovati něco; den Wein (mischen), opravovati víno.

Zurichtung, připravení, příprava; Z. des Saßes, připravení sadby, připravená sadba.

Zurück, zpět, nazpět, nazpátek, zpátkem, zase; die Reife hin und zurück, cesta tam a zase, tam a zpět.

Zurück-behalten, zadržeti, zdržeti něco za sebou.

Zurück-behaltung (Retention), zadržení.

Zurück-behaltungs-Recht, s. Retentionsrecht.

Zurück-bekommen, něčeho zase nabyti, zase dosáhnouti; něco zase obdržeti.

Zurück-berufen, někoho odvolati, zpět povolati.

Zurück-bezahlen, někomu něco navrátiti, oplatiti, zase oplatiti.

Zurück-bleiben, v zadu, pozadu (za jiným) zůstati, zpět zůstati.

Zurück-erhalten, s. zurück-bekommen.

Zurück-erlag der Klage, vrácení žaloby.

Zurück-erobern, něčeho zase dobytí.

Zurück-fahren, jeti zpět, nazpátek.

Zurück-fallen, an Jemanden, s. heim-fallen.

Zurück-folgen, die Beilagen folgen jurist., přílohy se vracují zase, odsílají.

Zurück-fordern, něčeho od někoho nazpět, nazpátek žádati.

Zurück-forderungs-Recht, právo k žádání něčeho nazpět.

Zurück-führen, někoho zpět vésti, přivesti; (zu Wagen), někoho n. něco zpět vézti, přivezti; etwas auf einen früheren Zustand z. f., přivesti něco zase v bývalý stav n. způsob.

Zurück-führung, někoho zpět přivedení; někoho n. něčeho zpět přivezení; — z. in den vorigen Stand, něčeho zase přivedení v bývalý stav n. způsob.

Zurück-führungs-Verhältniß, způsob něčeho zase přivedení v bývalý stav.

Zurück-gabe, něčeho (zase) vrácení.

Zurück-geben, něco (zase) vrátiti, navrátiti.

Zurück-gehen, ein Kauf, eine Heirat geht zurück, trh, sňatek se rozešel; das Geschäft g. z., obchod, živnost neprospívá, jde na zkázu, jde zpět.

Zurück-halten, s. zurück-behalten.

Zurück-kehr, **Zurück-kunft**, s. Rückkehr.

Zurück-kehren, vrátiti se, navrátiti se (zase).

Zurück-legen, das zwanzigste Jahr seines Alters, dvacátý rok věku svého přechkati, z dvacátého roku věku svého vykročiti; roku dvacátého zcela a úplně dojíti; ein Befugniß, Privilegium z. l., právo, výsadu vrátiti, práva n. výsady se vzdáti; die Klage z. l., žalobu vrátiti; einen Weg z. l., ujíti, ujeti (k. p. mili cesty).

Zurück-nehmen, vzíti něco zpět;

eine Verfügung, nějaké ustanovení zase zdvihnouti, zrušiti; sein Wort z. n., zrušiti danou víru, nezdržeti svého slova, své přípovědi.

Zurückrechnen, zpět, nazpět počítati; vom heutigen Tage an zurückgerechnet, od dnešního dne zpět počítajíce.

Zurückreise, s. Rückreise.

Zurückrufen, někoho odvolati, zpět povolati.

Zurückschicken, někoho zpět poslati.

Zurückschieben, den Eid, přísahu zpátkem podati.

Zurückschiebung, des Eides, přísahy zpět podání.

Zurückschreiben, odepsati někomu.

Zurücksenden, zpět odeslati někoho n. něco.

Zurücksetzen, einen gegen Jemanden, někoho za jiným na zad postaviti, nevážiti sobě někoho před jiným.

Zurücksetzung, im Amte, někoho v úradě na zad postavení.

Zurück sein, in einer Wissenschaft, v některé vědě v zadu býti.

Zurückstehen, v zadu býti.

Zurückstellen, s. zurückgeben.

Zurückstellung, s. Zurückgabe.

Zurücktreten, odstoupiti od něčeho; vom Vergleiche, odstoupiti od narovnání.

Zurücktritt, odstoupení od něčeho; s. Rücktritt.

Zurückweichen, ustoupiti, ustupovati; der Feind weicht zurück, nepřítel ustupuje.

Zurückweisen, odkázati někoho n. něco (přyc) od sebe n. od něčeho; Jemanden an eine Behörde z. w., odkázati někoho k úradu; s. verweisen; — (zurückstellen) ein Gesuch, vrátiti žádost.

Zurückwirken, s. rückwirken.

Zurückzahlen, oplatiti, odplatiti něco.

Zurückzahlen, s. zurückrechnen.

Zurückziehen, zpět, nazpátek táhnouti.

Zuruf, okřik, okřiknutí.

Zusage, přirčení, připověd.

Zusagen, přirčiti, připověditi někomu něco.

Zusammenberufen, z. B. den Landtag, svolati, k. p. zemský sněm.

Zusammenbringen, z. B. eine Summe Geldes, sebrati, shledati sumu peněz.

Zusammenfassen, etwas in wenig Worten, pojmoviti něco v krátká slova.

Zusammenhang, spojení, spojenost; svazek; Z. einer Rede, spojenost řeči.

Zusammenhängen, spojen býti; spojení, spojenost míti s něčím; zusammenhängend, spojený; zusammenhängende Grundstücke, pozemnosti v jednom položení ležící; z. h. Streitgegenstände, věci sporné, ježto jsou spojené a sebe se dotýkají.

Zusammenheften, sešiti; alle Bögen mit einem Faden z. h., všecky archy nití sešiti.

Zusammenkaufen, z. B. das Getreide auf dem Markte, skoupiti, skupovati obilí na trhu.

Zusammenkommen, sjíti se, sebrati se.

Zusammenkunft, schůzka, schůze.

Zusammenlauf, sběh.

Zusammenleben, pospolu žiti.

Zusammenlegen, složiti něco (v jedno, v hromadu).

Zusammenrotten, sich, rotiti se, srocovati se s někým.

Zusammenrottung, mehrerer Personen, srocení-se více osob.

Zusammenrufen, s. zus. berufen.

Zusammensetzen, složiti, sestaviti, něco z něčeho; eine Commission, složiti komisi.

Zusammensetzung, složení, sestavení.

Zusammenstehen, pospolu, pohromadě státi.

Zusammenstellen, sestaviti něco z něčeho.

Zusammenstoßen, (angrängen), mezovati s něčím; die Gründe stoßen zus., pozemnosti spolu mezují; — (zusammentreffen) potkati, setkati, sejíti se s někým; (von Truppen) sraziti se.

Zusammentragen, snésti něco v jedno, v hromadu; sebrati něco.

Zusammentreffen, sejíti se, potkati se, setkati se s někým n. s něčím; wenn kleinere Verbrechen mit schweren z. t., když se menší zločinové s velkými sejdou; Gerichte, die bei einem Verbrechen z. t., soudové, kteří se při též zločinu setkají; unter demselben Gerichte z. t., pod týž soud vespolek náležeti; — (übereinstimmen) shodnouti se s někým n. s něčím; wenn die Umstände bei einem Verbrechen z. t., když se okolnosti zločinu shodují.

Zusammentreffen, das, sejíti-se, setkání-se; shodnutí-se, shodování-se; Z. der Verbrechen, sejíti se zločinů; Beweis durch Z. der Umstände, důkaz okolnostmi n. případnostmi shodujícími se.

Zusammentreten, sejíti se, sestoupiti se (v jedno, v hromadu).

Zusammentritt, einer Versammlung, sejíti-se (lidu) v shromáždění.

Zusammenzählen, sešiti, sečítati.

Zusatz, přídavek, doložka, doložení (bei Metallen) přísada; Kerker ohne Z., žalář bez doložení, žalář z prosta; Jemanden ein Haus ohne weitem Z. legiren, odkázati někomu dům z prosta, bez dalšího doložení něčeho.

Zusatz-Frage, otázka dodatná, n. dodatečná.

Zuschiefen, Geld, připlatiti, doplatiti.

Zuschlag, zu einer Steuer, přirážka, přivržek k dani; (Agio) nádavek; (Legirung) přísada.

Zuschlagen, eine Summe zur andern,

přivrhnouti, přiraziti sumu k sumě; eine Sache dem Meistbietenden z. (bei Versteigerungen), přivrhnouti, vzdáti věc tomu, kdo nejvýše podal; am Getreide viel z., na obilí mnoho přitahovati.

Zuschreiben, (hinzuschreiben), připsati někoho kněkomu, něco k něčemu; zu- und abschreiben, připsati a odepsati někomu něco; — (zurechnen, imputiren) připsati, přičísti někomu něco; Jemanden etwas in den öffentlichen Büchern z., připsati někomu něco ve veřejných knihách; Jemandens Nachlässigkeit etwas z., připisovati, přičítati něco něčí nedbanlivosti; — (an Jemanden schreiben), dopisovati se k někomu n. na někoho o něco.

Zuschrift, připsis; (Correspondenz) dopis; — lich, připsané.

Zuschuß, přirážka, přivržek; připlatek, doplatek (k něčemu).

Zusichern, (versprechen), připověditi, přirčiti někomu něco; — (sicherstellen) s. sicher.

Zustegeln, s. verfesteln.

Zusperrern, s. versperren.

Zusprechen, Jemanden Muth, do dávatí někomu myslí, srdce; Trost z. s., těšiti někoho; — Jemanden etwas gerichtlich, přisouditi někomu něco; eine gerichtlich zugesprochene Sache, věc přisouzená.

Zustand, stav; Z. und Gang der Industrie, stav a chod průmyslu; im Z. einer Leidenschaft, ve vášni; im Z. der Trunkenheit, v opilství.

Zu Stande kommen, s. Stand.

Zustandekommen, das, bis zu dem Z. eines Gesetzes, do vydání, do vyjítí zákona; dokud zákon nev्यjde; dokud zákon nebude k místu a konci přiveden.

Zuständig, příslušný (k soudu); s. competent.

Zuständigkeit, příslušnost.

Zuständigkeits-Behörde, příslušný úrad.

Zustehen, příslušetí někomu, k někomu, k něčemu; (obliegen), příslušetí, náležetí na někoho; dem Schuldner steht ein Recht zu, dlužníkovi přísluší právo; eine Sache steht dem Gerichte zu (gehört zum Gerichte), věc přísluší k soudu; (liegt dem Gerichte ob) věc přísluší soudu n. náleží na soud.

Zustellen, Jemanden etwas, dodati někomu něco po někom, k. p. po poslu, po postě; (gegen nachherige Rückstellung) propůjčiti někomu něco.

Zustellung, dodávka, dodání, dodávání; propůjčení; *Z. gerichtlicher Verordnungen*, dodávka soudních nařízení; *Tag der Zustellung des Urtheils*, den, kterého se rozsudek dodal.

Zustellungs- (co se týče dodání) dodací; — *Besätigung*, dodací list; — *Gebühr*, dodavné, plat za dodávku; — *Kosten*, náklady na dodání, náklady dodací, dodávací: — *Schein*, dodací list.

Zuthat, *f. Zugabe*.

Zutheilen Jemanden ein Geschäft (zuweisen), přikázati k někomu nějakou práci; — (betheilen) poděliti někoho něčím; — (beigeben) přikázati, přidati někoho někomu n. k někomu; dem Gerichte eine entsprechende Anzahl von Aushilfspersonen, přidati k soudu některé osoby pomocné v počtu dostatečném.

Zutheilung, přikázání, přidání někoho n. něčeho k někomu; podělení někoho něčím; *f. zuthellen*.

Zuthun, *das*, přičinění-se, pomoci; ohne Jemand's *Z.*, bez něčího přičinění, bez něčí pomoci.

Zutrauen, Jemand etwas, nadíti se něčeho do někoho.

Zutrauen, *das* (Vertrauen), důvěra.

Zutreffen, *f.* übereinstimmen.

Zutritt, přístup: freien *Z.* bei Jemand haben, k někomu svobod-

ně, bez překážky moci přijíti, přistoupiti; einem den *Z.* verwehren, někomu cestu zastoupiti.

Zuverlässiger Beamte, Mann, úředník, člověk, na kterého někdo může spolehnouti, kterému může dověřovati; *zuv. Nachricht*, jistá zpráva.

Zuvorkommen, Jemand oder einer Sache, předstihnouti někoho n. něco v něčem; einem andern Gerichte, předstihnouti jiný soud; — (vorbeugen *f.* oben).

Zuvorkommen, *das*, Zuvorkommung, předstizení, předstihnutí; *das Z. eines Gerichtes gibt den Ausschlag*, předstizení soudu rozhoduje.

Zuwachs (im Allg.), přibytí, přibytěk; (vom Viehe) příplodek; (von Pflanzen) přírostek; (vom Anschwemmen) náplavek.

Zuwachs- Recht, právo ku přibytí, právo k věci přibylé.

Zuwachsen, přibyti, přibývati; pripoditi se, přirásti, naplaviti se, *f.* Zuwachs; (sich vermehren) přimnožiti se; (entstehen) *f.* d.

Zuwage, přivažek, vývažek; durch *Z.* die Käufer überborthellen, přivažováním sidiiti kupce.

Zuwarten, Jemanden eine Summe, někomu sečkati, sečkání učiniti, shovění míti nějaké sumy do času.

Zuwegebringen, zu Stande br., *f.* Stand.

Zuweisen, Jemanden eine Amtshandlung, eine Arbeit, přikázati k někomu nějaké úřední řízení, nějakou práci; — Jemanden ein Amt, eine Station, přikázati někoho k některému úřadu n. místu; — Jemanden eine Summe (zuthellen einer Person), odděliti někomu nějakou sumu; (mehreren *Z.*), poděliti někoho nějakou sumou.

Zuweisung, zu einer Behörde, přikázání k úřadu; einer Summe,

oddělení sumy, podělení sumou, *f.* zuweisen.

Zuwenden, Jemanden etwas, něco k někomu n. na někoho obrátiti; einen Vortheil Jemanden (zufommen lassen), nějaký prospěch k někomu obrátiti, nějakého užítku někomu dopřítí; sich selbst etwas *z.*, něco sám na se obrátiti, sám sobě přiosobiti.

Zuwider, seyn, co někomu n. něčemu protivné, na odpor jest; — handeln, dem Gesetze, činiti něco proti zákonu n. zákonu na odpor; nešetřiti zákona, přestupovati zákon; — laufen, co něčemu odporuje n. na odpor jest, co se něčemu přičí; co proti něčemu čelí, směřuje.

Zuwisenthun, někomu něco dáti věděti.

Zuzählen, Geld, vyčísti někomu peníze.

Zuziehen, Jemanden zu etwas, vzíti, přivzítí někoho k něčemu; zwei Kunstverständige zum Augenschein, k ohledání vzíti dva znalce: zu den zwei Kunstverständigen einen dritten *z.*, k tém dvěma znalcům přivzítí třetího; — (verursachen) einen Schaden, škodu způsobiti, přinesti *f.* veranlassen und verursachen.

Zuziehung, brání, přivzeti někoho, způsobení něčeho; unter Zuziehung der Kunstverständigen etwas besichtigen, ohledati něco; přivezmouc k tomu znalce.

Zwang, nucení, přinucení, donucení; unwillkürlicher *Z.*, neodolatelé nucení; sich einen *Z.* anthun, nutiti se k něčemu n. v něčem; Zwangs-Ansehen, výpůjčka nucená, výp. z donucení; — Arbeit, práce nucená, donucená, práce z donucení; — Curß von Banknoten, nucený oběh bankovek; — Dienst, nucená služba, služba z donucení; — Mittel, gerichtliches, donu-

covací prostředek soudní, soudní donucení; — *Berichtigung* (im Gegensatz zur freien Arbeit) práce nucená; — *weise Einhebung der Steuer*, nucené vybírání daně.

Zweck, cíl, konec; (Absicht) úmysl, účel; zum Zwecke einer Sache, něčemu k vůli.

Zweck-dienlich, =mäßig, vhodný, příhodný k něčemu; — *Dienlichkeit*, =mäßigkeit, vhodnost, příhodnost; — *los*, =widrig, nevhodný, nepříhodný.

Zwei, =bändige Brüder und Schwester, plnorodní bratři a sestry; — *deutig*, obojetný; dvojsmyslný; *z. d. Verstand der Worte*, dvojsmyslná slova, obojetná slova; — *deutigkeit*, dvojsmyslnost, obojetnost; — *fach*, dvojnásobný; *z. f. Ausgabe*, vydání dvojnásobné; *z. f. Ehe*, dvojnásobné manželství; — *Gespann*, spřežení; — *Kampf*, souboj; — *köpfiger Adler*, dvouhlavý orel; — *pfündig*, dvouliberní; — *schneidige Waffe*, po obou stranách ostrá zbraň; — *seitig*, verbündlich, obapolné závazný; — *spännig*, dvojspřežný; — *zeitlig*, dvouřadý.

Zweifel, pochybnost; ohne *Z.*, bez pochyby, bez pochybnosti; etwas in *Z.* ziehen, o něčem pochybovati, pochybnost míti; in *Z.* stehen v pochybnosti býti; bei sich ergebenden Zweifel, vzejde-li o něčem pochybnost.

Zweifelhaft, pochybný.

Zweifeln, pochybovati, pochybnost míti o něčem.

Zweig, větev, odvětví; (Gattung) třída; *Z. des Staatsdienstes*, větev n. třída služby státní.

Zweig-Verein, odvětví n. haluz spolku.

Zwillinge, blíženci.

Zwingen, nutiti, donutiti, přinutiti, přimutiti někoho k něčemu.

Zwischen-Amt-Bebehörde, úřad mezitímny; — *Erkenntniß*, nálež

mezeitimný: — =Frage, otázka
mezeitimná; (Neben-) otázka ve-
dlejší; — =Geschäft, řízení, je-
dnání, práce, obchod mezeitimný;
— =Handel, obchod mezeitimný;
— =Händler (Unterhändler) s. d.
— =Inhaber, majitel mezeitimný
(kterýž jest mezi časem); —
=Ort, s. =Platz; — =Regierung,
mezivládi; — =Platz (im Wechsel-
geschäft), místo mezeitimné; —
=Punct, článek, kus mezeitimný,
místo mezeitimné; — =Raum, pro-
stora mezi něčím; Z. R. der
Zeit, prostora času, mezičasi;

— =Schein, s. Interimsschein; —
=Urtheil, rozsudek mezimluvni,
rozsudek vedlejší; — =Verkehr.
obchod mezi něčím; (Zwischen
zwei Ländern) obchod mezizemní;
— =Verordnung, nařízení mezeitim-
né; — =Vorfal, případ mezeitimný;
— =Wall (bei einer Festung), me-
zivalí; — =Zeit, čas mezeitimný,
mezičasi; — =Zoll, clo mezeitim-
né; — =Zolllinie, čára mezi-
celní.

Zwift, Zwifligkeit, pře, rozepře,
spor.

Zwiflig, sporný.

Nachträge und Berichtigungen.

Abbruch thun, ujmati, ubirati
něčeho.

Abgangs-Beugniß, vysvědčení od-
chodní.

Abziehen, Jemanden in einen Ort,
dohnati někoho někam.

Abtreten, (von der Sitzung, Be-
rathung), vyvstati z rady, ze
sedění; (cediren) etwas, postou-
piti někomu něčeho.

Abficht, des Gesetzes, úmysl záko-
na; es ist die Abficht des Gesetzes,
zákon směřuje k tomu.

Absolute Stimmenmehrheit, nadpo-
lovičná většina hlasů.

Accept, přijatek.

Acht haben auf etwas, pilet, be-
dliv býti něčeho; péči míti, aby..

Advokatur-Prüfung, zkouška k
advokátství, zkouška advokátská.

Agitator (Aufwieglung), popuzo-
vání, pobuřování.

Agitator (Aufwieglar), popuzova-
tel, pobuřovatel.

Agnat, příbuzný po otcí.

Agnation, příbuzenství po otcí.

Allein = Eigenthum, (obj.) samo-
vlastenství, (subj.) samovlast-
nictví; — = Eigenthümer, samo-
vlastník.

Alt, *adde in fine*: čtyry a dvad-
cet let v stáří býti, čtyr a dvad-
ceti let stáří býti.

**Amendement eines Gesetzesvorschla-
ges**, oprava, napravení navrženého
zákona.

Amortifiren eine Urkunde, umo-
řiti, *adde*: umrtviti listinu.

Amtliche Abschrift, úřední pře-
pis; — = Ausfertigung, úřední
učinění spisu, úř. sepsání něčeho.

Amts-Führung, *adde*: vedení úra-
du; — = Geheimniß, tajnost úra-
du, t. úřední; — = Sitz, sídlo
úradu; — = Zeugniß, úřední vy-
svědčení.

Angehen, Jemanden um etwas,
adde: dožadati se někoho; do-
žadati se na někom, při někom
něčeho.

Angeloben etwas, příslibiti, při-
pověditi, přirici něco; **Stillschwei-
gen** angeloben, příslibiti tajnost,
slibiti, že chce tajnost zacho-
vati; die Pflichten des Vormundes,
des Bürgers angeloben, příslibiti,
že chce plniti povinnosti poruč-
nické, měštanské; bei Treu und
Glauben etwas angeloben, při-
slibiti něco na svou víru, na svou
čest a víru, na svou víru a duši.

Angelobung, (das Angeloben), při-
povídání, přiríkání; (das Ange-
lobte), slib, přípověď; zur Ange-
lobung der Bürgerpflichten erschei-
nen, přijíti k učinění n. vyko-
nání slibu měštanského.

Angelobungs-Dekret der Vormün-
der, list n. dekret slibu poruč-
nického.

Angränzen, *ad* (nebenliegend),
okolí.

- Ankündigung**, loco prohlášení *corrige*: ohlášení.
- Anlage**, der Steuer, uložení daně; — eines Baues, založení, základ stavby.
- Anrathen**, daſ, rada; auf Jemand's Anrathen etivas vornehmen, z něčí rady něco předsevztí.
- Anrufen**, pro žádati úřad za pomoc *corrige*: žádati úřadu za pomoc n. od úřadu pomoci.
- Anschlag**, Kosten-, *corr.* předechozí n. předchodní počet nákladů.
- Anschreibung** (Einverleibung), zapsání knihami veřejnými, vložení do knih.
- Ansprechen** (Anspruch machen), vyhledávati něčeho při někom, na někom n. od někoho; angeprochenes Recht, vyhledávané právo.
- Anspruch**, vyhledávání, vyhledávka; einen A. auf etwas machen, s. ansprechen; — (Recht), právo; einen A. auf etwas haben, právo míti k něčemu.
- Arbeit**-Geber, davatel práce; — -haus, pracovna; — = Nehmer, přijímatel práce; — -zeugniß (Zeugniß, daſ Jemand eine Arbeit hat), vysvědčení práce; (Zeugniß, daſ Jemand zur Arbeit fähig iſt), vysvědčení o spůsobnosti ku práci.
- Armen**-Fründe, obroči chudých; — -Fründler, kdo požívá obročí chudých, chudobní obročník; — = Vater, otec chudých; — = Recht, chudobní právo; daſ A. A. genießen, užívati práva chudoby, práva chudobního.
- Armuth**, chudoba; — -zeugniß, vysvědčení chudoby.
- Aufbewahrungs**-Vertrag, smlouva schovací.
- Aufforderung**, vyzvání, výzev; vybidnutí, vybidka.
- Aufgabepost**, pošta podávací.
- Aufgreifen**, chytiti, polapiti, jmouti, vyzdvihnouti někoho; verdächtige Leute, vyzdvihnouti lidi podezřelé.
- Aufhalten**, die Execution des Erkenntniſſes (ſſtiren), staviti, zastaviti a t. d.; — (verzögern), meškati, s. d.
- Aufkündigung**, *verbum* znějící, *emenda*: věděti daná.
- Aufladeschein**, list nákladní, s. Frachtschein.
- Aufnehmen** (ausleihen), vypůjčiti sobě něco od někoho; Capitalien, Paſſivpoſten, vypůjčovati jistiny, dělati dluhy; s. verschulden.
- Aufnahmebefund**, über Schaden u. s. w., zpráva n. spis o shledaných škodách; popsání škod, ježto shledány byly.
- Aufsichtskörper**, sbor dohledací, dozorstvo.
- Aufzug**, loco průtahi, *corr.* průtah.
- Ausfuhrpaß**, vývozní list (průvodní).
- Auskultanten**-Prüfung, zkouška k auskultantství, zk. auskultantská.
- Austragen**, die Amtsgeheimniſſe, vynášeti tajnosti úřední; — einen Streit, (ausgleichen), vyrovnati, smluviti strany v prácině rozepře; (beendigen), skončiti, rozsouditi, rozhodnouti rozepří.
- Austreten** aus dem Amte, *adde*: ustoupiti z úřadu, odstoupiti od úřadu.
- Ausweis**-Bogen, průkazní arch.
- Ausweisen**, ſich mit einem Scheine, über etwas, *corr.* prokázati něco listem.
- Außergerichtlich**, co jest kromě soudu učiněno, zděláno; — = es Testament, závět kromě soudu (práva) zdělaný, z. mimosoudní; — = es Geständniß, přiznání kromě soudu učiněné, př. mimosoudní.
- Baubrief**, *adde*: list klatební.
- Bau**-Beamte, úředník stavitelský, úředník stavební; — = Befund, shledání stavby; — = befundsprötofoſſ, protokol o shledané stavbě; — = Bezirk, okres, okršlek stavební; — = Vollendungsprötofoſſ, protokol
- o dokonané stavbě; — = Zulage, přídavek stavební, přídavek úředníkům stavitelským n. stavebním.
- Bedecken**, *adde in fine*: s. decken.
- Bedenklich**, *adde*: daſ Zuwarten iſt b., s pomyslením jest čekati.
- Befähigungs**-Dekret, dekret spůsobilosti.
- Befreiten**, někoho vysvoboditi, *adde*: osvoboditi.
- Befördern**, (weiter führen), voziti, dovážeti, dopravovati.
- Beförderung** (Fahrgelegenheit), dovážení, dovoz; dopravování, doprava.
- Behandeln**, Jemanden, oder etwas, k někomu n. k něčemu se některak v něčem zachovati, s někým n. s něčím některak naloziti n. nakládati; behandelt werden als . . . , odhývati za někoho n. za něco; als redlicher Beſitzer b. w., za bezelstného držitele odhývati; als eine Stadt b. w., za město odhývati.
- Behandlung** der Gläubiger, *corr.* smlouvání-se s věřiteli, smlouva s věřiteli.
- Beheben**, *adde*: daſ Verbot, něco z obſtávky propustiti.
- Behelfe** (Belege), právod, z. B. Rechnungsbeheſſe, právodny k počtům.
- Beitragspflicht**, povinnost pomoci dávání; ſie haben die gleiche B. zu Staatszwecken, jsou stejné povinni, dávati pomoci k potřebám státním.
- Bejahen**, *adde*: bejahende Bedingung, výmínka na případ (t. ačby se něco stalo; §. 696 a. b. G. B.).
- Bekanntmachung**, *adde in fine*: — (öffentliche), ohlášení, ohláška, vyhlášení, vyhláška.
- Belastung** eines Gutes, zavazení statku; — (Inculpation), obvinění.
- Belastungs**-, (Inculpation's-), obviňovací; — = Zeuge, obviňovací svědek.
- Berg**-Bauobjekt, věc n. předmět
- horní; — = entität, věc horní, zboží horní; — = Buch, kniha horní; — = Buchführer, horní knihovní, knihovní při soudu horním; — = Gerichtsubstitution, náměstnictví soudu horního, horní substitute; — = Gerichtsubstitut, náměstek soudece horního, horní substitut; — = Hauptmann, horní hejtman; — = Cameralerkenntniß, nález komory horní; — = Commissariat, horní komisařství; — = Lehnſchaft, horní nájem.
- Beschränken**, ſich auf etwas, *adde*: zůstati, zůstávati při něčem.
- Beseitigen**, *adde in fine*: — (verwerfen) die Einwendungen, zavrhnouti námítky, nedati námítkám místa.
- Besorgen** (in Obſorge haben), *adde*: eine Wirthſchaft, ein Geſchäft, ostarávati hodpodárství, práci.
- Bestehen**, *adde*: (überſtehen) eine Prüfung, odhýti zkoušku; (ſich unterziehen), podniknouti něco, podvoliti se něčemu.
- Betreff**, post o něco *adde*: o něčem.
- Bestellungs**-Bezirk (einer Briefſammlung), okres, okršlek dodávací; — = Dekret, s. Anſtellungsdekret.
- Beunruhigen**, nepokojiti někoho n. něco.
- Beurkunden**, die Echtheit einer Unterſchrift, vysvědčiti (listovně) pravost podpisu, potvrditi (písemně) pravosti podpisu.
- Beurtheilung**, posouzení, posudek.
- Bewähren**, etwas (nachweiſen), prokázati něco něčím.
- Beweisstück**, *adde*: (corpus delicti), věc doličná.
- Bezeichnen** etwas, poznamenati něco; (auf etwas hinweiſen), ukázati na něco; Umſtände, die daſ Verbrechen glaubwürdig bezeichnen, okolnosti n. případnosti, kteréž hodnověrně ukazují na zločin.

Borg, auf B. geben, *corr.* uvěřiti někomu něčeho.

Boten-Dienst, služba poselská.

Brief, *adde.*: — =Kopierbuch, kniha přepisů listovních n. dopisních; — =Marke, známka listovní; — =Porto, listovní poštovné; — =Taxe, listovní sazba, listovné.

Bürgergelübde, f. Gelübde.

Bürgschaft leisten, *corr.* rukojmně býti, ručiti za někoho k někomu pro něco; zaručiti, uručiti někomu něco něčím.

Cabotage-Licenz, povolení k plavbě pobřežní.

Campagne-Montur, =Uniform, oblek všední, uniforma všední.

Cassa-Geschäfte, práce pokladniční, jednání p.; (Geschäfte des Cassiers), práce pokladnické n. pokladniční; — =Wesen, záležitosti, věci, týkající se pokladnic.

Census, míra.

Civil-Ehrenkreuz, civilní čestný kříž.

Collectiv-Person, osoba hromadná.

Commissioniren, odbývati komisi, držeti komisi.

Communicat, propůjčená věc; (eine Schrift), propůjčený spis.

Concurrenzpflicht, f. Beitragspflicht.

Consens, *corr.* povolení.

Consulent, rádec, raditel.

Consumo-Paß, ukázka k dostávání zpotřebných věcí; povolení, ukázka zpotřební; — =Steuer, daň zpotřební.

Controliren (Aufsicht führen), přihlížeti k někomu n. k něčemu; (bei der Rechnung), přehlížeti, přepočítávati počty.

Controle (Gegenaufsicht), přihlídká; sich G. von etwas beschaffen, ubezpečiti se něčeho n. v něčem, jistoty nabyti v něčem.

Contumaciren Jemanden, na někoho dáti stané právo.

Convocation der Gläubiger, svolání věřitelů; — =Edict, list svolávací.

Copulation, f. Trauung.

Corporation, f. Körperschaft.

Crida = Verhandlung, řízení úpadeční.

Criminal-Angelegenheit, záležitost hrdelní, práva hrdelního se týkající.

Curatel, (obj.) opatrovanství; (subj.) opatrovnictví.

Darlehen, *adde.*: ein D. aufnehmen, vzíti půjčku.

Deposit = Amtsdirector, ředitel úřadu schovacího; — =Buch, kniha složní; — =Verwahrer, schovavač složených věcí.

Devolutions-Recht, právo nápadního vkročování v statky, právo nápadní.

Diäten, *corrige.*: denní útratné, diěty.

Dienst = Abchied, propuštění služební; — =Beerdigung, vzetí v přísahu služební; — =Beschreibung, vypsání služby, služební vypsání; — =Eigenschaft, služební vlastnost; — =Kleid, oděv služební; — =Nehmer, příjemce služby; — =Taxe, =Berleihungs-taxe, taxa n. sazba za propůjčení služby; taxa, sazba služební; — =Verhältniß, služební svazek; — =Zeugniß, služební vysvědčení.

Diplomat, *corr.* diplomat; (Großbotschafter), velvyslanec.

Dreißigst = Gefälle, důchodky třidcátkové; — =Ordnung, řád třidcátkový.

Ehelich, *adde.*: ehel. Gemeinschaft, spolek manželský.

Ehren-Flagge, čestný praporek lodní; — =Leben, čestné manství.

Eides-stättiges Bekenntniß, přiznání na místě přísahy.

Einnahme-Casse, výběrčí, přijímací pokladnice; — =Amt, úřad výběrčí.

Einquartierungs = Zettel, vložní, ubytovací listek.

Einvernehmen, *sub.* (Einverständnis), *corr.* sňešení, sjednání; mit Jemanden im Einvernehmen sein, sňaseti se, za jedno býti, sjednávat se s někým o něco n. v něčem; das Ministerium des Innern hat im E. mit dem Ministerium der Justiz verordnet, ministerium záležitostí vnitřních, sjednavši se o to s ministerium práv, nařídilo; vgl. Einverständnis.

Einverständnis, *corr.* (Uebereinkunft), sňešení, sjednání; úmluva, zástání; f. Einvernehmen; — (Wissen und Willen), vůle a vědomí; — (besonders heimliches), srozumění.

Einverstehen, sich mit Jemanden, s někým o něco se sjednati, sňesti; s někým míti srozumění u. f. w.

Einziehen, z. B. die Cassaanweisungen, ukázky pokladniční nazpět vzíti, z oběhu zase vzíti.

Entheben, *sub* (entsetzen), *verbum* odsaditi *dele et adde in fine.* — (suspendiren), odsaditi někoho od úřadu (na čas).

Entität, věc, zboží.

Entkräften, den Beweis durch einen Gegenbeweis, *corr.* poraziti průvod odvodem.

Entschuldigen, *adde in fine.*: vvesti se z něčeho.

Entschuldigung, *sub* (Entlastung), *corr.* vývod.

Entschuldigungs = (Entlastungs=), *corr.* vyvozovací.

Erbseinfegung, f. Einsehung.

Ergänzungs = Geschworne, *corr.* porotce doplňovací.

Erklären, sich über etwas, ohlásiti se někomu v něčem; pronesti se u. f. w.

Erklärung, *adde.*: vyhlášení, vyhláška; öffentliche E., veřejná vyhláška; Ministerial-E., vyhláška ministerská.

Erlaß, *ad* vynesení *adde.*: vy-náška.

Eröffnen den Concurß, *corr.* vyhlásiti konkurs; eröffneter Concurß, vyhlášený konkurs; — eine Einlage im Grundbuche, počátek učiniti vkladem do knihy pozemné; — die Sitzung, den Landtag, počíti sedění, zahájití sněm; eröffneter Amt, Leben, uprázdněný úřad, prázdne léno; f. erledigen.

Eröffnung des Concurseß, *corr.* vyhlášení konkursu.

Exponiren, *adde.*: exponirter Beamte, úředník vně ustanovený.

Erstgenannte, der, in der Klage, kdo nejprve n. napřed v žalobě jmenován jest, nejprve jmenovaný.

Ertrags-Rechnung, účtování užiteků, účet užiteků.

Erwirken, eine Pränotation, die Execution, vyžádati prenotaci, exekuci.

Fahrpostporto, poštovní povozné.

Fatiren, sich auf eine Summe, přiznati se k sumě.

Finanz-Behörde (Landes-), zemský úřad finanční; — =Direction, ředitelství f.; — =Rath, f. radní.

Fordern, *verba.*: vyhledávati něčeho při někom n. na někom *deleantur.*

Function, práce; eines Lehrers, práce, činnost u. f. w.

Fungiren, konati službu (úřední, soudní), úřadovati, řídití.

Galla-Montur, slavný oblek; — =Uniform, slavná uniforma.

Geding-Arbeit, práce úkolem projednaná, práce úkolová, úkol.

Gefangen-Aufseher, *corr.* dohledač k vězňům.

Gegenseitigkeit vzájemnost, d. G. beobachten, šetřiti vzájemnosti; šetřiti práva odvetného.

Geistes-Krankheit, nemoc ducha.

Geld-Ausfuhrverbot, *corr.* zapověď vyvážení peněz; — =Leben, manství peněžité.

Gefind, mírný, levný; gelinderer Grad des Kerkerz, mírnější stupeň žaláře; g. Strafe, mírná pokuta.
Gemeinde-Representanz (im subject. Sinne), *corr.* obecní zastupitelství, (die Repräsentanten), o. zastupitelstvo.
Genossenschafts = Gericht, soud z téhož spolku, soud sobě rovných.
Gerichts-Consulent, soudní rádec n. raditel; — = Stand, *corr.* soud (ehemals právo).
Gesamt = Betrag, veškerá suma, suma úhrnečná.
Geschäfts = Behandlung, odbývání prací a řízení; — = Bereich, obor jednání a prací; — = Gegenstand, věc jednací; — = Zug, pořad v řízení.
Geschwornen-Gericht, soud přísežných.
Gewerk (Arbeit), dílo, (Werkstätte), dílna; (Arbeiter), dělník; — (Zunft), pořádek, cech; — = Herr, pán dílny.
Gleich kommen, roven býti, rovnati se někomu n. něčemu v něčem.
Hand = haben die Polizei (ausüben), vykonávati policii; — = habung der Baupolizei, vykonávání policie stavební.
Hof-Bauamt, dvorský úřad stavitelský; — = Baurath, dvorská st. rada; — = Bibliothek, d. knihovna; — = Capelle, d. kaple; — = Commission in Justizgeschäften, d. komise ve věcech soudního zákonodárství; — = Gebäude, d. stavení; — = Kriegsluchhaltung, d. vojenská účtárna; — = Kriegsrath, d. vojenská rada; — = u. Staatsdruckerei, d. a státní tiskárna; — = Stab, dvorský stáb; — = Zahlamt, dvorský výplatní úřad.
Identität, die J. der Person sicherstellen, dokázati, že někdo týž jest, jehož se dotýče.
Instanzenzug, *adde*: pořad soud-

ních n. úředních stolic, pořad instancí; (Appellationszug), odvolávání se k vyšším stolicím.
Kanzlei = Bothe, posel kancelární; — = Diener, služebník k.
Kriegs = Artikel, články vojenské; schwören auf d. K. Artikel, přísahati na články vojenské.
Laden (Gewölbe), krám, *adde*: (slov.) sklep.
Lazareth, lazaret; — = Amt, úřad lazaretní.
Lehnenschaft (Bergw.), nájem horní.
Lehr-Curs, běh učební.
Liquidator, prakazce, likvidovatel.
Löblich, slavný; i. Gericht! slavný soude.
Lotto-Hofbuchhaltung, loterní dvorská účtárna.
Mandat, vložení; — (Befehl), rozkaz u. s. w.
Marsch-Station, pochodní zastávka.
Medikamenten = Regie (Militär-), ředitelství vojenských léků.
Militär = Stiftung, vojenské nadání; — = Stiftungsplatz, vojenské místo nadací.
Mittel-Behörde, úřad prostřední; — = Partei, strana prostřední.
Möglich, *adde*: möglichst bald, se vsí možnou rychlostí.
Nachträglich, potomný; nachträgliche Einhebung, potomné vybírání, u. s. w.
Navigations-Edikt, plavební edikt; — = Vertrag, smlouva plavební.
Ordinanz, Ordonanz, i. Verordnung, Verfügung.
Ordnungs-Strafe, trest n. pokuta porádeční.
Pflegebefehlener, *corr.* osoba k chování svěřená; chovanec, chovanka.
Pfeger, *adde*: (im Allgem.) chovatel.
Pfleghaft, *corr.* (obj.) chovanství, chovanost; (subj.) chovatelství; — (Curatel obj.) opatrovanství,

opatřovanost; (subj.) opatrovatelství, opatrovnickví.
Pfleghafts, chovanský, chovatelský, opatrovanský, opatrovnický; s. Pfleghaft.
Pfleghaftlich, s. Pfleghaft.
Post-Conducteur, poštovní konduktor; — = Expedient, p. expedient; — = Expedition, p. expedice; — = Journal, p. denník.
Pupille, *adde in sine*: (Minderjähriger überhaupt) nezletilý, nezletilec.
Pupillar = (Waisen-), sirotenský, sirotčí; (die Minderjährigen be-

treffend), co se týče nezletilých; — = Tabelle, seznam sirotků n. sez. sirotenský; seznam nezletilých.
Sezen, etwas in Umlauf s., něco dáti v oběh; außer Umlauf, Berkehr s., něco z oběhu, obchodu vzíti.
Staats-Anwaltschaft, *adde*: státní zastupitelství; — = Anwaltschaftsbeamte, úředník státního zastupitelství.
Vorrücken, (im Dienste), postoupiti v službě, vyššího místa dosáhnouti; im Vorrückungsfalle, kdyby někdo výše postoupil, vyššího místa dosáhl.